Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Δέλτιο Τραπεζο

22

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η Φύλλη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

40905
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ
ΤΕΥΧΟΣ ΕΠΙ ΤΗ,
150 ΕΤΗΡΙΔΙ

ΥΠΟ
Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ ΓΕΝ. ΑΡΧΕΙΩΝ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
16692/1964

ΑΘΗΝΑΙ 1964

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
1964

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐκπληροῦσα μέγα ἠθικὸν χρέος, τιμᾷ διὰ τοῦ μετὰ χεῖρας Ἱστορικοῦ Λευκώματος τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐθνικοαπελευθερωτικὴν ὀργάνωσιν, ἡ ὁποία, ἱδρυθεῖσα τὸ φθινόπωρον τοῦ 1814 ὑπὸ ἁπλῶν καὶ ἀφανῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν εἰς τὴν Ὀδησσὸν τῆς Ρωσίας, καὶ διαδοθεῖσα ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὡς ἱστὸς ἀράχνης μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν μας καὶ ἄλλων βαλκανικῶν παραγόντων, ἐνεφύσησε θάρρος καὶ αἰσιοδοξίαν εἰς τὸ ὑπόδουλον ἔθνος καὶ ὠργάνωσεν ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ ὑπεκίνησε τὴν μεγάλην ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δὲν ἔχει ἀκόμη ἀποκρυσταλλωθῆ εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς δράσεως τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ τῶν ἑταίρων της, παρὰ τὰς ἐπιπόνους προσπαθείας τῶν ἱστορικῶν, οἱ ὁποῖοι εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἤρχισαν νὰ διερευνοῦν τὸ μέγα τοῦτο ἐθνικὸν θέμα. Ἐλλείπουν δυστυχῶς — ἢ λανθάνουν — ἐπαρκεῖς πηγαί, αἱ δὲ ὑπάρχουσαι δὲν ἠμποροῦν νὰ διαφωτίσουν σπουδαῖα ἱστορικὰ θέματα, ὅπως εἶναι ἡ σχέσις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας μετὰ τῶν πρὸ αὐτῆς μυστικῶν ἑλληνικῶν ἑταιρειῶν καὶ ὁ ἀκριβὴς ρόλος, τὸν ὁποῖον διεδραμάτισαν πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν Φιλικῶν.

Ἡ ἔλλειψις ἀφθόνων πηγῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ὀφείλεται:

α′) εἰς τὸν μυστικὸν καὶ συνωμοτικὸν χαρακτῆρα τῆς πατριωτικῆς αὐτῆς ἑταιρείας, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου κατεστράφησαν τὰ ἀρχεῖα πολλῶν ἐκ τῶν κέντρων αὐτῆς καὶ πολλῶν ἑταίρων. Εἶναι γνωστόν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Φιλικοί τινες κατέστρεφον τὴν ἀλληλογραφίαν των ἐκ τοῦ φόβου τῶν Τούρκων, κατὰ τὴν ἔναρξιν δὲ τοῦ Ἀγῶνος οἱ κατέχοντες τοιαύτην ἀλληλογραφίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς Ἡγεμονίας, παρέδιδον αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ ἢ ἐγκατέλιπον δραπετεύοντες εἰς Ρωσίαν ἢ Αὐστρίαν.

β′) εἰς τὸν πρόωρον θάνατον μερικῶν ἐκ τῶν δραστηριωτέρων πρωταγωνιστῶν αὐτῆς, καὶ γ′) εἰς τὴν μείωσιν (ἂν μὴ τὴν δυσφήμησιν), τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἡ Ἑταιρεία καὶ τὰ μέλη της μετὰ τὴν ἀποτυχίαν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἑλληνικῶν κυβερνήσεων καὶ ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων, ἐπιθυμούντων νὰ δυσωπήσουν τὸ ἀντεπαναστατικὸν καὶ συντηρητικὸν πνεῦμα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτοβουλίων. Ἕνεκα τῆς μειώσεως ταύτης ἠτόνησε καὶ ἡ ἔρευνα περὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ προσώπων ἀνυπολήπτων καὶ περὶ ὀργανώσεως ἐπιβλαβοῦς εἰς τὸ ἔθνος.

Ἀλλὰ καὶ αἱ περισωθεῖσαι πηγαί, καὶ κυρίως αἱ προερχόμεναι ἐκ τῆς γραφίδος πρωταγωνιστῶν, ὄχι μόνον δὲν διευκρινίζουν πλήρως ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους θέματα, ἀλλ' ἐνίοτε τὰ σκοτίζουν καὶ τὰ συγχέουν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐνώπιον τοῦ ἰδίου προβλήματος εὑρεθεὶς πρὸ 130 ἐτῶν ὁ Ἰωάννης Φιλήμων, ὁ πρῶτος συγγράψας συστηματικὸν δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, καίτοι ἦτο πολὺ πλησίον εἰς τὰ γεγονότα καὶ μάλιστα ἔζησεν αὐτοπροσώπως τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἔγραψεν: «Ἡ φιλαυτία, τὰ πάθη (ὅσα ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ Συστήματος καὶ μετὰ τὴν ρῆξιν τοῦ πολέμου), αἱ μεταβολαὶ καὶ ἡ ἄκριτος ἐκ μέρους τινῶν ἀποδοχὴ πολλῶν παραδόσεων, εἰς τοιοῦτον περιέπλεξαν λαβύρινθον ἀπορίας τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν τῆς Ἑταιρείας, ὥστε δὲν ἤθελε κριθῇ, νομίζομεν, περιττολόγος τις, ἂν παρατηρήσῃ τὴν βάσιμον ἐξιστόρησίν της τόσον δύσκολον σχεδόν, ὅσον θὰ εἶναι εὔκολον τὸ νὰ γράψῃ τις καταφατικῶς περὶ πραγμάτων συμβάντων πρὸ τῶν ἱστορικῶν αἰώνων». Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἐλλείψεις, δυνάμεθα σήμερον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προγενεστέρων ἐργασιῶν καὶ μάλιστα τῶν ἐκδεδομένων καὶ τῶν ὀλίγων ἀνεκδότων (ὅσας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν) πηγῶν, νὰ περιγράψωμεν ἐπακριβῶς τὰ τῆς ἱδρύσεως καὶ δραστηριότητος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐνεσάρκωσε τὴν ἐνδιάθετον βούλησιν τοῦ ὑποδούλου ἔθνους καί, οἱονεὶ ἐκβιάζουσα τὴν λύσιν χρονίζοντος δράματος, ὤθησε τοὺς Ἕλληνας — τοὺς πλείστους ἑκόντας καὶ ὀλίγους τινὰς ἄκοντας — νὰ ἐπιζητήσουν διὰ τῶν ὅπλων τὴν ἐθνικήν των ἀνεξαρτησίαν.

Ἦτο ὥριμον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐναντίον τῶν τυράννων του; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπήντων: Ὄχι. Τέσσαρες ἐξέχοντες Ἕλληνες, διαμένοντες κατὰ τὰ τελευταῖα κρίσιμα πρὸ τοῦ Ἀγῶνος ἔτη ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς, ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Ν. Μαυροκορδᾶτος εἶχον δυσμενῆ γνώμην περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Καὶ οἱ τέσσαρες οὗτοι ἀπεδοκίμαζον τὴν Ἑταιρείαν καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν μελῶν της, διότι ἐπίστευον, ὅτι δὲν εἶχεν ἀκόμη σημάνει ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐνόμιζον, ὅτι ἔπρεπε νὰ προηγηθῇ ἡ πνευματικὴ ἄνοδος καὶ ἡ διαφώτισις τοῦ ἔθνους, διὰ ν' ἀκολουθήσῃ κατόπιν ὡς ὥριμος καρπὸς ἡ πολιτικὴ ἀναγέννησις αὐτοῦ.

Ὁ Καποδίστριας πρῶτος, μολονότι ἐγνώριζε τὴν κίνησιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, οὐδέποτε ὑπῆρξε μέλος αὐτῆς, οὐδ' ἐδίστασε ν' ἀποδοκιμάσῃ τὴν κίνησιν ταύτην εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἰσχυρίσθη κατὰ τὸ 1827 εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν τσάρον Νικόλαον, ὅτι ὁ Καποδίστριας ἦτο ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἐνεργειῶν του ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ ὅτι μάλιστα ἐνεθάρρυνε τοῦτον κρυφίως «ἵνα ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐπανάστασιν καὶ οὐδένα διστάγμὸν δείξῃ περὶ τῆς ἐπιτυχίας», ἀλλὰ καὶ ταῦτα, ἂν εἶναι ἀληθῆ, δὲν μεταβάλλουν τὰ πράγματα ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ Καποδίστρια ἔναντι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, τὰ ὁποῖα πολλάκις καὶ πολυτρόπως ἐξεδήλωσεν. Ὅταν δέ, εὑρισκόμενος εἰς τὸ ἐν Laybach συνέδριον τῶν κρατῶν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἐπληροφορήθη τὴν ἔκρηξιν τοῦ κινήματος εἰς τὰς Ἡγεμονίας, ἐλυπήθη σφόδρα καὶ εἶπεν: «Ἰδοὺ μία πρόωρος ἐπανάστασις, ἡ ὁποία θὰ καταστρέψῃ ὅλας μου τὰς προσπαθείας διὰ τὴν μελλοντικὴν εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ Κοραῆς ἦτο ἀκόμη περισσότερον δυσμενὴς διὰ πᾶσαν πρόωρον, ὡς ἐνόμιζεν, ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων. Εἰς ἀχρονολόγητον ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου, γραφεῖσαν μερικὰ ἔτη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐσημείωσεν, ἀπαντῶν εἰς ὑπαινιγμὸν τοῦ φίλου του περὶ μελετωμένης ἐπαναστατικῆς κινήσεως τῶν Ἑλλήνων: «...Εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατον [νὰ ἐπιτύχῃ ἐθνικὴ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων], καὶ διὰ τὴν ἀνεπιστημοσύνην τοῦ Ἔθνους καὶ διότι ἐγεννήθη ἄνθρωπος [ὁ Ναπολέων], ὅστις δὲν θέλει πλέον ἀφήσει τίποτε νὰ γένῃ χωρὶς αὐτοῦ. Χρειάζεται, φίλε, πεντήκοντα τοὐλάχιστον ἀκόμη ἐτῶν παιδείαν τὸ Γένος, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς κατάστασιν νὰ κατορθώσῃ τίποτε αὐτοκινήτως καὶ αὐτουργῶς. Μὴν ἀπατώμεθα μὲ κενὰς ἐλπίδας. Δεῖξόν με τοὺς καλοὺς νὰ διευθύνωσι τοιαύτην ἐπιχείρησιν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἤγουν νὰ μὴ γένῃ μὲ τὸν ὄλεθρον τοῦ περισσοτέρου μέρους τοῦ ἔθνους. Ἡ παιδεία θέλει τὸ κατορθώσει χωρὶς κανένα κίνδυνον, μάλιστα, ἂν τὸ ἀϊνὶ [=συνήθεια] ἐμποδίσῃ τοὺς ἀντιπάλους (καθὼς τοὺς ἐμπόδισεν ἕως τώρα) νὰ μᾶς μιμηθῶσι...».

Τὰ αὐτὰ ἐπανέλαβε καὶ βραδύτερον, ἐν ψυχρῷ πλέον σκεπτόμενος, εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἐκδοθεῖσαν αὐτοβιογραφίαν του: «...Εἰς τοῦτο μόνον ἠπατήθην, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ τυράννου ἐπανάστασις, τὴν ὁποίαν ἔθετεν ὁ λογισμός μου περὶ τὰ μέσα τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, συνέβη τριάκοντα χρόνους ἀρχύτερα. Ὅτι δὲ συνέβη παρὰ καιρόν, ἐφάνηκε ἀπὸ τὴν θρασύτητα τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως... καὶ ἀπὸ τὴν ἔπειτα μέχρι τῆς σήμερον ἀφρονεστάτην διαγωγὴν πολλῶν πολιτευομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα... Ἂν τὸ Γένος εἶχε καὶ κυβερνήτας στολισμένους μὲ παιδείαν (κι' ἤθελε τοὺς ἔχειν ἐξάπαντος, ἂν ἡ ἐπανάστασις συνέβαινε τριάκοντα χρόνους ἀργότερα), ἔμελε καὶ τὴν ἐπανάστασιν νὰ κάμῃ μὲ πλειοτέραν πρόνοιαν καὶ εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς νὰ ἐμπνεύσῃ τόσον σέβας, ὥστε ν' ἀποφύγῃ ὅσα ἔπαθε κακὰ ἀπὸ τὴν ἀντίχριστον ἁγίαν συμμαχίαν».

Σαφέστερον καὶ κατηγορηματικώτερον ἐξεφράσθη κατὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν ἀποστόλων της ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος. Εἰς τὸ ὑπόμνημά του τὸ ἐπιγραφόμενον «Παρατηρήσεις εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου», τὸ ὁποῖον συνέταξεν ἐν Πίζῃ τὴν 20 Μαΐου 1821, ἔγραφεν: «Ἂν οἱ Γραικοὶ εἶχαν ὅλα τὰ δίκαια διὰ νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ διὰ νὰ προσπαθήσωσι νὰ ἀποτινάξωσι τὸν σκληρὸν ζυγὸν τῆς ὀθωμανικῆς διοικήσεως..., ἂν τὸ κίνημά των εἶναι δίκαιον καὶ ὁ σκοπὸς ἀξιέπαινος, ἦτον ἐπίσης δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον, πρὶν ἐπιχειρισθῶσιν ἓν ἔργον τόσον τολμηρὸν καὶ κινδυνῶδες, νὰ ἐξετάσωσι τὰς δυνάμεις των, νὰ παραβάλωσι τὰ μέσα των μὲ τὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ κάμωσι μίαν ἑτοιμασίαν ἀνάλογον μὲ τὸ κίνημά των, ἔπρεπε νὰ λάβωσι μέτρα, ὥστε νὰ γενῇ ἡ βλάβη εἰς τὸ Γένος ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλίγη. Ἔπρεπε νὰ φυλάξωσι διὰ νὰ τοὺς εἶναι ὁ καιρὸς ἁρμόδιος καὶ βοηθός, διότι τοιουτοτρόπως μόνον ἦτο πιθανὸν καὶ ὁ σκοπός των νὰ λάβῃ αἰσίαν ἔκβασιν καὶ τὸ Γένος ὀλιγώτερον νὰ βλαφθῇ καὶ τέλος πάντων ἔπρεπε νὰ ἔχωσι πολλοὺς βαθμοὺς πιθανότητος, ὅτι τὸ πρᾶγμα εὐοδοῦται, καὶ ἔπειτα νὰ κάμωσι κίνημα, διότι δοθείσης ἀποτυχίας τὸ Γένος χάνεται...».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὸς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ ἐφόρους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι, ἔγραψε τὴν 26 Δεκεμβρίου 1821:

«Ζητεῖτε εἰδήσεις τῆς πατρίδος σας· ἀλλὰ τίνες νὰ γράψωσι; Πρὸς τίνα; Καὶ διατί; Οἱ συμπατριῶταί μας ἠπατήθησαν καὶ βλέπουν ὅτι κινδυνεύει ἡ ὕπαρξίς των. Ποῖοι τοὺς ἠπάτησαν; Δὲν τὸ ἠξεύρω. Οἱ ψευδαπόστολοι τοὺς ἐβεβαίωσαν, ὅτι εἶναι σύστημα ἀπὸ τοὺς πρωτίστους τοῦ Γένους· ὅτι εἶναι χρήματα· ὅτι δὲν ἔχουν εἰμὴ νὰ κινηθῶσι καὶ ὅτι τὰ ἄλλα ὅλα εἶναι ἄλλων φροντίς. Τώρα βλέπουν τὴν ἀπάτην· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠξεύρουν ποῖοι τοὺς ἠπάτησαν, νομίζουν ἐνόχους ὅλους τοὺς ἐν Εὐρώπῃ Γραικούς, τοὺς ὑποπτεύουν ὅλους καὶ δὲν θέλουν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς αἰτίους τῆς δυστυχίας των...».

Τὰ ἴδια ἐπανέλαβε πολὺ βραδύτερον, τὴν 19 Φεβρουαρίου 1825, πρὸς τὸν τυχοδιώκτην Νικόλαον Κεφαλᾶν, ὁ ὁποῖος εὑρισκόμενος εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας ἐσχεδίαζε διπλωματικὰ διαβήματα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Πάπαν, πρὸς τοὺς Μαυροβουνίους καὶ τοὺς Σέρβους καὶ ἐζήτει τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἰγνατίου. Ὁ μητροπολίτης, ἀποδοκιμάζων τὰ σχέδια ταῦτα τοῦ Κεφαλᾶ, ἄλλα μὲν ὡς ἐπιβλαβῆ, ἄλλα δὲ ὡς ἀπραγματοποίητα, ἔγραφε περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου τὰ ἑξῆς: «Τὴν Ἑταιρείαν, τὴν ὁποίαν λέγεις ὅτι σὲ ἔκρυψαν εἰς τὴν Βιέννην οἱ φίλοι σου, τὴν ἔκρυπταν καὶ ἀπὸ ἐμὲ καὶ τὴν ἔμαθα πολλὰ ἀργὰ καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὰς ἀταξίας τοῦ Γαλάτη καὶ τὸ δυστυχὲς τέλος του. Ἐγνώρισα ὅτι θέλουν προξενήσει κακὸν εἰς τὸ Γένος αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὅτι ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανάστασιν, τοῦτο δὲν ἀπερνοῦσεν ἀπὸ τὸν νοῦν μου ποτὲ καὶ οὔτε ἤθελε γενῇ, ἂν δὲν ἐλάμβαναν ἀρχηγὸν τὸν Ὑψηλάντην καὶ δὲν ἠπάτων τοὺς συμπατριώτας των μὲ τὸ ὄνομα τῆς Ρωσίας...».

Λίαν ὀξὺς ὑπῆρξεν ὁ Ἰγνάτιος ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει συνήθως «κάκιστον» εἰρωνευόμενος τὸ ψευδώνυμον αὐτοῦ «Καλός». Εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην εἰς Πελοπόννησον ἔγραψε: «...Καὶ ὡς Ἕλλην δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀγαπῶ τὸν αὐτάδελφόν σου ἔπειτα ἀπὸ τὸ ἐπιβλαβέστατον φέρσιμόν του, καίτοι φίλον ἄλλοτε... Ποτὲ οἱ Γραικοὶ δὲν ἤθελον κινηθῇ, ἂν δὲν ἐφαίνετο κατὰ κακὴν τύχην ἕνας Ὑψηλάντης...».

Οὐδ' ἐστρέφετο μόνον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ὁ Ἰγνάτιος, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς Φιλικοῦ. Ἀκόμη καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1825, ὅτε ἡ ἐπανάστασις ἦτο ἐν πλήρει ἐξελίξει, γράφων πρὸς τοὺς Κουντουριώτας εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ κατηγορήσῃ τὸν διαμένοντα τότε εἰς Ἀγκῶνα Ἐμμανουὴλ Ξάνθον ὡς συνωμότην προεδρεύοντα μιᾶς φατρίας, «ἥτις θέλει νὰ διοικήσῃ τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ δικαίωμα ὅτι ἐκίνησαν ἀνοήτως καὶ τυφλὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἔβαλαν τὸ Γένος εἰς κίνδυνον...». Καὶ τοσοῦτον ἐφοβεῖτο τὴν κακὴν ἀπήχησιν τοῦ ὀνόματος τῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Εὐρώπην, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1822 τὴν ἀποκήρυξιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου ἢ ὑπὸ τῆς ἐπισήμου Κυβερνήσεως. «Ἐπεθύμουν νὰ παύσῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρείας, διότι αὐτὴ ἡ φωνὴ ἑνώνει ὅλας τὰς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἐναντίον μας...». Τοιουτοτρόπως δὲ ὡμίλουν καὶ ἔγραφον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν ἐργατῶν της ὅλοι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ Ἰγνατίου, ὅπως ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Πολυχρονιάδης καὶ εἴ τις ἄλλος.

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἔγραψε κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1821 ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ἐκ Μεσολογγίου πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην εἰς Πελοπόννησον: «...Ἡ ἐκλαμπρότης της ἐγνώρισε καὶ δὲν εἶναι χρεία νὰ τὴν εἰπῶ, ὅτι ὁ αὐτάδελφός της ἠπατήθη ἀπὸ ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἔπρεπεν οὔτε ἀκρόασιν νὰ δώσῃ. Ὁ Ἰγνάτιος καὶ ἄλλοι πολλοί, ἐν οἷς καὶ ἐγώ, προείδομεν τὸ κακόν, ὅταν ἐκ φήμης ἠκούσαμεν, ὅτι γίνονται διάφορα κινήματα. Ἠθελήσαμεν νὰ τὸ προλάβωμεν, ἐγράψαμεν τὰ δέοντα, ἐξεκινήσαμεν καὶ δύο ἀνθρώπους [τὸν Τσακάλωφ καὶ τὸν Ἀναγνωστόπουλον] δι' ἐξόδων μας, δίδοντες καὶ τὰς ὁδηγίας πῶς πρέπει νὰ ὁδηγηθῇ ἡ Ἑταιρεία, διὰ νὰ μὴ φέρῃ κακὸν εἰς τὸ Γένος. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἠσθένησεν· εἰς Βιέννην, ὅπου εὑρέθη ὅτε ὁ κόμις Καποδίστριας διέβαινεν εἰς Λεϋβάχην, ἐπῆγε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐστέλλετο καὶ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ὁ κόμις τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι ὅλα γίνονται ἄνευ εἰδήσεώς του· δὲν ἐπίστευσεν ὅμως, ὅτι ὁ αὐτάδελφός της θέλει κινηθῇ. Ὁ ἄλλος ἐπροχώρησε μέχρι Βλαχίας καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀλλ' εἴτε διότι ἦτο πλέον ἀργά, εἴτε δι' ἄλλους λόγους, τοὺς ὁποίους ἀγνοῶ, ὁ ἀδελφός της ἐκινήθη. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκστρατείας του ἦσαν οἷα ἠμποροῦσε νὰ τὰ προϊδῇ τινας, μάλιστα ὅταν ἔβλεπε ποῖοι ἦσαν οἱ συνεργάται του, τοὺς ὁποίους καὶ ὁ ἴδιος ἐγνώρισεν ἀνωφελεῖς καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὀνομάσῃ τὸν μὲν φαυλόβιον, τὸν δὲ ἀνάξιον, τὸν δέ, δὲν ἠξεύρω τί ἄλλο, ἐνῷ τὸ δίκαιον ἦτο νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὸν βίον καὶ τὴν ἀξιότητα τῶν ἀνθρώπων, πρὶν κάμῃ ἀρχὴν τοιούτου μεγάλου ἐπιχειρήματος. Ἡ ἐκλαμπρότης της ἡ ἰδία εἶδεν ὁποῖα τὴν ἔλεγον καὶ ὁποῖα εὗρεν εἰς τὴν Πελοπόννησον πράγματα. Ὥστε αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὴν ἐκλαμπρότητά της ἠπάτησαν καὶ τὸ Γένος ἀκόμη περισσότερον, διότι ἡ ἀποστολή των περιωρίζετο εἰς μίαν ἀπέραντον ψευδολογίαν, τῆς ὁποίας τώρα βλέπομεν τὸ ἀποτέλεσμα. Πῶς νὰ μὴ δακρύσῃ τινάς, ὅταν ἀκούῃ τοὺς ἀδελφούς του μὲ δάκρυα καταρωμένους τοὺς αἰτίους τῆς καταστροφῆς των; Τώρα πάσχομεν ὅλοι καὶ ἔνοχοι καὶ μή. Λέγω «ἔνοχοι», διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ ὀνομάσω παρὰ ἐνοχὴν τὴν κακοήθειαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἐνῷ τὸ Γένος φανερὰ ἐπροχώρει καὶ ἐλπίζετο ἴσως καὶ ἀναιμωτὶ ἡ ἐλευθερία του μετ' ὀλίγους ἐνιαυτούς, ἐπετάχυναν δι' ἴδια τέλη τὸ πρᾶγμα, ἐνῷ τὸ Γένος ἦτον ἀκόμη ἀνέτοιμον· καὶ τώρα, ἀφοῦ ἔγινε τόση αἱματοχυσία, δὲν ἔχομεν βεβαίαν τὴν ἐλευθερίαν μας...».

Τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχὴν (26 Ὀκτωβρίου 1821) ἐκθέτων εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Κουντουριώτας τὰς σχεδὸν ἀνυπερβλήτους δυσχερείας τοῦ ἀγῶνος, ἔγραφεν: «...Ἂς ὄψωνται ὅσοι ἀκρίτως ἔρριψαν τὸ ἔθνος εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα, προτοῦ νὰ τὸ προετοιμάσωσιν ὡς ἔδει, καὶ ἀφοῦ τὸ ἔρριψαν, οὔτε ὁ ἴδιοι ἐστοχάσθησαν πῶς νὰ τὸ σώσουν, οὔτε τοὺς συμβουλεύοντας αὐτοὺς ἤκουσαν, καὶ τὴν ἕνωσιν τοῦ ἔθνους ἐμπόδισαν εἰς ἴδια τέλη διεγείροντες τὸν ἀμαθῆ λαὸν καὶ φέροντες σκάνδαλα, ἐνῷ ἔπρεπε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ φανῶσι μεσάζοντες καὶ κήρυκες τῆς παύσεως τῶν παθῶν καὶ τῆς ἑνώσεως τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων, τῶν δυνατῶν καὶ ἀδυνάτων...».
Παρὰ τὰς γνώμας τῶν αὐτὰς οἱ ἀνωτέρω ἀναφερθέντες ἐξέχοντες ὁμογενεῖς, καθὼς καὶ οἱ τυχὸν ἀναποφάσιστοι Ἕλληνες, ἐγκατέλειψαν τοὺς δισταγμούς των εὐθὺς ὡς ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάστασις καὶ ἐτάχθησαν· ψυχῇ καὶ σώματι ὑπὲρ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος.

Ἀλλ' ἦτο πράγματι κακὴ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸ ἔθνος ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία; Οἱ πρωταγωνισταί της ἦσαν ἀπατεῶνες καὶ ψευδαπόστολοι; Ἦτο ἄκαιρος ἡ συνωμοτικὴ προσπάθεια καὶ ἡ πολεμική των ἐξόρμησις;
Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐπηκολούθησαν καὶ τοῦ πολυετοῦς ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος τῆς ἀνεξαρτησίας, νομίζω ὅτι δυνάμεθα μετ' ἀσφαλείας ν' ἀπαντήσωμεν ἀρνητικῶς εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα. Ἠμποροῦμεν δηλαδὴ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ὑπῆρξε παρὰ τὰ μειονεκτήματά της ἡ σωτηρία ὀργάνωσις, ἡ ὁποία εἰς κατάλληλον ὥραν καὶ διὰ ἱκανῶν καὶ ἀξιοθαυμάστων φορέων συνήνωσεν ἐν κρυπτῷ τὰς ζωτικὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους καὶ χρησιμοποιήσασα ἀδιστάκτως πᾶν πρόσφορον μέσον, ὡδήγησε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα, ἐμπιστευθεῖσα τὰ περισσότερα εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.
Ἀλλὰ καὶ ποῦ ἀλλοῦ ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς ἀκμῆς τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος;
Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες εἶχον ἀναθέσει ὅλας τὰς ἐλπίδας των περὶ ἀπελευθερώσεως ἐκ τοῦ ξένου ζυγοῦ εἰς τὴν ὁμόδοξον Ρωσίαν. Ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' ἡ ρωσικὴ διπλωματία οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσε νὰ ὑπόσχεται εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἢ καὶ ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἐπιτυχοῦσα νὰ παρασύρῃ αὐτοὺς εἰς τὰ γνωστὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν σοβαρὸν ἀντιπερισπασμὸν εἰς βάρος τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς ἐπανειλημμένους ρωσοτουρκικοὺς πολέμους. Ἰδίως ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης αἱ ρωσικαὶ ἐν Ἑλλάδι ἐνέργειαι, συνοδευόμεναι ὑπὸ πλουσίων ὑποσχέσεων, ὑπῆρξαν τόσον ἀποτελεσματικαί, ὥστε καὶ κατὰ τοὺς δύο ἐπὶ τῆς τσαρίνας ταύτης ρωσοτουρκικοὺς πολέμους οἱ Ἕλληνες, παρασυρθέντες ἀπὸ τοὺς πράκταρας τῆς Ρωσίας, προέβησαν εἰς σοβαρὰ κατὰ τῶν Τούρκων ἐπαναστατικὰ κινήματα, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἔπαθον ἀνεκδιήγητα δεινά. Ἀλλ' εἰς οὐδέν, ἢ εἰς ἐλάχιστον μόνον ὠφέλησαν αἱ θυσίαι των, διότι ἡ Ρωσία, ἐπιτυγχάνουσα ἑκάστοτε ποσοστὸν τῶν ἐπιδιώξεών της παρὰ τῶν Τούρκων, συνωμολόγει εἰρήνην μετ' αὐτῶν, ἐγκαταλείπουσα σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν τύχην των. Αἱ συνθῆκαι τοῦ Κιουτσοὺκ Καϊναρζῆ (1774), τοῦ Ἰασίου (1792) καὶ τοῦ Βουκουρεστίου (1812) περιεῖχον βεβαίως εὐεργετικὰς διατάξεις διὰ τοὺς Ἕλληνας — κυρίως τοὺς μετασχόντας τῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν — ἀλλ' ἀπεῖχον πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἐλπίδας, χάριν τῶν ὁποίων ἀπεδύθησαν οἱ Ἕλληνες εἰς ἐπικίνδυνα καὶ αἱματηρὰ κινήματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παρομοίας ἐλπίδας ἐστήριξαν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες εἰς τὸν Ναπολέοντα καὶ τὴν Γαλλίαν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ κυρίως τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κορσικανοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τόσαι πολλαὶ ἦσαν αἱ ἐλπίδες των καὶ τόσον μέγας ὁ ἐνθουσιασμός των, ὥστε αὐτὸς οὗτος ὁ Κοραῆς συνέθεσε πολεμιστήριον ᾆσμα, διὰ τοῦ ὁποίου παρεκίνει τοὺς συμπολίτας του νὰ ἐξεγερθοῦν κατὰ τοῦ δυνάστου των, βοηθοῦντες οὕτω τὰ φιλελληνικά, ὅπως ἐνόμιζε, σχέδια τοῦ Ναπολέοντος. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἄδοξον τέλος τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης διελύθησαν καὶ ἐξηνεμίσθησαν καὶ αἱ νέαι αὐταὶ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες ἀπέβαλον ὁριστικῶς πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἀπελευθερώσεώς των διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἵδρυσις τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἀποφασισμένης νὰ διατηρήσῃ διὰ παντὸς μέσου ἀμετάβλητον τὸ status quo ἐν Εὐρώπῃ, ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Ἕλληνας πόσον ἐσήμαινον αἱ ὑποσχέσεις τῶν αὐτοκλήτων ξένων προστατῶν των. Πᾶσα προσδοκία ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐφαίνετο ματαία. Εἰς ποῖον νὰ ἐλπίσουν πλέον; Ποῦ νὰ στηριχθοῦν; Δὲν ἀπέμενεν εἰμὴ νὰ ἀντλήσουν θάρρος καὶ δύναμιν ἀπὸ τὰς ἰδίας αὐτῶν καρδίας καὶ νὰ στηριχθοῦν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τὰ ὅπλα.

Ἐντὸς τοιούτου κλίματος ἀπομονώσεως καὶ ἀπελπισίας ἐγεννήθη καὶ ἐθεμελιώθη ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία. Οἱ πρωταγωνισταί της ὑπῆρξαν τὰ ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ ἔθνους. Ψυχροί, ἀποφασιστικοὶ καὶ ἀδίστακτοι, ἀφοῦ ἀπέρριψαν τὰς συμβουλὰς τῶν «φρονίμων» καὶ τῶν σοφῶν καὶ ἀφοῦ ἔθεσαν κατὰ μέρος ἠθικούς τινας δισταγμοὺς ὡς πρὸς τὰς μεθόδους καὶ τὰ μέσα ἐνεργείας, ὥρμησαν εἰς τὴν περιπέτειαν, ἔχοντες μοναδικὰ στηρίγματα τὴν δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐδικαιώθη ἡ διαίσθησις καὶ ἡ ἀντίληψις τῶν ἀφανῶν καὶ ἀσήμων πατριωτῶν, οἵοι ὑπῆρξαν οἱ ἱδρυταὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν ἔλαβε συγκεκριμένην μορφὴν ἡ ἀπὸ αἰώνων ἀσίγαστος ροπὴ τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν πολιτικήν του ἐλευθερίαν. Ἡ Ἑταιρεία των ὑπῆρξεν ἡ μητέρα, ἢ τοὐλάχιστον ἡ μαῖα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἱδρύθη τὸ φθινόπωρον τοῦ 1814. Αἱ ρίζαι της ὅμως ὡς συνωμοτικῆς ἐθνικῆς ὀργανώσεως εἶναι βαθεῖαι καὶ ἀνατρέχουν μυστικαὶ ἢ μόλις ὁραταὶ εἰς μακρὸν πρὸ τοῦ 1814 χρόνον. Αἱ ἀνυπόφοροι θλίψεις τῶν ὑποδούλων καὶ ἡ Μεγάλη Ἰδέα, ἡ ὁποία μαζὶ μὲ τὸν ἐθνικὸν διαφωτισμὸν ἐγιγαντώθη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος καὶ διεπότισε μεγάλα στρώματα τοῦ λαοῦ, ὑπῆρξαν αἱ κινητήριοι δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ὤθησαν κατὰ καιροὺς ὀνειροπόλους Ἕλληνας νὰ συμπήξουν μυστικὰς ἑταιρείας μὲ σκοπὸν τὴν συντήρησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ λαοῦ καὶ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἔθνους πρὸς γενικὴν ἐξέγερσιν κατὰ τοῦ δυνάστου. Τελικὸς σκοπὸς τῶν τολμηρῶν ἐκείνων πατριωτῶν ἦτο ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρου τμήματος τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ.

Ἀξιόπιστοι ἱστορικαὶ ἐνδείξεις ἐπισημαίνουν τὴν ὕπαρξιν πατριωτικῆς ἑταιρείας εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα πρὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος. Ὁ ἐκ Μυτιλήνης κληρικὸς Σεραφεὶμ Πωγωνᾶτος, συλληφθεὶς εἰς τὴν Ρωσίαν τὸ 1732, κατέθεσεν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅτι πρὸ τοῦ 1700 ἀκόμη εἶχε συστηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα μυστικὴ ἑταιρεία ἐπιδιώκουσα τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς ἁρμόδιον καιρόν.

Τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχήν, πολλοὶ πρόκριτοι ἐν Ἑλλάδι, ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τοῦ Μεγάλου Πέτρου περὶ τῆς τύχης τῆς Ἀνατολῆς, ὠργανώνοντο μυστικῶς ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν Τούρκων, ὑποσχόμενοι δι' ὅρκου ἀμοιβαίαν βοήθειαν κατὰ τοῦ τυράννου διὰ τοὺς ἑαυτούς των καὶ τὰ τέκνα των μέχρι τῆς ἀναμενομένης ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως.

Εἰς τὴν Μάνην ἀναφέρεται ἡ ὕπαρξις μεταξὺ τῶν προκρίτων μυστικῆς ἑταιρείας, ἀντιπρόσωποι τῆς ὁποίας ἔφθασαν μέχρι τῆς Αἰκατερίνης Β΄ ζητοῦντες βοήθειαν καὶ προστασίαν ἀπὸ τὴν πολυπράγμονα ἐκείνην αὐτοκράτειραν.

Ἡ συνωμοτικὴ δραστηριότης τῶν Ἑλλήνων εὗρε πεδίον ἀναπτύξεως κυρίως ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ὑποδούλου χώρας, εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, ὅπου διὰ λόγους πολιτικοὺς ἢ αἰσθηματικοὺς ἦτο συμπαθὴς ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὰς Παραδουνα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βίους Ἡγεμονίας, ὅπου ἡ κυριαρχία τοῦ σουλτάνου ἦτο ψιλὴ καὶ σκιώδης καὶ ὅπου τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ἀναπτυχθὲν οἰκονομικῶς καὶ πνευματικῶς, ἐδέσποζεν ἐπὶ τοῦ ἐντοπίου πληθυσμοῦ, καί, τέλος, μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν παροικιῶν, αἱ ὁποῖαι ἥκμαζον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ μάλιστα εἰς πολλὰς πόλεις καὶ λιμένας τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας τῶν Ἀψβούργων, εἰς πεῖσμα τῆς φιλοτούρκου πολιτικῆς τῆς ἐπισήμου ἐξουσίας.

Εἰς τὴν ἁγίαν Ρωσίαν, ὅπου ἐπὶ Μεγάλου Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων του πᾶσα κίνησις κατὰ τῶν Τούρκων ἦτο εὐπρόσδεκτος, οἱ Ἕλληνες, καλυπτόμενοι ὄπισθεν τῶν ρωσικῶν πολιτικῶν σχεδίων περὶ ἐπεκτάσεως τῆς ρωσικῆς κυριαρχίας μέχρι τοῦ Αἰγαίου, ἠδύναντο νὰ ἐργάζωνται συνωμοτικῶς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς των ὑποθέσεως. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἰατρὸς Πέτρος Μελισσηνὸς ἵδρυσεν ἐπὶ Αἰκατερίνης Β' ἐν Μόσχᾳ μυστικὴν ἑταιρείαν καὶ ὑπέθαλψε τὰ σχέδια τοῦ Γεωργίου Παπάζολη διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὰς Παραδουναβίους Ἡγεμονίας ὑπῆρξαν ἄρισται συνθῆκαι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἑλληνικῶν ἀπελευθερωτικῶν κινήσεων καὶ τὴν θεμελίωσιν ἀναλόγων πολιτικῶν σχεδίων. Τόσον οἱ Ἕλληνες ἡγεμόνες καὶ αἱ αὐλαί των, ὅσον καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ λογίων ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Βλαχομπογδανίαν μίαν θαυμασίαν πνευματικὴν ἄνθησιν, καὶ κατὰ τὴν μορφὴν καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν ἑλληνικήν. Ἡ συστηματικὴ καλλιέργεια τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς τὰς σχολὰς τοῦ Βουκουρεστίου, τοῦ Ἰασίου, τῆς Κραγιόβας, τοῦ Μπουζαίου κ.λ. ἐπανέφερεν εἰς τὸν νοῦν τῶν Ἑλλήνων ἔντονον τὴν ἀνάμνησιν τῆς προγονικῆς εὐκλείας καὶ ἐζωπύρωσε τὸν ἐνδιάθετον πόθον τῆς δημιουργίας ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ κράτους εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Αἱ Ἡγεμονίαι ἔγιναν τὸ μέσον «δι' οὗ νὰ περάσωσιν αἱ Μοῦσαι καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν παλαιάν των καθέδραν».

Εἰς τὸν κύκλον τῶν προσπαθειῶν τούτων περιλαμβάνεται ἡ ἵδρυσις ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Μουρούζη τῆς ἑλληνικῆς λέσχης «Ἀλέξανδρος» εἰς τὴν Ἑρμαννούπολιν (Hermannstadt) τῆς Τρανσυλβανίας τὸ 1777.

Μετ' ὀλίγα ἔτη, τὸ 1780, ἀπαντῶμεν εἰς τὸ Βουκουρέστιον τὴν «Ἑταιρείαν τῶν Φίλων», ἑλληνικὴν μυστικὴν ἀπελευθερωτικὴν ὀργάνωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον πλὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐντόπιοι Βλάχοι. Μέλος αὐτῆς ὑπῆρξε πιθανώτατα ὁ Ρήγας Φεραῖος.

Δραστηριώτατος παντὸς ἄλλου ὑπῆρξεν ἐν προκειμένῳ ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ὁ Φιραρῆς, ὁ ὁποῖος, μετὰ τὴν φυγήν του ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν, ἵδρυσεν εἰς τὴν Ρωσίαν τὸ 1787 τὴν ἑταιρείαν «Φοῖνιξ» μὲ σκοπὸν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν λαῶν. Αὐτὸς πρῶτος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἡγεμονίας του (1785 - 1786) φέρεται μυήσας εἰς τὰ πατριωτικὰ σχέδια τὸν Ρήγαν Φεραῖον, ὁ ὁποῖος τὸν ἠκολούθησεν ἐπ' ὀλίγον κατὰ τὴν φυγήν του. Ὁ ἴδιος ὁ Φιραρῆς ἐμύησε μεταγενεστέρως, τὸ 1807, εἰς τὰ σχέδιά του καὶ τὸν πρῴην ἡγεμόνα Κωνσταντῖνον Ὑψηλάντην, βραδύτερον δέ, τὸ 1812, καὶ τὸν ἄρτι ἀφιχθέντα εἰς Ρωσίαν Ἰωάννην Καποδίστριαν. Ἡ ἑταιρεία αὕτη τοῦ Α. Μαυροκορδάτου — Φιραρῆ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διεδόθη ταχέως εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Στερεὰν καὶ νησιωτικὴν Ἑλλάδα, ἐξ αὐτῆς δὲ ἐνεπνεύσθη προφανῶς ὁ Ρήγας διὰ νὰ συμπήξῃ εἰς τὸ Βουκουρέστιον νέαν μυστικὴν ἑταιρείαν ἐπὶ ἰδίων βάσεων.

Δὲν γνωρίζομεν, ἂν αἱ ἀναφερόμεναι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης ἑλληνικαὶ μυστικαὶ ἑταιρεῖαι («Ρόπαλον τοῦ Ἡρακλέους», «Ἑταιρεία τῆς Ἀθηνᾶς», «Ἑταιρεία τῶν Καλῶν Ἐξαδέλφων» [Buonos Cugginos], «Ἑταιρεία τῶν Καλῶν Φίλων», «Ἑταιρεία τῶν Φίλων») ἔχουν ἄμεσον ἐξάρτησιν ἢ σχέσιν μὲ τὴν ἑταιρείαν, τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Ρήγας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ θαυμασία ἐνεργητικότης τοῦ Βελεστινλῆ, τὰ καινοφανῆ περὶ τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ γενικώτερον τῆς Ἀνατολῆς σχέδιά του, τὰ ποικίλα πεζὰ καὶ ἔμμετρα κηρύγματά του πρὸς τοὺς ὑποδούλους, ἡ Χάρτα καὶ ὁ Θούριος καὶ ἡ «Πολιτικὴ Διοίκησις» καὶ τὰ λοιπὰ πνευματικά του δημιουργήματα, ἡ συνωμοτικὴ δραστηριότης τῆς ἑταιρείας του καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτῆς καί, τέλος, τὸ τραγικόν του μαρτύριον, ὅλα αὐτὰ προεκάλεσαν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων ζωηρὰ καὶ ἐλευθέρια αἰσθήματα καὶ τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν τῆς ἐκδικήσεως. Διὰ τοῦτο ὁ Ρήγας ἐτοποθετήθη εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πάσης φύσεως ἑταιριστικῆς κινήσεως τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς των ἐλευθερίας καὶ δικαίως θεωρεῖται ὁ μέγας ἐθναπόστολος καὶ ὁ σπουδαιότερος ἐκ τῶν προδρόμων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Εἰς Παρισίους ἐσημειώθη ἀξιόλογος φιλελληνικὴ δραστηριότης ἐπιφανῶν τινων Γάλλων καὶ ὀλίγων Ἑλλήνων συναθροιζομένων εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κυπρίας λογίας Ἐλισάβετ Λουμάκη — Chénier, ἡ ὁποία προφανῶς ἐνέπνευσεν εἰς τὸν υἱόν της, τὸν μεγάλον ποιητὴν Ἀνδρέαν Chénier, καὶ εἰς ἄλλους γνωστοὺς Γάλλους συγγραφεῖς τὴν ἀγάπην των διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ κίνησις αὐτὴ τῶν Παρισίων γίνεται περισσότερον συγκεκριμένη καὶ σαφὴς μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἐλισάβετ Chénier, ὅταν ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν ὁ Μακεδὼν Γρηγόριος Ζαλίκης ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Γάλλου διπλωμάτου καὶ ἀρχαιολόγου Choiseul-Gouffier. Ὁ Ἰωάννης Φιλήμων, εἰς τὸ Ἱστορικόν του Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως (τόμ. Δ΄, σσ. γ΄ - ι΄) ἔδωκεν ἀξιόλογα—ἂν καὶ μὴ ἐπαρκῆ—στοιχεῖα περὶ τῆς φιλελληνικῆς ἐκείνης ὀργανώσεως τῶν Παρισίων. Ἡ ἐν Παρισίοις «Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία», ἱδρυθεῖσα τὸ 1809, καὶ τὸ «Ἑλληνόγλωσσον Ξενοδοχεῖόν» της ἀποτελοῦν τοὺς πλησιεστέρους προδρόμους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας τοῦ 1814. Εἷς τοὐλάχιστον τῶν ἑταίρων τῆς πρώτης, ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς δευτέρας. Αἱ δύο αὐταὶ ἑταιρεῖαι ἔχουν τόσα πολλὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ εἰς τὰς προσωνυμίας, τὰ σύμβολα καὶ τοὺς ὅρους, τὴν διαδικασίαν τῆς κατηχήσεως κ.λ., ὥστε ἡ ἐν Ὀδησσῷ ἱδρυθεῖσα ἑταιρεία ἐθεωρήθη ὑπό τινων ὡς ἁπλῆ ἀναμόρφωσις τῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δροῦν εἰς τὴν Ἰταλίαν μυστικαὶ ἑταιρεῖαι σκοποῦσαι τὴν ἐξέγερσιν τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ αὐστριακοῦ δυνάστου. Ἐκ τούτων ἐμπνεόμενοι προφανῶς καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰταλίας ἐσχημάτιζον μικρὰς συνωμοτικὰς ὁμάδας ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἰδικῆς των πατρίδος.

Εἰς τὸ Λιβόρνον, τὸν μεγάλον ἐμπορικὸν λιμένα τῆς Μεσογείου, μαρτυρεῖται μεταξὺ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν μελῶν τῆς ἀκμαίας ἑλληνικῆς παροικίας ζωηρὰ ἑταιριστικὴ κίνησις, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη πολὺ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ′ αἰῶνος.

Τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ὑφίσταται εἰς τὴν Κέρκυραν ἡ «Ἑταιρεία τῶν Φίλων», εὑρισκομένη εἰς στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἑταιρειῶν τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λιβόρνου. Ἐξ ἐγγράφων τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ ἀστυνομία αὕτη ἐπεσήμανεν εἰς τὴν Βενετίαν τὴν ὕπαρξιν μυστικῆς ἑταιρείας ὀνομαζομένης «Ἑταιρεία τῶν Πέντε», ἢ «Σιωπὴ τῶν Ἑλλήνων», ἡ ὁποία ἐνομίζετο ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ὡς ἀδελφὴ τῆς ἑταιρείας τῶν Ἰταλῶν καρμπονάρων, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς Ἀθήνας, ἱδρύθη τὸ πρῶτον ἡ «Φιλαθηναϊκὴ Ἀκαδημία» καὶ μετ' ὀλίγον (1813) ἡ «Φιλόμουσος Ἑταιρεία». Ἀμφότεραι προβάλλουν μορφωτικοὺς καὶ ἐκπαιδευτικοὺς σκοπούς, ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἐκρύπτετο ἡ ἐπιδίωξις τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ πόθου τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία τῶν Ἀθηνῶν ἔδωσε μετ' ὀλίγον (1814) ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐν Βιέννῃ εὑρισκομένους μεγάλους Ἕλληνας Ἰωάννην Καποδίστριαν, Ἰγνάτιον μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας καὶ Ἄνθιμον Γαζῆν νὰ ὀργανώσουν τὴν νέαν Φιλόμουσον Ἑταιρείαν, τῆς ὁποίας ἕδρα ὑπῆρξεν ἡ Βιέννη πρῶτον καὶ μετέπειτα τὸ Μόναχον, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ ἐθνικὸν ἔργον εἶναι τεράστιον. Ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία τῆς Βιέννης (ὅπως καὶ ἡ ἐν Παρισίοις Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία) ἐθεωρήθη ὑπὸ πολλῶν ἐρευνητῶν ὡς ἔχουσα ἄμεσον σχέσιν μετὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Εἰς τὴν σύγχυσιν ταύτην συνέβαλον καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἱδρυταὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διότι διέδιδον ἐπίτηδες μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων — πλὴν τῶν ἄλλων ὑπερβολῶν — ὅτι ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία ἦτο διακλάδωσις τῆς ἰδικῆς των καὶ ὅτι τὰ πρόσωπα τὰ ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν πρώτην ἦσαν καὶ οἱ ἀθέατοι ὑποκινηταὶ τῆς δευτέρας. Ὁ ἴδιος ὁ Καποδίστριας ἠδυνήθη νὰ διαπιστώσῃ — καθὼς ἀναφέρει εἰς τὴν αὐτοβιογραφίαν του — ὅτι πράγματι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας «προσείλκυον πλῆθος προσηλύτων βεβαιοῦντες αὐτοὺς ὅτι ἡ ἐν Βιέννῃ ἐγκαινιασθεῖσα συλλογὴ συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ἱδρυμάτων δημοσίας ἐκπαιδεύσεως εἶχε σκοπὸν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος μέσῳ μυστικῆς ἑταιρείας καὶ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας ἐνέκρινε καὶ ἐνεθάρρυνε τὸ ἔργον τοῦτο». Ἐν τούτοις, καὶ ὁ Καποδίστριας ἠναγκάσθη ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ δεχθῇ, ὅτι ἡ σύστασις τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ ὑπὲρ αὐτῆς γενόμενος ἔρανος ὑπῆρξε μία τῶν «τυχαίων ἀφορμῶν» τοῦ σχηματισμοῦ τῆς μυστικῆς ἑταιρείας εἰς τὴν Ὀδησσόν.

Ἀλλ' οὔτε ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία τῆς Βιέννης, οὔτε ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία τῶν Παρισίων, οὔτε αἱ πρὸ αὐτῶν μεγάλαι ἢ μικραὶ ἑταιριστικαὶ ὀργανώσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Φιλελλήνων ὑπῆρξαν, νομίζω, τυχαῖαι ἀφορμαί, ἀλλ' αὐταὶ αὗται αἱ ρίζαι τῆς μεγάλης Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν. Μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνων ὑπάρχει ἠθικὴ συνέχεια καὶ ἀλληλουχία, ἐφ' ὅσον τὰς ὀργανώσεις ταύτας διεῖπε τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐφ' ὅσον, ἐξ ἀρχῆς, εἷς ἦτο καὶ παρέμεινεν ἀναλλοίωτος ὁ ἀντικειμενικὸς αὐτῶν σκοπός: ἡ ἐθνικὴ ἀπελευθέρωσις τῶν Ἑλλήνων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι αἱ μυστικαὶ πατριωτικαὶ ὀργανώσεις τῆς Εὐρώπης εἶχον ἄμεσον ἐπίδρασιν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἰδίως τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ὅτε τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα κυριαρχεῖ μεταξὺ τῶν προηγμένων στρωμάτων τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, αἱ πατριωτικαὶ ἑταιρεῖαι, κυρίως τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἱσπανίας, προβάλλονται εἰς τὴν συνείδησιν τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων ὡς φωτεινὰ παραδείγματα ἄξια μιμήσεως· ἐκ τούτων ἔλαβον ἀσφαλῶς ἀφορμὴν οἱ ἱδρυταὶ τῶν τελευταίων μυστικῶν ἑλληνικῶν ἑταιρειῶν. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ὀργανώσεως εἶναι βέβαιον, ὅτι ὡδηγήθησαν οὗτοι ἀπὸ τὴν ὀργάνωσιν τῶν τεκτονικῶν στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλειτούργησαν ἀθρόαι εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην μέχρι καὶ τῶν Ἰονίων νήσων. Ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος ἔγραψεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπομνημονευμάτων του, ὅτι εὑρισκόμενος εἰς τὴν Λευκάδα τὸν χειμῶνα τοῦ 1813 «εἰσήχθη εἰς τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων (Μασόνων), ὧν δὲ ἰδεῶν ἐλευθέρων καὶ πνέων πάντοτε μῖσος κατὰ τῆς τουρκικῆς τυραννίας, συνέλαβεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ μία μυστικὴ ἑταιρεία κατὰ τοὺς κανόνας ταύτης τῆς τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, βάσιν ἔχουσα τὴν ἕνωσιν ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς ἄλλα μέρη εὑρισκομένων διαφόρων καπιτάνων, ἁρματολῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων πάσης τάξεως ὁμογενῶν, διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ἐν καιρῷ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος».

Ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξάνθου συνάγεται ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἐδανείσθη ἐκ τοῦ Τεκτονισμοῦ πολλοὺς κανόνας τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεώς της (βαθμούς, σύμβολα, τυπικὸν τῶν τελετῶν τῆς μυήσεως κ.ἄ.), τοὺς ὁποίους προσήρμοσεν ἐπιτηδείως εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς πόθους τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ δὲν ἦτο βεβαίως ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία κλάδος τῆς τεκτονικῆς ὀργανώσεως ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν τεκτονικῶν στοῶν, ὡς ἰσχυρίσθησαν ἰδικοί μας καὶ ξένοι ἐρευνηταί. Ὁ Νικόλαος Ὑψηλάντης, σημαίνων τέκτων, ἀναφέρει εἰς τὰς ἀναμνήσεις του, τὰς ἐκδοθείσας ὑπὸ Δημητρίου Καμπούρογλου, τὰ ἑξῆς περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας: «Elle ne suivait point les lois des Francs - maçons ni des Carbonaris, mais elle s'attachait à la foi du Christ, car elle s'était répandue de la manière apostolique». Οὐδὲ δύναται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ὑπῆρξε τεκτονικὴ ὀργάνωσις τὸ γεγονός, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν πρωτεργατῶν της, ὅπως ὁ Ξάνθος, ὁ Ἀθανάσιος Σέκερης, οἱ Ὑψηλάνται καὶ ἄλλοι ἦσαν τέκτονες, διότι, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ὑψηλῶν ἰδεωδῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἠμποροῦσαν βεβαίως ν' ἀναλάβουν καὶ οἵαν δήποτε ἄλλην εὐγενῆ ἀποστολήν. Τὴν καλυτέραν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἀποτελεῖ αὐτὸς οὗτος ὁ ὅρκος τῆς ἐλευθερίας τῶν Φιλικῶν, ὁ μέγας ὅρκος. «...Ὀρκίζομαι, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλω ἔμβη εἰς καμμίαν ἄλλην ἑταιρείαν, ὁποία καὶ ἂν εἶναι, μήτε εἰς κανένα δεσμὸν ὑποχρεωτικόν. Καὶ μάλιστα, ὅποιον δήποτε δεσμὸν ἂν εἶχα, καὶ τὸν πλέον ἀδιάφορον ὡς πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, θέλω τὸν νομίζει ὡς οὐδέν...». Ἐκ τῆς παραγράφου ταύτης τοῦ μεγάλου ὅρκου γίνεται σαφὲς ὅτι, ὄχι μόνον ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς Φιλικοὺς νὰ ἀνήκουν εἰς ἄλλας φανερὰς ἢ μυστικὰς ὀργανώσεις, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀνῆκον πρὸ τῆς κατηχήσεώς των εἰς οἱανδήποτε ἄλλην ἑταιρείαν, ὤφειλον, τηροῦντες τὸν ὅρκον των, νὰ διακόψουν πάντα δεσμὸν μετ' αὐτῆς.

Κατὰ ταῦτα ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία κατὰ τύπους μόνον — καὶ ὄχι ὅλους — ὡμοίαζε πρὸς τὰς τεκτονικὰς ὀργανώσεις. Εἰς τὴν οὐσίαν ἦτο μία ἰδιόμορφος μυστικὴ πατριωτικὴ ἑταιρεία ἔχουσα ἴδιον σκοπὸν καὶ χρησιμοποιοῦσα ἴδια μέσα. Οὐδ' ὑπάρχει λόγος, νομίζω, ἐφ' ὅσον τὰ αὐθεντικὰ κείμενα ὁμιλοῦν σαφῶς, ν' ἀναζητῶμεν διὰ τῆς φαντασίας, στηριζόμενοι εἰς τοὺς τύπους, ἐξαρτήσεις καὶ δεσμοὺς τῶν Φιλικῶν ἀνυπάρκτους, ἔστω καὶ ἂν κινδυνεύσωμεν νὰ χαρακτηρισθῶμεν ὑπὸ τῶν τεκτόνων ὡς βέβηλοι. Ὥστε ὀρθῶς, νομίζω, ὁ Ἰωάννης Φιλήμων ἔγραψεν ὅτι: «ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἰχνηλατεῖ μὲν τὴν ἠθικὴν ἄλλης ἀρχαίας (τῆς τῶν τεκτόνων), ἀλλὰ δὲν εἶναι κλάδος τῆς ἰδίας, ὡς ἐκείνη τῶν Ἀνθρακέων. Εἰς μάτην ἔδωσεν εἰς τὰς διπλωματικὰς συζητήσεις ὑπόθεσιν τοιαύτην ἡ σύμπτωσις τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαναστάσεων τοῦ 1821».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑΙ ΠΗΓΑΙ

Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας μόνος ὁ Ἐμμ. Ξάνθος ἔγραψε συστηματικὰ ὑπομνήματα. Ἐκτὸς τῶν «Ἀπομνημονευμάτων περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας», τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος ἐν Ἀθήναις τὸ 1845, συνέταξε τὸ 1835 κατὰ παράκλησιν τοῦ Φιλικοῦ Γρηγορίου Θεοχάρη, διαμένοντος εἰς Βουκουρέστιον, βραχὺ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ἐξέδωσεν ὁ Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλους εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἁρμονία», τόμ. Β′ (1901), σσ. 529 - 540. Ἔγραψεν ἐπίσης κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1837, ὅταν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ τόσον δυσμενοῦς δι' αὐτὸν «Δοκιμίου περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας» τοῦ Ἰ. Φιλήμονος, μακρὰν ἀπολογίαν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον ΑΩ, ἡ ὁποία ἀπόκειται νῦν εἰς τὸ τμῆμα χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τὰ κείμενα ταῦτα τοῦ Ξάνθου ἀποτελοῦν τὰς πληρεστέρας περὶ τοῦ θέματος πηγάς· καὶ ὅσον καὶ ἂν περιεπλάκησαν αἱ περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰδήσεις ἐκ τῶν ἀνακριβῶν εἰσηγήσεων τοῦ Παναγιώτη Ἀναγνωστοπούλου πρὸς τὸν Φιλήμονα καὶ ἐκ τῶν μετέπειτα δημοσιευμάτων τοῦ κορυφαίου τούτου Φιλικοῦ εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον, εἶναι λογικὸν νὰ δεχώμεθα τὰς ὑπὸ τοῦ Ξάνθου παρεχομένας πληροφορίας ὡς τὰς μᾶλλον αὐθεντικὰς περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ τῆς πρώτης περιόδου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΟΙ ΙΔΡΥΤΑΙ

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1814 τρεῖς Ἕλληνες ἔμποροι τῆς Ὀδησσοῦ, συνδεόμενοι διὰ φιλικῶν δεσμῶν «ἀπεφάσισαν νὰ συστήσωσι μίαν ἑταιρείαν μυστικὴν καὶ νὰ εἰσάξωσιν εἰς αὐτήν, εἰ δυνατόν, ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν ὁμογενῶν, διὰ νὰ συνεργήσωσι μόνοι των ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ματαίως πρὸ πολλῶν χρόνων ἤλπιζαν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους βασιλεῖς χριστιανούς». Οἱ φιλογενεῖς αὐτοὶ ἔμποροι ἦσαν ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς, ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος.

Ὁ πρεσβύτερος τῆς ὁμάδος τῶν συνωμοτῶν ἦτο ὁ Ξάνθος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Πάτμον τὸ 1772 καὶ ἔτυχεν ἱκανοποιητικῆς μορφώσεως εἰς τὴν Πατμιάδα Σχολήν. Εἰκοσαετὴς ἀπῆλθεν εἰς Τεργέστην καὶ εἰργάσθη εἰς μεγάλον ἐμπορικὸν οἶκον, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησεν εὐδοκίμως. Τὸ 1810 μετέβη διὰ πρώτην φορὰν εἰς Ὀδησσόν, ὅπου εἰργάσθη ὡς γραμματεὺς τοῦ μεγαλεμπόρου Βασιλείου Ξένη. Τὸ 1812 ἦλθε δι' ἐμπορικὰς ὑποθέσεις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου συνεταιρίσθη μετὰ τῶν Ἰωαννιτῶν Ἀσημάκη Κροκίδα, Χριστοδούλου Οἰκονόμου καὶ Κυριάκου Μπιτσαξῆ διὰ τὴν ἐμπορίαν ἐλαίου. Ἐνεργῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν συνεταίρων του τούτων, ἦλθεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1813 εἰς Πρέβεζαν καὶ Ἰωάννινα καὶ ἐπέτυχε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἄδειαν ἐξαγωγῆς ἐλαίου κατόπιν μεσολαβήσεως τοῦ Μάνθου Οἰκονόμου, ἀδελφοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν συνεταίρων του.

Ἐπιστρέφων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Λευκάδα, ὅπου ἐμυήθη εἰς τὸν τεκτονισμὸν ἀπὸ τὸν φίλον του Παναγιώτην Καραγιάννην. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1813 ἦλθε διὰ δευτέραν φορὰν εἰς τὴν Ὀδησσὸν καὶ τότε, καθὼς γράφει ὁ ἴδιος, ἐγνωρίσθη διὰ πρώτην φορὰν μὲ τὸν Ἠπειρώτην Νικόλαον Σκουφᾶν, εἰς τὸν ὁποῖον μετέδωσε νέα τῆς Ἠπείρου.

Ὁ Σκουφᾶς ἐγεννήθη περὶ τὸ 1779 εἰς τὸ Κομπότι· ἔμαθε τὰ ἐγκύκλια γράμματα εἰς τὴν Ἄρταν, ὅπου ἤνοιξε βραδύτερον ἐμπορικὸν κατάστημα. Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας εἶχε πατριωτικὰς ἀνησυχίας καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠνείχετο τὴν τυραννίαν τοῦ Ἀλῆ, οὔτε τὰς πιέσεις τοῦ τοπάρχου τοῦ Κομποτίου Μουχτὰρ πασᾶ, ἐγκατέλειψε τὴν Ἄρταν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ὀδησσόν, ὅπου ἠσχολήθη εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἀλλ' ἠτύχησεν εἰς τὰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιχειρήσεις του, διὸ καὶ ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Μόσχαν, ὅπου εἰργάσθη ὡς γραμματεὺς τοῦ Πάλλη, μετά τινα δὲ χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ὀδησσόν. Ἔκτοτε ἀφιερώθη καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ πτωχεία ὅμως εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσε, κατέστησε τὰς ἐνεργείας του ὡς Φιλικοῦ διαβλητὰς μεταξὺ πολλῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ ἐμποροϋπαλλήλων τῆς Ρωσίας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐστράφησαν ἀποκλειστικῶς οἱ ἱδρυταὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Ὁ Ν. Σπηλιάδης, ἐμπορογραμματεὺς τότε ἐν Ὀδησσῷ, χαρακτηρίζει τὸν Σκουφᾶν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 1817 ἠθέλησε νὰ τὸν μυήσῃ εἰς τὴν μυστικήν του ὀργάνωσιν, ὡς «ἄνθρωπον ἐνδεῆ καὶ ἁπλοῦν», ὁ ὁποῖος διὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἀπέβλεψεν εἰς ἀγυρτείαν καὶ ἀργυρολογίαν. Ὁμολογεῖ ὅμως, ὅτι ὁ Σκουφᾶς «δὲν ἦτο κακὸς ἄνθρωπος.» Ὅταν δὲ τὸ 1820, εὑρισκόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀντελήφθη αὐτοπροσώπως τὴν μεγάλην ἔκτασιν καὶ δραστηριότητα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν ὀφθαλμοφανῆ ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου της, μετενόησε πικρῶς διότι δὲν ἐπίστευσεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν Σκουφᾶν καὶ διότι ἀμφέβαλεν εἰς τὰς προθέσεις ἐκείνου καὶ τῶν συνεργατῶν του· καὶ τόσον ἐθλίβη, ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τῆς δυσπιστίας του καὶ τῶν δισταγμῶν του περιεφρονεῖτο ὑπὸ τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἑταιρείας, ὥστε κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐπεχείρησε νὰ αὐτοκτονήσῃ.

Ἐκ τῆς ὅλης δράσεως τοῦ Σκουφᾶ — βραχυχρονίου ἄλλως τε — καταφαίνεται ὁ ἰδιόρρυθμος χαρακτήρ του. Σώφρων, πραγματιστής, ἀποφασιστικός, ψύχραιμος, τολμηρὸς καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο φλογερὸς πατριώτης, ἰδοὺ τί ὑπῆρξεν ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος Ἕλλην, ὁ ὁποῖος καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις ἔθεσεν εἰς τὴν Ὀδησσὸν τὸν πρῶτον θεμέλιον λίθον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀτυχής· ὁ ἀτυχέστερος ὅλων τῶν πρωτεργατῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διότι ἀπέθανε προώρως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, πρὶν προλάβῃ νὰ ἴδῃ κἂν τὴν χαραυγὴν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθνους.

Ὁ νεώτερος ἐκ τῶν τριῶν ἱδρυτῶν ἦτο ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Ἀθανάσιος Τσακάλωφ, γόνος ἀρίστης οἰκογενείας, «ἐκ τοῦ γένους τοῦ περιφήμου Τεκελῆ». Ἡ ἱστορία τῶν παιδικῶν του χρόνων ὁμοιάζει μὲ μυθιστόρημα πλεκόμενον ἐντὸς τῶν ἀχρείων ἠθῶν τῆς σατραπικῆς αὐλῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Τέκνον εὐπόρου πατρός, τοῦ Α. Νικηφόρου, ἐμπόρου γουναρικῶν ἐν Μόσχᾳ, ἐφοίτα εἰς τὴν Μαρουτσαίαν Σχολήν, τὴν ὁποίαν διηύθυνεν ὁ Ἀθανάσιος Ψαλίδας. Ἦτο εὐειδὴς—λέγει ἡ παράδοσις—καὶ διὰ τοῦτο, ἐπιστρέφων κάποιαν ἡμέραν ἀπὸ τὸ σχολεῖόν του, ἀνηρπάγη ὑπὸ τῶν ἐγκαθέτων τοῦ Μουχτὰρ πασᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ, καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ χαρέμι του. Κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ γείτονός των ἀρχιαστυνόμου Ταχὴρ Ἀμπάζη, κατώρθωσεν ἡ μήτηρ του νὰ τὸν ἀπελευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Μουχτὰρ καὶ νὰ τὸν ἀποκρύψῃ ἀσφαλῶς ἐπ' ἀρκετοὺς μῆνας, μέχρις ὅτου ἠμπόρεσεν ὁ πατήρ του νὰ τὸν μεταφέρῃ πλησίον του, εἰς Μόσχαν, δι' ἐμπίστου ἀπεσταλμένου. Ἔκτοτε ὁ νεαρὸς φυγὰς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐλησμόνησε τὸ πάθημά του καὶ ἡ ψυχή του ἦτο πλήρης ἀγανακτήσεως καὶ μίσους κατὰ τῶν τυράννων. Εἰς Μόσχαν ἐξηκολούθησε τὴν ἐκπαίδευσίν του ἐπ' ἀρκετὸν καὶ κατόπιν, ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς, μετέβη εἰς Παρισίους δι' εὐρυτέρας σπουδάς, ἀφοῦ προηγουμένως διὰ λόγους ἀσφαλείας μετωνομά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σθη εἰς Τσακάλωφ. Εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν ἐγνωρίσθη μὲ ἄλλους Ἕλληνας καὶ μετέσχεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς πατριωτικῆς ἑταιρείας τῆς ὀνομασθείσης «Ἑλληνόγλωσσον Ξενοδοχεῖον» μαζὶ μὲ τὸν φιλέλληνα Choiseul Gouffier ὡς πρόεδρον, τὸν Μακεδόνα λόγιον Γρηγόριον Ζαλίκην, τὸν ἔμπορον Πέτρον Ὁμηρίδην Σκυλίτσην καὶ τὸν σπουδαστὴν Στέφανον Χατζημόσχον.

Ἡ ἑταιρεία αὐτὴ τῶν Παρισίων εἶχε πολλὰ τὰ κοινὰ μετὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διὰ τοῦτο, ὅπως ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, ἐθεωρήθη ὡς ὁ ἄμεσος πρόδρομος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, πολὺ μᾶλλον διότι ἀμφοτέρων μετεῖχεν ὡς σημαῖνον μέλος ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ. Ὑπάρχουν μάλιστα οἱ πιστεύοντες ὅτι αὐτὸς μετεφύτευσε τὴν Ἑταιρείαν ἐκ Παρισίων εἰς Ὀδησσόν, ἐφ' ὅσον εἰς τὸν μυστικὸν κώδικα τῶν ἀρχηγῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐνεγράφη οὗτος διὰ τῶν στοιχείων ΑΒ, ἐνῷ ὁ Σκουφᾶς ἔλαβε τὰ στοιχεῖα ΑΓ, ὁ Ξάνθος τὰ στοιχεῖα ΑΔ καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐν συνεχείᾳ.

Δυστυχῶς ὁ Τσακάλωφ δὲν ἔγραψεν — ἢ καὶ ἂν ἔγραψε, δὲν ἐσώθη — ἀπομνημόνευμά τι περὶ τῆς δράσεώς του εἰς τὰς πατριωτικὰς ἑταιρείας τῶν ὁποίων μετέσχε. Ἐὰν ὑπῆρχε κείμενον ἐκ τοῦ καλάμου τοῦ Τσακάλωφ, θὰ ἔλυε πολλὰ προβλήματα καὶ μάλιστα τὸ ζήτημα τῆς ἀπαρχῆς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, τὸ ὁποῖον περιέπλεξεν ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ φιλοπρωτία ἀρχηγῶν τινων.

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τσακάλωφ ἔχομεν αὐθεντικὰς πληροφορίας ἐξ ἀξιοπίστου πηγῆς. Ὁ Ἰωάννης Φιλήμων, ὁ ὁποῖος τὸν ἐγνώρισε προσωπικῶς τὸ 1823, γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Ἦτο ὁμολογουμένως ὁ Τσακάλωφ ἀνὴρ λίαν ἐχέμυθος, σκεπτικὸς πάντοτε καὶ πᾶσαν ἐπίδειξιν ἀποφεύγων». Πράγματι, ὁ Τσακάλωφ ὑπῆρξεν ὁ σεμνότερος ὅλων τῶν ἄλλων πρωταγωνιστῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ ἐνῷ ἐπέζησε πολὺ τοῦ Ἀγῶνος (ἀπέθανε μετὰ τὸ 1850), οὐδέποτε ἠσχολήθη δημοσίᾳ, οὐδ' ἐθορύβησε διὰ τὴν δρᾶσίν του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΔΡΥΣΙΣ

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1813, κατὰ μῆνα Νοέμβριον, συνηντήθησαν εἰς τὴν Ὀδησσὸν καὶ συνεδέθησαν διὰ φιλίας οἱ τρεῖς Ἕλληνες, τῶν ὁποίων ἐδώσαμεν ἀνωτέρω σύντομα βιογραφικὰ διαγράμματα. Εἶναι φυσικὸν νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι εἰς τὰς συζητήσεις των κατὰ τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος 1813 - 1814 ἐδέσποζε τὸ πατριωτικὸν θέμα. Ἡ πτῶσις τοῦ Ναπολέοντος τοὺς ἔδωσεν ἀφορμὴν νὰ συλλογισθοῦν, ὅτι αἱ ἐλπίδες τὰς ὁποίας ἀπὸ αἰώνων εἶχον στηρίξει οἱ Ἕλληνες κατὰ καιροὺς εἰς τὰ μεγάλα χριστιανικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἐματαιώθησαν ὅλαι καὶ ἡ οἰκτρὰ κατάστασις τοῦ ἔθνους συνεχίζετο ἀμετάβλητος. Ἦτο καιρὸς νὰ ἀφυπνισθοῦν πλέον οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ ἐπιδιώξουν τὴν ἀπελευθέρωσίν των διὰ τῶν ἰδικῶν των δυνάμεων.

Ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους συνεζήτουν οἱ τρεῖς πατριῶται περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης, ὅπως διεμορφώθη μετὰ τὴν ἧττταν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὸν περιορισμόν του εἰς τὴν Ἔλβαν, ἀνέλυον τὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους των, διηρεύνων τὰς πηγὰς τῆς ἰσχύος του καὶ ἐστάθμιζον τὴν πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ τουρκικοῦ κράτους. Καὶ φλεγόμενοι ἀπὸ φιλογένειαν καὶ ἐθνικὴν φιλοτιμίαν ἀπεφάσισαν νὰ συστήσουν μίαν ἑταιρείαν, «σκοπὸν ἀμετάτρεπτον ἔχουσαν τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος».

Δὲν γνωρίζομεν ποῖος ἐκ τῶν τριῶν φίλων εἶχε τὴν ἔμπνευσιν τῆς Ἑταιρείας, ἢ ποῖος πρῶτος προέτεινε τὴν ἵδρυσίν της. Ὁ Ξάνθος, ὡς γνωστόν, διεξεδίκησε κατὰ κάποιον τρόπον τῆς πατρότητα τῆς «ἣν συνέλαβεν» ἰδέας, ἀλλ' ὁ ἴδιος πάλιν ὡμολόγησεν ὅτι «ὁ Σκουφᾶς πρῶτος διέγραψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου σχέδιον περὶ ἑταιρείας». Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἐν τῇ προόδῳ τῶν συζητήσεων τῶν τριῶν φίλων ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας, διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὁποίας συνεισέφερεν ἕκαστος ὅ,τι ἠδύνατο: ὁ Τσακάλωφ τὴν πεῖράν του ἐκ τῆς ὀργανώσεως τοῦ «Ἑλληνογλώσσου Ξενοδοχείου» τῶν Παρισίων, ὁ Ξάνθος τὰς γνώσεις του περὶ τῆς λειτουργίας τῶν τεκτονικῶν στοῶν καὶ ὁ Σκουφᾶς τὸν ὀργανωτικὸν νοῦν καὶ τὴν ἀκοίμητον δραστηριότητά του.

Ἀλλ' ἐὰν δὲν γνωρίζωμεν ποῖος ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδέαν, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι εὐθὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξ ἀρχῆς ἐδέσποσε μεταξὺ τῶν τριῶν ἱδρυτῶν ἡ προσωπικότης τοῦ Σκουφᾶ, ὁ ὁποῖος, ἐφ' ὅσον ἔζη, κατεῖχε τὴν πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν ἀπρόσωπον ἀρχὴν τῆς ὀργανώσεως, θεωρούμενος ὑπὸ τῶν συμπρωταγωνιστῶν του πρῶτος ἔν ἴσοις.

Αἱ προπαρασκευαστικαὶ συζητήσεις τῶν τριῶν συνωμοτῶν διήρκεσαν ἐπ' ἀρκετοὺς μῆνας, μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Σεπτεμβρίου 1814. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἠσχολήθησαν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς μυστικῆς των ἑταιρείας καὶ συνέταξαν τὸ πρῶτον σχέδιον τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐτελειοποιήθη βραδύτερον εἰς τὴν Μόσχαν ὑπὸ τῶν Σκουφᾶ καὶ Τσακάλωφ.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Ξάνθου, οἱ τρεῖς ἑταῖροι συνεργαζόμενοι ἐν Ὀδησσῷ ἐβάπτισαν τὴν μυστικήν του ὀργάνωσιν, «τὴν ὁποίαν καὶ Ἑταιρείαν τῶν Φιλικῶν ὠνόμασαν». Ἔδωσαν ἐν συνεχείᾳ τὸ συμβολικὸν ὄνομα «Ἀρχὴ» εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀνδρῶν, ἡ ὁποία ἔμελλε ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ τολμηροῦ καὶ δυσκόλου ἔργου καὶ ἡ ὁποία χάριν ἀσφαλείας ὤφειλε νὰ παραμένῃ μυστικὴ καὶ ἀφανής, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας. Ἐσχεδίασαν ἐν συνεχείᾳ τὴν λεγομένην «Κατήχησιν» κατὰ τὰ πρότυπα τῶν Τεκτόνων, ἤτοι τοὺς κανόνας λειτουργίας τοῦ συστήματος, τοὺς βαθμοὺς τῶν ἑταίρων — τέσσαρας κατ' ἀρχὴν — καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς μυήσεως εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τὸν Μέγαν Ὅρκον καὶ τὴν Διδασκαλίαν, καὶ καθώρισαν τὰ σύμβολα καὶ τὰς συμβολικὰς φράσεις καὶ κινήσεις, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀνεγνωρίζοντο μεταξύ των τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας. Τέλος δὲ ἔλαβον ψευδώνυμα καὶ ἐχρησιμοποίησαν στοιχεῖα ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου ἀντὶ ὑπογραφῆς, διὰ νὰ ἠμποροῦν νὰ ἀλληλογραφοῦν καὶ νὰ μνημονεύωνται ἀμοιβαίως ἄνευ κινδύνου ἀναγνωρίσεως. Ἡ σειρὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα ἔλαβον συμβολικῶς οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Φιλικῶν, ὑποσημαίνει κατά τινας τὴν θέσιν ἑκάστου ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῆς Ἑταιρείας.

Ἐπείγουσαι ὑποθέσεις ἠνάγκασαν τοὺς τρεῖς πρώτους ἑταίρους ν' ἀποχωρισθοῦν, πρὶν τελειοποιήσουν τοὺς κανόνας καὶ τὰ κείμενα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν μύησιν τῶν μελῶν. Καὶ ὁ μὲν Σκουφᾶς μετὰ τοῦ Τσακάλωφ μετέβησαν εἰς Μόσχαν, ὁ δὲ Ξάνθος ὀλίγον βραδύτερον ἀνεχώρησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἀκριβὴς χρόνος τοῦ χωρισμοῦ των δὲν εἶναι γνωστός. Ὁ Ξάνθος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ τὴν μοναδικὴν πηγὴν ἐν προκειμένῳ, εἰς μὲν τὰ ἀπομνημονεύματά του (1845) ἀναφέρει ὅτι περὶ τὸν Σεπτέμβριον ἀνεχώρησαν εἰς Μόσχαν ὁ Σκουφᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ ἀναγκασθέντες ἀπὸ κατεπειγούσας ὑποθέσεις, εἰς δὲ τὸ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν εἰς Βλαχίαν τὸ 1835, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ τρεῖς φίλοι, κατηχήσαντες ἀλλήλους περὶ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1814, ἐχωρίσθησαν, «ἀφ' οὗ πρῶτον ὡρκίσθησαν διὰ νὰ συνεργῶσι συμφώνως ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τοῦ Ἔθνους συμφέροντος καὶ εἰς οἱανδήποτε περίστασιν εὑρεθῶσι, νὰ ὑποφέρωσι ὅλα ὅσα ἐδύναντο δεινά, ἕνεκα τούτου, νὰ τοῖς συμβῶσι, καὶ νὰ φυλάξωσιν ἀλληλογραφίαν ἀκριβῆ τῶν πρακτέων των».

Ἡ μετάβασις τοῦ Σκουφᾶ εἰς τὴν Μόσχαν ἦτο φαίνεται ἀναγκαστική. Χεωκοπήσας εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του, ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του, διὸ καὶ ἐκλήθη ἐπειγόντως ὑπὸ τῆς Ἐμπορικῆς Τραπέζης, διὰ νὰ τακτοποιήσῃ τοὺς μετ' αὐτῆς λογαριασμούς του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ χρεωκοπία αὕτη - ἀήθης διὰ τοὺς Ἕλληνας ἐμπόρους τῆς Ρωσίας – ὑπῆρξε πλῆγμα ὄχι μόνον διὰ τὸν Σκουφᾶν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν νεοσύστατον ἑταιρείαν, διότι ἀπώλεσε τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐμπόρων τῆς Μόσχας καὶ τῆς Ὀδησσοῦ, ἐκείνων ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ὁποίους θ' ἀποταθῇ ἐντὸς ὀλίγου, διὰ νὰ πυκνώσῃ τὰς τάξεις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ λύσῃ τὸ οἰκονομικόν της πρόβλημα.

Ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία τῶν τριῶν ἑταίρων ἐτερματίσθη πιθανώτατα τὸν Σεπτέμβριον. Εἰς ἔγγραφον φυλασσόμενον εἰς τὴν μονὴν Παναγίας Σπηλιανῆς τῆς Νισύρου καὶ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀχ. Διαμαντάρα (ΔΙΕΕ, 9 [1926], σ. 556 κ.ἑ.) ἀναγινώσκομεν: «Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς συστάσεως τῆς μεγάλης ἀδελφότητος». Ἐὰν ἡ φράσις αὐτὴ δὲν ἔχει ἄλλην σημασίαν, εὐλόγως ἐγράφη, ὅτι οἱ Φιλικοί, ἀποβλέποντες καὶ εἰς τὸν συμβολικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπετείου τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐθεώρουν τὴν 14 Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας.

Οὐδεμία ὅμως ἄλλη μνεία τῆς ἡμέρας αὐτῆς ὡς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὑπάρχει. Ἀντιθέτως, ὁ Ξάνθος ἀναφέρει εἰς τὸ ὑπόμνημά του, ὅτι «ἐκανονίσθη νὰ ἑορτάζῃ ἡ Ἑταιρεία τὴν 26 Ὀκτωβρίου, ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὡς ἡμέραν ἐπίσημον, καθ' ἣν πρῶτον εἰσήχθη ὁμογενὴς εἰς τὴν συνωμοσίαν. . .».

Ἐλθόντες εἰς Μόσχαν ὁ Σκουφᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1814 ἠσχολήθησαν, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Ξάνθου, εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς Διδασκαλίας, δηλαδὴ τῆς διαδικασίας κατηχήσεως νέων μελῶν καὶ κατέστρωσαν σχέδια μελλοντικῶν ἐνεργειῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ — ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

Η Διδασκαλία τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐσώθη εἰς πολλὰ ἀντίγραφα καὶ εὐλόγως, ἐφ' ὅσον πᾶς κατηχούμενος ὤφειλε ν' ἀντιγράψῃ σταδιακῶς τὸ κείμενον τοῦτο. Μεταξὺ τῶν ἀντιγράφων τούτων ὑπάρχουν φραστικαί τινες διαφοραί, ὀφειλόμεναι εἰς τὸν ποικίλον βαθμὸν παιδείας τῶν κατηχουμένων. Ἡ Διδασκαλία ἀποτελεῖται ἐκ πέντε μερῶν. Εἰς τὸ α΄ μέρος περιλαμβάνεται ἡ διαδικασία τῆς μυήσεως εἰς τὸ μυστικὸν τῆς Ἑταιρείας. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὑπάγονται ὁ «πρῶτος ὅρκος», ἡ «ἐξομολόγησις» καὶ ὁ «σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας». Εἰς τὸ β΄ μέρος περιλαμβάνεται ἡ διαδικασία τοῦ «μεγάλου ὅρκου». Εἰς τὸ γ΄ μέρος περιλαμβάνεται ἡ ἑρμηνεία τῶν «γνωστικῶν μέσων» τῶν συστημένων καὶ τῶν ἱερέων, ὁδηγίαι περὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀφιερωτικοῦ γράμματος μετὰ τῶν σημείων τῆς ἀφιερώσεως καὶ τῆς καθιερώσεως, ὁδηγίαι περὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἐφοδιαστικοῦ γράμματος καὶ ἡ δευτέρα ἐξομολόγησις. Εἰς τὸ δ΄ καὶ ε΄ μέρος περιλαμβάνονται ὁδηγίαι πρὸς τοὺς κατηχητὰς διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς μυήσεως.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀντίγραφα τῆς Διδασκαλίας, τὰ ὁποῖα ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, οἱ ἀρχικοὶ βαθμοὶ εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἦσαν τέσσαρες: τοῦ ἀδελφοποιτοῦ (βλάμη) διὰ τοὺς ἁπλοῦς καὶ ἀγραμμάτους, τοῦ συστημένου διὰ τοὺς μικρᾶς τάξεως ὁμογενεῖς, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ποιμένος διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ πεπαιδευμένους. Δι' ἕκαστον τῶν βαθμῶν τούτων εἶχε καθιερωθῇ ἰδιότυπον ἐφοδιαστικόν. Βραδύτερον, τὸ 1818, ἐθεσπίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν δύο ἀκόμη βαθμοὶ διὰ τοὺς στρατιωτικούς: τῶν ἀφιερωμένων καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀφιερωμένων. Ἀναφέρονται ἀκόμη καὶ οἱ Μεγάλοι Ἱερεῖς τῶν Ἐλευσινίων, τίτλος τῶν μελῶν τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς.

Κύριον ὄργανον τῆς διαδόσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἦσαν οἱ ἱερεῖς. Ἠδύναντο οὗτοι νὰ κατηχήσουν κατὰ τὴν κρίσιν των εἰς τοὺς κατωτέρους βαθμούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἱερέως ἀπ' εὐθείας.

Πᾶς κατηχούμενος ὑπεχρεοῦτο νὰ εἰσφέρῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν χρηματικὸν ποσὸν καὶ νὰ συντάξῃ ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην τυπικῶς μὲν πρὸς οἱονδήποτε, οὐσιαστικῶς ὅμως προοριζομένην διὰ τὴν Ἀρχήν. Διὰ τοῦ ἀφιερωτικοῦ τούτου γράμματος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρεῖχεν ὁ κατηχούμενος συγκεκριμένας πληροφορίας περὶ τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος, τῆς ἡλικίας του, τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ καθώριζε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον κατέθετεν ἢ ὑπέσχετο νὰ συνεισφέρῃ ἐν καιρῷ. Ἀφιερωτικὰ γράμματα ἐσώθησαν πολλά. Ἐπὶ τοῦ ἀφιερωτικοῦ του γράμματος ἐσημείωνεν ὁ κατηχούμενος δύο διάφορα σημεῖα, τὸ ἓν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἐγγράφου καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸ τέλος τῆς γραφῆς. Τὰ σημεῖα ταῦτα ἠγνόει καὶ ὁ κατηχητὴς ὁ ἴδιος, προωρίζοντο δὲ διὰ τὴν Ἀρχὴν καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἀρχῆς μετὰ τοῦ νέου μέλους.

Εἰς τὸ τέλος τῆς μυήσεως ὁ κατηχητὴς ἔδιδεν εἰς τὸ νέον μέλος τὸ λεγόμενον «ἐφοδιαστικὸν» ἢ «γράμμα τῆς ὑπεροχῆς», τὸ ὁποῖον ἐγράφετο διὰ τοῦ κρυπτογραφικοῦ ἀλφαβήτου τῶν Φιλικῶν. Τὸ κείμενον τοῦ ἐφοδιαστικοῦ ἐγράφετο κάτωθεν συμβολικῶν παραστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐποίκιλλον ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ.

Εἰς τὴν Διδασκαλίαν περιλαμβάνεται, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας: «Ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ καλυτέρευσις τοῦ Ἔθνους καί, ὅταν ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ, ἡ ἐλευθερία του».

Τὸ πλέον ἐντυπωσιακὸν μέρος τῆς «Διδασκαλίας» εἶναι ὁ ἐκ δέκα παραγράφων ἀποτελούμενος Μέγας Ὅρκος, τὸν ὁποῖον ὤμνυον οἱ ἱερεῖς τῶν Φιλικῶν. Καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ Μέγας Ὅρκος συγκλονίζει τὸν ἀναγνώστην διὰ τὸ ὕψος τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὴν δραματικὴν διατύπωσίν του. Ἰδοὺ ἡ τελευταία του παράγραφος:

«.... Τέλος πάντων ὁρκίζομαι εἰς Σέ, ὦ ἱερὰ καὶ ἀθλία Πατρίς! ὁρκίζομαι εἰς τὰς πολυχρονίους βασάνους Σου· ὁρκίζομαι εἰς τὰ πικρὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα τόσους αἰῶνας ἔχυσαν καὶ χύνουν τὰ ταλαίπωρα τέκνα Σου· εἰς τὰ ἴδιά μου δάκρυα, χυνόμενα κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν Ἐλευθερίαν τῶν Ὁμογενῶν μου, ὅτι ἀφιερώνομαι ὅλος εἰς Σέ. Εἰς τὸ ἑξῆς Σὺ θέλεις εἶσαι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῶν διαλογισμῶν μου. Τὸ ὄνομά Σου ὁ ὁδηγὸς τῶν πράξεών μου, καὶ ἡ εὐτυχία Σου ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων μου. Ἡ Θεία Δικαιοσύνη ἂς ἐξαντλήσῃ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν μου ὅλους τοὺς κεραυνούς της, τὸ ὄνομά μου νὰ ἦναι εἰς ἀποστροφήν, καὶ τὸ ὑποκείμενόν μου τὸ ἀντικείμενον τῆς κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος τῶν Ὁμογενῶν μου, ἂν ἴσως λησμονήσω εἰς μίαν στιγμὴν τὰς δυστυχίας των καὶ δὲν ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου. Τέλος ὁ θάνατός μου ἂς ἦναι ἡ ἄφευκτος τιμωρία τοῦ ἁμαρτήματός μου, διὰ νὰ μὴ μολύνω τὴν ἁγιότητα τῆς Ἑταιρείας μὲ τὴν συμμετοχήν μου ».

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ κείμενα τῆς Διδασκαλίας προτάσσεται ἐνίοτε τοῦ στερεοτύπου σχεδὸν κειμένου εἰσαγωγὴ ὑπὸ τύπον ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς φιλογενεῖς Ἕλληνας, ἀναφερομένη εἰς τὰ καθήκοντα τῆς φιλαλληλίας, τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸ χρέος τῶν ὁμογενῶν νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν «φιλικὸν δεσμὸν» καὶ νὰ φυλάξουν μὲ κάθε θυσίαν τὴν ἱερότητα τοῦ μυστηρίου. Ἰδοὺ μία ἐνδιαφέρουσα περικοπὴ ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν μιᾶς ἐκ τῶν σωθεισῶν Διδασκαλιῶν:

«.... Ἡ δυστυχὴς ἡμῶν πατρὶς Ἑλλὰς πρό τινων αἰώνων ὀδυνωμένη ἀπὸ τὸν βδελυρὸν δεσποτισμὸν καὶ ἀμάθειαν δὲν λείπει ἀκαταπαύστως νὰ προσκαλῇ μὲ ἐλεεινὴν φωνὴν τὰ γνήσια τέκνα της καὶ ἐπιδεικνύουσα πρὸς ταῦτα τὰς πληγάς της ζητεῖ γοερῶς τὴν θεραπείαν της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰ ταλαίπωρα τέκνα της αἰσθανόμενα τὴν ὀδύνην τῆς ἀθλίας μητρός, ἀγωνίζονται παντοιοτρόπως νὰ τῆς ἐλαφρώσωσι τοὺς πόνους μεταχειριζόμενα τὰ μέσα καθ' ὅσον ἡ ἑκάστου τοῦ τοιούτου δύναμις ἐπιτρέπει, ἄλλοι μὲν διὰ οἰκοδομῆς σχολείων, ἄλλοι δὲ διὰ ἐκδόσεως βιβλίων καὶ ἄλλοι ἄλλως προσπαθοῦντες ἀκαταπαύστως, καὶ ἰδοὺ χάριτι θείᾳ ἄρχισεν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι νὰ ἀναβλαστάνῃ τὸ δένδρον, πρό τινων αἰώνων κεκομμένον μέν, οὐχὶ δὲ δι' ὅλου ἐκριζωμένον, ἐπειδὴ ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν καὶ ἀμάθειαν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔλειψαν νὰ ἀναφαίνωνται τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν της. Πολλῷ μᾶλλον ἀσυγκρίτως τὴν σήμερον, γέμουσαν πανταχόθεν Ἕλληνας καὶ φιλοσόφους, ἄρχισε βαθμηδὸν νὰ ἀναπνέῃ τὸν γλυκύτατον ζέφυρον, καὶ μὲ σταθερὰν ἐλπίδα ἀνυπομόνως νὰ ἀναμένῃ τὴν τελείαν της θεραπείαν, ἄρχισαν, λέγω, ἡ καλλικέλαδοι μοῦσαι νὰ ἐπισυνάγωνται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν των οἰκίαν καὶ οἱ στέφανοι νὰ πλέκωνται, προετοιμαζόμενοι νὰ στεφανώσωσι τὲς κορυφὲς τῶν ἀοιδίμων ὀπαδῶν τους.

Ἰδοὺ λοιπὸν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας, ἂς ἐξυπνήσωμεν, ὦ φίλοι Ἕλληνες, ἕως πότε νὰ κατηγορούμεθα πρεπόντως παρὰ πάντων τῶν ἐθνῶν, ἕως πότε νὰ θεωροῦμεν μὲ ἀδιαφορίαν ἄσημον, ἄμορφον, χωρὶς εἶδος καὶ κάλλος τὴν πολυθρύλητον πατρίδα μας Ἑλλάδα ....

Αἴ! Αἴ! ἢ ἂς ἀφαιρέσωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸ ἑλληνικὸν παρ' ἀξίαν ὄνομα καὶ νὰ λάβωμεν ἀντ' αὐτοῦ ἐκεῖνο τὸ μαλθακὸν τῶν Περσῶν, καθὼς καὶ ἐμπράκτως πολλοὶ τοῦ Γένους μας ὁλοψύχως τὰ ἤθιμά των (φεῦ) ἐξακολουθοῦσι καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἀποστρέφονται, ἢ παντὶ σθένει ἄξιοι καὶ υἱοὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ὀνόματος ἐμπράκτως ἂς γένωμεν, προσπαθοῦντες ὁμοφώνως, καθ' ὅσον δυνάμεθα τὴν ταύτης ἀνέγερσιν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ ἡ τοιαύτη ἡμῶν ἐπιχείρησις, πρὸ πάντων εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ βάσις καὶ πηγὴ πάσης ἀγαθοεργίας, ἡ σύμπνοια καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁμόνοια, ὅτι πᾶσα πόλις καὶ χώρα, κατὰ τὸ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ρητόν, μεριζομένη, οὐ σταθήσεται. Ἡ ἀλληλομαχία καὶ ἀσυμφωνία κατήντησε τὸ Γένος μας εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν. Τίς αἰτία, ἡμῶν ⟨τις⟩ ἀντείπῃ; Ὅτι καὶ τότε καὶ τώρα ὁποὺ ἐπροχώρησεν αὕτη ἡ θεοστυγὴς καὶ ὀλέθριος νόσος, τὸ πᾶν δὲν ἀνέτρεψε; Τοῦτο ἤδη πρὸ ὀφθαλμῶν λαβόντες ἐκ τῶν ὄντων φιλογενῶν ἐγκρίτων τοῦ Γένους μας καὶ ἐν τούτῳ πᾶσαν τὴν σπουδὴν αὐτῶν καταβαλόντες, εὐαρμόδιος τόπος πρὸ χρόνου, νεύσει θείᾳ, τὸν φιλικὸν δεσμὸν συνεπλέξαντο, εὐμεθόδως καὶ θεμελιωδῶς αὐτὸν συστησάμενοι καὶ κανονικῶς διὰ ἐγγράφου διδασκαλίας θεσπίσαντες, αὐτοῖς τῶν ὁμογενῶν κόλποις διὰ ἱκανῶν μέσων παρέθεντο. Οὐχὶ δὲ τοῖς πᾶσι τὸ μυστήριον εἰδέναι ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἀξίοις καὶ τὴν τῶν ὁμογενῶν καὶ ἰδίαν εὐδαιμονίαν ποθούντων. Ἐπειδὴ οὐ μόνον τὸ τοιοῦτον ἐπὶ τὴν σωτηρίαν κοινῶς τοῦ Γένους ἀποβλέπει, ἀλλὰ καὶ ἰδίως ἑκάστοις τῶν ἐν αὐτῷ συγκαταριθμουμένων μᾶλλον μεγίστην τὴν ὠφέλειαν παρέχει. Τί ἐστι ὠφελιμώτερον μιᾶς εἰλικρινοῦς ἀγάπης, συνδρομῆς καὶ συναφείας τῶν πλέον ἐγκρίτων τοῦ Γένους, εἰς ἓν συναπτομένων καὶ ἐπὶ τὴν σωτηρίαν ἑκάστου ἐπαγρυπνούντων; Οὐδὲν ἕτερον ἀναντιρρήτως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅσοι δὲ τῆς τοιαύτης μοίρας ἠξιώθησαν προβλέποντες τὴν ἐκ τοιούτου θείου ἔργου προερχομένην ὠφέλειαν, εὐχαριστηρίους ὕμνους τῷ Κυρίῳ ἀπέδωσαν προθύμως αὐτὸ ἐναγκαλισάμενοι.

Ἰδοὺ λοιπόν, φίλτατε ὁμογενῆ, καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν εὐγένειαν προτίθεται, καὶ διὰ τῶν σῶν ὁμογενῶν ἀναγγέλλεται μέλος ἐκλελεγμένον καὶ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μυστηρίου ἄξιον, καὶ τοίνυν αὐτὸ ὑποδεχθεὶς καὶ περαιτέρω εἰσχωρήσει καὶ τὰ τῆς ἐντελοῦς διδασκαλίας διδαχθήσει, εἰδὲ (κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος) τοῦ νυμφῶνος τούτου οἰκειοθελῶς ἔξω κλεισθῇς, ἡ τοῦ μυστηριώδους τούτου σιωπὴ καὶ ἐντελὴς τήρησις παρὰ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους μετὰ παρακλήσεως καὶ θερμῶν δακρύων σοὶ παραγγέλλεται, ἐν ἀλύτῳ δεσμῷ καθυποβεβλημένος τοῦ ὅρκου ἐνώπιον τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος, τῆς μιᾶς τρισυποστάτου θεότητος, εἰς ὅ,τι δὲ ἱερὸν καὶ ποθητὸν ἐν τῷ κόσμῳ σοὶ ὑπάρχει. Καὶ πρὸς τούτοις ἐν τῷ ἰδίῳ λόγῳ τῆς τιμῆς σου, ὅτι πλὴν σοῦ μόνου, μήτε τὸ παραμικρὸν ταύτης τινὶ ἀναγγείλῃς, ἵνα μὴ ἀπὸ τὰς ἀρὰς καὶ ἐπιτίμια παντὸς τῆς τοῦ Γένους συμφορᾶς ὑποπέσῃς, ἔσο δὲ ἐν παντὶ σιωπηλὸς καὶ ἐν παντὶ μυστηριώδης».

(Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, χφ. ἀρ. 58)

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἡ μακρὰ Διδασκαλία τῶν Φιλικῶν μὲ τὰς ἀτελευτήτους διατυπώσεις παρεμερίσθη. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1820, ὁπότε αἱ κατηχήσεις ἐγίνοντο ἀθρόαι, περιεκόπη ἡ Διδασκαλία καὶ περιωρίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον, οἱ δὲ τύποι της ἠπλουστεύθησαν πολύ. Δεῖγμα συγκεκριμένης κατηχήσεως ἀνεῦρε καὶ ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀχ. Διαμαντάρας εἰς τὴν μονὴν Σπηλιανῆς τῆς Νισύρου (ΔΙΕΕ, 9[1926], σ. 556 κ.ἑ.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ κατηχητικὸν ἔργον τῶν δύο πρωτεργατῶν εἰς Μόσχαν δὲν ἦτο εὔκολον. Ἡ ἐμπορικὴ χρεωκοπία τοῦ Σκουφᾶ, γνωσθεῖσα μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, ἐτραυμάτισε τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ καὶ ἐδυσχέρανε τὰς προσπαθείας του. Ἐπέτυχεν ὅμως νὰ κατηχήσῃ τὸν παρεπιδημοῦντα εἰς Μόσχαν νεαρὸν σπουδαστὴν Γεώργιον Σέκερην, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει ἐκ Παρισίων, διὰ νὰ συναντήσῃ πιθανῶς τὸν εἰς Ὀδησσὸν ἐμπορευόμενον ἀδελφόν του Ἀθανάσιον Σέκερην. Ὁ Γεώργιος Σέκερης ὑπῆρξεν ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 1 προσήλυτος εἰς τὰς τάξεις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Εἰς τὸν κατάλογον τῶν Φιλικῶν, τὸν ὁποῖον εἶχον συντάξει οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκουφᾶ, φέρεται ὡς ἡμέρα κατηχήσεως τοῦ Γεωργίου Σέκερη ἡ 13 Δεκεμβρίου 1814. Ὁ Ξάνθος ὅμως εἰς τὸ ὑπόμνημά του πρὸς Γρηγόριον Θεοχάρην (1835) σημειώνει ὅτι ἡ μύησις τοῦ Γ. Σέκερη «ἔγινε τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τὴν 26ην Ὀκτωβρίου, διὰ τοῦτο καὶ ἐκανονίσθη νὰ ἑορτάζῃ ἡ Ἑταιρεία αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὡς ἡμέραν ἐπίσημον, καθ' ἣν πρῶτον εἰσήχθη ὁμογενὴς εἰς τὴν συνωμοσίαν, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὴν 23ην Ἀπριλίου, εἰς μνήμην τοῦ ὀνόματός του».

Ἐξ ὅσων γνωρίζω, δὲν ἐφηρμόσθη ποτὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν Φιλικῶν· εἶναι ὅμως εὐνόητον ὅτι ὡς ἐπίσημος ἡμέρα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας δέον νὰ θεσπισθῇ ἡ ὑπὸ τῶν Φιλικῶν ρητῶς καθορισθεῖσα, ἡ 26η Ὀκτωβρίου.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Γεωργίου Σέκερη ὡς πρώτου μέλους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἦτο, φαίνεται, σκόπιμος. Διὰ τοῦ πεπαιδευμένου τούτου νέου, ὁ ὁποῖος ἀνῆκεν εἰς γνωστὴν καὶ ἔντιμον οἰκογένειαν ἐμπόρων, ἤθελεν ὁ Σκουφᾶς νὰ μεταδώσῃ τὸ μήνυμα τῆς Ἑταιρείας εἰς διακεκριμένους Ἕλληνας λογίους, ὅπως ἦσαν ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς εἰς τὴν Βιέννην, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς καὶ ἄλλοι εἰς Παρισίους.

Πράγματι ὁ Γ. Σέκερης, περαστικὸς ἀπὸ τὴν Βιέννην, ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἄνθιμον Γαζῆν τὸ μήνυμα τοῦ Σκουφᾶ, ἀλλ' ἄνευ ἀμέσου ἀποτελέσματος. Ἀκόμη περισσότερον θὰ ἀπέτυχεν — ἂν ἔγινε — παρόμοιον διάβημα πρὸς τὸν Κοραῆν, τοῦ ὁποίου αἱ ἀντιλήψεις κατὰ τῆς προώρου ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων εἶναι γνωσταί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΙΑΔΟΣΙΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1815 οἱ δύο ἐν Μόσχᾳ ἀρχηγοὶ ἐπέτυχον νὰ κατηχήσουν νέα μέλη, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης Νικόλαον Οὐζουνίδην (9 Σεπτεμβρίου 1815) καὶ τὸν ἐκ Φιλιππουπόλεως μεγαλέμπορον Ἀντώνιον Κομιζόπουλον, τὸν ὁποῖον λόγῳ τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς χρηστότητός του προσέλαβον ὡς τέταρτον μέλος τῆς μυστικῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΕ.

Ἀρχομένου τοῦ 1816 ὁ Σκουφᾶς ἐγκατέλειψε τὴν Μόσχαν καὶ ἦλθεν εἰς Ὀδησσόν, ὅπου ἐγκατεστάθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐμπόρου Ἀθανασίου Σέκερη, τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον κατήχησεν ἀλλὰ καὶ προσέλαβεν ὡς μέλος τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΗ. Συγχρόνως ἐμύησεν εἰς τὴν Ἑταιρείαν τὸν ἐξ Ἀνδριτσαίνης ἐμποροϋπάλληλον τοῦ Ἀθ. Σέκερη Παναγιώτην Ἀναγνωστόπουλον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Ξάνθον ἦτο «νέος καλῶν μὲν ἠθῶν καὶ μὲ ἐνθουσιασμόν, ἀλλὰ πολλὰ αὐστηρὸς καὶ ἀδυσώπητος εἰς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σκουφᾶς ἐμύησεν ἀξιολόγους ὁμογενεῖς ἐμπόρους τῆς Ὀδησσοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Λέοντα Λεοντίδην, τὸν Θεοδόσιον Χριστοδούλου ἢ Σκοτεινὸν ἐκ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου, τὸν Σπῦρον Ἰ. Στανέλλον ἐκ Πάργας. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἐπεχείρησε νὰ προσηλυτίσῃ καὶ τὸν ἐκ Τριπόλεως Νικόλαον Σπηλιάδην, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο ὡς γραμματεὺς εἰς τὸ κατάστημα τοῦ μεγαλεμπόρου Ἀλεξάνδρου Μαύρου. Ἡ κατήχησις ὅμως τοῦ Σπηλιάδου δὲν ἐπερατώθη, διότι ὁ Σκουφᾶς εὗρεν αὐτὸν ἀπρόθυμον. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ὁ Σπηλιάδης ἐνεπλάκη εἰς ἀτελευτήτους περιπετείας, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων, ὡς ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, ἐπεχείρησε νὰ αὐτοκτονήσῃ, ἔζησε δὲ ὡς ἐκ θαύματος.

Θὰ παρακολουθήσωμεν τώρα μὲ μεγάλα βήματα τὴν δρᾶσιν ἐπιφανῶν τινων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι προσέφερον πολλὰ εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὴν σταθεροποίησιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1816 ἔφθασεν εἰς Ὀδησσὸν ὁ διάσημος λόγιος ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος Γαζῆς. Οὗτος, ἀφοῦ παρητήθη τῆς θέσεως τοῦ ἐφημερίου τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Βιέννης καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «Ἑρμῆς ὁ Λόγιος» εἰς τὸν Θεόκλητον Φαρμακίδην, κατηυθύνετο εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, τὸ Πήλιον, διὰ νὰ ἱδρύσῃ εἰς Μηλέας γυμνάσιον διὰ συνδρομῆς τῆς ἐν Βιέννῃ Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων. Φθάσας εἰς Τεργέστην, μετέβαλε σχέδιον καὶ κατηυθύνθη διὰ τῶν Ἡγεμονιῶν εἰς Ὀδησσόν, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸν ἔρανον ὑπὲρ τοῦ σχολείου του μεταξὺ τῶν πλουσίων Ἑλλήνων ἐμπόρων τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡ παρουσία ἑνὸς τόσον διακεκριμένου Ἕλληνος εἰς τὴν Ὀδησσὸν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Σκουφᾶ ὡς οὐρανόπεμπτος εὐκαιρία. Πράγματι, ἡ Ἑταιρεία εἶχεν ἀνάγκην ἀρχηγοῦ ἐπιφανοῦς καὶ ἐγκύρου, σεβαστοῦ εἰς τὸ πανελλήνιον, οἷος ἀκριβῶς ἦτο ὁ Γαζῆς· διὸ καὶ ἐπλησίασεν εὐθὺς τὸν λόγιον κληρικὸν ὁ Σκουφᾶς.

Οἱ δύο ἄνδρες εἶπον πολλὰ περὶ τῆς τύχης τοῦ ὑποδούλου ἔθνους καὶ ὁ Σκουφᾶς ὡμίλησε μετὰ θέρμης περὶ τῆς μυστικῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν, ἀποκαλύψας εἰς τὸν συνομιλητήν του τὰ πάντα. Ἀλλ' ὁ Γαζῆς εἶχεν ἄλλα εἰς τὸν νοῦν του. Στοιχῶν πρὸς τὸν Κοραῆν, εἰργάζετο μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους. Κατὰ τὴν γνώμην του, τὸ ἔθνος εἶχε τώρα ἀνάγκην σχολείων καὶ διδασκάλων καὶ ὄχι συνωμοσιῶν καὶ πολεμικῶν ὅπλων.

«Σκουφᾶ!, ἀπήντησεν ὁ Γαζῆς, σεῖς εἶσθε νέοι· καὶ κάμετε καλὰ ν' ἀφήσητε ἡμᾶς τοὺς γέροντας, διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ στάδιον τῶν φώτων. Ἤκουσά τι περὶ τοῦ ὁποίου μὲ προβάλλετε· ἀλλὰ δὲν εἶμαι σύμφωνος, μολονότι δὲν εἶμαι καὶ ἐναντίος». Παρὰ τοὺς δισταγμούς του ὅμως ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς ἐδέχθη — καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ξάνθος — νὰ κατηχηθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔγινε μέλος τῆς ἀνωτάτης Ἀρχῆς λαβὼν τὰ στοιχεῖα ΑΖ. Ἠρνήθη ὅμως ν' ἀναλάβῃ τὴν ὅλην εὐθύνην τῆς ἀρχηγίας.

Ἡ ἔνταξις τοῦ Γαζῆ εἰς τὴν Ἀρχὴν ἐθεωρήθη μέγα κέρδος διὰ τὴν ἀρτιπαγῆ ὀργάνωσιν ἕνεκα τοῦ πανελληνίου κύρους αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σκουφᾶς ἔσπευσε νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κοινοποιήση τὸ εὐτυχὲς γεγονὸς εἰς τοὺς ὀλίγους ἑταίρους τῆς Ὀδησσοῦ καὶ τῆς Μόσχας, διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ εἰς τὸ ἔργον των.

Ἐξ Ὀδησσοῦ ὁ Γαζῆς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ συνεχίσῃ τοὺς ἐράνους του. Κατὰ σύστασιν τοῦ Σκουφᾶ συνηντήθη ἐκεῖ μὲ τὸν Ξάνθον, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο ὡς γραμματεὺς εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Λεσβίου ἐμπόρου Παλαιολόγου Λεμονῆ, καὶ ἀφοῦ συνωμίλησαν πολλὰ περὶ τοῦ μεγάλου ἐπιχειρήματος, «συνείργησαν — κατὰ Ξάνθον — καί τινα ἀναγκαῖα», ἀναφερόμενα πιθανῶς εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ σχολείου τῶν Μηλεῶν ἔρανον.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἦλθεν ὁ Γαζῆς εἰς τὴν νῆσον Κέαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου συνωμίλησε μετὰ τῶν ἐφόρων τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλομούσου Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐπίσης ἐλάμβανε, τότε τοὐλάχιστον, χορηγίαν ἐκ μέρους τῆς ἐν Βιέννῃ ὁμωνύμου ἑταιρείας. Μετὰ ταῦτα, διὰ Λεβαδείας καὶ Ἀταλάντης, ἔφθασεν εἰς Μηλέας (1817), ὅπου καὶ παρέμεινε διδάσκων καὶ ἐθνικῶς ἐργαζόμενος μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως. Κατὰ τὸν Ἰ. Φιλήμονα, «παρασκευάσας ὁ Γαζῆς τὴν ἐπαναστατικὴν ὑπόνομον ἐν Θεσσαλομαγνησίᾳ, ἔδωκεν, ἅμα ἐμφανισθέντων πλοίων τινῶν τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, πῦρ τὴν 7 Μαΐου 1821 καὶ τὴν χώραν ἅπασαν ἀνεκίνησεν εἰς τὰ ὅπλα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν (1816) ὁ Σκουφᾶς, πλανηθείς, ἐμύησεν εἰς τὴν Ὀδησσὸν τὸν ἐξ Ἰθάκης τυχοδιώκτην Νικόλαον Γαλάτην. Οὗτος διὰ τῆς εὐφυΐας του κατέκτησε τὴν πλήρη ἐμπιστοσύνην τοῦ κατηχητοῦ του καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνέλαβεν αὐθαιρέτως ἐπικινδύνους πρωτοβουλίας, αἱ ὁποῖαι τὴν μὲν Ἑταιρείαν ἐξέθεσαν εἰς μεγίστους κινδύνους, αὐτὸν δὲ ὡδήγησαν εἰς τὸν θάνατον.

Εἰκάζεται ὅτι ὁ Σκουφᾶς ἀνέθεσεν εἰς τὸν Γαλάτην τὴν ἀποστολὴν νὰ κατηχήσῃ τὸν Καποδίστριαν προσφέρων εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ἑταιρείας, ὁ δὲ Γαλάτης, ἰσχυρισθεὶς ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ ἀνακοινώσεις μεγάλης σπουδαιότητος, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν. Κατὰ τὸ ταξίδιόν του πρὸς Πετρούπολιν ἐστάθμευσεν εἰς τὴν Μόσχαν, ὅπου κατώρθωσε νὰ κατηχήσῃ τέσσαρας ἐπιφανεῖς Ἕλληνας: τοὺς ἐξ Ἰωαννίνων ἐμπόρους Νικόλαον Πατσιμάδην καὶ Κωνσταντῖνον Πεντεδέκαν, τὸν ἐκ Ζαγορίου Μάνθου Ριζάρην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον — Φιραρῆν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐμέτρησε γενναίαν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας οἰκονομικὴν συνδρομὴν ἐκ 1.000 ρουβλίων. Συναναστρεφόμενος δὲ μετὰ τοῦ Τσακάλωφ καὶ τοῦ Κομιζοπούλου ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ εἰς ὅλην της τὴν ἔκτασιν τὴν μυστικὴν Ἀρχὴν καὶ ν' ἀποτελέσῃ μέλος αὐτῆς λαβὼν τὰ στοιχεῖα ΑΔ, τὰ ὁποῖα εἶχον δοθῇ ἀπὸ τοῦ 1814 εἰς τὸν Ξάνθον, ἀναγκασθέντα ἔκτοτε νὰ χρησιμοποιῇ τὰ στοιχεῖα ΑΘ.

Φθάσας εἰς Πετρούπολιν ὁ Γαλάτης ἐπεσκέφθη τὸν Καποδίστριαν καὶ μετέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν πρότασιν τοῦ Σκουφᾶ καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἀρχῆς ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ὁ ἴδιος ὁ Καποδίστριας μᾶς διηγεῖται εἰς τὴν αὐτοβιογραφίαν του ὅτι, ἐξ ὅσων ἤκουσε παρὰ τοῦ Γαλάτου, ἐταράχθη τόσον, ὥστε αὐτὸν μὲν ἀπέπεμψε, ἔσπευσε δὲ ν' ἀναφέρῃ τὰ διαμειφθέντα εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ δὲ Γαλάτης περιφερόμενος ἀσκόπως εἰς τοὺς δρόμους τῆς Πετρουπόλεως καὶ πολυπραγμονῶν ἀνοήτως μετὰ τῶν φίλων του Χριστοφόρου Περραιβοῦ καὶ Ἀργυροπούλου συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐκλείσθη εἰς τὰς φυλακάς. Κατόπιν ὅμως ἐπεμβάσεως τοῦ Καποδίστρια ἀπελύθη καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ συνοδείαν εἰς Δακίαν, ὅπου ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Ρώσου προξένου Ἀλεξάνδρου Πίνη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ ἄφιξις τοῦ Γαλάτη εἰς Ἰάσιον, ἔστω καὶ ὑπὸ τὰς προαναφερθείσας συνθήκας, ὑπῆρξεν ἐπωφελὴς διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὰς Παραδουναβίους Ἡγεμονίας. Ἡγεμόνευον τότε εἰς μὲν τὴν Βλαχίαν ὁ Ἰωάννης Καρατζᾶς, ἔχων ἀρχιγραμματέα τὸν Ἀλέξανδρον Ν. Μαυροκορδᾶτον, εἰς δὲ τὴν Μολδαβίαν ὁ Σκαρλᾶτος Καλλιμάχης, ἔχων ἀρχιγραμματέα του τὸν Θεόδωρον Νέγρην· διηύθυνε δὲ τὰ προξενεῖα Ἰασίου καὶ Βουκουρεστίου ὁ Ἀλέξανδρος Πίνης ἔχων γραμματέα ἕνα ἱκανώτατον Ἕλληνα ἐκ Κυνουρίας, τὸν Γεώργιον Λεβέντην.

Ὁ Πίνης καὶ ὁ Λεβέντης, κατὰ διαταγὴν τοῦ Καποδίστρια, ἐδέχθησαν τὸν Γαλάτην εἰς τὸ Ἰάσιον εὐμενῶς καὶ ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ τὸν προστατεύσουν δώσαντες εἰς αὐτὸν τὸ ψευδώνυμον «Ἀλεξιανός», διὰ νὰ μὴ διακινδυνεύσῃ ἕνεκα τῆς ἰδιότητός του ὡς μέλους τῆς Ἑταιρείας εἰς χώραν τελοῦσαν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν, ἐπὶ πλέον δὲ τοῦ ἐμέτρησαν γενναίαν χορηγίαν τοῦ Τσάρου ἐκ πέντε χιλιάδων γροσίων. Τὰς προστατευτικὰς καὶ φιλόφρονας αὐτὰς χειρονομίας τοῦ Καποδίστρια ἐχρησιμοποίησεν ἐπιδεξίως ὁ Γαλάτης, διὰ νὰ προσηλυτίσῃ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1816 καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀρχηγῶν πολλοὺς Ἕλληνας τῶν Ἡγεμονιῶν, παρατύπως, παρὰ τοὺς αὐστηροὺς κανόνας τῆς κατηχήσεως, ἀρκούμενος μόνον νὰ εἰσπράττῃ χρήματα καὶ νὰ ἱκανοποιῇ τὴν ματαιοδοξίαν του, ἐμφανιζόμενος ἐπιδεικτικῶς ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἑταιρείας καὶ ὡς ἔμπιστος τοῦ Καποδίστρια, ἂν μὴ καὶ τοῦ Τσάρου. Μεταξὺ τῶν κατηχηθέντων ὑπὸ τοῦ Γαλάτη κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν συγκαταλέγονται δύο ἔξοχοι ὁμογενεῖς, οἱ ὁποῖοι προσέφερον ἐν συνεχείᾳ διακεκριμένας ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν καὶ εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν ἀγῶνα, ὁ Θεόδωρος Νέγρης καὶ ὁ Γεώργιος Λεβέντης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΗΣ

Ο ἀγχινούστατος καὶ εὐπαίδευτος Φαναριώτης Θ. Νέγρης, ἀρχιγραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Σκαρλάτου Καλλιμάχη, ἐπεζήτησε πολιτευόμενος εὐφυῶς καὶ ἐντέχνως νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὰ τῆς ἀνωτάτης Ἀρχῆς τῶν Φιλικῶν, τρέφων δικαίαν φιλοδοξίαν ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἀνώτατον κλιμάκιον τῆς Ἑταιρείας. Οὗτος κατήχησεν ἐν Ἰασίῳ ἱερεῖς τῶν Φιλικῶν τὸν ἰατρὸν Ῥῖζον Καρεάδην ἢ Καρνεάδην (1818), τὸν Νικόλαον Πολυένην (1818), τὸν Παναγιώτην Φοιβαπόλλωνα (1819) καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν Γεώργιον Λεβέντην (1818), τὸν ὁποῖον ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ πλέον εἶχε μυήσει ἀτελῶς ὁ Ν. Γαλάτης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ

Ο Λεβέντης ὑπῆρξε δραστήριος, γενναιόδωρος καὶ μεγαλοπράγμων. Συνέλαβε τὸ θέμα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εὐρύτερον καὶ ἐπεδίωξε νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον της παμβαλκανικὸν διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Σέρβων εἰς τὴν ἐξέγερσιν κατὰ τῶν Τούρκων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν καὶ ἐμύησεν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁπλαρχηγοὺς Βουλγάρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρει ὁ ἴδιος ὀνομαστικῶς τὸν Χατζημιχάλην Νταλιάνην καὶ τὸν Σέρβον καπετάνιον Βέλκον, οἱ ὁποῖοι μετὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Βουλγάρων τῆς Βεσσαραβίας Δημητρίου Βατικιώτου, (κατηχηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀθ. Σέκερη τὴν 2 Αὐγούστου 1817 εἰς Τομάροβον καὶ ἐκλεγέντος βραδύτερον ἀποστόλου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τῶν Βουλγάρων) ἐπέδειξαν χριστιανικὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τῶν Φιλικῶν.

Ἔργον ἐπίσης τοῦ Γ. Λεβέντη, συνεργασθέντος ἐν προκειμένῳ μετὰ τοῦ Γιωργάκη Ὀλυμπίου, εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1817 μύησις τοῦ περιφήμου Σέρβου ἡγέτου Καραγιώργη (Τσέρνη Γιώργη), ὁ ὁποῖος ἔζη ἐξόριστος εἰς Χοτὶν τῆς Βεσσαραβίας ἀπὸ τοῦ 1813. Ὁ Καραγιώργης ὡδηγήθη τότε ὑπὸ τοῦ Ὀλυμπίου μυστικῶς εἰς Ἰάσιον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1817 καὶ κατόπιν μακρῶν συνεννοήσεων μετὰ τοῦ Λεβέντη ὡρκίσθη αἰωνίαν καὶ εἰλικρινῆ φιλίαν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ὑπεσχέθη, «ἅμα πατήσῃ τὸ σερβικὸν ἔδαφος καὶ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν, νὰ δώσῃ πραγματικὰς ἀποδείξεις τῆς ἐντελοῦς ἀφοσιώσεώς του εἰς τοὺς χριστιανικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας» ἐξεγείρων τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Βουλγάρους κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Πράγματι δέ, διὰ χρημάτων τοῦ Λεβέντη, ὁ Γιωργάκης Ὀλύμπιος μετὰ τοῦ ἐκ Μιστρᾶ Φιλικοῦ Μιχαὴλ Λεονάρδου ὡδήγησαν δι' εὐφυοῦς σχεδίου τὸν Καραγιώργην καὶ τὸν γραμματέα του Ναοὺμ διὰ τῶν αὐστριακῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μπουκοβίνας, τῆς Τρανσυλβανίας καὶ τοῦ Βανάτου μέχρι τῆς σερβικῆς μεθορίου, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου του Βοΐτζα Βουλίτσεβιτς, κνιέζου τῆς ἐπαρχίας Σεμενδρίας.

Τὸ θαυμάσιον σχέδιον τῶν Φιλικῶν ἀπέτυχε δυστυχῶς, διότι ὁ Βοΐτζας συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ ἡγεμόνος Μιλὸς Ὀβρένοβιτς κατεπρόδωσε τὸν Καραγιώργην καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διηυκόλυνε τὴν δολοφονίαν του (12 Ἰουνίου 1817). Ὁ Λεβέντης εἰς ἀναφοράν του πρὸς τὸν βασιλέα Ὄθωνα ἀπὸ 9 Αὐγούστου 1845 περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος τῆς περιπετείας ταύτης τοῦ Καραγιώργη:

«....Ὁ μέγας δὲ σκοπὸς τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ἦτον, ἀφοῦ φθάσῃ ὁ Καραγεώργης εἰς Σερβίαν καὶ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖράς του, ὡς ἔχων μεγάλην εἰς τὸν τόπον ἐπιρροήν, νὰ ἀρχίσουν ἐπὶ τὸ δραστικώτερον καὶ μὲ τὸν ἀσφαλέστερον τρόπον καὶ νὰ ἐπιταχυνθῶσιν αἱ προετοιμασίαι τοῦ ἀγῶνός μας. Ἐὰν τὸ σχέδιον τοῦτο ἤθελε πραγματοποιηθῆ, ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ ρητὴ ὑπόσχεσις τοῦ Καραγεώργη ἦτον νὰ ἐκραγῇ ἡ ἐπανάστασις ἀπὸ Σερβίαν καὶ Πελοπόννησον· καὶ τὸ μὲν σχέδιον, καθ' ὅσον ἀπέβλεπε τὰ ληφθέντα ἀπὸ μέρους τῆς Ἑταιρείας μέτρα, νὰ φθάσῃ δηλαδὴ ἀσφαλῶς εἰς τὴν Σερβίαν ὁ Καραγεώργης, ἐπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἡ ἀπροσεξία ὅμως καὶ ἡ φυσικὴ ὀλιγόνοια τοῦ περιφήμου τούτου ἀρχηγοῦ τοῦ σερβικοῦ ἔθνους τὸν ἔσπρωξαν εἰς τὴν δόλιον παγίδα τοῦ πρίγκιπος Μιλόση, ἀντιζήλου του, ὅστις διαφθείρας, οὐκ οἶδα πῶς, τὸν Βοΐτζαν, κατώρθωσε νὰ φονευθοῦν διὰ νυκτὸς κοιμώμενοι εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν τοῦ Βοΐτζα ὁ Καραγεώργης καὶ ὁ γραμματεύς του Ναούμ, νὰ χάσῃ δὲ ἡ Σερβία τὸ ἰσχυρότερόν της ὑποστήριγμα, οἱ δὲ ἀτυχεῖς Ἕλληνες τὸν καταλληλότερον καὶ τρομερώτερον κατὰ τῆς Τουρκίας σύμμαχόν των».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γ. Λεβέντης προσέφερεν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν καὶ ἄλλας σημαντικὰς ὑπηρεσίας. Μετατεθεὶς εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου ὑπηρέτει ἤδη ὁ προϊστάμενός του Πίνης, ἐπέτυχε ν' ἀπαλλάξῃ τὸν Ὀλύμπιον ἀπὸ διαφόρους ψευδεῖς κατηγορίας καὶ κατώρθωσεν — ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ σχέδιον τῆς ἐπαναστάσεως — νὰ προσληφθῇ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ὁ σεμνὸς καὶ γενναῖος ἐκεῖνος ὁπλαρχηγὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμόνος Καρατζᾶ ὡς ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς του. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Καρατζᾶ (1818) καὶ τὴν ἄνοδον εἰς τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον τῆς Βλαχίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου (1819), προσελήφθησαν διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Λεβέντη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νέου ἡγεμόνος ὄχι μόνον ὁ Γ. Ὀλύμπιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωάννης Φαρμάκης καὶ ἄλλοι στρατιωτικοί, «οἵτινες, ὑπηρετοῦντες ὡς ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς τοῦ ἡγεμόνος, διετέλουν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιρροὴν τῆς Ἑταιρείας, ὑπείκοντες εἰς τὰς ἐμπνεύσεις της».

Κατόπιν τῶν ὑπηρεσιῶν του τούτων — καὶ ἄλλων ἀκόμη πολλῶν — οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἔστρεψαν τὴν προσοχήν των πρὸς τὸν Λεβέντην «ὡς ἔχοντα εἰς τὰς Παραδουναβίους Ἡγεμονίας θέσιν παρέχουσαν ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ μέσα ἐπιρροῆς ἰσχυρά», καὶ διὰ τοῦ Παναγιώτου Ἀναγνωστοπούλου, μεταβάντος εἰς Βουκουρέστιον, ἐξέλεξαν τοῦτον μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑταιρείας (1819) ὑπὸ τὰ συμβολικὰ στοιχεῖα ΑΛ. Ἔκτοτε κατέβαλε διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας μεγάλα χρηματικὰ ποσά, μεταξὺ τῶν ὁποίων 35.000 γρόσια πρὸς τὸν ταμίαν τῆς Ἑταιρείας Παναγιώτην Σέκερην (1819) καὶ ἄλλα μικρότερα ποσὰ πρὸς τοὺς Π. Ἀναγνωστόπουλον, Ἀθ. Τσακάλωφ, Γρηγόριον Φλέσσαν, Κυριάκον Καμαρινόν, Φώτιον Ἠλιάδην, Κ. Πεντεδέκαν, Ἀριστείδην Παπᾶν, Παναγιώτην Δημητρόπουλον καὶ ἄλλους, μετὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κινήματος εἰς τὰς Ἡγεμονίας ἐνίσχυσε διὰ χρημάτων τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Ὀλύμπιον, Φαρμάκην, Σάββαν, Πρόδανον, Μακεδόνσκην καὶ ἄλλους. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν ἐν Βλαχομπογδανίᾳ ἑλληνικῶν στρατευμάτων, εὑρισκόμενος εἰς Τρανσυλβανίαν, ἐδαπάνησε πολλὰ ὑπὲρ τῶν διερχομένων ἐκεῖθεν Ἑλλήνων καὶ κυρίως ὑπὲρ τῶν διασωθέντων καὶ πασχόντων ἱερολοχιτῶν, χάριν τῶν ὁποίων μετέβαλε τὴν οἰκίαν του εἰς νοσοκομεῖον. Τὸ σύνολον τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαπανηθέντων ἀναβιβάζει ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρὸς τὸν Ὄθωνα ἔκθεσίν του εἰς τριακοσίας χιλιάδας γροσίων, ὑπογραμμίζων ὅτι «τὸ ἰδιαίτερον βαλάντιον τοῦ Λεβέντη ἐθεωρεῖτο γενικὸν διὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνας ταμεῖον».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου τοῦ 1817 συνηντήθησαν εἰς τὴν Ὀδησσὸν ὁ Ν. Σκουφᾶς μετὰ τοῦ Τσακάλωφ κατελθόντες ἐκ Μόσχας. Ὡς ἦτο φυσικόν, οἱ δύο πρωταγωνισταὶ ἠθέλησαν νὰ κάμουν ἕνα ἀπολογισμὸν τοῦ συντελεσθέντος μέχρι τότε ἔργου τῆς Ἑταιρείας. Ἐστάθμισαν τὰ ὀλίγα ἐπιτεύγματα καὶ τὰς περισσοτέρας ἀποτυχίας, καὶ ἐπὶ πλέον τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους συνεπήγετο διὰ τὴν Ἑταιρείαν καὶ δι' αὐτοὺς προσωπικῶς ἡ παραμονή των ἐν Ρωσίᾳ. Καὶ ὡς συμπέρασμα τῶν συζητήσεών των προέβαλεν ἡ ἀνάγκη τῆς μεταφορᾶς τῆς ἕδρας τῆς ὀργανώσεως ἐντὸς τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, πλησίον τοῦ δουλεύοντος λαοῦ. Ἐσκέφθησαν κατὰ πρῶτον νὰ κατέλθουν εἰς τὴν Μάνην, ὅπου ὑπῆρχεν ἐλευθερία, καὶ τῆς ὁποίας ὁ πολεμικώτατος λαὸς θὰ μεταβάλλετο διὰ μιᾶς εἰς στρατὸν τῆς σχεδιαζομένης ἐπαναστάσεως. Ἔγινε λόγος ἐν συνεχείᾳ περὶ ἐγκαταστάσεως τῆς ἕδρας τῶν Φιλικῶν εἰς μονήν τινα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἢ εἰς τὸ Πήλιον ὄρος (τὴν πατρίδα τοῦ Ἀνθ. Γαζῆ) καὶ ἐν τέλει ἀπεφάσισαν νὰ μεταφέρουν ὁριστικῶς τὴν ἕδραν τῆς Ἑταιρείας εἰς αὐτὴν τὴν καρδίαν τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μόνον ἐκεῖ θὰ ἠμποροῦσαν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἐπιτυχῶς ὅλα τὰ παρουσιαζόμενα προβλήματα, πολιτικὰ καὶ στρατιωτικά, καὶ ἔχοντες πλήρη γνῶσιν καὶ ἐποπτείαν τόσον τῶν τουρκικῶν, ὅσον καὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, νὰ προχωρήσουν ἐνεργότερον πρὸς τὰ ἐμπρός.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σκουφᾶς συνέχισεν εἰς Ὀδησσὸν μὲ ἐπιμονὴν καὶ σύστημα τὴν κατήχησιν νέων ἀξιολόγων μελῶν τῆς Ἑταιρείας. Συναντηθεὶς μὲ τὸν ἐξ Ἰσμαηλίου ἐπανελθόντα Ἀναγνωστόπουλον κατ' Ὀκτώβριον (1817), εἶχε τὴν εὐκαιρίαν διὰ πρώτην φορὰν νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς ὑπερόχους ἱκανότητας τοῦ νέου τούτου Πελοποννησίου καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν παραλάβῃ μαζί του εἰς Ἑλλάδα. Ἀλλὰ πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐξ Ὀδησσοῦ ἐπέτυχε, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ εὐφυεστάτου Ἀναγνωστοπούλου, νὰ μυήσῃ κατ' Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους τρεῖς σπουδαίους Πελοποννησίους, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ διαδραματίσουν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸν ἀμέσως ἑπόμενον χρόνον. Οἱ νέοι προσήλυτοι ἦσαν ὁ περίφημος ὁπλαρχηγὸς καὶ παλαιὸς κλέφτης Παναγιώτης Παπαγεωργίου — Ἀναγνω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σταρᾶς ἐξ 'Αρκαδίας, ὁ ἀξιωματικὸς 'Ηλίας Χρυσοσπάθης ἐκ Μάνης καὶ ὁ ὑποπενήνταρχος Παναγιώτης Δημητρόπουλος ἀπὸ τὰ Σκυφιάνικα τῆς Μάνης (ὁ ἐκτελέσας τὸν Γαλάτην τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1819).

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ στρατιωτικοί, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑπηρετήσει εἰς τὰ τάγματα τῆς 'Επτανήσου καὶ εἶχον ἀπολυθῆ ὑπὸ τῶν "Αγγλων, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβοῦν εἰς Ρωσίαν, «διὰ νὰ ζητήσουν διὰ μέσου τοῦ κόμιτος Καποδίστρια ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα 'Αλέξανδρον ἀντιμισθίαν τῶν ἐκδουλεύσεών των».

'Η ἔνταξις εἰς τὴν 'Εταιρείαν τῶν σημαντικῶν τούτων στρατιωτικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπέσχοντο νὰ κατηχήσουν πολλοὺς καὶ σπουδαίους πατριώτας εἰς τὴν 'Επτάνησον καὶ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἰδίως τὴν Μάνην, ἐνίσχυσε τὴν ἀρχικὴν σκέψιν τοῦ Σκουφᾶ νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν ἕδραν τῆς 'Εταιρείας εἰς τὴν Μάνην.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ τρεῖς πρῶτοι στρατιωτικοὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου, οἱ ὁποῖοι εἰσῆλθον εἰς τὴν 'Εταιρείαν. 'Ολίγον πρότερον, τὴν 2 Αὐγούστου 1817, εἶχε μυηθῆ εἰς τὴν Μόσχαν ὁ ἐκ Μακεδονίας παλαιὸς ὁπλαρχηγὸς 'Ιωάννης Χατζῆ-Φαρμάκης, κατηχηθεὶς πιθανῶς ὑπὸ Νικηφόρου Τσακάλωφ. 'Η ἔνταξις τῶν ἐπιφανῶν τούτων πολεμιστῶν εἰς τὰς ἀραιὰς εἰσέτι τάξεις τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας ὑπῆρξε μέγα κέρδος διὰ τὴν ὀργάνωσιν, ὁ δὲ Σκουφᾶς καὶ οἱ συνεργάται του δικαίως ἐστήριξαν εἰς αὐτοὺς μεγάλας ἐλπίδας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

Πρῶτος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1817 ὁ Τσακάλωφ καὶ κατῴκησε πλησίον τοῦ Ξάνθου. Οἱ δύο ἀρχαῖοι φίλοι συνωμίλησαν πολλὰ περὶ τῆς πορείας τῆς μυστικῆς των ὀργανώσεως καὶ περὶ τῶν πάσης φύσεως δυσχερειῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ἀπογοητευθεὶς πρὸς στιγμὴν ὁ Τσακάλωφ ἔκαμε τὴν σκέψιν τῆς διαλύσεως τῆς Ἑταιρείας. Ἀλλ' ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξάνθου καὶ εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ τοῦ σφριγῶντος ἑλληνισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνεψυχώθη πάλιν καὶ ἐτέθη δραστηρίως ἐπὶ τὸ ἔργον.

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1818 ὁ Τσακάλωφ μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ εἰς Μηλέας τοῦ Πηλίου· ἐκφράζων δὲ καὶ τὴν γνώμην τῶν συναρχηγῶν του, συνωμίλησε μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου περὶ τῆς μεταφορᾶς τῆς ἕδρας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὸ Πήλιον. Ὁ Γαζῆς ὅμως, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ συνεργάτης του εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Πηλίου Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, ὡς ἄνθρωπος στενῆς ἀντιλήψεως (διὰ τοῦτο ἄλλως τε δὲν τὸν εἶχεν εἰσέτι μυήσει εἰς τὴν Ἑταιρείαν), δὲν θὰ ἐδέχετο τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἐνέργειαν, ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ Τσακάλωφ, ἀντιπροτείνας ὡς καταλληλοτέραν ἕδραν τῆς Ἑταιρείας τὴν Μάνην. Ὁ Τσακάλωφ ἀπογοητευθεὶς καὶ πάλιν ἐγκατέλειψε τὸ Πήλιον καὶ ἀρχομένου τοῦ Ἀπριλίου 1818 κατηυθύνθη εἰς Σμύρνην πρὸς συνάντησιν παλαιῶν του φίλων. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰωνίας παρέμεινε μέχρι τῶν ἀρχῶν Ἰουλίου, ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ δὲ Σκουφᾶς, ἀναχωρήσας ἐξ Ὀδησσοῦ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1818 μετὰ τοῦ Φιλικοῦ Χριστοδούλου Λουριώτη, τὸν ὁποῖον προήγαγεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ποιμένος, καὶ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου, τὸν ὁποῖον συνήντησε καθ' ὁδὸν εἰς Βεσσαραβίαν, ἦλθεν εἰς Κισνόβιον, ὅπου προήγαγεν ἐπίσης εἰς ποιμένα τὸν ἐκ Πάρου σπουδαῖον Φιλικὸν Ἀνδρέαν Σοφιανόν. Ἐκεῖθεν ἀπέστειλε τὸν Ἀναγνωστόπουλον εἰς Ἰάσιον, διὰ νὰ συναντήσῃ τὰ ἐκεῖ στελέχη τῆς ὀργανώσεως Γ. Λεβέντην καὶ Γ. Ὀλύμπιον, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καραγεώργη εἰργάζοντο νὰ προσελκύσουν εἰς τὰ σχέδια τῆς Ἑταιρείας τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας Μιλὸς Ὀβρένοβιτς. Πρὸς τοῦτο ἔστειλαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1818 εἰς τὸν Μιλὸς τὸν ἐξ Ἀμπελακίων Γεώργιον Εὐαγγελίδην, «πολιτικὸν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ διοικητοῦ Σερβίας», κατηχηθέντα βραδύτερον ὑπὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ Γρηγορίου Δικαίου εἰς Βουκουρέστιον (13 Αὐγούστου 1819). Ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Μιλὸς δὲν εἶχον θετικὸν ἀποτέλεσμα, διότι ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος, διαβουκολῶν ἐπὶ μακρὸν τοὺς Φιλικούς, ἀπέφυγε ν' ἀναλάβῃ οἱανδήποτε συγκεκριμένην ὑποχρέωσιν καὶ εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν προέβη μέχρι τέλους.

Εὑρισκόμενος εἰς τὸ Κισνόβιον ὁ Σκουφᾶς ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Τσάρος μετὰ τοῦ Καποδίστρια ἐσκόπευον, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν των εἰς τὴν Βαρσοβίαν, νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Κισνόβιον καὶ τὴν Ὀδησσὸν καὶ φοβηθεὶς μήπως διωχθῇ ὑπὸ τῶν ρωσικῶν ἀρχῶν αὐτὸς καὶ οἱ συνεργάται του, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ρωσικὸν ἔδαφος. Διὸ καὶ ἐπέστρεψεν ἀμέσως εἰς Ὀδησσὸν καὶ ἀφοῦ διώρισε συναρχηγὸν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΗ καὶ ἀναπληρωτήν του τὸν Ἀθανάσιον Σέκερην, ἀνεχώρησε διὰ Κωνσταντινούπολιν περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ 1818, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου καὶ τοῦ Χριστοδούλου Λουριώτη.

Τὴν 13 Ἀπριλίου (Μέγα Σάββατον) ὁ Σκουφᾶς συνήντησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρναούτκιοϊ τὸν Ξάνθον, ὁ ὁποῖος ὡδήγησεν εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐφιλοξένησε τὸν ἀρχηγὸν καὶ τοὺς συντρόφους του· ἀλλὰ δὲν εἶχεν οὐσιώδη εὐχάριστα νὰ ἀναφέρῃ. Ἐκ τῶν μακρῶν συζητήσεων ἐφάνη πόσον σκοτεινὸν διεγράφετο τὸ μέλλον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν. Μέγα πρόβλημα παρέμενε πάντοτε ἡ ἐξεύρεσις τοῦ καταλλήλου τόπου διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ ὁριστικῶς ἡ ἕδρα τῆς Ἑταιρείας. Ποῦ — ἐπὶ τέλους — θὰ ἐγκαταστήσουν τὸ στρατηγεῖόν των οἱ Φιλικοί ; Ποίου τόπου αἱ συνθῆκαι ἦσαν αἱ καταλληλότεραι διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ ἡ κίνησίς των;

Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κρισίμου τούτου θέματος οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ καλέσουν πλησίον των τὸν Τσακάλωφ καὶ τὸν Γαζῆν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἀρχῆς. Ἀλλ' ὁ μὲν Γαζῆς, ἀπησχολημένος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν κτηρίων τοῦ σχολείου του, δὲν ἐκινήθη ἐκ Μηλεῶν, ὁ δὲ Τσακάλωφ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μόλις τὸν Ἰούλιον τοῦ 1818, ἓξ ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σκουφᾶ.

Προσετέθη ὅμως τώρα εἰς τὰ μέλη τῆς Ἀρχῆς ὁ δραστηριώτατος Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος, λαβὼν τὰ στοιχεῖα ΑΙ. Ὁ εὐφυέστατος ἐκεῖνος συνωμότης εἶχεν ἐπιτύχει τελευταίως νὰ μυήσῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν τὸν μεγαλέμπορον Παναγιώτην Σέκερην, τὸν γενναῖον χορηγόν, ταμίαν καὶ ἐπί τι διάστημα ἀρχηγὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Θὰ ἦτο δὲ ἀκόμη χρησιμώτερος ὁ Ἀναγνωστόπουλος, ἐάν, ὅπως ἐσχεδιάζετο, κατήρχετο διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ σκληρὸς πυρὴν τῶν ἡγετῶν τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὸν Ν. Σκουφᾶν. Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦτο βῆμα — ἡ ἐγκατάστασις τῆς Ἀρχῆς εἰς Πελοπόννησον — δὲν ἐπραγματοποιήθη, πρῶτον μὲν διότι ὁ Σκουφᾶς ἀσθενήσας ἀπέθανε προώρως, δεύτερον δὲ διότι οἱ ἐναγωνίως ἀναμενόμενοι Πελοποννήσιοι στρατιωτικοὶ Ἀναγνωσταρᾶς, Χρυσοσπάθης καὶ Δημητρόπουλος μετὰ τοῦ Ἰ. Φαρμάκη καθυστέρουν ἀκόμη εἰς Ρωσίαν.

Οἱ ἔμπειροι αὐτοὶ πολεμισταί, εἰς τοὺς ὁποίους ἐστήριζον μεγάλας ἐλπίδας οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Φιλικῶν, παρέμενον εἰσέτι εἰς τὴν Μόσχαν, ἀναμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Α' ἀπὸ τὴν Βαρσοβίαν. Ἀλλὰ μαθόντες ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ μετὰ τὴν Βαρσοβίαν τὴν μεσημβρινὴν Ρωσίαν, κατῆλθον εἰς τὴν Ὀδησσόν, ὅπου συνήντησαν διὰ δευτέραν φορὰν τὸν Καποδίστριαν. Τόσον εἰς τὴν Μόσχαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Ὀδησσὸν οἱ ὁπλαρχηγοὶ οὗτοι ἐμύησαν εἰς τὴν Ἑταιρείαν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1818 ἀξιολόγους ὁμογενεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγονται ὁ Κοζανίτης λόγιος Γεώργιος Λασσάνης (ὁ μετέπειτα γραμματεὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου), ὁ Ψαριανὸς πλοίαρχος Ἀνδρέας Μυταρᾶς, ὁ ἐπίσης Ψαριανὸς ἐμποροπλοίαρχος Νικολῆς Ἀποστόλης καὶ ὁ Πελοποννήσιος ἔμπορος Ἠλίας Μάνεσις.

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1818 ἔφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ τέσσαρες προαναφερθέντες ὁπλαρχηγοὶ μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Πεντεδέκα. Ὁ Σκουφᾶς ἀνεθάρρησεν ἐκ τῆς παρουσίας των καὶ παρὰ τὴν ἀσθένειάν του ἠσχολήθη μετὰ τῶν συνεργατῶν του, διαθέτων ὅλας τὰς ὑπολοίπους δυνάμεις του, εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς τελικῆς φάσεως τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως. Καὶ ἀφοῦ καθώρισαν τὴν συμβολικὴν σφραγῖδα τῆς Ἑταιρείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἐξαποστείλουν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς ὑποδούλου Ἑλλάδος, εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ ἑλληνισμοῦ, εἰς Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἱκανοὺς πράκτορας, «ἀποστόλους», διὰ τὴν ταχεῖαν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν συλλογὴν χρησίμων πληροφοριῶν περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ πλέον διὰ τὴν συγκέντρωσιν χρημάτων καὶ πάσης φύσεως ἐφοδίων. Περὶ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν ἀποστόλων τούτων θὰ λεχθῶσι περαιτέρω καὶ ἐν συντομίᾳ τὰ δέοντα.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ προσοχὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡγετῶν ἐστράφη εἰς τὸν προσηλυτισμὸν ἰσχυρῶν καὶ πλουσίων ὁμογενῶν, οἱ ὁποῖοι διέμενον μονίμως ἢ εὑρίσκοντο τότε τυχαίως εἰς τὴν Πόλιν. Καὶ πράγματι, εἰς τὸ στάδιον τοῦτο εἶχον λαμπρὰν ἐπιτυχίαν. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν κατηχηθέντων ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον τοῦ 1818 περιλαμβάνονται ἐξέχοντες Ἕλληνες, διαθέτοντες πλοῦτον καὶ ἐπιρροὴν καὶ πολλὰς ἱκανότητας: ὁ μεγαλέμπορος Ἀσημάκης Κροκίδας, ὁ ἐκ Στεμνίτσης Ἀντώνιος Πελοπίδας, ὁ Μετσοβίτης Δημήτριος Ἵπατρος, ὁ γραμματεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικῆς πρεσβείας Γαβριὴλ Κατακάζης, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ κατηχηθεὶς ἔμπορος ἐκ Καλαμῶν Κυριάκος Ἰ. Καμαρινός, προοριζόμενος ν' ἀποσταλῇ πρὸς τὸν μπέην τῆς Μάνης, ὁ Γεώργιος Αἰνιάν, ὁ Κυριάκος Κουμπάρης, προσβύτερος ἀδελφὸς τῶν ἐν Ὀδησσῷ ἐμπόρων Σταμάτη καὶ Ἀλεξάνδρου Κουμπάρη, ὁ ἐκ Χίου ἔμπορος Παντιᾶς Ροδοκανάκης, ὁ Ψαριανὸς πλοίαρχος Δημήτριος Μαμούνης, ὁ Ζακύνθιος ἔμπορος Ἰάκωβος Κορνήλιος, ὁ Ὑδραῖος πλοίαρχος Ἀντώνιος Κριεζῆς, ὁ Σπετσιώτης Γεώργιος Πάνου, ὁ ἐκ Ζαγορίου ἔμπορος Ἰωάννης Πολυχρονιάδης (ἀδελφὸς τοῦ λογίου Κωνσταντίνου), ὁ Ψαριανὸς πλοίαρχος Ἀναγνώστης Μοναρχίδης, οἱ Ὑδραῖοι Γκίκας Γκιώνης καὶ Φραγκῖσκος Παπαμανόλης — Φόνος, ὁ Σπετσιώτης πλοίαρχος Ἀναστάσιος Ἀνδροῦτσος, ὁ Παριανὸς τραπεζίτης Ἀλέξανδρος Μαῦρος μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Σπύρου Μαύρου, ὁ Πάτμιος ἔμπορος Μανοῦσος Φωτόλης καὶ ἄλλοι.

Ἀλλ' εἰς τὸ τέλος Ἰουλίου 1818, μετὰ τὴν τόσον καρποφόρον, ἀλλὰ λίαν κοπιώδη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ργασίαν τῶν δύο τελευταίων μηνῶν, ἡ μοῖρα ἔπληξε τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀρχηγοῦ της Νικολάου Σκουφᾶ. Ὁ μέγας ἐκεῖνος πατριώτης δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνθέξῃ περισσότερον εἰς τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνας, τὰς πολλὰς ἀγωνίας καὶ τὰς ἀπείρους πικρίας τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς ἐργώδους προπαρασκευῆς. Ἀσθενήσας ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος, ἀπέθανε τὴν 31 Ἰουλίου 1818 εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν καὶ ἐτάφη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρναούτκιοϊ. Πρὶν ὅμως ἀποθάνῃ, εἶχε καταρτίσει μετὰ τῶν φίλων του καὶ εἶχε θέσει εἰς ἐφαρμογὴν πρακτικὸν σχέδιον προσηλυτισμοῦ τῶν ὑποδούλων ἐπαρχιῶν καὶ μάλιστα τῆς Μάνης, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποβλέψει ἐπιμόνως.

ΑΚ

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκουφᾶ, οἱ ἐναπομείναντες εἰς Κωνσταντινούπολιν τρεῖς ἡγέται τῆς Ἑταιρείας, Ξάνθος, Τσακάλωφ καὶ Ἀναγνωστόπουλος, εὑρεθέντες πρὸ ἀνυπερβλήτων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, περιέπεσαν εἰς σύγχυσιν καὶ ἀδιέξοδον. Τὸ μέγα σχέδιον τῆς ἐξορμήσεως τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ γενικοῦ προσηλυτισμοῦ ἐφαίνετο πρὸς στιγμὴν ἀπραγματοποίητον. Ἐκ τῆς δυσχεροῦς αὐτῆς καταστάσεως ἐξήγαγε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχὴν ὁ πατριωτικώτατος Παναγιώτης Σέκερης, ὁ ὁποῖος πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου καὶ γενόμενος μέλος τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΚ, ἀνέλαβε προθύμως ὅλας σχεδὸν τὰς δαπάνας τῆς Ἑταιρείας, ἀναδειχθεὶς τοιουτοτρόπως, μετὰ τὸν Σκουφᾶν, ὁ ἀληθὴς ἀρχηγὸς τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν. Ἀμέσως ἤνοιξεν οὗτος τὸ χρηματοκιβώτιόν του καὶ ἐφωδίασε δι' ἀφθόνων χρημάτων ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἀρχῆς ἔμελλον νὰ ἐξορμήσουν πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, διὰ νὰ ἁπλώσουν, ὅσον ἠδύναντο περισσότερον, τὸ δίκτυον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ο καθηγητὴς Σωκράτης Κουγέας, εἰς τὴν μελέτην του «Ὁ Περραιβὸς εἰς τὴν Μάνην», γράφει: «Οἱ Φιλικοὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχαν διαγνώσει τὰ πλεονεκτήματα ποὺ εἶχεν ἡ Μάνη διὰ τὸν σχεδιαζόμενον ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα καὶ δι' αὐτὸ ἐστράφη ἐξαιρετικὴ ἡ προσοχή των εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Ἡ χώρα αὐτὴ μὲ τοὺς εἰθισμένους εἰς τὰ πολεμικὰ κατοίκους της καὶ μὲ τὴν σχετικὴν ἐλευθερίαν ποὺ εἶχε μὲ τὸν ἐντόπιον ἡγεμόνα της καὶ μὲ τοὺς ἀνεγνωρισμένους καπετάνιους της, προωρίζετο ἀνέκαθεν ὡς ἡ ἑστία ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ ἐκραγῇ τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα». Διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὅμως ἡ Μάνη ὡς ὁρμητήριον τῶν ἐπαναστατῶν, ἦτο ἀπαραίτητον βεβαίως νὰ μυηθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁ Μανιάτμπεης Πέτρος Μαυρομιχάλης. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὸν προσφάτως ὑπὸ τοῦ Παπαφλέσσα κατηχηθέντα ἔμπορον Κυριάκον Κ. Καμαρινόν.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εὑρίσκετο ἤδη ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πετρόμπεη καπετὰν Ἰωάννης Μαυρομιχάλης «εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ θείου του καταγινόμενος». Τῇ βοηθείᾳ τούτου κατηχήθησαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντες ὡς ὅμηροι υἱοὶ τοῦ Πετρόπεη Γεώργιος καὶ Ἀναστάσιος. Ὁ δὲ Καμαρινός, ἐφοδιασθεὶς διὰ πολλῶν χρημάτων, λαβὼν τὴν ἔγκρισιν καὶ τῶν ἐν τῇ Πόλει Μαυρομιχαλαίων, κατῆλθεν εὐθὺς εἰς Μάνην καὶ ἐπέτυχε νὰ μυήσῃ τὴν 2 Αὐγούστου 1818 τὸν εἰς Κιτριὲς ἐδρεύοντα Πετρόμπεην. Ἡ μύησις τοῦ Μαυρομιχάλη ὑπῆρξε μέγας θρίαμβος διὰ τὴν Ἑταιρείαν. Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ αἱ ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος θυσίαι τῆς οἰκογενείας του ἐδικαίωσαν τὰς προσδοκίας τῶν Φιλικῶν. Συμφώνως πρὸς τὴν τάξιν τῶν κατηχήσεων ὁ Πετρόμπεης προσέφερε 1.000 γρόσια, ὑπεσχέθη εἰς αὔξησιν ἄλλας 5.000 γροσίων καὶ ἐπὶ πλέον «εἴκοσι χιλιάδες ὁπλοφόρους, τοὺς ὑπόσχεται ὅλους πρόθυμους μὲ τὴν ἰδίαν τους ζωήν, πλὴν πτωχοὺς καὶ ἀξίους ἐλέους...».

Διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν πτωχῶν καὶ ἀξίων ἐλέους ὑπηκόων του καὶ διὰ πολεμεφόδια ἐζήτησεν ὁ Πετρόμπεης παρὰ τῆς ἀνωτάτης Ἀρχῆς ὑπέρογκα χρήματα. Καὶ ἐφρόντισαν μὲν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ ἀποστείλουν εἰς Μάνην σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀξιώσεις καὶ νὰ διαλύσουν τὰς ἀμφιβολίας τοῦ Μπέη, ὁ ὁποῖος, ἀκούων πολλὰ καὶ βλέπων ὀλίγα, ἀπέστειλε πρὸς διερεύνησιν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρῶτον καὶ κατόπιν εἰς Πετρούπολιν πρὸς τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καποδίστριαν τὸν ἀτυχῆ Καμαρινόν. Οὗτος ὅμως, παθὼν πλήρη σύγχυσιν, κατήντησεν ἐπικίνδυνος καὶ διὰ τὴν Ἑταιρείαν καὶ διὰ τὴν μελετωμένην ἐπανάστασιν. Διὸ καὶ ἐπιστρέφων ἐκ Ρωσίας, κομιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸν Πετρόμπεην, ἐθανατώθη εἰς τὸν Δούναβιν ὑπὸ τῶν Φιλικῶν (1820).

Ὁ Πετρόμπεης ἐπλανᾶτο νομίζων ὅτι ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἑταιρείας ἦτο ὁ πολλὰ δυσάμενος Καποδίστριας. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἱκανοποιοῦντο εὐκόλως αἱ περὶ χρημάτων συνεχεῖς ἀξιώσεις του, οὐδ' ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ, ὡς ἐπεθύμει, εἰς τὴν καρδίαν τῆς μυστικῆς ὀργανώσεως, ἤρχισε νὰ ἀσχάλλῃ καὶ νὰ δυσπιστῇ πρὸς τοὺς ἀποστόλους τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰς ἀφθόνους ὑποσχέσεις των.

Πρὸ τοιαύτης καταστάσεως ἡ ἀνωτάτη Ἀρχὴ ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ χωριστὰ εἰς τὴν Μάνην ἐπιδεξίους πράκτορας, τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ, τὸν Διονύσιον Εὐμορφόπουλον καὶ τὸν Χριστόφορον Περραιβόν, διὰ νὰ ἐμπνεύσουν εἰς τὸν Μπέην ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, νὰ ἄρουν τὰς πλάνας του, νὰ περιορίσουν τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὰ πλαίσια τοῦ δυνατοῦ καὶ κυρίως νὰ ἐπιτύχουν τὴν συμφιλίωσιν τῶν καπεταναίων τοῦ τόπου, οἱ ὁποῖοι ἤριζον μεταξύ των διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Μάνης. Ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων τούτων οἱ δύο πρῶτοι οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα ἠμπόρεσαν νὰ πράξουν. Ὁ τρίτος ὅμως ἐπέτυχε πολλά.

Πράγματι ὁ Περραιβὸς κατῆλθεν ἐξ Ἰταλίας εἰς Μάνην, πιθανῶς τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1819, φέρων μαζί του μικρὸν σῶμα ἐμπειροπολέμων Σουλιωτῶν, ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διέμενον πρόσφυγες εἰς Κέρκυραν. Ἡ παραμονὴ τοῦ Περραιβοῦ εἰς Μάνην, διαρκέσασα ἓν περίπου ἔτος, ὑπῆρξε χρησιμωτάτη, διότι ἐπέτυχε νὰ μυήσῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν τὸν ἔξοχον πατριώτην μητροπολίτην Καλαμάτας Χρύσανθον Παγώνην καὶ ἄλλους προκρίτους, καὶ ἐν συνεχείᾳ, βοηθηθεὶς καὶ ἀπὸ συμβουλευτικὰς ἐπιστολὰς τοῦ Καποδίστρια καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε', κατώρθωσε νὰ συμφιλιώσῃ τὰς τρεῖς ἰσχυροτέρας οἰκογενείας τῆς Μάνης, Μαυρομιχαλαίους, Γρηγοριάνους καὶ Τρουπάκηδες, αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν ἀρχηγῶν των ὑπέγραψαν εἰς Κιτριὲς τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1819 μνημειώδη συμφωνίαν συμπνοίας καὶ συνεργασίας: «...Ὁ κύριος καὶ καθολικός μας σκοπὸς ἑνὸς τοιούτου δεσμοῦ δὲν ἀποβλέπει, οὔτε γίνεται δι' ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος μας ὠφέλειαν, καὶ διὰ νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι συμφώνως καὶ προθύμως νὰ πράξωμεν τὰ ὅσα ἤθελε προσταχθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους καὶ ἐγκρίτους τοῦ Γένους μας διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς πατρίδος μας Ἑλλάδος, ὡσὰν ὁποὺ εἴμεθα ὑπόχρεοι καὶ ἐνταυτῷ ὡρκωμένοι νὰ χύσωμεν καὶ τὴν ὑστερινὴν ρανίδα τοῦ αἵματός μας, ὁπόταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ...».

Εἰς τὴν μύησιν τῆς Μάνης συνετέλεσε πολὺ καὶ ὁ Μανιάτης καπετάνιος Ἠλίας Χρυσοσπάθης, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς Ὕδρας ἦλθεν εἰς Μάνην μετὰ τοῦ Παναγιώτη Δημητροπούλου καὶ τοῦ Γιαννάκου Μαυρομιχάλη κατ' Αὔγουστον τοῦ 1819. Ὁ Χρυσοσπάθης ἐπέτυχε νὰ κατηχήσῃ ἰσχυροὺς Μανιάτας: τὸν καπετάνιον τῆς ἐπαρχίας Ζυγοῦ τοῦ Μελιγοῦ Νικόλαον Χρηστέαν, τὸν καπετάνιον τῆς κάτω Μάνης («ἕως Πορτοκάγιο») Γιάννην Καπετανάκην Μαυρομιχάλην, ὡς ἐπίσης καὶ τὸν λόγιον Ζακύνθιον ἰατρὸν Ἀναστάσιον Κορνήλιον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1818 ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ καθορισθέντες διὰ τὴν κατήχησιν τῶν ἀρχόντων καὶ προεστώτων ἀπόστολοι. Τὸ ἔργον τῆς μυήσεως εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀνετέθη εἰς τὸν ὁπλαρχηγὸν Ἰωάννην Φαρμάκην. Οὗτος, λαβὼν περὰ τοῦ Σέκερη ἀρκετὰ χρήματα, ἦλθεν ἀρχομένου τοῦ Αὐγούστου εἰς Σέρρας, ὅπου κατήχησε τὸν μητροπολίτην Χρύσανθον. Μεταβὰς ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐμύησε τὸν ἐπίσκοπον Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιον, ἐπεχείρησε δὲ νὰ ὁρκίσῃ καὶ τὸν ἐν Ἄθῳ ἐξόριστον τότε πατριάρχην Γρηγόριον Ε'. — «Ἐμένα ἔχετε πού μ' ἔχετε», ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος γέρων, ἐπιδείξας ζωηρότατον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ πνεύματος τῆς Ἑταιρείας καὶ συστήσας ἄκραν περίσκεψιν.

Εἰς τὸ κατηχητικὸν ἔργον τοῦ Φαρμάκη δὲν ὑπῆρξε συνέχεια. Προδοθεὶς εἰς τοὺς Τούρκους ἠναγκάσθη νὰ ἀναστείλῃ τὴν προσπάθειάν του καὶ ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγον εἰς Βουκουρέστιον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Διὰ τὴν κατήχησιν τῶν νήσων ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς ὁ Παναγιώτης Παπαγεωργίου—Ἀναγνωσταρᾶς. Οὗτος κατῆλθε μετὰ τοῦ Χρυσοσπάθη καὶ τοῦ Δημητροπούλου εἰς Ὕδραν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1818, καὶ ἀφοῦ ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν κατηχήσεις τινὰς μετὰ τοῦ διδασκάλου καὶ ἐξόχου πατριώτου Νικηφόρου Παμπούκη, ἔστειλεν εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸν παλαιόν του σύντροφον Νικόλαον Πάγκαλον, διὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας εἰς τὸν ἀρχαῖόν του φίλον Θεόδωρον Κολοκοτρώνην. Ἐπεχείρησε τότε νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς προκρίτους τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν Λάζαρον Κουντουριώτην καὶ Χατζηγιάννην Μέξην, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐδίστασαν νὰ ὁρκισθοῦν, πρὶν ἢ πεισθοῦν ὅτι ἀρχηγὸς τῆς Ἑταιρείας ἦτο ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας.

Ἐπεσκέφθη κατόπιν ὁ Ἀναγνωσταρᾶς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν καὶ ἐμύησε εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁπλαρχηγούς τινας, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Γιαννάκην Λιμπερόπουλον ἀπὸ Κουβέλια, καὶ τὸν Γιαννάκην Κολοκοτρώνην, ἐξάδελφον τοῦ Θεοδώρου (20 Σεπτεμβρίου 1818).

Ἐπιστρέψας εἰς Ὕδραν περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀρχὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν ὁποίαν περιέγραψεν ἀναλυτικῶς τὰς δυνάμεις Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εἰς τὸν Μοριᾶν. Συνεχίζων τὸ κατηχητικόν του ἔργον εἰς τὴν Ὕδραν, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἐμύησε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1818 τὸν ἀξιωματικὸν Νικόλαον Πετμεζᾶν, τὸν ἔμπορον Πέτρον Μαρκέζην, τὸν Δημητσανίτην Σταμάτην Ψαρούλην (30 Ὀκτωβρίου 1818) καὶ ἄλλους. Ἔγραψε δὲ περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ πρὸς ἄλλους παλαιοὺς συντρόφους του ἐν ὅπλοις εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ἑπτάνησον, καλῶν αὐτοὺς νὰ ἐνταχθοῦν ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὴν τόσον ἐλπιδοφόρον αὐτὴν ἐθνικὴν ὀργάνωσιν. Μετ' ὀλίγον μετέβη καὶ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Ἑπτάνησον, καὶ κατήχησε τότε εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην καὶ ἄλλους. Ἐπεχείρησεν ἐν συνεχείᾳ καὶ νέαν περιοδείαν εἰς Πελοπόννησον προσηλυτίζων συνεχῶς νέους ἑταίρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Παναγιώτην Παπαθανασόπουλον ἀπὸ Γιοργίτζι (24 Νοεμβρίου 1818).

Σημειωτέον, ὅτι τὰς δυσκολίας ποὺ ἀπήντησεν ὁ Ἀναγνωσταρᾶς εἰς τὴν κατήχησιν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν προκρίτων τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, εὗρεν ἀργότερα, τὸ 1820, καὶ ὁ Χριστόφορος Περραιβός. Οὗτος εἰργάσθη δραστηρίως ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Ὕδραν, κατηχήσας μεταξὺ ἄλλων καὶ τοὺς ἐκ Δημητσάνης ἀδελφοὺς Νικόλαον καὶ Σπῦρον Σπηλιωτοπούλους (5 Ἀπριλίου 1820), οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον νὰ ἐπανιδρύσουν τοὺς μπαρουτομύλους τῆς Δημητσάνης. Ἀλλὰ τὸ κήρυγμά του δὲν εἶχε τὴν πρέπουσαν ἀπήχησιν μεταξὺ τῶν προκρίτων. Εἰς ἐπιστολήν του ἐξ Ὕδρας πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1820 παραπονεῖται κατὰ τῶν προκρίτων τῆς νήσου, διότι ἐπέμενον εἰς τὴν ἄρνησίν των νὰ μετάσχουν τοῦ ἐπικειμένου ἀγῶνος, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελεν ἀποτεφρωθῇ ὁ τουρκικὸς στόλος. «Τότε, μοῦ εἶπαν, θέλει χρησιμεύσουν, ὅταν ἀποθάνουν οἱ ἐλέφαντες τοῦ ἀπαθοῦς (τὰ πολεμικὰ πλοῖα τοῦ Σουλτάνου)». Τοῦτο ἠνάγκασε τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην νὰ ἀπευθύνῃ εἰδικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Λάζαρον Κουντουριώτην εἰς Ὕδραν καὶ πρὸς τὸν Χατζηγιάννην Μέξην εἰς Σπέτσας, διὰ τῶν ὁποίων τοὺς προτρέπει νὰ προσχωρήσουν ἀδιστάκτως καὶ ἀμελλητὶ εἰς τὴν Ἑταιρείαν καὶ τοὺς ἀπειλεῖ εὐσχήμως, ὅτι εἰς ἀντίθετον περίπτωσιν θὰ δώσουν συντόμως λόγον διὰ τὴν ἀδράνειάν των. «Εὐτυχῶς, σημειώνει μὲ ἱκανοποίησιν ὁ Περραιβός, ἐκεῖνοι ὁπού κυβερνοῦν τὰ πλοῖα τῶν προκρίτων φρονοῦν τὰ ἐναντία, καὶ δὲν προσμένουν ἄλλο παρὰ τὴν ὥραν ἐκείνην» (Φιλήμονος Α', σελ. 120, 318). Πράγματι δέ, ἐκ τῶν πλοιάρχων τούτων, ἐκ τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου καὶ τῶν φίλων του, προῆλθε τὸ ἔναυσμα τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν μεγαλώνυμον Ὕδραν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ

Τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν κατῆλθεν εἰς νότιον Ἑλλάδα καὶ ὁ ἐκ Στεμνίτσης ἔμπορος Ἀντώνιος Πελοπίδας, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὁρισθῇ ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς, διὰ νὰ ἐργασθῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οὗτος ἐλθὼν εἰς Ὕδραν, ἐπέτυχε νὰ κατηχήσῃ τοὺς πλοιάρχους Κ. Ἰ. Μεθενίτην καὶ Γεώργιον Ἰ. Ποριώτην. Ἐξ Ὕδρας ἦλθεν εἰς βόρειον Πελοπόννησον, ὅπου κατήχησεν ἀξιολόγους προκρίτους, τὸν Θεοχαράκην Ρέντην εἰς τὴν Κόρινθον καὶ εὐθὺς κατόπιν τὸν μητροπολίτην Π. Πατρῶν Γερμανόν. Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνέλαβε μετὰ τοῦ Δημητρίου Ἱπάτρου σημαντικὴν ἀποστολὴν εἰς Αἴγυπτον καὶ Κύπρον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1818 ὁ Πεντεδέκας, χρηματοδοτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξάνθου, ἐστάλη εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, διὰ νὰ ὀργανώσῃ τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας, νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς κατηχήσεις καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀτασθαλίας τοῦ ἐκτραχηλισθέντος Γαλάτη. Κατὰ τὴν ἀποστολήν του ταύτην εἰς τὰς Ἡγεμονίας ἐπέτυχε νὰ κατηχήσῃ σημαίνοντας ὁμογενεῖς· εἰς τὸ Ἀρβανιτοχώριον τῆς Μολδαβίας τὸν ἐκ Λέρου ἔμπορον Ταφράλην, εἰς Ἰάσιον τὸν λόγιον ἰατρὸν Μιχαὴλ Χρησταρῆν (30 Αὐγούστου), εἰς Βουκουρέστιον τὸν διπλωματικὸν ὑπάλληλον τῆς Αὐθεντίας Σέργιον Ἀργυρόπουλον, τὸν ἐξ Ἰωαννίνων ἀρχιμανδρίτην Συναγοβίου Βασίλειον, τὸν ἐκ Βερροίας ἔμπορον Νάνον Χριστοδούλου Περδίκην (1 Ὀκτωβρίου) καὶ ἄλλους.

Περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου τοῦ 1818 ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔχων μαζί του τὸν Γαλάτην. Ἀλλ' ὁ κακόνους ἐκεῖνος νέος συνέχισε ἐκεῖ τὰς ἀθλιότητας καὶ τοὺς ἐκβιασμούς του. Διὰ τοῦτο, θεωρηθεὶς ἄκρως ἐπικίνδυνος ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς, ἀπεστάλη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1819 εἰς Πελοπόννησον, ὅπου, ὡς γνωστόν, ἐθανατώθη εἰς τὴν Ἑρμιόνην ἀπὸ τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν Παναγιώτην Δημητρόπουλον τῇ ἐγκρίσει καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Τσακάλωφ.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Πεντεδέκας ἦτο μὲν δραστήριος, ἀλλ' εἶχε χαρακτῆρα ὀξὺν καὶ ἐριστικόν. Αἱ προστριβαί του μετὰ τοῦ Παναγιώτη Ἀναγνωστοπούλου τόσον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅσον καὶ ἐν Δακίᾳ, ἀπησχόλησαν ἐπὶ μακρὸν τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐδυσχέραναν τὸ ἔργον της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΑΒΡΙΗΛ ΚΑΤΑΚΑΖΗΣ

Σπουδαῖον ἔργον ἐπετέλεσεν ὡς κατηχητὴς τῆς Ἑταιρείας καὶ ὁ μυηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χρυσοσπάθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Γαβριὴλ Κατακάζης, γραμματεὺς τῆς ρωσικῆς πρεσβείας. Οὗτος ἐστάλη ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς εἰς Ρωσίαν, διὰ νὰ μυήσῃ τοὺς Ὑψηλάντας τῶν ὁποίων ἐτύγχανε γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ. Ἐλθὼν εἰς Κισνόβιον, συνηντήθη μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Νικολάου Ὑψηλάντου· καὶ ὁ μὲν Νικόλαος ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν κατήχησιν, ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε περὶ τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συλλήψεως τοῦ Γαλάτη εἰς Πετρούπολιν (1816), δὲν ἠθέλησε νὰ ὁρκισθῇ, πρὶν μάθῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Ἀλλ' ὅπως δήποτε, ἡ ἰδέα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐρριζώθη ἔκτοτε εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ὑψηλαντῶν. Μετ' ὀλίγον ὁ Νικόλαος κατήχησε τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον καὶ οὗτος, ἀρχομένου τοῦ 1819, τὸν Δημήτριον, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ἰούνιον τοῦ 1821 ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξάνδρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι ἡ δρᾶσις τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Δικαίου — Παπαφλέσσα κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οὗτος ἐπέδειξεν ὡς ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν καὶ κατηχητὴς ἀξιοθαύμαστον δραστηριότητα. Ἀπὸ τῆς 25 Αὐγούστου μέχρι τῶν ἀρχῶν Ὀκτωβρίου 1818 ἐπέτυχε νὰ μυήσῃ σημαίνοντας Ἕλληνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Σπαρτιάτην ἰατροχειροῦργον Π. Γιατράκον καὶ τὸν Κρητικὸν πλοιοκτήτην Χρῆστον Περούλην. Κατόπιν μετέβη ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου εἰς τὰς Ἡγεμονίας, διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ἐκεῖ κατάστασιν. Περιερχόμενος τὰς ἑλληνικὰς κοινότητας, ἐμύησεν εἰς Ἰσμαήλιον καὶ Γαλάζιον ἀρκετοὺς ὁμογενεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Δημήτριον Θέμελην ἐκ Πάτμου (18 Δεκεμβρίου 1818), ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιήθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ὡς ἀπόστολος εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἀλλ' ἐνθουσιώδης καθὼς ἦτο ὁ Παπαφλέσσας, ἔσπευσε νὰ κατηχήσῃ καὶ μερικοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους μόνον ἐπιπολαία κρίσις ἤθελε θεωρήσει ἀξίους νὰ σηκώσουν εἰς τοὺς ὤμους των τὸ μέγα μυστικόν.

Εὑρισκόμενος εἰς τὸ Βουκουρέστιον, ἦλθεν εἰς μυστικὴν συνεννόησιν μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν Γεωργίου Ὀλυμπίου καὶ Ἰωάννου Φαρμάκη, μετὰ τῶν ὁποίων συνυπέγραψεν ἔνορκον ἀδελφικὸν δεσμὸν περὶ συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας συνδρομῆς ἐν περιπτώσει πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου μέλος τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΜ. Ἔκτοτε, συνεργαζόμενος καὶ μετὰ τοῦ Λεβέντη, εἰργάσθη μὲ περισσότερον ζῆλον καὶ ποικιλοτρόπως ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν προσπάθειαν προσεταιρισμοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σέρβων Μιλὸς Ὀβρένοβιτς, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐστάλη, ὡς ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, ὁ ἐξ Ἀμπελακίων Φιλικὸς Γεώργιος Εὐαγγελίδης.

Ἡ ἔντονος δρᾶσις τοῦ Γρηγορίου Δικαίου προεκάλεσεν ὑποψίας εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἠναγκάσθη ὁ ἀρχιμανδρίτης νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Βλαχίαν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, προδοθείς, διέτρεξε τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 συνηντήθη εἰς τὸ Ἰσμαήλιον τῆς Βεσσαραβίας, κατόπιν προσ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κλήσεως, μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ κατέλθῃ εἰς Πελοπόννησον, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὸν ἀγῶνα μέχρι τῆς καθόδου τοῦ ἰδίου τοῦ Ὑψηλάντου. Πράγματι δέ, ἀφοῦ διωρίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικὸς ἔξαρχος διὰ τὴν Πελοπόννησον, κατῆλθε μέσῳ Κυδωνιῶν εἰς Ὕδραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πελοπόννησον, ὅπου μετὰ καταπληκτικῆς δραστηριότητος καὶ ἐπιδεξιότητος ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου. Ἐὰν ἡ ἐξέγερσις εἰς τὴν Πελοπόννησον δὲν ἐξέσπασε συγχρόνως πρὸς τὸ κίνημα τοῦ Ὑψηλάντου εἰς τὰς Ἡγεμονίας, τοῦτο δὲν ὀφείλεται βεβαίως εἰς ἀδράνειαν τοῦ φλογεροῦ ἐκείνου πατριώτου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΠΑΣ

Ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ δρᾶσις τοῦ ἐκ Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας διδασκάλου Ἀριστείδου Παπᾶ. Οὗτος ἐμυήθη εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1818 ὑπὸ τοῦ Χριστοδούλου Λουριώτη, τὸν ὁποῖον, ἀποθανόντα αἰφνιδίως, ἀνεπλήρωσεν, ἀναδειχθεὶς εἷς ἐκ τῶν μεγίστων κατηχητῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐθυσίασε καὶ τὴν ζωήν του. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1818 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1819 ἔφθασεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου — παρὰ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ Μαίτλανδ — κατήχησεν ἀμέσως τὸν Βιάρον Καποδίστριαν, τὸν ἐξ Ἠπείρου ἔμπορον Κωνσταντῖνον Γεροστάθην, τὸν διδάσκαλον Θεοδόσιον Δημάδην καὶ τὸν Μιχαὴλ Σικελιανὸν ἐκ Λευκάδος καὶ ἦλθεν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Σουλιωτῶν προσφύγων, τινὰς τῶν ὁποίων — τοὺς ἀπορωτέρους — ἐνίσχυσεν οἰκονομικῶς.

Μετὰ δίμηνον παραμονὴν εἰς Κέρκυραν περιηγήθη τοὺς Παξούς, τὴν Λευκάδα, τὴν Ζάκυνθον καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν Πατρῶν. Κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην κατήχησεν εἰς τὸν ἱστορικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Λατίνων τοὺς εὐγενεῖς Ζακυνθίους Ἀναστάσιον Φλαμπουριάρην, Διονύσιον Ρώμαν καὶ υἱόν του Κανδιάνον, εἰς δὲ τὰς Πάτρας τὸν πρόξενον τῆς Ρωσίας Ἰωάννην Βλασσόπουλον, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἔκτοτε χρησιμώτατος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑταιρείας.

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἑπομένου ἔτους 1820 ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς νὰ χρησιμοποιηθῇ οὗτος μετὰ τοῦ Περραιβοῦ εἰς τὸν προσεταιρισμὸν τῶν Σέρβων καὶ τῶν Βλάχων. Τὸν Ἰούλιον τοῦ ἰδίου ἔτους συνηντήθη εἰς Κίεβον μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, καὶ ἀφοῦ ἐξησφάλισε τῇ μεσολαβήσει τούτου συστατικὸν γράμμα τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Ἀλέξανδρον Σοῦτσον, ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου εἰργάσθη ἀνενόχλητος ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ τελευταία ἀποστολή του ἦτο πρὸς τὸν Μιλὸς Ὀβρένοβιτς κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1821, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὑπογραφὴν ὑπὸ τοῦ Σέρβου ἡγεμόνος τῆς ἑλληνοσερβικῆς συνθήκης συμμαχίας· ἀλλὰ συλληφθεὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων ηὐτοκτόνησε, διὰ νὰ μὴ ἐξαναγκασθῇ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστικὰ τῆς Ἑταιρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΠΑΤΡΟΣ

Ο Μετσοβίτης οὗτος πατριώτης ὑπῆρξεν ἀξιωματικὸς τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ἑλληνικῶν λόχων, μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τούτων ὑπηρέτησε πλησίον τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ὑπὸ τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ τὴν 6 Ἰουλίου 1818 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ ἤρχισεν εὐθὺς δρᾶσιν ὡς κατηχητής. Τότε ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς ἡ πρώτη ἀποστολὴ εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ὑπῆρχεν ἀκμάζουσα οἰκονομικῶς ἑλληνικὴ παροικία, τῆς ὁποίας μέλη ἐξέχοντα ἦσαν οἱ συμπολῖταί του ἀδελφοὶ Τοσίτσα, συνδεόμενοι στενῶς μετὰ τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου. Πιθανῶς, μεταξὺ τῶν σκοπῶν τῆς ἀποστολῆς του ἦτο καὶ ὁ προσεταιρισμὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ.

Μεταβὰς μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ Ἴπατρος εἰς Αἴγυπτον ἐμύησεν εἰς τὴν Ἑταιρείαν τὴν 16 Ἀπριλίου 1819 τὸν ἐκ Θεσσαλίας ἔμπορον Κυριάκον Τασίκαν, ὁ ὁποῖος ἐργασθεὶς δραστηρίως κατήχησεν εἰς διάστημα τεσσάρων μηνῶν πλουσίους Ἕλληνας τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸν Θεόδωρον Τοσίτσαν, τὸν γενικὸν πρόξενον τῆς Ρωσίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον Σιβίνην καὶ ἄλλους.

Ἐξ Αἰγύπτου ὁ Ἴπατρος μετέβη εἰς Κύπρον καὶ ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ καὶ ἄλλων προκρίτων τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονήσου, οἱ ὁποῖοι ὑπεσχέθησαν «διὰ τὸ σχολεῖον τῆς Πελοποννήσου γενναίαν συνεισφοράν».

Ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔλαβε μετ' ὀλίγον τὴν ἐντολὴν νὰ μεταβῇ ἐκ νέου μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Πελοπίδα εἰς Αἴγυπτον καὶ Κύπρον πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ὑπεσχημένων χρηματικῶν εἰσφορῶν, καὶ κατόπιν εἰς Λίβανον πρὸς συνεννόησιν μετὰ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Χριστιανῶν. Κατὰ τὸ ταξίδιον τοῦτο οἱ ρηθέντες ἀπόστολοι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐπέρασαν πρῶτον ἀπὸ τὴν Χίον, ὅπου ὠνόμασαν ποιμένα τὸν πρόξενον τῆς Ρωσίας Νικόλαον Μυλωνᾶν, καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν Πάτμον, ὅπου κατήχησαν πολλοὺς πατριώτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν ἐν τῇ γενετείρᾳ του παρεπιδημοῦντα πρῴην πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον Παγκώσταν (1 Μαρτίου 1820).

Φθάσαντες εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ δύο ἀπεσταλμένοι εἰσέπραξαν τὸ παρὰ τοῦ Τασίκα συγκεντρωθὲν μέγα ποσὸν ἐκ 200 χιλιάδων γροσίων, ἔπειτα δὲ ὁ μὲν Α. Πελοπίδας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

παρέμεινεν εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ συνεχίσῃ τοὺς ἐράνους του εἰς χρήματα καὶ εἰς ἐφόδια, ὁ δὲ Ἴπατρος ἐπεσκέφθη ἐκ νέου εἰς τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου τὴν Κύπρον καὶ ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὸν Λίβανον. Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν, συνηντήθη εἰς τὸ Ἰσμαήλιον τῆς Βεσσαραβίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 μετὰ τοῦ διορισθέντος ἤδη ἀρχηγοῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ὁ ὁποῖος ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν ἐν τῷ πλαισίῳ νέων ἐξορμήσεων καὶ τρίτην ἀποστολὴν πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Ὀλύμπου.

Κατὰ τὴν νέαν αὐτὴν ἀποστολήν του ὁ Ἴπατρος εὗρεν, ὡς γνωστόν, τραγικὸν τέλος ἔξω τῆς Ναούσης (Ἰανουάριος 1821).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Μεγάλας ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ὁ Νάξιος Ἰωάννης Κ. Παπαρρηγόπουλος, ὁ ὁποῖος ὑπηρέτει ὡς διερμηνεὺς εἰς τὸ ρωσικὸν προξενεῖον Πατρῶν. Οὗτος διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνταρσίας τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει κατὰ τὰ ἐπανειλημμένα του ταξίδια εἰς Ἰωάννινα πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων Ρώσων ὑπηκόων. Κατὰ τὰς συναντήσεις αὐτὰς ὑπέθαλπε τεχνηέντως τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ σατράπου ἐκείνου περὶ πλήρους ἀνεξαρτησίας καί, ἔτι μᾶλλον, περὶ κατακτήσεως ὅλης τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ὑποσχόμενος μετὰ πειστικότητος ἄμεσον βοήθειαν ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας.

Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1819 εὑρίσκομεν τὸν ἀεικίνητον Παπαρρηγόπουλον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἦλθε διὰ νὰ μεταφέρῃ γράμματα τοῦ Καποδίστρια ἐκ Κερκύρας πρὸς τὸν πρεσβευτὴν Στρογανώφ. Τότε συνηντήθη μετὰ τοῦ ἀρχηγεύοντος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Παναγιώτου Σέκερη, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξέθεσε τὰ περὶ αὐτονομίας σχέδια τοῦ Ἀλῆ κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τὰ διαμειφθέντα προσφάτως τῇ μεσολαβήσει του μεταξὺ τοῦ Καποδίστρια καὶ τοῦ τοπάρχου τῆς Ἠπείρου. Ἦτο προφανὲς τὸ μέγιστον διὰ τοὺς Ἕλληνας ὄφελος ἐκ τῆς ρήξεως μεταξὺ Σουλτάνου καὶ Ἀλῆ, διὸ καὶ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ὤφειλε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν της πρὸς τὰ Ἰωάννινα, νὰ μυήσῃ εἰς τὰ σχέδιά της τοὺς Ἕλληνας γραμματικοὺς καὶ ὁπλαρχηγοὺς τοὺς ὑπηρετοῦντας πλησίον τοῦ Ἀλῆ, διὰ νὰ τὸν ἐξωθοῦν οὗτοι εἰς τὰ ἀντισουλτανικά του σχέδια καὶ συγχρόνως νὰ παρακολουθοῦν τὰς ἐνεργείας του, τὰς ὁποίας ὑπηγόρευε κατὰ γενικὴν γραμμὴν ἡ ἄμετρος φιλαρχία του καὶ ὁ δόλος. Ὁ δὲ Σέκερης, ἐκτιμήσας τὰς ἱκανότητας τοῦ Παπαρρηγοπούλου, τοῦ ἐνεπιστεύθη ηὐξημένην δικαιοδοσίαν.

Ἐπανελθὼν ὁ Παπαρρηγόπουλος εἰς Πάτρας κατὰ Μάϊον τοῦ 1819 ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Π. Πατρῶν Γερμανὸν καὶ εἰς τὸν πρόξενον τῆς Ρωσίας Βλασόπουλον τὰς μετὰ τοῦ Σέκερη συνομιλίας του καὶ ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἐνθαρρύνουν δραστηριώτερον τὰ περὶ ἀνταρσίας σχέδια τοῦ Ἀλῆ.

Ἀρχομένου τοῦ 1820, ὁ Ἀλῆς αἰσθανόμενος σαφῶς πλέον τὴν δυσμένειαν τῆς Ὑ. Πύλης καὶ ὀσφραινόμενος τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον, ἐκάλεσεν ἐπιμόνως τὸν Παπαρρη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γόπουλον πλησίον του. Ἐσκόπευε νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς Πετρούπολιν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὁριστικῶς τὴν βοήθειαν τοῦ Τσάρου κατὰ τὴν ἐπερχομένην σύγκρουσιν μετὰ τοῦ Σουλτάνου. Ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος, ἀφοῦ συνεσκέφθη μετὰ τῶν προαναφερθέντων κορυφαίων Φιλικῶν τῶν Πατρῶν, μετέβη εἰς συνάντησιν τοῦ Ἀλῆ εἰς Πρέβεζαν καὶ ἐπέτυχε διὰ παραπλανητικῶν συμβουλῶν καὶ ὑποσχέσεων νὰ ὀξύνῃ ἔτι μᾶλλον τὸ μῖσος αὐτοῦ κατὰ τοῦ κυριάρχου του. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ βραδύτερον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ Πετρουπόλεως κατὰ Μάϊον τοῦ 1820, διαβουκολῶν διὰ τῶν ἐπιστολῶν του καὶ προτρέπων τὸν Ἀλῆν εἰς προκλητικὰς κατὰ τοῦ Σουλτάνου ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι ἐπετάχυναντὴν τελικὴν ρῆξιν.

Ἰδοὺ πῶς περιέγραψεν ὁ ἴδιος εἰς ἀναφοράν του ἀπὸ 28 Μαΐου 1872 πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν θυσιῶν τοῦ Ἀγῶνος Ἐπιτροπὴν τὸ ἐπίτευγμά του ἐκεῖνο :

« . . . . Ἀρχίσας ἀπὸ τὰ 1816, εἰς τὰ 1820 ἠδυνήθην νὰ πείσω τὸν Ἀαλῆ πασᾶ νὰ ἐπαναστατήσῃ· καὶ τοῦτο, ὅτι προῆλθεν ἀπὸ ἐμέ, φαίνεται ἀπὸ τὰ δοκίμια τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Ζαΐμη, οἱ ὁποῖοι γράφουν ὅτι τρία πράγματα ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα, ὁ θάνατος τοῦ Ἀαλῆ πασᾶ, ἡ Ἐπανάστασις μὴ ἀρχίσασα ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἡ μεγάλη δραστηριότης τοῦ Παπαρρηγοπούλου. Φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ ζῶντος ἀγαθοῦ Τρικούπη καὶ ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Κώνστα Βότζαρη, εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Ἀαλῆ πασᾶς, ὅταν διελύθη ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὑψηλάντη καὶ ἡ Ρωσία δὲν ἐκήρυξε τὸν πόλεμον, ἔλεγεν εἰς τὸν Κώστα Βότζαρη : «Ἄχ, μωρέ, κανένας δὲν μὲ ἐγέλασεν παρὰ ἐκεῖνο τὸ Παπαρρηγόπουλο καὶ θὰ μοῦ τρώγῃ τὸ κεφάλι». Ἡ Ἐπανάστασις μὴ ἀρχίσασα ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον τὸν Σεπτέμβριον 1820 καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Ὑψηλάντου, ἐνῷ ἦτον καθ' ὅλα ἀπροετοίμαστη, ἡ τουρκικὴ δύναμις ἤθελε πέσει ἐκεῖ καὶ ἤθελε γίνει μεγάλο κακόν, τὸ ἐμπόδιον τοῦτο ἐπρόφθασα ἐγὼ εἰς πληρεξούσιον τῶν ἀρχιερέων καὶ προεστώτων. Εἰς τὴν Πετρούπολιν, μετὰ τὴν ἀντάμωσιν τοῦ Καποδιστρίου, ἀναχωρήσας εἰς Ὀδησσὸν καὶ ἀνταμωθεὶς μὲ τὸν Ὑψηλάντην, μὲ πολὺν κόπον κατώρθωσα νὰ τὸν πείσω ν' ἀλλάξῃ τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα διὰ πολλοὺς λόγους. . . .».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η Φιλικὴ Ἑταιρεία διεσταυρώθη πολλάκις κατὰ τὴν ὀργανωτικήν της προσπάθειαν μετὰ τοῦ Ἀλῆ Τεπελενλῆ. Ὁ ἐξετάζων τὰ περιστατικὰ ταῦτα μετ' ἐπιμελείας σχηματίζει τὴν γνώμην ὅτι ἑκάτερος τούτων ἐπεδίωκε δι' ἀπατηλῶν μέσων νὰ παραπλανήσῃ τὸν ἄλλον καὶ νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ ὡς ὄργανον εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους σκοπούς του.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Ἀλῆς, ἐν ὄψει τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κινδύνου, ἐζήτησε τὴν προστασίαν καὶ τὴν βοήθειαν τόσον τῆς Ἀγγλίας (διὰ τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ἀγγλικῶν ἀρχῶν) ὅσον καὶ τῆς Ρωσίας. Κατὰ τὴν προσπάθειαν ταύτην ἠθέλησεν, ὡς εἴδομεν, νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν Ἰωάννην Παπαρρηγόπουλον, ὁ ὁποῖος πολιτευθεὶς ἐπιδεξίως καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν Φιλικῶν, κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Ἀλῆν, ὅτι ἐν περιπτώσει συρράξεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Πύλης, ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ θετικῶς εἰς τὴν βοήθειαν τῆς Ρωσίας.

Δὲν ἐδίστασεν ὅμως ὁ Ἀλῆς νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ τὸν ἐντελῶς ἀντίθετον δρόμον, προκειμένου νὰ ἐξευμενίσῃ τὸν Σουλτᾶνον. Πληροφορηθεὶς ἀπὸ εὐτελῆ Φιλικόν, τὸν Ζακύνθιον Διόγον, καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἔσπευσε νὰ τὰ καταγγείλῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, προσφερόμενος συγχρόνως νὰ πνίξῃ εἰς τὸ αἷμα πᾶσαν κίνησιν καὶ ἀνταρσίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἦτο τόση ἡ δυσπιστία τῶν ἐν τῷ Διβανίῳ ἐχθρῶν του κατ' αὐτοῦ, ὥστε πᾶν ὅ,τι ἔλεγεν ἢ ἔπραττεν οὗτος ἐθεωρεῖτο ἢ παρουσιάζετο εἰς τὸν Σουλτᾶνον ὡς ἀπατηλὸν ψεῦδος, χρησιμοποιούμενον διὰ καταχθονίους σκοποὺς καὶ ἀποβλέπον εἰς τὴν ἀναστολὴν τῶν ἐναντίον του μέτρων. Παραλλήλως ὅμως ἠνείχετο τοὺς Φιλικοὺς καὶ ἐντὸς ἀκόμη τοῦ στενοῦ του περιβάλλοντος, ὅπως τὸν Μάνθον Οἰκονόμου, τὸν Ἀλέξην Νοῦτσον, τὸν Γεώργιον Τουρτούρην, κατὰ τὰς παραμονὰς δὲ τῆς ρήξεώς του μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἐπεδίωξε πολεμικὴν συνεργασίαν μετὰ τῆς Ἑταιρείας «κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τοῦ Σουλτάνου», ἀλλὰ ματαίως. Τὴν ἐπιδίωξιν ταύτην τοῦ Ἀλῆ περιγράφει ὁ Γ. Πραΐδης εἰς τὸ ἀνέκδοτον ἡμερολόγιόν του ὡς ἑξῆς:

«Ὅτε κατέβη εἰς Πρέβεζαν ὁ Ἀλῆς, ἦλθεν εἰς ἀντάμωσίν του ὁ Μέϊτλαν, πλὴν ὄχι ταγμένος ἀπὸ τὸν Ἀλῆν διὰ νὰ συμβουλευθῇ περὶ τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ διὰ ἐδι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κήν του ὑπόθεσιν καὶ ἔτυχεν ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν· ὅτι τότε ἔκραξε τοὺς καπεταναίους τοῦ Κάρλελι καί τινας τῆς Θεσσαλίας, ὅσοι εὑρέθησαν, καὶ τοὺς ὑποσχέθη ἀμοιβὰς μεγάλας καὶ ἄλλα πολλά, μόνον νὰ δώσουν τὴν μπέσαν τους νὰ πολεμήσουν τὸν κοινὸν ἐχθρόν των τὸν σουλτᾶνον.

Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἰωάννινα, ἔκραξε πολλοὺς προεστοὺς καὶ τὸν Ἄρτης Πορφύριον, τὸν Ταλαντίου καὶ ἄλλους, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐφανέρωσεν ὅτι γνωρίζει τὴν Ἑταιρείαν, τοὺς ἐζήτησε νὰ τὸν κηρύξουν βασιλέα των καὶ ἑνωθοῦν μετ' αὐτοῦ, διὰ νὰ πολεμήσουν τὸν κοινὸν ἐχθρόν· ἐκεῖνοι δὲ δὲν ἔστερξαν, προφασιζόμενοι ὅτι δὲν ἐλπίζουν νὰ τὸν ἐβγάλουν εἰς τὸ κεφάλι μὲ ἕνα βασίλειον, ἐπειδὴ δὲν εἶναι προετοιμασμένοι.

Ταῦτα ἐσυνέβαιναν εἰς τὰ τέλη Μαΐου καὶ ἀρχὰς Ἰουνίου 1820, ὅτε ἄρχισε νὰ ὑποπτεύεται τὰ κινήματα τοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν».

(ΙΕΕ, Ἡμερολόγιον Γ. Πραΐδου [2 Δεκεμβρίου 1821], φ. 31).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΙΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΝ ΑΡΧΗΓΟΥ

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκουφᾶ, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχηγοὶ τῆς Ἑταιρείας ἀπεφάσισαν νὰ παραμείνῃ εἰσέτι ἡ ἀνωτάτη Ἀρχὴ μυστικὴ καὶ ἀπρόσωπος, ὡς συνέβαινεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1814.

Ἀλλ' ὁ μῦθος τῆς μυστηριώδους Ἀρχῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνεχισθῇ ἐπ' ἄπειρον. Ἤδη οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀπόστολοι μετέδιδον εἰς τὴν Ἀρχὴν διὰ τῶν ἐκθέσεών των τὴν διάχυτον ἐπιθυμίαν τῶν προεστώτων καὶ τῶν προκρίτων τῆς Ἑλλάδος νὰ μάθωσι τὸν μυστηριώδη ἀρχηγὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, τὸν ὁποῖον ἐφαντάζοντο ἕνα ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων Ἑλλήνων τῆς Ρωσίας, τῶν διακρινομένων διὰ τὴν ἰσχύν των καὶ τὸ γένος των. Τινὲς μάλιστα ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων προεστώτων τῆς Ἑλλάδος ἐζήτουν ἀπὸ τοὺς πράκτορας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐπιστολὰς ἀπὸ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ, διὰ ν' ἀποδεχθοῦν τὴν κατήχησιν καὶ νὰ δώσουν τὸν ὅρκον τοῦ ἑταίρου.

Ἀναμφιβόλως οἱ πλεῖστοι τῶν κατηχουμένων Φιλικῶν ἐφαντάζοντο ἀρχηγὸν τῆς Ἑταιρείας τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τυχὸν ἐγνώριζον τὴν ἀλήθειαν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐθεώρουν τὸν Καποδίστριαν ὡς τὸν καταλληλότερον διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ μελετωμένου ἀγῶνος καὶ εἰς αὐτὸν ἐστήριζον τὰς περισσοτέρας τῶν ἐλπίδων των. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τῆς Πετρουπόλεως μέχρι τῆς Μάνης, εἰς αὐτὸν εἶχον ἐστραμμένα τὰ βλέμματα, παρόμοιον δὲ ἦτο καὶ τὸ γενικὸν πνεῦμα τῶν μυουμένων. Ἑπομένως εἰς τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ἑταιρείας ἐκάλει τὸν Καποδίστριαν σύμπαν τὸ ὑπόδουλον ἔθνος, διότι, πράγματι, οὐδεὶς ἐκ τῶν ζώντων τότε Ἑλλήνων διέθετε τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κῦρος αὐτοῦ. Πάντες ἐνόμιζον ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ τόσον ἐπιτυχῶς τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς Ἑταιρείας καὶ κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους, ὅσον ὁ πανίσχυρος ὑπουργὸς τοῦ Τσάρου.

Οἱ παλμοὶ οὗτοι τοῦ ὑποδούλου ἔθνους ἔφθανον μέχρι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχηγῶν, οἱ ὁποῖοι ἤρχισαν νὰ ἀσχολοῦνται σοβαρῶς πλέον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἀξίου ἀρχηγοῦ.

Ἐρρίφθησαν τότε εἰς τὴν πλάστιγγα καὶ ἄλλα μεγάλα ὀνόματα, ὅπως τοῦ Ἀλεξάν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δρου Ὑψηλάντου, τοῦ πρώην ἡγεμόνος Βλαχίας Ἰωάννου Καρατζᾶ, ἀλλὰ περισσότερον πάντων ἐβάρυνε τὸ ὄνομα τοῦ Καποδίστρια, ὁ ὁποῖος καὶ προεκρίθη τελικῶς ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχηγῶν. Εἰς τὸν Ξάνθον ἀνετέθη, ἀρνηθέντος τοῦ Τσακάλωφ, ἡ δυσχερὴς ἀποστολὴ νὰ μεταβῇ εἰς Ρωσίαν, διὰ νὰ προσφέρῃ τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἑταιρείας εἰς τὸν Καποδίστριαν, ἀφοῦ προηγουμένως λάβῃ παρὰ τοῦ ἐν Πηλίῳ Ἀνθίμου Γαζῆ συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν.

Πιστεύοντες δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Φιλικῶν ὅτι ὁ Καποδίστριας θὰ ἀπεδέχετο τὴν προτεινομένην ἡγεσίαν τῆς Ἑταιρείας, ἀπεφάσισαν, ἐν ὄψει δραματικῶν γεγονότων, νὰ ἀποδυθοῦν μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρείας, ἐγκαταλείποντες πᾶσαν ἰδιωτικὴν ἐργασίαν. Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπέγραψαν τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1818 κοινὴν συμφωνίαν, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίζετο ἡ μελλοντικὴ πορεία καὶ τὰ καθήκοντα τῶν «κινούντων τὴν μηχανὴν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας». Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὑπέγραψαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρόντες Ξάνθος, Τσακάλωφ, Ἀναγνωστόπουλος καὶ Παναγιώτης Σέκερης, βραδύτερον δὲ συνυπέγραψαν οἱ Ἄνθιμος Γαζῆς, Νικόλαος Πατζιμάδης, Γεώργιος Λεβέντης καὶ Ἀντώνιος Κομιζόπουλος.

Ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ βαρυσημάντου τούτου συμφωνητικοῦ τῶν ἀρχηγῶν ἔχει ὡς ἑξῆς :

« Γ'. Οὐδεὶς [δὲν] θέλει φανερώσει τὴν Κινητικὴν Ἀρχήν, μήτε κανένα ἀπὸ τοὺς Κινοῦντας, μήτε τὸν ἑαυτόν του ὡς Κινοῦντα, μήτε ὅτι ἠξεύρει τι περὶ Ἀρχῆς· δὲν θέλει δεχθῆ ἢ κάμει συνθήκην μὲ ἀλλοεθνεῖς, δὲν θέλει ἐπιχειρισθῆ τι σχετικὸν ἀποστασίας γενικῆς ἢ μερικῆς, χωρὶς τὴν συναίνεσιν καὶ τῶν ἄλλων Κινούντων ἀδελφῶν· εἰς περίστασιν διαφωνίας, αἱ περισσότεραι γνῶμαι ὑπερισχύουν.

»Γίνεται ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὴν φανέρωσιν τῆς Κινητικῆς Ἀρχῆς τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξάνθου, ὑπάγοντος εἰς ἐντάμωσιν τοῦ Κόμιτος Ἰωάννου, ἔχοντος τὴν ἄδειαν νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν μόνον τὴν Ἀρχήν, ὅστις ἐμβαίνων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Κινούντων θέλει ὑπογράψει τοῦτο τὸ ὑποχρεωτικόν, ὑποσχόμενος ὅμως ὁ Ξάνθος νὰ δώσῃ εὐθὺς εἴδησιν εἰς τὰ πλεῖστα μέλη τῶν Κινούντων ὅλων τῶν σχέσεών του καὶ ἀναφορῶν του μὲ τὸν Κόμιτα».

Ὁ δὲ Ξάνθος ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ συγκεντρωθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφιερωτικὰ τῶν μεμυημένων, τὸ συνθηματικὸν λεξικόν, τὸ ὁποῖον εἶχε συντάξει αὐτὸς μετὰ τοῦ Τσακάλωφ, ὡς καὶ ἀντίγραφα τοῦ προαναφερθέντος συνυποσχετικοῦ, κατῆλθεν εἰς τὸ Πήλιον περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου 1818 καὶ ἀφοῦ ἔλαβε τὸ πρὸς Καποδίστριαν συστατικὸν γράμμα, ἐπέστρεψε διὰ Σκιάθου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου τοῦ 1818.

Ἀρχομένου τοῦ 1819, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡγέται τῆς Ἑταιρείας εὑρέθησαν πρὸ μεγάλων δυσχερειῶν. Αἱ χρηματικαὶ ἀξιώσεις τοῦ Πετρόμπεη καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἦσαν ἀνοικονόμητοι, αἱ ὑποθέσεις τῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἐχώλαινον ἕνεκα προσωπικῶν ἀντιθέσεων τῶν ἐκεῖ κορυφαίων Φιλικῶν, τὸ δὲ ζήτημα τῆς ἀνακηρύξεως γενικοῦ ἀρχηγοῦ παρέμενεν ἀκόμη ἐκκρεμές. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχερειῶν τούτων ἀπεφασίσθη ἡ ἄμεσος ἀποστολὴ τοῦ Ξάνθου καὶ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ πρῶτος κατηυθύνετο εἰς Πετρούπολιν, διὰ νὰ πείσῃ τὸν Καποδίστριαν ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου. Ἦτο ἐφωδιασμένος μὲ σχετικὸν ἔγγραφον τῆς Ἀρχῆς, εἰς τὸ ὁποῖον σὺν τοῖς ἄλλοις ἐσημειοῦτο: «...Διοργανίσαντες τοιουτοτρόπως τὰ πράγματα οἱ ἄνθρωποι οὗτοι (οἱ ἱδρυταὶ τῆς Ἑταιρείας) ἐπίστευον ἀδιστάκτως, ὅτι ἤθελον βλάψει καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησαν ὑπόθεσιν, ἂν δὲν ἔστρεφον τὰ ὄμματά καὶ τὰς ἐλπίδας των πρὸς τὸ λαμπρὸν ὑποκείμενον τῆς Ὑ. Ἐ... Εἰς τὴν Ὑ. Ἐ. ἀπόκειται ἡ περαιτέρω διεύθυνσις, ἡ ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία τῆς Ἐπιχειρήσεως...».

Ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος ἀπεστέλλετο ὑπὸ τῶν συναρχηγῶν του πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν δυσχερειῶν εἰς τὰς Ἡγεμονίας, ὅπου συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔγραψεν ἐξ Ἰασίου πρὸς τὴν Ἀρχὴν ὁ Θεόδωρος Νέγρης, αἱ ὑποθέσεις τῆς Ἑταιρείας ἐκινδύνευον ἕνεκα τῆς δυσμενείας τῶν ἡγεμόνων Σκαρλάτου Καλλιμάχη καὶ Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ ἕνεκα τῆς ἀλληλομαχίας τῶν Φιλικῶν. Εἶχεν ἐπὶ πλέον ἐξουσιοδότησιν ὁ Ἀναγνωστόπουλος παρὰ τῶν συναρχηγῶν του νὰ προσλάβῃ νέον μέλος τῆς Ἀρχῆς τὸν Θεόδωρον Νέγρην, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο διὰ τὴν ἔξοχον παιδείαν του, τὸ ὑψηλόν του ἀξίωμα καὶ τὸν θερμὸν διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑταιρείας ζῆλόν του.

Περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου ἔφθασαν ὁ Ξάνθος καὶ ὁ Ἀναγνωστόπουλος εἰς τὸ Γαλάζιον τῆς Μολδαβίας, ὅπου συνηντήθησαν μετὰ τοῦ Δημητρίου Θέμελη καὶ τῶν ἄλλων Φιλικῶν τῆς πόλεως ταύτης. Τότε τὸ πρῶτον ἀπεφασίσθη ἡ ἵδρυσις τοπικῶν Ἐφορειῶν, τῶν ὁποίων ἔργον ἦτο ἡ διεύρυνσις τῶν κατηχήσεων, ἡ ὑπεύθυνος ἀνταπόκρισις μετὰ τῆς Ἀρχῆς καὶ ἡ περιφρούρησις τῶν ἐξ εἰσφορῶν τῶν μελῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπραγματοποίησεν ὁ Ἀναγνωστόπουλος, ἱδρύσας πρῶτον εἰς Γαλάζιον καὶ ἔπειτα εἰς Ἰσμαήλιον Ἐφορείας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διὰ τὰς ὁποίας συνέταξεν ἐσωτερικὸν κανονισμόν.

Περὶ τὰ τέλη Μαρτίου 1819 ὁ Ἀναγνωστόπουλος ἦλθεν εἰς Ἰάσιον, ὅπου προσεπάθησε νὰ συνδιαλλάξῃ τοὺς ἀλληλομαχοῦντας Φιλικοὺς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πολυπράγμονος Θεοδώρου Νέγρη, ὁ ὁποῖος, τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ἀναγνωστοπούλου, ἠσχολεῖτο τότε σοβαρῶς μὲ τὴν ἵδρυσιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν ἐν Πελοποννήσῳ ἀνωτέρου σχολείου (Μουσείου), τὸ ὁποῖον εὐλόγως ταυτίζεται πρὸς τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Μάνην.

Ἐξ Ἰασίου ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου συνέστησε τοπικὴν Ἐφορείαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γεωργίου Λεβέντη, τὸν ὁποῖον κατέστησε μέλος τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΛ.

Ἐν τῷ μεταξύ, ληξάσης τῆς θητείας τοῦ Σκαρλάτου Καλλιμάχη, ἦλθεν εἰς Ἰάσιον ὡς τοποτηρητὴς τοῦ νέου ἡγεμόνος ὁ λόγιος Ἰακωβάκης Ῥῖζος Νερουλός, ὁ ὁποῖος, κατηχηθεὶς εὐθὺς ὑπὸ τοῦ ποιμένος Γεωργίου Γάτσου, ἐμύησε καὶ αὐτὸς βραδύτερον τὸν ἡγεμόνα Μιχαὴλ Σοῦτσον (Μιχάλβοδαν).

Ἀλλ' ὁ Ἀναγνωστόπουλος δὲν ηὐδοκίμησεν εἰς τὴν Δακίαν. Περιπλακεὶς εἰς προσωπικοὺς ἀγῶνας καὶ προκαλέσας τὴν ἐχθρότητα πολλῶν ἑταιριστῶν, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Δακίαν καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας — μέγα κέντρον ἐθνι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κῆς κινήσεως — ὅπου παρέμεινε μέχρι τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος ἐν Μολδαβίᾳ. Ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἀφοῦ παρέμεινεν ἐπ' ἀρκετὸν εἰς Τομάροβον καὶ Ρένι, ἦλθε τὸν Ἰούλιον τοῦ 1819 εἰς Κισνόβιον καὶ περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου 1819 ἔφθασεν εἰς Μόσχαν, ὅπου μετὰ γνώμην καὶ τοῦ συναρχηγοῦ Ἀντωνίου Κομιζοπούλου προσέλαβεν ὡς μέλος τῆς Ἀρχῆς τὸν Νικόλαον Πατζιμάδην ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΞ. Οἱ τρεῖς ἐν Μόσχᾳ συναρχηγοί, ἐπιδιώκοντες τὴν αὔξησιν τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυσιν ὀργανώσεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Φιλόμουσος καὶ Φιλάνθρωπος Γραικικὴ Ἐμπορικὴ Ἑταιρεία», τὸ καταστατικὸν τῆς ὁποίας ἐδημοσίευσεν ὁ Ξάνθος εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του.

Τὴν 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1820 ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν ὁ Ξάνθος καὶ τὴν ἑπομένην ἔγινε φιλοφρόνως δεκτὸς ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀνέπτυξε τὰς προόδους τῆς Ἑταιρείας καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του, ἤτοι τὸ πανελλήνιον αἴτημα ὅπως ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἔθνους κατὰ τὴν μέλλουσαν ἐπανάστασιν.

Ἀλλ' ὁ Καποδίστριας δὲν ἀπεδέχθη τὴν προσφερομένην ἀρχηγίαν. Εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ περισσότερα εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους ὡς ὑπουργὸς τοῦ Τσάρου παρὰ ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως. Δὲν ἀπήλπισεν ὅμως τὸν Ξάνθον. —«Ἂν οἱ ἀρχηγοὶ — εἶπε — γνωρίζουν ἄλλα μέσα πρὸς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ των, ἂς τὰ μεταχειρισθῶσι».

Μετὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ Καποδίστρια ὁ Ξάνθος ἀπετάθη πρὸς τὸν ἄλλον ἐν Πετρουπόλει ἐπιφανῆ Ἕλληνα, τὸν στρατηγὸν καὶ ὑπασπιστὴν τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρον Κ. Ὑψηλάντην, ὁ ὁποῖος ἀδιστάκτως ἀπεδέχθη τὴν ἀρχηγίαν καὶ συνυπέγραψε τὴν 12 Ἀπριλίου 1820 μετὰ τοῦ Ἰωάννου Μάνου καὶ τοῦ Ξάνθου ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίζετο ὡς Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς, «ἵνα ἐφορεύῃ καὶ ἐπιστατῇ ἐν πᾶσιν, ὅσα κρίνονται ἄξια, ὠφέλιμα καὶ πρέποντα τῇ Ἑλληνικῇ Ἑταιρείᾳ».

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ὑψηλάντου ὡς ἀρχηγοῦ, καίτοι ἀπήρεσεν εἰς ἐπιφανεῖς τινας Ἕλληνας, ὅπως εἰς τὸν Ἰγνάτιον Οὐγγροβλαχίας, τὸν Ἰωάννην Καρατζᾶν, τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον, ὑπῆρξεν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐπιτυχής. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ εὐγενοῦς τούτου στρατιώτου ἡ Ἑταιρεία ἀπέκτησε τὴν περιωπὴν καὶ τὸ κῦρος, τοῦ ὁποίου ἐστερεῖτο ἕως τότε καὶ εἰσῆλθεν ὁριστικῶς εἰς τὸ στάδιον τῆς τελικῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς δράσεως.

Καὶ ἦτο πλέον καιρός, διότι ἡ Ἑταιρεία εἶχε τόσον πολὺ ἐξαπλωθῆ, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ παραμένῃ μυστική. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐκινδύνευε νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τοὺς Τούρκους, ὁπότε ἡ συμφορὰ καὶ διὰ τοὺς Φιλικοὺς καὶ δι' ὁλόκληρον τὸ ὑπόδουλον ἔθνος θὰ ἦτο ἀνεπανόρθωτος. Αὐτὴ αὕτη ἡ εὐρυτάτη διάδοσις ὡδήγει τὴν Ἑταιρείαν εἰς τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν σῆψιν. Παραστατικὴν εἰκόνα τοῦ μεγέθους τῆς ἐξαπλώσεώς της μᾶς ἔδωκεν εἰς τὰ Πολεμικὰ Ἀπομνημονεύματά του ὁ Χριστόφορος Περραιβός : «...Κατὰ τὸ 1819 καὶ 1820 ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία κατήντησεν εἰς τόσον βαθμὸν ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε δὲν ἦτο πλέον σύμφωνον τὸ ὄνομά της μὲ τὰς πράξεις, ἀλλὰ φανερὰ ἀποστασία, ἥτις ἐγνωρίσθη εἰς πάσης τάξεως ἄνθρωπον· εἰς ἀγυιάς, οἰ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κίας, ἐργαστήρια, ὁδοὺς καὶ πάντα τόπον, δὲν ἐγίνοντο παρὰ ὁμιλίαι καὶ σχέδια κατὰ τῶν τυράννων χωρίς τινα συστολήν· πολὺ δὲ περισσότερον ἔβλεπέ τις τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν καθέδραν τοῦ Σουλτάνου· εἰς τὰ συμπόσια καὶ μερικὰς οἰκογενειακὰς τραπέζας ἀναφανδὸν ἔπινον ἄνδρες, γυναῖκες, τέκνα, γέροντες, δοῦλοι καὶ δοῦλαι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους...».

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο πράγματι καταφανὴς καὶ ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ ἡ Ἑταιρεία εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τοῦ ἔργου της. Δὲν ἐχώρει ἄλλη ἀναβολή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Αναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ δραστηρίως εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς προπαρασκευῆς. Καὶ πρῶτον μὲν κατέστησε γνωστὸν εἰς τοὺς συναρχηγοὺς καὶ τοὺς σπουδαιοτέρους ἐκ τῶν Φιλικῶν, ὅτι ἀνέλαβε τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁδηγίας διὰ τὴν περαιτέρω δρᾶσίν των. Ἐτροποποίησε κατόπιν τὸν ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας, τὸν ὁποῖον προσήρμοσε πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἀνάγκας καὶ ἐπεχείρησεν ἐν συνεχείᾳ τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν τοπικῶν Ἐφορειῶν ἀποβλέπων εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν οἰκονομικῶν ἀτασθαλιῶν.

Ὡς πρὸς τὸ πολεμικὸν σχέδιον, ἐνέκρινε καὶ προώθησε τὰς ἐνεργείας τῶν Φιλικῶν διὰ νὰ προσεταιρισθοῦν τοὺς Σέρβους καὶ υἱοθέτησε τὸ σχέδιον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ τὴν Μάνην, ἀποφασίσας νὰ κατέλθῃ αὐτοπροσώπως καὶ νὰ ἡγηθῇ τοῦ ἀγῶνος εἰς Πελοπόννησον. Συγχρόνως ἐμερίμνησε διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν χερσαίων δυνάμεων καὶ συνέστησεν ἐπιμόνως τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν ναυτικῶν νήσων. Διὰ νὰ παγιώσῃ τὴν πειθαρχίαν μεταξὺ τῶν Φιλικῶν, συνέταξε στρατιωτικὸν νόμον, ἀντίγραφα τοῦ ὁποίου ἔστειλεν εἰς τὰς Ἐφορείας, διὰ νὰ λάβουν γνῶσιν αὐτοῦ πάντες. Τέλος δ' ἔλαβε πρόνοιαν διὰ τὴν αὔξησιν τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, κυκλοφορήσας ἔντυπα γραμμάτια συνεισφορῶν ὑπογεγραμμένα παρ' αὐτοῦ ἰδιοχείρως ἢ ὑπ' ἄλλου ἐν ὀνόματι αὐτοῦ.

Ἀφοῦ δ' ἐπεσκέφθη διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν Αὐτοκράτορα, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τίποτε περὶ τῶν νέων του ἀσχολιῶν, καὶ ἔλαβε διετῆ ἀναρρωτικὴν ἄδειαν, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου του Ἰωάννου Μάνου καὶ τοῦ ἰατροῦ Πέτρου Ἠπίτη εἰς Μόσχαν, ὅπου εἶχε μεταβῇ προηγουμένως καὶ ὁ Ξάνθος.

Εἰς τὴν Μόσχαν ἐγνώρισεν ὁ νέος ἀρχηγὸς τοὺς σημαίνοντας ἑταίρους, τινὲς τῶν ὁποίων, ὅπως ὁ Μάνθος Ριζάρης, προσέφερον εἰς αὐτὸν μεγάλα ποσά. Ἐν συνεννοήσει μετ' αὐτῶν ἐτέθη εἰς λειτουργίαν ἡ «Φιλόμουσος καὶ Φιλάνθρωπος Γραικικὴ Ἐμπορικὴ Ἑταιρεία», διὰ τῆς ὁποίας ἠλπίζετο νὰ συγκεντρωθοῦν πολλὰ ἑκατομμύρια διὰ τὴν «Ἐθνικὴν Κάσσαν».

Ἐκ Μόσχας ἦλθε μετὰ τῆς ἀκολουθίας του εἰς τὸ Κίεβον, ὅπου ἠσχολήθη ἐκτενῶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὰς πολεμικὰς ἐνεργείας τοῦ μέλλοντος. Ἐκεῖθεν ἀπέστειλε τὸν Ξάνθον εἰς Βουκουρέστιον, διὰ νὰ προωθήσῃ τὸ ζήτημα τῆς συμμαχίας μετὰ τῶν Σέρβων καὶ νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα τῶν ἐν Ἰασίῳ καὶ Βουκουρεστίῳ στρατιωτικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ πλαισιωθοῦν διὰ μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διὰ νὰ εἶναι εὐκολωτέρα ἡ χρησιμοποίησίς των εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον καὶ τόπον.

Μετὰ ταῦτα κατῆλθεν εἰς Δουμπασάρι καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς Ὀδησσόν, ὅπου παρέμεινε μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου συνεργαζόμενος μετὰ τῶν κορυφαίων Φιλικῶν καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐμπόρων τῆς πόλεως ταύτης, Ἀθανασίου Σέκερη, Γεωργίου Λασσάνη, Σταμάτη Κουμπάρη, Ἰωάννου Ἀμβροσίου, Ἠλία Μάνεσι καὶ ἄλλων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δυνάμενοι κατέθεσαν γενναίας συνεισφοράς. Τόσον δ' ἐνεθουσιάσθη ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις πίστεως καὶ αὐτοθυσίας τῶν ἐν Ὀδησσῷ Ἑλλήνων, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ρίψῃ τὸν κύβον τὸ ταχύτερον, κηρύττων τὸν πόλεμον εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον. Διὸ καὶ συνέστησε τὴν ἀθρόαν ἐγγραφὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἐνῷ ὁ ἴδιος ἡτοιμάζετο «ν' ἀνοίξῃ τὴν σκηνὴν τοῦ πολέμου».

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1820 συνηντήθη εἰς τὴν Ὀδησσὸν μετὰ τοῦ Ἰωάννου Παπαρηγοπούλου, ὁ ὁποῖος ἐπεχείρησε διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἀλλὰ καὶ δι' ἀπατηλοῦ τρόπου (συμπληρώσας κατὰ τὸ δοκοῦν λευκὸν χάρτην φέροντα τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐξοχωτέρων προκρίτων καὶ Φιλικῶν τῆς Πελοποννήσου) νὰ πείσῃ τὸν Ὑψηλάντην νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχέδιον ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Πελοποννήσου καὶ νὰ στραφῇ πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν, πρὸς τὴν Δακίαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς ὁποίας, παρὰ τὸν Προῦθον, ὑπῆρχον παρατεταγμέναι ἰσχυραὶ ρωσικαὶ δυνάμεις.

Ἡ ἔναρξις τοῦ ἀγῶνος εἰς τὰς Ἡγεμονίας ἐνεφάνιζε πράγματι πολλὰ πλεονεκτήματα διὰ τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ σπουδαιότερον ἦτο ἡ πιθανότης ἐπεμβάσεως τῶν Ρώσων εἰς περίπτωσιν αὐθαιρέτου εἰσόδου τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων εἰς αὐτάς.

Ὁ Ὑψηλάντης ὅμως δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην. Εὐγενὴς καὶ ρωμαντικὸς καθὼς ἦτο, δὲν ἤθελε νὰ λυπήσῃ τὸν Τσάρον ἐπιχειρῶν εἰς τὴν Δακίαν ἐξέγερσιν, ἡ ὁποία εὐθέως θὰ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀντιδραστικῶν τῆς Εὐρώπης ὡς ἐνέργεια ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρώσων. Διὸ καὶ ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀπόφασίν του νὰ κατέλθῃ εἰς Πελοπόννησον καὶ νὰ κηρύξῃ ἐκεῖ τὴν ἐπανάστασιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΝ ΙΣΜΑΗΛΙΩι

Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἐγκατέλειψε τὴν Ὀδησσὸν καὶ κατηυθύνθη εἰς τὸ Ἰσμαήλιον τῆς Βεσσαραβίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820. Ἡ ἀπόφασίς του ἦτο νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπανάστασιν, διότι λόγῳ τῆς τεραστίας ἐξαπλώσεως ἤρχισαν ἤδη ν' ἀποκαλύπτωνται καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ σχέδια τῆς Ἑταιρείας. Ἀλλὰ πρὶν ρίψῃ τὸν κύβον, ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ τὰς γνώμας καὶ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεκεντρώθησαν τότε εἰς Ἰσμαήλιον, πέριξ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ, ἐπιφανέστατα μέλη τῆς Ἑταιρείας, ὁ Ξάνθος, ὁ Γρηγόριος Δικαῖος, ὁ Δημήτριος Θέμελης, ὁ Πέτρος Μαρκέζης, ὁ Διονύσιος Εὐμορφόπουλος, ὁ Βαγγέλης Μαντζαράκης, ὁ Δημήτριος Ἴπατρος, ὁ Χριστόφορος Περραιβός, ὁ Ἦβος Ρήγας καὶ ἄλλοι, οἱ πλεῖστοι ὁδηγηθέντες ὑπὸ τοῦ Ξάνθου ἐκ Γαλαζίου, καὶ συνεσκέφθησαν μὲ ἄκραν μυστικότητα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τὰ προβλήματα τῆς τελικῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς ἐξεγέρσεως, τὴν ἔναρξιν τῆς ὁποίας καθώρισαν λίαν προσεχῆ, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1820.

Ἐν ὄψει τοῦ ἐπικειμένου ἀγῶνος καὶ διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ Ἔθνος ὁ Ὑψηλάντης καὶ νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς ὅλους τὴν ἀπόφασίν του, ὑπέγραψε τὴν 8 Ὀκτωβρίου πολεμικὴν προκήρυξιν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς ἄρχοντας καὶ προεστῶτας καὶ πάντας τοὺς προύχοντας τοῦ Γένους, τοὺς «ἁπανταχοῦ εἰς τὴν Στερεὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους διατρίβοντας», πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπέστειλε τὸν Δημήτριον Θέμελην, διὰ «νὰ ὁδηγήσῃ ἕκαστον εἰς ὅσα παρ' αὐτοῦ ζητεῖ σήμερον ἡ Πατρίς». Καὶ διὰ ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς προκρίτους τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τὴν πλάνην ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἠδύνατο ν' ἀπελευθερωθῇ ἄνευ ξένης βοηθείας, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς αὐτοπεποίθησιν καὶ αἰσιοδοξίαν, προσέθεσεν :

«....Ἠξεύρω, ὅτι εἰς ὅλων τὰς καρδίας εἶναι ριζωμένη ἡ μετρία ἐκείνη πρόληψις, ὅτι ποτὲ μόνοι μας δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσμένωμεν ἀπὸ ξένους τὴν σωτηρίαν μας. Ἕκαστος νουνεχὴς ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ πόσον ψευδὴς εἶναι ἡ πρόληψις αὕτη, ἀρκεῖ μόνον νὰ βαθύνῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας. Ρίψατε τὰ βλέμματά σας εἰς τὰς θαλάσσας, καὶ θέλετε τὰς ἰδεῖ κατασκεπασμένας ἀπὸ θαλασσοπόρους ὁμογενεῖς, ἑτοίμους νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παρά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δειγμα τῆς Σαλαμῖνος. Κυττάξετε εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἀπανταχοῦ βλέπεπε Λεωνίδας, ὁδηγοῦντας φιλοπάτριδας Σπαρτιάτας. Κυττάξετε τὴν ὁμόνοιαν, ἥτις συνδέει τῶν ἡρώων τούτων τὰς ψυχάς. Κυττάξετε τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον αὐτῶν. Παραβάλετε τὰς ἐξαισίους καὶ μεγάλας ταύτας ἀρετὰς μὲ τὴν χαυνότητα, ἀδυναμίαν καὶ ἐσωτερικὴν ταραχὴν τοῦ ἐχθροῦ μας· καὶ τότε, ἂν ἠμπορῆτε, εἴπατε, ὅτι ἀπὸ ἄλλους πρέπει νὰ προσμένωμεν τὴν σωτηρίαν μας. Ναί, ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς. Ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ποτὲ ξένος δὲν βοηθεῖ ξένον, χωρὶς μεγαλώτατα κέρδη. Τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον θέλουν χύσει οἱ ξένοι δι' ἡμᾶς, θέλομεν τὸ πληρώνει ἀκριβότατα καὶ οὐαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅταν συστηματικὴ δεσποτεία ἐνθρονισθῇ εἰς τὰ σπλάχνα της. Ὅταν ὅμως μόνοι μας ἀποσείσωμεν τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, τότε τῆς Εὐρώπης ἡ πολιτικὴ θέλει βιάσει ὅλας τὰς ἰσχυρὰς Δυνάμεις, νὰ κλείσωσι μὲ ἡμᾶς συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας ἀδιαλύτους».

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὑπέγραψεν ἄλλην ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἕλληνας πλοιάρχους, τοὺς ὁποίους προέτρεπε νὰ ἐφοδιάσουν τὸ ταχύτερον τὰ πλοῖά των μὲ πυροβόλα καὶ πολεμεφόδια, καὶ ἄλλην πρὸς τοὺς Πελοποννησίους μέλλουσαν νὰ διαβιβασθῇ διὰ τοῦ Γρηγορίου Δικαίου, διὰ τῆς ὁποίας προσεκάλει τοὺς ἀπογόνους τῶν Σπαρτιατῶν νὰ ἑτοιμάζωνται ὥστε, «ὅταν ἔλθῃ ἡ εὐτυχεστέρα τῆς ζωῆς μου ὥρα, νὰ καταφιλήσω τὸ ἱερὸν τῆς πατρίδος ἔδαφος καὶ νὰ εὑρεθῶ εἰς τὸ μέσον τῶν Πελοποννησίων, νὰ εἶναι τὰ πάντα διατεταγμένα, ἵνα κινηθῶμεν ἀμέσως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ».

Εἰς τὴν Πελοπόννησον λοιπὸν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Μάνην ἐπρόκειτο νὰ ἐκραγῇ ὁ πρῶτος σπινθὴρ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς καὶ ἀρχιστρατήγου, περιβαλλομένου ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Πετρόμπεη καὶ τῶν διασημοτέρων καπεταναίων τοῦ Μοριᾶ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισεν ὁ Ὑψηλάντης νὰ στείλῃ πρόδρομόν του εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν Γρηγόριον Δικαῖον, ὁ ὁποῖος θὰ μετέφερεν εἰς τοὺς Φιλικοὺς καὶ τοὺς ἡγέτας τῆς Πελοποννήσου τὰς τελικὰς ὁδηγίας τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ θὰ εἰργάζετο διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς πολεμικῆς προετοιμασίας βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Περραιβοῦ. Ὁ τελευταῖος οὗτος θὰ μετέβαινεν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἤπειρον, διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῶν Σουλιωτῶν, μεθ' ὧν εἶχε καὶ ἄλλοτε συνεργασθῇ.

Διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν μετάβασίν του εἰς Πελοπόννησον, ὁ Ὑψηλάντης ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου 1820 πρὸς τὸν Σπετσιώτην πλοίαρχον καὶ ἐπιφανῆ Φιλικὸν Γεώργιον Πάνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐζήτει νὰ ἀποστείλῃ πλοῖον εἰς τὴν Τεργέστην ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας, διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ ἐκεῖθεν εἰς Πελοπόννησον.. «...Εἶναι πρὸς τούτοις ἀναγκαῖον νὰ εὑρεθῇ μετὰ ἓξ ἑβδομάδας ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τὸ Τριέστι ἕνα καλὰ ἁρματωμένον καράβιον, ἀλλὰ περὶ τούτου ὁμιλεῖτε μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μου καὶ φιλοπάτριδος ἀρχιμανδρίτου Δικαίου καὶ διατάττεται τὸ πρᾶγμα καλύτερον...».

Διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐφόδια ἐν Πελοποννήσῳ, ἀπέστειλε τὸν Ἀντώνιον Πελοπίδαν εἰς Αἴγυπτον καὶ Κύπρον, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ τὰ ὑπὸ τῶν πλουσίων ὁμογενῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ ὑπεσχημένα χρηματικὰ ποσὰ καὶ ἄλλα ἐφόδια, ἔγραψε δὲ καὶ ἰδιαίτερα γράμματα συνιστῶν τὸν Πελο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πίδαν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Κυπριανὸν καὶ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Φιλικοὺς Κυριάκον Τασίκαν, Θεόδωρον Τοσίτσαν καὶ Γεώργιον Τσιβίνην.
Ἰδοὺ τὰ ἐνδιαφέροντα ταῦτα γράμματα τοῦ Ὑψηλάντου:

Φιλογενέστατε Κύριε Ἀντώνιε Πελοπίδα (εἰς Κωνσταντινούπολιν).

Αἱ πληροφορίαι τοῦ φιλογενεστάτου ἀρχιμανδρίτου Δικαίου ἐπηύξησαν τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ περὶ τοῦ ὑποκειμένου σας εἶχα συλλάβει καλὴν ὑπόληψιν καὶ χαίρω ὑπερβολικὰ βλέπων νὰ ἀγωνίζεσθε διὰ νὰ μιμηθῆτε τὰς ἀρετὰς τοῦ ἥρωος τοῦ ὁποίου φέρετε τ' ὄνομα. Ναί, φίλτατε Πελοπίδα· ἀποδείξατε μὲ τὴν φιλοπατρίαν σας, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐμπορεῖ νὰ γεννήσῃ καὶ ἄλλον Πελοπίδαν ὅμοιον τοῦ πρώτου κατὰ τὰ ἔργα.

Ἐγχείρισα εἰς τὸν ρηθέντα κύριον ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον γράμματα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Αἴγυπτον καὶ πρὸς τὸν Ἅγιον Κύπρου. Παραλάβετε τὰ γράμματα ταῦτα καὶ κινήσατε ἀμέσως πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διὰ νὰ φανερώσητε πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς συμπατριώτας μας, ὅτι ἡ ἐφετὴ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν σκοποῦ δὲν εἶναι μακράν, καὶ νὰ τοὺς παρακινήσετε διὰ νὰ καταβάλωσι ὄχι μόνον ὅσα ἕκαστος ἐνόρκως ὑπεσχέθη, ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἀκόμη διὰ τὴν μεγάλην τῆς πατρίδος ἀνάγκην. Ἐπιστρέφοντες δὲ ἐκεῖθεν, περνᾶτε διὰ τῆς Κύπρου, ὅπου ἐγχειρίζοντες τὸ γράμμα πρὸς τὸν ἀρχιερέα, τὸν παρακινεῖτε νὰ συνεισφέρῃ τὰ τῆς ὑποσχέσεώς του, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνοντες ἀποπλέετε πάραυτα ἢ μόνος ἢ καὶ μετά τινος ἀνθρώπου τοῦ ἀρχιερέως διὰ τὴν Παλαιὰν Πάτραν τῆς Πελοποννήσου, ὅπου παραδίδετε τὰ πάντα εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνετε τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις.

Ὁ ζῆλος καὶ ἡ προθυμία σας μὲ βεβαιώνουσιν, ὅτι τὰ ἔργα σας θέλουσι εἶσθαι ἀνώτερα τῶν ἐλπίδων μου, διὰ τοῦτο δὲν σᾶς παροτρύνω περισσότερον, ἀλλὰ σᾶς ἀσπάζομαι φιλικῶς καὶ μένω ὅλος εὔνους ἀδελφός σας
Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820 *Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης*

Μακαριώτατε καὶ φιλογενέστατε Δέσποτα.

Ὁ φιλογενέστατος κύριος Δημήτριος Ἴπατρος μὲ ἐβεβαίωσε περὶ τῆς γενναίας συνεισφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ὑπεσχέθη πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ Σχολεῖον τῆς Πελοποννήσου. Ὅθεν, ὡς Γενικὸς Ἔφορος τοῦ Σχολείου τούτου, κρίνω χρέος μου ἀπαραίτητον νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ τὴν εἰδοποιήσω ὅτι ἡ ἔναρξις τοῦ Σχολείου ἐγγίζει. Διὰ τοῦτο λοιπὸν στέλλω ἐξεπίτηδες τὸν κύριον Ἀντώνιον Πελοπίδαν, ἄνδρα ἐνάρετον, φιλογενῆ καὶ πάσης πίστεως ἄξιον, διὰ νὰ τὴν βεβαιώσῃ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τὴν ὅσον οὔπω ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καταστήματος. Ἂς ταχύνῃ λοιπὸν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης νὰ ἐμβάσῃ τόσον τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος τὰς συνεισφοράς, ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ὁμογενῶν, εἴτε χρηματικαὶ εἶναι εἴτε εἰς ζωοτροφίας, πρὸς τὸν ἐν Παλαιᾷ Πάτρᾳ τῆς Πελοποννήσου κύριον Ἰωάννην Παπαδιαμαντόπουλον, συντροφεύουσα αὐτὰς ἢ μὲ ἄνθρωπόν της ἐπίτηδες ἢ μὲ τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὧν δὲ εὔελπις ὅτι ἡ ὑμετέρα Μακαριότης θέλει φιλοτιμηθῆ νὰ δείξῃ τὴν συνεισφορὰν ἀξίαν τοῦ μεγάλου ζήλου καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ Αὐτῆς τε καὶ ὅλου Της τοῦ ποιμνίου, ἐξικετεύω τὰς μακαρίους Αὐτῆς εὐχὰς καὶ μένω μὲ βαθὺ σέβας

τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος
τέκνον εὐπειθὲς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τὸν Μακαριώτατον καὶ Θεοπρόβλητον Μητροπολίτην τῆς νήσου Κύπρου Κύριον Κύριον Κυπριανὸν προσκυνητῶς — Εἰς Κύπρον*

Φιλογενέστατοι κύριοι Κυριάκη Τασίκα καὶ Θεόδωρε τοῦ Σίτσα (εἰς Αἴγυπτον).

Ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ προθυμία τὴν ὁποίαν ἐδείξατε εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἐμπιστευθέντος σας ἱεροῦ πράγματος μὲ εἶναι ἐγγυητὴς ἀσφαλέστατος ὅτι τώρα, ὅτε τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ γίνωνται σπουδαιότερα καὶ νὰ ἐγγίζῃ τὸ τέλος τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ μας, θέλετε καταβάλει ὅλας τὰς δυνάμεις σας, διὰ νὰ δειχθῆτε ἄξια καὶ πιστὰ τῆς Ἑλλάδος τέκνα. Ὁ κύριος Ἀντώνιος Πελοπίδας θέλει σᾶς ἐξηγήσει τὸν σκοπόν μας καὶ σᾶς φανερώσει τὴν ἀνάγκην εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ πατρίς. Ὅθεν παρακινήσατε τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς νὰ καταβάλωσιν ὄχι μόνον τὰς ὑποσχεθείσας συνεισφοράς, ἀλλὰ καὶ ἀκόμη περισσοτέρας, ὥστε νὰ συναχθῆ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον μία ποσότης πεντακοσίων σχεδὸν χιλιάδων γροσίων καὶ δύο φορτία σιταρίου, τὰ ὁποῖα ὅλα θέλετε ἐξαποστείλει ὅσον τάχιστα πρὸς τὸν ἀδελφὸν κύριον Ἰωάννην Παπαδιαμαντόπουλον εἰς Παλαιὰν Πάτραν τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ τὰ εὕρω ἐκεῖ ἕτοιμα μὲ τὸ φθάσιμόν μου.

Ἐλπίζω ἀπὸ τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλόν σας τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τῶν προβλημάτων μου καὶ σᾶς βεβαιώνω ὅτι ἡ πατρὶς θέλει ἀνταμείψει τὰς ἐκδουλεύσεις σας μὲ τὰ πλούσιά της δῶρα, δόξαν, εὐγένειαν, τιμὰς καὶ ἀξιώματα, μένω δὲ τῆς τιμιότητός σας ὅλος

εὔνους ἀδελφὸς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820

Εὐγενέστατε καὶ φιλογενέστατε κύριε Γεώργιε Τζιβίνη (εἰς Αἴγυπτον).

Πληροφορούμενος ἀπὸ πολλοὺς περὶ τῶν μεγάλων βοηθειῶν, ὅσας παρέχετε καθημερινῶς εἰς τοὺς αὐτοῦ εὑρισκομένους καὶ κατὰ καιροὺς διερχομένους ὁμογενεῖς μας, χαίρω ὑπερβολικά, ὅτι μεταχειρίζεσθε τὴν ἀξίαν, μὲ τὴν ὁποίαν δύναμις ἐξωτερικὴ διὰ τὰ προτερήματά σας σᾶς ἐτίμησε, πρὸς ὄφελος τῆς δυστυχεστάτης πατρίδος μας. Ἀλλ' ἰδοὺ τώρα ἡ πατρίς μας μὲ ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας προσκαλεῖ τὰ τέκνα της καὶ ὑπόσχεται εἰς ὅσα συνεργήσουσι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν της ἀμοιβὰς ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρας καὶ λαμπροτέρας. Ὅθεν ἐλπίζω, ὅτι καὶ ἡ εὐγενεία σας, κινούμενος ἀπὸ τὸν καταφλέγοντα τὴν καρδίαν σας πατριωτισμόν, ὄχι μόνον μὲ ποσότητα ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένου σας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς σας θέλετε συντρέξει, ἀλλ' ὅτι, διὰ τὴν ὁποίαν παρὰ πάντων ἀξίως ἀπολαύετε ὑπόληψιν, θέλετε παρακινήσει καὶ τοὺς λοι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πούς αὐτοῦ διατρίβοντας ὁμογενεῖς, νὰ συνεισφέρῃ ἕκαστος καὶ ἐξ αὐτῶν του τῶν ὑστερημάτων πρὸς ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, παραδίδοντες ἅπαντες τὰ τῆς συνεισφορᾶς χρήματα πρὸς τοὺς κυρίους Κυριάκην Τασίκα καὶ Θεόδωρον τοῦ Σίτσα, οἵτινες θέλουσι σᾶς δώσει τὰς προσηκούσας ἀποδείξεις.

Ἐγὼ δὲ χαίρων, ὅτι γνωρίζομαι μετὰ τῆς εὐγενείας σας εἰς τοιοῦτον θεάρεστον καὶ σωτήριον ἀγῶνα, μένω τῆς εὐγενείας σας διὰ πάντα

φίλος εἰλικρινὴς καὶ ἀδελφὸς

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820 *Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης*

Καθὼς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης, διὰ τῶν ἐπιστολῶν του τούτων ἐζήτει ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ τοὺς φιλοπάτριδας συνδρομητὰς νὰ ἀποστείλουν τὰς εἰς χρῆμα καὶ ἐφόδια εἰσφορὰς των πρὸς τὸν Ἰωάννην Παπαδιαμαντόπουλον εἰς Πάτρας, «διὰ νὰ τὰ εὕρῃ ἐκεῖ μὲ τὸ φθάσιμόν του».

Τὸ ζήτημα τῆς συμμαχίας μετὰ τῶν Σέρβων καὶ Μαυροβουνίων καὶ τῆς ἀμέσου ἐξεγέρσεως αὐτῶν ἐκρίθη τότε εἰς τὸ Ἰσμαήλιον ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων. Διὰ τοῦτο ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ πρὸς τὸν Μιλὸς Ὀβρένοβιτς ὁ δεξιώτατος πράκτωρ Ἀριστείδης Παπᾶς καὶ πρὸς τοὺς Μαυροβουνίους ὁ Γεώργιος Λεβέντης, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἤδη εἰς τὸ ἐνεργητικόν των πολλὰς ἐπιτυχίας, παραλλήλως δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Ἤπειρον ὁ Ἰ. Φαρμάκης, διὰ νὰ κατατοπίσῃ τοὺς Ἕλληνας καπεταναίους.

Ἐλήφθησαν ὡσαύτως ἀποφάσεις περὶ ἐξεγέρσεως ἐν Μολδοβλαχίᾳ κινουμένης ὑπὸ τῶν Φιλικῶν ὁπλαρχηγῶν Γεωργάκη Ὀλυμπίου καὶ Σάββα Φωκιανοῦ μὲ τὴν συνεργασίαν τοῦ Βλάχου ὁπλαρχηγοῦ Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, περὶ ταραχῶν τῶν ὁμογενῶν κατὰ τῶν Τούρκων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τὸ πολεμικὸν σχέδιον προέβλεπε τὴν πυρπόλησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, καὶ περὶ ἄλλων θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐπαναστάσεως, εἰς τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὴν ὅλων τῶν ἐμπειροπολέμων Ἑλλήνων (ἐκ Κριμαίας, ἐκ Νεαπόλεως κ.λ.) καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος.

Μετὰ τὰς ἀποφασιστικὰς αὐτὰς συσκέψεις τοῦ Ἰσμαηλίου, ὁ Ὑψηλάντης μετέβη εἰς Κισνόβιον, διὰ νὰ συναντήσῃ τὴν μητέρα του μετὰ τῶν ἀδελφῶν του. Ἐκεῖ ἔφθασε μετ' ὀλίγον καὶ ὁ Ξάνθος. Καὶ ἐν συνεχείᾳ, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου, ἦλθεν ἐξ Ἰταλίας περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου 1821 καὶ ὁ Ἀναγνωστόπουλος.

Λαβόντες τὰς ἐμπιστευτικὰς ἐντολὰς τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ οἱ κορυφαῖοι Φιλικοὶ καὶ ἀπόστολοι, κατηυθύνθησαν ἕκαστος πρὸς τὸν τόπον τῆς ἀποστολῆς του:

Ὁ Δικαῖος διελθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὀνομασθεὶς πατριαρχικὸς ἔξαρχος κατῆλθεν εἰς Ὕδραν καὶ Σπέτσας καὶ προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς προκρίτους τῶν δύο νήσων νὰ διαθέσουν τὰ πλοῖά των ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821 ἔφθασεν εἰς Πελοπόννησον καὶ εἰργάσθη ἔκτοτε μετὰ καταπληκτικῆς δραστηριότητος διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῶν προετοιμασιῶν τοῦ ἐπικειμένου ἀγῶνος. Εἶχεν ἄλλως τε ἀναχωρήσει ἤδη εἰς Τεργέστην τὸ βρίκιον «Ἀθηνᾶ» ὑπὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸν Σπετσιώτην πλοίαρχον Δημήτριον Ἰ. Ὀρλώφ, διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν Ὑψηλάντην εἰς Πελοπόννησον. Ἡ συνέλευσις τῶν προκρίτων εἰς Βοστίτσαν, ἡ γενομένη περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου 1821, φέρει κυρίως τὴν σφραγῖδα τοῦ Δικαίου.

Ἀλλ' οὗτος, ἀπομονωθεὶς ἐν Πελοποννήσῳ, δὲν ἐγνώριζε τὰς νέας ἐξελίξεις τῶν πραγμάτων τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰς ὑστέρας ἀποφάσεις τοῦ Ὑψηλάντου. Διὰ τοῦτο ἠδημόνει καὶ ἤσχαλλε μὴ βλέπων τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν νὰ ἐμφανίζεται εἰς τὴν Πελοπόννησον: «Θαυμάζω—ἔγραψε πρὸς τὸν Θυμίδην (Ξάνθον) τὴν 22 Φεβρουαρίου 1821—πόθεν ἡ βραδύτης τοῦ σεβαστοῦ Καλοῦ (Ἀ. Ὑψηλάντου) καὶ δὲν ἐφάνη ἄχρι τοῦδε εἰς τὸ Ν. 2 (Πελοπόννησον). Περιμενόμενος πρὸ πολλοῦ καθὼς ὑπεσχέθη καὶ διέταξεν εἰς τὸ Ν. 140 (Ἰσμαήλ), ἐγὼ ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς αὐτοῦ καὶ τὰ πρακτικά μου ὁπωσοῦν καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ τώρα ἐν ἐκτάσει γενικῶς πρὸς τοὺς Κυρίους (ἀρχηγοὺς τῆς Ἑταιρείας). Τὸ πᾶν τῆς πραγματείας μας ἐπληρώθη. Οἱ πρόθυμοι (Ἕλληνες) ἐνταῦθα καὶ εἰς Ν. 20 (Ἰωάννινα) καὶ 26 (Ρούμελη) ἵστανται κεχηνότες, ὡς καὶ οἱ δυστυχεῖς (ἀρχιερεῖς) καὶ ἐκδικητικοί μας (προεστοὶ τῆς Πελοποννήσου) διέταξαν βριάρεως (στρατηγοὺς καὶ καπετάνους τῆς ξηρᾶς)... Ἀλλὰ τί δυστυχία εἰς τοὺς ἀθλίους προθύμους (Ἕλληνας)! Ἐνῷ ἐλπίζομεν νὰ ἴδωμεν ἐνταῦθα τὸν Καλὸν ὅσον τάχιστα, καὶ ἐβιαζόμεθα, μανθάνομεν ὅτι χρονοτριβεῖ εἰς τὸ Νούμερόν του. Φίλε, ὁ καιρὸς παρέρχεται, καὶ δὲν προσμένει τὴν ἰδικήν μου καὶ ἰδικήν σου ἀργοπορίαν... Ἐνταῦθα εἶναι μέγας βρασμός, καθὼς ἴσως καὶ ἄλλοθι, διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν συννέφων (μελῶν τῆς Ἑταιρείας), τὰ ὁποῖα συνωθούμενα καὶ συγκρουόμενα ἀδύνατον νὰ μὴ δουπήσουν μικρὸν ἢ μέγα, ὥστε νὰ φθάσῃ ὁ δοῦπος καὶ πρὸς τοὺς μετοίκους (Τούρκους) καὶ νὰ ἐπιφέρῃ καὶ σκοτείνιασμα (ὑποψίαν) διὰ ξεβουλωμάτων (προδοσιῶν), ὡς ἐπέφερε καὶ θεραπεύεται διὰ τῆς γλαυκὸς (φρονήσεως). Καὶ ἐάν τις ἄνεμος τυφωνικὸς τὰ ἐκτυλίξῃ μικρόν, ἄφευκτα προσμένομεν κεραυνοὺς αἰθαλόεις. Λοιπόν, φίλε, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, ἐπιταχύνατε τὸν σεβαστὸν Καλὸν (Ἀλ. Ὑψηλάντην), ὅτι ἂν παρέλθῃ ἑορτὴ (μὴν) μία καὶ δὲν φανῇ, τὰ ἀγκάθια (οἱ ἐχθροὶ) ὡς σκοτεινιασμένα (ὑποψιασμένοι) δύνανται νὰ κεντήσουν τοὺς προθύμους μας (Ἕλληνας) ἀνεπαισθήτως, καὶ τότε ἡ ἁμαρτία ἂς εἶναι εἰς τὸν λαιμόν σας».

Ὁ Δημήτριος Θέμελης, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν προετοιμασίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἀφοῦ ἔλαβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει συστατικὰ γράμματα παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Διερμηνέως τοῦ Στόλου Μουρούζη, κατῆλθε περὶ τὰ μέσα Ἰανουαρίου 1821 εἰς Μυτιλήνην καὶ ἀφοῦ περιώδευσεν εἰς Κυδωνίας, Σμύρνην, Ἔφεσον, Ψαρὰ καὶ τὰς περισσοτέρας νήσους τῆς Δωδεκανήσου ἱδρύων Ἐφορείας καὶ παρασκευάζων τὴν ἐξέγερσιν, κατέληξεν εἰς τὴν γενέτειράν του Πάτμον.

Ὁ ἀποσταλεὶς εἰς Μακεδονίαν Δημήτριος Ἴπατρος ἦλθε διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου συνηντήθη μετὰ τοῦ Φιλικοῦ προκρίτου Χριστοδούλου Μπαλάνου, καὶ ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς Νιάουσαν πρὸς τὸν ἰσχυρὸν προύχοντα Ζαφειράκην. Ἀλλ' ἐκεῖ, ἐκ παρεξηγήσεως προφανῶς προδοθείς, συνελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ μεταφερόμενος εἰς Ἰωάννινα ἐφονεύθη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΘΡΟΑ ΜΥΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ Ν. ΡΩΣΙΑΣ

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου εἰς Ὀδησσόν, Ἰσμαήλιον καὶ Κισνόβιον, ἡ ἐξάπλωσις τῆς Ἑταιρείας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ν. Ρωσίας, τῆς Βεσσαραβίας καὶ τῶν Παραδουναβίων Ἡγεμονιῶν ὑπῆρξε καταπληκτική. Ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Ὀδησσοῦ, ἔσπευσαν ἐπίσης, κατηχούμενοι συνοπτικῶς, νὰ ἐγγραφοῦν εἰς τὰς «Βίβλους τῶν Ζώντων» ἑκατοντάδες πατριωτῶν εἰς τὸ Κισνόβιον, τὸ Ἰσμαήλιον, τὸ Ρένι καὶ τὸ Τομάροβον καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς παροικίας τῆς Ν. Ρωσίας καὶ τῆς Βεσσαραβίας.

Ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ὀδησσόν, ἐν μέσῳ τῆς πολυπληθοῦς ἑλληνικῆς παροικίας, ἡ ἑταιριστικὴ κίνησις ἐπεξετάθη πολὺ μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, ἰδίως ὅταν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1820 ἐνεφανίσθη ἐκεῖ ὁ Ἀλ. Ὑψηλάντης. «Ἀπὸ σήμερον — εἶπεν εἰς τὸν ἐνθουσιώδη φιλικὸν Σταμάτην Κουμπάρην — ἄρχισε νὰ ἐμβάζῃς κάθε Ἕλληνα εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, καὶ ἐγὼ ἑτοιμάζομαι νὰ ἀνοίξω τὴν σκηνὴν τοῦ πολέμου...». Ἔκτοτε ἡ προσέλευσις εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἔλαβε μορφὴν πανηγυρικὴν καὶ περιέλαβεν ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς. Ὁ Σταμάτης Κουμπάρης διηγεῖται : «Ἄρχισα νὰ ἐμβάζω κάθε Ἕλληνα εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ὁ καθεὶς ὁποὺ ἔμβαινε, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔφερνε τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους του, ὁποὺ εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἔγινε κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἐν Ὀδησσῷ Ἕλληνας καὶ ἔτρεχαν εἰς τὴν κάμαράν μου καὶ ἀπὸ μιᾶς μαζὶ ὥρκωνα, ὅσοι τύχαιναν, διότι πλέον κατήχησιν καὶ τὸν μικρὸν ὅρκον ἐσήκωσα, ἀλλὰ τοὺς ὥρκωνα τὸν μέγαν ὅρκον, καὶ χωρὶς διαβατήρια (συστατικά)· κατὰ τὴν προαίρεσίν του ὁ καθεὶς προσέφερνε χρήματα, τοῦ ὁποίου ἔδιδα ἀπόδειξιν εἰς ὅσα χρήματα μοὶ ἔδιδαν· τὰ χρήματα ὁποὺ ἐλάμβανα, ἔδιδα εἰς τὸν κασσιέρην τῆς Ἐφορίας Ἰωάννην Ἀμβρόσιον... Πολλοὺς πτωχοὺς εἶδα πλέον γενναίους ἀπὸ τοὺς πλουσίους, ὁποὺ κρατοῦσαν μόνον τὰ ἔξοδά των διὰ τὸν δρόμον πρὸς τὸ στάδιον τῆς μάχης, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα εἶχαν, τἄδιναν...».

Αἱ Ἐφορίαι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας τῶν πόλεων τῆς Ν. Ρωσίας εἰργάζοντο δραστηρίως διὰ τὴν συγκέντρωσιν χρημάτων καὶ τὴν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, κυρίως μεταξὺ τῶν νέων, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ καταται-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γοῦν ἐθελοντικῶς ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Ὑψηλάντου καὶ νὰ πολεμήσουν ὅπου ἤθελε τοὺς ὁδηγήσει οὗτος.

Ἰδιαιτέραν δραστηριότητα ἐπέδειξεν ἡ Ἐφορία τῆς Ὀδησσοῦ, τὴν ὁποίαν συνέστησεν ὁ Ὑψηλάντης ἐκ τῶν ἐπιφανῶν Φιλικῶν τῆς πόλεως Ἀλεξάνδρου Μαύρου, Ἀλεξάνδρου Κουμπάρη, Ἰωάννου Ἀμβροσίου καὶ Ἠλία Μάνεσι, καὶ ἡ ὁποία προΐστατο ὅλων τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ρωσίαν. Ὅταν δὲ διελύθη τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἐν Μολδοβλαχίᾳ καὶ πλήθη ρακενδύτων ἀγωνιστῶν κατέφυγον εἰς τὴν Ὀδησσὸν καὶ εἰς τὸ Κισνόβιον, οἱ Ἕλληνες τῆς Ὀδησσοῦ, συνελθόντες εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὴν 1 Αὐγούστου 1821, μετωνόμασαν τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν εἰς «Γραικικὴν Φιλανθρωπικὴν Ἑταιρείαν Ὀδησσοῦ» καὶ ἐξέλεξαν νέαν Ἐφορίαν, ἡ ὁποία, ἀναγνωρισθεῖσα ὡς κεντρικὴ ἀπὸ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς κοινότητας τῆς Ρωσίας, εἰργάσθη μετὰ ζήλου διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν προσφύγων καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀγῶνος. Ὁ Σακελλάριος Γ. Σακελλαρίου ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογα κείμενα ἀναφερόμενα εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν ἐν Ν. Ρωσίᾳ Ἐφοριῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας (Σακελλ. Γ. Σακελλαρίου, Φιλικὴ Ἑταιρεία. Ἐν Ὀδησσῷ 1909). Ἐκτενέστερον περιέγραψε τὰ ἐν Βεσσαραβίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ διατρέξαντα ὁ ἐκ Βυτίνης καταγόμενος Ἀθανάσιος Ξόδουλος, μέλος τῆς Ἐφορίας τοῦ Ρένι. Τὰ ἀπομνημονεύματα τούτου ἐδημοσίευσεν ἤδη (1960) εἰς ρουμανικὴν μετάφρασιν τοῦ Ν. Καμαριανοῦ τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἱστορίας τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν 4ον τόμον τῆς σειρᾶς ἐγγράφων καὶ ἀφηγηματικῶν πηγῶν τοῦ 1821, ἐπίκειται δὲ καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ πρωτογράφου ἑλληνικοῦ κειμένου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀρχομένου τοῦ 1823, οἱ Ἕλληνες τῆς Ν. Ρωσίας καὶ αἱ μετονομασθεῖσαι ὀργανώσεις των ἐπεδόθησαν εἰς τὴν συγκέντρωσιν χρημάτων προοριζομένων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν «τῶν εἰς διαφόρους πόλεις καὶ χώρας τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀνατολικῆς Τουρκίας ἀνδραποδισθέντων ὁμογενῶν». Διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν αἰχμαλώτων τούτων συνεστήθη δι' αὐτοκρατορικοῦ οὐκαζίου ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1823 ἐν Κισνοβίῳ «Κομιτᾶτον ὑπὲρ ἐξαγορᾶς τῶν αἰχμαλώτων Γραικῶν», ἀποτελεσθὲν ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κισνοβίου καὶ Χοτινίου Δημητρίου ὡς προέδρου, ἐκ τοῦ μητροπολίτου Εἰρηνουπόλεως καὶ Βατοπεδίου Γρηγορίου, τοῦ ἐπισκόπου Μπουζαίου Κωνσταντίου καὶ τοῦ Ἰωάννου Σχινᾶ ὡς μελῶν, καὶ τοῦ Χρυσάνθου ἱερομονάχου Βατοπεδινοῦ ὡς γραμματέως. Εἰς τὰς πόλεις τῆς Ν. Ρωσίας, ὅπου ἐλειτούργουν μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1821 αἱ διαλυθεῖσαι ὀργανώσεις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, συνεστήθησαν τώρα ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, δι' ἐνεργειῶν τοῦ Κομιτάτου, Ἐφορίαι ὑπὸ νέαν μορφήν, αἱ ὁποῖαι εἰσέπραττον συνδρομὰς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κομιτάτου χάριν τοῦ νέου φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ. Τοῦ ἐν Κισνοβίῳ Κομιτάτου ὑπὲρ ἐξαγορᾶς τῶν αἰχμαλώτων Γραικῶν ἐσώθησαν ὀλίγα ἔγγραφα πρὸς τὸν ἐν Ταγανρὸγ ἀνταποκριτήν του Παῦλον Θ. Ζαραβῖνον.

Εὑρισκόμενος εἰς τὸ Κισνόβιον ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ἔλαβε διὰ τοῦ Ξάνθου ἀνησυχητικὰς ἐπιστολὰς τοῦ Σάββα Φωκιανοῦ ἐκ Βουκουρεστίου, διὰ τῶν ὁποίων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μετεδίδοντο ἀνακριβεῖς εἰδήσεις, ὅτι ὁ Σουλτᾶνος ἔλαβε προληπτικὰ μέτρα κατὰ τῶν Σέρβων καὶ ὅτι ἐπροδόθησαν τὰ πολεμικὰ σχέδια τῶν Φιλικῶν. Ἐξ αἰτίας τῶν ἀνακριβῶν τούτων εἰδήσεων ὁ Ὑψηλάντης μετέβαλε σχέδιον καὶ ἐξέδωκε τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1820 ἐμπιστευτικὰς πολεμικὰς ὁδηγίας πρὸς διαφόρους στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς παράγοντας (τὸν Χριστόφορον Περραιβόν, τὸν Δικαῖον, τὸν Ξάνθον, τὸν Σάββαν, τὸν Ὀλύμπιον, τὸν Βασίλειον Καραβιᾶν κλ.). Διὰ τῶν ὁδηγιῶν τούτων ἐγνωστοποίει, ὅτι ἐγκατέλειψε τὸ σχέδιον τῆς καθόδου του εἰς Πελοπόννησον ὡς ἀνεφάρμοστον, καὶ ὥριζε τόπον ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος τὸ Ἰάσιον καὶ ἡμέραν τὴν 14 Νοεμβρίου 1820 μετὰ συγχρόνου ἐξεγέρσεως εἰς Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς προκαθωρισμένας ἐπαναστατικὰς ἑστίας (Κωνσταντινούπολιν, Σερβίαν κ.λ.).

Ὑπελόγιζε προφανῶς ἐπὶ τῆς ἐκ πεζῶν καὶ ἱππέων στρατιωτικῆς δυνάμεως τῶν ἡγεμόνων Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, τὰς ὁποίας ἤλεγχον ἄνδρες ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν Ἑταιρείαν. Πρὸς τὸν Γεώργιον Ὀλύμπιον καὶ τὸν Σάββαν Φωκιανὸν ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων :

«...Τώρα δέ, ἐπειδὴ ἡ σεβαστὴ Ἀρχὴ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰδήσεις νεωτέρας καὶ ὀλεθρίας, αἱ ὁποῖαι ἀναγγέλλουσιν, ὅτι οἱ ἄσπονδοι ἐχθροί μας καταγίνονται νὰ ματαιώσωσι τοὺς σκοπούς μας, μὲ ἐπρόσταξε νὰ ταχύνω ὅσον τὸ γρηγορώτερον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν σκοπῶν μας καὶ νὰ κινηθῶ διὰ ξηρᾶς, ἐπειδὴ ἀπὸ Τριέστι εἶναι πλέον ἀδύνατον, διότι ἡ Ἀγγλία καὶ Ἀουστρία ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Νεαπόλεως. Ὅθεν ἡ παροῦσα ἐπιστολή μου περιέχει τὰς πρὸς ὑμᾶς τελευταίας διαταγάς μου, τὰς ὁποίας ταχύνατε χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀναβολὴν νὰ ἐκτελέσετε.

Ἐγὼ διωργάνισα τὰ πράγματα εἰς τὴν Μολδαβίαν, καὶ περνῶ τὸν ἐρχόμενον μῆνα μὲ ὅλους τοὺς περὶ ἐμὲ εἰς Ἰάσιον. Σεῖς δέ, τὴν νύκτα τῆς δεκάτης τετάρτης τοῦ ἐρχομένου μηνὸς Νοεμβρίου, κινήσατε τὰ μελετημένα αὐτοῦ εἰς Βουκουρέστιον, καταστρέψατε τὴν ὑπάρχουσαν διοίκησιν, πιάσατε τὸν Ἡγεμόνα καὶ διορίσατε προσωρινὴν διοίκησιν ἀπὸ ἄρχοντας ἐντοπίους. Ἂν δέ τις ξένος σᾶς ἐρωτήσῃ, μὲ τίνος ἄδειαν ἐπράξατε ταῦτα, εἰπέτε τον νὰ στείλῃ ἄνθρωπον πρός με εἰς Ἰάσιον, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόκρισιν. Ἀφ' οὗ δὲ φυλάξετε ὅλους τοὺς δρόμους καλά, διὰ νὰ μὴν ἐξέλθῃ τις ἀπὸ Βουκουρέστιον, διορίσατε ἀνθρώπους μεταξὺ Βιδινίου καὶ Ἀδδᾶ-καλέ, εἰς ὅποιον μέρος γνωρίζετε ὠφελιμώτερον, διὰ νὰ μᾶς προετοιμάσωσι πόρον τοῦ Δουνάβεως. Ἔπειτα δὲ ἀμέσως ξεκινήσατε καὶ ἕως διακοσίους ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἔλθωσι πρὸς προϋπάντησίν μου ἕως Μπουζαῖο, ἢ καὶ ἐμπροσθότερα, καὶ οἱ λοιποὶ φυλάξατε τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσωσιν ἁρπαγαὶ καὶ ἀταξίαι ἀπὸ τὸν ὄχλον».

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Βασίλειον Καραβιᾶν, καλῶν αὐτὸν νὰ σπεύσῃ πρὸς συνάντησίν του εἰς Ἰάσιον :

«Ἀμέσως, ἀφ' οὗ λάβετε τὴν παροῦσάν μου, νὰ πασχίσητε μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους, διὰ νὰ συνάξετε ὅσα περισσότερα παλληκάρια δυνηθῆτε, καὶ νὰ κινήσετε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπ' αὐτοῦ μὲ τὸ στράτευμά σας διὰ τὸ 'Ιάσιον, λογαριάζοντες τὸν καιρόν, ὥστε εἰς τὰς δεκατέσσαρας Νοεμβρίου τὴν νύκτα νὰ εὑρεθῆτε μίαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὸ 'Ιάσιον κρυμμένοι, καὶ νὰ στείλετε ἕναν πιστόν σας ἄνθρωπον μεταμορφωμένον μὲ φορέματα πραγματευτάδικα μέσα εἰς τὸ Οὐγγρικὸν χάνι, διὰ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Λασσάνην καὶ νὰ τὸν εἴπῃ τὰ περὶ τῆς καταστάσεώς σας· ἐκεῖνος δὲ θέλει ἔχει προσταγὰς διὰ νὰ σᾶς εἴπῃ, τί πρέπει νὰ κάμετε. Εἰς αὐτήν σας τὴν ἐκστρατείαν πρέπει νὰ ἔχετε τὸν Ξάνθον μαζί».

Πρὸς τὴν ἰδικήν του κίνησιν εἰς τὴν Μολδαβίαν ἠθέλησε νὰ συγχρονίσῃ καὶ τὰς ἄλλας τοπικὰς ἐξεγέρσεις. Διὰ μέσου τοῦ 'Ολυμπίου καὶ τοῦ Σάββα ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μιλὸς 'Οβρένοβιτς, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἐγνωστοποίει τὰς ἀπειλητικὰς προθέσεις τοῦ Σουλτάνου κατὰ τῆς Σερβίας καὶ ἐκάλει τοῦτον νὰ ἐξεγείρῃ τὸν λαόν του κατὰ τῶν Τούρκων :

«...Ὅθεν κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς σεβαστῆς 'Αρχῆς ἔδωσα προσταγὴν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν Μορέα ἕως τὸν Δούναβιν, καὶ εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ ἐρχομένου μηνὸς Νοεμβρίου θέλει κηρυχθῆ ἡ ἀποστασία μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς ὅλην τὴν Γραικίαν. Λοιπὸν καὶ ἡ ἐνδοξότης Σας μὴ προσμένετε, ὅσον ὁ ἐχθρὸς νὰ ἑτοιμασθῆ, ἀλλ' ἀμέσως, ἀφ' οὗ λάβετε τὴν παροῦσάν μου, ἁρματώσατε τοὺς ἀνδρείους σας Σέρβους καὶ καθαρίσατε τὴν πατρίδα σας ἀπὸ τοὺς βαρβάρους. 'Εγὼ δὲ ἕως εἰς τὰς 20 ἢ τὸ πολὺ 25 Νοεμβρίου φθάνω διὰ μέσου Μολδαβίας καὶ Βλαχίας εἰς τὸ μέσον τῶν φιλτάτων μου Σέρβων μὲ στρατεύματα, ζωοτροφίας, χρήματα καὶ ἄλλα πολεμικὰ ἐφόδια, καὶ τότε διὰ στόματος σᾶς λέγω, ὅσα εἶμαι προσταγμένος νὰ σᾶς εἴπω. Τοῦτο μόνον πασχίσετε, ὥστε εἰς τὰς 20 Νοεμβρίου νὰ κινηθῆ ἕνα σῶμα Σέρβων πρὸς τὸ Λὸμ καὶ Δρινοβάτσα, διὰ νὰ στρέψωσιν οἱ Τοῦρκοι τὴν προσοχήν των ἐκεῖ καὶ νὰ μᾶς ἀφήσωσι τὸν δρόμον μεταξὺ Βιδινίου καὶ 'Αδδᾶ-καλὲ ἀνοικτόν. Αἱ συνδιαλέξεις εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταξὺ Πόρτας καὶ Ρωσίας προμηνύουσι γρήγορα τὸν πόλεμον μεταξὺ τούτων τῶν Δυνάμεων. Ἂς τρέξωμεν λοιπὸν ἐμεῖς πρῶτοι εἰς τὸ στάδιον τῆς δόξης...»

Πρὸς τὸν Περραιβὸν δέ, τὸν ὁποῖον φαντάζεται εὑρισκόμενον ἤδη εἰς Πελοπόννησον, ἔγραψε τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ Κισνόβιον:

«Οἱ ἐχθροὶ ἐξιχνίασαν πολλὰ καὶ μᾶς παραμονεύουσι. Ὅθεν ἀλλέως ν' ἀνταμωθῶμεν δὲν εἶναι δυνατόν, εἰμὴ μὲ τὸ σπαθίον εἰς τὰς χεῖρας. Ἄλλαξα λοιπὸν τὰ σχέδια, καὶ πλέον μὴ μὲ προσμένῃς ἀπὸ Τριέστι. Θέλω κτυπήσει τὰς πρώτας ἐπαρχίας, καὶ διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν θέλω ἀνοίξει δρόμον πρὸς σᾶς.

Αἱ δυνάμεις μας εἶναι μεγάλαι. Κινήσου λοιπὸν μὲ τοὺς αὐτοῦ περὶ τὴν 11 Νοεμβρίου καὶ καθάρισε τὴν ἱερὰν γῆν ἀπὸ τοὺς βαρβάρους. Ἂν δέ τις ἀπὸ τοὺς αὐτοῦ ἐνόπλους θελήσῃ νὰ μείνῃ ἀργός, γρήγορα θέλει τὸ μετανοήσει, διότι οἱ ἐχθροί, καὶ χωρὶς νὰ κινηθῆτε, θέλουν σᾶς βιάσει· πλὴν τότε, ὡς γνωστόν, μὲ ὄλεθρόν σας μεγά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λον. Διὰ τοῦτο πάντοτε εἶναι καλλίτερα νὰ ὁρμᾷ τις ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, παρὰ νὰ τοὺς προσμένῃ».

Ταχέως ὅμως ἀπεδείχθησαν ψευδεῖς αἱ πληροφορίαι περὶ προδοσίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ περὶ στρατιωτικῶν μέτρων τῆς Πύλης κατὰ τῆς Σερβίας· διὸ καὶ ὁ Ὑψηλάντης ἀνεκάλεσε τὰς ἐκ Κισνοβίου διαταγὰς καὶ ἀνέβαλε τὴν ἐξέγερσιν διὰ τὴν ἐρχομένην ἄνοιξιν.

Ἡ ἀναβολὴ αὐτὴ ὑπῆρξεν ὠφέλιμος διὰ τοὺς Φιλικούς, διότι περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου ἐπέτυχον οὗτοι νὰ μυήσουν διὰ τοῦ Ἰακωβάκη Ρίζου Νερουλοῦ τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Μιχαὴλ Σοῦτσον, ὁ ὁποῖος προσέφερεν εὐθὺς μέγα χρηματικὸν ποσὸν «εἰς τὴν ἐν Χίῳ σχολήν», ὑπεσχέθη δὲ «ὅτι καὶ εἰς τὸ μετέπειτα, ἐν παντὶ καιρῷ, ὅπως καὶ ὅ,τι ἤθελέ μοι διορισθῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπείαν τῆς ἀνωτέρω σχολῆς, νὰ ἐνεργήσω καὶ νὰ συνδράμω ὅλαις μου ταῖς δυνάμεσι». Πράγματι δὲ ὁ εὐπατρίδης οὗτος ὑπῆρξεν ἔκτοτε ἀφωσιωμένος στρατιώτης τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, χάριν τῆς ὁποίας ἐθυσίασε τὸν ἡγεμονικόν του θρόνον.

Ἕτερον γεγονὸς εὐνοϊκὸν διὰ τὰ σχέδια τῶν Φιλικῶν ὑπῆρξεν ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ ἀντιδραστικοῦ, ὡς ἐθεωρεῖτο, ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Σούτσου (18 Ἰανουαρίου 1821).

Διὰ τῆς μυήσεως τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας καὶ τοῦ ἐπισυμβάντος μετ' ὀλίγον θανάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας ἐφαίνετο ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος τῶν Ἡγεμονιῶν ἐκείνων, διὰ νὰ δεχθῇ πρῶτον τὴν σημαίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐπέσπευδε τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος. Εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ὁ Βλάχος ἀρχηγὸς Θεόδωρος Βλαδιμηρέσκος κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑψηλάντου, συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τοῦ μεμυημένου ἤδη Βλάχου βογιάρου Βραγγοβάνου, ἐξώρμησε πρὸς τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, διὰ νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς χωρικοὺς κατὰ τῶν ἐντοπίων ἀρχόντων, δημιουργῶν οὕτω περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου 1821 ἕνα ἐπαναστατικὸν πυρῆνα ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως.

Ἡ ἐξέγερσις τῶν Ρουμάνων εἰς τὴν Δυτικὴν Βλαχίαν ὑπὸ τὸν Βλαδιμηρέσκον ἐπέτυχε πλήρως. Πλήθη Ρουμάνων χωρικῶν καὶ πολεμιστῶν ἐβάδιζον πρὸς τὸ Βουκουρέστιον ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Ὀλυμπίου, τοῦ Λεβέντη καὶ τῆς Ἐφορίας τῶν Φιλικῶν τοῦ Βουκουρεστίου. Καὶ δὲν ἐφαίνετο μὲν νὰ στρέφεται ἡ ἐξέγερσις αὕτη κατὰ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ὁ Ὑψηλάντης ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ κίνημα τοῦτο κατὰ τὸ συμφέρον του, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ εἶχε προκαλέσει ὁ ἴδιος. Πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς φάσεως ταύτης τοῦ ἀγῶνος ὁ Ὑψηλάντης ἐπεχείρησε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν νὰ πείσῃ τὸν Μιλὸς νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπὸ καιροῦ σχεδιασθεῖσαν μεταξύ των συνθήκην καὶ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ διὰ νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τῶν Τούρκων τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Βουλγάρους. Ἀλλὰ ματαίως ἀνέμενεν ἀπάντησιν ἐκ μέρους τοῦ Σέρβου ἡγέτου. Ἄλλως τε ὁ ἀναλαβὼν τὴν ἀποστολὴν ταύτην παλαιὸς καὶ ἔμπειρος ἀπόστολος Ἀριστείδης Παπᾶς, προδοθείς, συνελήφθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ διὰ νὰ μὴν ἀποκαλύψῃ βιαζόμενος τὰ μυστικὰ τῆς Ἑταιρείας, ηὐτοκτόνησε, ἀφοῦ πρῶτον ἐξηφάνισε τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἔφερε μαζί του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εν τῷ μεταξὺ ἡ κατάστασις εἰς τὰς Ἡγεμονίας ἀπέβαινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπικίνδυνος καὶ κρίσιμος. Αἱ κατηχήσεις νέων μελῶν, ἀποβαλοῦσαι τὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα, ἐξετάθησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως μέχρι καὶ τῶν παίδων ἀκόμη, καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς ἐπαναστάσεως συνεζητεῖτο σχεδὸν δημοσίᾳ ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἐντοπίων. Τὸ χειρότερον ἦτο ὅτι καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν ἐπεκράτει πολλὴ σύγχυσις, αἱ δὲ ἔνοπλοι δυνάμεις, εὑρισκόμεναι εἰς τὰς παραμονὰς ἐπαναστάσεως, ἤρχισαν νὰ ἀτακτοῦν καὶ νὰ δημιουργοῦν ταραχάς. Τόση ἦτο ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀταξία, ὥστε ὁ ἡγεμὼν Μιχαὴλ Σοῦτσος καὶ ὁ πρωθυπουργός του Ιακωβάκης Ρῖζος Νερουλὸς ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσουν παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν μεταξὺ τῶν ἑταίρων καὶ τὴν πειθαρχίαν μεταξὺ τῶν ἐνόπλων τμημάτων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κατάστασις ἔβαινε συνεχῶς πρὸς τὸ χειρότερον, ὁ Ὑψηλάντης ἀπεφάσισε, παρὰ τὴν θλῖψίν του ἐκ τῆς γενικῆς ἀταξίας καὶ παρὰ τὴν δυσαρέσκειάν του κατὰ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν ἡγετῶν τῆς Ἑταιρείας, νὰ ὑψώσῃ ἀμέσως τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν περισσότερον πάσης ἄλλης προσφερομένην περιοχήν, εἰς τὴν Μολδαβίαν. Ἤλπιζεν ὅτι θὰ τὸν ἠκολούθουν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὅλοι οἱ Βλάχοι καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐλευθερίαν των. Ἦτο δὲ φυσικὸν ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν βορείων τούτων ἐπαρχιῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως ἰσχυρῶν τουρκικῶν δυνάμεων νὰ ἀνακουφισθῇ ὁ παλαίων ὡς λέων κατὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀλῆς καὶ νὰ διευκολυνθῇ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ὑψηλάντης εἰς τὸ τολμηρόν του σχέδιον, νὰ διασχίσῃ μὲ τὸν στρατόν του τὴν Βλαχίαν, τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Β. Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἀναλάβῃ αὐτοπροσώπως τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν Πελοπόννησον, καθὼς εἶχε σχεδιάσει ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπόθει πάντοτε διακαῶς.

Πρὶν νὰ σύρῃ τὸ ξίφος ὁ Ὑψηλάντης, ἀπηύθυνε θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὸν ἐν Λάϋμπαχ διασκεπτόμενον Τσάρον καὶ ἐξαπέλυσε τὰς περιφήμους προκηρύξεις του πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὁμοεθνεῖς καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Μολδαβίας. Αἱ προκηρύξεις αὐταὶ τοῦ Ὑψηλάντου, συνταχθεῖσαι καθὼς καὶ αἱ προηγουμένως ἀναφερθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐπιτελῶν του Γεωργίου Λασσάνη, Πέτρου Ἠπίτη, Γεωργίου Κοζάκη — Τυπάλδου καὶ ἄλλων, ἀποτελοῦν ἀξιοθαύμαστα πατριωτικὰ καὶ πολεμικὰ κείμενα, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν εὔκλειαν. Ἐκυκλοφόρησαν δὲ εὐρύτατα διὰ τῶν τοπικῶν Ἐφοριῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰς πολλὰ ἀντίγραφα καὶ μετέδωσαν τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου εἰς ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

«...Ἡ ὥρα ἦλθεν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες...Ἡ Πατρὶς μᾶς προσκαλεῖ...».

Τὴν 21 Φεβρουαρίου 1821 ὁ Ὑψηλάντης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του Νικολάου καὶ Γεωργίου, τοῦ Γεωργίου Καντακουζηνοῦ καὶ ἰσχυροῦ ἀποσπάσματος ἐξ ἐφίππων, διέβη τὸν Προῦθον καὶ εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὸ Ἰάσιον.

Τοιουτοτρόπως ἤρχισεν ἐλπιδοφόρον τὸ κίνημα εἰς τὰς Παραδουναβίους Ἡγεμονίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλ' αἱ ἐλπίδες τοῦ Ὑψηλάντου διεψεύσθησαν συντόμως, διότι ἡ γενναία πρωτοβουλία του δὲν εὗρε τὴν ἀναμενομένην ἀπήχησιν οὔτε εἰς τοὺς Βλάχους, οὔτε εἰς τοὺς Σέρβους, οὔτε εἰς τοὺς Βουλγάρους, πλὴν μεμονωμένων ἐξαιρέσεων. Τὸ κίνημά του, ἀφοῦ ἐχάρισεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ὀλίγας ἀθανάτους σελίδας, τὸ ἔπος τῶν Ἱερολοχιτῶν εἰς τὸ Δραγατσάνι, τὴν θυσίαν τοῦ Ὀλυμπίου εἰς τὴν μονὴν Σέκου καὶ τὴν ἡρωϊκὴν πάλην τοῦ Φαρμάκη εἰς τὸ Σκουλένιον, κατεπνίγη εἰς τὸ αἷμα.

Εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅμως καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα τὸ πνεῦμα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐξηπλώθη ταχύτατα εἰς ὅλας τὰς τάξεις, εἰς τὸν κλῆρον, εἰς τοὺς προκρίτους, εἰς τοὺς στρατιωτικούς, καὶ ἔγινεν ἡ θεία πνοὴ καὶ ἡ κινητήριος δύναμις, ἡ ὁποία ὤθησε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Οὐδ' ὑπῆρχε δύναμις εἰς τὸν κόσμον, ἡ ὁποία θὰ ἠμποροῦσε νὰ κατασβέσῃ τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία καὶ ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν πολεμικὴν ὁρμήν των κατὰ τοῦ ἀπαισίου κατακτητοῦ. Πρὶν ἀκόμη σημάνουν οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν 25 Μαρτίου 1821, εἶχεν ἤδη ἀρχίσει αἰσίως εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων, τοῦ ὁποίου μοναδικὸν σύνθημα ὑπῆρξεν ὁ ὑπερήφανος ὅρκος τῶν Φιλικῶν : «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Αἱ προσωπογραφίαι τῶν Φιλικῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζομεν ἐφεξῆς, δὲν ἔχουν δυστυχῶς ὁμοιογένειαν, διότι παρελήφθησαν ἐξ ἑτεροκλήτων πηγῶν, ἤτοι ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Μαρίνου Βρετοῦ, ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Ἀγῶνος τοῦ Χρήστου Βλασσοπούλου, ἐκ τῶν Βίων Παραλλήλων τοῦ Ἀναστασίου Γούδα, ἐξ ἄλλων βιβλίων καὶ περιοδικῶν, ὡς καὶ ἐξ εἰκόνων ἀποκειμένων εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.

Κατὰ τὴν ταξινόμησιν τοῦ ποικίλου τούτου ὑλικοῦ εἰς τὸ μετὰ χεῖρας Ἱστορικὸν Λεύκωμα δὲν ἐλήφθη αὐστηρῶς ὑπ' ὄψιν ἡ χρονικὴ τάξις, οὔτε ἡ ἱστορικὴ σημασία τῶν εἰκονιζομένων προσώπων. Ὁ καλλιτεχνικὸς ἐπιμελητὴς τῆς ἐκδόσεως ἀπέβλεψε κυρίως εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν μεγάλων ἀντιθέσεων καὶ εἰς τὴν αἰσθητικήν, κατὰ τὸ δυνατόν, παρουσίασιν τῶν εἰκόνων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΔ. ΚΟΡΑΗΣ ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ ΑΛΕΞ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

(Λαϊκὴ λιθογραφία — Μουσεῖον Ἱστορ. Ἐθνολ. Ἑταιρείας)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΛΕΞ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

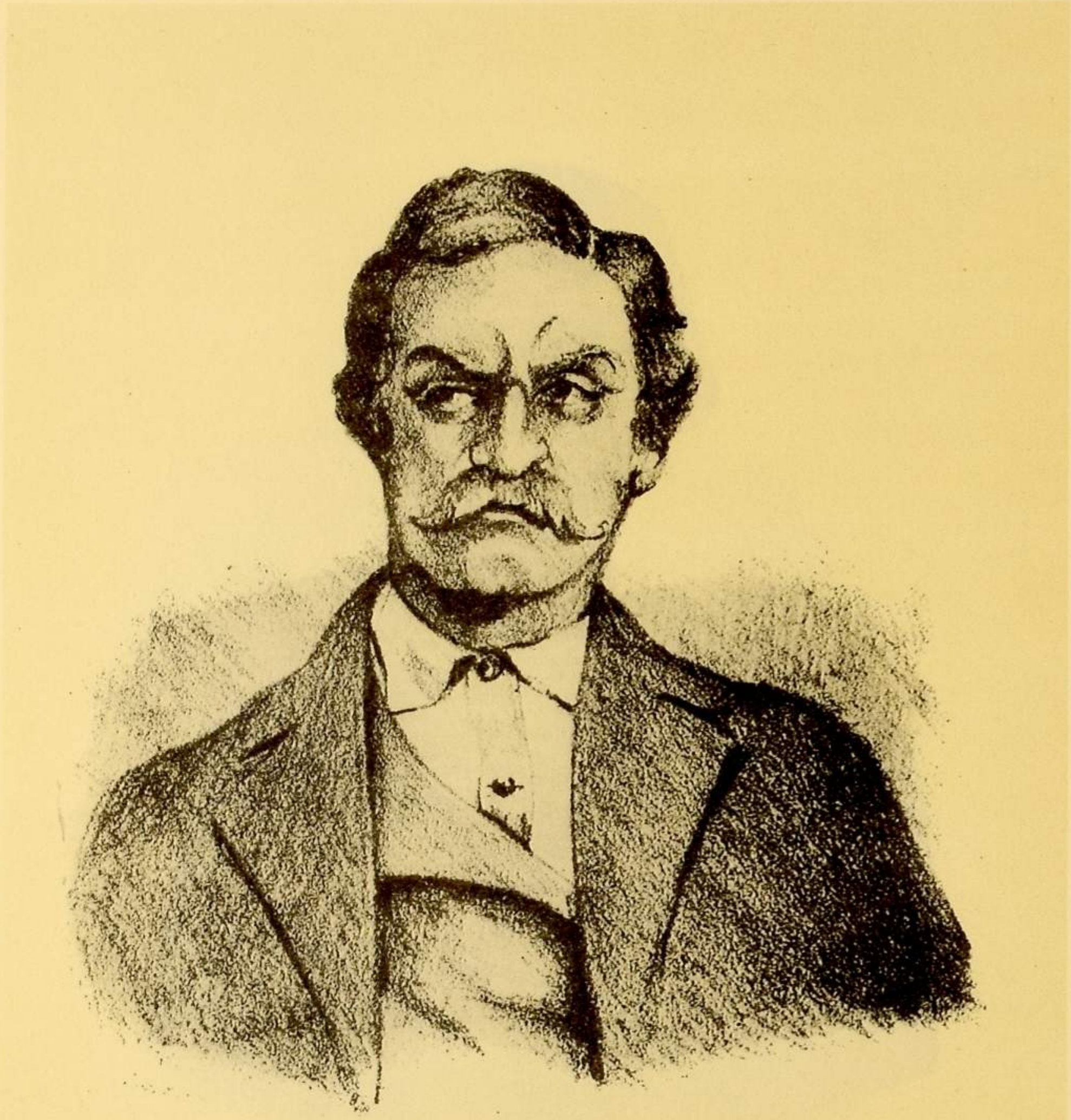
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΦΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΑΚΑΛΩΦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

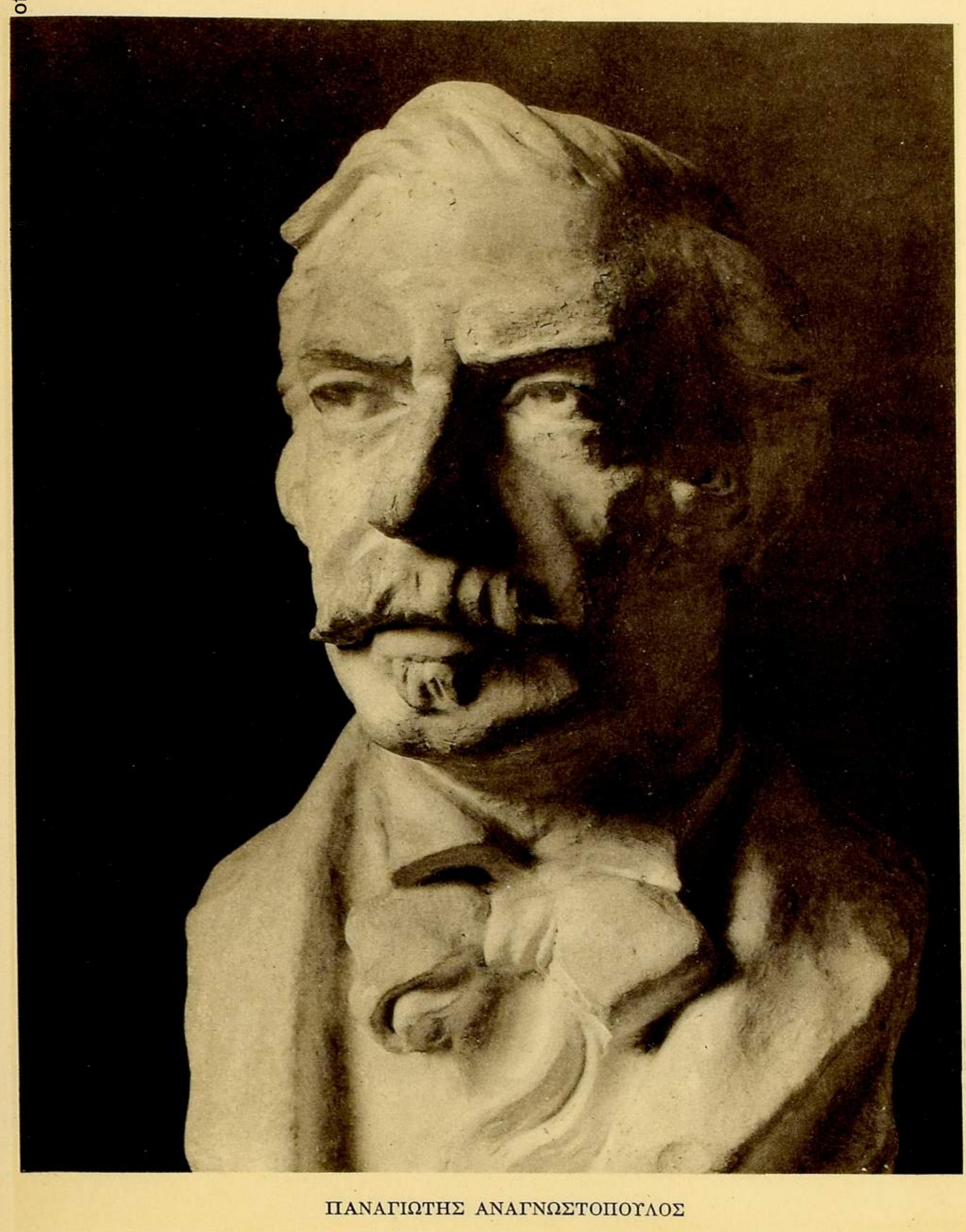
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

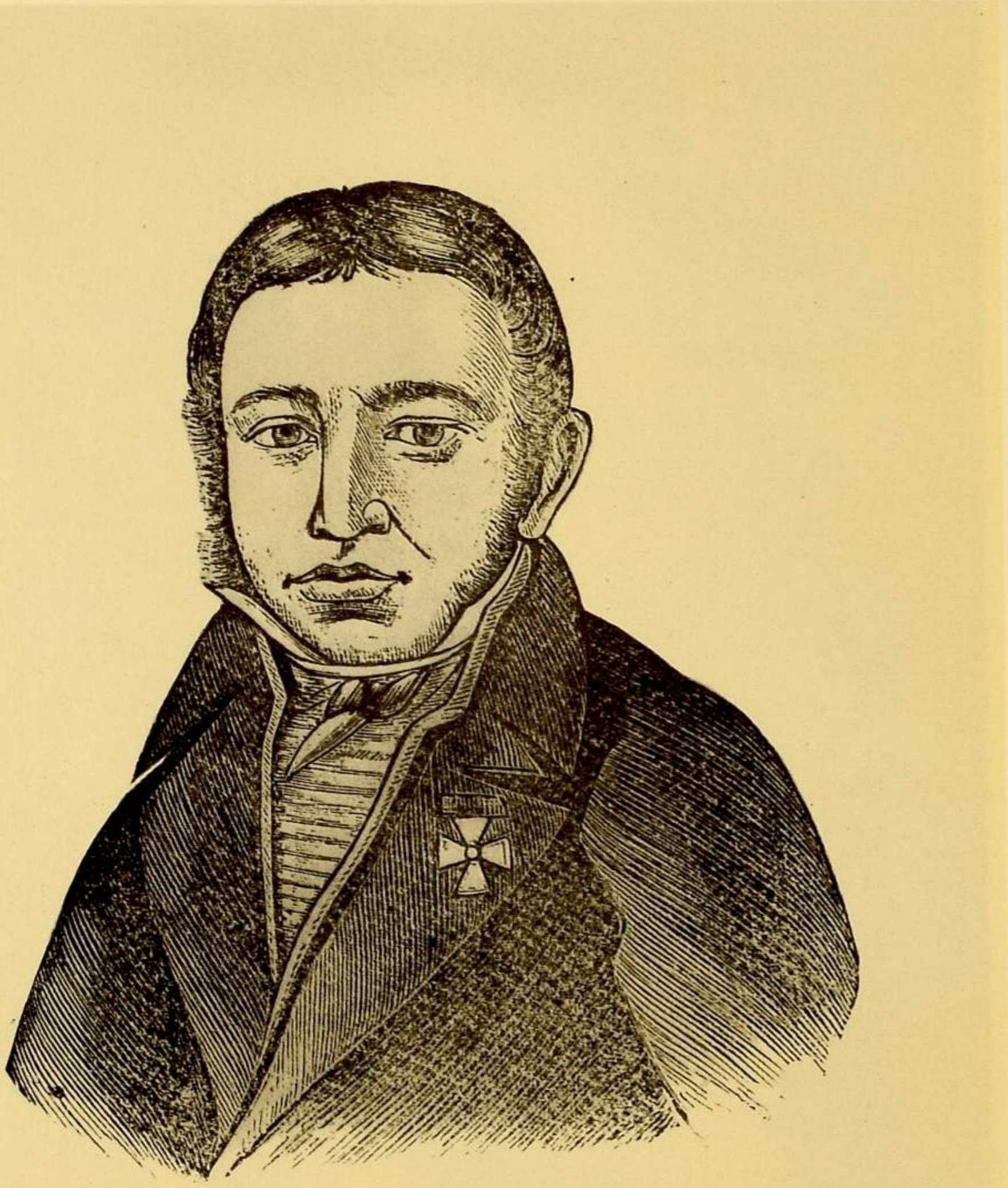
Academy of Athens

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

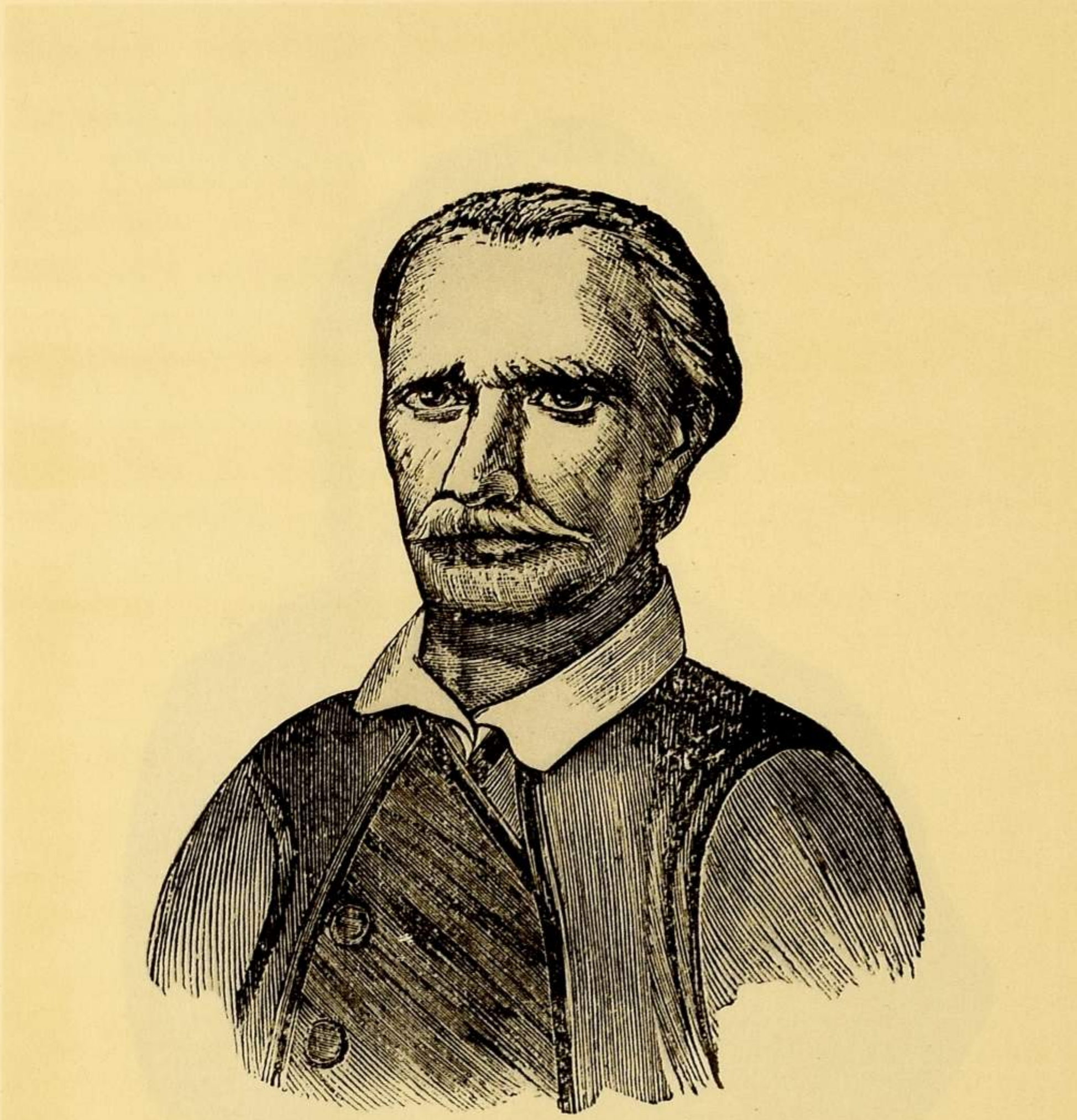
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΕΡΡΑΙΒΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΕΚΕΡΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΟΥΜΠΑΡΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ - ΦΙΡΑΡΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

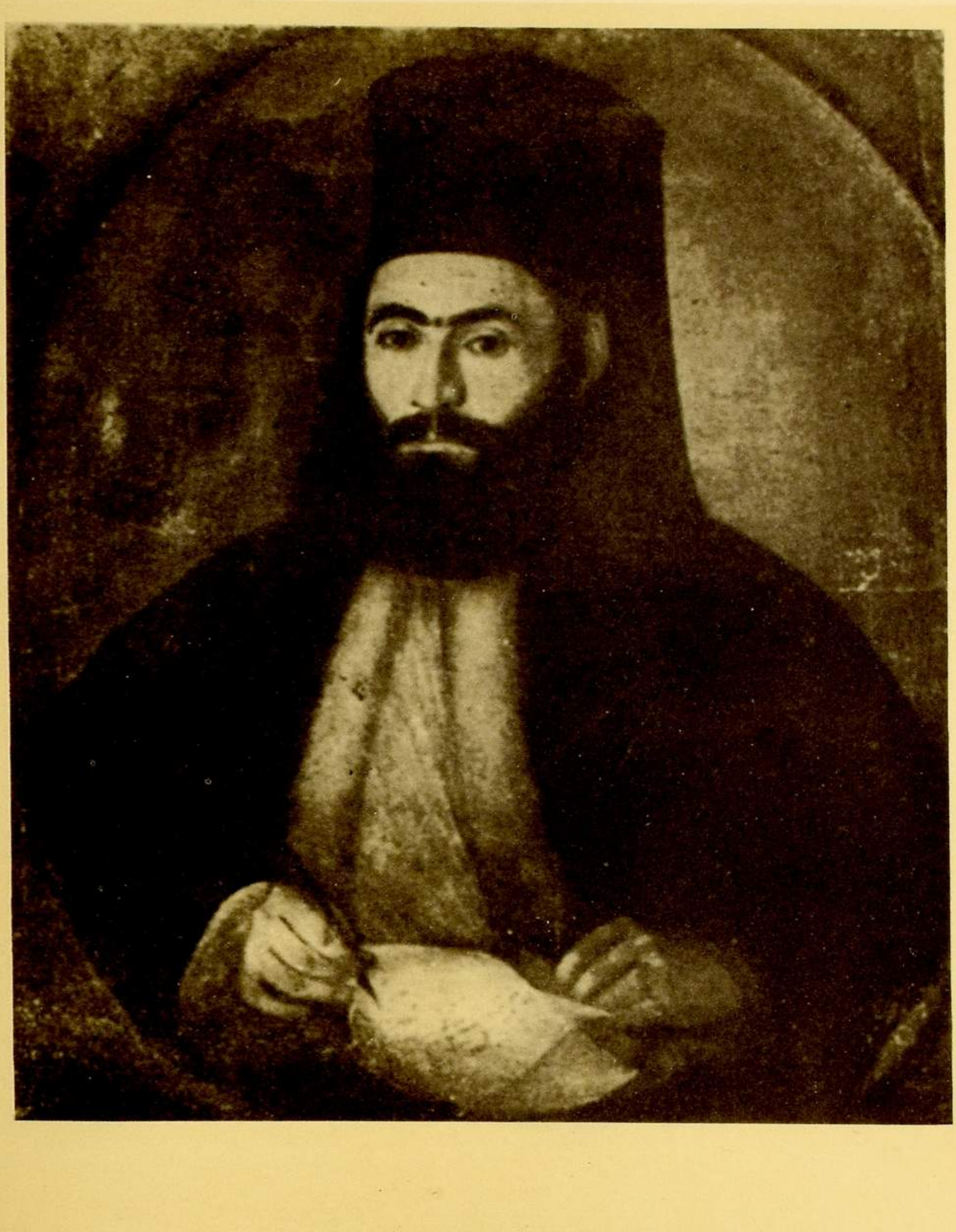
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

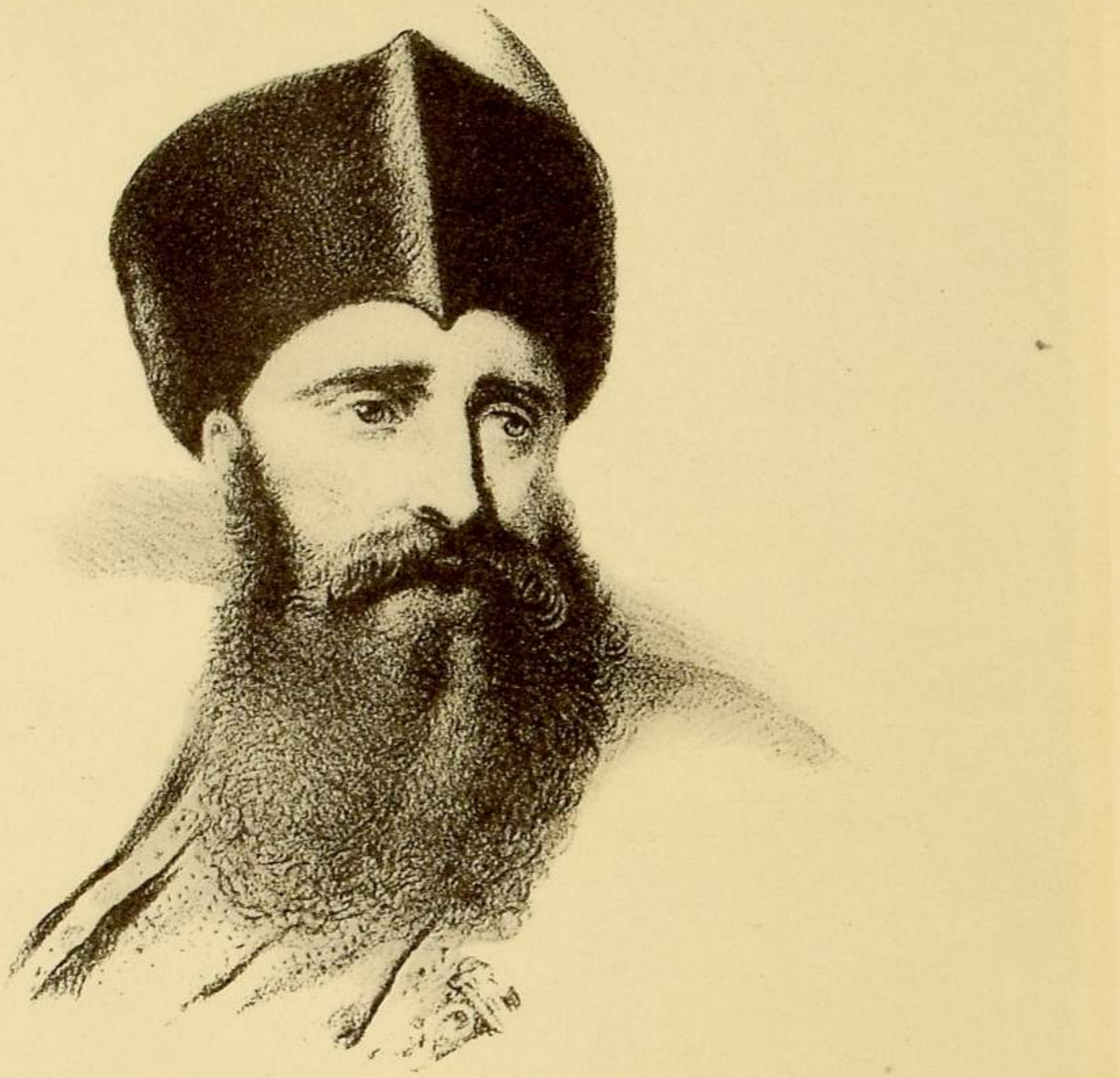
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΥΤΣΟΣ (ΜΙΧΑΛΒΟΔΑΣ)

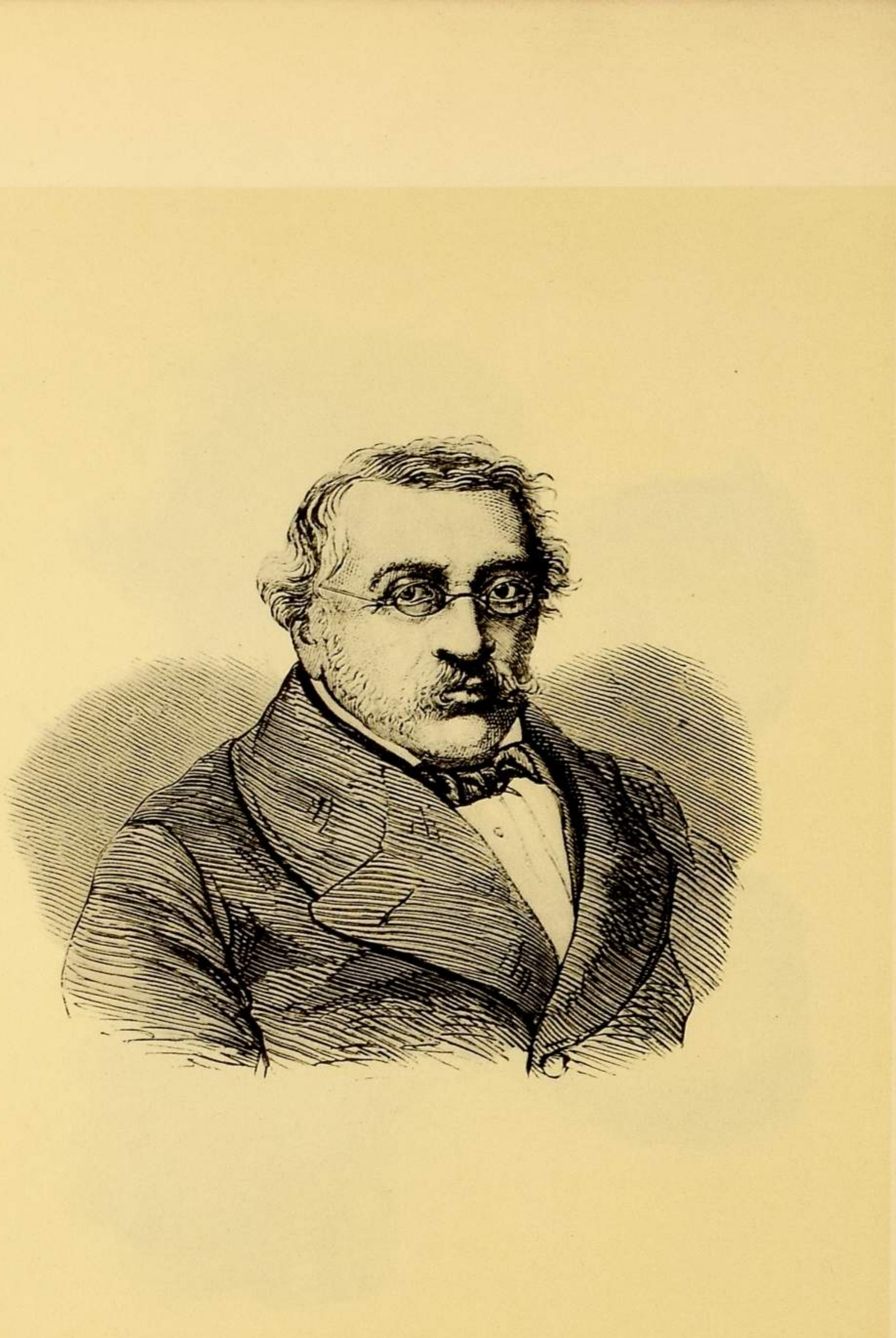
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ν. ΜΑΥΡΟΚΟΔΑΤΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

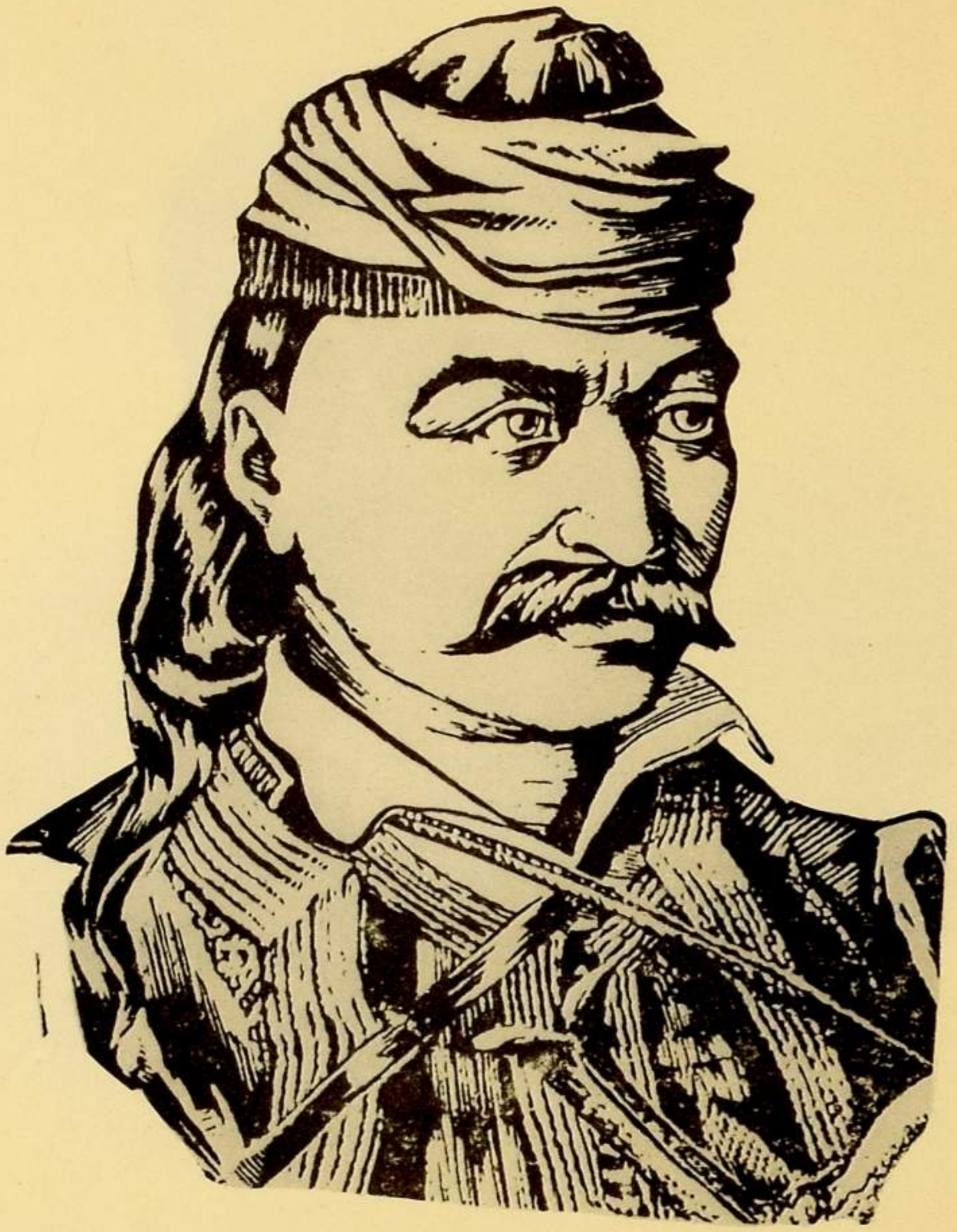
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

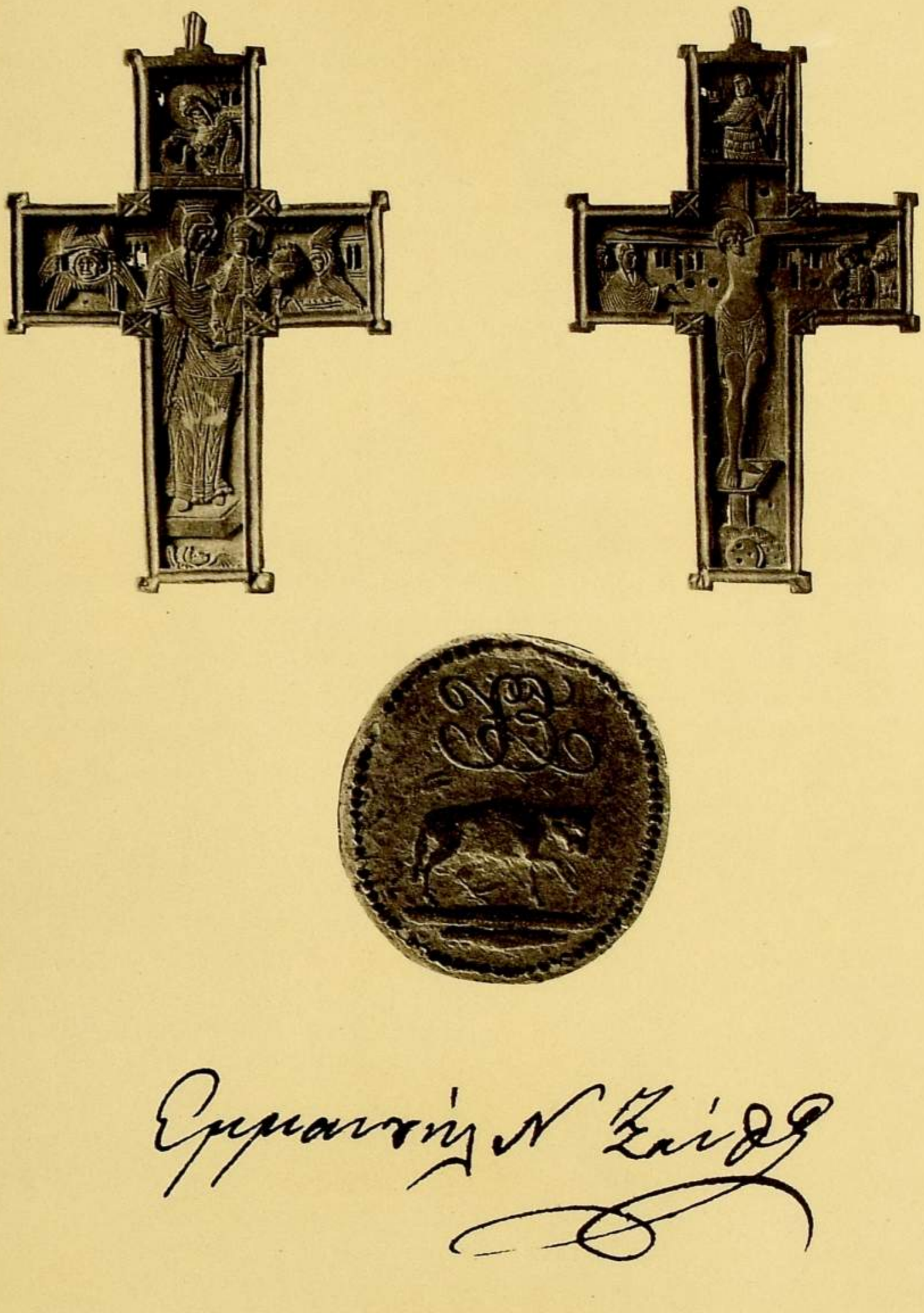
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

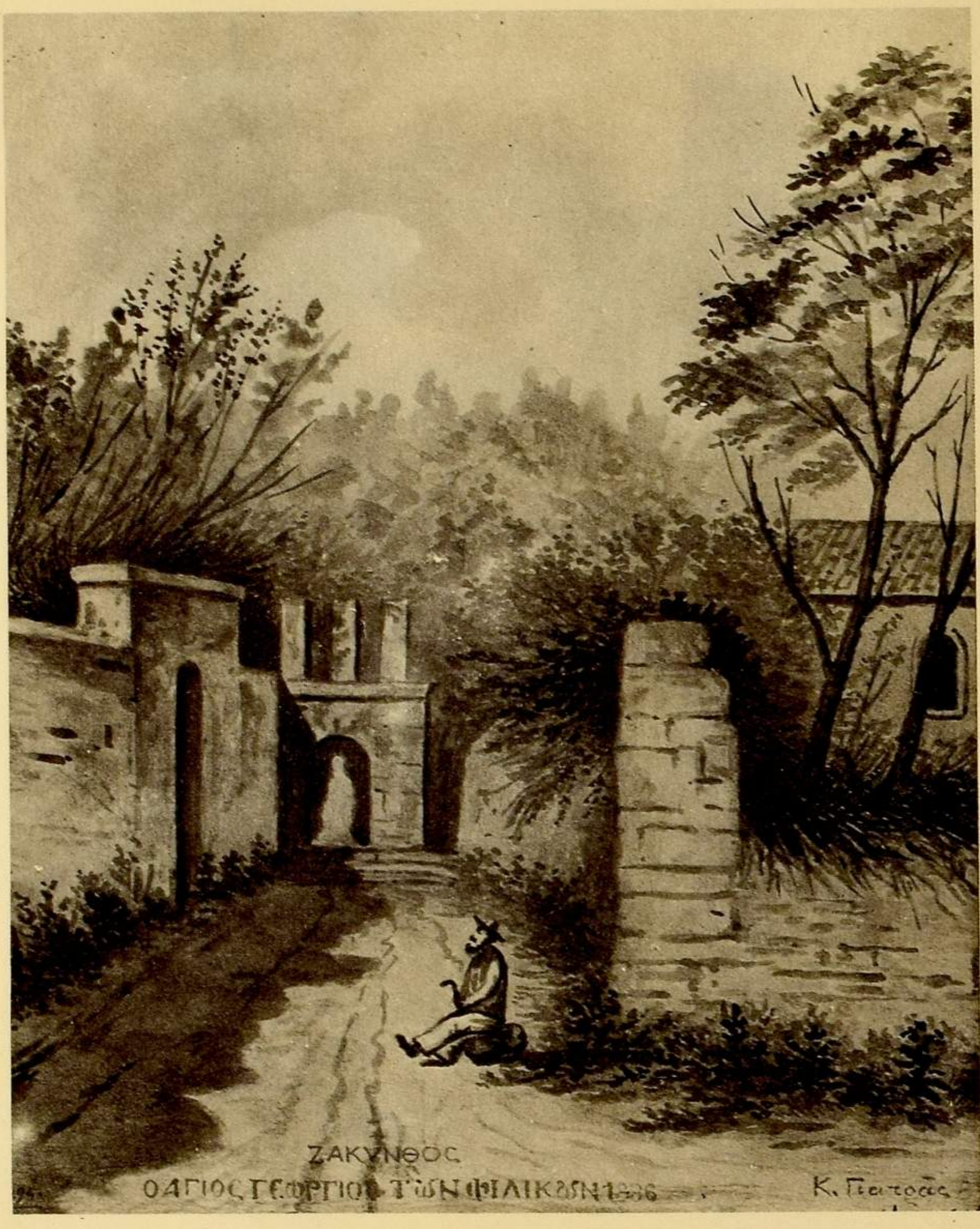
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ σταυρὸς τοῦ Φιλικοῦ Γ. Πάνου, (δύο ὄψεις), σφραγὶς καὶ ὑπογραφὴ τοῦ Ἐμμ. Ξάνθου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(Μουσεῖον Ἱστορικῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

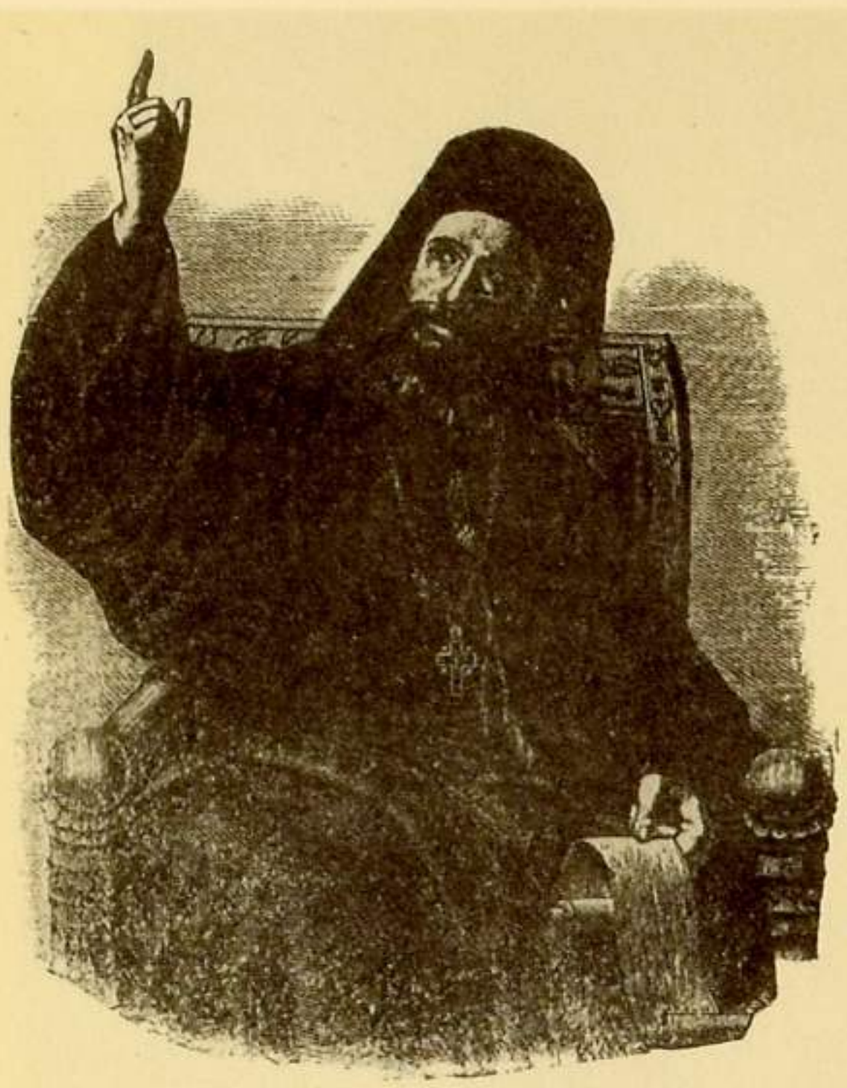

Α. ΤΣΟΚΟΥ : Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ

(Μουσεῖον Ἱστορικῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

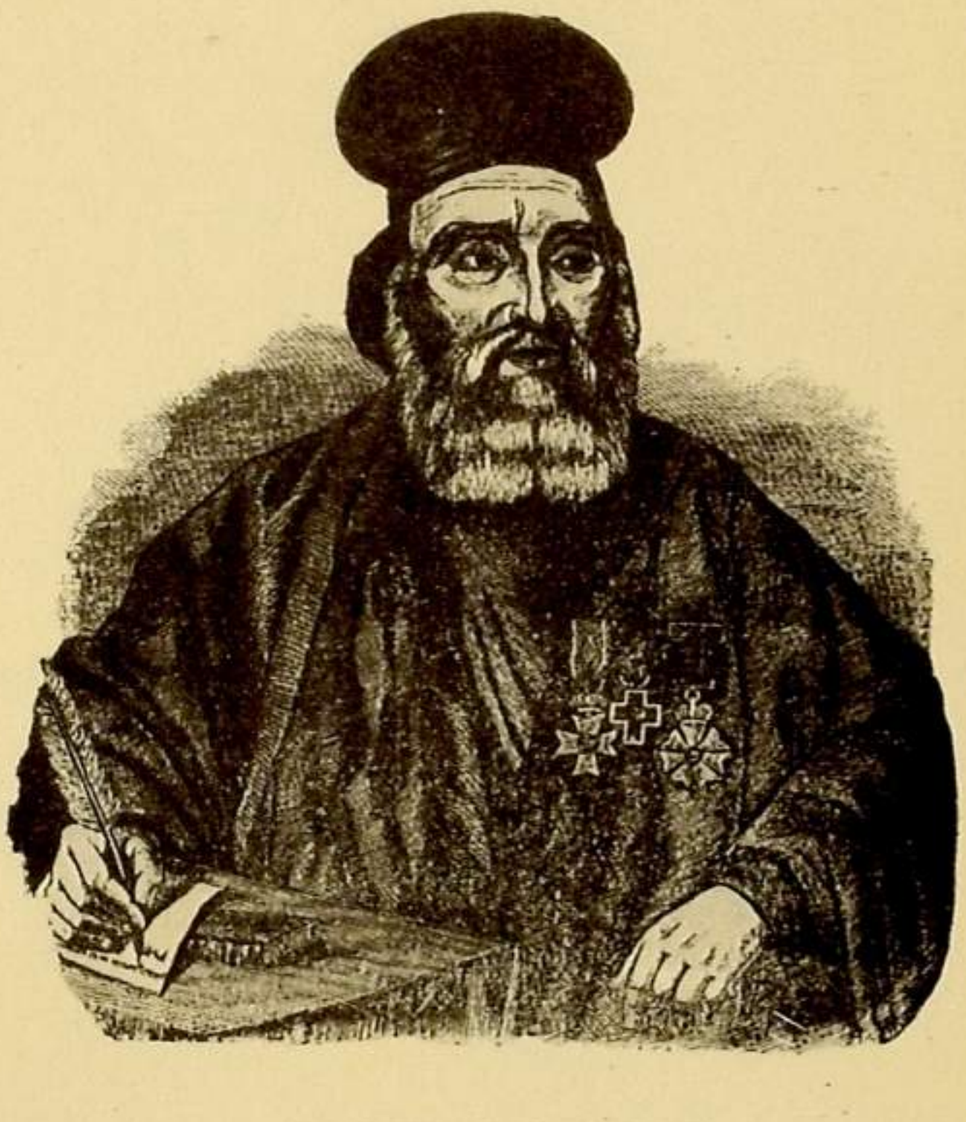
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'

ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΚΩΝΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Ο ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΒΑΜΒΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΑΛΑΝΤΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΚΑΡΥΣΤΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ

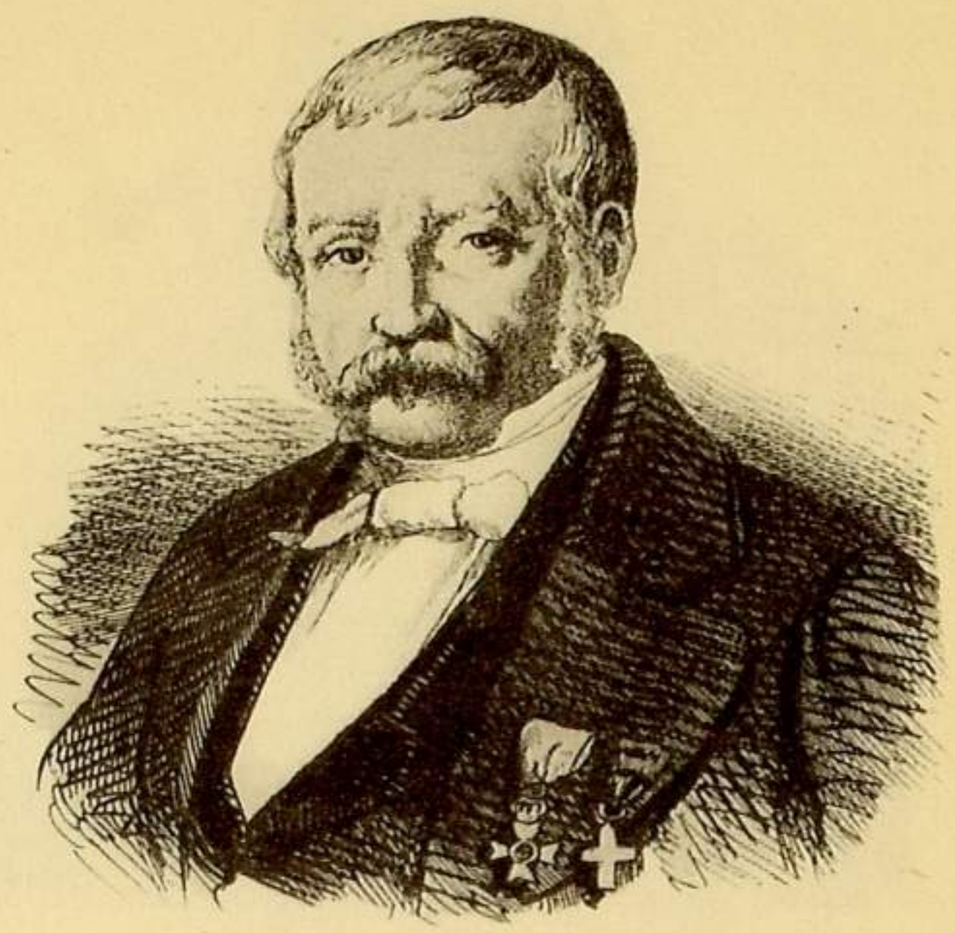
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

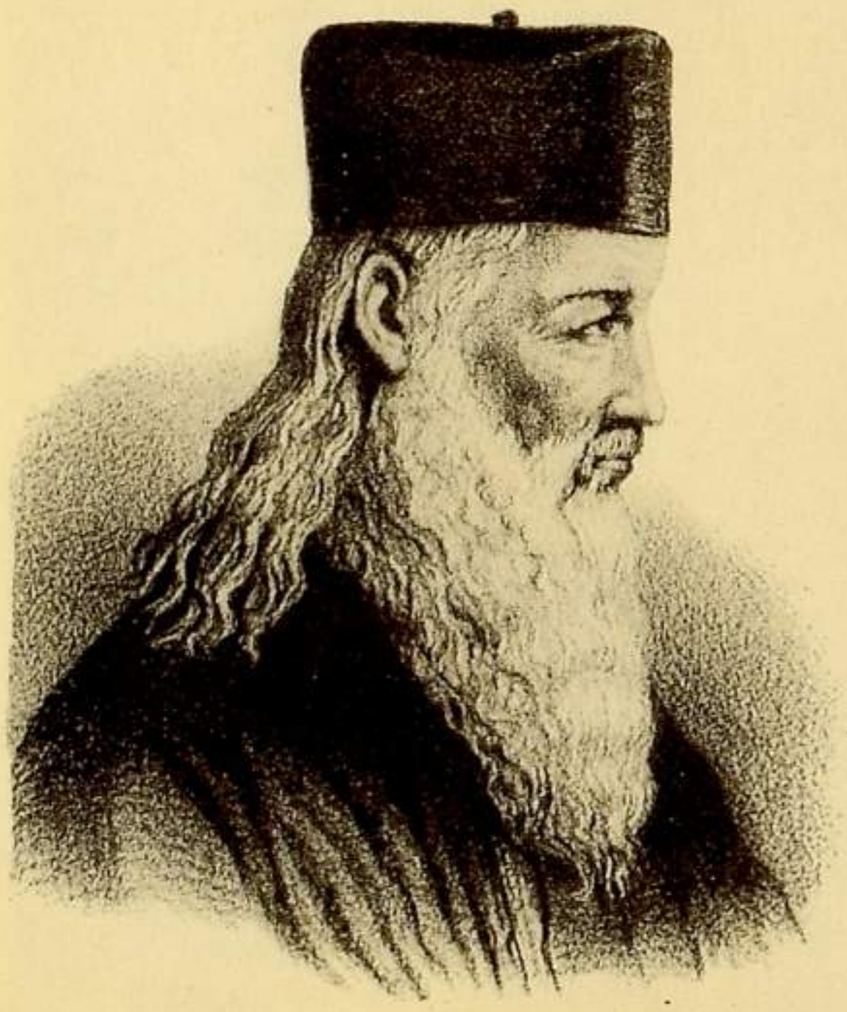
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΔΟΥΚΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΓΑΔΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΩΜΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΗΜΗΣ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗΣ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΝΤΟΣ

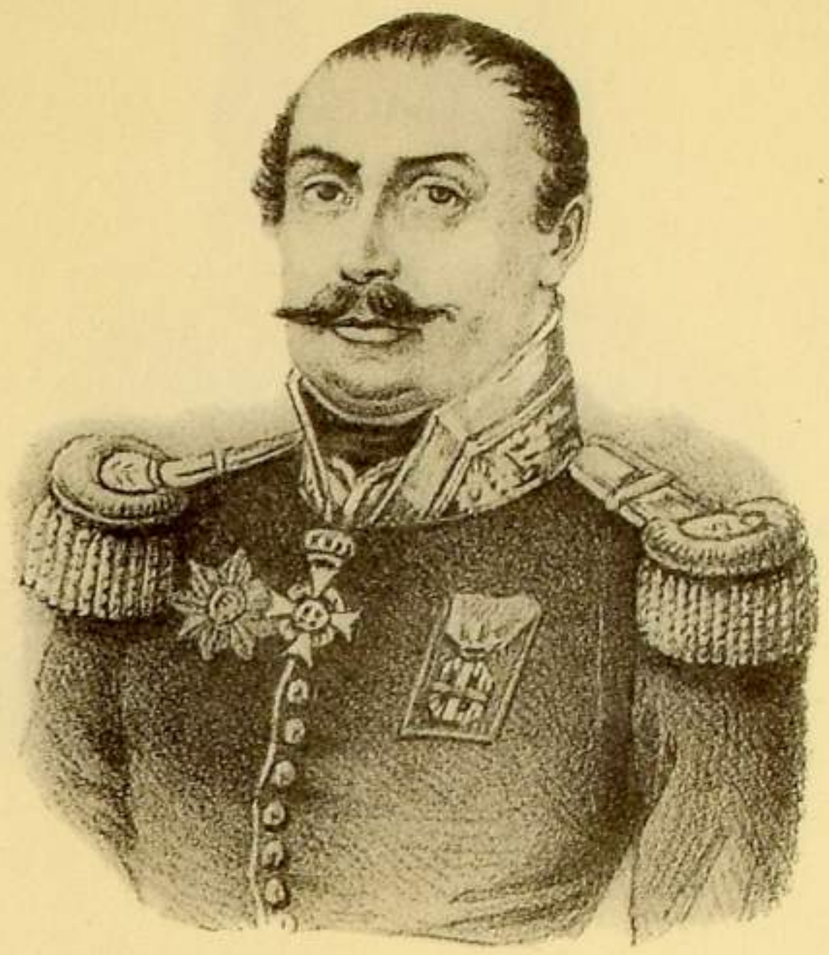
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

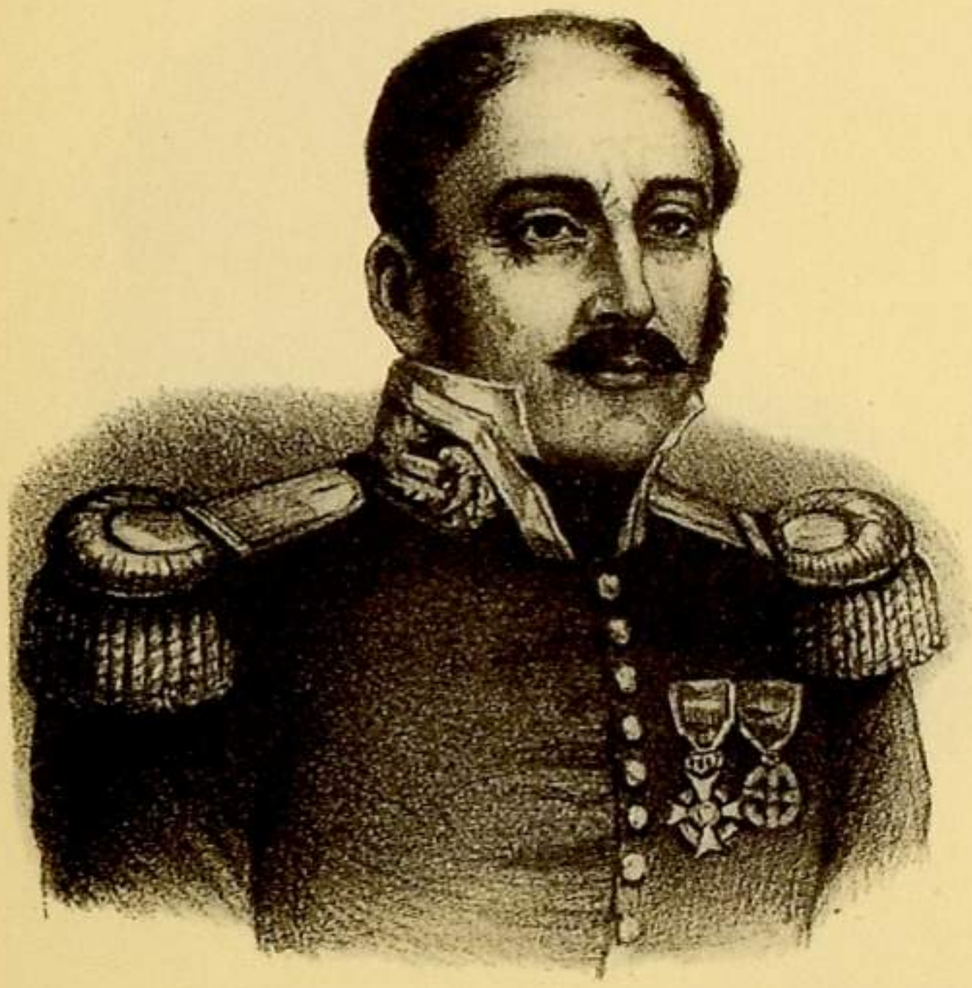
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ ΤΟΜΠΑΖΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΡΙΕΖΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

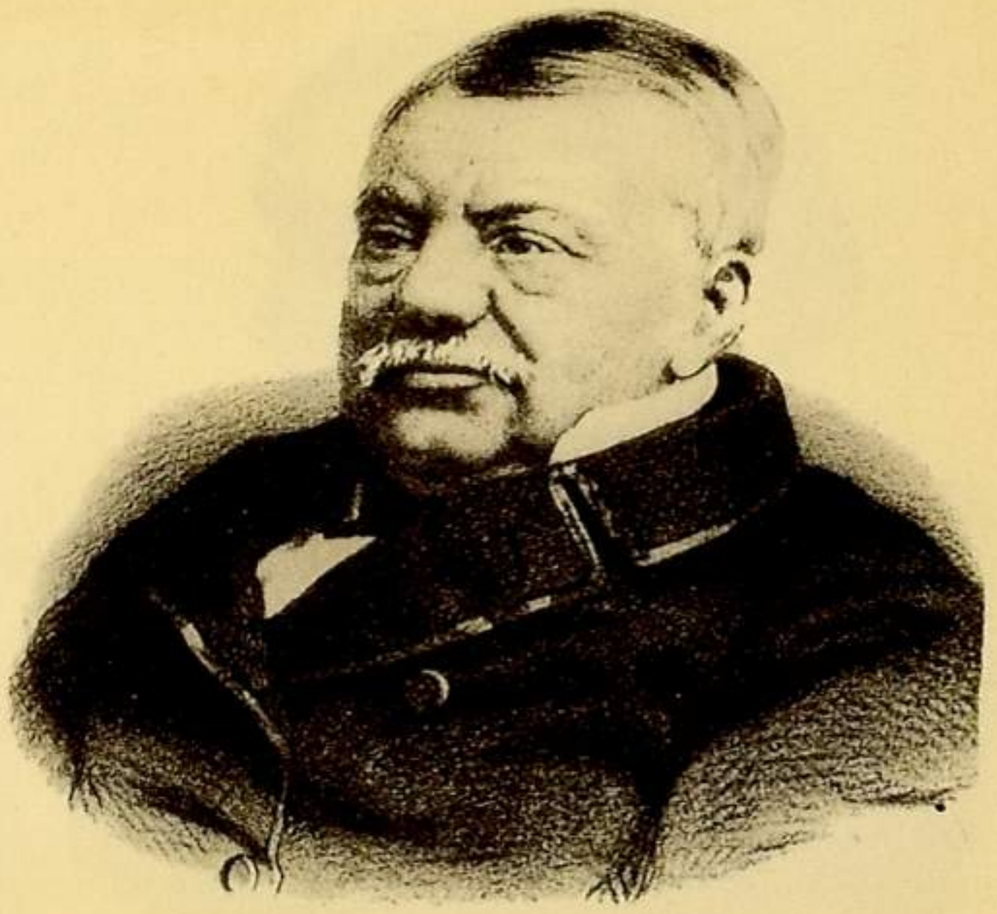
ΜΙΛΟΣ ΟΒΡΕΝΟΒΙΤΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

ΠΕΤΡΟΜΠΕΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

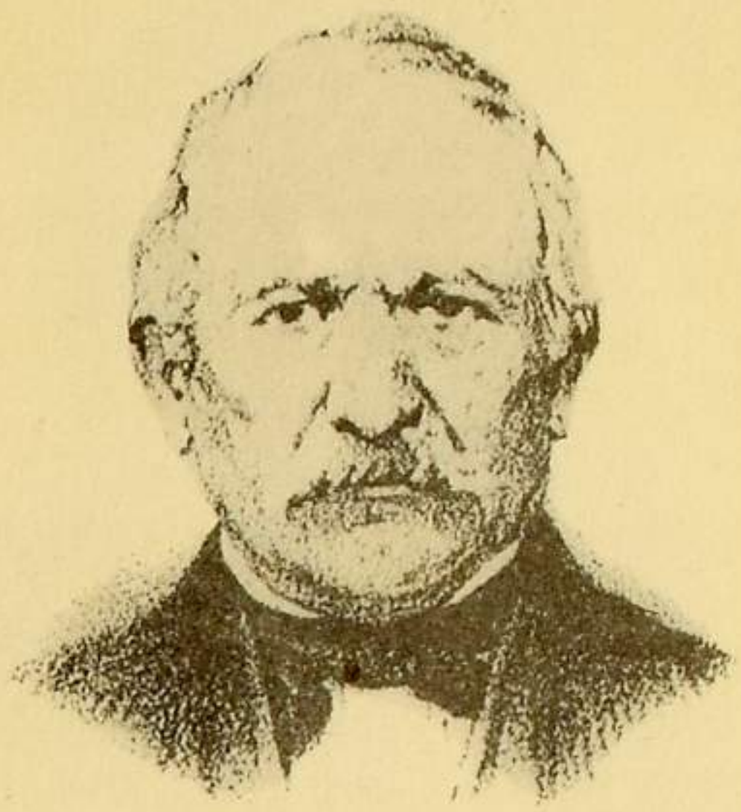
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

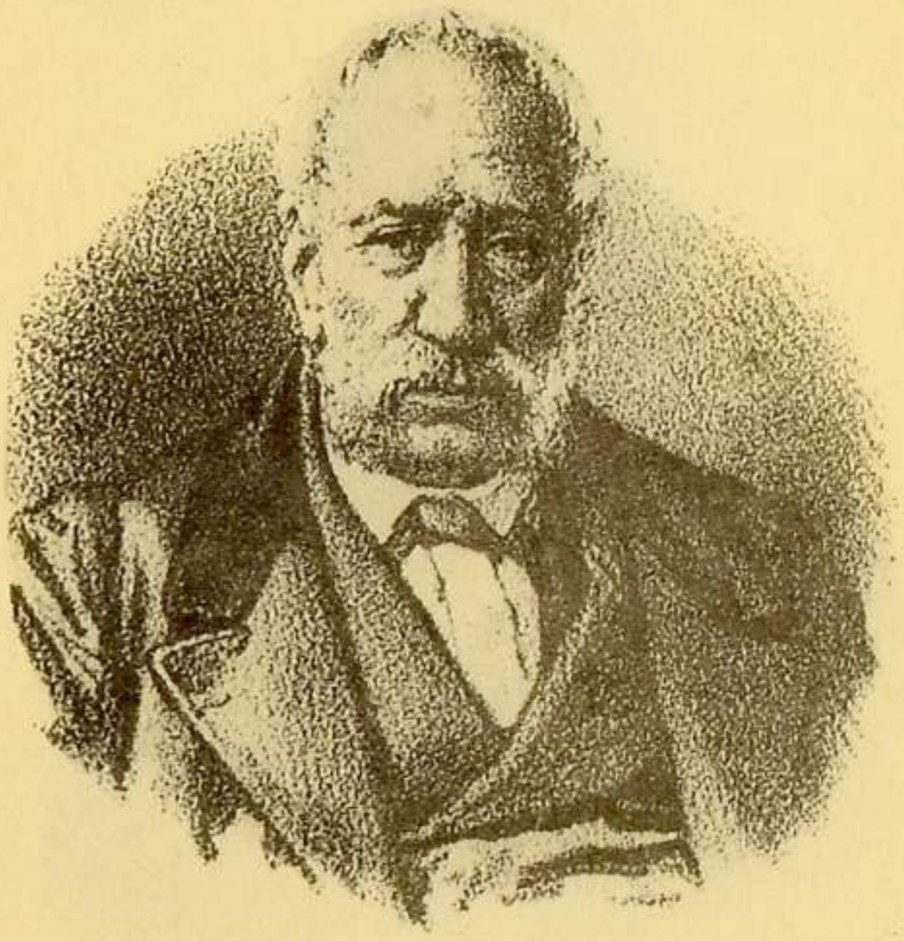
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΟΝΑΡΧΙΔΗΣ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΝΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΣΣΑΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΝΤΕΔΕΚΑΣ

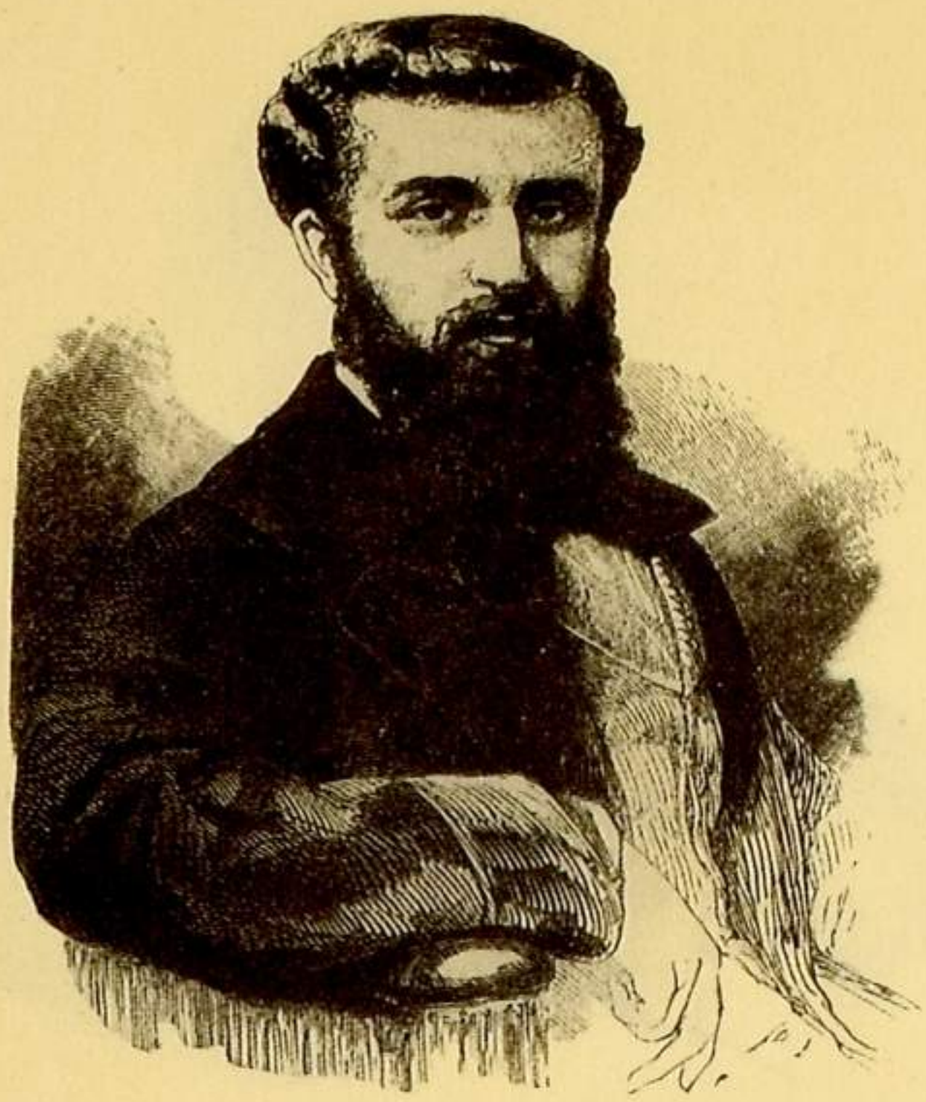
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΤΜΕΖΑΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΡΔΑΛΑΧΟΣ

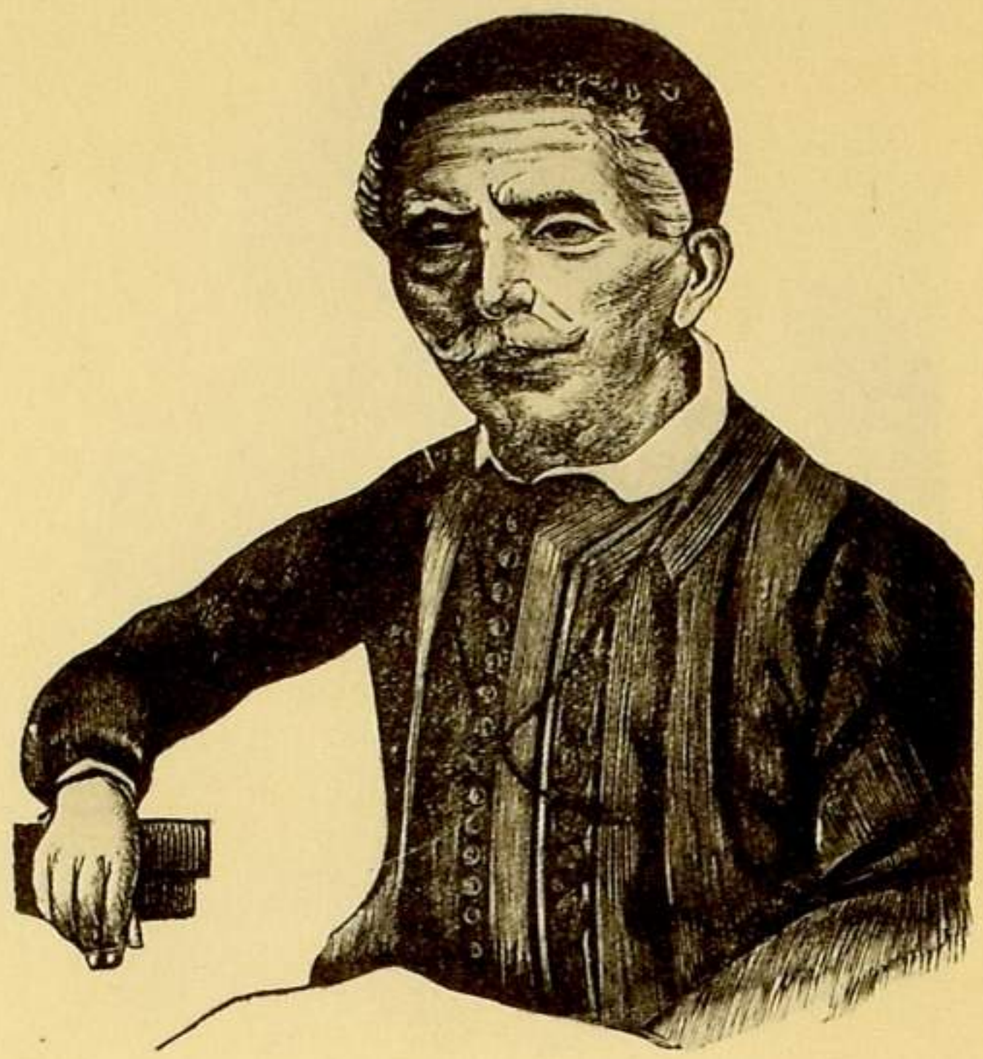
ΚΑΝΔΙΑΝΟΣ ΡΩΜΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

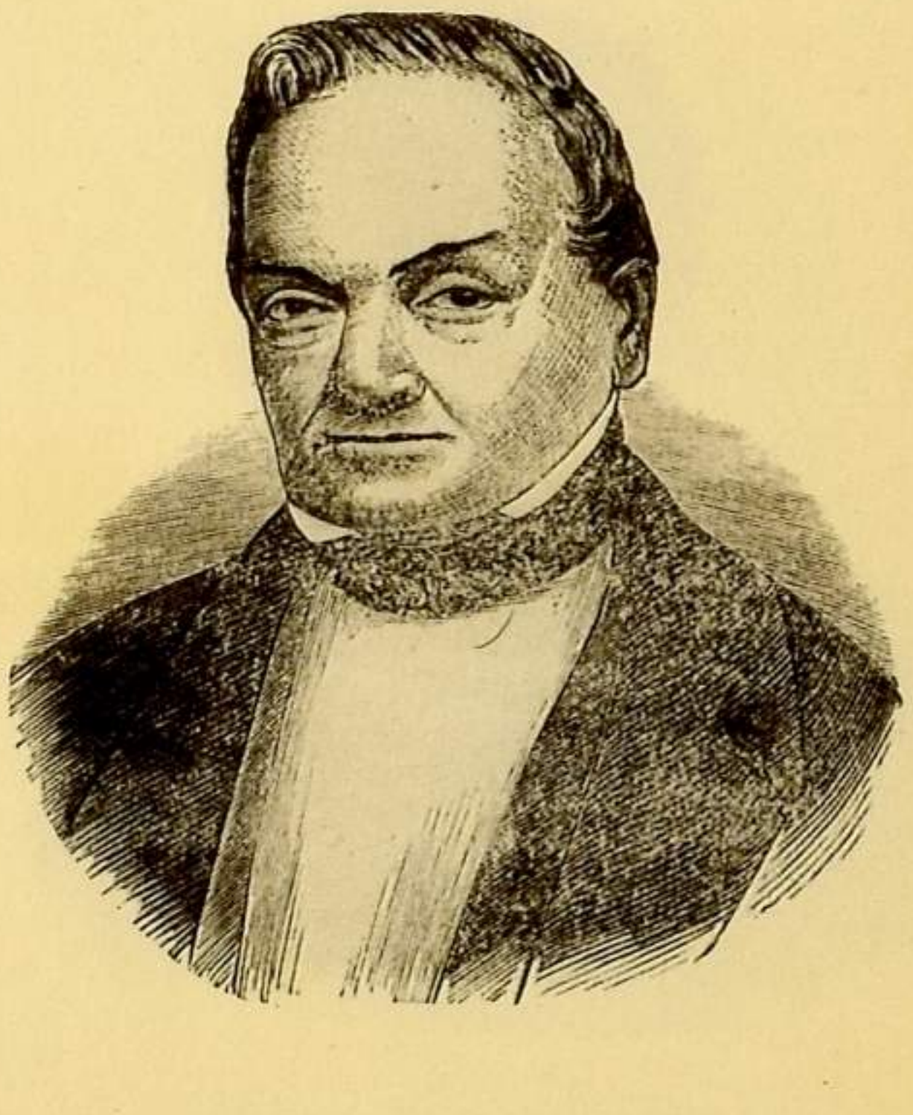
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΛΕΤΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΙΝΙΑΝ

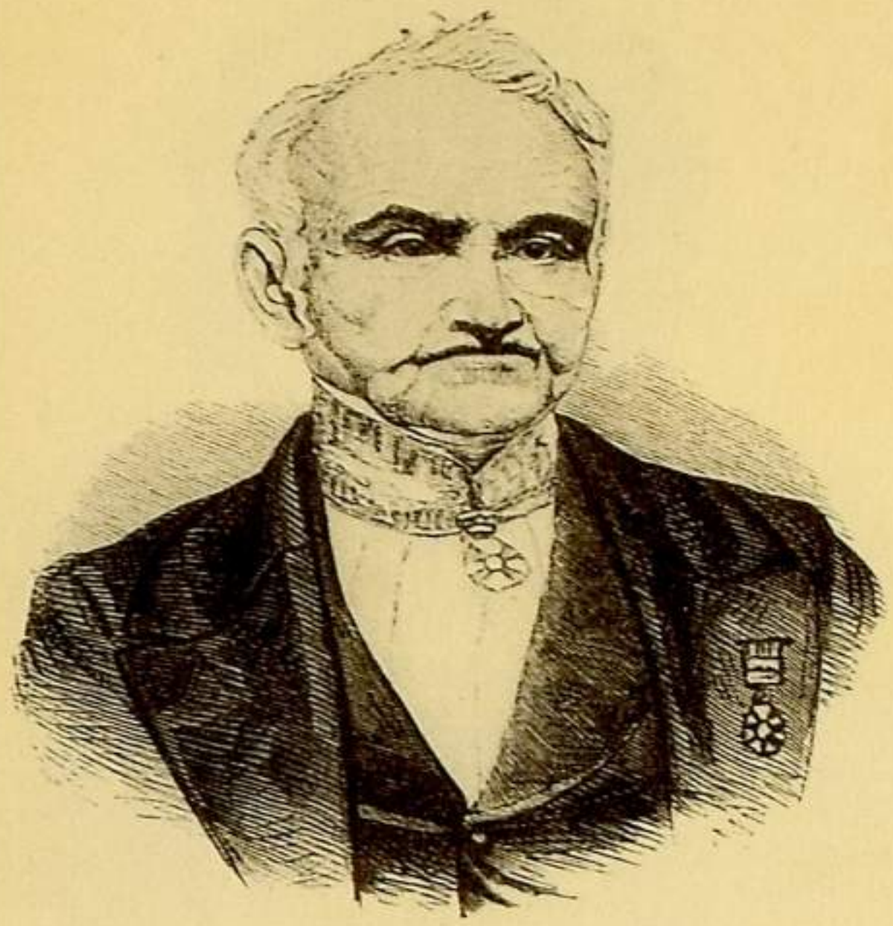
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΣΩΠΙΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

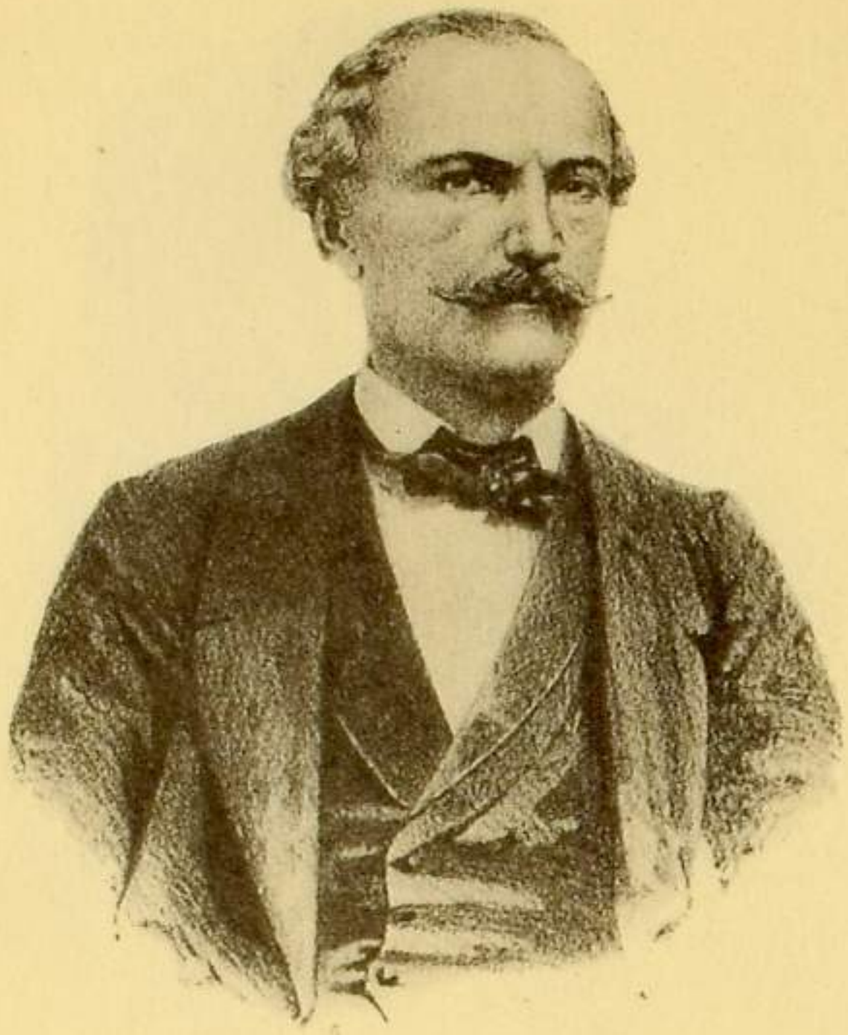
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΡΙΖΟΣ ΝΕΡΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΗΜΩΝ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΝΟΥΣΗΣ

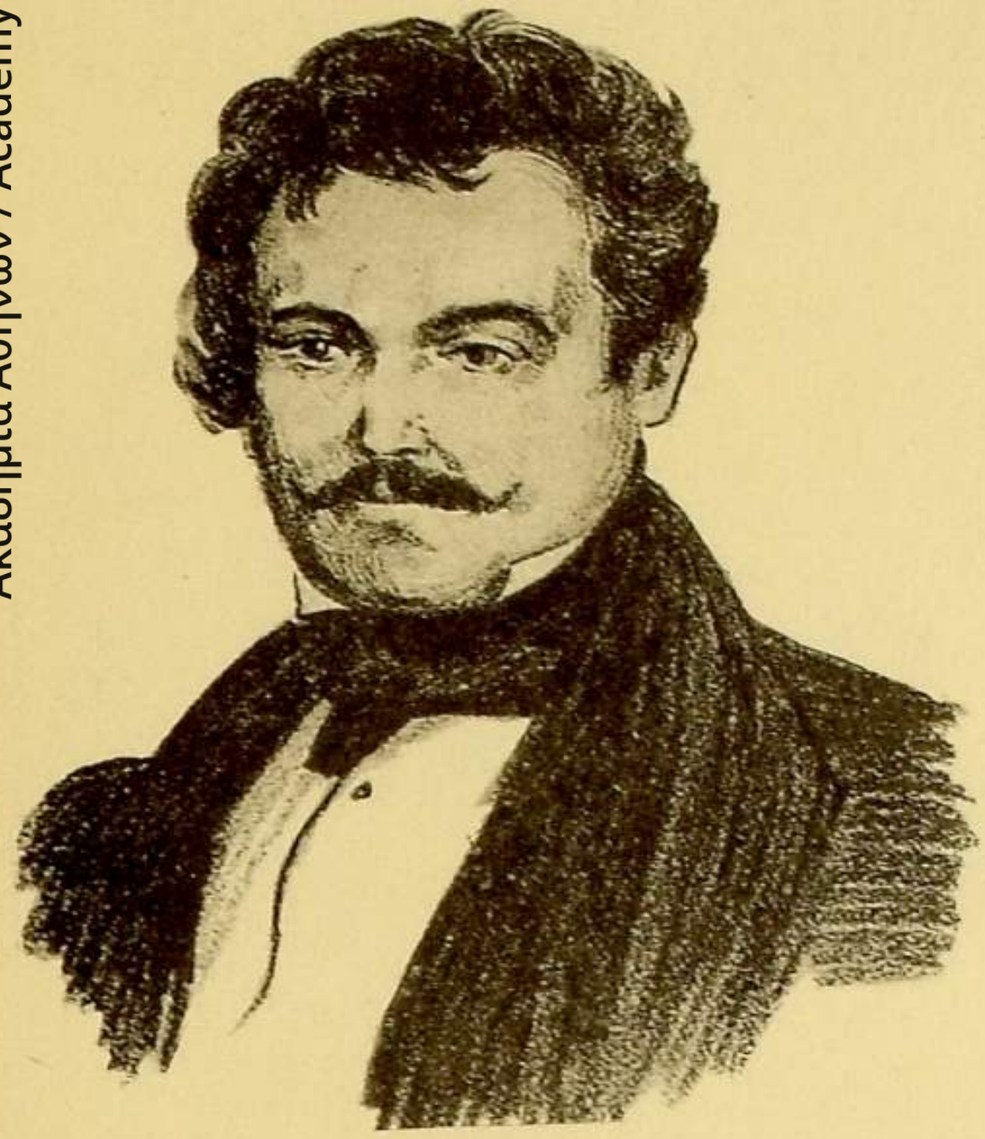
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΣΙΤΣΑΣ

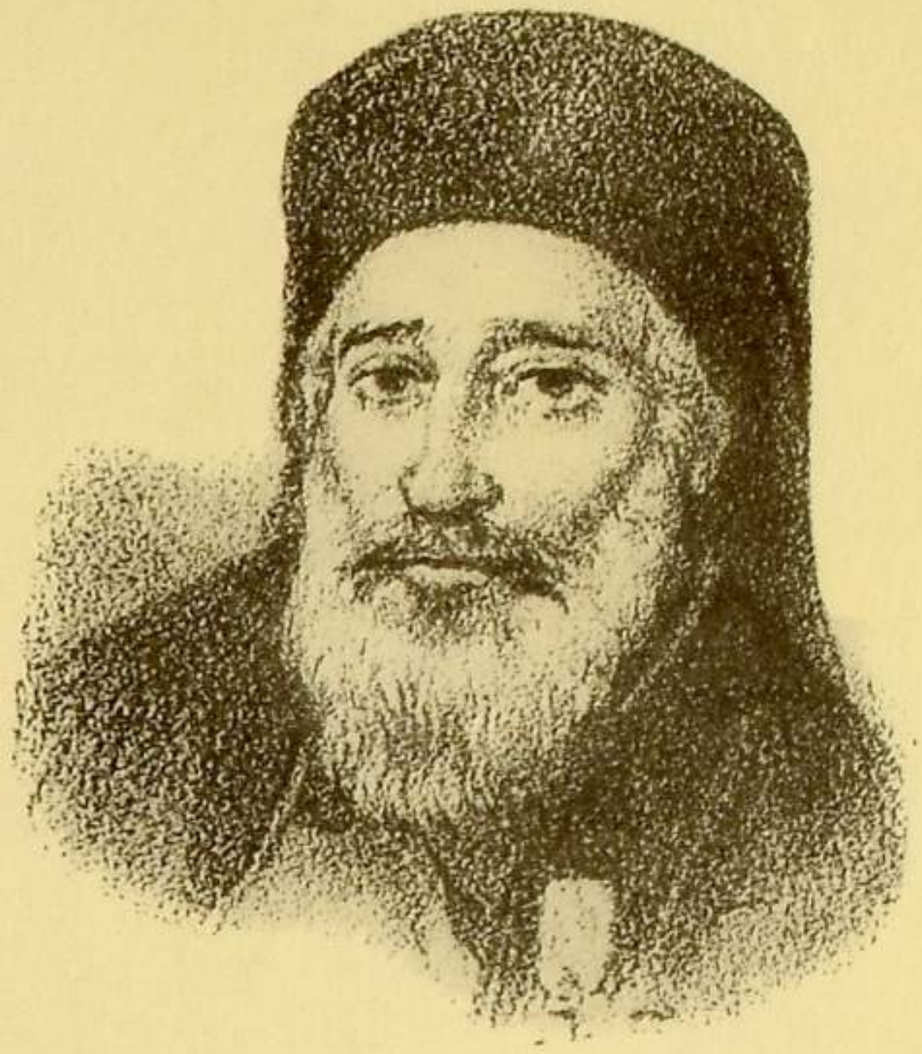
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΜΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

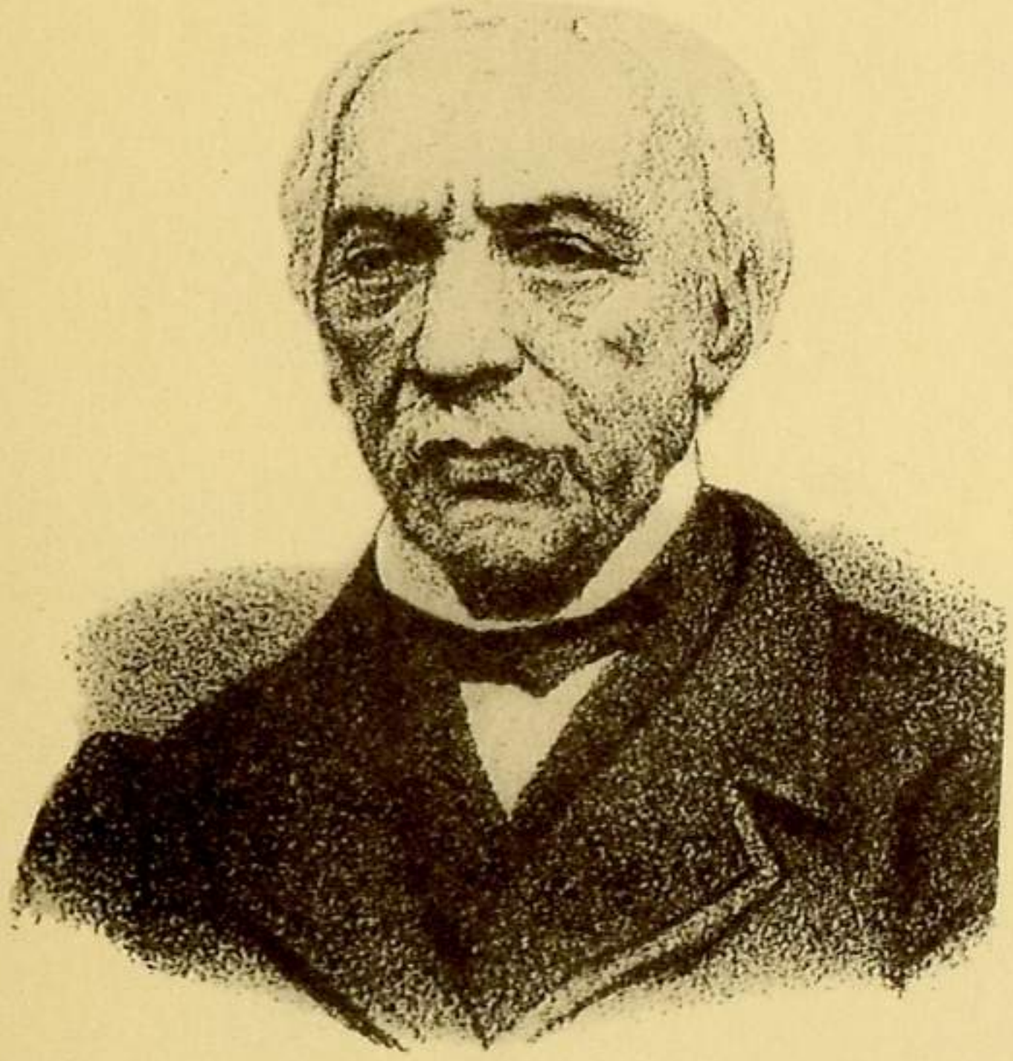
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

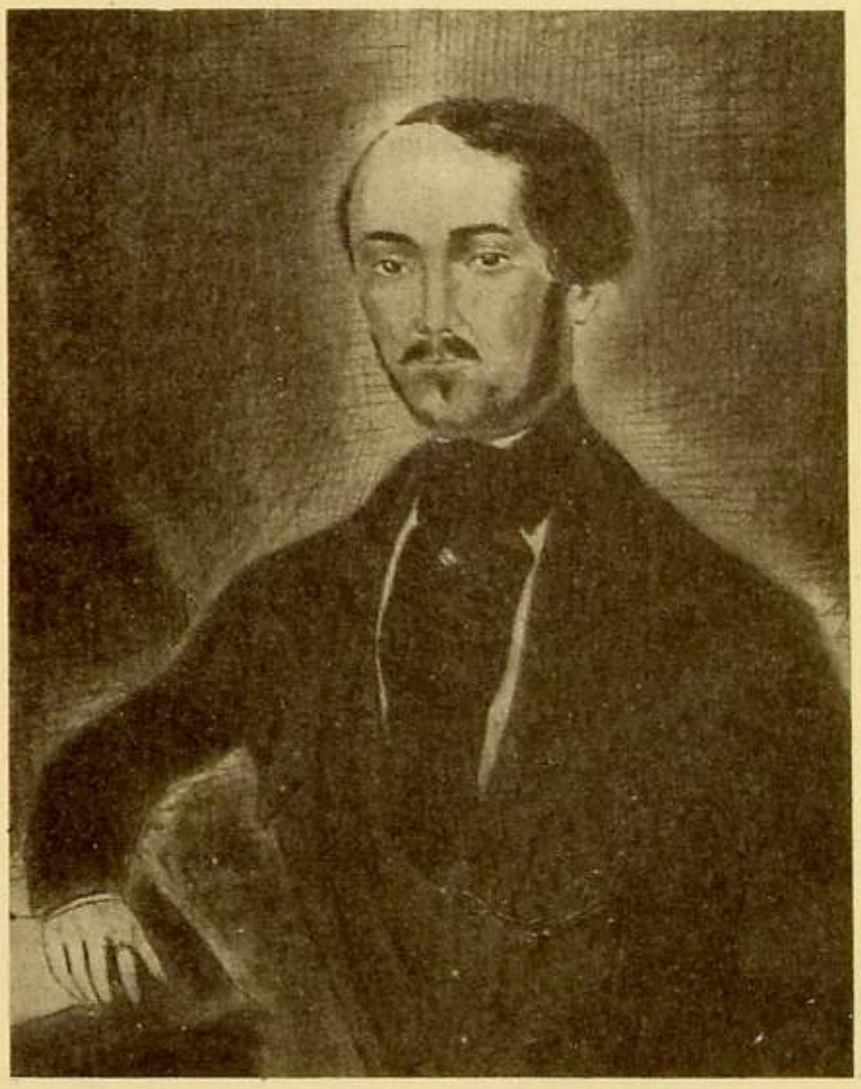
ΛΑΜΠΡΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΡΑΝΤΖΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΪΔΗΣ

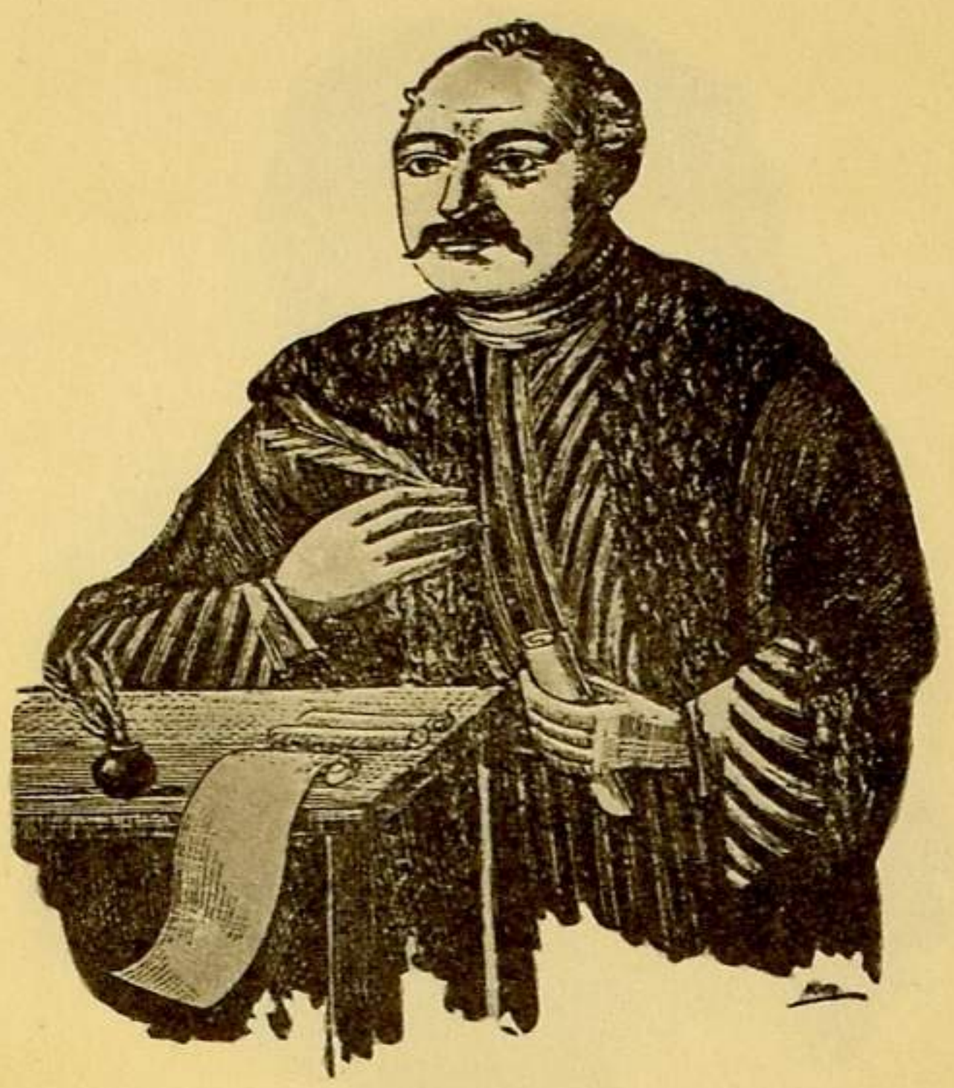
ΙΩΑΝΝΗΣ Λ. ΜΕΛΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

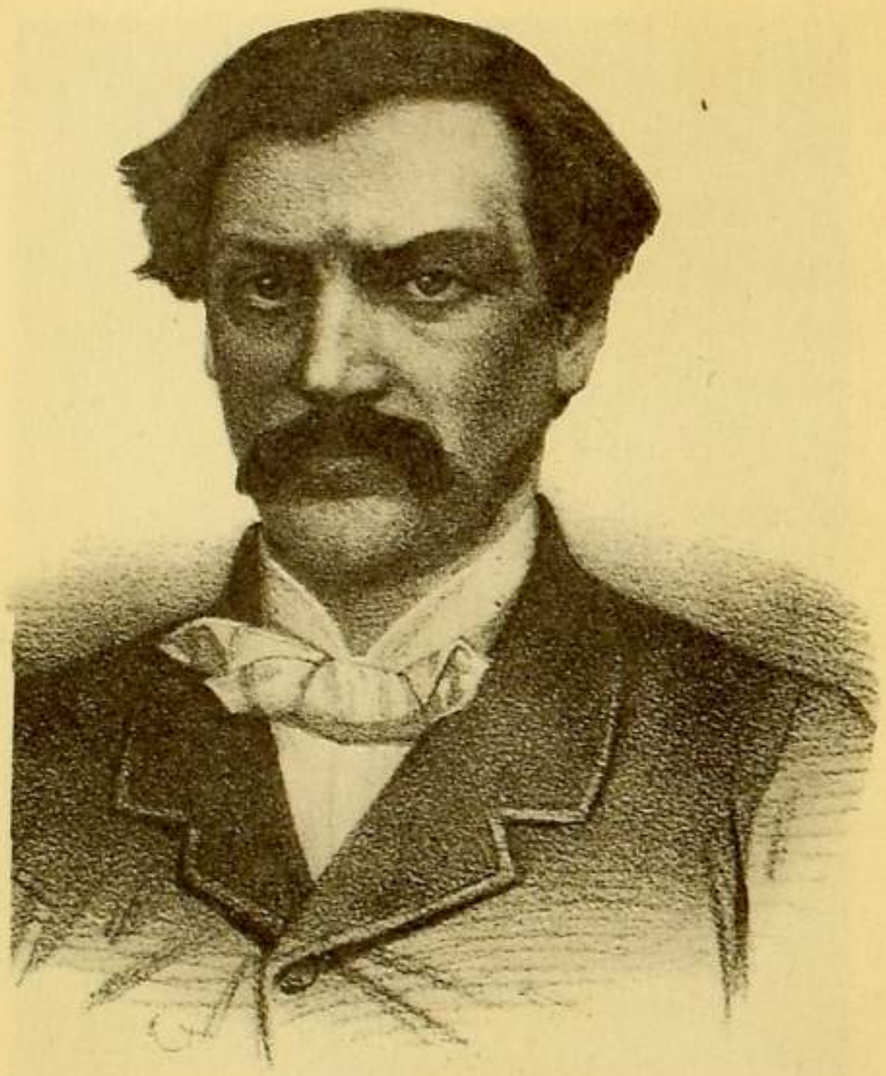
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΑΛΙΔΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

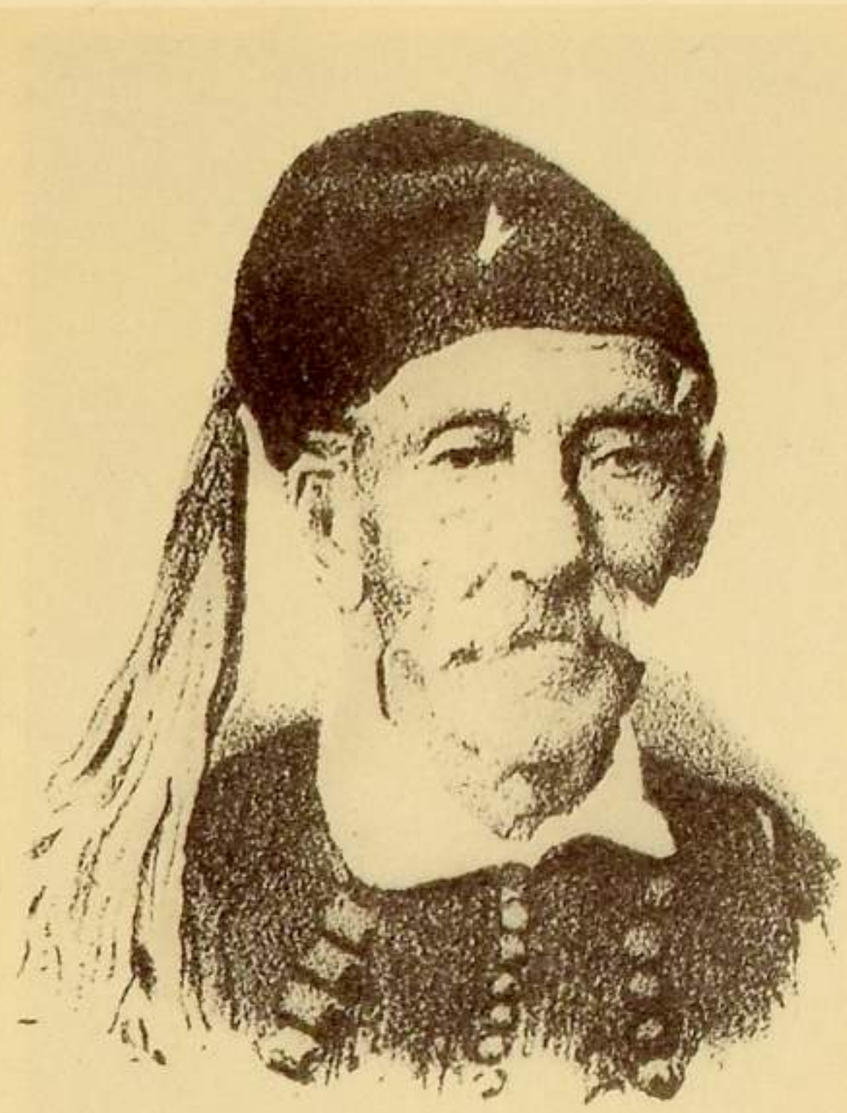
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΑΚΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

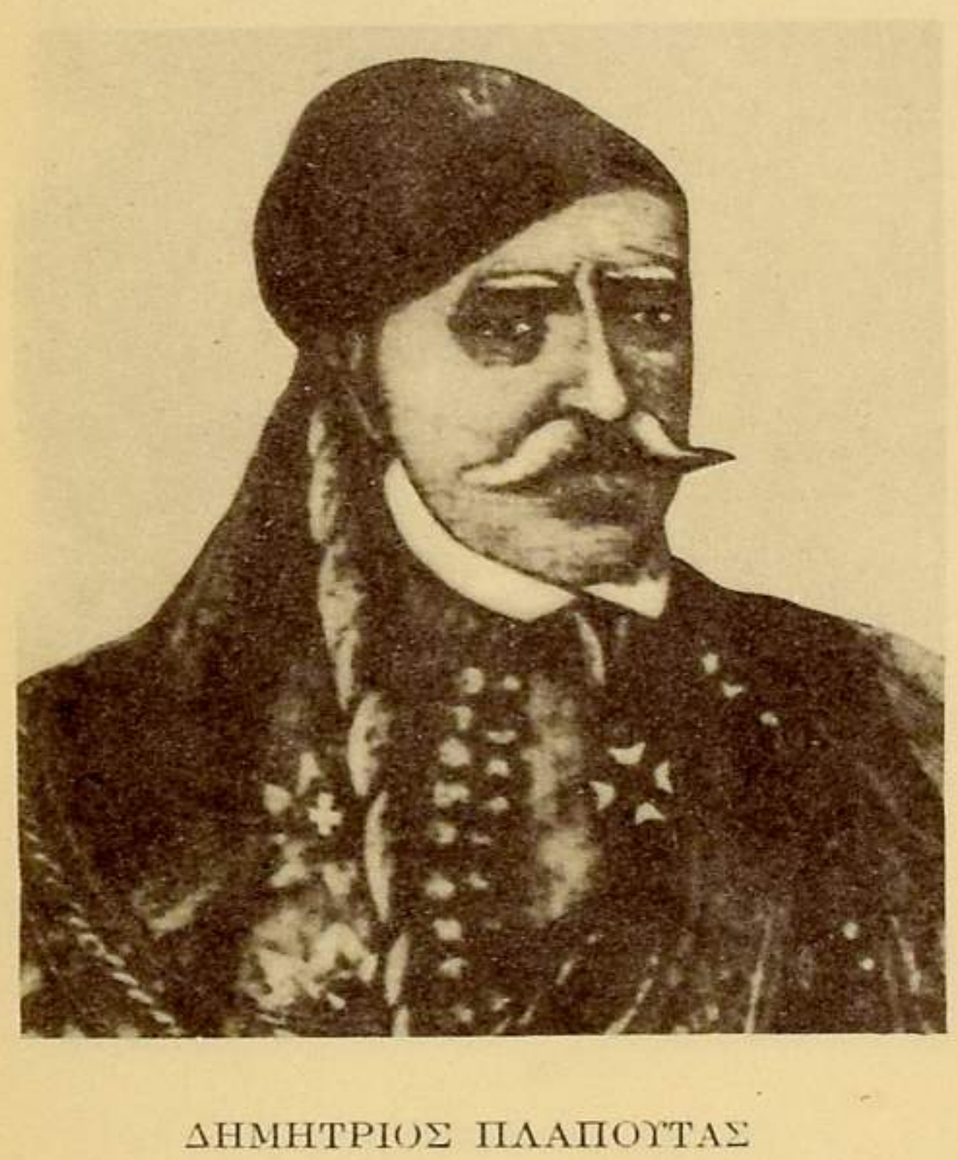
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

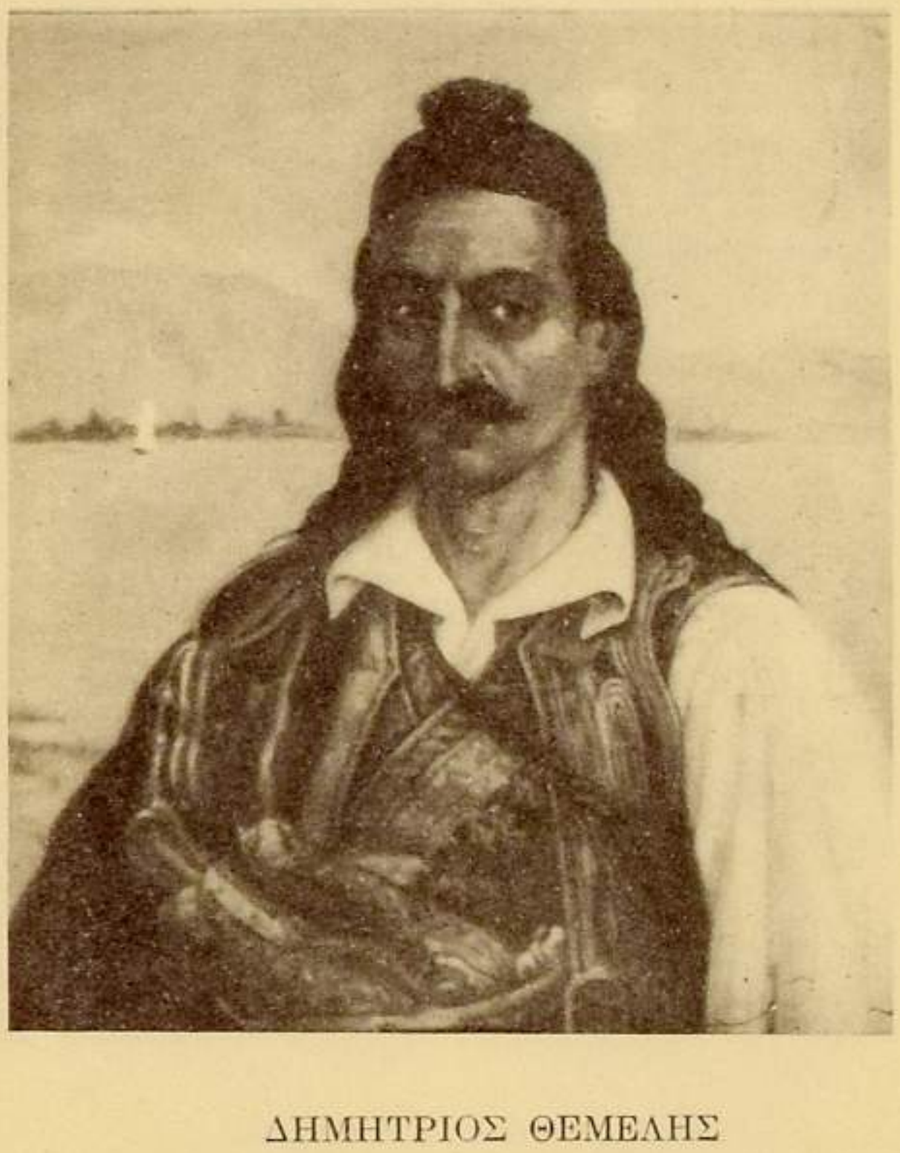
ΓΕΝΝΑΙΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΚΑΝΕΛΛΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

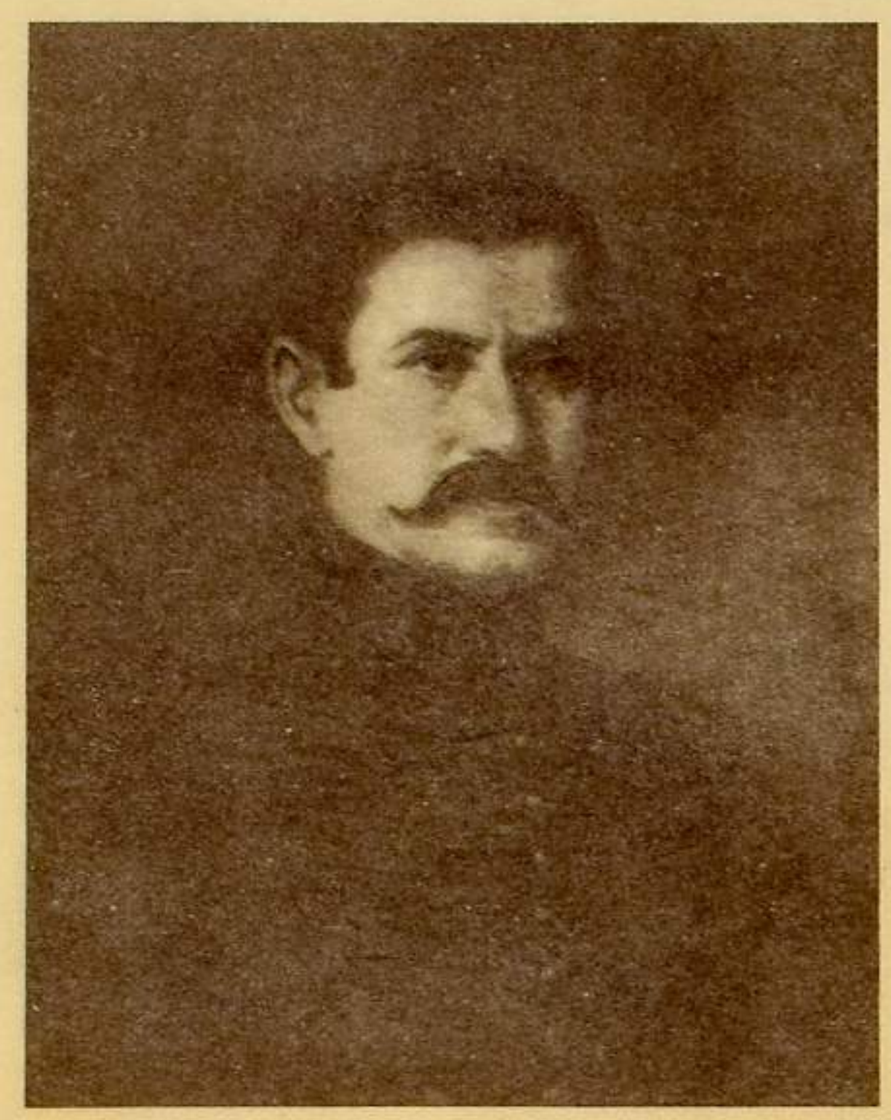

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

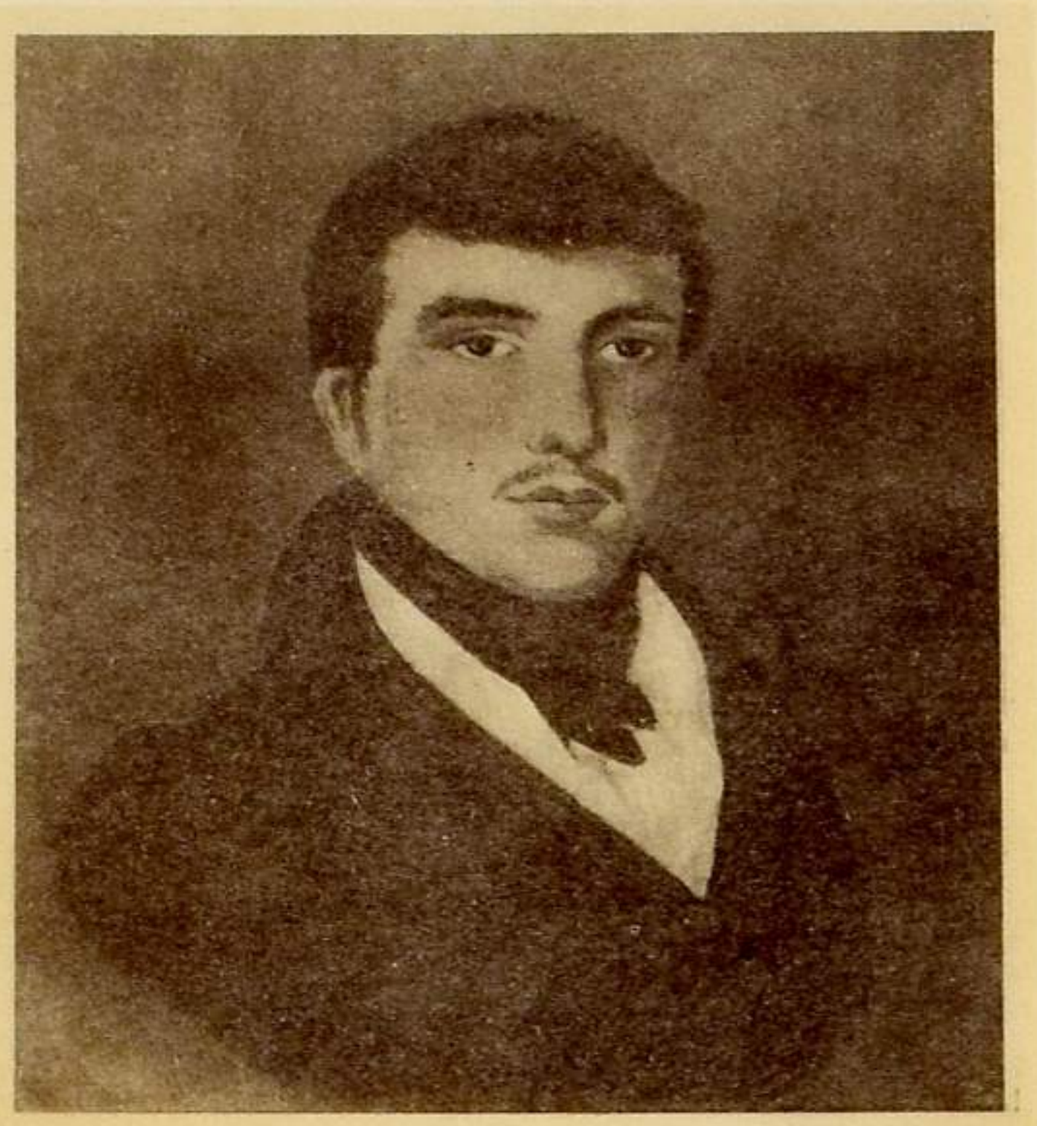

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ

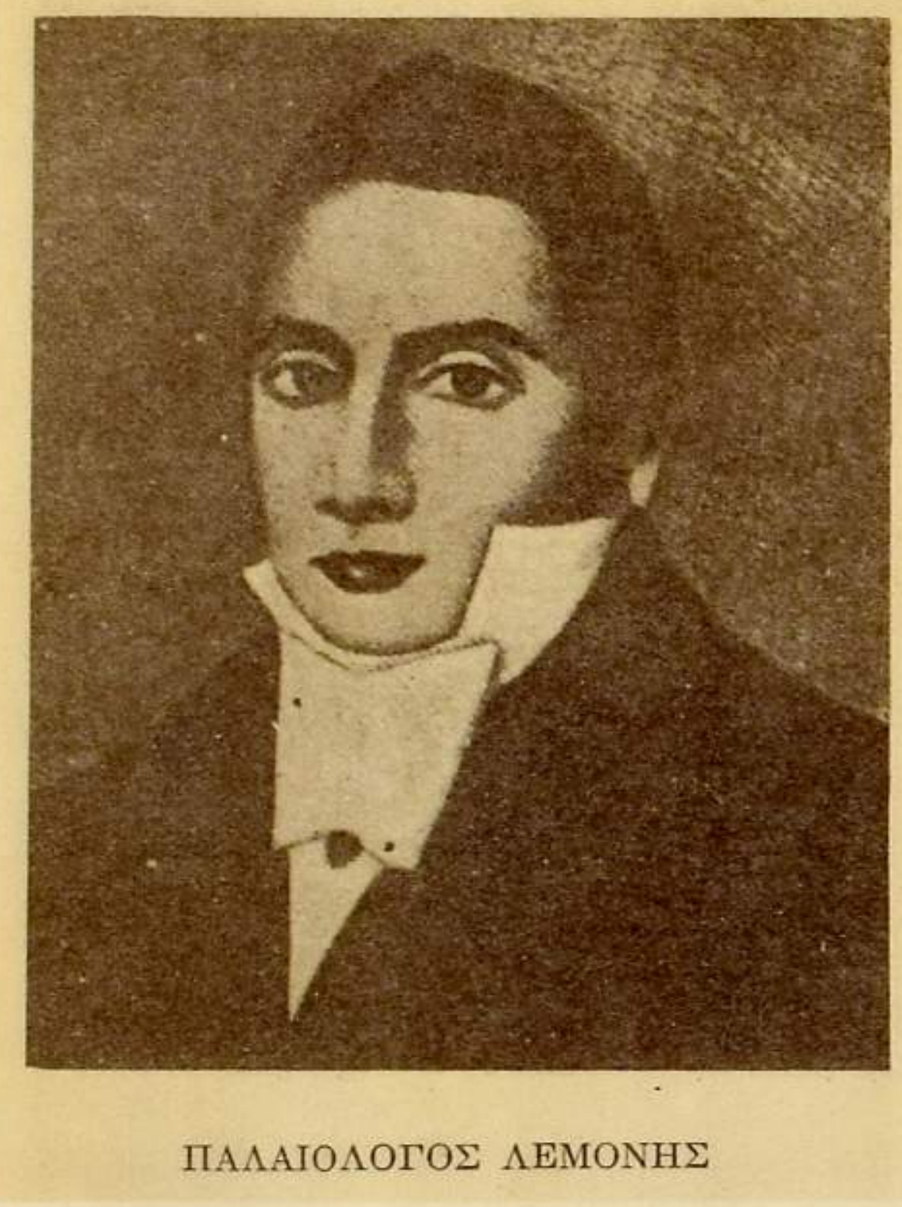
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

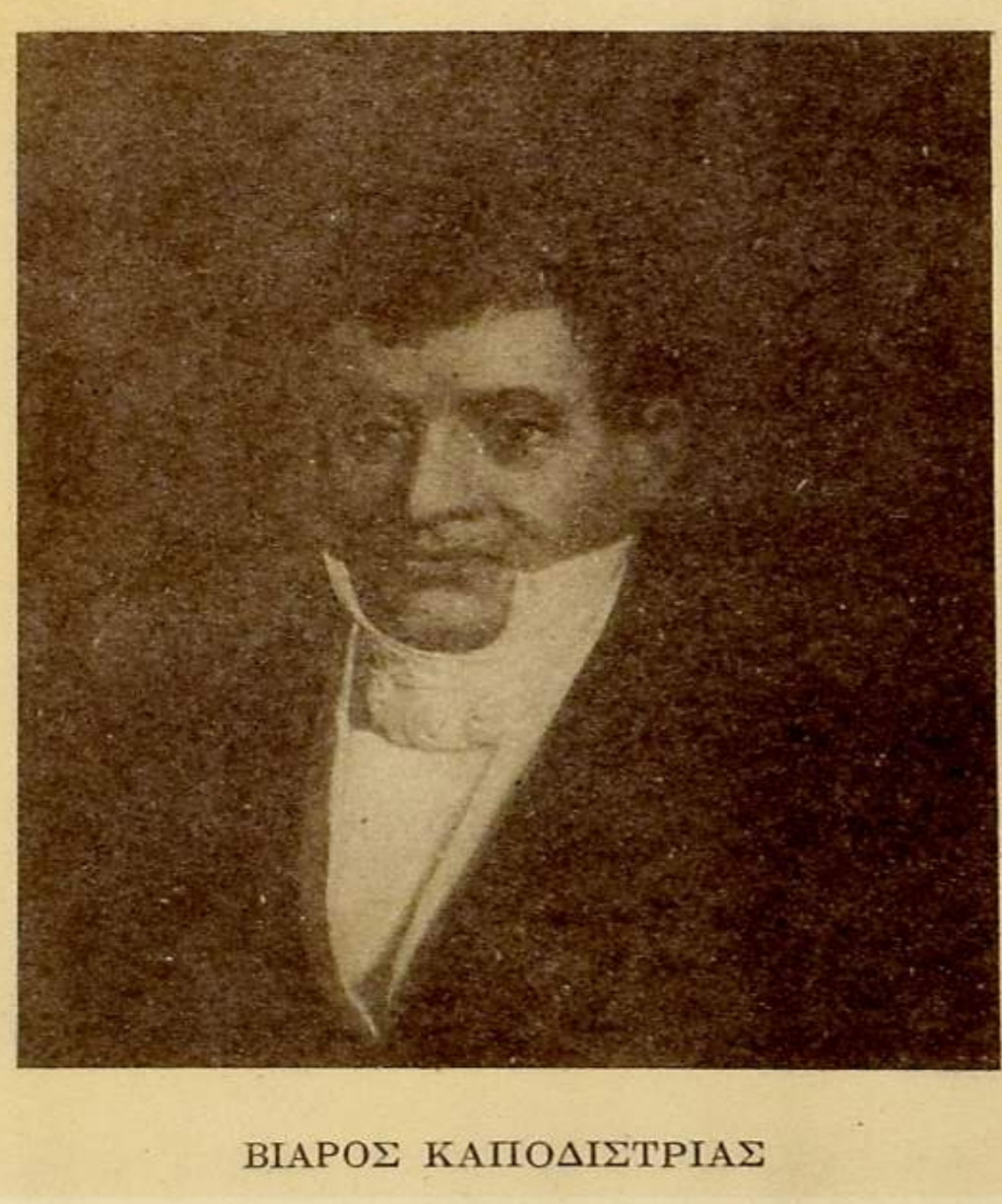
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΛΗΤΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ Λ. ΜΕΛΑΣ

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΛΕΜΟΝΗΣ

ΒΙΑΡΟΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΙΜΕΝΑ
ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰ αὐθεντικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα δημοσιεύονται ἐν φωτοτυπίᾳ περαιτέρω, προέρχονται ἐκ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, τὰ πλεῖστα, ἐκ τοῦ τμήματος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος.
Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν κειμένων ἦτο νὰ παρουσιάσῃ μεγάλην, κατὰ τὸ δυνατόν, ποικιλίαν ἐγγράφων, διὰ νὰ μυήσῃ εὐκολώτερον τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

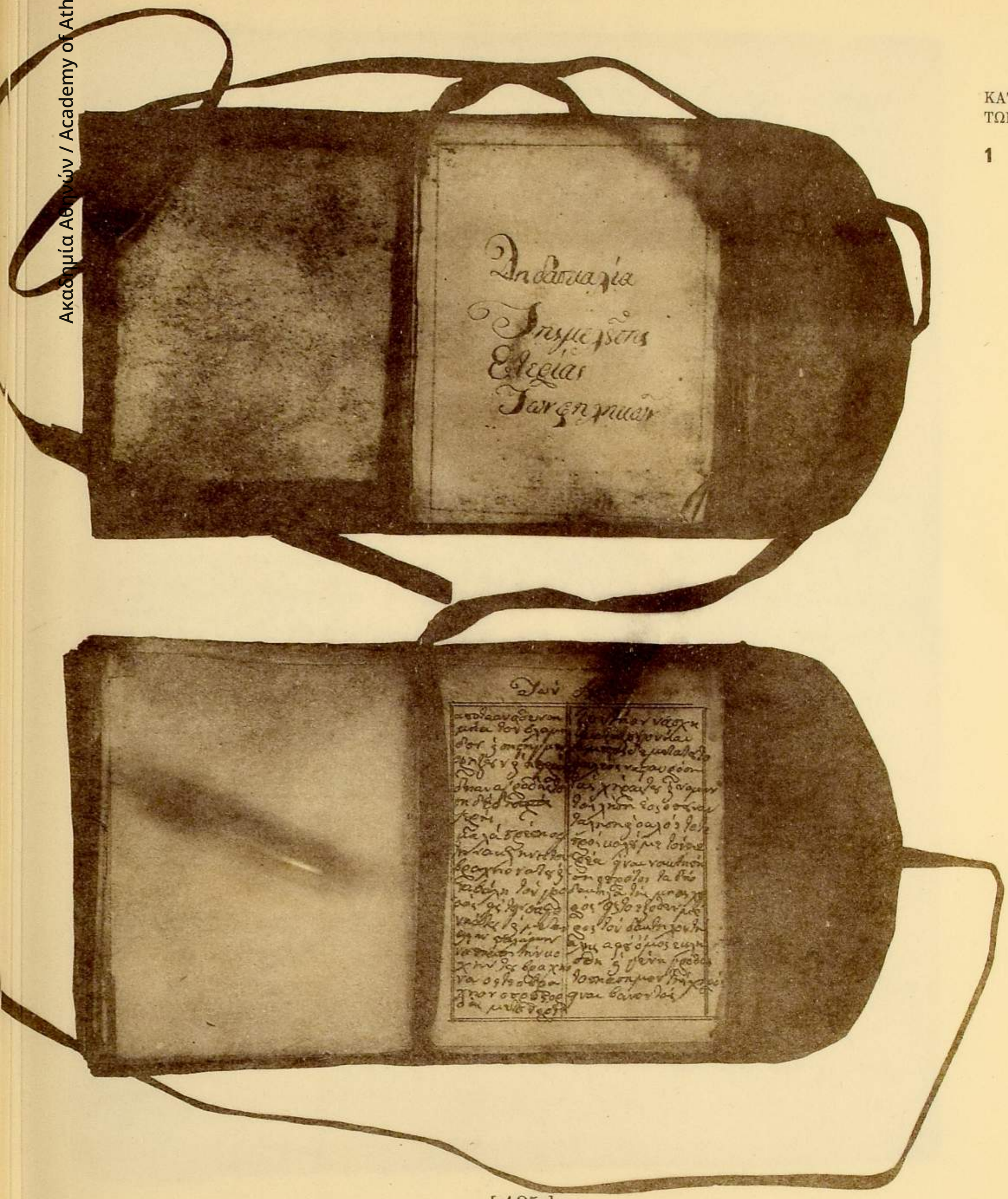
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ντε: Μέσα: θ'

Τὸ τριγώνιος εἶναι μεγαλοί, δὲν ἔχει δέντρα καὶ δεντρολί λόφοι, ἔχει θαλασσίνη καὶ πολὺ αὐτός. Οἱ βλάχοι ἔχει μεγάλοι μὲ πολλὰ μυρτιὰ, ὅπου καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μυρτιὰ, καὶ πολλὰ μὲ ἐλιὲς ἔχει. Οἱ ἐσπερινοὶ ἐκεῖ, καὶ πολλὰ μὲ ἐλιὲς ἔχει ὅλα ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ ἀλωνίζουν. Οἱ ἐσπερινοὶ ἐκεῖ, ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ πολλοὶ θαλασσίνη. Πολὺ τὸ πολὺ καὶ πολὺ ἐλιὲς ἔχει. Καὶ θεοῦ πολὺ πολὺ πολὺ ἀλωνίζουν μὲ πολὺ ἀμμώδη. Τοῦ μεγάλου λόφοι πολὺ πολλοὶ καὶ πολὺ ἐλιὲς, ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ ὅλοι πολὺ πολὺ ἐλιὲς καὶ πολὺ μεγάλοι καὶ ὅσοι πολὺ πολὺ ἐλιὲς καὶ πολὺ μεγάλοι καὶ ὅσοι πολὺ πολὺ ἐλιὲς καὶ πολὺ μεγάλοι (ὅλοι καὶ μεγάλοι ἀπὸ ἐκεῖνοι ὁ ἕνας). Καὶ ἐκεῖ πολὺ καὶ ὅλοι μεγάλοι, καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ἔχουν πολὺ πολὺ ἐλιὲς,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀν. Δ' ἀγάλλει, αἰ̓ ἐμὲ ἀρκεῖ δύναμαι, καὶ βασάξω τὸ μυγε-
μοὶ μεῖ τὸν τύφλον ἐξ ἰσοῦ τ. Βόλ αὐλὰ τὰ ὀσπᾶα μὲ-
γάλα μαθὶ ἐμὲ σεγγαλα γ' ιεκ' ιγ' ἀξιοστέβεα ἐξ τὰ ἀ-
πομιδὲ τροφίας, ιγ' ἀσὸ τὰ ὀσπᾶα μερέγαλα ε τύχε τ' ἐβλ-
έθια, ιγ' ὅι ἀβ' ἐμὲν ἐξ τὰν ἐκεῖ ἐν ἀξέρεα, σεγὸδ τὰ
γάδε τὰ δάλον σεὸ ὁδαγμοὶ τὰ δάλον μὲ ὅγα
τὰ σπιδεὲ βασαλὰ τ. ιγ' ἐγὰ σεμέσαμαι ἐμεσορῆ τὰ φο-
νὸς ὰν σαεαβάξι ἐν ἐξέρεα, αἰ̓ ἐμὲ ἐβὸ σπιδεέσεφοι
αμμεμὲ τ.

Δι Τίνος σαῖνι τὰ ἐσφωνῆ, ὅ̓ ὅγλοι οἱ ἀγλοι ὁδομαὶ ιγ' ὑσ-
φοεσόδι, ὁσ' ιβὸ ἐξ τὰν πεόμαν ἐμὲ σπιδεὸν τὸ τὰ ἐμοδε-
δε δ' ὁδομὸ ἐν' ἐξέρεα. ιγ' αὐτὸν ὁδὶ ἐσθαὶ ἰδὴ ἀμαε-
ἐν' δύναμαι ιγ' ἀσὸ ἄφοι ἐξ τὰν ἐαυτὸ τ. τὰ σαφεβὰ
ἀσὸ δ' τὰ μεῖς μὲ ἐξ τὰ ἐξέρεα.

Ξι Τοῦ ἐβεμὲ τὰ σπιδεὸ ~~βασιλεύσ~~ ον. ἀγωνία, ὅ̓ αὐτὸ-
ον θεῖτε ἀπλαμιδὲ, δια τὰ δ' ἐβεῖ μεγονὰ ἀπόμι,
ιγ' τὰ μεῖν ἀπλοτμοιεῖ τὰ σεφμιδὲ μὲ ὥα μι-
μεὸν τὸ βιον μεφέν. Τὲ αὐτὶ ἐμὲν τὰν ἐμοδὰ
ιγ' αὐλαῖ τὰ ἐβεῖ ἀπὰ ἐμοδέβεν.

Ἀι Ποῦ βεῖ, ιγ' σοῖν ὁ σόμος ἐν' μεῖ ον;

Βι Τ' ονμμιδὲ ἐ'λδι; σοῖ ἐσμμέλβι, ιγ' σοῖα ναλαεάσω.

Γι Ἐνμχιόδι σοὶ μὲ ναῖνα τ' ονμμὲ, τ' ὅγλον, τ' ἀγλον λιά;

Δι Ἐβιμιόδι μὲ αὐτὶ, ιγ' δὰ σοῖα ἐξλα γ' β' ω' ιγ' β' ἀγλο;

Ε Ἐ ἔβεμ νσαιβοομδέξ — ; ἐ'λδι ιεῖον τὰ νσαιβοοδι;

Ϛ Ἐ'λδι ἐμοδα; ἔχω σοῖον; αὐτεσα; ιγ' ἀσὸ' ιγεὸ;

Ζι Ἐ' αὐτοιδὲ νμμια μεγὰ ἰγια, τ' μαβαβὸ ναλαεάσω;

Ηι Ἐ ἰβεμ αὐχοιτιγλοι ἐξ τὰ' ἐσμμιγλὰ σι; ιγ' ἐαθμεξὶ σιφιαὸ ἔβα;

Θι Ἐ'λδι ναῖνα ἐλῖν αἰ̓ν, ιγ' σοῖος ἐβεμ;

Τιῖοι σοῖ ἐ'λδι σιοσὸ ἐξ τὰ' ἐξῖ τὰ ἐῖ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ν. 2.

Μέρος Β΄

Μιλεί μιαν, ζ΄ δύο ημέρες η΄ τρεῖς νυκτές σοσοῦλα σηρόνλα χί ασσελές μεγάλες. χί σεῦλον βάζης εἰσάλα χί μιάν δενόζην μιάν χωόλα, εἰσάλα χί ὀσσίας α-θλιά ὁ νυκταχάλος λό νεκρόνλε. Χ΄ύδ λό νεκρόν σημλάχ βι΄ δυσίαν βι΄ εἰνβήσζης, ὀχί εἴνεζαι χρεσσό λιά λιν νόχ σαβρίδοι νεχσί σεφφλοσσοίσαν. Χ΄ύδ λό νεκρόν χῆς ὁ-μοίοι μεχρύβι, λό ὀσσίον χ΄ δενυκιοχλάς σαχρί μεῦ λίδλ λιά βι΄ νόσσάσιν βι΄ εἰχλαδχρίας βι, χή χήνδα σαρί λοῦ χόλον βι βίνον σαφαμνδίαν βι΄ σηλαβίας βι.

Χή Ν΄ μεχλάν λ΄ αχύχι, αὐίσον λί ξοκαχάλς λόν εἰανβό λ αχ-χυβί δυλαβί, λιά εἰ΄ αἰμοχηδίσζ λό μυχτήριον, ὑχ΄ λιά-μι χρεί, εἰ΄ ξοκαφῆ χή΄ εἰ΄ σαφχβῆ λ΄ ὁλομᾶ, χή λόν ὀσσίον ὑχ΄ εἰμεχῆ. λόχ΄ μοίοι ὁ δαίαλος χ΄ μεσοχχ εἰ΄ λόν εἰχλδχροῦσζ. χ΄ λ΄ μεχλόχλα μεδυμεχῆλί λ΄ χηνα αὐχ-χυόχλοι.

Μιλεί βεῦλα μοιαχῆ, μεί λό λξί μοίοι χόνο νεχλί χή βι΄ δενόχλε, χή νόμιλ χηνα εἰσεχῆ λό σημεῖον λ΄ εἰανβό, χήλα λ΄ λόλες χή΄ αἰδαίλχ μεί βαβύνοβαι βι΄ χηάνα, χή βαίνοδαι λό λξί΄λ αχέι εἰσάνο χή αὐχί αἰοιμόν, αἰά-χλ λό νεχράνλ, οδυίσαν νόχ αἴλο σοῦ.

Λόχ εἴχοδαι εἰνχίν λό νεχρί αἰαμχηόν χή λό αχίσεχροί λ νεχρί, λ΄ ηλχη. αὐλχέ. αὐλό λό νεχράνε χήνα ὁ μοίοι χυχόβι, λόι ὀσσίον χ΄ δενυκιοχλάς σαχρί μεῦ λίδλ λιο-μοί χή λόι ὄχλον βι΄ εἰχλδχρίας μεῦ. χή νόμιοι χ΄ ὁμῦ σαχνι βυίεαχροί λοιι, αὐ μί΄ αἰαχμιδάνες λή ὄχλη, χή αὐλή εἰχλιοχλῆδ μεί ὄχοι λ΄ αἰῦχιοι οδέλ χή βι΄ ἰχροί-βλα χή μεχαῆδάχλα λ΄ δεχῆχμαλος.

Χηδοδνίδι βεῦ ἠχχηόν, δάχης λή λξιοί ο χέρι εἰσάνο χή λόι αχίσεροί ὄχιοι λ΄ νεχί μεί λ΄ αχίσεροί οιιούχς βι΄ ἠχοάνα.

Βέ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βι' ἐξοίκια γι' αὐτός ἔκρε ὑσαύτος μεί βέ λέγιαι τ, γι σεμνεῖ βι' αὐτήτδε.
Ἐνιόσιος δ' αὔριάτ γι' σαιλαχτ σαβεσίος ἀχτδιαδ δεῖ,
δ' μοίν αὐδέτις γι' σιδηνεῖδε ἢ σαφαβάδες γε σοι-
σεῖ τελα'ἢ' μιοίας βι' αὐτιαν ἐλέγοιας, γι' μεί βέ
λέγιαν βι' ὀξοίκια ἔδοσαν οἱ μεγάλοι ἰχθοῖ λιν ἐ-
γαθιαν. τεδίχοῦ βιν' λέγια .... εἰ σαβρόδες λέγια...
ἐβιν λοιδε .... ἐσαγγέλιες ....., γι' βιν λέκορχ δεί
μεῖλοι, οἱ γι' ἐμό ἐδέλκδε χέ βι' ἐλέγοιαι λιν αὐτιαν.
Μεδεί βι' σαχοτδαι τεδιέρουσι σδύνεδε-λό μεροίης, γι'
λόι σαεσχεῖδε εἰ λό αὐτιαδεῖ τεχεῖ, ἐσδδ' αὐδό ἐξ' δ σάν-
δοδ μεδιν' λ μεχόβεσ λιν μεδ' ὄρ ιν νδαοχόσιν τ.
Κεῖ' λέβ μεροῖν αὐόχεδ ἐκόσιν ἢ' ἐξεῖ ὄρ ιν.

οἱ Ὅρκοι.

„ Ἐνιόσιος δ' ἀλλχδιν δεῖ δ' δεῖ γι' σαιλαχτ σαχοιάδ,
ὁχεδδχμι αὐδδχδιλδ, ὄβ δχλ ω μέβ σχοι χέ βι' ἐλέχοιαν.
γιδέ σαέλα γι' δέ σαέλα δεῖ' δχλ ω αχμχοιόχ λό σε-
ερμιχοόι αὐχό λι' σχμχα, ς' ἰόχμ βχ· μεῖ δχλ ω
λιόχ, εα' γιδεμέδε δια χοῖ, ὄβ ἐγώ μέδόμαι ἢ' σχοι δ-
λιν, μεῖ σχμχοῖ μοι, μεῖ σιδομδιοί μοι, μεῖ αὐχ
μοι:
Ὅρκοῖμι, ὄβ χέ δ' ἐξεῖ δεῖ' δχλ ω ὕμδχ χέ χέμχοίαι
αὐῖχι ἐλέοίαι, οἰχα'α γι' α" ἔδχ, μεῖ χέ χέκεία δέοχοῖ
ὑχοχχοιδιοί, αὐῖα' μοῖμα ὄβιδχοί λοχοί ἐβδχοι ἐχό
χέ δι λόι ιοόχμοι, γι' βι' σχέου μεέχχα, δχλ ω δι μιδεῖ
μοιδεῖ ὡς σχοι βι' ἐλέοίαι.
Ὅρκοῖμι, ὄβ χλ ω χρεῖχ χέ βι' νχδέα μοι αδιαῖχαιδοι
μόχοι ειαιδδι δι λεγέιδιχι σαβοιόδχ γι' λαι ὁχεδι
ς γι' ὁμοχεοιιόιδοι. χλ ω ὡμχῖχ σαέβ ιχόχοι σχοι

λόχα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κι μα, χυεί εά νιλιαεοντῶ αμιεέ δαί ξούας, θεήσ-
διδη σπίδι νίχεηόι σαεκόδγμα, θεήσ βοιδῆ, συμβι-
ηόγ, αυδμεκά νὶ αόθωτ, δχυκᾶ χή αδνίαεδν ὅμοχυτ.
θεήσ σιδόχμα βεί βοίηιαν, δαί εἶχμα, νὲ χμοχῆεα, δή μι-
νόαχη βέ βοιηιδόαυς δ νόα, χή νὶ ὁδοῦαν αδχμίδυ.
Τεήοι σπίδυ ὀχηίνχμα χέ νὸ χεεαί ὅνχμα ας, ὁ' χεεά
χή αἰθλία σχμί. ὀχηίνχμα χέ νεί σχμυχμοιήχη βαδάεχη
ας, ὀχηίνχμα χέ νὶ σηεά λάχμνα νῦ ἐχμχεηόνδυ χή-
νεδδίνας νεβοίηιαν ας, δαί ὁδοῖα νόχη ἐῶνας νεβέ σχμχή
ὑδοεάχμ δαί νεχεἐδναν βίνας ας. ὁ'μ ἀχμιχμοῦχη ὅεηχμ
δοί, ὁ'μ χέ νὸ εἶχῖ ὁ'δχεἰχ χέχη ς' ἐχεβέ χή' ὁ ηιοδοί νῦ δε-
εηχμιχμῶ χμ, νὸ ὁ'ιχμχέ ας ὁδχμχόί νῦ σεαἐῶ χμ, χή' ς' ἐ-
δχεί ας ὁ'νχμεάα ς' ἀ'νδαχμιοδῖ ἰνῦ ηιόδυ χμ. ς' ἐχμα δχ-
χμωνόχη ἀ'ί ἐἔαεδχἐη εδυόχμέ βί'χμεχῆέ χμ ὅἔχη νέ'ιχμαχ
νή βῖ βιαχοαχμοιόας βι, νὸ ὁ'ιχμέ χμ οἱ νεβὰ βαδοχεί,
χεηεοιόχμοι χμ ἀέ ἔχη χέχη χέ ἐδοῖεοχέί, χή' νὸ ὑδοηέ-
χμεοί χμ νὸ ἀ'ἰδηέχμεοι βῖ νεβεέες χή' ν' ἀ'ἀέχμεβι, νῦ
ὅχμιχμοῦχμ χμ. χή' ν'ί'ὁδοι ἀ'ἰδοχμοῦ χμέαιεχέχμέ δαί δοῦ-
χεία ας χή' ὁδέ εἰ'ὁχεῖῦ νὸ χοεόί χμ, ὁ δαίαεδχ ἀ'ί χέχη ς'
ἀ'χμαεδχ ἔχμεχμία χή' ἀ'δαχμιοδῖ ν' ἀ'χμοχεχμεδέχμ, δαί ἀ'ιαέχμ
χμοχῶνω δχί ἀ'χμιδέδα βῖ ἴνεεῦ ἀ'ἰεεδχ ας χμέ βι' ουχμχμδο-
χεί χμ.

Θρόνος μεγάς!

Θρονίβχμα χέ νὸ ὅνχμα βῖ ἀ'ἰδθέαι χή' δηχμνούης.
Θρονίβχμα χέ νὸ ὅνχμα βῖ χμαννοδάῖς χή' σεεννοχεδέις χμ χμι-
νεά σαχμέίδοι.
Θρονίβχμα νίλοι σπίδυ χέ νὸ ὅνχμα (σεεδεοί χέ' χή' ἀχμι'
σεννχμδοι) ν' ννοχμδάῖ ὅνδοι ν' ειὸί χή' χμέοίν ἀ'ἰδθιῦ δχῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅλ ὁσοδήποτε λέ σελίδ σκλησεί βάσανα γέ μέ δυνά-
ας βέ χάσῃ μετ βοιέ, δείχν ανάλογ μυρικόν τοῦ ὅλου
βέ δίνομαι βέ λέξεως λό μυστήριου, λό ὁσοῖου μοιρί-
ιλη γυναῖκ νελέ λόν εἶσέ λόσου.

Θ' οσοσό!

Ἡ ἐλληνέκ ανιξάλη αὐτ τοῦ ἀλφ μετρικ αλφοσύλλαβολες,
γέ ὀνομάζηλη ἐλληνέκ λοῦ αλφαβέτου.
Θ' οσοσί αὐθεντ ἤλθ ἐ τοπικέρουσης λ' χάλέ εἶδους, γέ αὐ-
ὁ δεσί λέ ανγκωμιάζῃ ἐ εὐλογέρα θαι.

Μελέ βέ ανιξάλη εἰδοποιήσου γέ νομίζου ὁ ὁμοιογλέ
σεσοφός αὐ ὀνομάζηλη ἐγκρέτ λοῦ αλφαβέτου.

Τό ἀλφαβέτου.

α. β. γ. δ. ε. ϛ. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 200. 300. 400. 500. 600. 700. 800. 900.

ϛ = στ = 6α. ϟ = ϙ = 90α.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Του θηλάμωνος τὰ γυναικεία ονόματα.

„Θεοῦ ἴδιον ἐστὶ σαλάμβω ἐπὶ μία ἐσθῆτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν.
ἐδῶδιμα σύριζε ἐπὶ μιᾶς θεοῦ ὁρθὰ καὶ κομίζουσι. ἐ ἡμέτερα
ἔνια, οὐχί. καὶ ἐ ἀξιόμισθοι, πλουτοῦσι.

Του σκηνικοῦ

Σκήνουσι τὰ δούκαινα ἐπὶ μιᾶς κλοὸς μὲ βῆ αὐτῆσι καὶ ὀνομά-
ζουσι δεσποτῆ, ἐδῶδιμα ἡμέρας ἐναὶ εἷς σκῆπτρα ναυτίζουσι, καὶ ὀνο-
μάζουσι νηπίους.

Η ἀξιόμισθος ἀπὸ σκήπτρου ἔνια, καὶ σκαίος ἐπὶ μὲ ἐπὶ
σκῆπτρα τὸ αὐτὸ, καὶ ἐδῶδιμα ἀκουίζουσι βοὶ μεῖζον δούκαινα
καὶ βοὶ δρύκλι βάζῃ τὸ σκηπτοῦχο τὸ, τὸ ἐδῶδιμον ἐπὶ τὸ
ὀξὺ, ὅ ἐ ἔνια σὲ ἐλευσύνα. ὁ δὲ αὐτὸς ἀξιομισθίκι βάκου-
δας βὲ κλοὸς χλόη τὸ τόμο, καὶ λευκοῦλας ἐν σκεῦ ὁμάδι,
καὶ σκαίος ἐπὶ μαλὸ τὸ, ὀδὲ ἐπὶ τὸ ὀξὺ, ὅ σώσα καὶ ἐ-
δουσι μεῖζοι ἐπὶ κλοὸς.
Καὶ ὅλα ἐπὶ καὶ παράξῃ ἐναὶ ζύσου βὲ σαλάμβω: μὲ τὸ
δούκαινα βῆ αὐτὰ κλοὸς καὶ ὀμφάνῃ ε"ξο. καὶ αὐτὸ εἰναῖ,
ὅ βοὶ βάζῃ. σκαίουσι βὲ κλοὸς οἱ σκηπτοὶ ἀμφὶ τὸ σκοῦσι
ἀπὸ σκοπιᾶς ε'σπέμπω, καὶ ζῶ ὁμοίως.

Του ἱερέως.

„ Ἀπὸ βὲ αὐτοῦ σημεῖα βου θηλάμωνος καὶ σκηπτοὺς ἀφ-
ἀπτα καὶ οἱ ἱερεῖς. καὶ ἐναὶ ναυτιοῦσι δὲν ἱερὸς κα-

Δια-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γιά, σρεσόδ ὸ ρᾶ ναὶ κμήν Λοὶ βραχιόνα, ιᾶ ναὶ βαῖν Λόν
μεόδον ᾶ μὲ βὶ σαγῦνα ᾶ, ιᾶ μὲ βὶ αἴλλην σαγαὶ-
μεν ναὶ σαὸν βὶ κόχεν ᾶ βραχιόσᾳ, ὅσε ὸ βραχίον
ὸ σεοὶ ὁρδὲν μεὶ Λὸν ᾳοβουλναὶ ναὶ σχημᾶβρο γωνίαν.
ᾳμεῖσοι δὲ μεδαὶ Λὸ ὸ αἴλλοι ναὶ ζαυρύνῃ θὲν χδεκᾶ,
ιᾶ ναὶ μεχὶ Λοὶ ᾳνόν, εὖρ ὅᾶ δεὶ ᾳνόσδ ιᾶ ὸ αἴλλοι Λὸ σχῖ-
μαΛοὶ χδεῦᾶ. Τὸ δὲ σεοσχῆσορε Λοὶ ᾳμεῖσον ᾳῦᾳ, ναὶ
κνοσίος ὸ σεῦλοι ᾳαὶ Λὸ δούΛεβα δεῖ μναῖ χδεοὶ ᾳᾶς Λὸ
ἔξοδεν μεᾳοὶ Λοὶ δουΛβᾶναν βῖ αἴλλᾳ, αᾳ ᾶ ὅμεν ναὶ
σθῖ ιᾶ γνῆς μεσδος. Τὸ δὲ σναόμεν βῖ χδεοὶ ᾳῦᾳ,
ζαὶνοδε βὶ αἴμᾳοᾳ ὸ ᾳᾶ ᾳὸ βὶ βοῖβᾶ ᾶμναᾳᾶ δε
κνβᾶᾳ ᾶ αἴλλᾳ εὸδεν βῖ σναιόμεν.

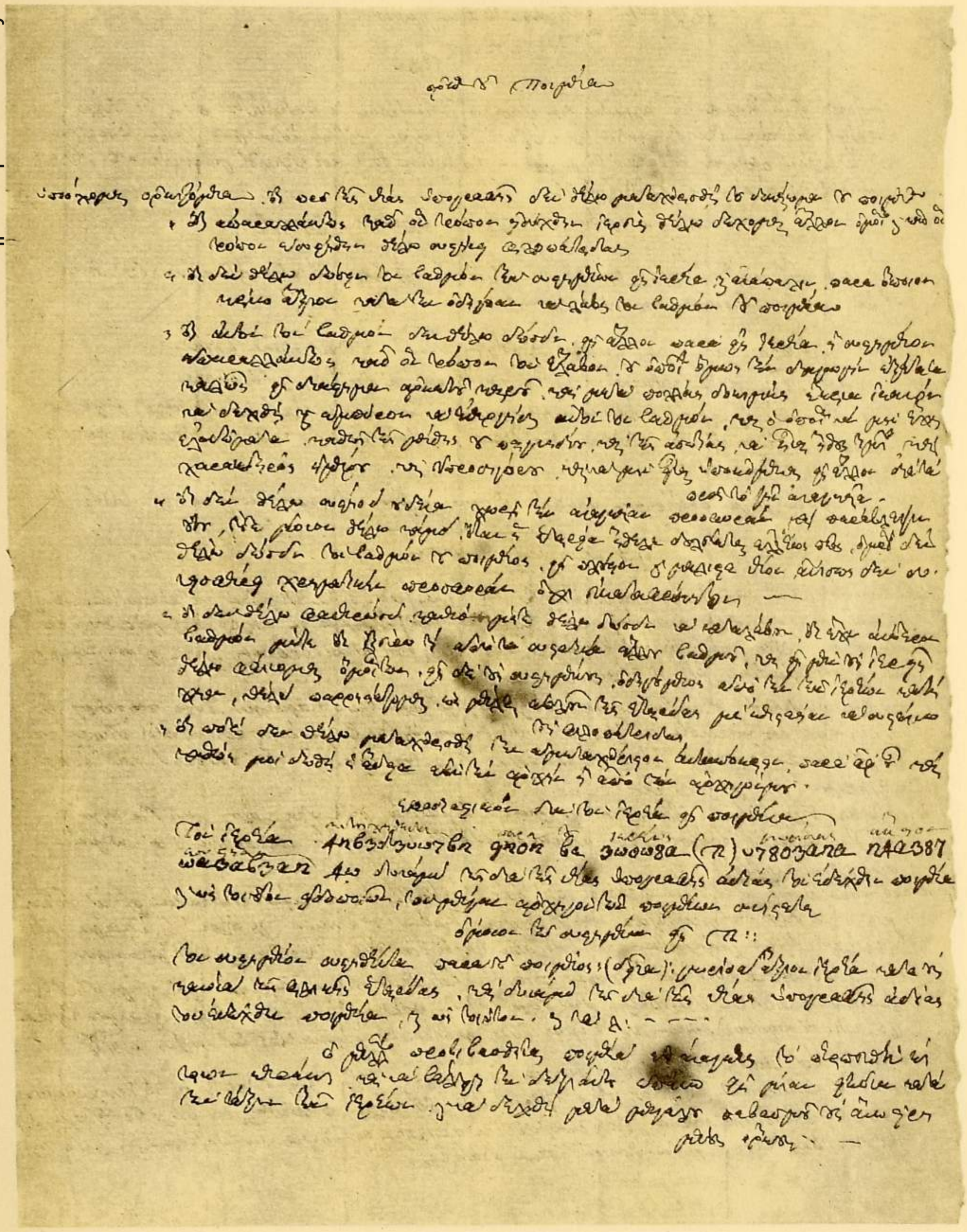
Μεδὲ βὶ δᾶᾳοᾳ Λοὶ αἴοδεν σμεδοᾳ ᾳῶχδᾳ ὸ
διάλογος.

Ποᾳ εἴδῃ; — οὶ εἴδῃ. Πόσα; — 16. αἴλλο ᾖ σγιο-
σόλεον ἴχδᾳ ναὶ μεὶ ᾳόᾳ; ᾳδαῖ μοι Λὸ σεῦδο-
ναὶ ζᾶ ᾳδαὸ Λὸ δούλεον. ιᾶ ᾖδω, αᾳχίλᾳ ὸ σεῦδος ᾳέ-
μον Λὸ αἴ: ᾳοᾳδον, ιᾶ ὸ αἴλλοι Λὸ δούλεον, εὖι ναὶ Λμδύ-
ος ὅᾶ ᾳ' ᾳεῖβι, ᾳῖᾖ σουίᾳαλᾳ αὸδ εἴᾳ ᾳοιᾳᾶα.

χαμιμ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

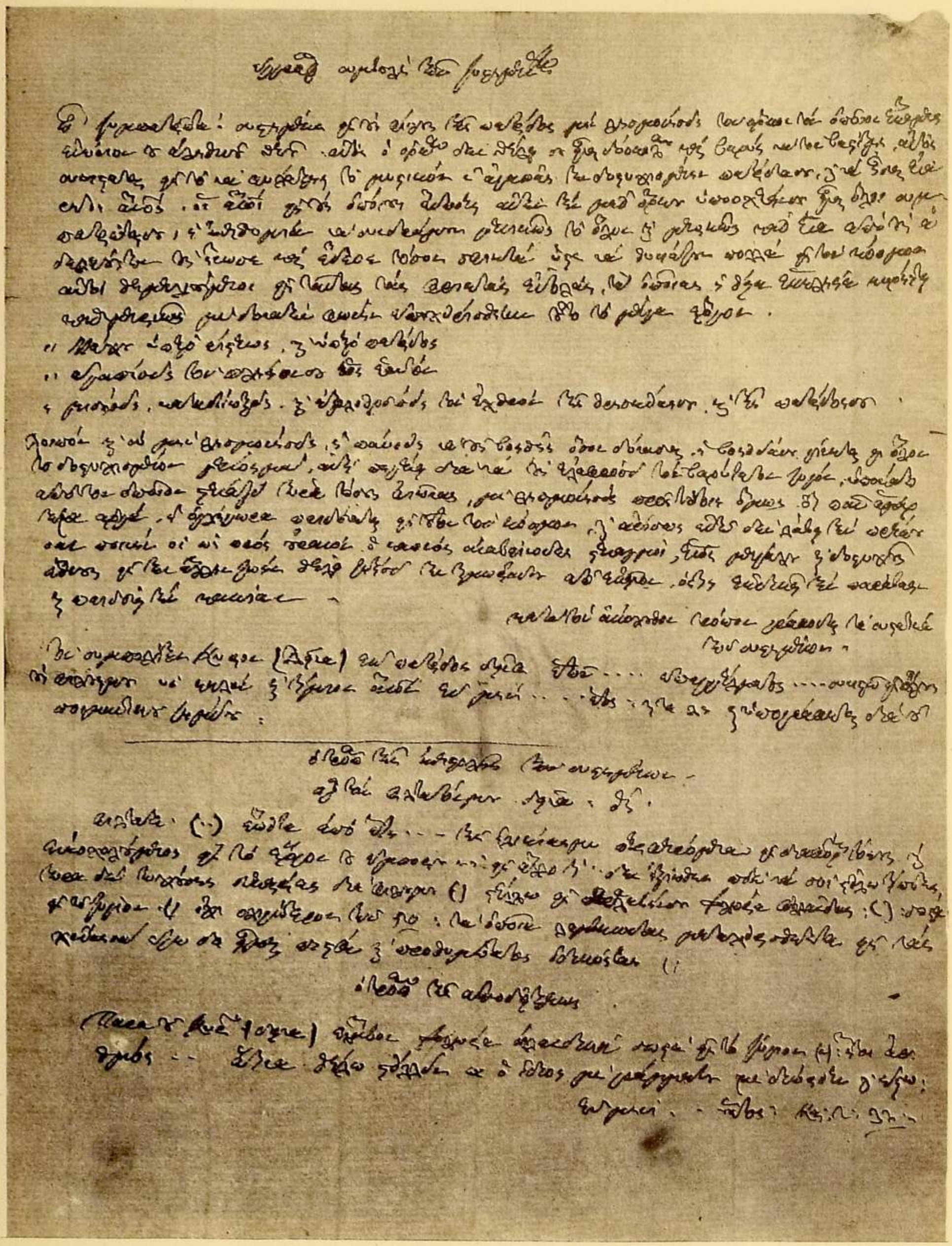
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

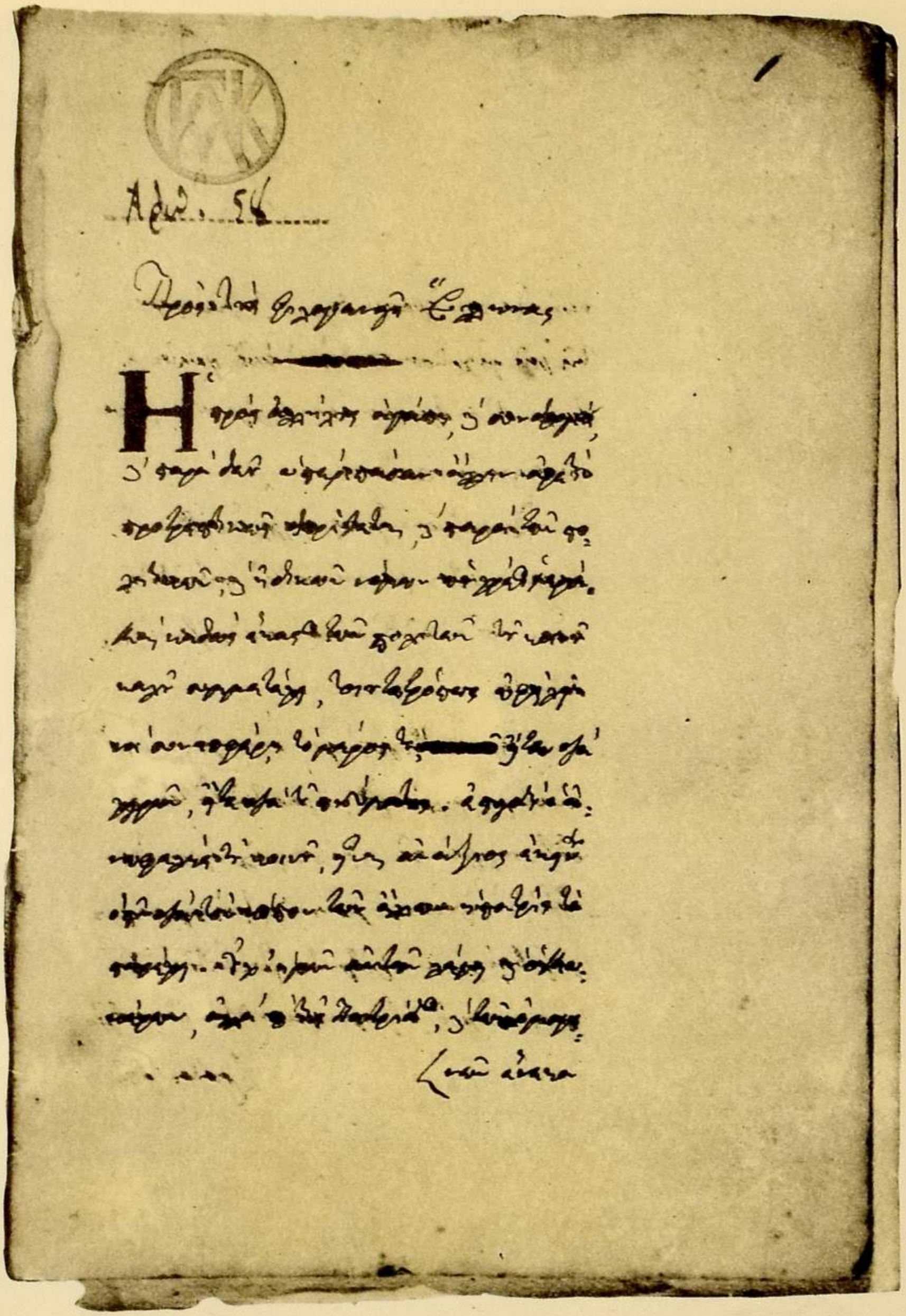
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

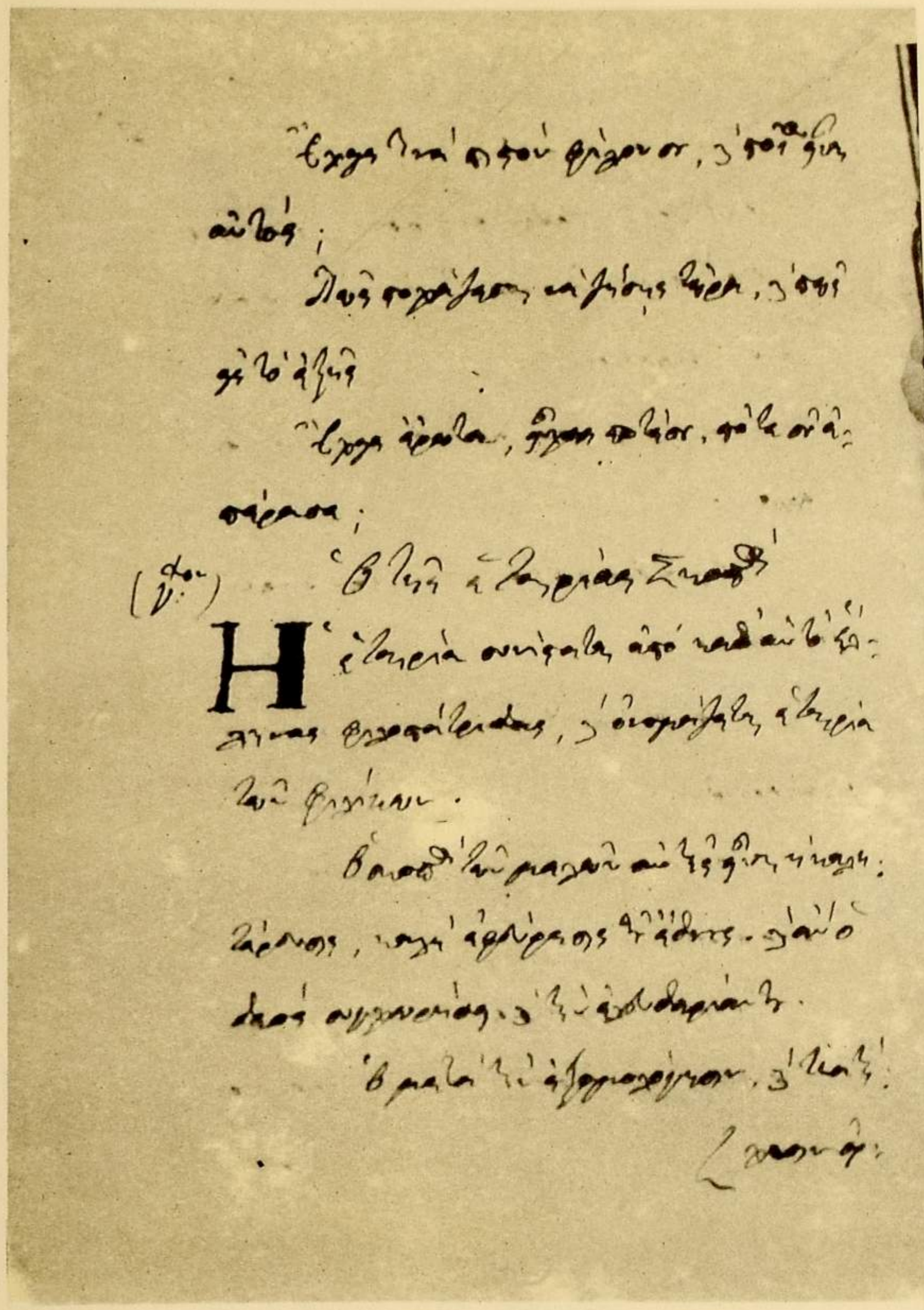
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

4

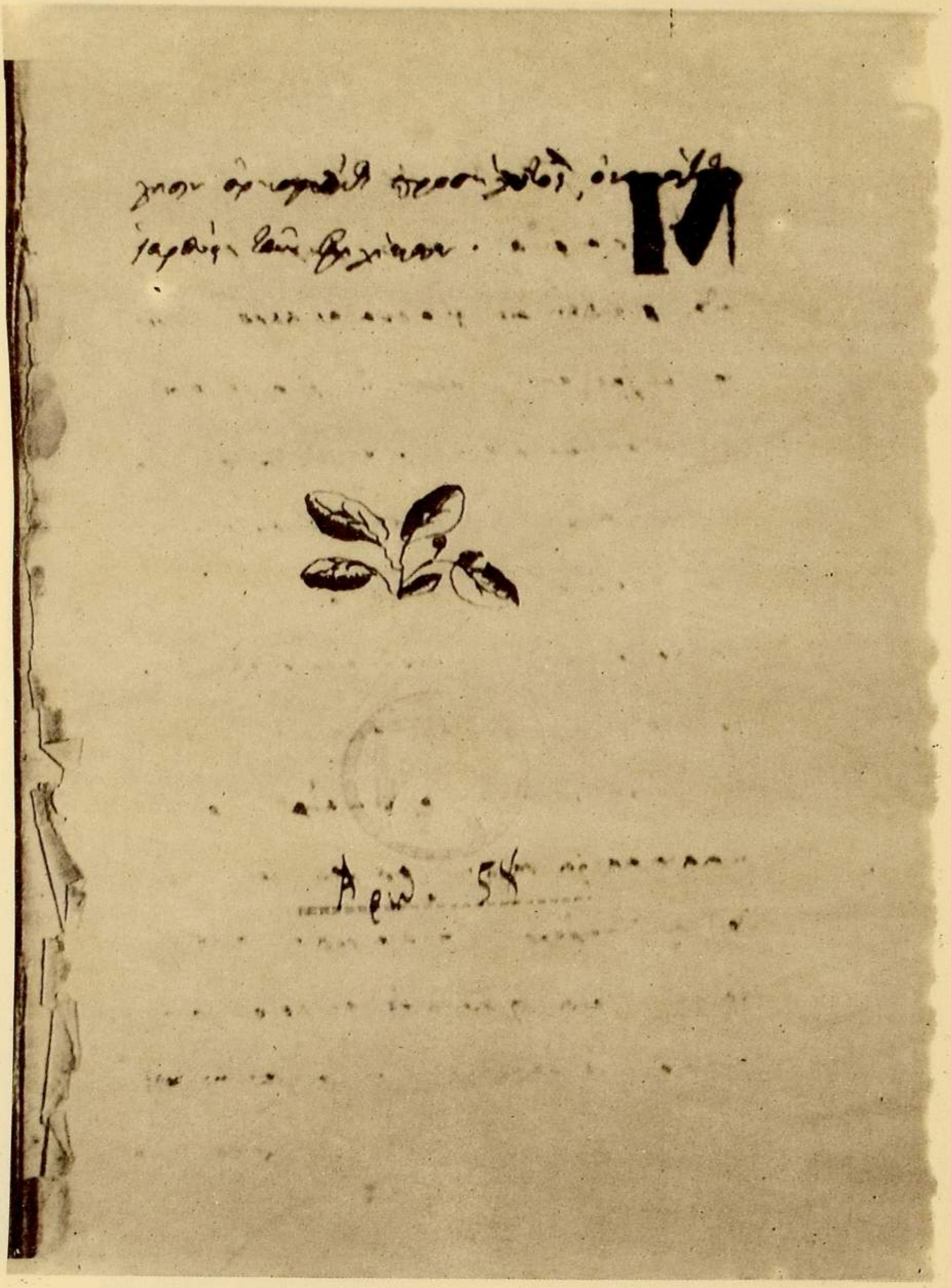
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ ἀλφάβητον τῆς Τσακώνης τῶν φυτειῶν.

α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ι. κ. λ. μ. ν.
ξ. ο. φ. ω. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7
8 9. ο. α. β. γ. δ. ε. 403. 903.

Τίνος τὸν διαγράμματος ἀρχὴ εἶπεν

ἰς τὸ ὄνομα τῆς μεγάλους σοφίας

παλιερόπο ἱερέα φυτικὸν νὲ ἀφιερόπω ἰς τὴν ἀγάπην τῆς φυτικῆς
εἰδερίας νὲ ἰς τὴν ὑστεραόσαστν τοῦ μεγάλου τοῦ ἡλεφαντίου τοῦ συμ
σοφίτιν πίριον ..... εἶδεν ..... εὐαγγελίμαλος .... ὃς
θεμμον ὑστερασσοπολὶν τῆς εἰδερίας νὲ τῆς σαλρίδος. παλιχιδνίδα νὲ
ὀρνοδένδα σαρ' ἐμοῦ.

(ὑπογεγραμ. ὁ καλιχιδῶν)

Ζακύνθο εἰς τὸν φυτικὸν, 21 Αὐγούστου 20.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εφύγνια τῆς Ἐγελεῦς τοῦ Βρεν
τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινωνικοῦ —

Ὁ Ἰησοῦς: Ἀλλὰ τοῦ Ἐφόρητον. Τὸ Ἐρυσάρεον. Ἀλλ' οὐ Ἐξ
ᾗ Τὸ Ἐρυθάριον.

" Ἡ θαύτων χαρά, Χριστὸς ἡ ἀγάθα, Ἐὸ βιὸς ἡ ζωή, Τὸ
νόμος ἡ ἀνάγκαιος. Τοῦς Ἐὸ γὴ θεβαιτρώλαι. Τὴ ἀνδ-
ἀραδόλεν, ᾗ γέγονε Ἰούδος τῆς ἀναγάσεως. Τοῦς θάν-
θαρίζον δχὶ ἄβιον.

Ὅμως —

" Ἐξ Τὸ ὄνομα Τὸ θαλρός, ᾗ Τὸ ἐγὸ, ᾗ Τὸ ἐγὸ ονόλ-
μαλος. ἄμην.

Ἐνώδιον Τὸ θανλαχὸ ἐγονίος ἀμνὸν Θεὸ, Τὸ ὑπερ-
κόσμιον Τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ἐ ἐνδυνὸ τῆς ναοῦ
ᾗ θαραβύσσης. Ἐξ Τὸ ὄνομα τῆς ονδιεργάς Τὸ
γένος μας. Ἐμφορόδαν Ἰτῶν Τῶν ἁγιοτίμων σωμα-
θρεῶν μας —

Ὁμολόγεδα = Θτι ἀναδεχόμεθον μὲ Ἐυγνωμοσύνην Τὸν ἄγι-
αν ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ᾗ Τὸν ὅδοιαν μὲ ἰσονὸ-
χῆφον μας εὐηγορέσαν. Δεξόμεν ἐυχάρῃ θέξιν
ᾗ Τὸν θαβρίδα, ὑδοθαγὸν ᾗ Τῆς νόμος, ᾗ θεσπ-
δαν, ᾗ Τὸν γενικὸν ἐὸπρόσον Τῆς ἀρχῆς Τοῦ
γένος Πρίγκιπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ᾗ ᾗ Τὸν
θημερέχοντον αὐτὸ ἀνδάδελφον, Πρίγκιπα Δημήτριον
Ὑψηλάντην —

Ὁμολόγεδα = Θτι δεξόμεν ἐυχάρῃ ὅτι Τὸ ἄρδρα Τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

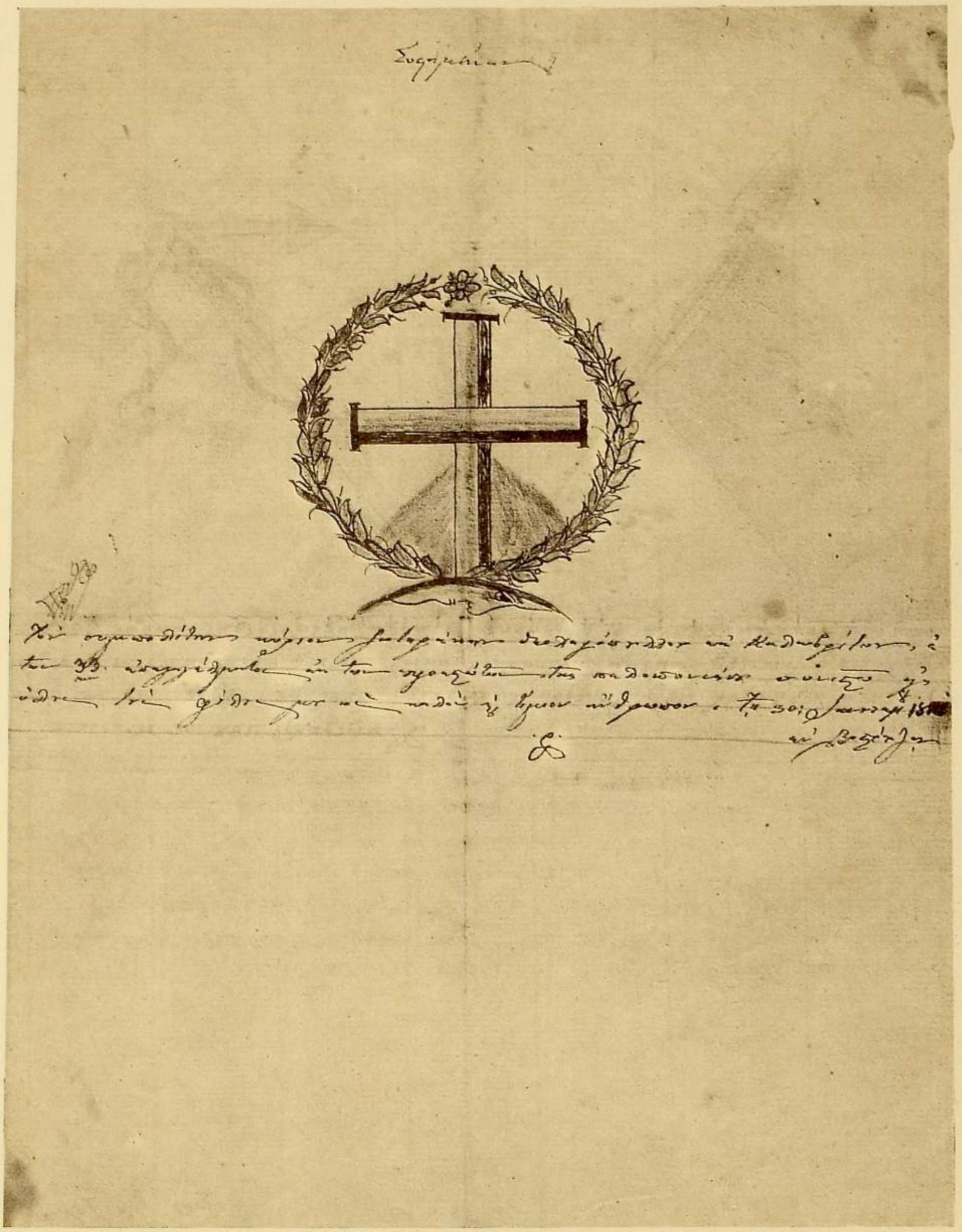
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Διαδήλωσις Τῆ Πρώτῃ Δεκεμβρίου Ψήφισμα
Τῆ αὐτῆ μιᾶ ποιοδοσηθὲν ὑπέρ αὐτοῦ αὐτῆ
δημοψήφιον ἔσεσθαι ἐς ἣν νέαν τὴ ἀρχιδεμάτῃ
Ἄρχοντα Διοραύτικον Δημόσιον Δέκημα—

Θεῖη δοκοῦσα ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ζώσῃ Βασιλέ-
ως Γεωργίου Α΄, Βασιλίσσης δὲ Ὀλγας μιᾶς βουλῆς ὑπέρ ἐν
ὥρᾳ αἰρέσεως, ἐξ ἧς μᾶς παραδοθῇ ἐς Βα-
σιλεῖαν ὅσην τῆς ἐλπίς —

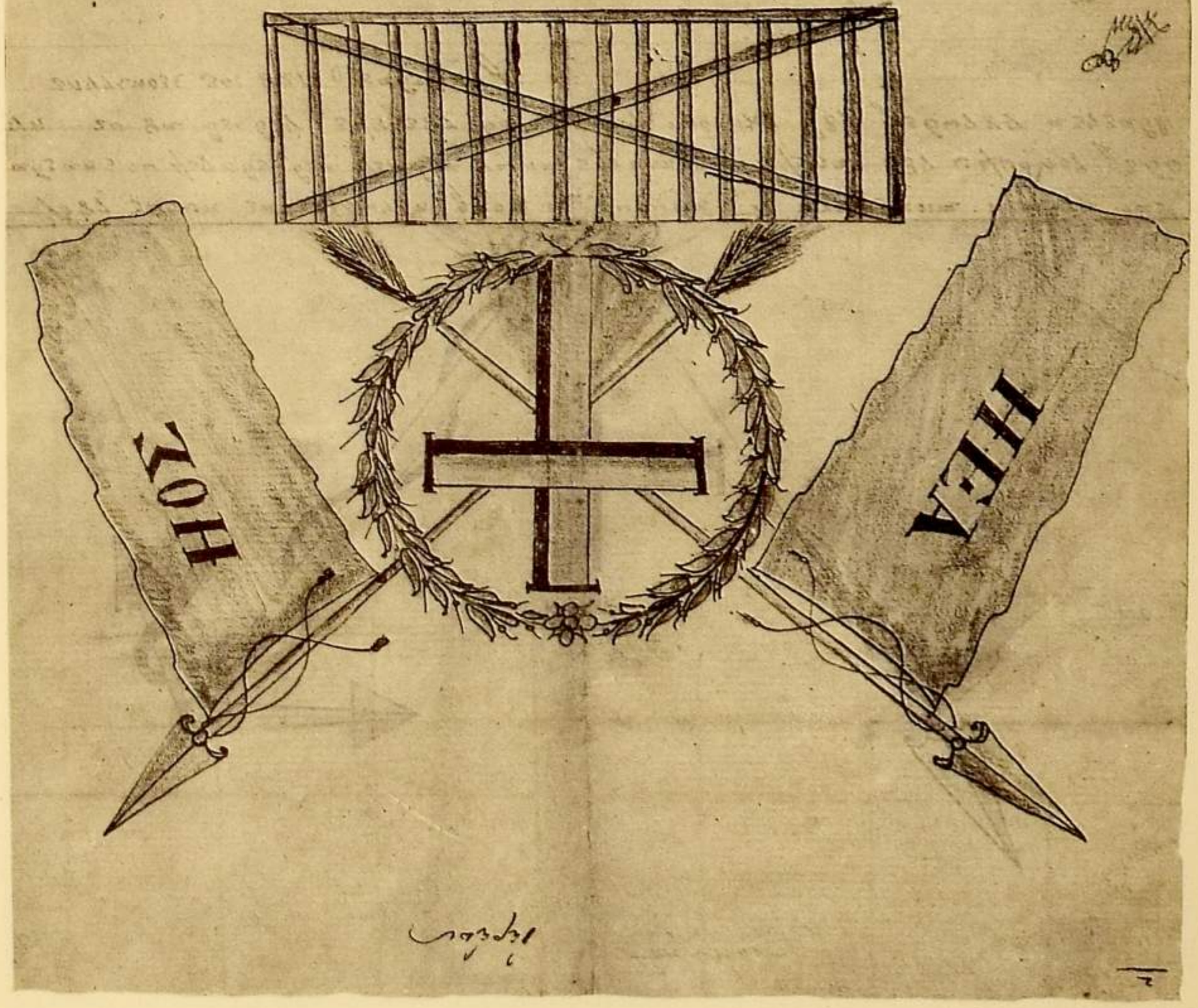
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

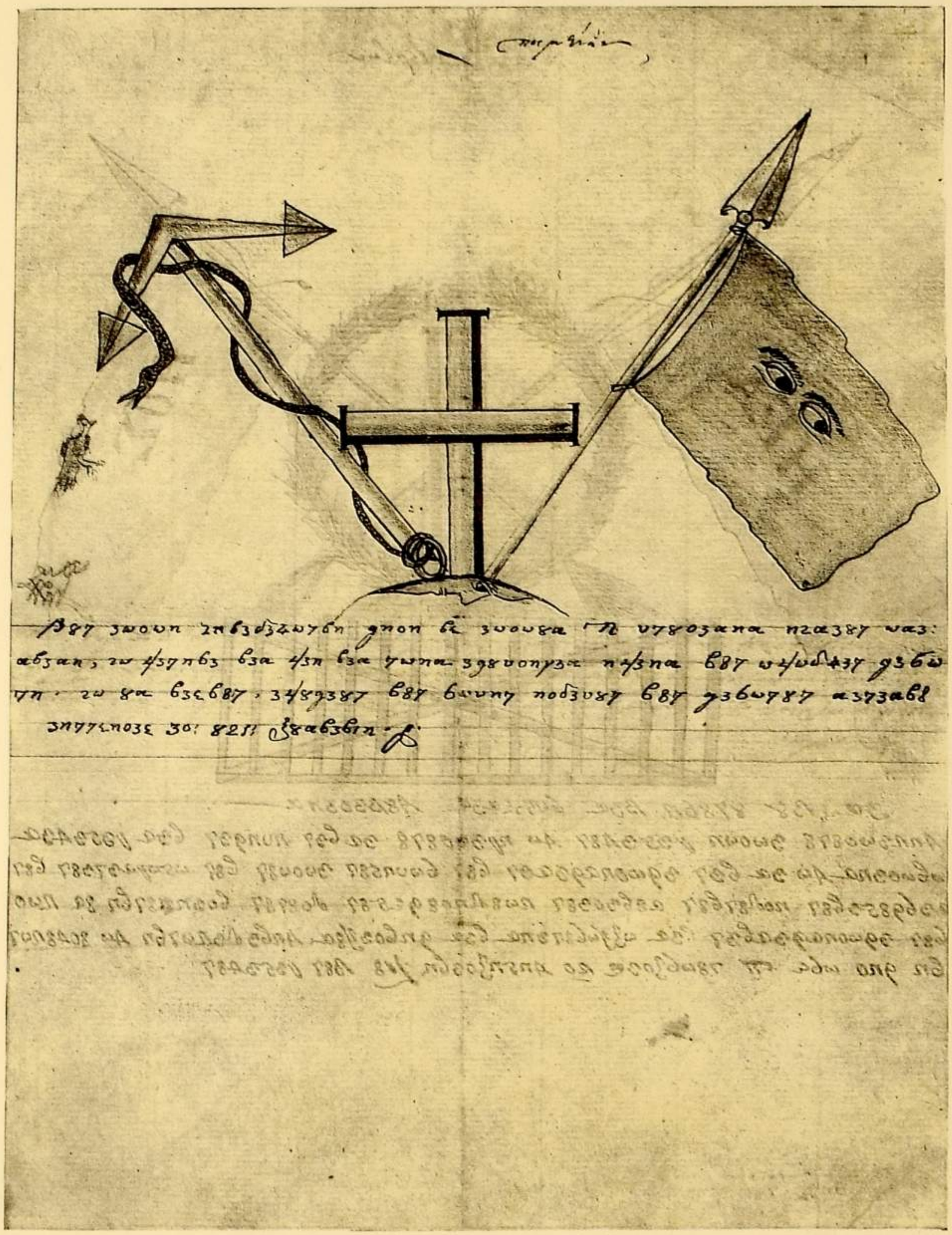
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

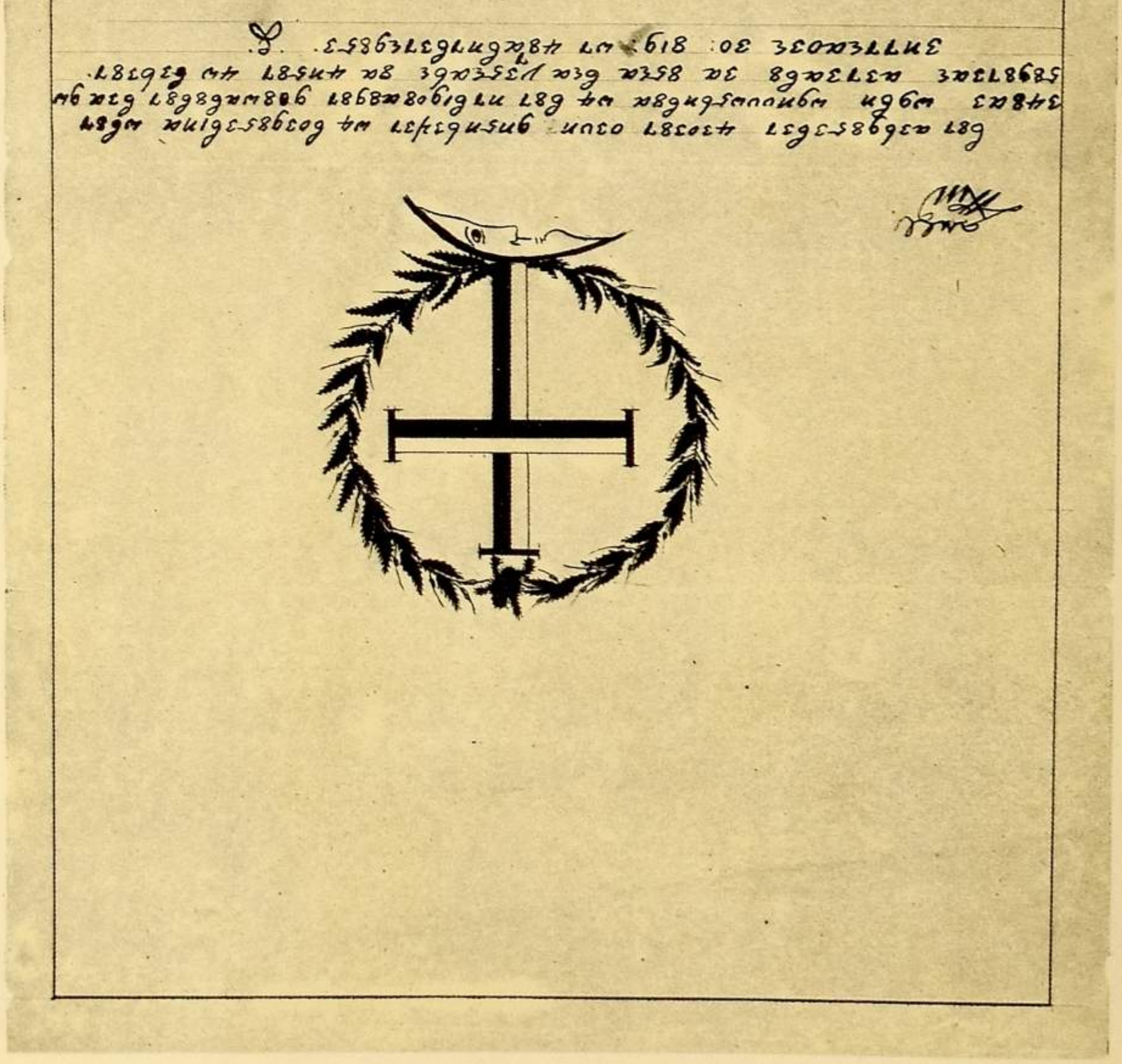
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

11

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[159]

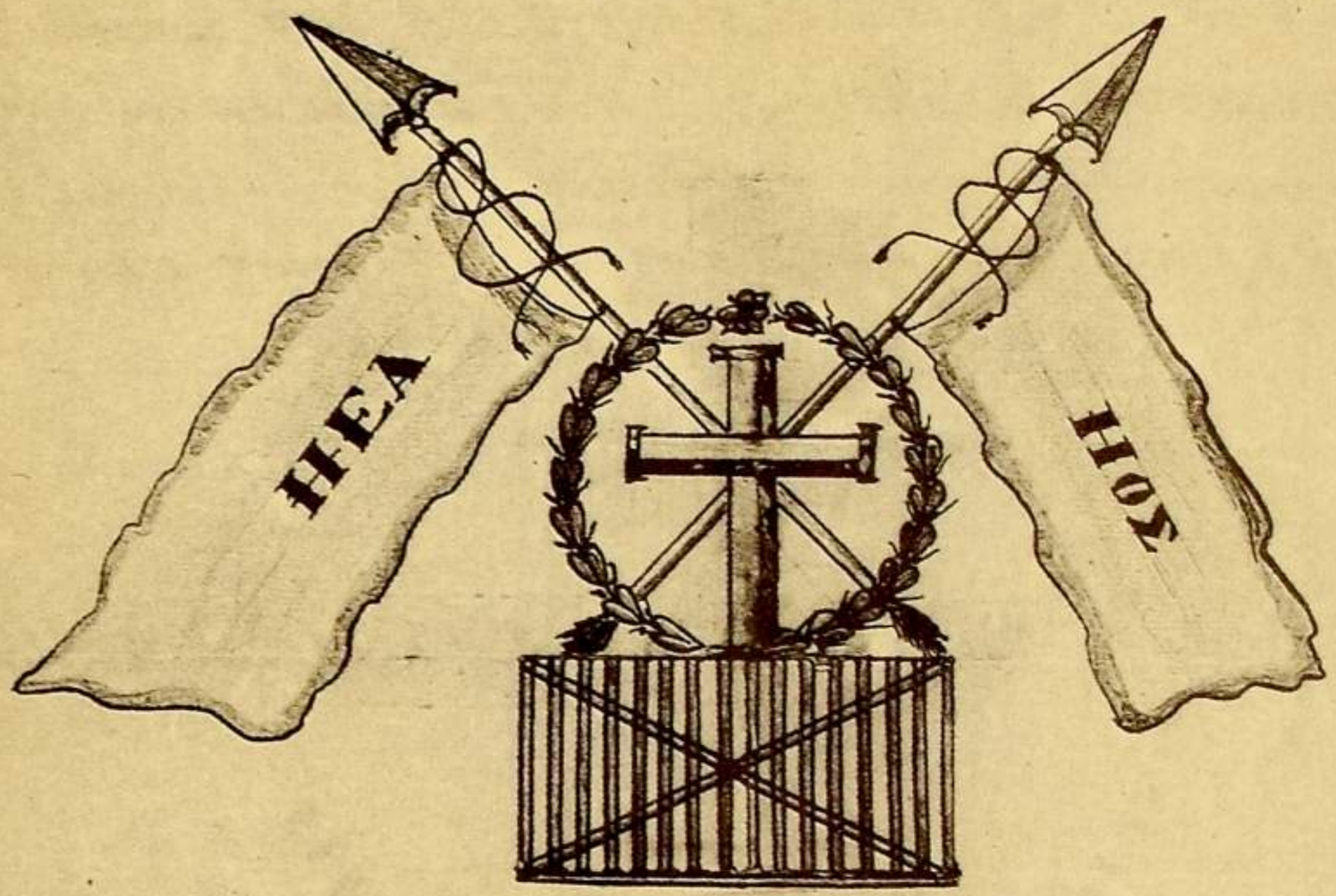
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

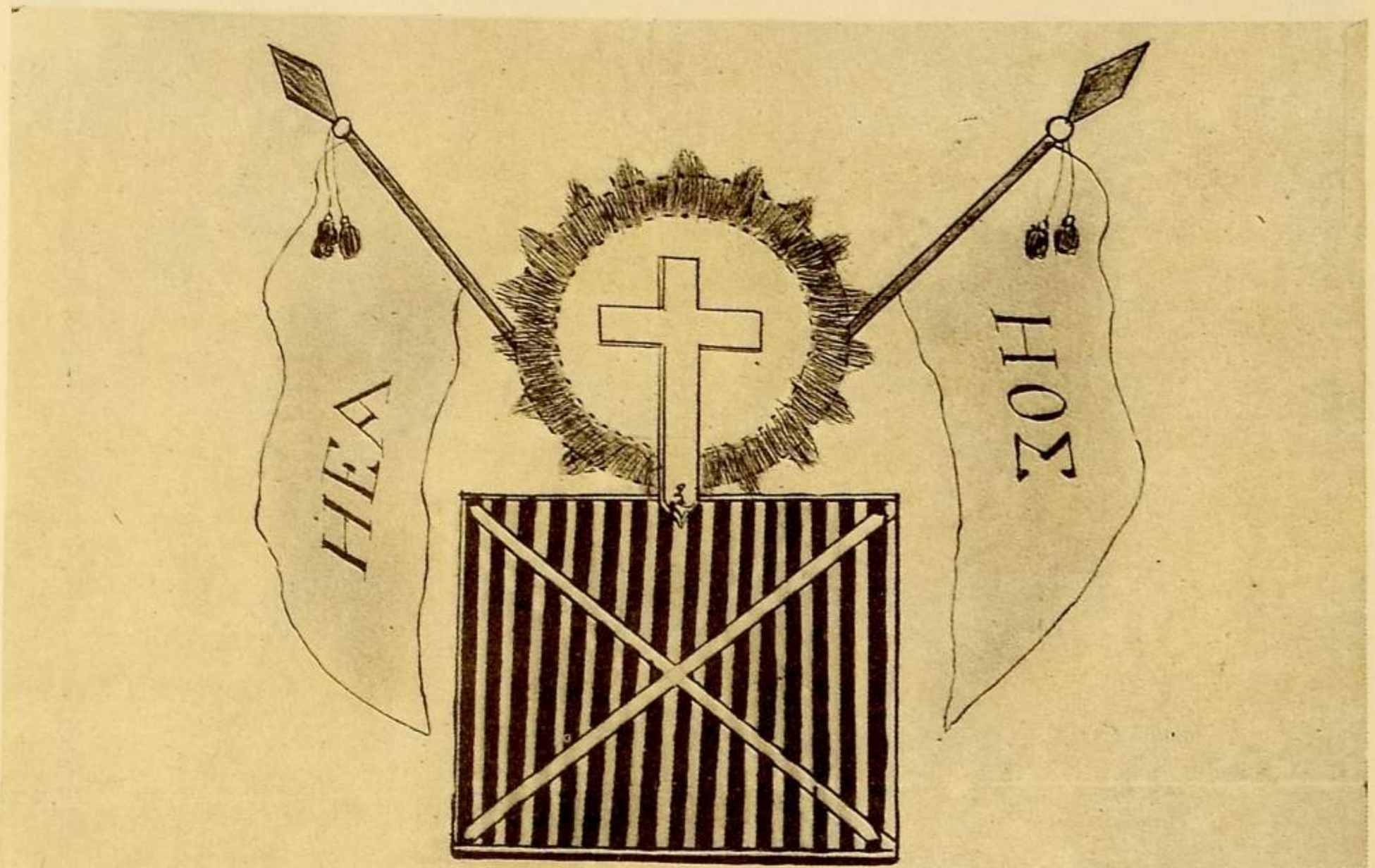

[161]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15

ЗАВ8 8786П В3а 6Ш55Ɛа3а а8В303Па.

Ѧ. 4п23ѵо878 3ѵоѵп7 ӯ353487 4ѵ пу3ѵо878 3а Ь37 пѵп937 Ь3а ӯ35343а Шѵѵо3па 4ѵ 3а Ь37 39ѵопад3а37 Ь87 6ѵѵа387 3ѵоѵ87 Ь87 Ш53уа37387 Ь87 Ѵ434п7 Ч363Ь03Ɛ 6Ɛа8п437 пд8 Адѵбіѵа 8а 2ѵо687 39ѵопад3аЬ37 Ь3а ѵ34ѵ6873па Ь3а 9п=
=Ь03ч8а 4пЬ3Ь3247Ьп 4ѵ 3048247Ьп 9поѵ6Ɛ Ѧѡ. ——— ѵ7 Ь3 9853 Ш9п6803п Ь3 ч4ѵ4п ѵ9Ьп Пзѵіа8Ɛ Ьɛ 348а8Ɛ 908Ьɛ ѵ8іа Ь87 ӯ353487. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κοζανιτόπουλος «Βουτσινάς» 1818

Δημήτρη χαρίλαο θεσσαινό

Εσιδ' ήδον μερόν οδ' σμισαλό ήζο ασό δήν
σαμπάδαμεν ώσο ηβαμέ καβαλάνος μαδο καεκδίμε
3 μέ χεονόν ιποσούνδε δίν εξιόδικα να πάμε ένα
μερόν χόμε όμος μανδάνουλας σήμεν δίν καθαμάν
πήδαν ασό δό μέρόν σαναγάδε δημδροσδο
δαμδιάδι σ' ζήνο μέ αρδόν ψδόσια βρικιάσδα
σ' 1:320 νυδά ικχιείσδε ις δό σχολίον δόνιο 3ο
σόλον μέ σεσγάδε δο να είεο δαύ μεγά
Με δό σχολίον ήμε δίμος μαδό καβαλάνε να
κουμάδα ις δό μέρος οδ μέ δορίσδε να χορδάσο
δίν ξήμεν ενο μέ σήον δό βαδισύδα

καπετάν Δημήτρη μανεάνις

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

17

,, Ποθητέμοι Θετέφανοι Δουκάρι.

Ἐν Ὀδησσῷ τῇ 22. 1818. Βαρκάλα.

,, Ἐμαντοχεδὸν φιλοστοργὲ χρόνων, καὶ γεννημένος ἐξ ἀτεκνοφόδου δὲ ὀλύμπιον τῆς δυσοχλίας, ἢ μᾶλλον ἐξὸν ἐξὸν ἐξ χωρίον καταγόμενον Πυργίαν, καὶ δὲν ἠφύδηκα σοὶ νὰ δυφρόσω δὲ δεξιὰ Τέχνη, δὲ ὅσον σεφίθημα ἐξ τὴν ὑγρίαν. μάλιζα αὐτοχηρὲ καὶ ἐμῶνα δὲ μέρη σεφοχάρης ὄχι μόνον μὲ ὑπέροπαν τῆς ἐπιθόσης ἰῶν Τεχνῶν θεωρίας, ἀλλὰ μὲ ἀφορμὰ νομιναν σεφὸς δέθις καὶ ἐκῶθεν, καὶ μὲ καλάζηπαν καλὰ τὸ σαφὲν νὰ ὑφίσωμαι ἐξ Βαρκάλαν. π' ἐχρεωδιατήμου ἀπαγωγὴ μοὶ ἄλλ χρηζὰς ἐλπίδας στὰ τὴν ἐξ δὲ Πάτρα ἐσοχερόν.

,, Ἐξοδὴ καὶ ἐξ ἐνὰ θαλάσσιον κινδύνου ἐξαλάβη ἐξ τὸν ἄγιον δάφνον δέκα μερόσια, ὑσδὲ σοῖς δὲ ἐχάνω στὰ μέσα τὲ ἴδιόν χερτοφόρι Πυρράκε, καὶ σαφαναγῶ δεῖξε δὲ εὐχαρίστη ἐξ ὅσοιον αἰσιοδοξίαν καθόγηρον ἀνεμεθῆ αὐτῶ. καὶ μὲ ὅλον τὸ ζέβας ὑποσημαθῆμαι. —

Τασσος Δέλλος

Ο Βασίλειος Δημητρίου Πυρρόπουλος.

Σημ. Βιογρ. Στ' ii (1818)

,, Τῷ ποθητῷ Θετεξάνδρῳ Δουκάρι.

Εἰς' [illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πάτρα: Σεπτεμβρίου μήνος δεκάτης πέμπτης: 1819: Ιανουαρίου: 10: Κυ
ριε:

„καλησπέρας σᾶς ἐπιθυμῶ χρόνον 38: καὶ ὑπερεύχομαι νά ἐστῶ σᾶς ὑ πα=
κόον καὶ σαληρόος ὑπέτακτος, ὅπερ καὶ ἀληθινόος, χαρίζ ὅμως σᾶς
ἐγράφω διά τό μή σαναγκάζεσθαι μέ: ἐκεῖνον σαλήνοντα,
νά ἐσᾶς παραβάνετε σας σά τόν δρόμον τά μολυσμένα μου γρά μ=
μάτα ἐκεῖνων τῶν δολιχῶν νέων τῆς σαληρόος μας νυποχρεώσεως αὐτοῦ ἀ
ποτόδος (ὅλων μέ ὑπερεφορίαν διά τήν ὀλίγην ἐπιδοκίμην) ὅθε
δρόμον τά βασιλόος μ' ὅλην τήν δύναμιν ἐκλέξασθαί μου, ἡ ὅδε ὁ
πόρος νά μέ ἄφρόος νά ἐκλεχθέω τήν ὑποψηφιότητά μου. ἐκ ἀπό=
θεσης μ' ὅλον τό χρέος, χαίρω.

σεσεβασμῷ χρ. Π
ὑποφαινό ἐκ
= Δημήτριος Πάτρας:

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

19

αμι ορ: τον ηγαπηόνμοι αδελφόν σωτηρα σαβαϊνόσχον.

Ζάκυνθω ιη, ιϛ: ϛαννουαρι, 1819:

9:

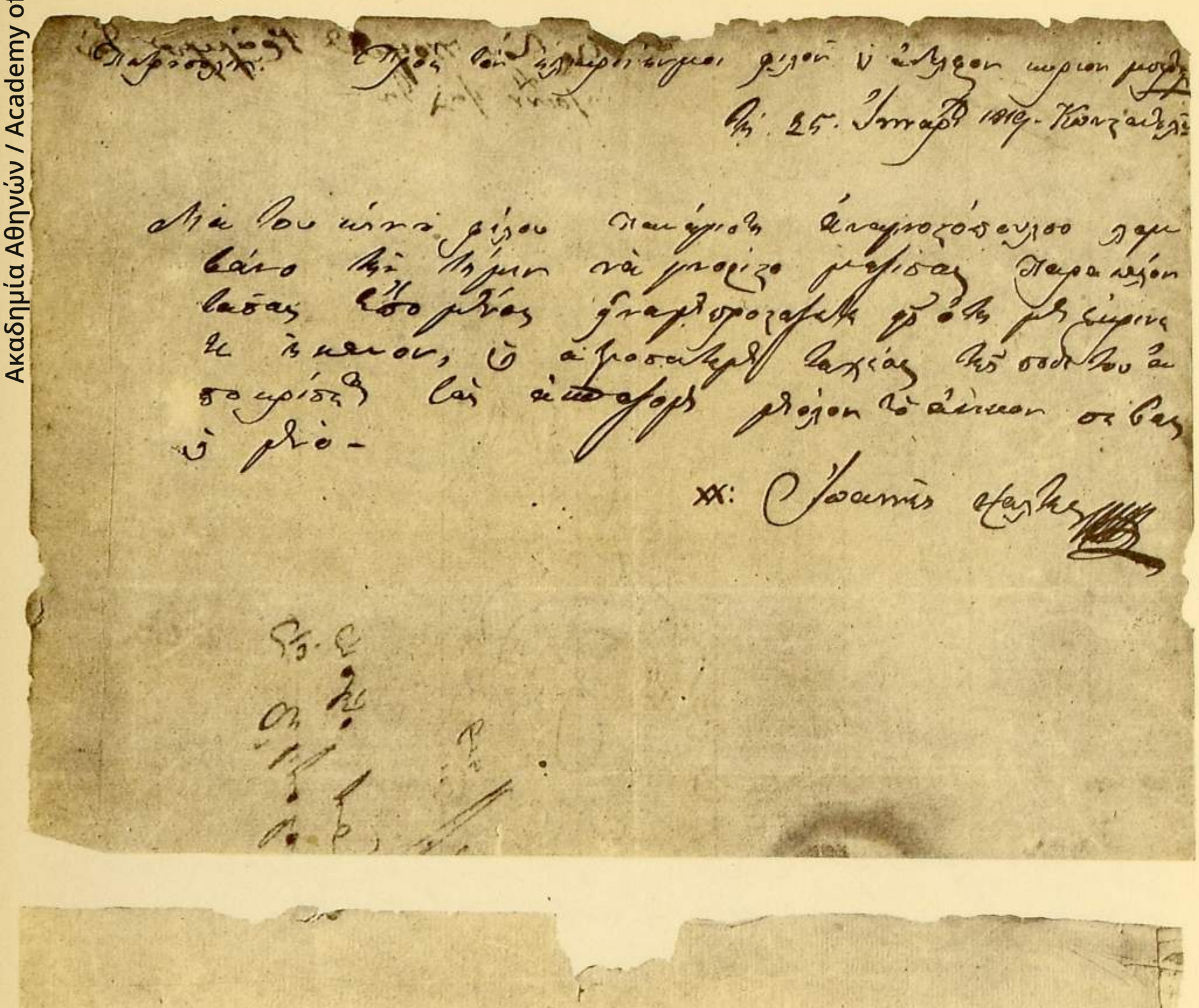
Γνωρίσας ήναι σρό σολλ, ὅτι ἔζησα σάντοτε ὡς ἠν σαβρίδανμας σρέσβεζα ἠης ϛκμεζης ὡς ἠην ὁσσίαν ἐμενννήθηκα, σάντοτε μέ ἠὰ ἁρμαΐα ἠὰ ὁσσία μϗ ἦτον ἡ σαβροσαρόδοσα ἡ: ναι ὅμως σχεδόν χρόνοι ἤκουσι ὁσϗ ἐκαάληρέχθημεν ὑσό ἰῶν ἐγρεάνων ἡ ἐξώσθην ἐξ' αὐτῶν ὑσό ἠης φύζης ἡμῶν σαβρίδος, καϐοικωτῖας ὡς ἠας ϛαννιώτας νήσους, ὁσϗ ἡ ἐ= δηλόσαμεν καϐά σρῶτον ἠὰ χσοινιά ἁρμαΐα, ἡ μεϐά ἠαῦτα ὡς ἠὰς γάρτας, ἡ ὕζερον ὡς ἠὰς ἁγκυρας σάντοτε ὡς ἠό ἐσάγ= γελμα ἠϗ ἐκαλονταρχίας. ἐν ἠῖδι ἠό μεταξύ ὅμως δέν ἔχα= θα ἄλλαιρίαν ἠό νὰ ἐνεργήσωμεν ἰ ὕσερ ἠης ἐμϗ ψυχικῆς σωτηρίας. νῦν δέ ἀδυσοιχόμενος σαρά ἠϗ καιρίαν μαγρίδα θά= ναγιώτας σᾶ ϛεώργη ἠήν ἀναναίνησιν ἑνός μοναχηρίας ἠης θρησκείας μας, δέν δυνάμεθα διά χρημάτων, σλήν ἀναμένω μεν ἠήν ἐκκλησίαν αὐτϗ ἀναναίνησιν, διά νὰ ἀφιερωθῶμεν δί ὅλϗ ὡς αὐτό ἐν ψυχῇ, ϗ ἐν σώματι, ὅσον ἤμεθα μέ ἠόν ἐαυτόν μας, ὥσαν ϗ ὅσϗ ἄλλϗ δυνάμεθα νά συμϐάδω μεν ὡς ἠέλο ἠό ἱερόν ἔργον. λοισόν ἀμέσως πᾶσα χάρις νά δώσῃ ἠήν ἐκκλησίαν αὐτϗ ἀνόρθωσιν, ϗ ἤμεθα ὡς σας ὑσο= σχώμεθα θέλῃ ἐκλεχέσωμεν. ὅσον ϗ καϐά ἠό σαρόν χωρὶς νεώτερον ἀσασχόμεθα.

γιοαν καϐιστρια:

ΥΠ:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

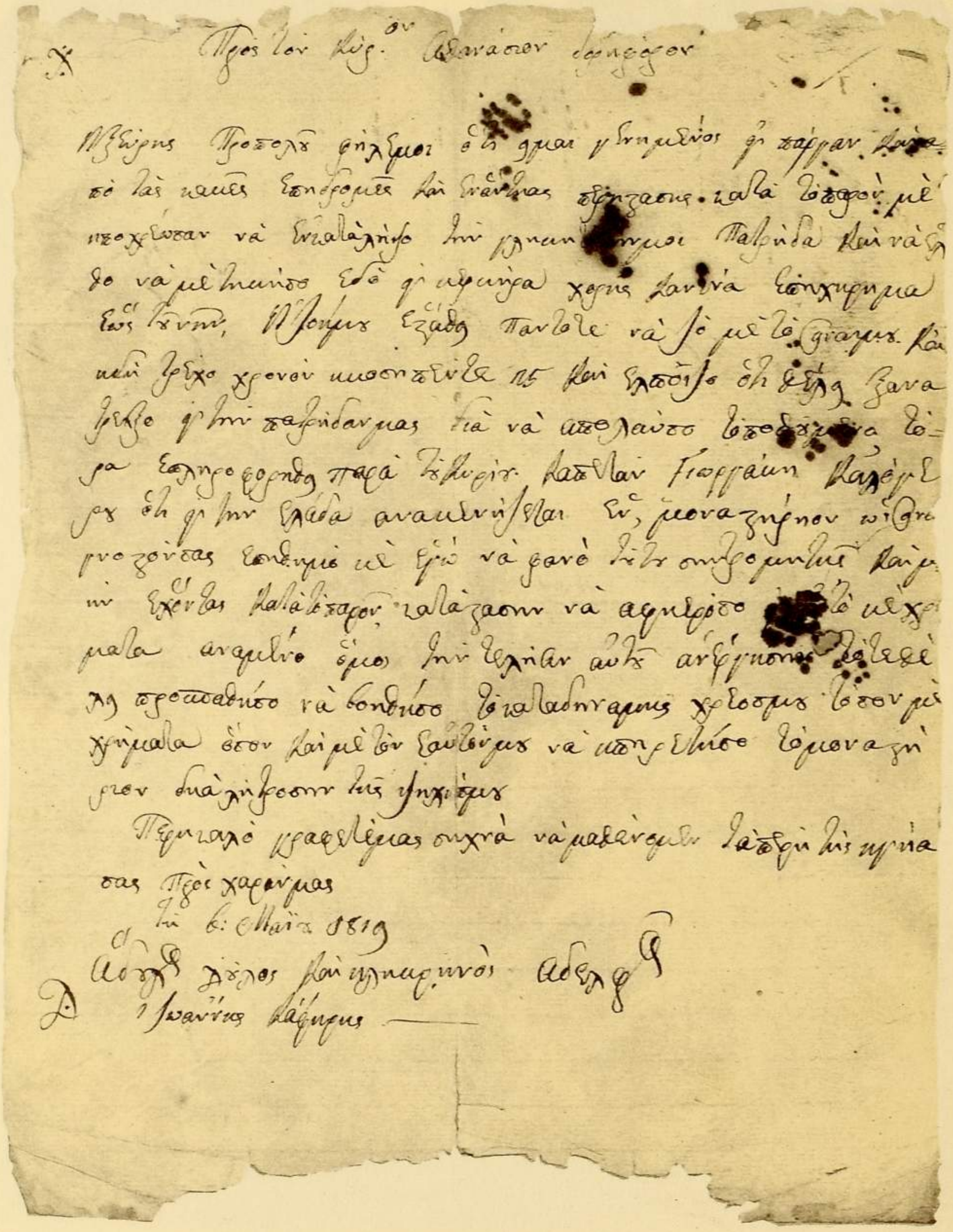

[167]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

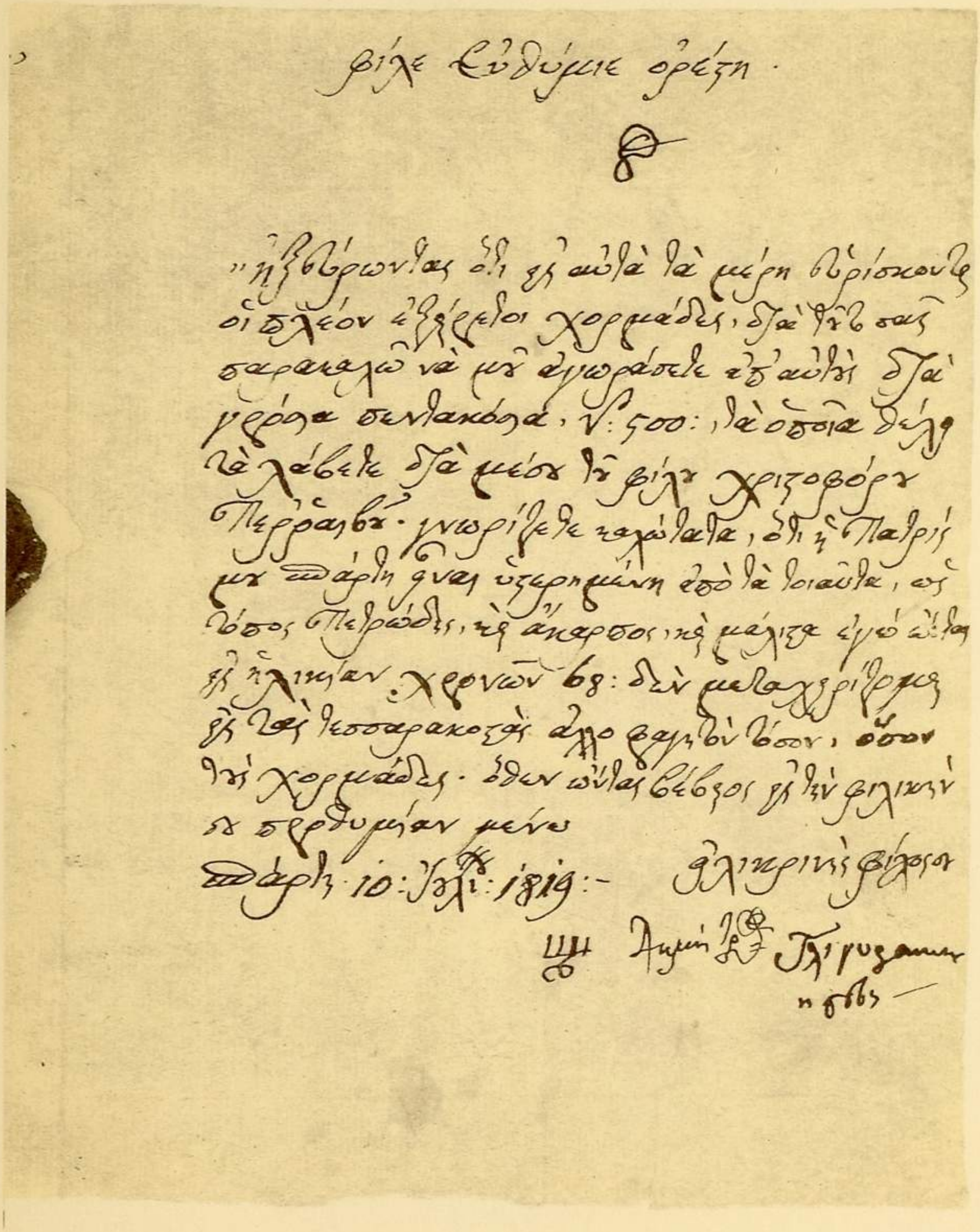
21

[168]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

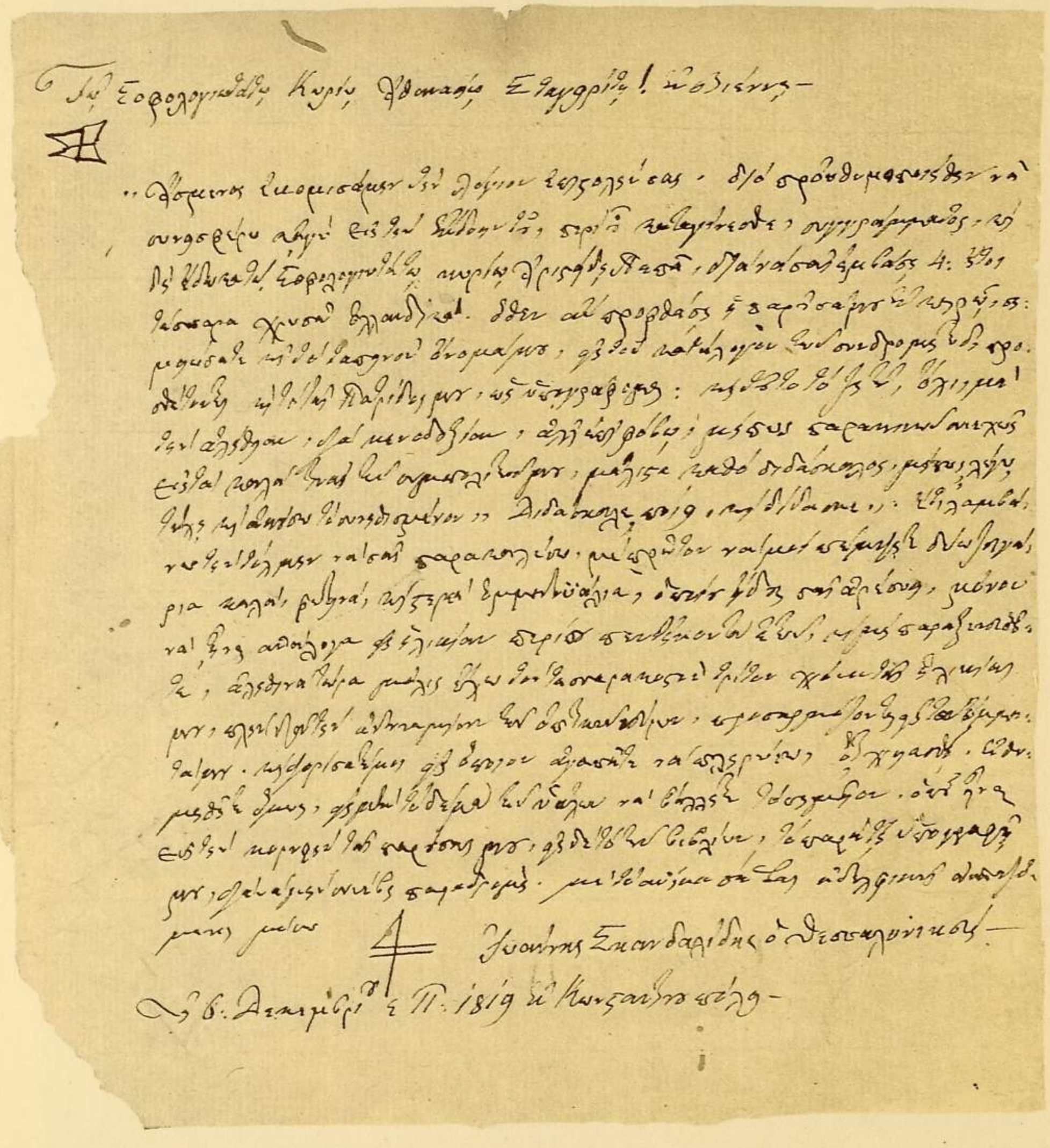
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[169]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

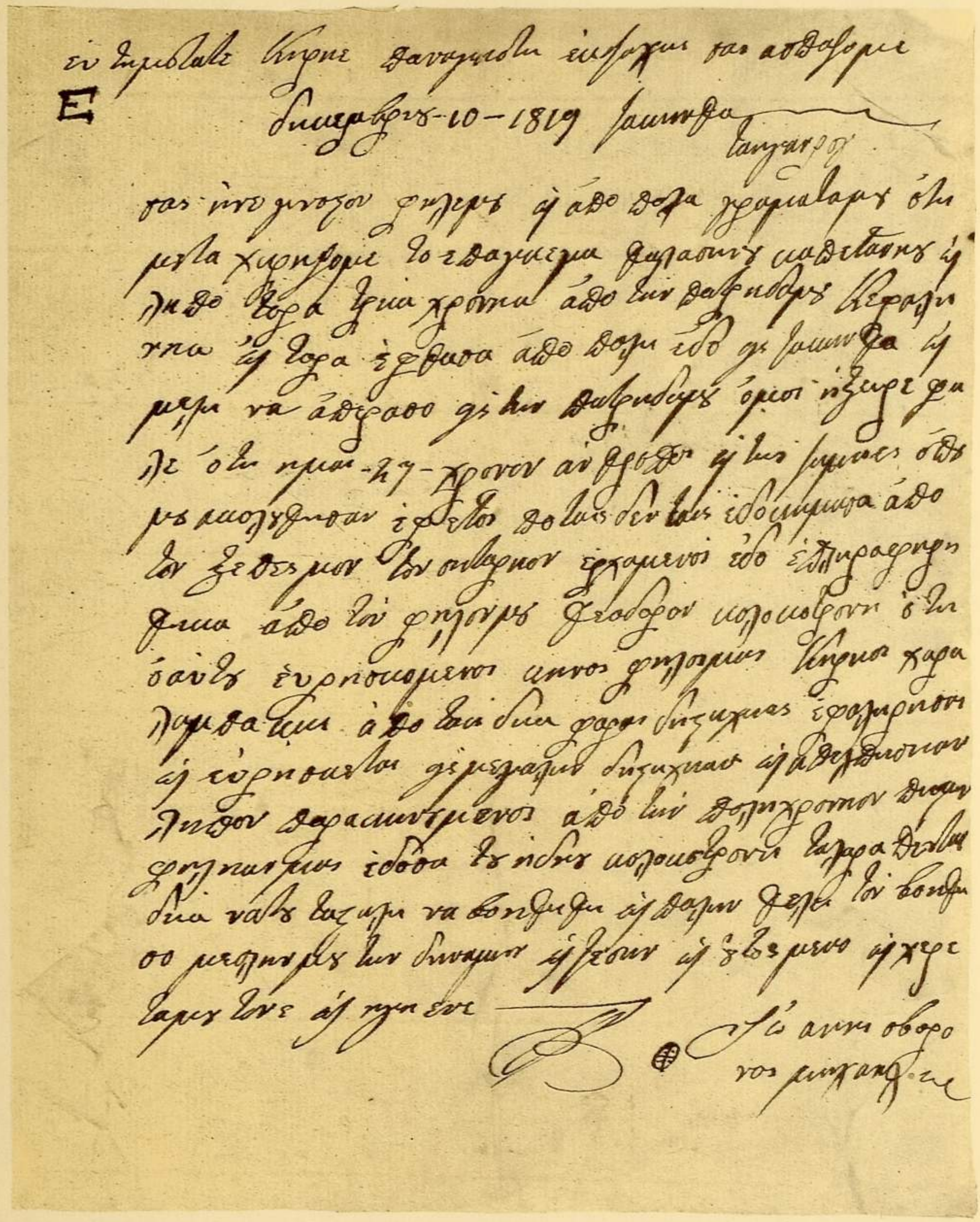
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[170]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

· 2052.

=1820 ὀχτωβρίου δέκατη μιᾶς 25ῃ δεκεμβρίου τελευτᾷ, ε.π.
Ηγαπημένος, πάντε κύς διονήσε σας χερετῶ.
Κ. Κ.

Πολλὰ μὲ δλάβη ν' ἔζημια ὅπου σας ἐσυνέβη εἰς ζην-
ταμματιάντας, ομως δόξενε τὸν ντου διάβη ν' ἄμμη
ποῦ ἐξέπεσαν εἰς ζιαῦλες πεζιζάσις. ἐγω ἐξοκαζιώ
μεν να ἐλθω ν' τομαζικός, αλλὰ π' πεζιζάσες ν' ημονι
ξιά με ενμποδὸν, ομως μὲ ζην ταχονμεν επιζολὴν σας πε-
θω, πεντὲ ζάμμα πολονδὰ ν' δελπίζα ὡς να ἔζω
ν' αμμα τομα· ἐμε κέβεως οτὸς νέμεν μεν ζάβι τοδοζον
αμμα, ἐξεύζετε ζην πεζιζατσίμεν ὁτι δὲν ἔχω αλλω-
ταμμα ελπιν ζην ὁλπίδην μὲν ὁτὸς απὸ ζης γοσης
μου ἔβγικα ν' μὲ απ' ζην ζω. ἐξέζετε πολὰ καλὰ ζην
καρδίαν μου, ν' ταμμα ὁλος να μου δώσι δύναμιν να σας
βωπάσω ταμμ. Ζωδον ζης. ν' σας ξανα χερετῶ.

Α

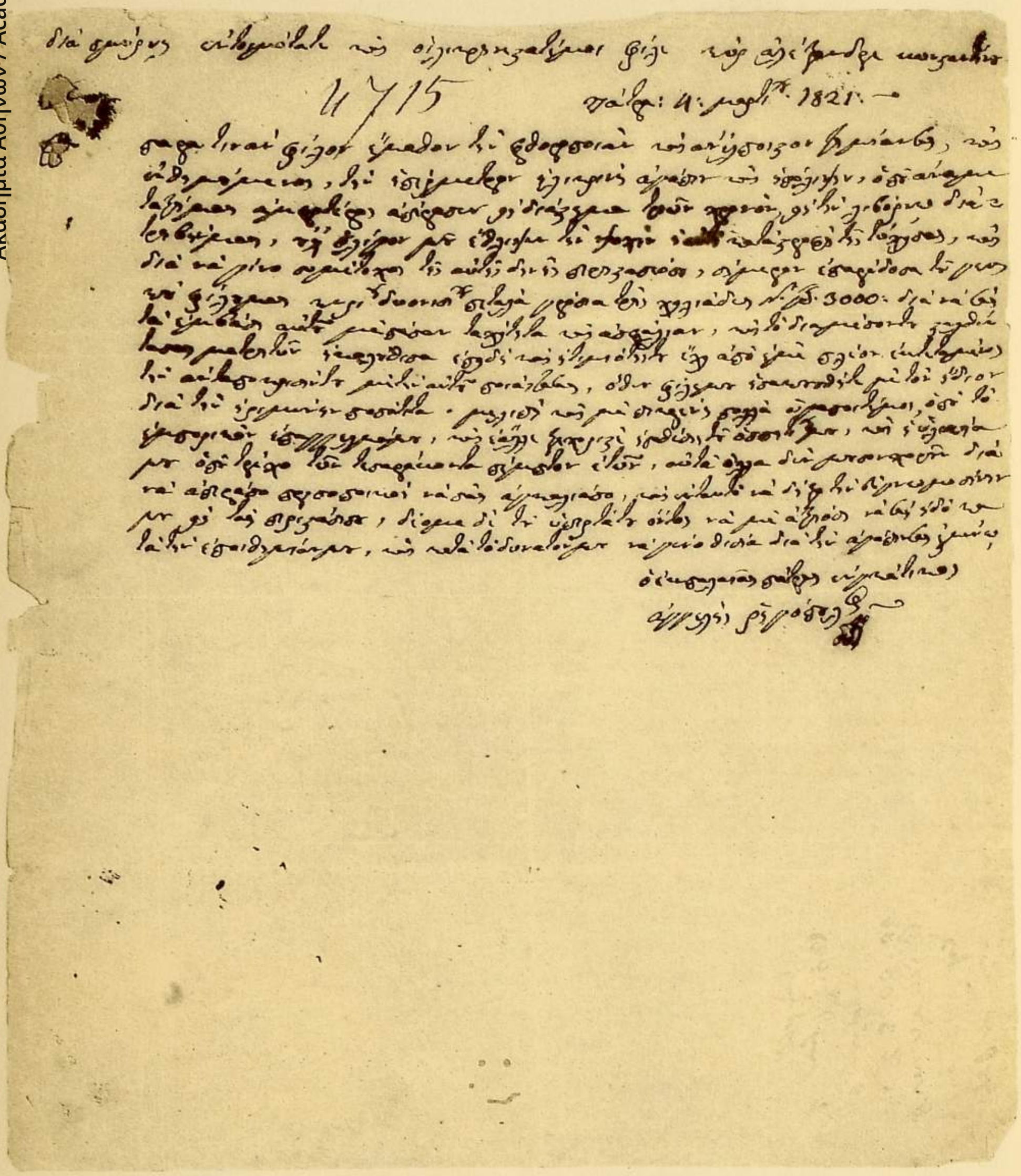
Ηγαπημένος δέδε
πλία

κυὶ Δεκεμβρίε καλομιζάτε. π.
εἰς λιξάνδρι — — — —

Ο ηγαπημένος σας ἐνν' ασιὰς ἀνατζάσιος Καλομιζα
. Ζος. Ζ' τσιοδὰ Γεματσίμεν απὸ χοζιὰ πεζιπλάζα
= πεζιοχὴ, Θεσσαλίας — —

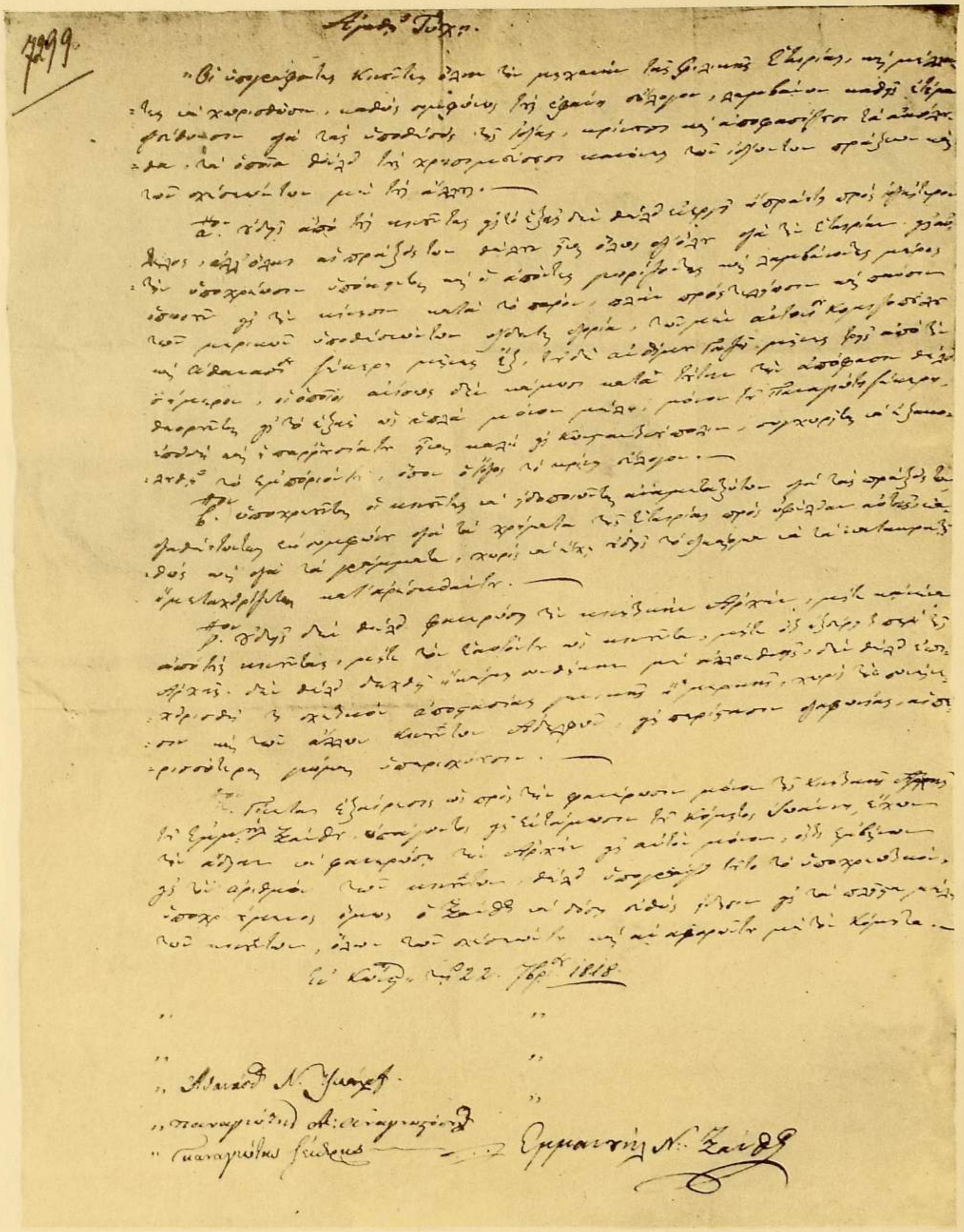
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[174]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

14

Θρυλλήσαμεν γι' το' ὄνομα τοῦ αἰγιδόπου γ' ἀλεξανόπουλος τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσους χρόνους ἐκράτησε
ἀσφαλῶς τὴν θέσιν του γενόμενος γ' αὐτὸς σύμβουλος Ἐπικρατείας διὰ τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ χαρακτῆρος.

Θρυλλήσαμεν πῶς τὸ σπίτι χιλιανικὸς σὲ τοιοῦτον τρόπον τὴν ἐπιδεξιότητα τῶν συμπολιτῶν του ἐπρόκοψε
τὴν οὐσίαν του γενόμενος γ' αὐτὸς ἐκατομμυριοῦχος.

Θρυλλήσαμεν τὴν ἐλαφρότητα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀνδρέου Παπανδρέου ὅτι τὸ ταξεῖδι του εἰς Ἀμερικὴν
οὐσιαστικῶς ἐγένετο γ' αὐτὸν νὰ τὸ σπείρῃ χρήματα γ' ἐκεῖ καὶ νὰ τὰ μαζεύσῃ γ' ἔπειτα ἐδῶ πάλιν ὁ λαὸς
ἀπὸ τὴν ἀπερισκεψίαν του τὰ ἐμάζεψε.

Θρυλλήσαμεν τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν γενικῶς· γ' ἐξ ἄλλου
τὰ μεγάλα μεγάλα μαγαζιὰ τὰ ὁποῖα ἐφρόντισαν ἀρχαιόθεν τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐμπορευμάτων ἀπὸ τὰς τελωνιακὰς ἀρχὰς καὶ
ἐπιδιώκουν.

Ἐπὶ σκόπιμον θρυλλήσαμεν ὅτι ὁ Ἀγγλικὸς γ' ἐπίσκοπος Θαλλῆς· θρυλλήσαμεν τὰ δύο σοβαρὰ ἐπεισόδια τὰ
ὁποῖα ἔκαμνε· θρυλλήσαμεν τὰ δύο ἐπεισόδια τὰ ὁποῖα ἐπροξένησε διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ γέρου μητροπολίτου
Ἀθηνῶν γ' ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη ἡ ἐπιτίμησις τοῦ ἐπισκόπου· θρυλλήσαμεν τὰ ἐπεισόδια τὰ ὁποῖα ἔκαμε
κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς Ἀθήνας· γ' ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη ἡ ἐπιτίμησις τοῦ ἐπισκόπου· θρυλλήσαμεν
τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ὁποία ἐπεβλήθη τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ ἐπισκόπου· γ' ἐξ ἄλλου ἐπιβεβαιώσαμεν τὴν ἐπιτίμησιν
τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον· γ' ἐξ ἄλλου θρυλλήσαμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ὁποία ἐπεβλήθη τὴν ἐπιτίμησιν
τοῦ ἐπισκόπου· θρυλλήσαμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐπισκόπου ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· θρυλλήσαμεν
τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ὁποία ἐπεβλήθη τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐπισκόπου· θρυλλήσαμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐπισκόπου
ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· θρυλλήσαμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ὁποία ἐπεβλήθη τὴν ἀφαίρεσ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κύριε Δημήτριε Θέμελη.

Ἀριθ.ν 52.

Καὶ παρὰ τῆς ὑπογραφῆς σου τῶν 16 δεκεμβρίου τοῦ 1818 ἔτους, τὴν διαλοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ Γρηγορίου Λιμπάου τὴν παρῶ ὅλοι ἐμάθαμεν, καὶ παρ' ἐκεῖνος ἄλλου καλοῦ ἀδελφοῦ δικῆ ζώσης φωτὸς ἐμάθαμεν [illegible] καὶ φρονήματα σου. καὶ χαίροντες διὰ τὸν ζῆλον τοῦτον τὴν ἀρετήν σου. ἐν χάρεντοις νὰ φανῆ [illegible] καὶ προθυμίανσου. ἔπαι πληγεως τὴν περί σοῦ ἐλάβαμεν. Σοὶ περιπλ[illegible] παινῶδε ἄξιος. διὰ ὕπο Ὄλβιος Δράκος, νάλὴν ἐγχειρήσῃς καὶ εἰς [illegible] σου τὴν σουδὲν εἰς ονομα οσι διὰ νὰ αἰσθανθήσθε εἰς μὲ αὐτὴν γράφομεν. λοιποὺς συνεπιφρονίνοντας τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος ἐπλήσιασον. καὶ ὅλοι χρεωστοῦμεν νὰ συνδράξωμεν μὴν παραβλέψῃς καὶ οὐ ὡς καλὸς πατριώτης νὰ μ[illegible]είλῃς τὴν βοήθειαν ὑποσχέθης διὰ λῆς πρὸς ἡμᾶς ῥηθείσης ἐπιστ[illegible] σου. διὰ μέσου τῶν ἐν ἰσμαὴλ φίλων, εἰς γράφομεν εἰς τὸν Ὄλβιον Δράκον, οἵτινες περὶ τοῦ τοῦ εἰδοποιήθησαν. Ὁ ἀξιέπαινος φίλος ὅλος σοι περιπλέκει τὴν παρουσαν μας, ἐδιορίσθη Γενικὸς ἐπίτροπος εἰς ἰδίας ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας μας. διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἐξῆς θέλεις δίδει ὅλην τὴν πίστιν καὶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς παρ' αὐτοῦ διαλαγὰς. τὴν αὐθεντίαν ἀπόφασιν νοιτοίνσον καὶ εἰς ὅλους τοὺς αὐτοῦσος ἐντὸς μυστοὺς σοι ἀδελφούς /οὓς ἀπασαζόμεθα/ διὰ νὰ ἀκολουθῶσι. Ἔσο γενναῖος. καὶ ὁδὸν τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ὅλοι πάσοι τοὺ ἀρισφύρου ἔπαινον. εἰς ὅλους τοὺς ἐναρέτους ἀδελφούς. Σὲ ἀπασαζόμεθα ἐν χάρεντοις ὑγείαν καὶ εἰρήνην μερίων.

[176]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(72)

Κύριε Δεδεάκε παλαιόφιλε!

Εξάδομεν χαίρε τὸ Σεβαστοκάλιβό τους 20: φλουνάρη 1819: γεγεννημένον, ὅπου ἔβγαλεν ὅσον ἄγχος ἔβλεπα σκοτὶ τὸ ἐλλιγοχρόνιες τὸ παιδάκι σ' ἀπελέγχε! Ἀλλὰ κύριε Δεδεάκε! τὸ ψυχάρι τὸ αἰχμάλωτο μαιάδα. Ἐκ' ἐπαρὸς μετ' ἐλέγομεν χαίρε τοὺς τοκετοὺς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔβγαν ἀγγαλαβάτης· καὶ καὶ ἔβγαν αὐτὰ ἐγίνανε, αὐτὰ καὶ γυναῖκες αὐτὲς ἐναγγαλιστοῦ βάγγαν χαίρε καὶ παιδὶ ἐλληνικὸ ἐλάγαμε, καὶ καὶ ἔβγαν ἀλλοφύλου ἔβγαν ἀκόμη καὶ καὶ ἔβγαν τοῦ ἴδιο, οἱ ὁποῖοι μείνανε ὅλους μαζὶ ἀλλοφύλους ἔβγαν.

Ἀ παλαιὰ φίλε, ἔβγαν χαίρε ἐλληνικὸ τὸ ἐλληνικὸ ἔβγαν, καὶ ναὶ ἀναγνῶσι τὸ ἐλληνικοποίησαν αὐτὰ ἀπὸ ἔβγ παγκόσμιο λειτουργικὸ τὸ αἰώνιον· ἔβγ τὸ ἐλληνικὸ τοῦ λόγου τους, καὶ καὶ ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ ἐλληνικὸ ἐλληνικὸ ὅλου καὶ ἐλληνικὸ ἐλληνικὸ ἐλληνικὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(72.)

παρούσα Ηλιοχαρακτώσεως Χειρεπιστροφικά.

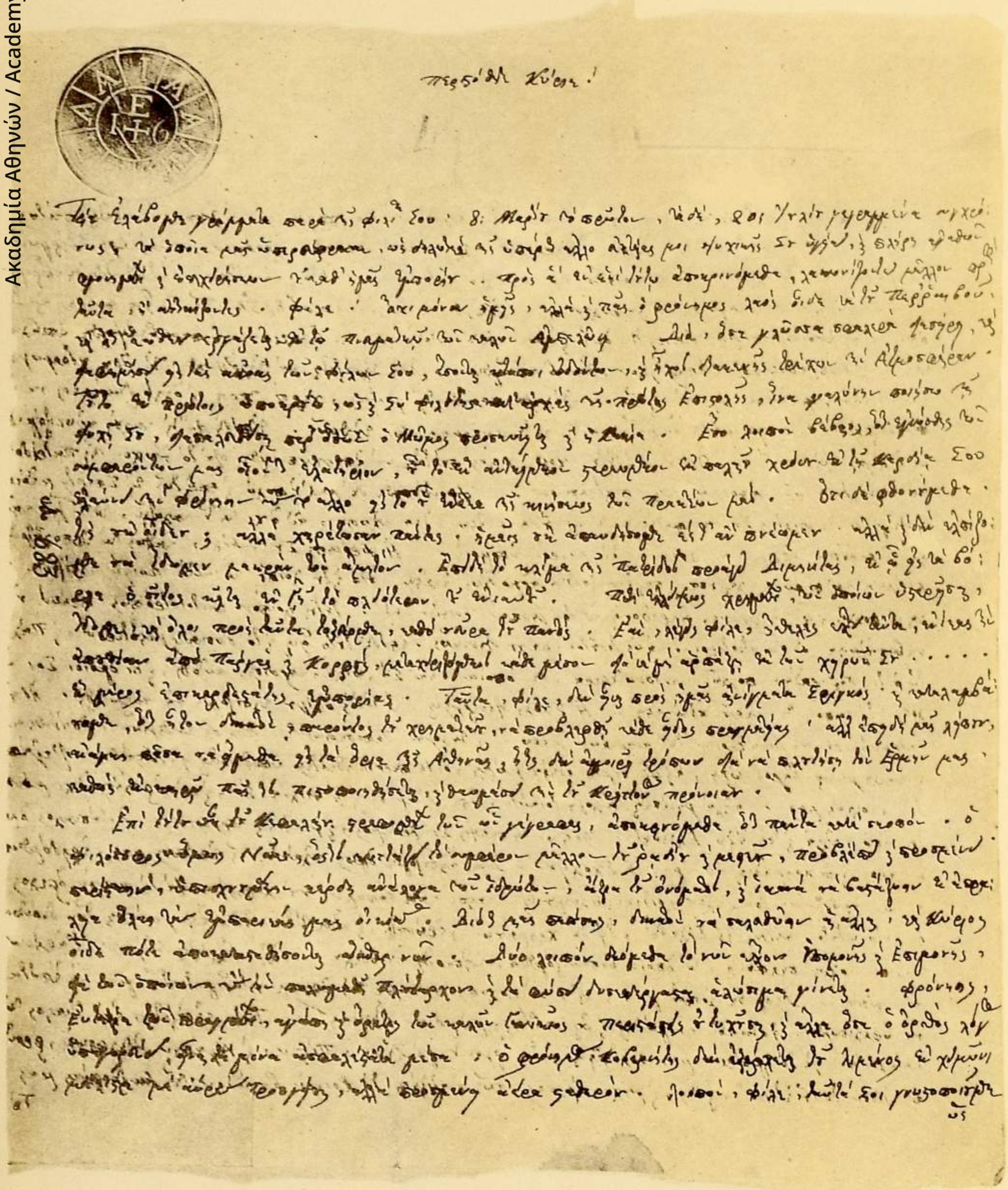
Διατυπώθηκε χθὲς τὸ δοῦ Μαΐου 25 1819; ὑπεσημειώσεων γράμμα ὑπὸ Σε-
βαχτὴ σου πατροβολίου ὀφεὶς ἤρας, ἐφοδιάζοντας τὸ σαρόμερας μὲ τὴ
ὑφιστερίαν ἐσαίνεις ὑπὸ φιλοσυμφέροντος καὶ ὑπὸ ἔβδο ὡς ὀφοδιάστων, καὶ
ὅσοια ἔμεγς ἐσοῦ ὑπὸ ὑπὸ πατρικῶν, ὡς ἔβγαμεν ὑπὸν ὑμεῖς μὲν
σου. ὡς ἤμορα ἐν χαιρῶν καὶ ἐσύνδεσα ὑπὸ ἀμυχὴν ἐσοῦ ὑπὸ ὑπὸ πα-
τὸ μέρος, καλεῖσαμεν ὡς ὑπὸ Σεβαστοκαλλάου μεγάλης ὑπὸ ἐπ
σεσοσιπόν μεγάλης ἐμορφίας, καὶ ἐδόμασεν ἤρας ὀφὲς ὑμᾶς
ὀφάσεις λαμπρὰν γράμμα σφραγισμένον ὡς σφαλίκρου.
Ἔλεγεν ἐν σπουδαῖα χὲ ὑπὸ ἔβδομα ὑπὸ Σεβαστοῦ ὑπομνη-
σου σου, ὅτι ἔδωκε δικαίωμα ὑπὸν ἔβδομα ὑπὸ ὑπὸ ἀφαιρῆς ὑπὸ
μοσπράκτορας Ἡλιάδης.

Αὐτὸς ὡς ὑπὸ Καιρὸ βουλῆς, ὑπόσα ἔβδομα σπουδαῖα, ἔμεγε ὅλα
τὸ σαρόμερας, μοιρίζοντι ἀφαιρῶ ὑπὸς ἔβδομα σαράκτορας πατροβολίου,
καὶ ἔβαλεν ὡς ὑπὸ ὑπομνηματίαν ὑπὸν βάσαν, χάνις, ὅτι ὑπαρχὴ ὑπὸ-
ραβολὴ ὑπὸμα ὑπὸ ἀπορθωθῆ, καὶ ἡ ἀπόδοσίς, ἡ ἔβγαλε καὶ .....
σπουδῶν ὑπὸ ὑπόμνημον, ὕστερ ὑπὸ ὑπὸ ἀφαιρέσεως ὑπὸν ὑπὸ ὑπὸ ἔβδομα. Ὑπὸ-
μοσίας ὑπομνηματὰ ἄλλης σφραγισμένον ὡς ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ
μάθοδον ἐσοῦ μοσπράκτορας, ἄλλην καὶ ἄλλοθι ὡς ὅλα ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ
λιοθῆ.

Ἐὰν ὑπὸ ὑπὸ σφαλισμένα ὑπὸν ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ ὑπὸ

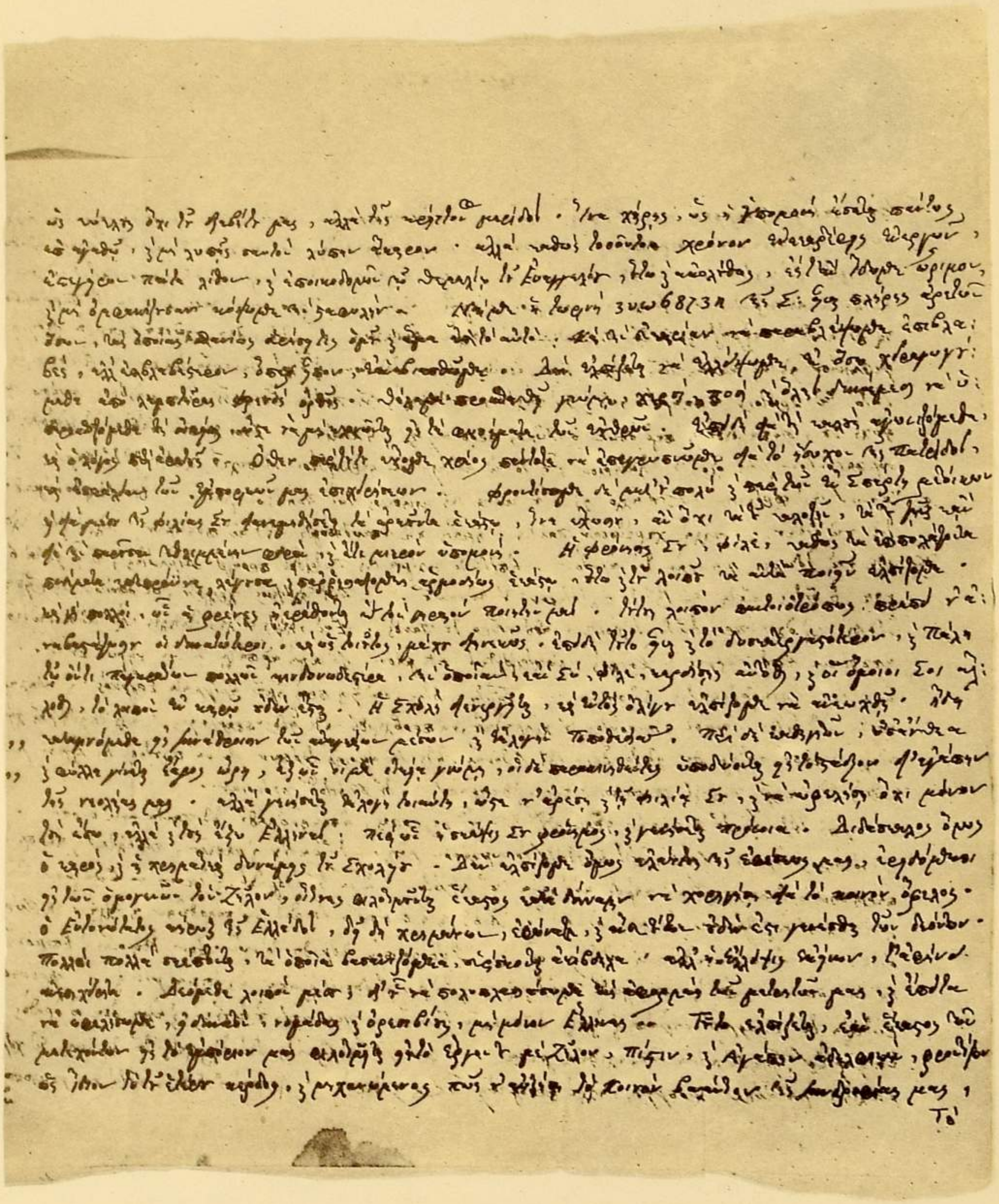
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὸς τὴν Κυρίαν!

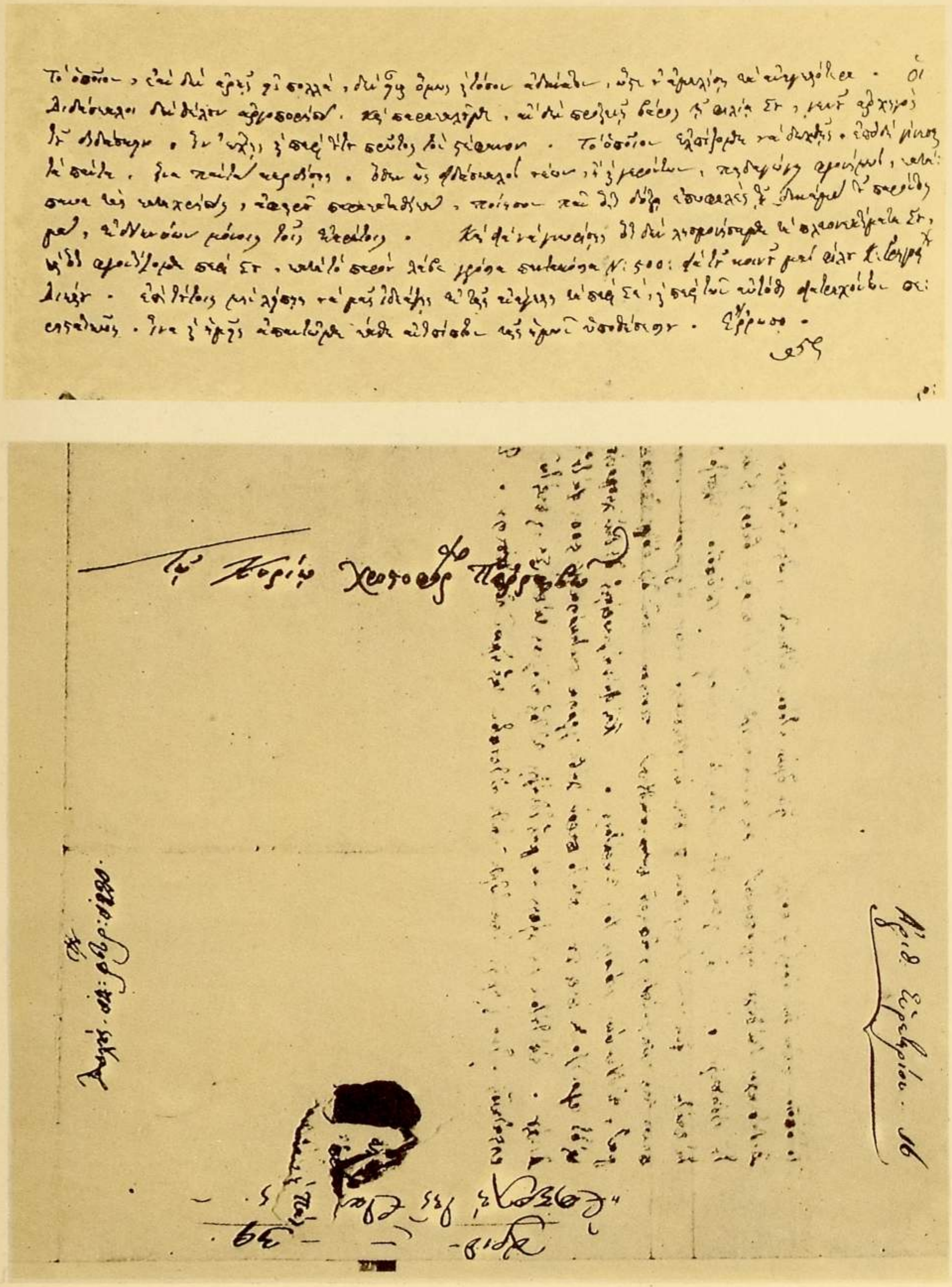
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

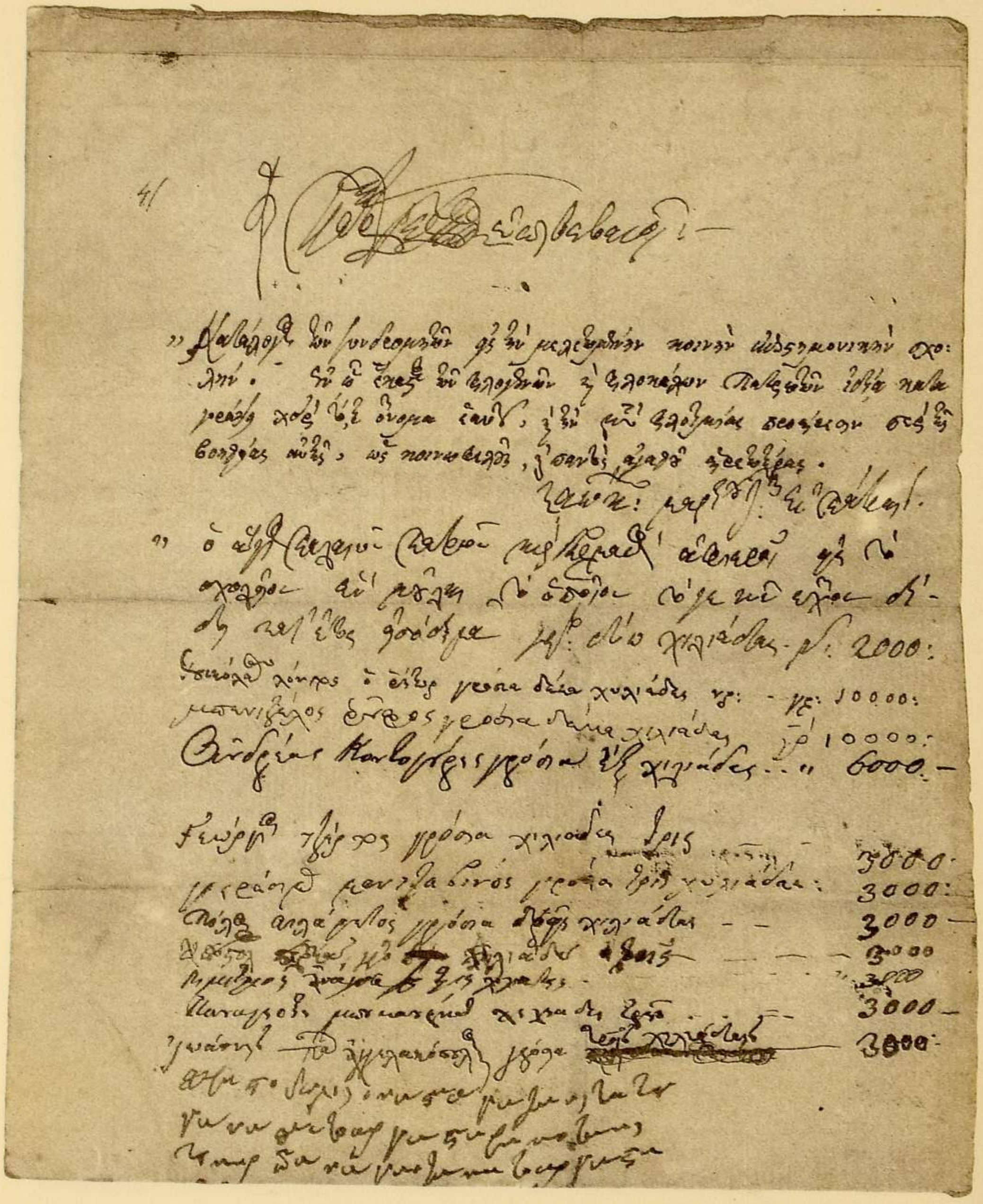
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

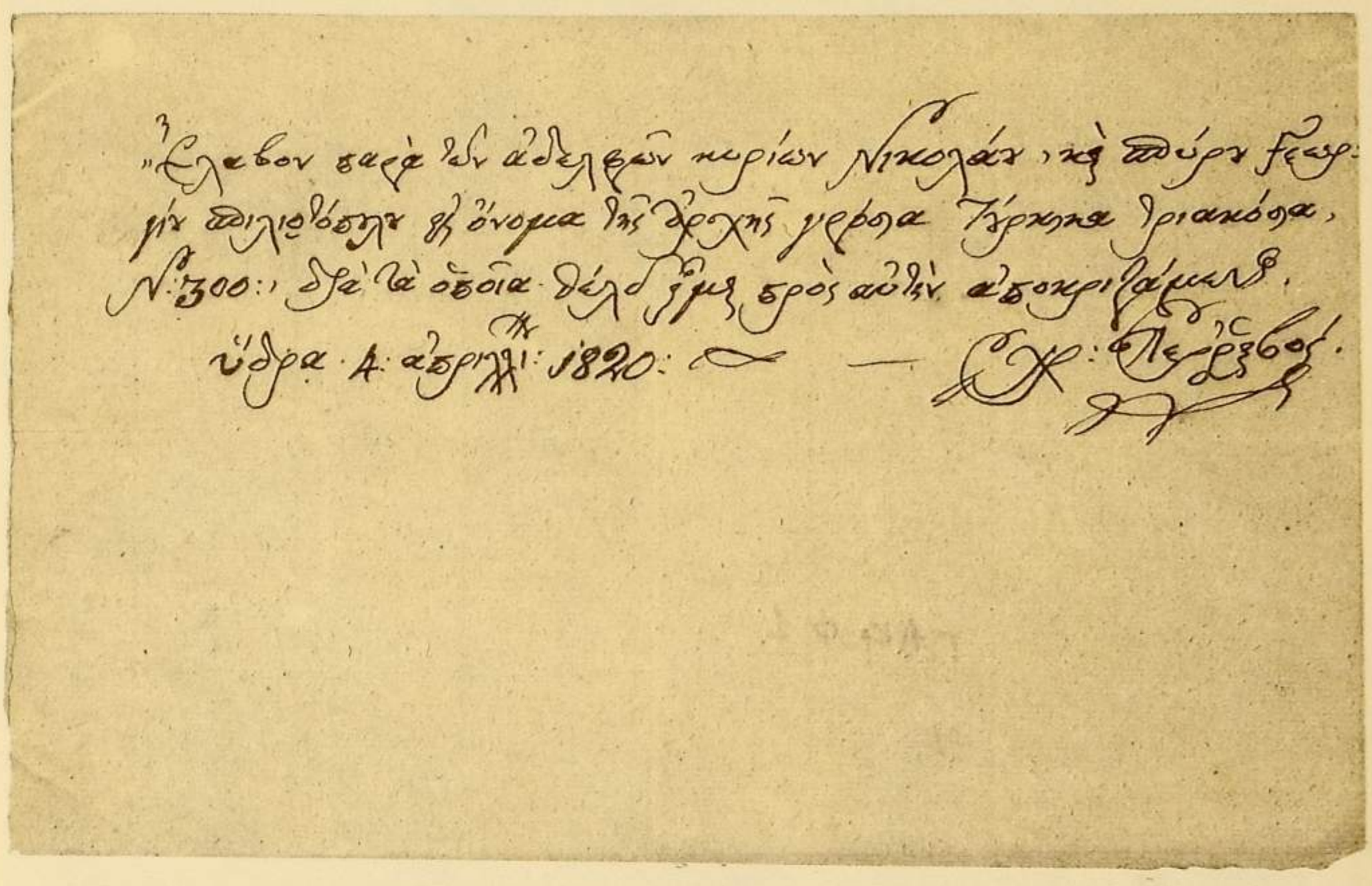
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

"Ἔλαβον σας ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν κυρίων Νικολάκη, καὶ θυρεὸν ἀργυρ-
οῦν θαυμασιόδετον μὲ ὄνομα τῆς ἀρχῆς γράφοντα Τάξιτα Δριανούπα,
Ν:ῆ300:, διὰ τὰ ὁποῖα θέλω γράψει σας ἀκολούθως.

Ὕδρα· 4· ἀπριλλ:ου· 1820:

Ο Π:ΣΖ:ος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9

Συμφωνητικό σε δεσποινίδι Σοφίας,

για την εκμάθηση μικρά δε αγγλικών δυσκολευτικών όρους.

Σαράντα χιλιάδες ναι εξακόσια μόνον εδώ να μείνη αμίσεμο
τον λεπτόσερτο. Δεν μπορώ ήτερος. Δεν σώζω ούτε μία ή δεν δίδαν ωρέα ούτε
άθεσα. ήξερα απαρίων. ή εξέρω δε κύρ Σκιαδάς. μείσον δάσκαλος θα ε-
βρεθώ να ζω χάι δεν εσπουδάζουσαν ούτε μεν είναι ο ίδιος παραπάνω
πως θέλω χιλιάδες ναι μεν πάρω.....

Δίδριον σχήνη δε αποσώσαν όρος δε αναλαμβάνω
δε κύρ σκιαδάς να μπορεθώ ος δε έγραφα. δεν έσοιον αχή
αποσώσω μεν όχι δε φίχτε. εν άρχε απαρίων βρεθώ ένα γράμμα
όρος δεν κόνσομα ίδιο. ή συμφωνούμε ναι δ' συχνόν βεβαίως ούτε ζωή
αχή μείνη μεν όχι να δούλεα. —

Το δε ορισμένο ούτε χιλιάδες
Σοφία Σταύρου

1820 : Ιουλίου 2: σαράντα κύριοι.

Το συμφωνητικό
Καταστηματάρχου σαλή Δημήτριος Κυρ Γεωργίου
ήλθε είπε, ως

Δ. Σταύρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

13506.

Αγαπητέ μου σοφιστά δεν μπ' αξιώσουσι μπ' ήμαι δίκαιο, σπραστικ μέ-
λη καταζάθεν μπ' ολ θέσε χρειαστε, εσχολ μπ' ήμαι σωστ τρόπ, ή ίζω σοφ
βόκιου σας, δε μ' αλλέ ίζικ να έσκεδασ μπρά μπ' μι κυβέρνου σας, αι ήμαι
χαιρ μ' νάσκοδ αζήμιάσους, μπ' μ' χάλικ λαι καιρ σας ή ίλι σαζικεφγιαι
σας άδικα, μόνο έμαθε ότ ήμαι δίκαιο λα να ζήσ ή ε αζιόλογ ίλι σαζικεφ
γίλι σας μπ' λι να ήμασθε. μπ' σκόπιμο εγκάρδιε

Νικόλαος Δεληγιάννης
ο πρωθυπουργός

1820
Υπ 21 98:12:

Πρωτ. Β' 3 ο αριθ. τάξης απόφ. 1.
Λάβαμεν χώραν.
Καρυάνοι 6. Μαΐ 1865.
Ο Γραμ.

ΤΑΜΕΙΟΝ

Ε Β. Σ' 11, (1820)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τῶν φιλίκων καὶ Συμπολῖται φιλοπάτριδες. χαίρετε.

Δυναμει τῆς πληρεξουσιότητος, τὴν ὁποίαν ἡ σεβαστὴ Ἀρχὴ τῆς φιλικῆς ἑταιρίας μὲ ἐνεπιστεύθη, Συναισθάνομαι εἰς τὴν ὑψηλοτέραν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην τὸν παρουσιαζόμενον ἀδελφὸν κύριον Ἀντώνιον Τσουάνην, ἄνδρα ἐναρέτων καὶ τιμιον, καὶ ὅλου ἐνθουσιῶντα ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἑλληνικοῦ γένους. — Τοῦ φιλοπάτριδος τούτου ἀνδρὸς καὶ μέχρι τοῦδε πρὸς τὴν πατρίδα πολλὰ ἐκδουλεύσαντος μ' ἐπαρακίνησαν νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ, ὅσα ἡ κοινὴ ἡμῶν Μήτηρ ἀπαιτεῖ εἰς τὰς τωρινὰς περιστάσεις ἀπὸ τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα, τοὺς ἐνθέρμους λέγω ζηλωτὰς καὶ συνεργοὺς τῆς ἐλευθερίας της. Ὅθεν χωρὶς τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν δύσατε πίστιν εἰς ὅσα μέλλει νὰ Σᾶς προβάλῃ θεωρῶντες τοὺς λοιπους αὐτοῦ ἴσως ἄλλους ἰδικούς σας. Ἐλπ... μενοι δὲ τὰς ἐνδόξους σχέσεις Σας διὰ τὴν πρὸς τοὺς μεγαλητέρους εὐπείθειαν, προυμβοιηθῆτε νὰ ἐκτελέσητε τὰς συμβουλάς του, καὶ νὰ φθάσητε ἄξιαι τῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας ἂν τρέφει ἡ Ἑλλὰς εἰς τὰ φιλογενῆ ὑπάρχειμενα Σας. Ἡ ἐπιθυμητὴ ὥρα ἔρχεται. πλέον λόγοι μόνον δὲν ἐξαρκοῦσι, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται καὶ ἔργα.

Ὁ σαρὰν ἀδελφὸς καὶ ἰσοβαθμίσιος ἐν Ὀδησσῷ τὴν 24ην Μαΐου 1820

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

38

" Λειτουργίας συμπροσκλητος ἐν ἐμαυτῷ ἀφῆκα τὴν ἀναγνωσιν τῶν βιβλίων ἐπέκεινα ἀφ' οὗ ὁ Κύριος Ἰωάννης Ἀμβροσιάδης δὲν χτίσῃ τὴν ἐκκλησίαν ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Καρύτσου

39

Διὰ φλωρία ὁλλανδ. ἑκατὸν, χάριν συνδρομῆς δεδομένα.

Ὁ προκαταβαλὼν Φιλογενὴς καὶ Φιλόκαλος Συνδρομητὴς τὴν ποσότητα τῶν ἑκατὸν ὁλλανδικῶν Ἀλωρίων, βεβαιοῦται δι' τοῦ παρόντος, ὅτι μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, παῤῥησιαζόμενον τὸ παρόν, πρὸς ὃν ἀνήκει, θέλει ἔχει τὸ κῦρος. Πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ὑποψίας, καὶ βεβαίωσιν πιστότητος ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς, ἐγγυᾶται καὶ ὁ ὑπογεγραμμένος.

Ἀριθμὸς 886 4 Ἰανναρίου 1. 1821. Γ. Κ. Ζ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ. Γ.

165
5002

Μακαριώτατε καὶ φιλογενέστατε Δέσποτα!

5632.

Ὁ φιλογενέστατος κύριος Δημήτριος Ὑπατρος μὲ ἐβεβαίωσε περὶ τῆς γενναίας συνεισφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ὑπεσχέθη πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ Σχολεῖον τῆς Πελοποννήσου. Ὅθεν ὡς γενικὸς ἔφορος τοῦ Σχολείου τούτου χρίνω χρέος μου ἀπαραίτητον νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ τὴν εἰδοποιήσω ὅτι ἡ ἔναρξις τοῦ Σχολείου ἐγίνθη. Διὰ τοῦτο λοιπὸν στέλλω ἐξεπίτηδες τὸν κύριον Ἀντώνιον Πελοπίδαν, ἄνδρα ἔναρετον, φιλογενῆ καὶ παόης πίστεως ἄξιον διὰ νὰ τὴν βεβαιώσῃ καὶ διὰ γραφῆς ὅσον οὔπω ἀνέῳξεν τὸ ἱερὸν τούτου καταστήματος. Ἂς ταχύνῃ λοιπὸν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης νὰ ἐκβαίσῃ τόσον τὴν ὑμετέραν Μακαριότητος τὰς συνεισφορὰς, ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ὁμογενῶν, εἴτε χρηματικὰς εἶναι εἴτε εἰς γραμματικὰς πρὸς τὸν ἐν παλαιᾷ Πατρᾷ τῆς Πελοποννήσου κύριον γραμματικὸν Παππᾶ Διαμαντόπουλον, συντρέχουσα αὐτὰς ἢ μὲ ἀνθρώπους τῆς ἐπιτηδες ἢ μὲ τὸν χαμιστὴν τοῦ παρόντος μου.

Ὡν δὲ εὐέλπις, ὅτι ἡ ὑμετέρα Μακαριότης θέλει φιλοτιμηθῇ νὰ δείξῃ τὴν συνεισφορὰν ἀξίαν τοῦ μεγάλου ζήλου καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ αὐτῆς τε καὶ ὅλου τῆς τοῦ Ποιμενίου, ἐξιχετεύω τὰς μακαρίους αὐτῆς εὐχὰς καὶ μένω μὲ βαθὺ σέβας

τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος

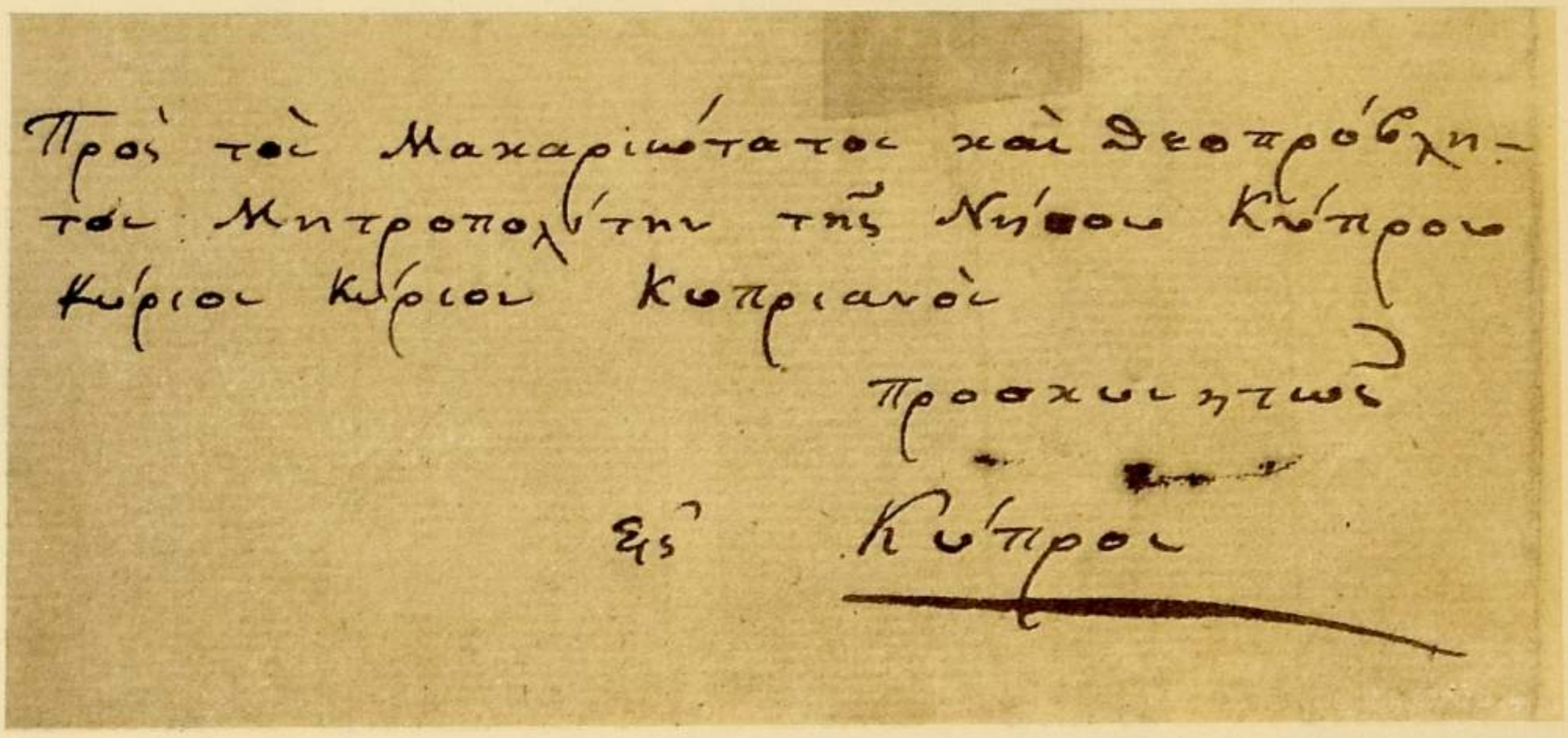
τέκνον εὐπειθὲς

Ἐν Ἑρμουπόλει τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1820.

Πρωτότυπον ἐχειρόγραφον ἔφερε κ. Γεώργιος Ὀθωναῖος
μεταφράσας τρία ἐγράφησαν Κυριακόπουλος
ἐν Ἑρμουπόλει τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1820
ὁ Ἐπίτροπος Γεωργίου Μακρυγιάννης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον καὶ Θεοπροβλήτον Μητροπολίτην τῆς Νήσου Κύπρου Κύριον Κύριον Κυπριανὸν

προσκυνητῶς

ἐξ Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φιλογενέστατοι Κύριοι Κυριακή ταπείνωσις καὶ ἀπόλαυσις τοῦ σίτου

Ἡ φιλοσαρξία καὶ προδρομία, ἀπὸ ὁποίαν ἐδείχασε εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ ἐμπιεζωθέντος σας Ἱεροῦ Τεράγματος, μ' εἶναι ἐμφυτὴς ἀσφαλέστατος ὅλη τώρα, ὅλε τὰ Τεράγματα ἤρχισαν νὰ γίνωνται πλουσιώτερα καὶ νὰ ἐμφύῃ τὸ τέλος τοῦ Ἱεροῦ = συσσώματος, δὲν ἠμπορεῖ καταβάλῃ ὅλας τὰς δυνάμεις σας, διὰ νὰ ἀνεχθῆτε ἀδιάκοπα καὶ ἀπὸ τὴν ἑλλάδος τέλνα. Ὁ κύριος Ἀντώνιος Παγωνίδας δείχει σαὶ ἐνθυμήσῃ τοῦ συσσώματος καὶ σὰς φανερώσῃ τὴν αὐάγκην εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται ἡ Πατρίς· ὅθεν παρακινήσατε τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς νὰ καταβάλλωσιν ὀλίγον τι ὑποχρεώσεως συνεισφοράν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν περισσοτέρας, ὥστε νὰ συναχθῇ αὐτοῦ εἰς αἴγυπτον μία ποσότης τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων καὶ δύω φορτία σιταρίου. Τὰ ὁποῖα ὅλα δείχνει ἐνθαρρύνει λῃ ὅσον τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ κυρίου Ἰωάννου Παπᾶ Διαμαντόπουλου εἰς παραλαβὴν πατρῶν τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ τὰ ὑπάγῃ εἰς ἔλειμμα μὲ τὸ φθασίμου.

Ἐπαίδω ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ὅσον τῆς Πατρίδος ἐπόθουσας τὴν ταχεῖαν εὐτυχί= αν τῶν Προβλημάτων μου καὶ σὰς ἐνθαρρύνω. ὅτι ἡ Πατρὶς δείχει ἀνταμείψῃ τὰς ἐνδοξοτάτας σας μὲ τὰ πλουσιώτερα δῶρα. δόξαν, ἀγωνίαν τιμῆς καὶ ἀξιώματα μεῖον δὲ τὴν τιμολογήσας ἔθος

Ὑμῶν ἀδελφὸς
Θεόκλητος Φαρμακίδης

Ὑπάτη τῇ 8- 8βρίου ;820.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10

Εὐγενέστατε καὶ φιλογενέστατε κύριε Γεώργιε Τζανάκη.

Πληροφορούμενος ἀπὸ πολλοὺς περὶ τῶν μεγάλων σοῦ ἔργων, ὅσας παρέχετε ἡμῖν καθημερινῶς εἰς τοὺς αὐτοῦ διορισμένους καὶ κατὰ καιροὺς διερχομένους ὁμογενεῖς χαίρω ὑπερβολικά, ὅτι μεταχειρίζεσθε τὴν ἀξίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐβάπτισε ῥωμὴ διὰ τὰ προτερήματά σας, σὰς ἐτίμησε, πρὸς ὄφελος τῆς δυστυχεστάτης πατρίδος μας. Ἀλλ' ἰδοὺ τώρα ἡ πατρίς μας μὲ αὐσιηρὰς ἀμαξας προσκαλεῖ τὰ τέκνα της καὶ ὑποδέχεται εἰς ὅσα συνεφρήσουσι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν της ἀμοιβὰς ἀσυμφόρτως μεγάλας καὶ λαμπρὰς. ὅθεν ἐρωτῶ, ὅτι καὶ ἡ εὐγενειάσας μενούμενος ἀπὸ τοῦ παραφλέγοντα τὴν παρθάνασαν πατριωτισμόν, ὄχι μόνον μὲ ποσότητα ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένους καὶ τῆς ἑλληνικῆς χρυσῆς δέησε συνδρέξῃ, ἀλλ' ὅτι διὰ τὸν ὅσον ἂν παρὰ σαύτων ἀξίως ἀπολαύσετε ὑποδοχῆς, δέησε παραμυθεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ διατρίβοντας ὁμογενεῖς νὰ συνεισφέρῃ ἕκαστος καὶ ἓν ἀπὸ τῶν ὑγιεμάτων πρὸς ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, παραδίδοντες ἅπαντες τὰ τῆς συνεισφορᾶς χρήματα πρὸς τοὺς Κυρίους Κυριακὴν Ταδίκα, καὶ Θεόδωρον τὸν Σίτσα, οἵτινες θέλουσι καὶ δώσῃ τὰς προσηκούσας ἀποδείξεις.

Ἐγὼ δὲ χαίρων, ὅτι μοιεῖσθαι μετὰ τῆς εὐγενείας σας εἰς τοιοῦτον θεάρεστον καὶ σωτήριον ἀγῶνα μένω τῆς εὐγενείας σας διὰ παντὸς.

Ὑδρα τῇ 8. 86ρι 1820.

φίλος εἰλικρινὴς καὶ ἀδελφός.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

684.

176

Εξοχώτατε κε' Διοικητά κατοίκων Νήσου Πάτμου

Ο αξιοσέβαστος κε' ἐπιτροπεύων Προκαθήμενος Μονῆς μὲ ἐξαιρετον σέβας διὰ τὸν ἐπιτροπεύοντα, ἡ ὁποία ἀφ' ἧς ἐβεβαιώθη ἀπὸ τὴν ὑγιείαν τῆς Μ. Β. τοῦ Σουλτὰν ὁ Πανσέβαστος Ἀφέντης. Ὁδὸς ἐξαιρέτου ἐμπιστοσύνης ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τὴν Ἐξουσίαν ὁ βασιλικὸς ἄρχων τῆς Ἐπικράτειας, ἐξ ἧς ἡ ἀξιοπρέπεια αὐτὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ προσβληθῇ μικροτέρως ἀπὸ τὴν ἰδικήν σας. Ὅθεν ἀπὸ ὅσους μᾶς ἐπιτρέπει ἡ ἀξιοπρέπεια ἡμῶν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀρμόσουν ὅσοι ὑποκείμενοι ἔχουν τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνωτέρου.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἔχετε μεθ' ἡμᾶς ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν Ὑψηλὴν Πύλην ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Ἀρχιερέως, ἀλλὰ σφαλόμεθα ὅτι μᾶς ἀναφέρει εἰς τὸν ἐπιτροπεύοντα τοῦ Προκαθημένου Μονῆς, ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν ἐξ ὅλης καρδίας νὰ ἐπιτύχῃ ἡ Μονὴ ἀπὸ τὴν Ἐξουσίαν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἡ ἐπιθυμία σας.

Πάτμος τῇ 8. Ἀπριλ. 1820.

Ὑπὸ τῶν Καλογ.
Ἀρχιμ. Εὐθυμίου.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον κε' Διοικητὴν
Κατοίκων Νήσου Πάτμου — ἐν Λέρῳ

Διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἐξοχωτάτου
τοῦ 11. Ἀπριλ. 1820. τοῦ Λέρου
ὁ Διοικητὴς Κατοίκων
ἀπόρρεξ. Χα. ἀπαρχῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φιλογενέστατε Κύριε Κορυδαλλεύ. Α 5611

Ὁ ἀδιόσεβος καὶ φιλογενέστατος Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος μ' ἐβεβαίωσεν
ὅσα ἐμὲ φήμης περὶ τῆς μεγάλης σας φιλογενείας ἤκουσε, καὶ μ' ἐπληροφόρησε πρό-
σωπί, ὅτι εἶστε αἰώνια παρόρμησις ναγείνητε ἕνας τῶν ὑπουργῶν τῶν πραγμάτων
τῆς Πατρίδος. Ν' ἀποφασίσῃ σας αὐτὴ μ' εὐχαρισύνην. Ὅθεν βαλλούτως· διὸ λὰ πρό-
τερήματά σας μ' ἐμμονὴν μεγάλας εὐδοκιμώσεις. Ὅθεν ἐπειδὴ λὰ ὅσα ἤθελα νὰ
σᾶς ὁμιλήσω δὲν εἶναι εὔλογον νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν χαρτίον, διὰ τοῦτο λὰ πράγματα
ἐδῶ μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δικαίου, καὶ αὐτὸς ἐστε πλέον τοῦ κατοσούμε-
νος τὸ τόματου· ἐνὶ ὅποιος δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θελήσετε βάλει πάραυτα εἰς πρά-
ξιν. Ὁρίζουσι.

Ὁ φίλος καὶ ἀδελφός

Νουμᾶς τὴν 8.βρι 1820.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5. α.

Φιλορθοδόξου Κυρίου Ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου Περγαμίδα. 165/1812 8.632.

Ἡ πληροφορία τοῦ φιλορθοδόξου Ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου ἐπιθύμησαν τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ περὶ τοῦ νεοσυμπολίτους εἶχα συλλάβει μεγάλη ὑπόληψιν. καὶ χαίρω ὑπερβολικὰ βλέπων νὰ ἀγωνίζησθε διὰ νὰ μιμηθῆτε ταῖς ἀρεταῖς τοῦ Κύριος τοῦ ὁποίου φέρετε τ' ὄνομα. Ναὶ φίλτατε Περγαμίδα. ἀποδείξατε μὲ τὴν φιλοπατρίαν σας, ὅτι ἠξεύρατε νὰ γεννήσῃ καὶ ἄλλον Περγαμίδα, ὅμοιον τοῦ πρώτου κατὰ τὰ ἔργα.

Ἐχθὲς ἔστειλα εἰς τὸν ῥηθέντα Κύριον Ἀρχιμανδρίτην Διονύσιον γράμματα πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Αἴγυπτον καὶ παρὰ τοῦ ἁγίου Κύπρου. Παραλάβετε τὰ γράμματα ταῦτα καὶ μεταβῆτε ἀμέσως πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διὰ νὰ φανερώσητε πρὸς τοὺς ὁμογενοῦς συμπατριώτας μας, ὅτι ἡ ἐρχομένη ὥρα τῆς εὐτυχίσεως τοῦ Γένους ἡμῶν σιγὰ σιγὰ δὲν εἶναι μακρά· καὶ νὰ τοὺς παρακινήσητε διὰ νὰ καταβάλλωσιν ὄχι μόνον, ὅσα ἔμαθος εὐφρόνως νὰ θυσιάσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ μὲν τὴν μεγάλην τῆς πατρίδος ἀνάγκην. ἐσυμφέρουλες δὲ ἐκεῖθεν, περνᾶτε διὰ τῆς Κύπρου, ὅπου ἐχαρίσθητε τὸ γράμμα πρὸς τὸν ἀρχιερέα, τὸν παρακινῆτε νὰ συνεργήσῃ τὰ τῆς ὑποσχέσεως του, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνοντες ἀποστείλετε σάραντα ἢ μόνος ἢ καὶ μετά τινος ἀνδρὸς τοῦ Ἀρχιερέως, διὰ τὴν παλαιὰ πατρὶ τὴν Περγαμηνόν, ὅπου παραδίδετε τὰ παίγνια εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου Ἰωαννου Παπᾶ Διαμαντοπούλου παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνετε τὰ ἀναγκαῖα ἀποδείξεις.

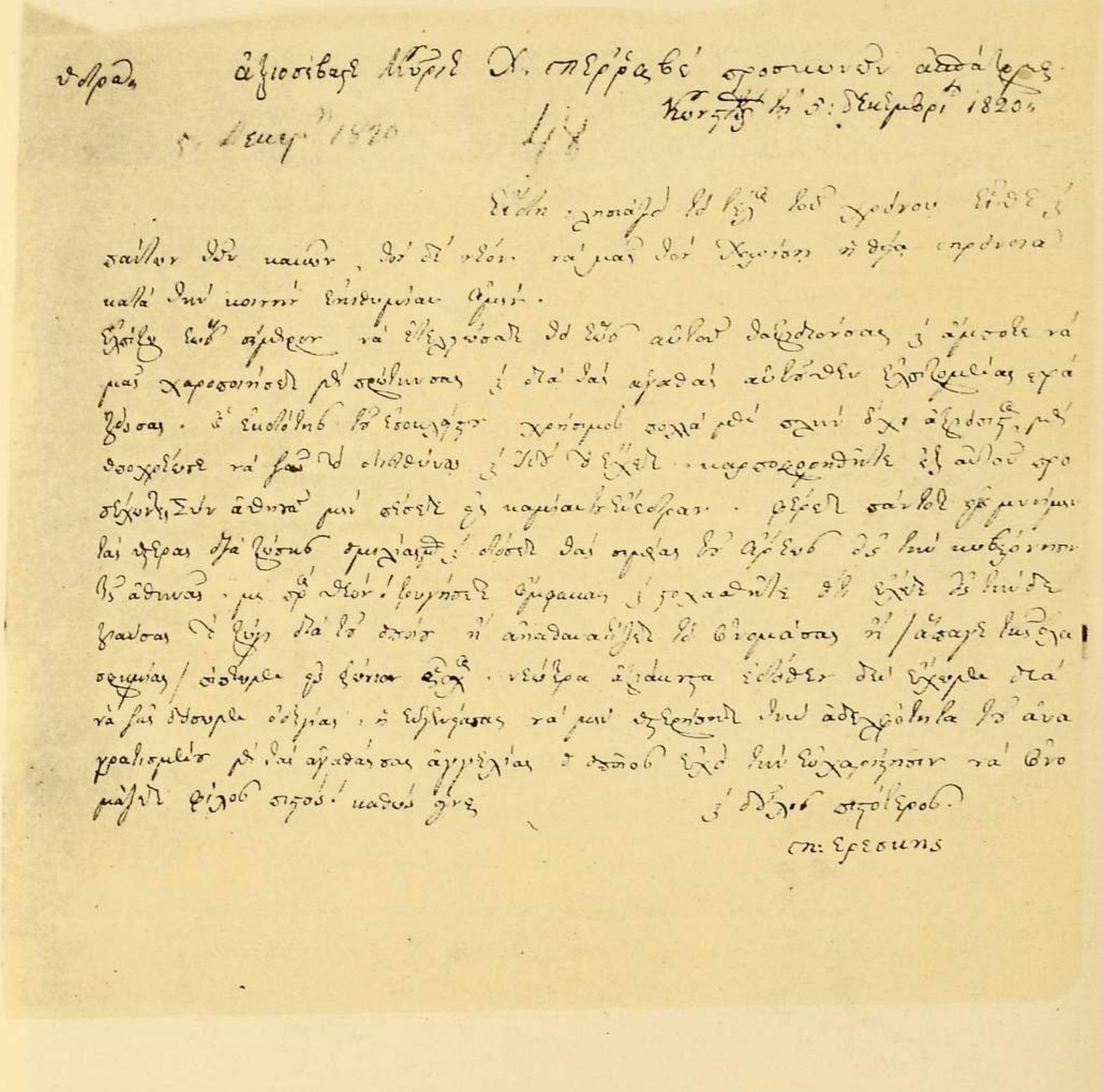
Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Παναγία μὲ εὐλογοῦσιν ὅτι τὰ ἔργα σας δείχουσιν εἶναι ἀνώτερα τοῦ ἐγκωμίου, διὰ τοῦτο δὲν σᾶς παρακινῶ περισσότερον, ἀλλὰ σᾶς ἀποδείξομαι φιλικῶς καὶ μένω ὅλος

Ὑμέτερος τῇ 8ῃ 8βρι 1820.-

ἕνους ἀδελφός σας
Ἀλέξανδρος Σουτσάνος

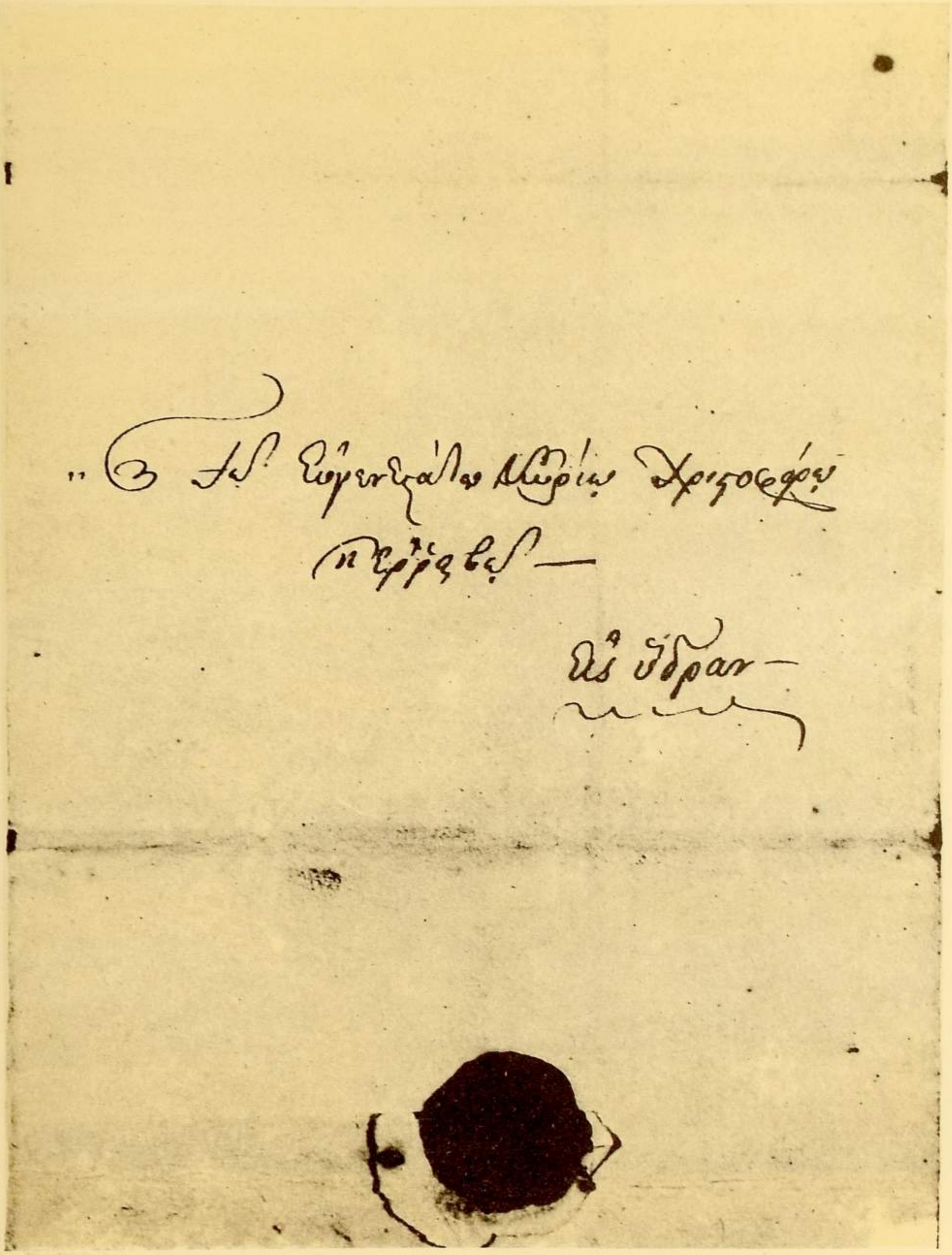
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[197]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φ

φιλογενέστατε κύριε Δημήτριε Θεμελή!

Παρὰ τοῦ κυρίου Α: Θεμαίδου ἔμαθα τὸς διὰ τὴν φίλην πατρίδα καταπλοῦς Σας καὶ Σας εὔχομαι ἀπὸ γοργὸ ταξείδιον αἴσιον. ἐπειδὴ δὲ τὰ τοῦ Σχολείου πράμματα ἔλαβαν μορφὴν νέαν ἀποβλέπουσαν ἐπὶ τὰ κρείττω, χρεώνω ἀναγκαίως νὰ Σᾶς γράψω διὰ νὰ ταχύνετε μὲ τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν ἢν ἔχ τὰς Κυκλάδας Νήσους συνδρομὴν, καταγράφοντες συνδρομητὰς τοὺς ἐχεῖ πρωτίστους καὶ ὅσους ἄλλους διὰ χώρης φωνῆς Σας ἐμιλήσαμεν. Ἔπειτα λαμβάνοντες τὸς Κώδηκα μαζί Σας νὰ πασχίσετε διὰ νὰ εὐταμιώσετε τὸς κύριος Κωνσταντῆ Σακελλίου, ἢ Ἀρμόδιος καὶ Περβολιάρης νὰ λάβετε ἀπ' αὐτοὺς ὅσα γράμματα ἔχουσιν ἀναγκαῖα καὶ νὰ ἦσθε κατὰ παῖτα ἕτοιμος διὰ νὰ ἐξακολουθήσετε τὸς δρόμους, τὸς ὁποίους ὁ κύριος Α: Θεμαίδης θέλει Σας διορίσει. Ταῖς δὲ πέντε χιλιάσι γροσίαις τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Σχολῆς, ταῖς παραλαμβάνετε παρὰ τοῦ κυρίου Γαϊτάνη καὶ χρατεῖτε καθαρὸς λογαριασμόν. — Ὁ γνωστός μου ζῆλος, τὸς ὁποίους ἔχετε πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας μὲ εὐθαρρύνει νὰ ἐλπίσω εἰς θεὸν ἀκριβῶς ἐκτελεσθῆ τῶν ἄνω ῥηθέντων διαταγῶν, καὶ εἰς θεὸν εὐτυχῆ αὔριον ἐλθάσιν. ὑγιαίνετε.

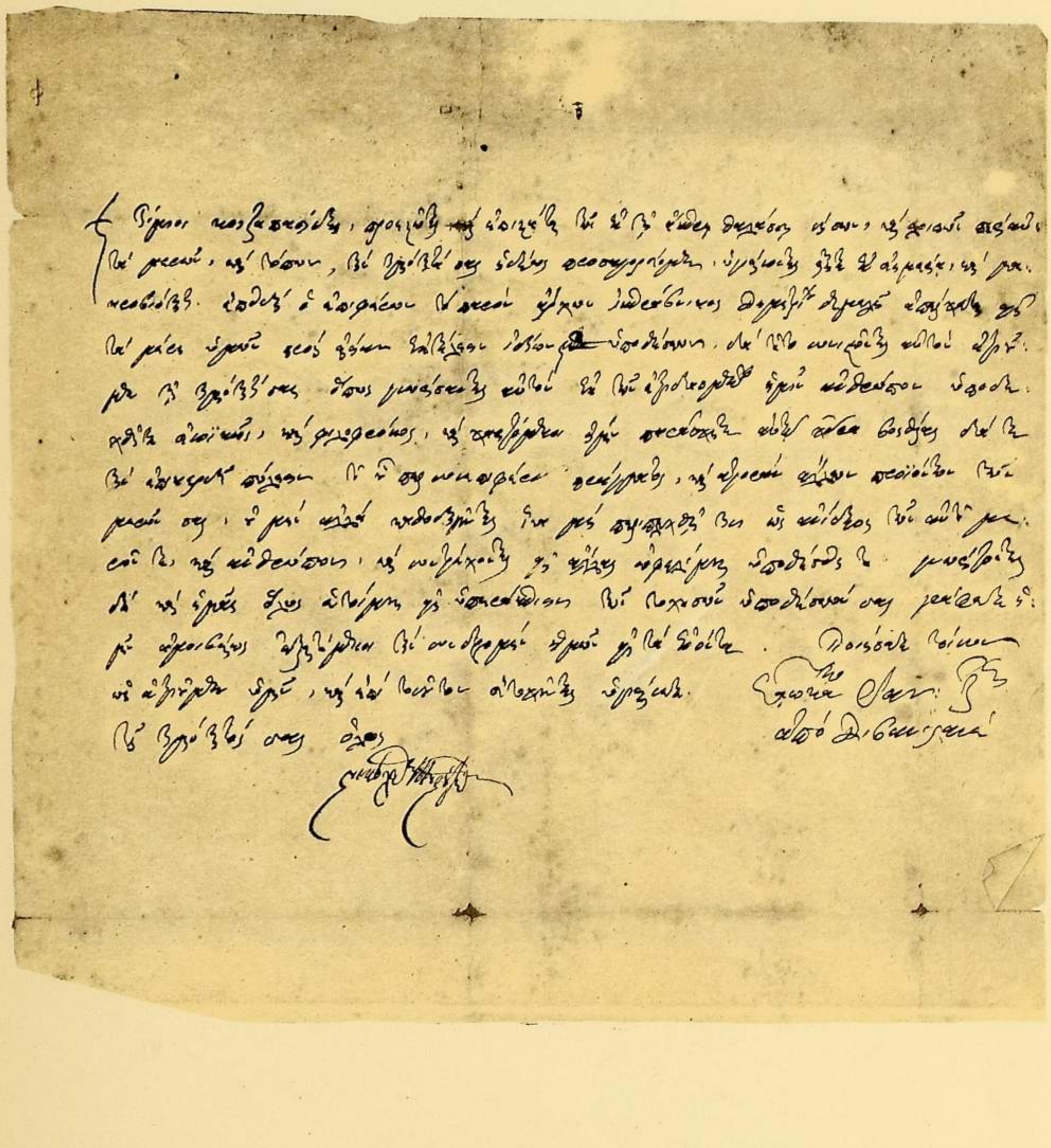
Ὁ φίλος τῆς λαοσώου τὴν ἀσπάζεται.

Κυδωνιὰ τὴν 15ην Μαΐου 1820.

Δημήτριος Ὑψηλάντης

[198]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

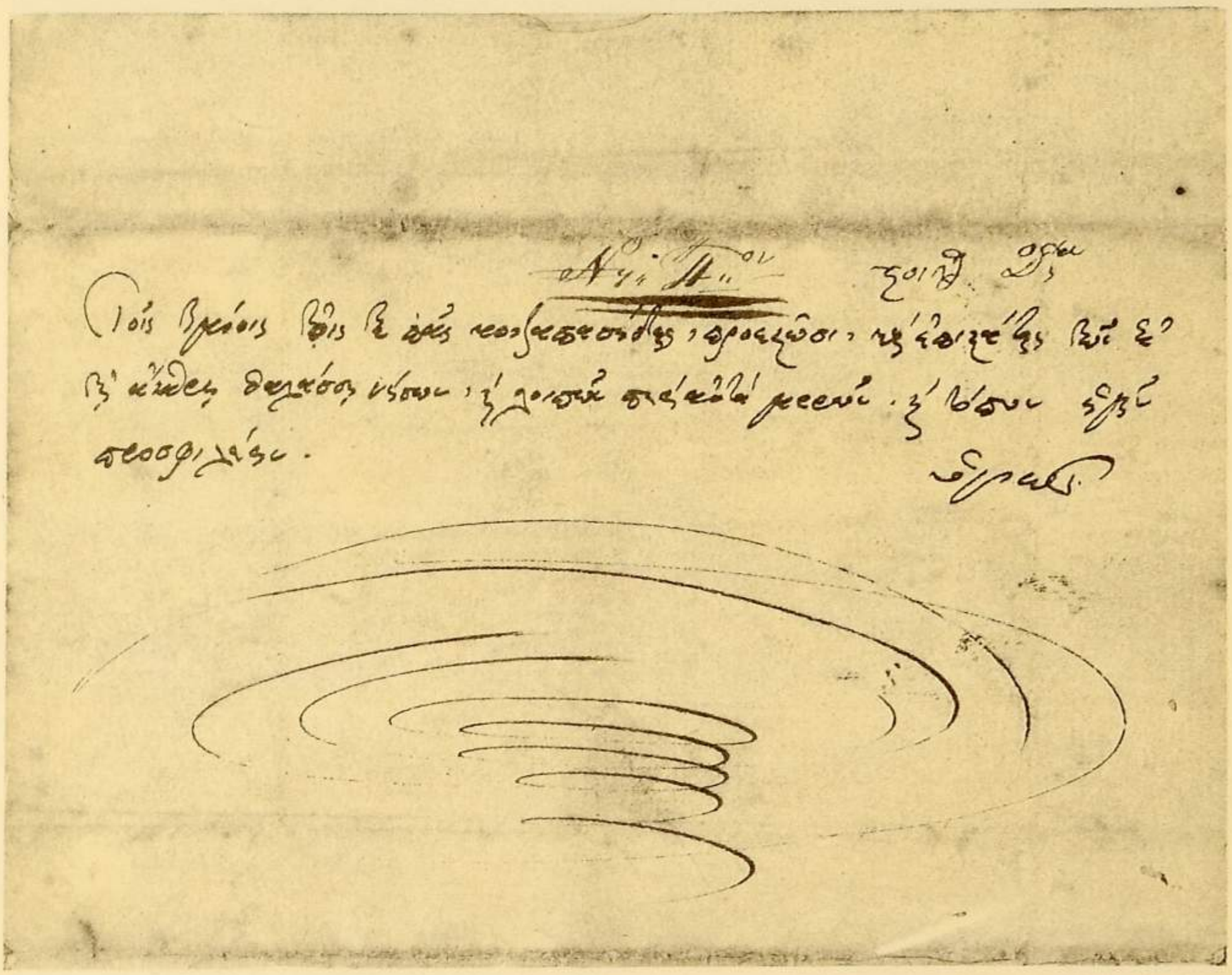

[199]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

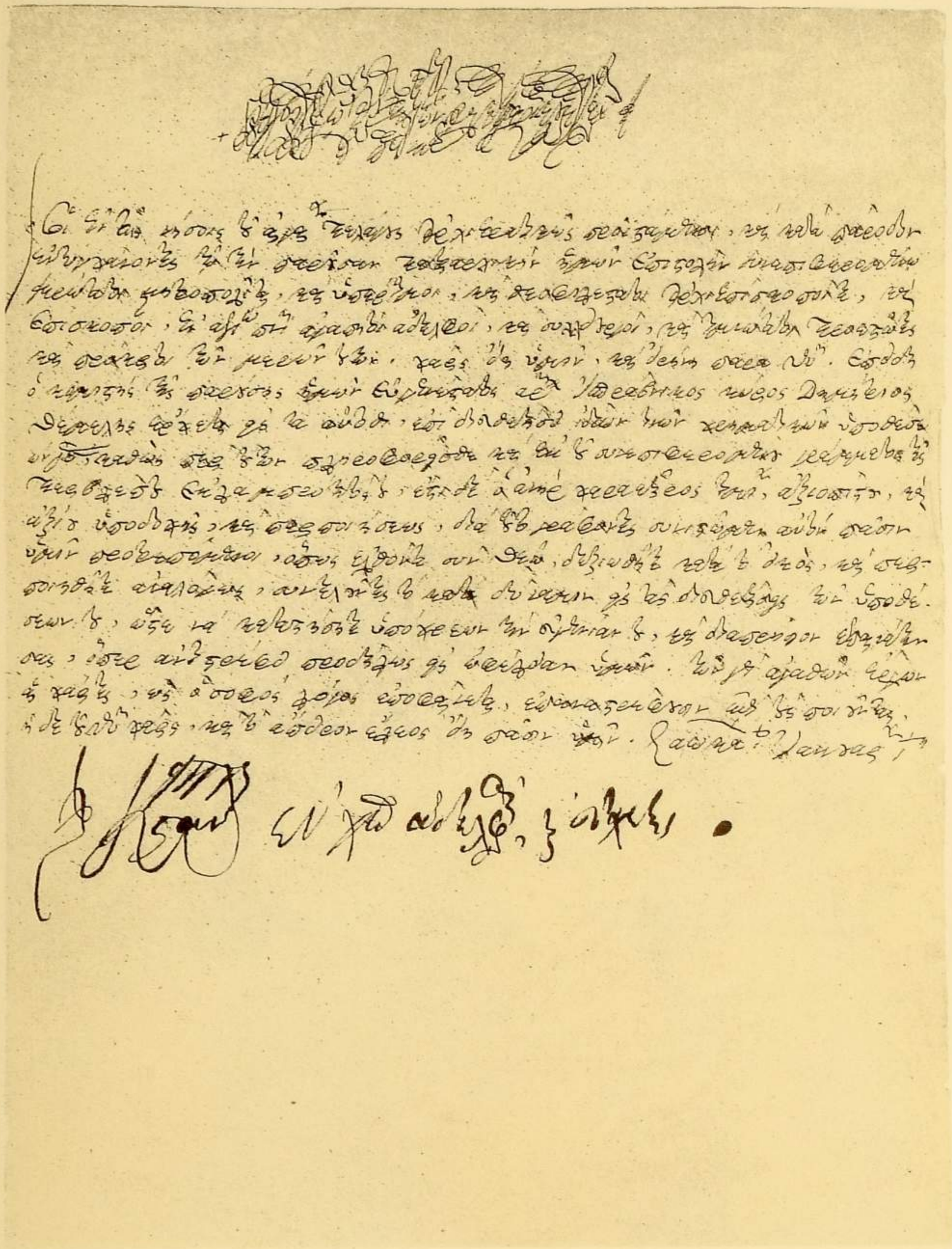
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

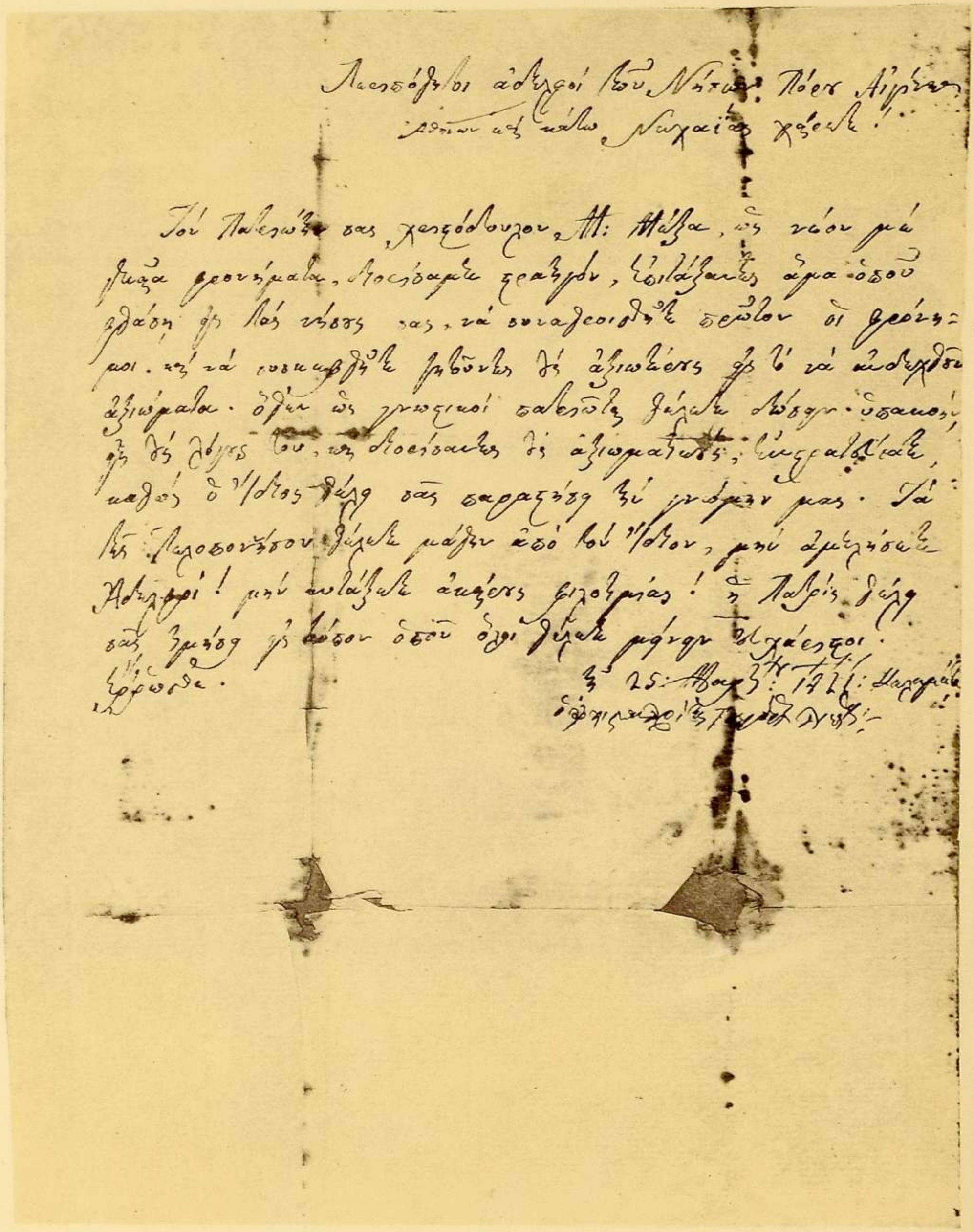
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

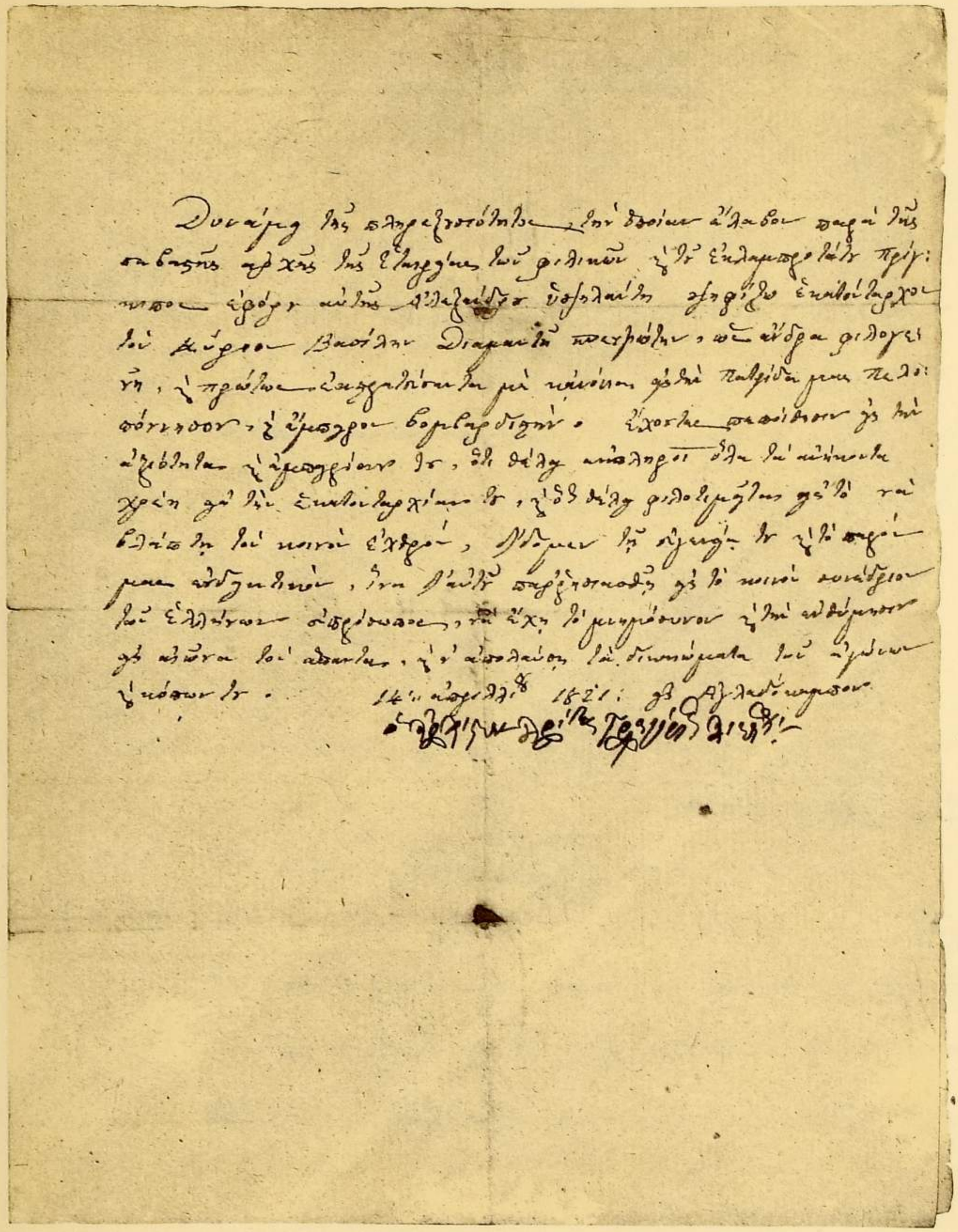
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[202]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

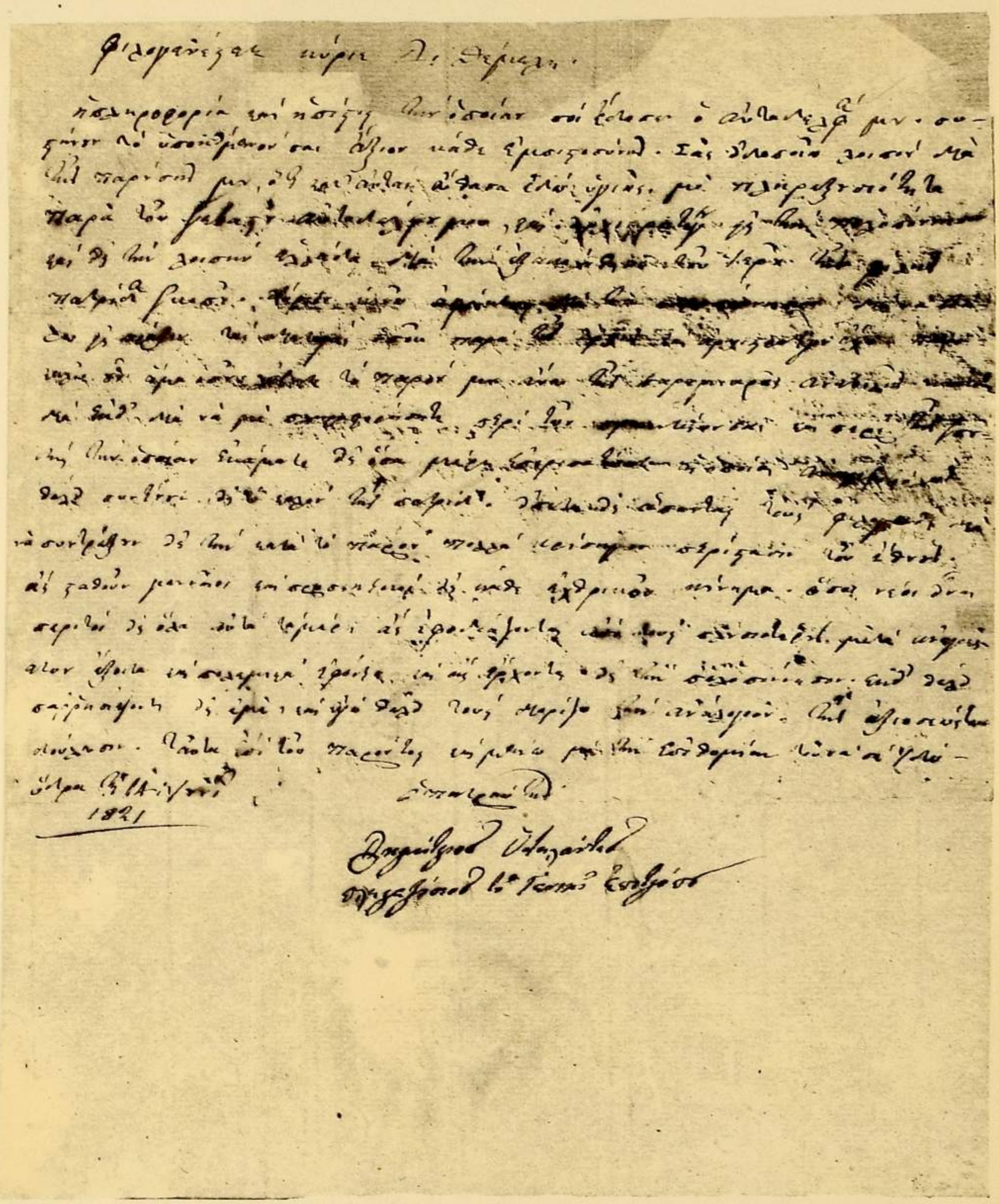

[203]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

52

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰδών ὑπάνδρα ὀκτώ Παράλιος Δημητρακάτα καὶ καὶ
δύο λογαριασμῶν τῶν ἀρωζόντων, σ' ἐξ ὑποθήκης ἔχει
ὁ Σεβαστὸς μοναστήριον Ἀνδρέου τὴν ἐνορίαν τοῦ εἰς τὸ ἔξω πέ-
λαγος, ἰδ' ὕστερον ἀπὸ ὅσες πληροφορίας ἔχασον σαρ' αὐ-
τοῦ, καὶ ἐπαρρησιάσατε ἰδ' ἀπὸ πάντων συνεφορᾶς τῶν
φιλογενεστάτων Κυρίων Θεσμοθετῶν, οἱ ἔχασεν δὲ Παρά.

2000 = πῶς δύο χιλιάδ. γρόσια ἀπὸ τὸν Κύριον Ἰωάννην
Μαύρην.

500 = πῶς πενηντάρια γρόσια ὁμοίως ἀπὸ Νικόλαον Μαύρην

500 = πῶς πενηντάρια ὁμοίως ἀπὸ Ἀνδρέαν Παπᾶ Σκλεφ-
τη.

500 = πῶς πενηντάρια ὁμοίως ἀπὸ Νικόλαον Γιαννίτζαν.

3500 = ὅλα συμποσούμενα φρεῖς χιλιάδες ἰ πενηντάρια γρόσια,
ἀλλ' ἐπειδὴ ἰ ἐδιώρισα σαῆν ἐνορίαν τοῦ σχεδι-
σού μου ἐπάρουσον, ἢ γνώμη τῶν φρεῖν Νέων ὑδρη
Θεσμῶν, ἰ Παρῶν, ἵνα ἀσπάδη δὲ ἀπὸ Νικόλαον ἔξω

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πεζάγος μὲ 6' καράβι Β. Ἑλλην, Δημοσθένδης, ἔφυγαν σάχιν τὰ
ρουβίνια γρόσια εἰς ἐχείρας. Τὴν Κυριακὴν Β, πὰ νὰ Β' χεπα=
χεύσουν εἰς ἔξοδα τῆς ὁδηασρίας Β, ἡ σάγας τῶν ἀνδρώσων
Β, ἐαξώνιαν καθαρον χογκριασμὸν πλέον ἀφαιδύση μυλὰ
τὴν ἐπιχειρήν Β εἰς ὅλον μέρος ἀπάνω.

Ὕδρα τὴ 17 Ἰουν 1821.

Βαγγέλης Ὑδραῖος
Πρόεδρος τῆς Γενικῆς Ἐπιτροπῆς

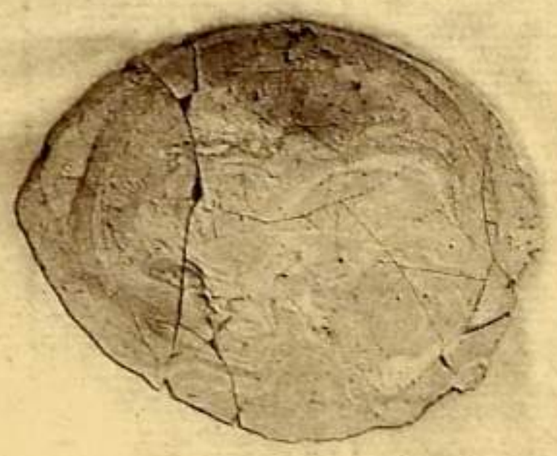
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δονάμις ἀπὸ σφηνοειδοῦς ἀπὸ ὀστᾶν μετ' ἐνεσφηνωμένου ὀπίσθιου ἀπὸ ἄρ-
θρου ἀρχιτραπήζιος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀφ' ὅλου βάρος μετ' αὐτάδελφος Ἀλέξανδρος
Ὀρφανίδης, διορίζω κατὰ τὰς δημοσιώδεις διαταγὰς τῆς φρούσης ἀρχῆς, τὸν
ὑφιστάμενον ἀρχοντα Διαμπάνιον κύριον Δαμιανὸν ἀπεμπολῆσαι ἀφορεσμένως
νὰ σφετερισθῇ τὰς ἐξωθίσας νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, Λῆμνον, Λουκουρι-
νιὰ, Σκιὰ, Θερμιὰ, Σκῦρον, Σκίαθον, Μήλιονον, Σίφνον, Τῆνον, Ἄνδρον, Κάλυμ-
νον, Λέρον, Κῶ, Καλαμίνου, Ἀστυπάλαιαν, Χάλκην, Σίμην, Κάσταρον, καὶ σφυρη-
λάτους ἐφορίας, κατὰ τὰς δοθείσας εἰς αὐτὸν ἐγγράφους ὑφηγήσεις, σφὶν ἀπὸ Ὕδρας
Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν. Διορίζονται μετοχοὶ, οἱ φρούχοντες καὶ ἀναβάντες, οἱ κάθοικοι
ἑκάστης νήσου νὰ δόσουν τὴν ἀναλογοῦσάν των ψῆφον καὶ εἰσφέρειαν εἰς τὸ δη-
μόσιον ἐφορικὸν χρέος τοῦ φρουμένου σφηνοειδοῦς, οὗ τὰ ὄντα ὁ Ἀθανάσιος
νὰ διατηρῶνται ἐλεύθερα καὶ ἀβάρεια ὡς διαταγαὶ τοῦ ἀρχιτραπεζίτου χορηγοῦσι
αὐτῷ καθὰ καὶ τὰ χρεώδη, καὶ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ἀβιβαίου τοῦ ὄντος.

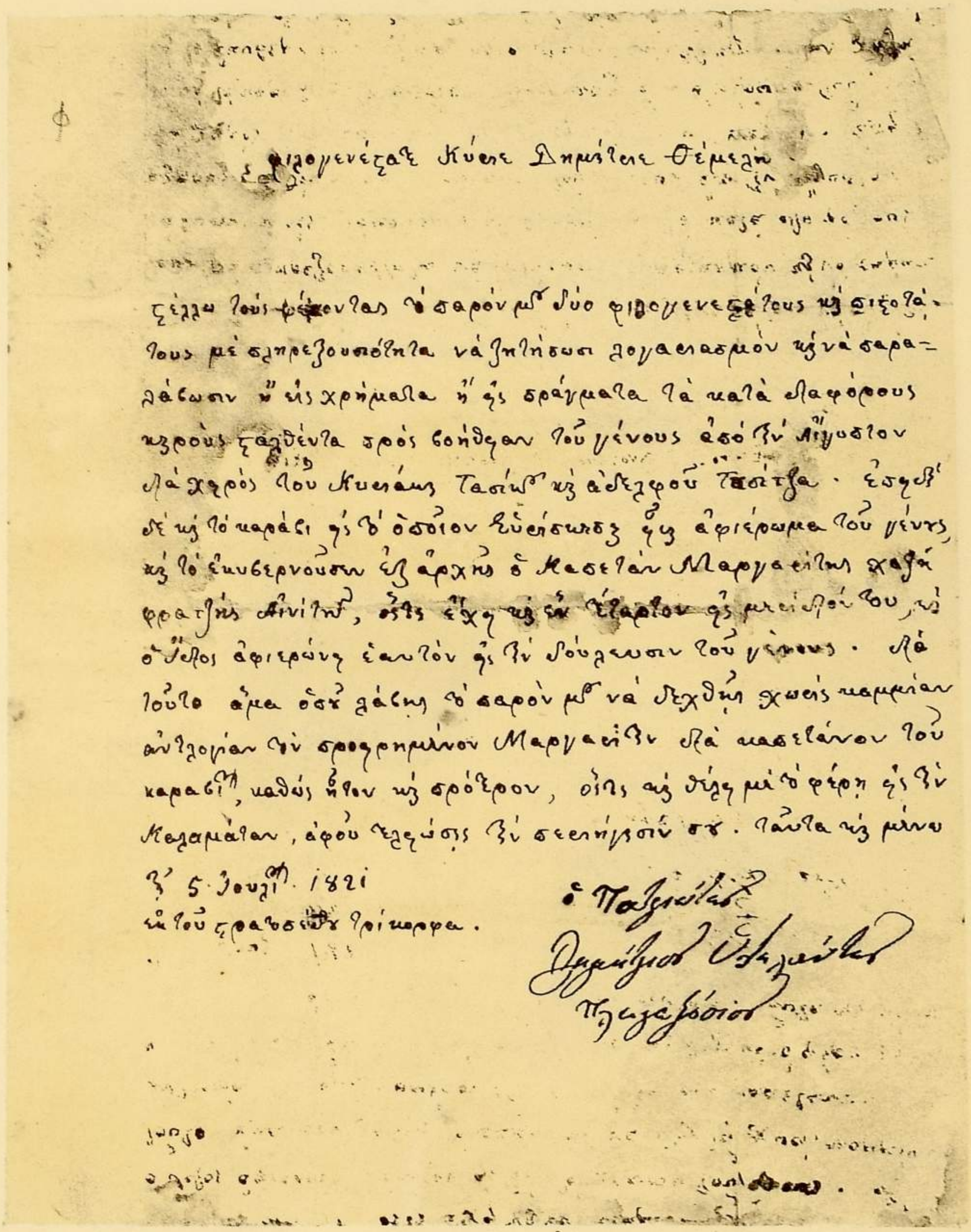
Ὕδρα τῇ 17 Ἀπριλ.
1821.

Δημήτριος Ὑπσηλάντης
Ταμίας τοῦ Γενικοῦ Στρατοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

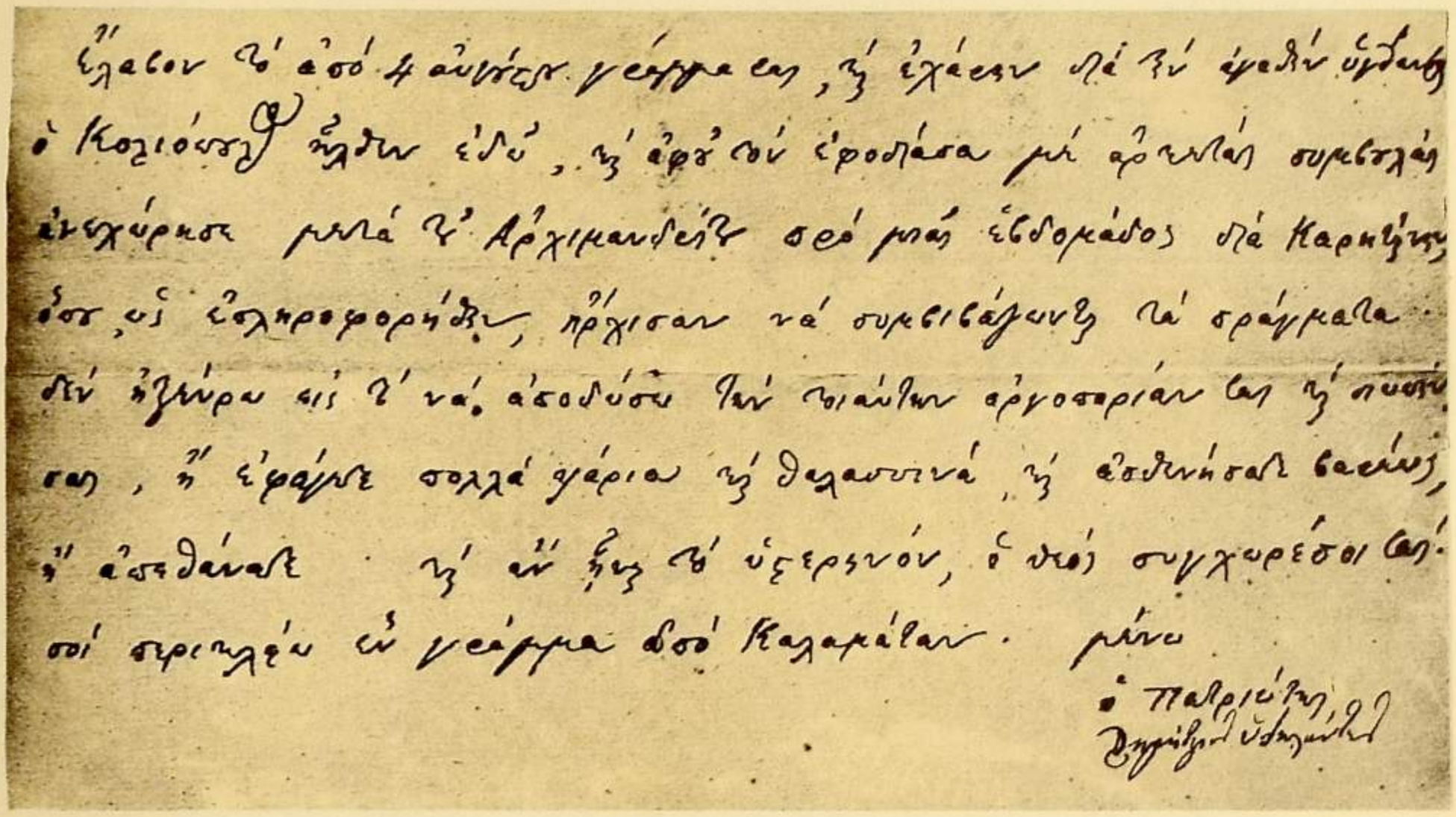
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[208]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[209]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

57

Παναγιώτης Σούτσος

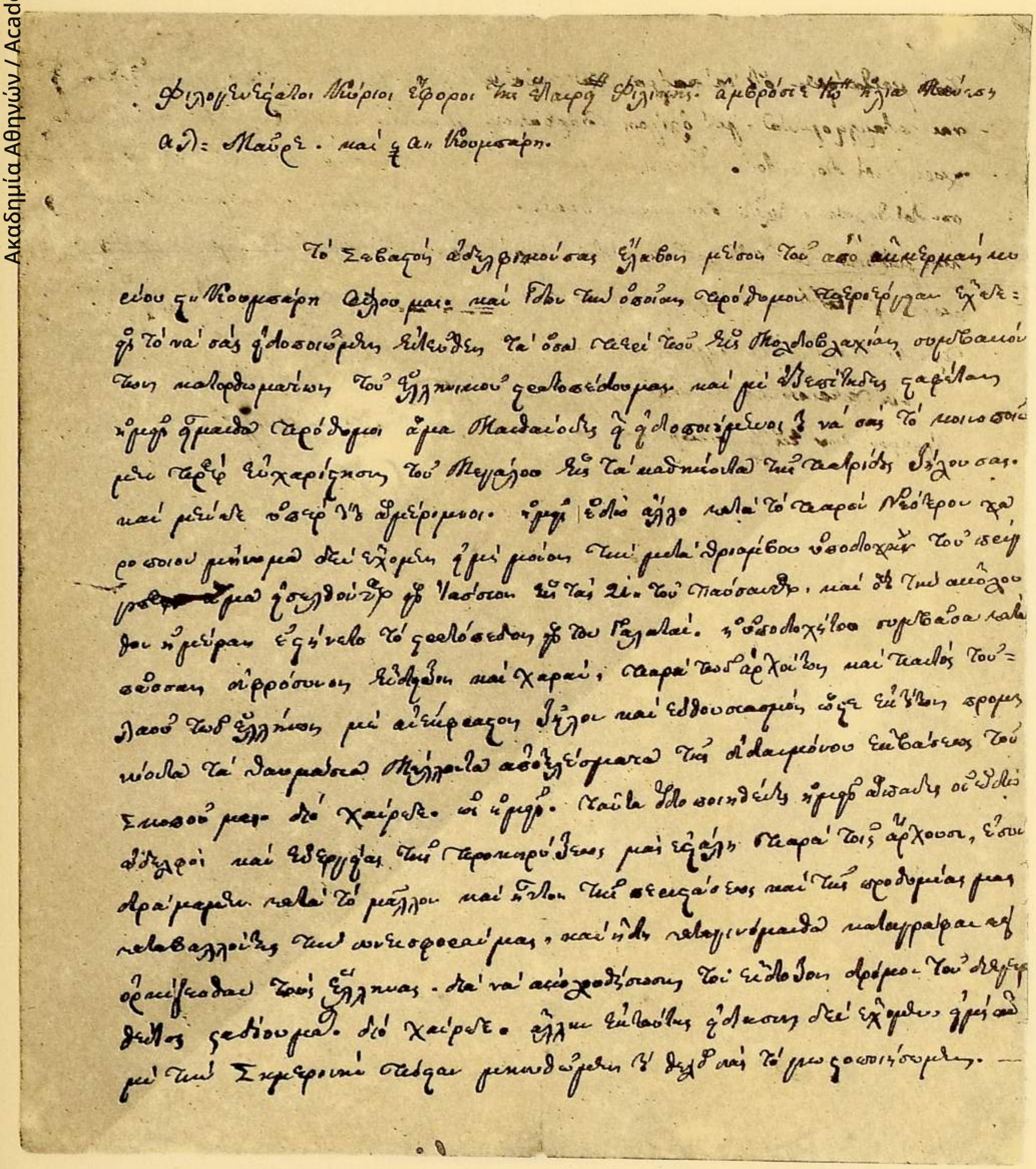
Ὁ μπάρμπας μου ὑπερ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους ἔδωκε τὸ πρῶτον ἐπίσημον τῆς
ζωῆς αὐτοῦ δοῦ νὰ γράψω τὰ κατορθώματα ὅμως ὁ ὀλιγόψυχος πρὸς ἀλλήλους
καὶ ἀποδεσπόζει εἰ δὲ προσκόμματα δυσκόλου σταποῦ. τ' αὐτὶ πίζης, δὲ αὐτὸ Γένος,
τ' αὐτὴ δουλειά, αὐ δὲ αὐτὸ ποδοῦμενον, ὅμως καὶ συνδέουν τὰ μαῦ καθυπο-
βάλλουν εἰ δὲ αὐτὸ χρέη τοῦ συμπρεπτέου, τοῦ βοηθοῦ τὰ τοῦ συναγωνίζοδε.
ὅλων δὲ ὡ δὲ μεσόν δοῦ καιοῦ ἀγῶνος διατέρμων τὰ ἐλπιζέρως δὲ παβίδα δου
ὑπέρασος, ἐδδαυόμενα αἰσχρεῖνόμου τὰ ἐπιτοχρέου συμφοβέσεων μὲ δὲ καιὰ τοῦ Γέ-
νους χρέος, ὅχι ὅμως ὀλιγόψυχον ἔργον. Πρῶτο μοῦπου πρὸς δὲ Παναγιώτης
ὑπὲρ δὲ βιβλικὴς παβίδος δὲ Ἀρχῆς. Η' ἤρπιξ πρὸ πολλοῦ ἐμβουλὴ τὰ' δὲ
ἔμμεσα. καὶ αὐ' ἔδηλε ὡ δὲ ἀποβλῆς, ὁ δὲ ἐνδύναβ. οἱ αὐτοὶ δέρμενοι ἐδίασαν
δὲ ἐνοικεῖ καβίσους δὲ τὰ ἐμμένουν δὲ σκρέμα δὲ ὁδοιπόρα τὰ' ἐμβουν δια
δὲ ὅπλων δὲ πολέμου τὰ δροσοκομβατῶν ἐλευθερίας. Ὁ παναγιώτης θεοῦ εὐ-
λόγησε παλαιὸς τὰ ὅπλα δα- μὲ δὲ καὶ ὅλῳ δοῦ αἰσθοῦ ὅπως. εἶδε καρὸς νὰ
παναγιώτης παρέμεινε αὐ δὲ ἔβρ πίζης βοηθοῦ σου, τὰ δὲ πρὸ δὲ
βιβλίου παβίδα αἰσθοῦ σου. προέβρμε αὐ' αὐτὸ τὰ δὲ βοηθεῖα. συνεσκε-
μα δὲ ἱερὰ ἔμμεσα. δὲ χρέος πέλεμος τοῦ χριστοῦ τὰ' ἐμβρίου καβρέλης δὲ
σήμερο- αὐ δὲ ἔμμεσα μέσου ἀσφαλίζεται αὐμενίου τὰ ἐπιμέλου δόξας. βαίνει
εὐεργέτης. α' ἐμμεσούσα εἶα αἰβάνεβ, τὰ' μὲ δὲ καὶ πόλεμοδα μεγαπρέπους.
εἰ δὲ δ' ἐμοῦ μεγάλου καὶ προβοπὴ δὲ πρέπει α' ἀμεβιβλήτου ἢ δέλει δόξου
α' παναγιώτης δὲ πολιτεύσασα προέβρμα. πφίμεινε δοιπὸν δὲ ἀμαδὲ
ἀμφίλεκτα δὲ πεβιωμένης συνεσφορᾶς δὲς. τὰ' ἐπιπεμένους δὲ παιδρους δὲ
εὐχαὶ, μένω, =

ὁ Παλαιῶν
Δημήτριος Σούτσος

ἐξ Ἄβγους
τὴ 10 Δεκεμβρίου
1821.

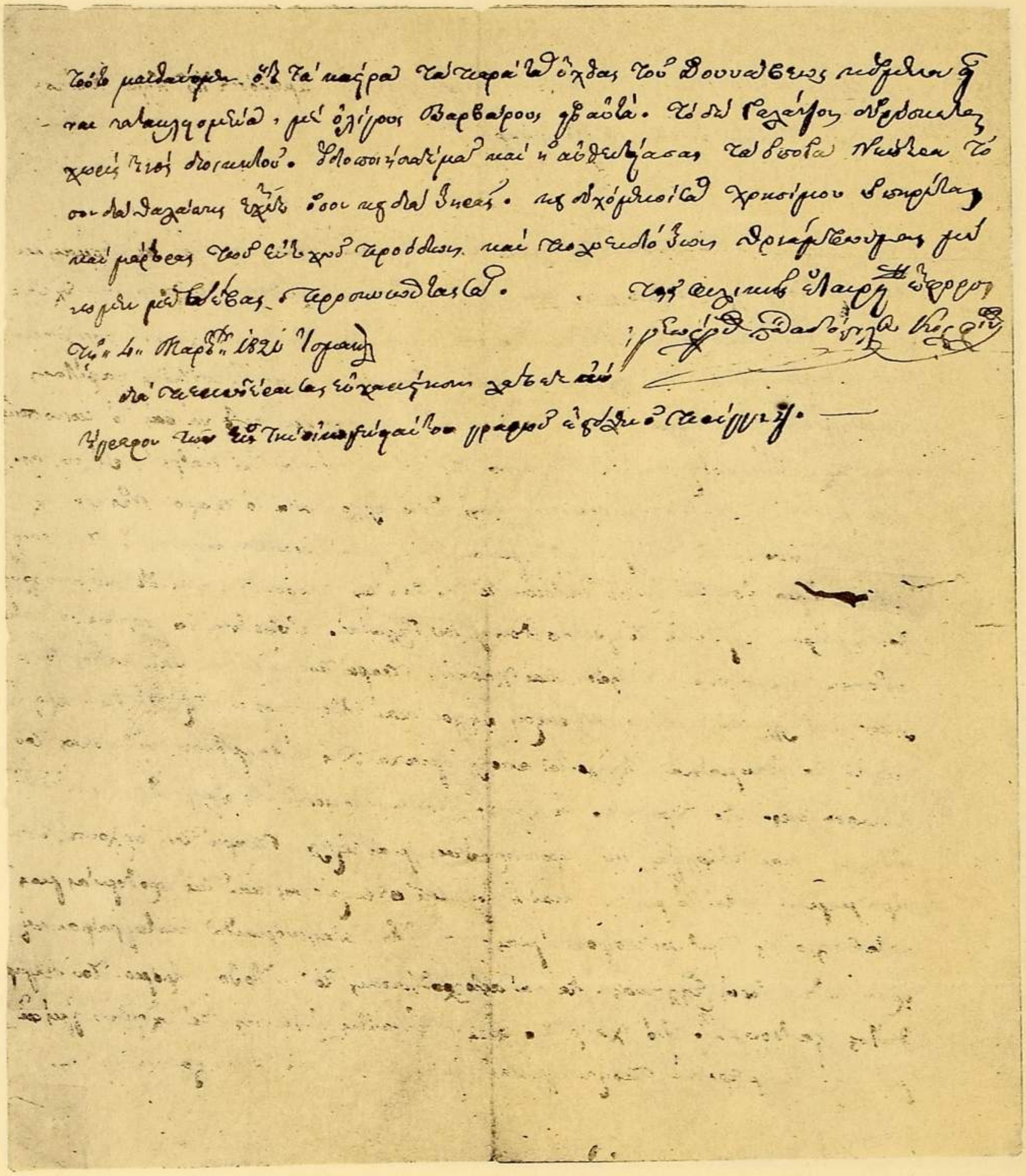
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τὴν Ἐπιτροπικὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος

Ἀπὸ τὸ Ναύπλιον τὴν 11 Μαΐου 1829

Ἐπειδὴ ἐγὼ ὁ ὑποφαινόμενος ἔλαβα κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπικὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξετάσω τὰ ἔξοδα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ νὰ ἀποδώσω εἰς τὸν καθένα ὅ,τι τοῦ ἀνήκει, ἐπειδὴ ἐγὼ ἐπῆρα ἀπὸ τὸν καθένα ὅ,τι ἔδωκε, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φωτεινὰλοι Κύριοι ἔφοροι τῆς ἐν Ὀδησσῷ Φιλικῆς Ἑταιρείας. —

Ἐν Ἰσμαὴλ τῇ 5. Ἀπριλλίου 1821.

Μὲ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν τοῦ Βεσσιλάκη περὶ τοῦ ταξειδίου σας ἐμάθαμεν μυρίον πλοῦτον, εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν μεγάλην. Τοῦ Παναγιώτου Σκουφᾶ ἀπὸ τὴν ὁδησσὸν καὶ ἀπὸ ἄλλους φωνὴ τοῦ ἐνδόξου ἔχομεν ἰδομένα τὰ προκοπάκια ἀπὸ τὰ ὁποῖα μᾶς τοῦ ἐμοσοδόμησε τὸν Ἀλεξάνδρου τὸν Ὑψηλάντου καὶ ἀξίαν νὰ ὁμολογήσωμεν διὰ τὰ ἀληθινὰ προσφερόμενα καὶ τὰς παραβόλους ὁρμὰς ὁποῦ ἔκαμε. ὅθεν καὶ ὅλοι μυρίοι μισθοὶ ἀπαιτοῦν τόσον ἀνάστημα τοῦ ξεφαντώματός του. καὶ σφαλιζόμεθα αὐτόγραφον ἓν ἑνὸς ἑκάστου ἀπεσταλμένου τὰ ὁποῖα μᾶς ἔστειλε τὸν ἀφέντη μας ἀπὸ τὰς φυλακὰς ἐκεῖθεν καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ τεμάχιον ἀποκαλύπτουν τὴν ἀρχιεσίσιον αὐθεντοσάρκινος δανικὴ. διὰ χειρότερον τὴν ἀπεστέρησαν, αὐτιμαζὰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξόδιόν αὐτοῦ ἀπεκαλυπτέρων καθὼς ἐμάθαμεν ἀπὸ Νεαγὲ ἔχομεν ἀγοῖα καὶ μαῦλα, ἀμὴ μόχθου τοῦτο ἀπόφασιν εἰς ἀφήνουσας τὸ ἀσαὶ. ὅθεν ἔσαι καὶ παρακαλοῦμεν καὶ μᾶς πάσαι καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀπόκρα. Περὶ δώρα ἐροιδόμεν καὶ σᾶς ἐμποσοκόνδυα ἀμολαμφρωσας τοῦ ἐξ μοσδαβίου ἀπεσταλμένα, ἀλλαγμένα ἀπὸ τοὺς Ὑψηλοφρονας καὶ ὁλίγους ἄρουχους τοῦ μοσδαβικοῦ ἔθνους, καὶ ἀφ' ἑνὸς κονάκιν τοῦ Σκοζικοῦ Θεόδωρου τοῦ ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας καὶ τοῦ ἐφόρου τῆς Ἑταιρείας. καὶ νὰ ὁδηγήσε καὶ τὴν ἀπεσταλμένος διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἀφοσιωτικὴν ἄρουσιν τοῦ ἀπόζουλου φεσλιοῦ, διὰ τοῦτο ἀφόρου καὶ τόσου νὰ ἤθελε γένεσθαι ἡ διάβασίς του ἐν τούτοις μένομεν μὲ σέβας προσκυνοῦντες.

Περιπόθητοι ἀδελφοὶ
οἱ ἔφοροι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. —

ὁποὺ ἀποθάνῃ χαρτόσουδος εὐεύσεως ἔφορος, μὲ φεσλιὰς ὅσον χαβάσης ὁλόσιδα τοῦ ἀετόμου νὰ ἀβιόμασι χιλιάρχου χαῦλος ἀπόζουλος τὸ φεσλιάσιον. ὁδηγήσατε Θ. Γιοβάνοβιτς λεχτικὰ ἔμπορος καὶ μισθός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

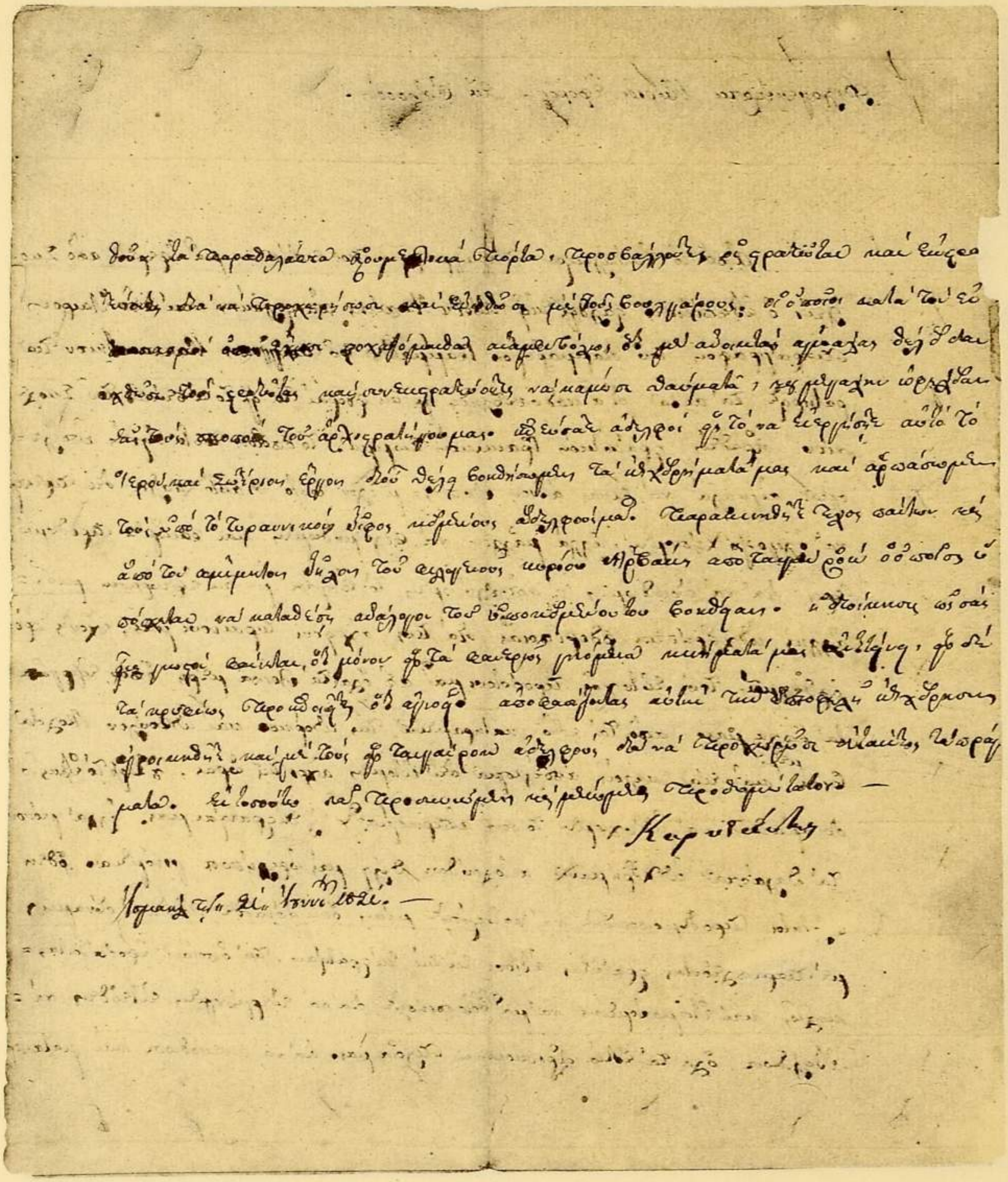
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φιλογενέστατοι Κύριοι Έφοροι – εἰς Θάλασσαν.

Ἀπὸ τὸ ἐσώκηπόν μου παράθυρον διὰ διαφόρων ἐφέσεων ἀπὸ ἕνα
λεπτὸ ὁ ἀνεσινὸς καθὼς ἐμὲ ἔνα λεπτὸ ἀπαρχῆς· καὶ ἀπὸ ἕνα
παράθυρον τοῦ διαμερίσματος μεμιᾶς τὸ ἀνήφορον καὶ τὸν
ρεμπὲ τὰ ἀλλὰ δὲν καθαυτὸν ἐν τῇ θέσει τὸ ἐξ τὸ πράσινον τοῦ Σω-
νίου ὁρᾶται ἐρείπιον τραπεζοειδὲς πύργιον. Τὸ ὕψος τοῦ λιμένος αἰσθά-
νομαι αἴσιον νὰ εἶναι ἄβιον δόσεως, μ' ὅμως τοῦτο δὲν παύει νὰ ἀρέσῃ
νὰ ἐπιζητήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἐπιδιώκωμεν καὶ ἐπιμόνως ἀποφεύ-
γομεν διὰ νὰ ἀναπαύσωμεν τὸ βίωμα μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς μας =
ἐμφανίσεως τοιᾶς, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπροσδόκητος ἐπισκέπτης μας, ἐκ τῆς ἀπὸ
ἐμοῦ καὶ ἐμοιραδομένης νὰ μᾶς ἀποσκοπήσῃ διὰ νὰ ἐπαγγέλλεται εἰλικρίνειαν νὰ =
βλέπωσι ὅλα τὰ ἐδικά μου πρωτοφανῆ ἐγγόνια μας, διὰ νὰ ἀνανεώσωσι καὶ καλλιερ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εμισθώθησαν τα ακόλουθα

Εμισθώθησαν εις εμβάδον μισθωτικὸν δια τὴν ὑπηρεσίαν τοποθετήσεως
ρούχου . . . . . Δρ 36310. 5.
ὁμοίως διὰ τὰς ἀνοικτὰς αἰθούσας διὰ ὑπηρεσίαν ἀκαθέκτου χειμῶνος
μα πολίχνα . . . . . 3159. 16.
ἔξοδα αὐλαίας καὶ διὰ Διάφορα ἔξοδα ἀναγκαῖα . . . . . 4669. 18.
ἔξοδα κάθαρσεως διὰ τὰ αὐτόματα ἡλεκτρικὰ βόθρα . . . . . 1596. 23.
ἔξοδα καὶ διάφορα ἔξοδα φορτώσεως καὶ ἀποστολῆς τῶν
ἐκθεμάτων καὶ μικρὰ μισθώματα ἀκαθέκτου . . . . . 2236. 21.
ἔξοδα ταχυδρομείου, καὶ ἔξοδα διὰ ἐξοπλισμὸν διὰ διάφορα μέσα τοῦ
αὐτοῦ . . . . . 1479. 23.
Τὰ ἔξοδα . . . Δρ 49451. 20

Ἐσόδια τὰ ἀκόλουθα

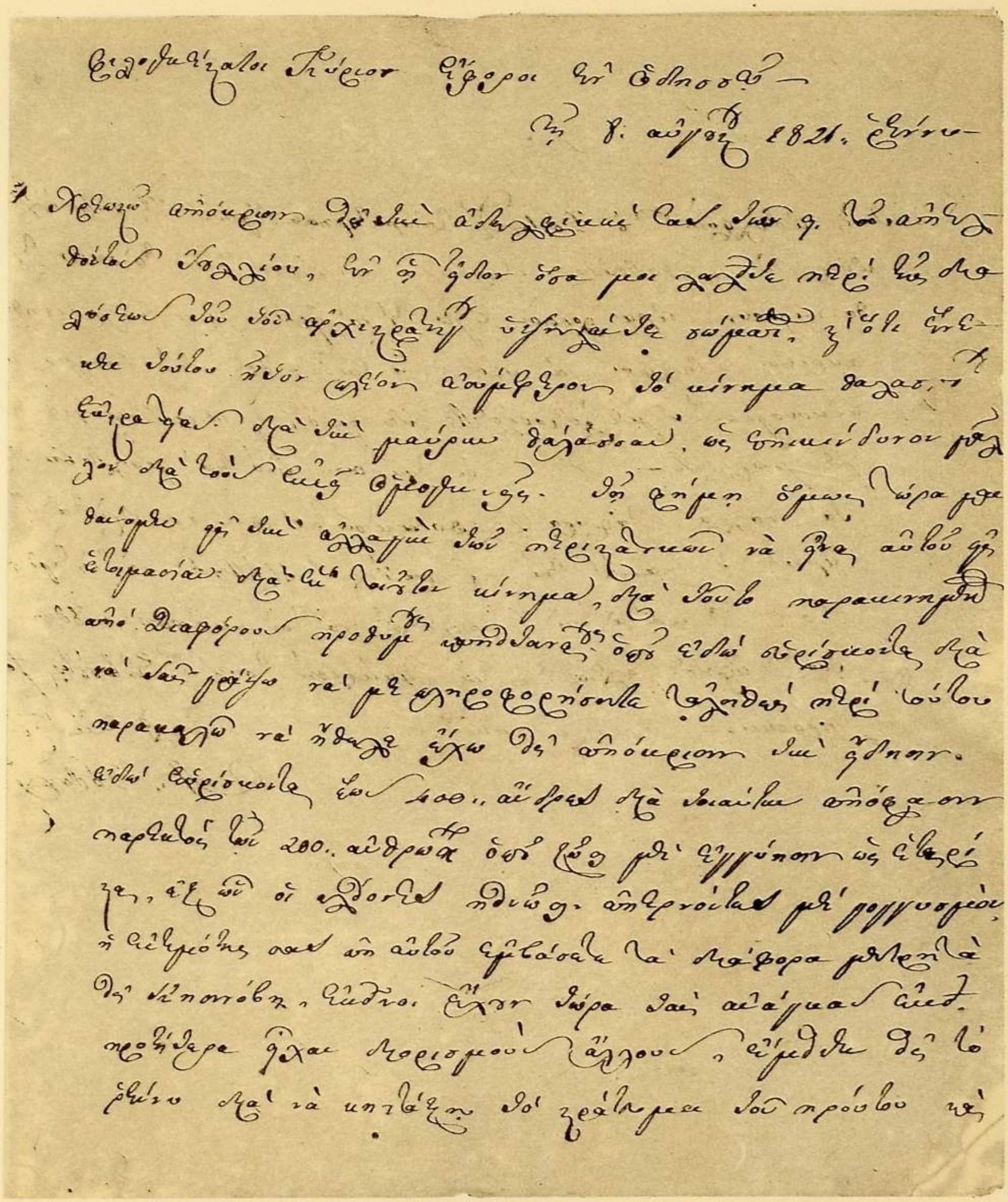
Εἰσπράξεις ἀπὸ ἀφιερώματα διαφόρων προσώπων ἐμφανισθέντα
Δρ 13282.
Εἰσόδια ἀπὸ ἀναμνηστικὰ ἀντικείμενα . . . 18870.
ὁδηγός - ἀπὸ . . ἄλλα εἰσοδήματα διάφορα . . . 3000. 35152. —

μένει ἔλλειμμα ἡ ἐφορία ὁμολογεῖ Δρ 14299. 20

Καρτάλης

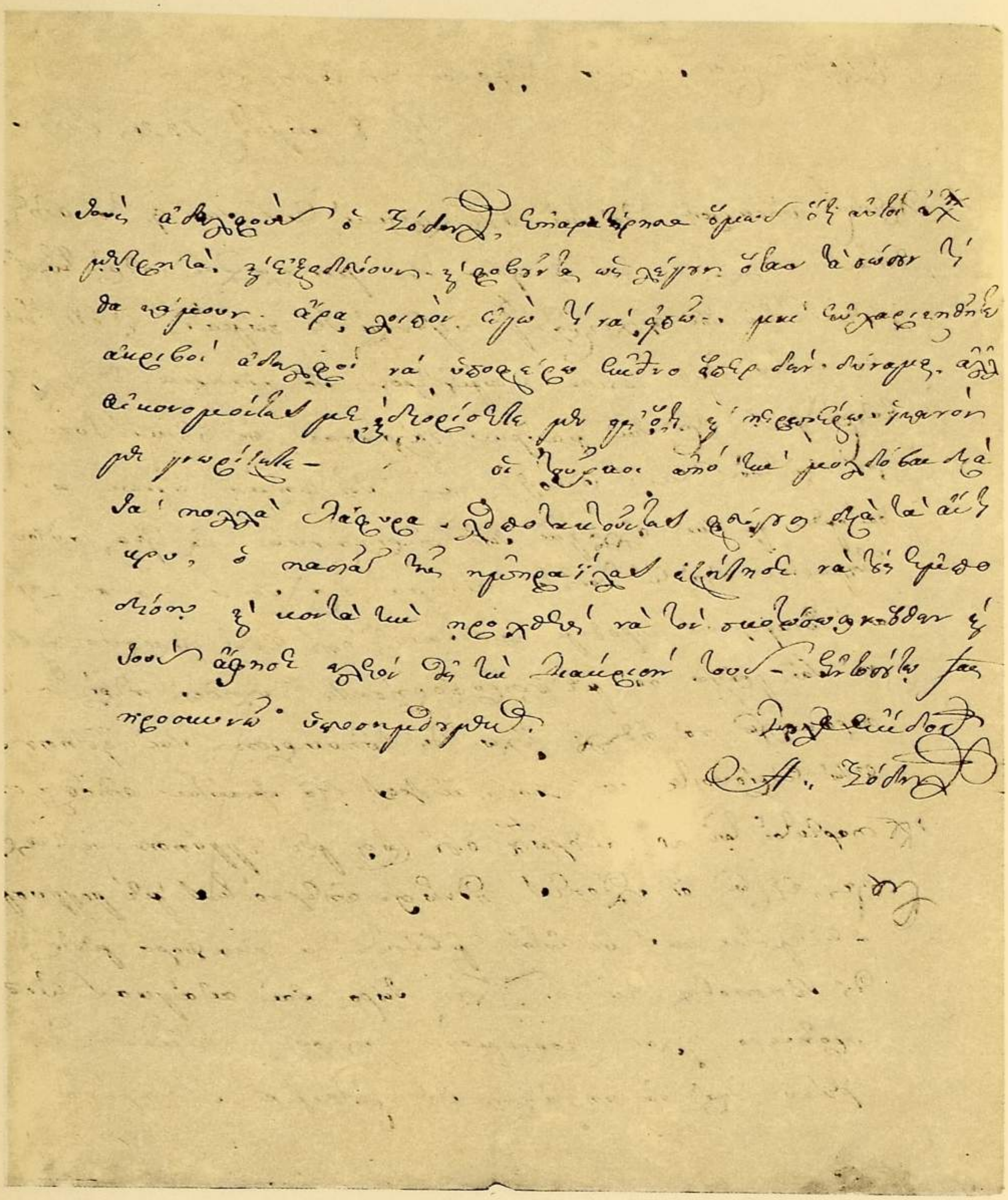
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

από Πελοπόννησον τὴν 4ην Ὀκτωβρίου 1821.

Εὐγενέστατε ἐξοχώτατε κύριε Ἀλέξανδρε τῆς Ἱ. Βλαχίας Ἡγεμονικὴ

κανθήλι

Εἰς τὴν ἀπὸ τὴν 4ην μὲ τὴν ἐλπίδα σᾶς γράφω χωρὶς νὰ ἔχω μαζί σας ἀλληλογραφίαν. πλὴν ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀνταπόκρισις ἀπὸ τὰ σταλθέντα!

Ἐδῶ ὁ Ἀλ. τὸν Ἐπ. ἐπαρουσίασεν ἕνα τὸ γράμμα μὲ ἀφορμὴ αὐτὸν ἐκάμαμεν συνέλευσιν τὸ ἑσπέρας γιὰ νὰ ἀναγνώσωμεν τὰ ἐλθόντα διὰ τὴν Ἑλλάδα βουλγαρικὰ. ἐφάνη νὰ μὴν ἀρέσουν "ἐλπίδα γ' ἐλευθερία" (ὅπου νὰ δείξουν ἀφοσίωσιν) νὰ μεταβληθοῦν γιὰ ἄλλην ἐκδοχήν, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα. ἔπειτα γ' ἀπήντησαν νὰ ἔχῃ μεταχειρισθῇ αἱ Παλάτσαι λέξις "ἀναίδεια" ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἐφάνη ἀναγκαία ἔπρεπε γ' ἀφαιρεθῇ γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν. ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ ἐφάνη γ' ἀφαιρεθῇ ἡ λέξις "ἀναίδεια" καὶ ἀντὶ αὐτῆς νὰ βάλωμεν "ἀπόφασις" γ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν μητροπολίτην Ἀγγελόκαστρον, ἀπὸ ὅπου ἐστάλη ἐδῶ γ' ὑπογραφῇ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐφάνη ἀναγκαῖον νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ λέξις "ἀπόφασις" καὶ ἀντὶ αὐτῆς νὰ βάλωμεν "ἀπόκρισις" γ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόκρισις ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν μητροπολίτην Ἀγγελόκαστρον, ἀπὸ ὅπου ἐστάλη ἐδῶ γ' ὑπογραφῇ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐφάνη ἀναγκαῖον νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ λέξις "ἀναίδεια

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

91/νον

-1-

Πρὸς τὴν ἐν Πλοσσονίσῳ Δουρλάϊαν Γερουσίαν τῆς περιφερείας τῆς Ἐπιδαύρου Διοικητοῦ.

Παρὰ τοῦ Ἐφόρου τῆς Διοικήσεως τῆς ἐν Ταγαροῦ Ἐπιμελείας τῶν φιλικῶν Πάνου Ζαραβίνα τοῦ Πλοσσονίτου.

Ἡ γενομένη συνδρομὴ ἀπὸ τῆς παλιγγενεσίας καὶ σφαγιασμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς 3 Μαρτίου 1821 ἕως τῆς αὐγούστου τοῦ σφαγέντος χρόνου 1822 ἔδωκε:

ὁ μὴν	ὁ χρόνος	οἵοι οἱ συνδρομηταί.	ἡ πατρίς των	ἡ ἐφοδιασθεῖσα ἀπὸ τὴν ἐπαρχ.	πόσα ἔδωκε χάριν ἐλευθ.	πόσα παρέδωσαν.	πόσα ἐξόφλησαν.
[illegible]	1821.	Ὁ Ἀρχιν Γιαννάκης Βαρβάκης	Ἀνδραῖτης	---	100000.	100000.	---
		καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐθρώπων ὁ Υἱός.	---	---	5000.	5000.	---
		Γεώργιος Τριανταφύλλης. ---	Δωδεκάνησος	---	200.		200.
		Μιχαὴλ μαυροδόκαρης. ---	Ἀθηναῖος	---	1000.	1000.	---
		Γιαννάκης Σταυριάνης. ---	Κρητικός	---	2000.	---	2000.
		Λαγουδάκης βαχαρὸ καὶ ἀνεψιός-	Καλαμαῖος	---	1000.	---	2000.
		καὶ ἀπὸ ἄλλα τὰ καραβάκια ὁ Υἱός.	---	---	1000.		
		Σουρλάκης Καπετανάκης. ---	Κεφαλλην.	---	3000.	3000.	2000.
		καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Υἱός. ---	---	---	2000.		
		Παναγῆς Καπετανάκος καὶ ἀδέλφ.	Κεφαλλην.	---	200.	---	200.
		Λεωνιδᾶς μαυρίκιος. ---	Ἀπὸ Τήνο.	---	1000.	---	1000.
		Σωτῆρος ξυσσόδαυλος. ---	Κεφαλλην.	---	1000.	---	1000.
		Λουκᾶς Σπαθαφιακὸς. ---	Χῖος.	---	1000.	1000.	---
		Σπυρίδων Νικολῆς. ---	Χίος.	---	1000	1000	---
		Βασιλικὸς Γιαν. Ζαχαράκης	Ἀνδραῖτης	---	1500	3	1500
		καὶ ὁ ἀδελφὸς Θεμιστοκλῆς, ὁ Υἱός.	---	---	1000.		
		Ἀθανάσιος Σπυρίτης καὶ ὁλοκλ.	Ἀνδραῖτης	---	1000.	1000.	---
		ὁ Υἱός. ---					
		Εὐστράτιος Ἀργυρόπουλος ---	Χῖος.	---	200.	200.	---
		Ἀθανάσιος Παπαγιαννάκης καὶ ἀδελφ.	Ἀθηναῖος	---	200.	---	200.
		Ἀνδρέας ξυσσόδαυλος. ---	Κεφαλλην.	---	150.	150	---
		Μιχαὴλ Ἀλυσφρονᾶς καὶ ὁ Υἱός.	Κεφαλλην.	---	200.	---	200.
		Γιαννάκης Καπετάνιος καὶ ὅλα ἀδελφ.	Κεφαλλην.	---	1000.	1000.	---
		Δαμιανὸς φωκιάς ---	Κεφαλλην.	---	1000.	1000.	---
		Κωνσταντῖνος Νικολάκης. ---	Σαλαμῖν.	---	500	500.	---
					125150	114850	10300

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δήμος	Έτος	Ποιοι οι συνδρομηταί.	Η παρέχουσι	Οι χρεωστούμενοι ακόμη	Ποσά εξ ων χωρήσαν	Ποσά χωρήσαν	Ποσά μένουν
Μαρκόπουλος	1821.	Μεταφορά ἐκ τῶν ἄλλων σελίδων. —					
		Γεώργιος μαυρής — — — —	κεφάλαια	— — —	1000.	1000.	—
		Γεώργιος Κοκοσάς — — — —	κεφάλαια	— —	250.	250.	—
		Μαρής Μαγγολάς. — — — — —	κεφάλαια	χρεωστεῖ.	5000.	5000.	—
		Σταύρος Βασιλείου — — —	χλεύβιος.	— — —	300.	300.	—
		Σταθᾶς σφακιώτης. — — — —	κεφάλαια	— — —	500.	— — —	500.
		Ἥλιας Γαλῆνου ὁ ἀλληλέγγυος. — —	πλοῖον.	— — —	500.	— —	500.
		Κωνσταντῖνος Τσιρόπουλος. — — —	ναυτικός	— — —	1000.	1000.	—
		Γεώργιος Νικηφόρου — — —	πλοῖον.	— — —	1000.	1000	—
		Θεόδωρος Ὀθρυς. — — —	[illegible]	— — —	300.	300.	—
		Γιαννάκης Κ. Φίλιππος. — — —	αὐλητής.	— — —	300.	300.	—
		Γιαννάκης Σκιαδόπουλος. — — —	ναυτικός	— — —	500.	500.	—
		Γεώργιος μαυροδῆς. — — —	νιονιάρος.	— — —	200.	200.	—
		Ἀναστάσιος Σοφιανόπουλος. — —	πλοῖον.	— —	500.	— — —	500.
		Παῦλος Ζαχαρίου Χρηστομήτρου	πλοῖον.	— — —	5000	5000.	—
		Νικόλαος ματσάκης. — — —	ναυτικός	— — —	400.	400.	—
		Παναγιώτης Καλιοτσάκης. — —	ἐμπορικός	— — —	100	100.	—
		Παναγιώτης Γκρόσος. — —	— — —	— — —	100.	100.	—
		Ἀναστάσιος Χρήστου Ἀδαμοπούλου.	— —	— —	250.	250.	
		καὶ ἀπὸ σελίδη διαδηλοφορηθέντα ἐκεῖθεν	— —	— —	750.	150.	600.
		ἐαυτῶ — — — — — — —			250.	— — —	250.
		Γιαννάκης Κανταούτης. — —	ἐκκλησιάρχης.	— — —			
		Σπυρίδων Βλαχάκης. — — —	κεφάλαια	— — —	500	— — —	500.
		Ζαχαρίας Ἀνδρέου Ζαχαράτος. — —	κολλήγια.	— — —	3000	— — —	3000
		λευκοφορούμενος ἀπὸ ἄλλη δ' σελίδα	ἐμπορικὸν	— —	4000.	— — —	4000
		γράμμα. — — — — — — —	πλοῖον.				
		Γιαννάκης καὶ Καλλιόπης. — —	κεφάλαια.	χρεωστεῖ.	3600	— — —	3600.
Λουκήσιος.		Παῦλος Λοΐδης καὶ διὰ ἀδελφόν.	ἐκκλησιάρχης.	— —	100	— — —	100.
		Δαμιανὸς Φωκᾶς. — — —	κεφάλαια.	χρεωστεῖ.	4000.	— — —	4000.
		Νικόλαος καὶ Λεωνίδας Ποσειδῶνος	ναύλοις.	— — —	3000	3000.	
		Γιαννάκης Βαφειάδης. — — —	πλοῖον.	— —	200.	200.	
		οἱ ἔφοροι τῆς Ἁγίας Ζαχαρίου Ζαχαρόπουλος,					
		Ἐφραὴμ Παπαγιάννης, καὶ Παναγιώτης, ἀπὸ ἰδρυτικὸν	— — —	— — —	644.	644	
		ἀξιῶ 161. ἑκατὸν. — — —					
		Παῦλος Ζαχαρόπουλος ἐξ ἴσου καὶ διὰ δ' ν-					
		ώνυμος ἑαυτοῦ καὶ διὰ Α: Σπηλιάδην ἐν					
		ἀδιαιρέτῳ κοινῷ δικαιώματι, ἵνα ἀ-					
		φιερωθῇ σχολεῖα ἥρωα ἐξ ἡμῶν δι-	δικηγό-				
			γορος.		1636	1357	96

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μήν	Έτος	Ποιοι οι συνδρομηταί.	Πατρίς.	Οι χρεωστήσαντες ἔτι.	Ποσὸν ὀφειλόμενον.	Ποσὸν ἐξοφληθὲν.	Ποσὸν ἔτι ὀφειλόμενον.
Ἀπρίλ.	1821.	[illegible]	———	———	16364.	13579.	2785.
		Ἐμμανουὴλ Χαλκιόπουλος. —	Φενεὸς.	— — —	150.	— — —	150.
		Ἠλίας Ἀλεξόπουλος. — — —	Ψωφὶς.	— — —	500.	200.	300.
		Γεώργιος Μαυρόπουλος. — — —	Πάτρας.	— — —	4000.	4000.	
		Δημήτριος Θεοδώρου. — —	Πάτρας.	— — —	1000.	— — —	1000.
		Ὑψηλάντης Χατζῆς Ὑψηλάντου. — —	Πάτρας.	— — —	200.	200.	
Μάϊος	— — —	Ὁ τῆς Ὑψηλάντου ἀρχιμανδρίτης.	Πάτρας.	— — —	2000.	2000.	
		Ἐνυπτεύων Ἀργυρόπουλος. — — —	Χίος.	— — —	200.	200.	
		Κυναιγειακὸς Ὑψηλάντου. —	Πάτρας.	— — —	100.	100.	
		Χαραλάμπους Χατζηαβράμη. — —	Καστρίτσι.	— — —	100.	100.	
		Ὁ τῆς Ὑψηλ. Ἀρχιμ. Μανδάκος.	Ἐλαιοχωρίου	— — —	500.	500.	
		Γρηγόριος Ὑψηλάντου. — — —	Ὑψηλάντου.	— — —	50.	— — —	50.
Ἰούνιος	— —	Χελιόπουλος Ὑψηλάντου.	Πάτρας.	— — —	50.	50.	
		Θεόδωρος Βασιλειάδης.	Κηφαλ.	— — —	700.	— — —	700.
		Γρηγόριος Παπαδόπουλος. — —	Σμύρνης.	— — —	500.	— — —	500.
		Γεώργιος Σαρρῆς. — — — — —	Ψαθόπυργος	— — —	1000.	1000.	
		Δημήτριος Ὑψηλαντίδης. — —	Μανδάκος	— — —	500.	500.	
		Ἀλέξιος Χαδ. Τσαμάδος.	Σμύρνης.	— — —	300.	— — —	300.
		Θεόδωρος Νικολάου Μιχαήλης.	Ὑψηλάντου	— — —	400.	400.	
		Καπετάνιος Γεωργίου Κατσάρος	Σμύρνης.	— — —	500.	500.	
		Νικολάκης Ἀλεξοπούλου. —	Φενεὸς	— —	5000.	2800.	2200.
		Καπετάνιος Θαλλῆς. — —	Σμύρνης.	— — —	500.	500.	
		Ὑψηλάντης Δημητρίου Μουσούλης.	Κηφαλλ.	— — —	1000.	— — —	1000.
		Ὑψηλάντης Νικολάου Θεοδώρου. —	Μανδακίδης.	— — —	5000.	— — —	5000.
		Ὑψηλάντης Νικολάου Τσάμης.	Σαμπορ.	— —	5000.	5000.	
		Μαρκὴς Δημητρίου.	Βερβενίκης	— —	1000.	— — —	1000.
		Γεώργιος Κουκουλάκης. — —	— — —	— — —	500.	500.	
Ἰούλιος	— —	Μιχαὴλ Χρήστου Καρδούλης Ἀθήνας. —	Ὑφαντὴς		5000.	— — —	5000.
		Ἐμμανουὴλ Ποσοβ. — — —	— — —	— — —	500.	— — —	500.
		Πέτρος Ὑψηλάντ. — — —	Καλαμᾶς	— — —	500.	— —	500.
		Ἐνυπτεύων Ξάνθης. — —	Χίος.		5000.	5000.	
		Πόσα ἄλλα καλοῦνται.					
		Φύλλ: 2. Ἀποδοθέντα ἀπὸ ἄλλο φύλλ. — —		— —	25.	25.	
		Φύλλ: 3. Ἀπὸ ἄλλο φύλλον ὑπόμνημα —		— — —	72.	72.	
		Φύλλ: 4. Ἀπὸ Παναγιωτάκου. — — —		— — —	100.	100.	
Νοέμβ:		Φύλλ: 5. Ἀπὸ Π. Γεωργίου — —		— —	150.	150.	
		Ἀποδοθέντος Β. Ἀλεξίου Νοβογραδίσκου.					
		ἐπιστροφὴ 100 δουκάτων μισθοῦ λόγ		— —	1000.	1000.	
		χαρίσιον ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου.					
				Σ:	20674.	16059.	4615.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

υ. Σ. ἡβο Ἰα ἡ. 46150. Χρῶ ν' ἀφ ἑκατὸν ζ. 300. νἀ
ἰούα ξὺ 17. 98ρ (ὀχτὼ) ὁ Κ. ἀδελφὸς ἐμέ
βλει Καβοαν - κεί ρ 880. κεί 120. σῆα 1000. βκαόνα
αἀ. 6. ὁ Σώκρίδου Κανδρικχας ἐμέ.

Ἰαγαπρου ξὺ Σ Ἰαπρ 1822.
ἐβδ. ξὺ ζ. 76ρ. ἡμὶ Σ.
1822.

Ἰν 11. Ἰνὶ 1825.
ἀφιδρ. 25.ος ζ.

ὑπ' ἀοον ἐβ Ἐκαῦχ d. Ζαραβιᾶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γενναίοι Προστάρχοι της Ελλάδος. Σας απευθύνει η Ελλάς, η δυστυχής πρώην Μητέρα σας και Τροφός, την φωνάζει! Περίπου τρεις εκατομμύρια Χριστιανοί από σας ήσαν τότε σκλάβοι. Εις σας εστηρίζε την ελπίδα των Τύραννος, και από σας μόνον προσμένε - μεν βοήθειαν κατά του δυστυχισμού της! Η ιδική σας γενναιότης διεπέρασε εις την δημόσιαν τον Εθνικού εμού φρονήματα, το θείον αίσθημα της των προπατόρων μας Ελλήνων αξίας και των Χριστιανών του Εθνους! Η ιδική σας άρματα, και το πολεμικόν καταφρόνημα του θανάτου εφανέρωσε τον Ελληνικόν όνομα εις όλον τον κόσμον! Και τα ιερά μνημεία μαρτυρούσαν τα κατορθώματά σας αυτής της Τραπεζίτσας, όπου το Ελληνικόν έθνος όχι μόνον δεν εβγήκε από τον ύπνον των εθνών, αλλά τον πολέμησε τον δυστυχισμένον, και πολλοί το κόκκινόν του αίμα εμοίρασεν από το ανίερο πάνθρωπον της βίας σας, το οποίον εδόξασε τους προπάτορας του και τους όλους της αρετής, τα κατορθώματα του και τους μεγαλοπρεπείς πολέμους και έγινε μία βροντή μεγάλη εις όλον τον κόσμον, και εσείσθη η γη του Νέου της Ελλάδος από τον ήχον των όπλων και τα κανόνια μεταφερόμενα από τόπον εις τόπον. —

Αλλ' εδώ της Ευρώπης όλης οι φιλέλληνες ανατόγραι, όσοι θεωρούν τον ανθρώπινον γένος ιερόν τον Εθνικών δικαιωμάτων και την μεγάλην βάσιν των Κοσμοκρατόρων της Ελλάδος, μας δίδουν παθητικούς σημείον αφοσιώσεως της μεγάλης των Χαράς δια τους προόδους της Παλιγγενεσίας, η Αγγλία, η φιλόδοξος εκείνη και μισαλλόδοξος, η οποία τον αιώνιον Σαβρεί φρόνημα λαούς δύναμεν αμφιβάλλει με παντοίους τρόπους όχι μόνον οι τον Ευρωπαϊκόν προόδευμας να βάλη μυρίαν εμπόδια, αλλά και ευθύς εξαρχής εφανερώθη. Οι σκοποί της ανθρωπίνης ταύτης ανατόγραι είναι ν' ασθενίσουν τα Χριστιανικά Κράτη, να αφανίσουν της Ευρώπης το έμπορίον όλον, η εξαιρέτως παλαιόθεν ούσα της οικουμένης δέσποινα να λάβη αυτή εξαιρετικήν, και η από δρόμου χάρτου να διαταράσσουν τας τύχας των εθνών. Προς τούτο δε το τέχνασμα δεν ηδύνατο μέχρι τούδε να μεταχειρισθή και αυτάς τας σχολαστικάς αδικίας, παλαιόθεν συνήθειας, δεσποτικούς θεσμούς, και δια να μη μακρηγορώ εις τα παραδείγματα, είπατε όλην η ημέρα μένα ατελείωτον συνέδριον, όπου εις τον μεσόγειον δέχασαν αυτήν δυνατείαν, να οι πρόσοικοι του έμπορίου του Αιγαίου μέρους η του Λεβάντε, και να διαδείρωσι τα παλαιά δουλείαν και ταπεινωσίαν. Και ποίος δέχεται δυνατόν ν' αυξάνη εις τους όλους δρίζοντας τους ανθρώπους; Τούτο μια εκατονταετηρίδα προ χρόνων αυτή η Αυγή του Βορρά. Αυτή, όταν είδεν αναβλαστανούμενον το έμπορίον του Κράτους, εκατάβαλεν εις την Ευρώπην, όλα ολόγυρα έθνος, τα οποία όλα τα έθνη εύρισκαν συνεργόν και παλαιοταραχωμένον εις την ταύτην, πρέπει να αναδείξη δυνατόν αμυντικόν τα τείχη

Πανο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πυρπαίαι μεγάλην. Μόνη καὶ τώρα θλιβερὴ τοῦ ἔθνους ἀδελφὴ ἀριθμεῖ τοὺς ἔμπορικοὺς ἡμῶν
στόλους μὲ ὄμματα βουρκωμένα καὶ φλογερά. μνεύει ὅτι, ἀπὸ σᾶς ἤμπορεῖ καὶ βοηθείαν σᾶζειν.
ἐκόβησαν οἱ βαρβαροὶ Ἥρωες τοὺς σαγαμένους, οἱ δικοί μὲ μικρὸν ἀριθμὸν τηγοιαρτίων ἐβοη-
θήσαν τοὺς πενταπλασίους ἐχθροὺς τοῦ Βαρβάρα τοῦ παλαιοπάτσαβα καὶ δαγάσσας τῆς Ἑλ
λάδος, καὶ περιβλέπει τίνος σαλκιον, ὅτι ἀπὸ σᾶς μόνον ἤμπορεῖ τινὰς καὶ ἐμποδισθῇ ἐις τὸ
νὰ ἐντυχήσῃ τοὺς μουσαρούς καὶ φθοροποιοὺς σιφοσούλης.'

Οἱ ἄλλοι καὶ εὐκαιρῶ εἰρηνικὴ ἀρσαγέτες τῶν Δανίας, τῆς Ὀλλανδίας καὶ
Γιδανίας, ἂν μαὶ δὲν ἄσουν χρεῖα νὰ ἀροφελήσουν καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀδυνατότητά των.
τὰ προϊόντα τῶν ἀποικιῶν καὶ ἐμπορίων αὐτῶν σχεδὸν ἐλείπασιν ἤδη μὲ χρήματα χω-
ρὶς νὰ τὰ ἐλλείπουν. Ναί, οἱ Ἕλληνες πληρωταὶ. Εὐκαιρῶ τῆς Βαδελλάης εἰρήνης,
χρεῖ νὰ σεβασθοῦν συνθήκας καὶ ὅρκους δεῖξουν ἀροπαθείᾳ νὰ ἀρνᾶσθαι, νὰ πατασιά
σουν τὸ νοῦ διαφόρως ἀφορᾶσθαι νὰ ἀπειλήσουν τὰ πληρῶσαι. καὶ ἐνφερούσης οὕτως ἐξ τῆ
νησιας τοῦ πεφαλοβλήτου ταύτην ἀφηγιὰ, νὰ μαὶ ἐξηπόσουν ὅλους τοὺς φόβους τῆς βιομηχα
νίας, καὶ νὰ μαὶ ἀφήσουν ἡμπροσωπίαν τοῦ αὐσύνειαν λογιεύεσθαι καὶ ἐφευρίσκειν.—

Ἀλ' μπὶ ἐνφερώμεθα εἰς δαμασσοσάρα γραμμάς.' νὰ μετινωρίσῃ μπανανᾶρα τῆς ἀχφ
λαρίας τοῦ Ἀμερικανοῦ δεκαθλητοῦ! Ἀλ' μπὶ ἐνφερώμεθα νὰ μαὶ πολαντήσουσιν, ὥστε νὰ ἤμπορῶ
ἀδαμασθεὶς νὰ ἐσολαβήσω φῶς ἀοὶς λογιπαοὺς αὐτῆς Νόμους μέσον καὶ μέσον διὰ ν' ἀσφαλῶ
ἀμέσως ἐξέσυρε καὶ ἄλμον ἐσάρβιν, ἄρχισε φῶ μένα ἐλ' αὐθράσεσθαι.' ἀλλ' ἂν σᾶρωμεν ἐλ'
ἀδαμάντα μαλλον διὰ ν' ἀσυμφόσωμεν ἐοὶ ἐνασχολοῦν ἐν ἡμᾶς πολίτων, καὶ νὰ ἀσθενήσωμεν
ἐοὶ ὀλεθρίως τῆς Ἀμερικῆς σιφοσούς ἐις αὐλικὸν τῆς γένεσιν.' Μᾶλλον δὲ ἀσφαλέστερα νὰ μαὶ =
σελάβῃ ἄλλος δὲν εἶναι θυμιὸς, εἰμὶ τὰ ἐνδήματα τῶν μᾶχοι τοῦδε πολαγρεφθεισῶν ἐδημο=
κειῶν. Ἀλ' μπὶ ἀροφερώμεθα ὅσον νὰ σώσω καὶ φύσι ἐαὶ πεφαλὰ ἡμῶν ἐαὶ αὖλα' ἀσυχήματα,
ἀλλ' ἂν εὐδοκῶμεν μέλοι ἱερὸν τῆς ὁμονοίας πορμοῦ, καὶ ἂν ἀσοδιάζωμεν εὐθέσιον τοῦ μέσου
ὅλου, ὅτι αὖριον ἐλπιδοῦν τῆς τέλμιστον, ὃς τοὺς αὐδαδιαὸν νὰ ἐαραΐζῃ τῆ πουχίαμας
Ναί, φίλαοι ὁμοφυεῖς. Ἡ ὁμόνοια ἔναν, ἤμεθα μοφοῦδε ψυχή, ἤμεθα αὐάλαμαχθος
ἀδιαμις ὅσοις ἀλλάδε ποινωνίας.' Ἀλ' οἱ πεφοσάλορες ἡμῶν ἐφροΐζῃσιν νὰ φυλάξῃ ἐ
μαρι τῆς μεδιτερρανείου πελαγίδας, τῆς Νιλοτίου, ἢ τοῦ ἀτλαντικοῦ μέσον ἐνθάδε ἤδε
μεν βοηθοῦντες ἀλλοῦ ἐλεύθερον ὀφθαλμὸν ἀσὸ τοὺς βαρβάρους, καὶ οὔτε μᾶλ' τὸ ὁμόθυμον ἤδε
μεν διαμάχεσθε σήμερον. ἀλλ' ἡ ποινὴ τοῦτο ὁμόνοια, ἡ ἕνωσις τοὺς αὐθράσους νὰ δυνά
σωσι καὶ μέρινα συμφέροντα ἴσων ἀσφ' τῆς ποινῆς ἐυδαιμονίας, ἴσως ἐδοκοῦσιν νὰ
πελαγρώσωσι καὶ αὐαριθμήτα φῆνδη τῶν βαρβάρων, καὶ νὰ αὐαγκάσωσι τοὺ =
ζέρξην νὰ φύσῃ αἰσχύνης ἀσὸ τὴν Ἑλλάδα. ἄλλο ἰωνικὸν παράδειγμα. Κολ'
βερε τοὺ Γεσόμε, Κολ' βερε τοὺ Βενετίαν, εἰμὶ καὶ παῖαι, τοῦτ' ἔστι πα=
ρά. Ὀχυρὰ καὶ δαμασκηνὰ ἄρματα λογαριάζω. Κολ' βερε τώρα ἢ ποίαν πολαγρ

ου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σν μαπνίτησαν. Καὶ διατί; διότι ἡ τὰ ἔνδυμα αὐτῶν εἶχεν εὐθρονισθῇ ἡ ἔσπαραγμὸς ὀχθυνα, ἡ τροφὴ καὶ ἄμμος ἐμέσθη ἔρπινός, ἤτις αὔξησιν μαλαδαράκη ὀλόμηρα ἔθνη. Τὰ μύλλη ὅλων τούτων τῶν ποικιλιῶν ἦτον διαφθορὰ ἀπὸ ὑδαλέρας ἐχθροσαθάς φθορᾶς ζῴας. μαὶ ἡ ἐφρούβλε διὰ τὸ ποινὸ μαρὸ, ὅτοι δὲ ἤχαιρον ἐν λαὶ δεξιόχιαι τοῦ ὁμορφιοῦ καὶ σομφαλοιωτοῦ ἦν, καὶ τοιαῦτα μαλαβαυιοδείας ἔθαι ματόπιν τοῦ ἄλλου, ἔβιαδείποαν ὁλόλου καὶ ἔβγειναν ἔρμαιον τοῦ ψυχούλος. —

Λὸ ἀριῶλαι. ἀδερφιῶλαι. ζάριανοί, καὶ Παΐζες οἱ ταγοιάρχοι τῆ ἔλλάδος. Ὁ μιὸς νος ἦναι ἔβγιός, ὁ ἐβολοδρωμοῦσας ἀπαραίτητος αὐδὲ ἱ πρεπάβητε νὰ ἑτοιμασθῆτε, τὰ πρὸ = πολ πιαγίδια ἔχρα Χρέπμαι παραμινούσι νὰ σαὶ τὸ πρεσβεῖον, καὶ νὰ σαὶ προβάλλω τοῦ μιδμενμου. Λιεύθεραι ἐτάτι. Βαβεγέτε, ἐὶ πρᾶξιν, καὶ σαὶ ὁρμίζομαι φῆ τὸ ὄνομα τῆς σχυσαδοῦς πιαγίδαμας, ὅτι ἡ σολτηρίασας ἦναι ἐλλαμπρή.

Λφ' ἧς ὥρας ἀναμιδοῦτε τὸ πιαρόν, σροπαθήσατε νὰ ἐροδάβατε τὰ μαράβιάσας μεμρά, εἴτε μεγάλα, μεδσα δένδρε πιεχεμιά ἐρόδα, ἤγρου πιαροῦλι, λαυόνια, βόλια. κ. τ. λ. —

Λπὸ τὴ ἡμέρου καὶ φῆ τὸ ἐβδὴ ἀὶ μῆ ἐσπαραγῆ ἐὶ ὅλα τὰ μέρη ἐρπύη, σροέχετε ὅμως νὰ μὴ μάμετε μηδὲ τὰ παραμικρὰ τὰ βίδλα μεμιουμένοι, ἐγὰ σαύλοι ἀντιπαθεῖοι, ὅλοι, ἡ δλα σπρόβατα μῆ, ὅξε αὐ ἡ ἔχρα τὸ μαγίσι, νὰ ἡμπορῆτε νὰ ἀὶ βιαδῆτε φῆ τὸν ἐχθρόν, καὶ νὰ μὴ μείνητε δπίραμα ἐνάμωλον. —

Ἕνας ταγοιάρχος αὶ νομίδη φῆ τὸ ἐβδὴ λρεόσιον ἀερόβατον τὸ νὰ ἦναι παῦσι ἐγγμὴ βλοιμοι νὰ τρέχη φῆ βοήθειαν τοῦ μινδδευούσιου ὁμορφιοῦλου, εἴτε φῆ λιμέδας, εἴτε φῆ αὐοιλου πιαγάρα. Δὸ δὲ ἀλλέως μέλλη νὰ ἐμαγῆται ἕνωσιν τοῦ Ἑρωδλλου περιτηρίου τῆς ὀλομηρίας τοῦ ἔθνους αἱ ἄτιμοι προδότης τῆς πλαγίδος. —

Ἐὰν λοιοῦ εἰβάτοι ὁμορφιεύς, ἐμιοχασθῆτε τὴ ὁμόνοιαν. ἐὰν δυνασθῆτε τὰ μέσπα συμφέρουλάσας, καὶ ῥίζητε φῆ ἄγγλαν λπομοιοῦσι πᾶσσαν ἐχθροσαθαν καὶ μεπασιάν. ἐὰν τέλος πάντων αὐτοχθονήσητε τὰ ἀνάκτορα μαιόνας. ἐξὰ βέβαιοι, ὅδ μὲ τὴ βοήθαι τοῦ προφάτου τῆς διαιοσύνης δέλετε δυνηθῆ νὰ σαρρῆξητε μὲ μεγάλην ἐὐκολίαν λὰ λα χνιαὶ ἐδυρασμὰ μηχανορρήματα τοῦ ἐχθροῦσας, δέλετε ζέλη τὰ περφασίσας, μέλους ἀ = μαρβλους ζεφάνι τῆς ἐὐκλείας, καὶ τὸ ὀνδμασάσας δέλουσι ἐγχαραχθῆ μὲ χρυσᾶ γράμ = ματα ἐὶς τοὺ ναοῦ τῆς ἀδανασίας. ἐὰν ἀτις ἐδ ὑμῶ δελήση νὰ τιμᾶδῆ τὸ ἐὐαυτόν, ἐμῶσις δελῆ ἐὐσυρῆ φῆ τὴ περφασὶ αὐτοῦ καὶ ὄλ = λου τοῦ ὀνομῶν λὰ τροφεφοδλλας μαλαβας τοῦ = ὁμορφιοῦλου. Μακαρία, ὦ ἔλλάς. ἐὰ τὰ παιδάσου τέκνα ἀπουσιοῦσι τὴ φοινιοῦσι ταύτην. Τὸ ὀνομά μου σβολιγράφη νὰ ἐλάβη ἐν χαρακτῆρι τῶ ἀθανάτων ἐν 1820

Θεόδωρος Νεγρεπόντης

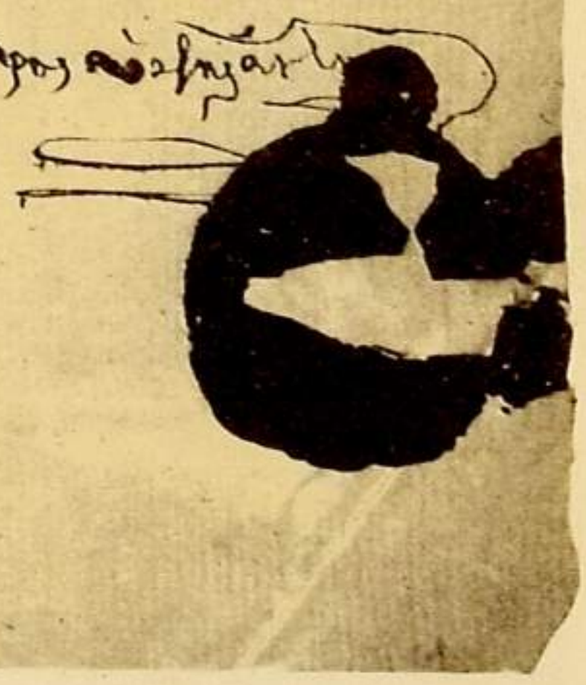
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀνδρεῖοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων!

Ἐφθασε πλέον ὁ καιρός, τὸν ὁποῖον τοσούτους αἰῶνας ἐπροσμένατε! Ἡ προσκλητικὴ σάλπιγξ τῆς πατρίδος ἐντὸς ὀλίγου μέλλει νὰ ἠχήσῃ! Διὰ τοῦτο σας στέλλω τὸν ἀνδρεῖον καὶ γενναῖον Περραιβόν, τὸν παλαιὸν συναπτήν Σας, μὲ τὸν ὁποῖον πολλάκις συνηγωνίσθητε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Πίστεως καὶ πατρίδος, καὶ ἐμοιράσατε εὐτυχίας καὶ ταλαιπωρίας. Αὐτὸς θέλει Σας ἐξηγήσει τοὺς σκοπούς μου καὶ Σας δώσει τὰς διαταγάς μου. Ἀκούσατε λοιπὸν τοὺς λόγους του! Ἀκολουθήσατε τὰς συμβουλάς του! καὶ δείξατε εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι τώρα εἶσθε ἀπόγονοι τῶν λαμπρῶν Ἡρώων τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ ὅτι καταφρονεῖτε καὶ Σεῖς τὸν θάνατον ὡς καὶ ἐκεῖνοι! Ἡ δὲ εὐγνώμων Πατρὶς θέλει ἀνταμείψει τὰς ἀνδραγαθίας Σας μὲ τὰς πλουσίας της δωρεάς, Δόξαν, Εὐγένειαν, τιμὰς καὶ ἀξιώματα.

Ἐν Ἰσμαΐῃ τὴν γ^ην ὀκτωμβρίου
1820.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

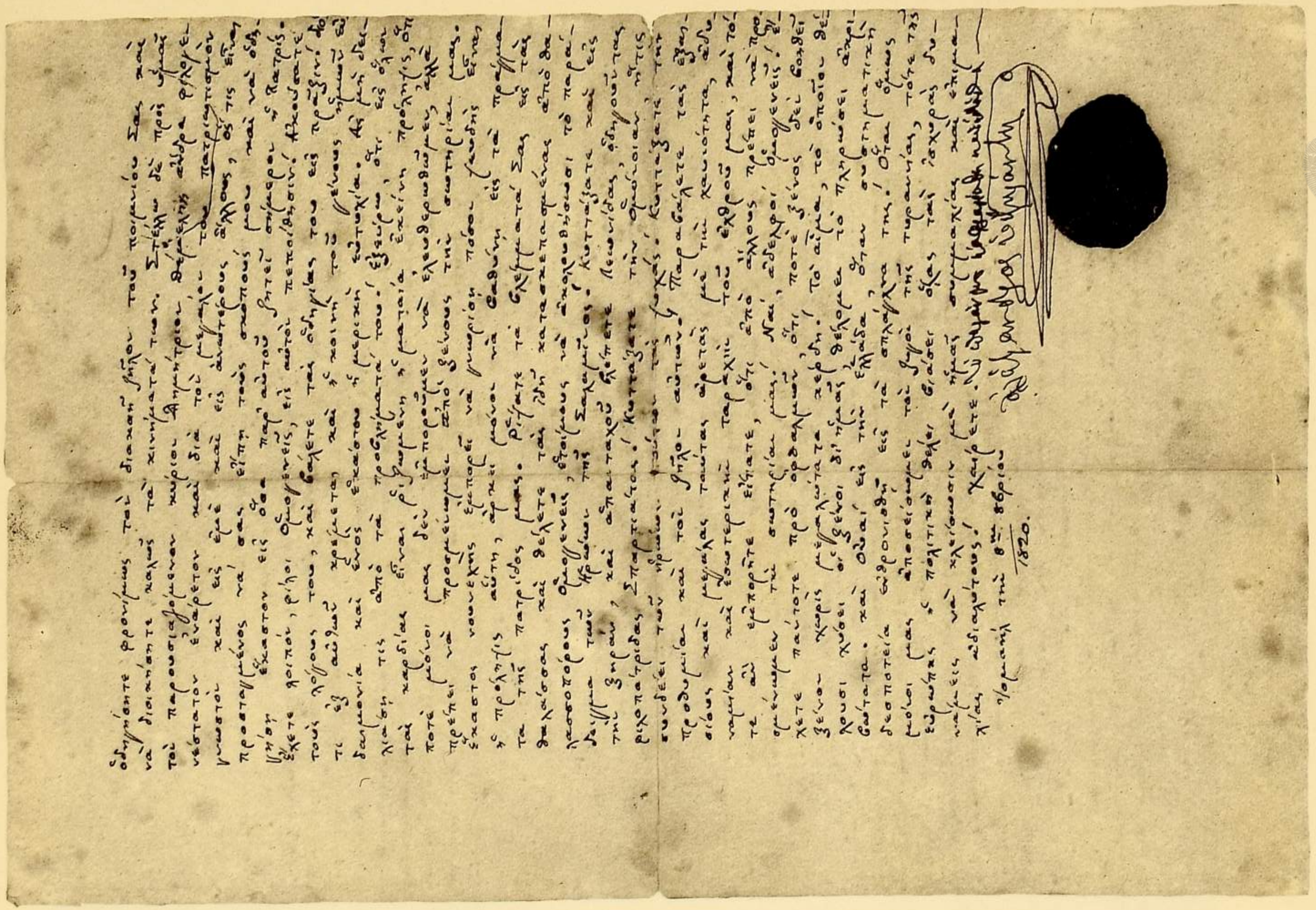
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πανιερώτατοι καὶ σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, εὐγενέστατοι Ἄρχοντες καὶ Προεστῶτες, καὶ πάντες οἱ προύχοντες τοῦ γένους, οἱ ἀπανταχοῦ εἰς τὰς Νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους διατρίβοντες. Ἄνδρες φιλοπάτριδες!

Εἰς τὰς παρούσας χρισίμους περιστάσεις, ὅτε τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἅπαντα ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν δίκαιώματα καὶ νὰ περιορίσωσι τὴν δύναμιν τῶν τυράννων, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλῃ καὶ τὸ λαμπρότατον ἄστρον τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ταχεῖα καὶ εὐτυχὴς διάδοσις τῶν φώτων εἰς ὅλας τὰς χαράξεις τοῦ γένους μας διέλυσε τὸ σκοτεινὸν νέφος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε κατεσκότιζε τὰ πνεύματα τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἠνεῴχθησαν, καὶ τώρα πλέον παρασταίνεται ἐμπροσθέν αὐτῶν ἡ δουλεία μὲ τὰ μυσαρώτατα καὶ αἴσχιστα χρώματα. Τώρα ὅλοι κοινῶς, μικροὶ καὶ μεγάλοι συναισθάνονται τὴν βαρεῖαν ἀτιμίαν τοῦ νὰ ὑποφέρωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὰς καταδυναστεύουσας βουλὰς τῆς Τυραννίας. Τὰ ὑπέρλαμπρα ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα παλαι ποτὲ ἀνύψωναν τοὺς προπάτοράς μας ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη καὶ τοὺς ἀπεκαθέτειναν Ἥρωας, ἐμπνεύσουσι σήμερον καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων αἱ καρδίαι καταβλέγονται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν ἔρωτα. Αὐτὴν, τὴν ἱερὰν πατρίδα ἔχουσι κέντρον τῶν πράξεών των, αὐτὴν ὁδηγὸν εἰς ὅλα των τὰ ἐπιχειρήματα· καὶ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν Αὐτῆς ἀπαρνοῦνται πᾶσαν μερικὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, καταφρονοῦσι τοὺς μεγαλωτάτους κινδύνους καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ θυσιασθῶσι.

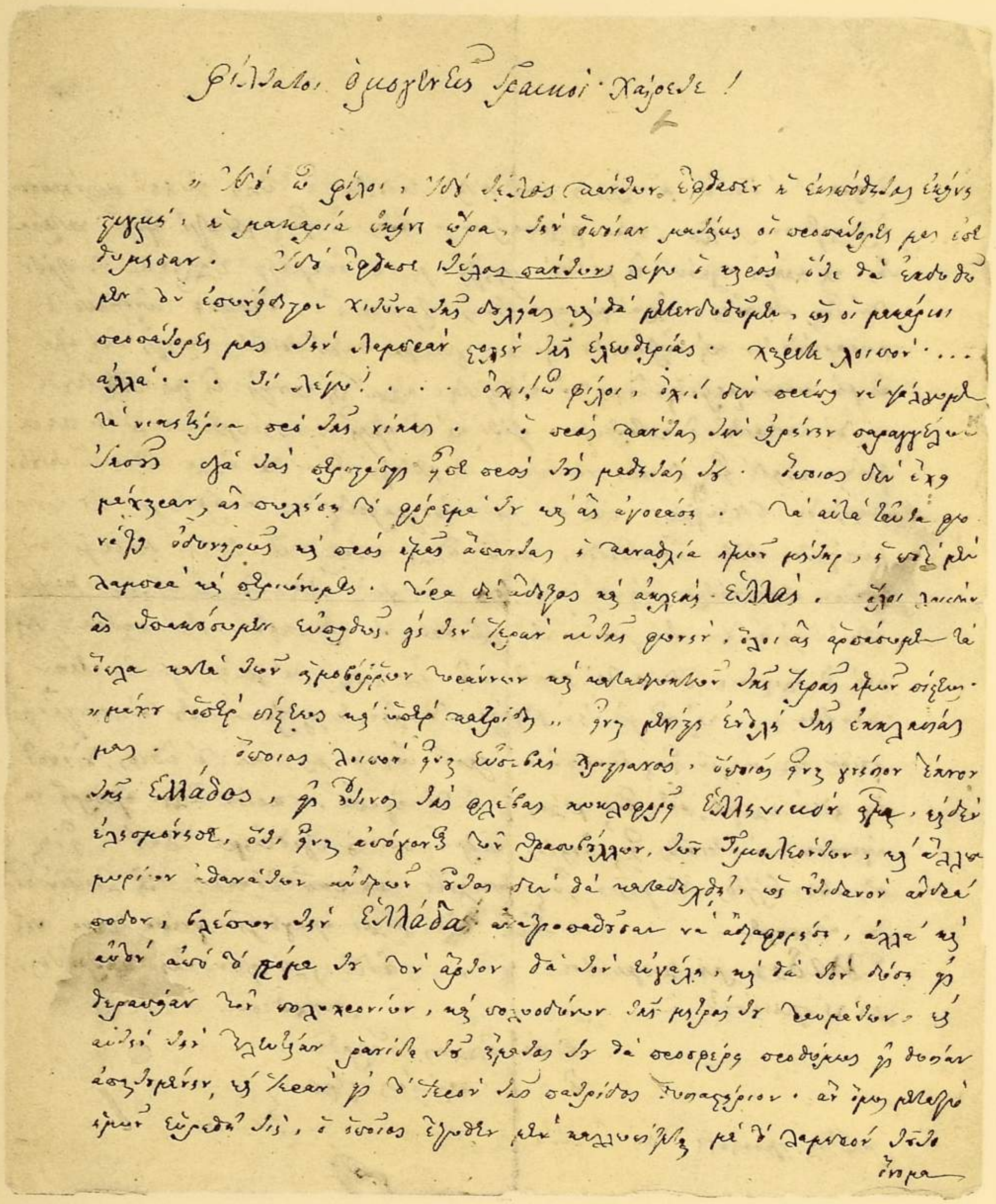
Τὸν μεγάλον τοῦτον καὶ εὐγενῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος βλέποντες ἄνδρες φιλοπάτριδες καὶ τὰ μέγιστα δυνάμενοι ὄχι μόνον μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, ὡς ἄλλοι Προμηθεῖς τῆς εὐδαιμονίας μας ἀπεφάσισαν νὰ τὸν διευθύνωσιν εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον καὶ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὡς ὄργανον τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ κοινῆς εὐδαιμονίας, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἔδοσαν παντοῦ τὰς ἀναγκαίας καὶ προσηκούσας διαταγάς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ ἄθεκτος ὁρμὴ, ὅταν δὲν ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν φρόνησιν ἐμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην βλάβην παρὰ ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα γ' ἐγὼ ὡς πληρεξούσιος ὅλων τούτων τῶν ἐπιχειρημάτων νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὰς ὑμετέρας χεῖρας τοὺς φλογισμοὺς τῶν χινμάτων αὐτοῦ, εὐέλπις ὢν, ὅτι καθὼς μέχρι τοῦδε διὰ τῆς φιλογενείας Σας καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ κηδεμονίας ἐδυνήθητε ν' ἀποκτήσητε ἀρετὴν καὶ κοινὴ ὑπόληψιν, δέχεσθε καὶ τώρα μεταχειρισθῆ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ ὁδηγῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

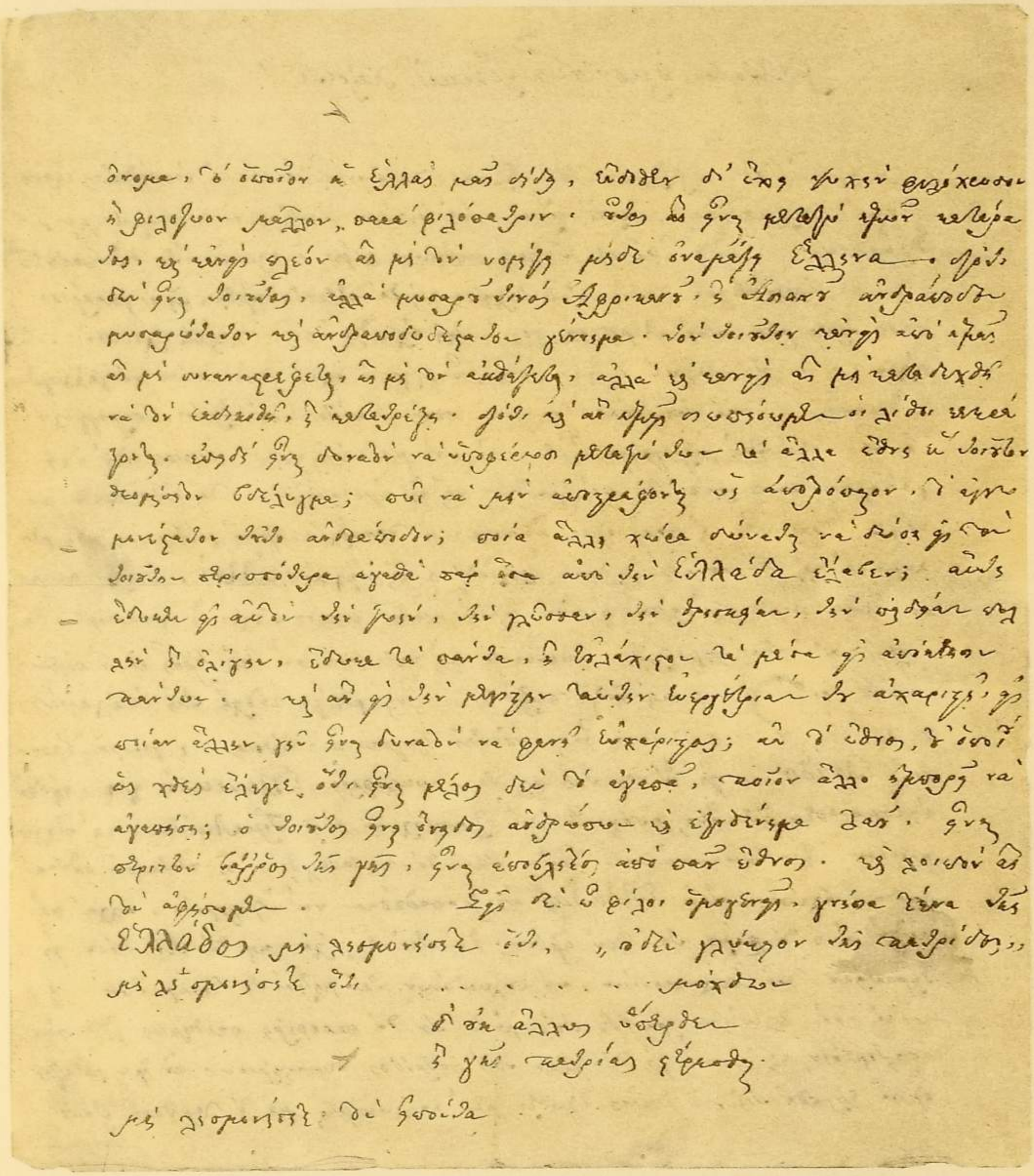
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

[232]

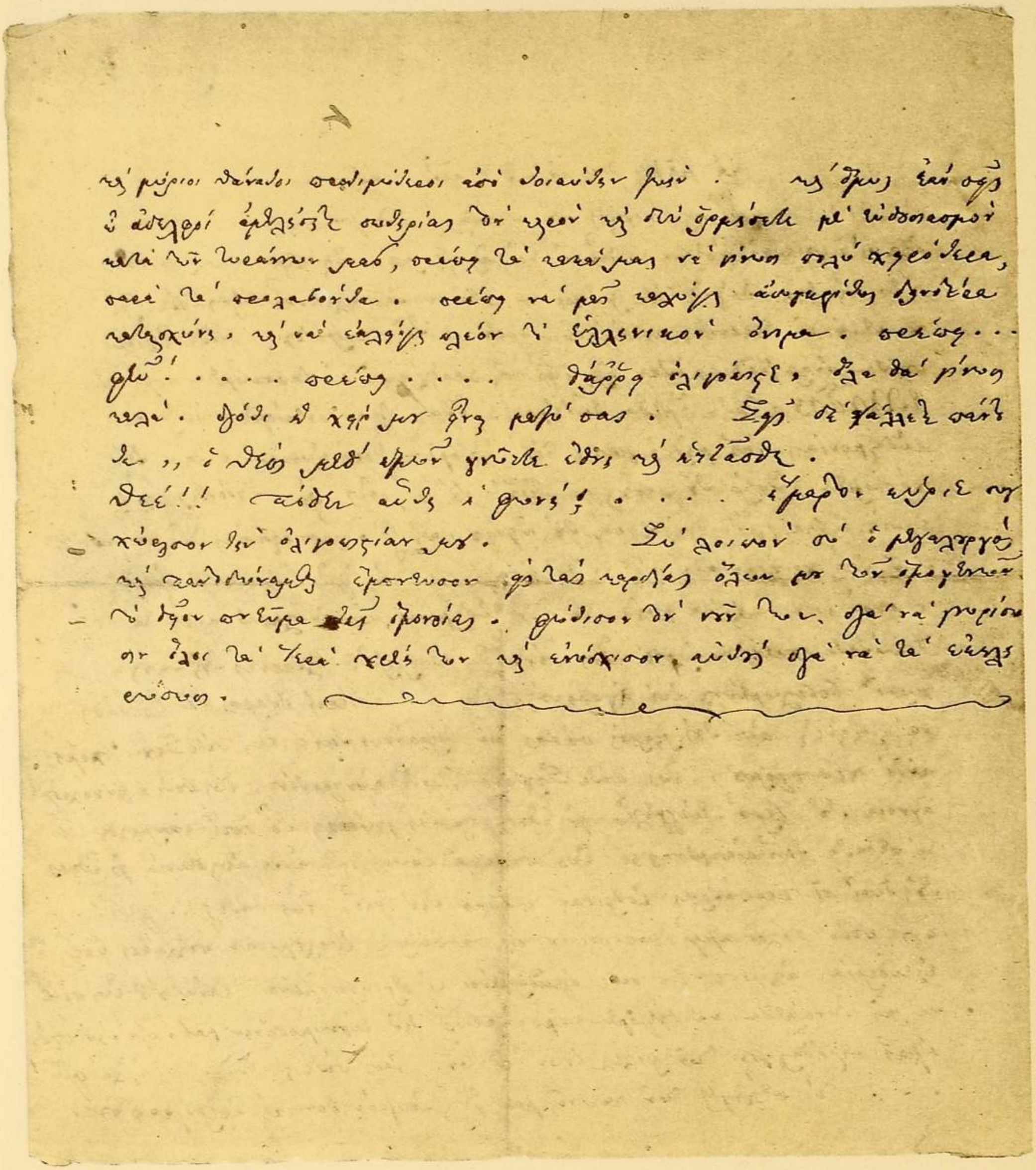
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κι' εἶχον κι' ἐσεῖς αὐτὰ τὰ χαρὰ
βάλαν κορίτσι ἄλλον νὰ μοῦ δείχνῃ
ἀλλὰ νὰ ὁ ποιητὴς φωνὴ. „Ἐς οἶκον ἀμίχθῃ μάτικος ὀφρὶ καὶ χαρᾶς,
ὅλα τὰ ἴδια δείχνει ἀλλὰ μοιάζουν καλύτερ' ἀπὸ ἐχθρικὴ ὄψις. Ἐλᾶτε
νὰ ἰδῆτε τὸ ἀνοιξιάτικο ἀπὸ τὸν ἥλιον τὸ χαμόγελο. Ἐλᾶτε ἐκεῖ
σιγὰ σιγὰ ἀναχώρησε, ἐλᾶτε ἀμέσως νὰ σεισθῆτε τὸ λαμπρὸ τοῦ τῆς
Ἑλλάδος, ἐλᾶτε γιὰ ἐλεύθεροι, ἐλᾶτε ἀφανταστοῦμε τὸν ἥλιο τῆς
ἐλευθερίας ἀπὸ μέσα μας, ἐλᾶτε ἐκεῖ μιὰ φορά, ὅλα ἀλλιῶς
κάνουμε τοῦτο τὸ ταξίδι. Ἐλᾶτε τὶ ἄξιζε νὰ ἐπιστρέψῃ
ἐκεῖ ἐκεῖνος, ὅπου ἀφ' ἑνὸς τὸ πνίξῃ, κι' ἀφ' ἑτέρου τὸ σκορπᾶ
τὸν ἀπὸ τὰ ἀμπελοφυτεμένα τὰ ἐπουλάκια τὰ ἐρημώσῃ κι' ἀφανίσῃ
σκοτώσῃ σας, κι' ἀφ' ἑνὸς τὸ σὰν ἐλεύθεροι, ὡς ἀναστενάσωμεν τὰ
ἀπὸ τὰ ἀμπελοφυτεμένα; ἐκεῖ ἐν σὰν ἀφ' ἑτέρου ἡμέρωσε τὴν πατρίδα
πατρὶς βασανισμένης ἀπὸ ἀγάπης; ἐκεῖ σὰν τὸ ἴδιον ἔδαφος τὴν Ἑλλάδα
νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἀπὸ τὸν μικρὸ σὰν ἀπὸ τὸν μικρὸ μας; ἐκεῖ σὰν Σεπ-τεμβρίου
αὐτὴ τεσσαρᾶς; ἐκεῖ σὰν Σκλάβος, αὐτὴ Κωνσταντῖνε; ἐκεῖ σὰν ἐμπειρικὴ
ἄγρια, τὸ ἴδιο ἐλάφι; ἢ ἔθνος ἀφ' ἑνὸς τὸ μέσα τὸ σοῦ ἐκεῖ ἐκεῖ
τὰ ὀλέθρια τὸν σιωπῆς; ἐκεῖ σὰν τὸ ἐπιστήμη αὐτὴ ἀσχολία ἢ ἔθνος
τὸ ἀπὸ οἱ τεσσάρες ἐκεῖ σὰν τὸν γιὰ ἐκεῖ; ἐκεῖ σὰν; .. φῶ!..
ἐκεῖ σὰν ὅλοι ἴδιο τὸν ἐκεῖνον οἱ τεσσάρες ἐπιστήμονα σταλάζει ὑπὸ τὴν
ἐλευθερίαν ἄλλον; ἐκεῖ σὰν ἀφανισμένον τὸ ἀφιλοξενημένον κανένα; ἐκεῖ σὰν
νὰ μὴ ἀναφέρω νὰ σᾶς φέρω ἐρωτικὰς τὸν ἐμπνεύσουν μας, ἀφ' ἑνὸς σὰν
πρὸς ἀφιλόξενον τὸν χειμαζόμενον ἔθνος; ἐκεῖ σὰν; . . . ἀλλὰ φῶ!
. . . τὸ ἀφήνω τὸν κανὸν μας ἢ ἀναφέρω τὸ ἐπιστρέψατε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν.

Ἐφθασε τέλος πάντων ἡ ποθεμένη ἐκείνη λαμπρὰ σημερὰ! Ἰδὲ ὁ σκοπὸς τῶν πρὸ χρόνων ἐνεργειῶν μας καὶ ἀγώνων ἐκπληρόσεται σήμερον! Ἡ φιλικὴ ἑταιρία ἦτον ὁ πρῶτος σπόρος τῆς ἐλευθερίας μας! Ἡ φιλικὴ Ἑταιρία θέλει διαμείνει καὶ αἰωνίως τὸ μόνον ἱερὸν σύνθημα τῆς εὐδαιμονίας μας! Σεῖς φίλοι μὲ συνεταῖροι, ἐδείξατε τὶ ὁ καθαρὸς καὶ θερμὸς πατριωτισμὸς δύναται. Ἀπὸ σᾶς ἐλπίζει καὶ μεγαλήτερα εἰς τὴν ἀνάστασιν της τώρα ἡ Ἑλλάς! Καὶ δικαίως· διότι ἂν διὰ μόνας ἐλπίδας ἐθυσιάζετε τὸ πᾶν, τὶ δὲν θέλετε πράξει τώρα, ὅτε ὁ φαεινὸς ἀστὴρ τῆς ἐλευθερίας μας ἔλαμψεν; Ἄγετε λοιπὸν, ὦ ἀδελφοί, συνδράμετε καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην φορὰν ὅλος ὁπὸν τὴν δύναμίν τε, εἰς ὁπλισμένες ἀνθρώπους, εἰς ὅπλα, χρήματα, καὶ ὑπάρχοντα ἔθνικά, αἱ δὲ μεταγενέστεραι γενεαὶ θέλουσιν εὐλογεῖ τὰ ὀνόματά σας καὶ θέλουν σᾶς ἀνηρίτους ὡς τοὺς Προστάτας τῆς εὐδαιμονίας των.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

γενικὸς ἐπίτροπος τῆς ἀρχῆς.

Ἰάσιον. Τὴν 24ην. Φεβρουαρίου 1821.

[235]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΘΑΝΑΤΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ
71
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

000.016

ἐν Βιέννῃ τῇ 5/17 Ἰουνίου 1828.

Φίλε ἀδελφὲ Δημήτριε!

Νέος λύσσος παλαιᾶς ἐμᾶς φυγῆς ἦρε. ὁ αὐθάδης ἦρε
Ἀλέξανδρος ἔβη ὁ ἀφρονέστατος σαλπὲ ἦρε μὴ εἶχος, οὐ τόξι ἄλλος,
ἐν θαρσήματι θεῶν χρεὼν ἦν ἵππ Ἰανναρίου πρ: ς: ἐλεγύνουν μὴ ἀ-
σπίδων ἢ ἀὶ αὐτῆς μονάς. τὸ ἔθνος ἦτ χὸν ἀμφιγνώβλον ὡς ἢ
σάδη ἦν μαθεμενώλα. διὰ στοσαγῆς ἦν ἀνεαλίσαμεν ἦν
παεβίαν ἦν διὰ ἦν σαλείδα, ἢ ὅσσιον μὴ ἐπλεύσαμεν; ἀλλ'
ὅμως ἐναγοσαμώδη μὴ ἢ σὺμὰ ἦτ ἂν ἡ σαλὴς δεχθὸν νὰ ὑπα-
σιάσῃ μὴ ἀνὸ, ἢ ναιεῖ ἢ στοσοχθονῆ, νὰ ἐπλεύσωμεν. μοναιὰ
ἡμῖν ἦν!

Μὴν ἰδοὺ εἶχε, ἂν ἡ σιδαρὰ ἡμῶν μάθε δὰ ἡμοσεῖσι νὰ
ἀνθῆσι ἢ μίαν βιαίαν δεινεὰν ἐμφυλίαν. ἐμαίχαμεν σχέσιν
ἢ Γεωργεάσιν ὅσσιον ἐσσον σεῖσι νὰ ἡμοκλεθῆσι σεὸς αὐτὸν.

ἡμῖν καὶ ἢ σαεὸν σιεκμήσαμεν ἦν ἀσοχύνουσιν μας
ἐν ἦν χάλον ἦν ἀσεβείας, ἢ καχὸν αὐλάμωσιν. ὄμαιμε!
ἀσπασάμεθα μοιαίας μὰ δακνῶν μὲν

ὁμος σεσόδυμος
φίλος ἢ ἀδελφὸς δυσ-
χέσιν
Νῖνος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

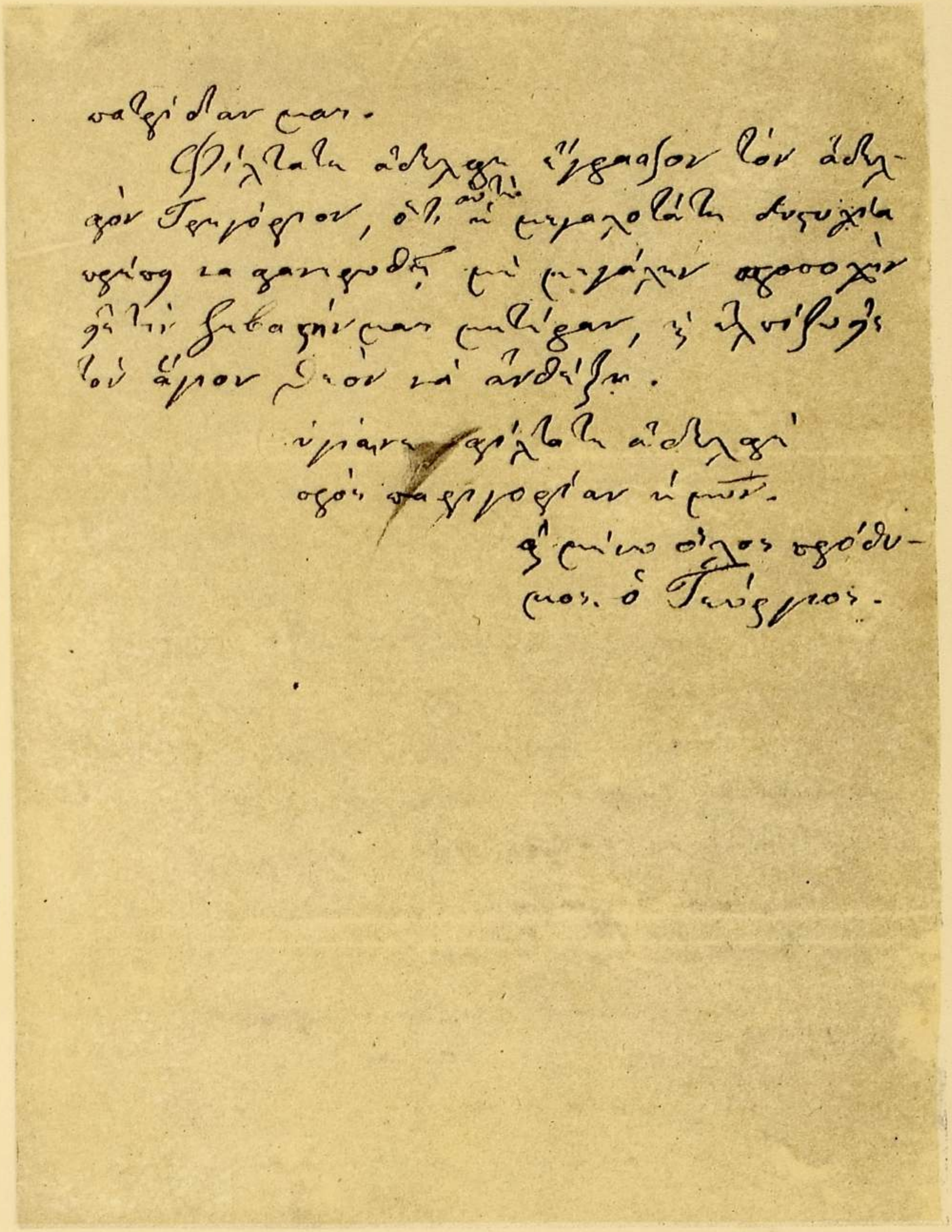
Σίβυλλα ἀδηλοῖ Δαμούλεια.

Κ' ἐγὼ σήμερα διηγοῦμαι δαιμόνια, δὲν
θέλω νὰ σὲ ἀναφέρω αὐτὰ ποὺ ἔλεγαν
οἱ ἄλλοι, ὅτι ὁ ἀγαπητός μου ἔμοιαζε λιόν-
ταρος αὐτὸς ὁ ἄγριος σκύλος ἦτον καὶ ἀρ-
γός, ἡ καλύβα καὶ ὁ σπόρος ἦτον γῆ καὶ αὐ-
γερινὸς ἀστέρας... αὐτὰ ἔλεγα μόνος μου ἀπὸ
τυχερισμένος καὶ φιλάθελος καθρέφτης μου.
καὶ ὁ καλὸς χαρτζιανὸς ἐκέρδισε δε-
κατρία δουκάτα χρόνια.

Τότε σὰν αὐτὸ τὸ ἀγαπητό μου ἔφυγε,
ἀνοίχθη, ἐκυκλοφόρει γῆ τὸν φίλον μας λαό-
μου, καὶ οἱ ἄλλοι ἦταν ὅλοι πλουσιανθρω-
ποι, καὶ βασιλιᾶς σεργουλιάνος, καὶ ἡ
παρέα τοῦ πλούσιου ἔμοιαζε σὰν ἀγαπη-
μένη ἀπ' ὅλη ἦταν γυναῖκα δικιά
του πλούσιο καλαπαγαρίνα, ἐ' ὅλου βλο
λό ἐβαλοάρεσαν, γ' ἡ παρέα ἔβαλε
γῆ ἕνα κυνῆ, διὰ νὰ φιλανθρωπεύσῃ ἐκ
παιδιὸν γῆ τὴν λυγχαρισμένην γ' φιλάθελη

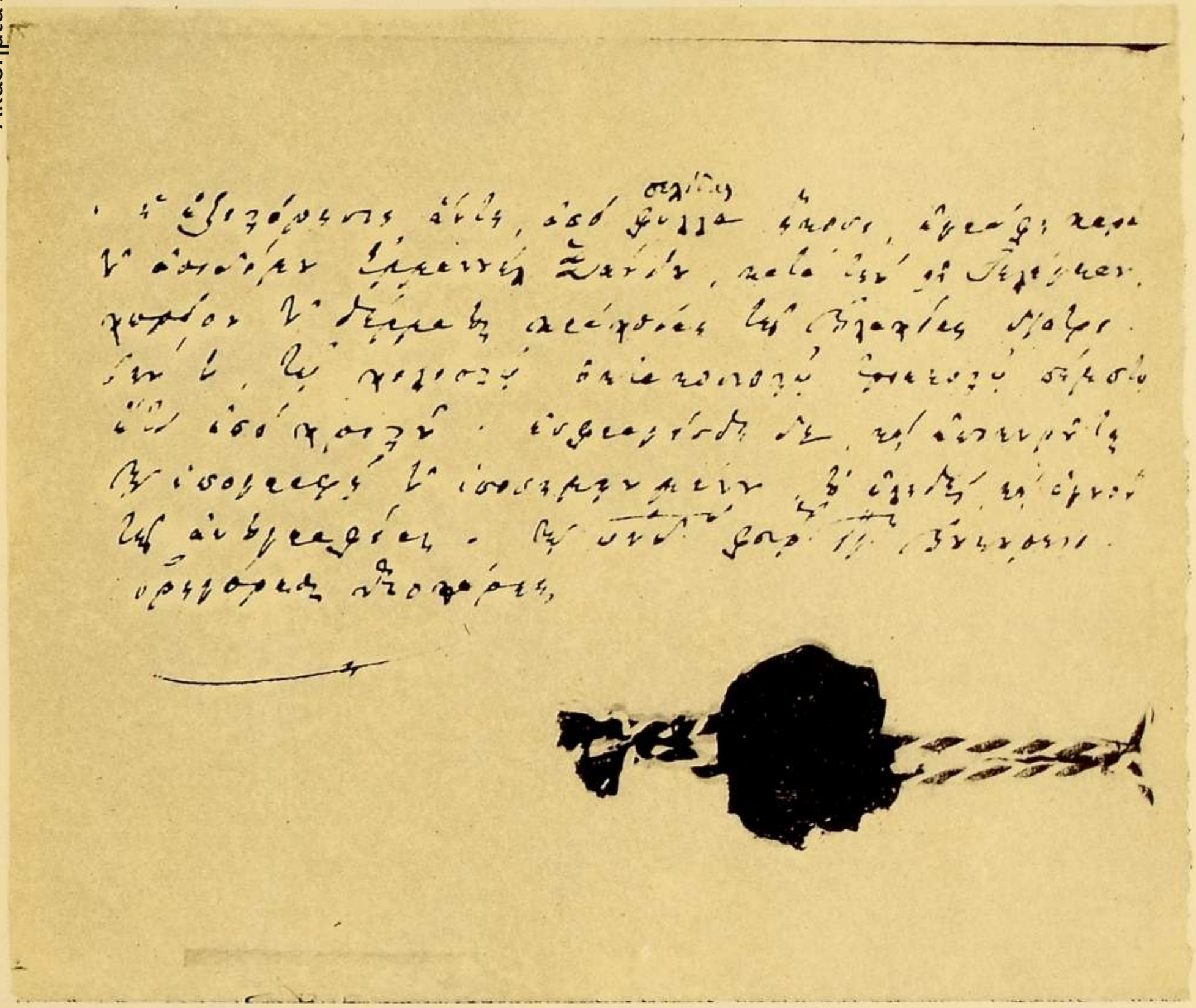
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γεβαγὲ μοι Κύριε.

« Ἐμνησθοῦν ὀφὲ ἐὲ σοὶς μου δίμματα ἐπὶ βιβλίας σας, πολὺν
ὑμ᾽ ἀχαρίστου λὸν σαρκικὸν σας, καὶ ἐὲ ἀὶ ζῶντὶ σας,
μὲ λὸν σύλβρου μὲν, ἀλλὰ ζῶντι ὑπὲρ ἐὲ βίβλοι σα =
ρίγεαβὲν. Ἐπὶ μεγάλου συμβαίνου καὶ ἄδοὶ, ἀπὸ
δουλία, ἔβεραι λὸν ἀναζαρίαν ἐπὶ παλαίδοχμας μὲ,
δομβαίν. Ἐλευθερίαν λοῦ ὑμνημονεύμας ἐὲ ἐὲ μυσικὴ
Ἑλευρίας λοῦ βιβλίου.

Παρὶ καὶ λέζα ἐὸ 1814: ἐρῶ βιζαὶ ἀναμεσόμενοι ἔρμα.
ντικὴ Ζαΐδος παῖζαιος, Νικόζαος βασιζᾶ ἐὲ λὸν ἀρῶν,
καὶ Ἀθανάσιος βαμπάζοβ Ἰωαννίδης ἐὲ λὸν μέσος βόσ=
ρβὸν. Ἐπειδὴ, πρεβαίδες ἐὲ βδομάδ, καὶ ἐὲ λαὶ ναυ=
ναρχοβαίδες παλαιόβαδες λὸν βόχν ἐὸ ἐβασιλεμένοι,
ἐπεθυμοῦμεν καὶ ἐὸ ἐβασιλεύσ᾽ καὶ ἐὸ λαὸς ἐὸ
ἐβασιλεμένος, ἀλλὰ ἐὸ ἀδύναζον καὶ ἐὸ βασιλεύσ᾽ ἐὸ
ἀνδρειωμένον καὶ ἀνζίονον μὲ ἐὸ ἐβασιλεμένος, ἐὸ
ἐβασιλεύσ᾽ καὶ ἐὸ ἐβασιλεμένος μὲ ἐὸ ἐβασιλεύσ᾽ καὶ ἐὸ
ἐβασιλεμένος μὲ ἐὸ ἐβασιλεύσ᾽ καὶ ἐὸ ἐβασιλεμένος μὲ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

383 ½ φύλ.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

[illegible] Ρωμαίου καὶ τοῦ αἰχμαλ. τοῦ ἀρχιμ. Ἀρχιμ.
τοῦ ἐλληνικοῦ τοῦ ῥωσικοῦ, Νικηφόρου Σαμψὼν καὶ τοῦ Ἀρτ., Ἀθα-
νασίου Σαμψὼν Ἰωαννίδου τῆ ἐμμανουὴλ Ζαΐδου καὶ τοῦ Νι-
κολάου. τῆ ἀπὸ μικρὰ ἀκόμη ἡλικία ἀναπτυχθεῖσα ἀνωμαλία
τοῦτον ἐξαναγκάζουσα καὶ φιλοσοφεῖν, ἀπὸ ἔτους καθὼς καὶ
τοῦ παρόντος ἔτους, Ἀθανάσιον Σεμίτη, Παναγιώτην Ἀναγνω-
στόπουλον, Παναγιώτην Σεμίτη. Γεώργιον Λεβαίου τῆ Γρη-
γορίου Διακόνου φιλόσοφον πεφοιτηκότες τῆ Νικήταν Παπαγεω-
ργίου Ἰωαννίδην, σχεδιοῦ τῆ ξενικῆ φιλίαν μεταξὺ τῶν Πρύ-
τανιν τῆς Σχολείου Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου καὶ Σούτσου
καὶ τοῦ Ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς τῆ Ἀρχιερέως Διακόνου Δα-
νιηλίδου, ὁ μὲν τῆς τῆ ἐμοῦ δὲ αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ Δημητρίου
Νικολάου τῆ Γεωργίου τῆ μὲ δὲ τοῦ μακαρίτου αὐτοῦ Κύριλλον ἐγ-
γενῆ, ἔτον τῆ δὲ τῆς ἡλικίας ὀδηγοῦντος ἀκαθέκτου μεῖζον
τῆ ἐπιθυμίαν τῆ τὰ σπουδάσματα τῆς ἐμπορικῆς ἐπαγγελίας, τῆ μα-
θεῖν μὲ ἀκριβῆ ἐξέτασιν ὅτε τὰ Μαθηματικὰ χρειάζεται καθὼς τῆ
ἀξιόλογα τῆ ἐνεργείαν ἐκείνου τοῦ ἐπιστήμου. Ὅθεν τῆ ὀλί-
γα ἐκείνα ἔγγραφα ἐναφορικῶν τῆ αὐτῆς, ἀπὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ-
κτήσασθαι τὸ μέρος τῆς ἐξόρμων βουλῆς τῆς ἡγεμονικῆς Ἑλληνικῆς τὸ
αἰτήσεως τῆ 1834 ἀφοῦ τὸ Κυρίου Ἰωάννου φιλοτίμου ἐναφορικῆς
τῆ αὐτῆς Ἑλληνικοῦ τῆ ἐγγράφου ἀφθόνου τῆ ἐγγράφου ἀφθόνου τῆ
αὐτῆς ἐκείνου, ἔτον τῆ ἐμοῦ ἐξέτασιν τῆ ἐμμανουὴλ ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς τῆ ἀπο-
δείξεως, ἀφοῦ ἐπιμελείας ἐκείνου τῆ αὐτῆς ἀφθόνου τῆ μὲ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παρέχομεν περαιτέρω καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς ἀριθμοὺς τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν δημοσιευθέντων ἐν φωτοτυπίᾳ αὐθεντικῶν ἐγγράφων.

Σημειωτέον ὅτι τινὰ ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἔχουσιν ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Φιλήμονος, τοῦ Σακελλ. Γ. Σακελλαρίου (Φιλικὴ Ἑταιρεία, ἐν Ὀδησσῷ, 1909) καὶ ἄλλων. Συμπεριελήφθησαν ὅμως ταῦτα μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνεκδότων, διὰ ν' ἀποτελέσουν εἰς τὸ μετὰ χεῖρας Λεύκωμα χαρακτηριστικὰ δείγματα τῶν ποικίλων εἰδῶν τῆς γραπτῆς κληρονομίας τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

1

[Χειρόγραφον χαρτῷον, διαστ. 0,110 X 0,076 μ., 19ου αἰῶνος, ἐκ φφ 21, ὧν τὰ 2r - 14v ἠριθμημένα κατὰ σελίδας ἀπὸ 1 - 26, τὰ φφ 1v , 15, 17, 18, 20, 21r λευκά. Ἐσταχωμένον μετὰ καλύμματος ἐκ ναστοχάρτου ἐπενδεδυμένου ἔξωθεν διὰ βύρσης ὑπερύθρου ἐφ' ἧς γεωμετρικαὶ διακοσμήσεις, ἀναδιπλουμένου κατὰ τὸ ἄνοιγμα ἡμικυκλικῶς μέχρι τοῦ μέσου περίπου, ἐξ οὗ κρέμαται ἱμὰς ἐκ τῆς ἰδίας βύρσης μήκους 0,63 μ. Ὅμοιος ἱμὰς ἐξέχει καὶ ἐκ τοῦ ἄνω ἄκρου τῆς ράχεως μήκους 0,14. Περιέχει κατήχησιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὸν τίτλον "Διδασκαλία / τῆς μελοῦσης / Ἑτερίας / τῶν φηλικῶν" (φ 1r).

Περιεχόμενα :

1. *φ 2r - 4v "Μέρος Προτον".*
2. *φ 4v - 8r "Μέρος Βον".*
3. *φ 8r - 9v "Μέρος τρήτον".*
4. *φ 10r - 12r "Μέρος τέταρτον".*
5. *φ 12r - 14r "Μέρος πέμπτον".*
6. *φ 16r - 16v γεγραμμένον εἰς δύο στήλας "τὼν βλάμηδον τὰ / γνορηστικὰ σημια".*
7. *φ 19r - 19v εἰς δύο στήλας "τὼν Ιερέον".*
8. *φ 21v "θὰ τὸ κληρονομισι ὁ Νίκων / Γ. Γιατράκος υἱὸς τοῦ / Γεργη Γιατρακος / καὶ σὲ παρακαλη να / τοῦ δόσης".*

Ἀπόκειται εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, εἰς τὴν Συλλογὴν Γιατράκου].

(ΓΑΚ, Κ. 5α).

[Τετράδιον ἀστάχωτον, διαστ. 0,22×0,16 ἄνευ ἐξωφύλλου, ἐκ φφ 6] **2**

Μέρος Αον

Ἀφοῦ γνωρίσῃς ἕνα Γραικόν, ὅτι εἶναι βέβαιος καὶ θερμὸς ἐραστὴς τῆς πατρίδος καὶ καλὸς ἄνθρωπος· ὅτι δὲν εἶναι μέλος εἰς καμμίαν ἄλλην ἑταιρείαν μυστικήν, ὁποία καὶ ἂν εἶναι· ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ κατηχηθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν μας ὄχι ἀπὸ ἁπλῆν περιέργειαν, ἀλλ' ἀπὸ καθαρὸν πατριωτισμόν, τότε τοῦ δίδεις τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θέλεις τὸν δεχθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν· καὶ πρῶτον τὸν κάμνεις ἀδελφοποιτὸν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον.

Βον. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὸν πηγαίνεις εἰς ἕνα ἱερέα λέγοντάς του, ὅτι θέλεις νὰ ὁρκίσῃς τὸν παρόντα ἄνθρωπον, ἂν ἴσως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπόσχεται καὶ λέγει διὰ μίαν γνωστὴν ὑπόθεσιν εἶναι ἀληθινά. Ἔπειτα κατὰ μέρος (διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ ὁ ἱερεὺς) τοῦ λέγεις τὸν ὅρκον καὶ αὐτὸς τὸν ἐπαναλαμβάνει τρεῖς φορὲς φωνῇ χαμηλοτέρᾳ, ἔπειτα τὸν ἐρωτᾷς δυνατώτερα, διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ ὁ ἱερεύς, ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸν ὁρκιζόμενον: αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶπες εἰς τὸν φίλον σου εἶναι ἀληθινά; Αὐτὸς θέλει ἀποκριθῇ: ναί, εἶναι καὶ θέλουν εἶσθαι ἀληθινά· καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειάν των ὁρκίζομαι εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ τότε τὸν βάζεις καὶ κάμνει τὸν ὅρκον κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν νόμον.

Εἰς τοὺς ἔξω τῆς Γραικίας εὑρισκομένους εἶναι συγχωρημένον νὰ γένῃ αὐτὸς ὁ ὅρκος καὶ εἰς ἱερέα τίμιον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἂν ἴσως δὲν εἶναι ἱερεὺς ὀρθόδοξος.

Γον. Ὕστερα ἀπὸ τὸν ὅρκον, τὸν παίρνεις εἰς ἀπόκρυφον μέρος καὶ τοῦ κάμνεις τὴν διωρισμένην ἐξομολόγησιν μὲ ἀκρίβειαν:

αον τοῦ λέγεις, ἂν εἶναι ἀρκετὰ δυνατὸς νὰ βαστάξῃ τὸ μυστικὸν μὲ τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

του, διότι αὐτὰ τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ μάθῃ, εἶναι πράγματα ἱερὰ καὶ ἀξιοσέβαστα εἰς τὰς φιλογενεῖς καρδίας, καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα κρέμαται ἡ τύχη τοῦ ἰδίου ἔθνους, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ἔμβῃ εἰς ταύτην τὴν Ἑταιρείαν, πρέπει νὰ λάβῃ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν, τὸν θάνατον μ' ὅλα τὰ σκληρὰ βάσανά του καὶ κατὰ περίστασιν ἠμπορεῖ νὰ φονεύσῃ ἕνα παραβάτην τῆς Ἑταιρείας, ἂς εἶναι καὶ ὁ πλησιέστερος συγγενής του.

Δον. Τέλος πάντων νὰ στοχασθῇ ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι δεσμοὶ καὶ ὑποχρεώσεις, ὁποὺ ἔχει εἰς τὸν κόσμον εἶναι πλέον οὐδὲν ἔμπροσθεν τοῦ δεσμοῦ τῆς Ἑταιρείας· καὶ ἂν ἴσως δὲν αἰσθάνεται ἀρκετὴν δύναμιν καὶ ἀπόφασιν εἰς τὸν ἑαυτόν του, νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ γένῃ μέλος τῆς Ἑταιρείας.

Εον. Τοῦ ἐξηγεῖς τὸν σκοπόν σου, λέγοντας, ὅτι αὔριον θέλετε ἀνταμωθῆ διὰ νὰ τοῦ εἰπῆς μερικὰ ἀκόμη καὶ νὰ μὴν ἀλησμονήσῃ νὰ προμηθευθῇ μὲ ἕνα μικρὸν κίτρινον κεράκι. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸν ἐρωτᾷς καὶ αὐτὰς τὰς ἑξῆς ἐννέα ἐρωτήσεις:

αον. Πῶς ζῇς καὶ πόθεν ὁ πόρος τῆς ζωῆς σου;
βον. Τί συγγενεῖς ἔχεις; ποίου ἐπαγγέλματος καὶ ποίας καταστάσεως;
γον. Ἐσυγχίσθης ποτὲ μὲ κανέναν ἢ συγγενῆ, ἢ φίλον, ἢ ἄλλον τινά;
δον. Ἐφιλιώθης μὲ αὐτοὺς καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο;
εον. Εἶσαι ὑπανδρευμένος; ἔχεις κλίσιν νὰ ὑπανδρευθῇς;
στον. Ἔχεις ἔρωτα; εἶχες ποτέ σου; ἀπέρασε; καὶ ἀπὸ τί καιρόν;
ζον. Σὲ ἀκολουθεῖ καμμία μεγάλη ζημία, ἢ μεταβολὴ καταστάσεως;
ηον. Εἶσαι εὐχαριστημένος εἰς τὸ ἐπάγγελμά σου καὶ τί ἐπιθυμεῖς περισσότερον;
θον. Ἔχεις κανένα φίλον πιστὸν καὶ ποῖος εἶναι;

Τέλος, πῶς ἔχεις σκοπὸν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ζήσῃς;

Μέρος Βον

Μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἐν καιρῷ νυκτὸς σιωπώντας πηγαίνετε εἰς ἀσφαλὲς μέρος· καὶ πρῶτον βάζεις ἐπάνω εἰς μίαν τράπεζαν μίαν εἰκόνα, ἐπάνω τῆς ὁποίας ἀφήνει ὁ κατηχούμενος τὸ κεράκι του. Αὐτὸ τὸ κεράκι σημαίνει τὴν θυσίαν τῆς ἑκατόμβης, ὁποὺ ἕκαστος χρεωστεῖ εἰς τὴν ὑπὲρ πατρίδος καλὴν προειδοποίησιν. Αὐτὸ τὸ κεράκι εἶναι ὁ μόνος μάρτυς, τὸ ὁποῖον ἡ δυστυχισμένη πατρὶς μᾶς δίδει διὰ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἐλευθερίας της, καὶ ζητοῦσα παρὰ τῶν ἰδίων της τέκνων παραμυθίαν τῆς σκλαβιᾶς της.

Καὶ τούτου γενομένου τοῦ λέγεις, ἂν ἴσως δὲν στοχάζεσαι τὸν ἑαυτόν σου ἀρκετὰ δυνατόν, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ μυστήριον, ἔχει ἀκόμη καιρὸν νὰ στοχασθῇ καὶ νὰ παραιτηθῇ τοῦ δεσμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἤδη ἐμβαίνει, διότι μόνος ὁ θάνατος ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἡ δὲ μετέπειτα μεταμέλειά του εἶναι ἀσυγχώρητος.

Μετὰ ταῦτα γονατίζει μὲ τὸ δεξὶ μόνον γόνυ κοντὰ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ κάμνει τρεῖς φορὲς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ· εἶτα τοῦ δίδεις καὶ ἀσπάζεται μὲ κατάνυξιν τὴν εἰκόνα καὶ βάνοντας τὸ δεξί του χέρι ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἀνοικτόν, ἀνάπτει τὸ κεράκι του, σβήνων κάθε ἄλλο φῶς.

Τότε, ἔχοντος ἐκείνου τὸ κερὶ ἀναμμένον εἰς τὸ ἀριστερόν του χέρι, τοῦ λέγεις: ἀδελφέ, αὐτὸ τὸ κεράκι εἶναι ὁ μόνος μάρτυς, τὸν ὁποῖον ἡ δυστυχισμένη πατρὶς μᾶς δίδει δεσμὸν εἰς τὸν ὅρκον τῆς ἐλευθερίας μας· καὶ κάμνοντες ὁμοῦ πάλιν τὸν σταυρὸν τρίς, σὺ μὲν ἀναγιγνώσκεις τοὺς ὅρκους καὶ αὐτὸς ἐξακολουθεῖ μ' ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας εἰς τὴν ἱερότητα καὶ μεγαλειότητα τοῦ πράγματος.

Τελειωθέντων τῶν εἰρημένων, βάζεις τὸ δεξιόν σου χέρι ἐπάνω εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμόν του καὶ μὲ τὸ ἀριστερὸν σηκώνεις τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς βαστᾷ ὡσαύτως μὲ τὴν δεξιάν του καὶ ἐκφωνεῖς τὰ ἀκόλουθα:

Ἐνώπιον τοῦ ἀοράτου καὶ πανταχοῦ παρόντος ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ μόνου αὐτοδικαίου καὶ ἐκδικοῦντος τοὺς παραβάτας καὶ πονηροὺς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν ἔδωκαν οἱ Μεγάλοι Ἱερεῖς τῶν Ἐλευσινίων, καθιερῶ τὸν δεῖνα ....., ἐκ πατρίδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δεῖνα....., ἐτῶν τοσούτων ....., ἐπαγγέλματος ..... καὶ τὸν δέχομαι διὰ μέλος, ὡς καὶ ἐγὼ ἐδέχθην εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Φιλικῶν.

Μετὰ τὴν παροῦσαν καθιέρωσιν σβήνεται τὸ κεράκι καὶ τὸν παραγγέλλεις νὰ τὸ φυλάττῃ καλῶς, ἐπειδὴ αὐτὸ ἔχει πάντοτε μαζί του μάρτυρα τῶν μεθ' ὅρκου ὑποσχέσεών του.

Καὶ τούτου γενομένου ἄρχεται ἐκφωνῶν τοὺς ἑξῆς ὅρκους:

Οἱ ὅρκοι

Ἐνώπιον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ δικαίου καὶ πανταχοῦ παρόντος, ὁρκίζομαι αὐτοθελήτως, ὅτι θέλω μείνει πιστὸς εἰς τὴν Ἑταιρείαν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, δὲν θέλω φανερώσει τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τὰ σημεῖα ἢ λόγους της, μήτε θέλω δώσει νὰ καταλάβῃ τινὰς ποτέ, ὅτι ἐγὼ ἠξεύρω τι περὶ τούτων, μήτε συγγενής μου, μήτε πνευματικός μου, μήτε φίλος μου.

Ὁρκίζομαι, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλω ἔμβῃ εἰς καμμίαν ἄλλην ἑταιρείαν, ὁποία καὶ ἂν εἶναι, μήτε εἰς κανένα δεσμὸν ὑποχρεωτικόν, ἀλλὰ μάλιστα ὅ,τι δήποτε δεσμὸν ἤθελον ἔχει εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸν πλέον μέγιστον, θέλω τὸν μετρᾷ μηδὲν ὡς πρὸς τὴν Ἑταιρείαν.

Ὁρκίζομαι, ὅτι θέλω θρέφει εἰς τὴν καρδίαν μου ἀδιάλλακτον μῖσος ἐναντίον τῶν τυράννων τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὀπαδῶν τους καὶ ὁμοφρονούντων. Θέλω ἐνεργεῖ πάντα τρόπον πρὸς βλάβην τους, ὅταν ἡ περίστασις συγχωρήσῃ τὸν ἐξολοθρευμόν τους. Ὁρκίζομαι, ὅτι ποτὲ δὲν θέλω μεταχειρισθῆ βίαν εἰς ⟨τὸ⟩ νὰ συγχωρηθῶ μὲ ἕνα συναδελφόν, ἀλλὰ θέλω προσέχει μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ μὴν λανθασθῶ καὶ ὕστερον ἀκολουθήσει τι ἐναντίον.

Ὁρκίζομαι, ὅτι ὅπου εὑρεθῶ μὲ συνάδελφον, θέλω τὸν συμβοηθεῖ καὶ συντρέχει μὲ ὅλην τὴν δύναμιν καὶ κατάστασίν μου· θέλω προσφέρει εἰς αὐτὸν σέβας καὶ ὑπακοήν, ἂν εἶναι μεγαλύτερος εἰς τὸν βαθμόν· καὶ ἂν αὐτὸς ἦτον πρότερος ἐχθρός μου, τόσον περισσότερον θέλω τὸν ἀγαπᾷ, ὅσον ἡ ἔχθρα μας ἦτον μεγαλυτέρα.

Ὁρκίζομαι ὅτι, καθὼς ἐγὼ ἐδέχθην εἰς τὴν Ἑταιρείαν, οὕτω καὶ ἐγὼ θέλει δέχομαι ἀδελφόν, θέλω μεταχειρίζομαι κάθε τρόπον καὶ ἄργητα ἕως νὰ τὸν γνωρίσω, ὅτι εἶναι Ἕλλην ἀληθινὸς καὶ θερμὸς ὑπερασπιστὴς τῆς δυστυχοῦς πατρίδος, ἐνάρετος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ἄξιος νὰ φυλάττῃ τὸ μυστικὸν καὶ νὰ τὸ κατηχῇ εἰς ἄλλον.

Ὁρκίζομαι, ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θέλω ὠφεληθῆ ἀπὸ τὰ μετρητὰ τῆς κάσσας τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ θέλω τὰ στοχάζομαι ὡς πράγματα ἱερὰ καὶ ἀναγκαῖον ἐνέχυρον εἰς ὅλον τὸ ταλαίπωρον ἔθνος μας, καθὼς καὶ τὰ λαμβανόμενα καὶ στελλόμενα γράμματα.

Ὁρκίζομαι, ὅτι δὲν θέλω ἐρωτήσει τινὰ Φιλικόν, διὰ νὰ μάθω ποῖος τὸν ἐδέχθη εἰς τὴν Ἑταιρείαν, μήτε ἐγὼ θέλω φανερώσει τὸν δέξαντά με· καὶ ἂν γνωρίσω τὸ σημεῖον εἰς τὸ ἐφοδιαστικόν τινος, θέλω προσποιηθῆ ὅτι δὲν τὸ ἐγνώρισα.

Ὁρκίζομαι, ὅτι θέλω προσέχει πάντοτε εἰς τὴν διάνοιάν μου καὶ διαγωγήν μου νὰ εἶμαι εὐσεβής, ἐνάρετος, εὐλαβὴς εἰς τὴν θρησκείαν μου, χωρὶς νὰ καταφρονῶ φανερὰ τὰς ξένας, θέλω δίδει πάντοτε τὸ καλὸν παράδειγμα, θέλω βοηθεῖ, συμβουλεύει, συντρέχει τὸν ἀσθενῆ, δυστυχῆ καὶ ἀδύνατον ὁμογενῆ· θέλω σέβομαι τὴν διοίκησιν, τὰ ἔθιμα, τὰ κριτήρια, τοὺς μετόχους τῆς διοικήσεως τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον διατρίβω.

Τέλος πάντων, ὁρκίζομαι εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομά σου, ὦ ἱερὰ καὶ ἀθλία πατρίς· ὁρκίζομαι εἰς τὰς πολυχρονίους βασάνους σου, ὁρκίζομαι εἰς τὰ πικρὰ δάκρυα τῶν αἰχμαλώτων καὶ καταδίκων κατοίκων σου, τὰ ὁποῖα τόσους αἰῶνας κατὰ στιγμὴν ὑποφέρουν τὰ ταλαίπωρα τέκνα σου, ὅτι ἀφιεροῦμαι ὅλος εἰς ἐσέ, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς σὺ θέλεις εἶσαι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῶν διαλογισμῶν μου, τὸ ὄνομά σου ὁδηγὸς τῶν πράξεών μου καὶ ἡ ἐδική σου εὐτυχία ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων μου. Ἡ θεία δικαιοσύνη ἂς ἐξαντλήσῃ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν μου ὅλους τοὺς κεραυνοὺς τῆς δικαιοκρισίας της, τὸ ὄνομά μου, οἱ κατὰ διαδοχὴν κληρονόμοι μου ἂς εἶναι εἰς ἀποστροφήν, καὶ τὸ ὑποκείμενόν μου τὸ ἀντικείμενον τῆς κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος τῶν ὁμογενῶν μου. Καὶ ἂν ἴσως ἀλησμονῶ μίαν στιγμὴν τὰς δυστυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χίας σου καὶ δὲν ἐκπληρῶ τὸ χρέος μου, ὁ θάνατος ἂς εἶναι ἡ ἄφευκτος τιμωρία καὶ ἀνταμοιβὴ τοῦ ἁμαρτήματός μου, διὰ νὰ μὴν μολύνω τὴν ἁγιότητα τῆς ἱερᾶς Ἑταιρείας σου μὲ τὴν συμμετοχήν μου.

Ὅρκος μέγας

Ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης.

Ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς γλυκυτάτης καὶ πεφιλημένης μου μητρὸς πατρίδος.

Ὁρκίζομαι τέλος πάντων εἰς τὸ ὄνομα (Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος) τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὅτι ὑποφέρων τὰ πλέον σκληρὰ βάσανα καὶ μὲ θυσίαν τῆς ἰδίας μου ζωῆς, θέλω φυλάξει μυστικὸν καθ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς λέξεως τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον μοὶ γίνεται γνωστὸν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον:

Ὁ σκοπὸς

Ἡ Ἑταιρεία συνίσταται ἀπὸ καθ' αὐτὸ Γραικοὺς φιλοπάτριδας καὶ ὀνομάζεται Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν.

Ὁ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ καλυτέρευσις τοῦ ἰδίου ἔθνους καί, ἂν ὁ Θεὸς τὸ συγχωρήσῃ, ἡ ἐλευθερία των.

Μετὰ τὴν συνήθη ἐξομολόγησιν καὶ κατήχησιν ὁ ὡρκωμένος προσήλυτος ἂς ὀνομάζεται Ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν.

Τὸ ἀλφάβητον

α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. φ. χ. ου.
κ. ξ. υ. ψ. ω. ι. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. ο. α. β. γ. δ. ε.
ξ = κσ = 4α. ψ = πσ = 9α.

Τῶν Βλάμηδων τὰ γνωριστικὰ σημεῖα

Πρῶτον τίθενται αἱ παλάμαι ἡ μία ἐπάνω τῆς ἄλλης ὁριζοντίως. Ἔπειτα σύρεις τὴν μίαν πρὸς ὀρθὰς καὶ χωρίζονται. Ἡ ἐρώτησις εἶναι σιψὶ καὶ ἡ ἀπόκρισις, τζαρούχι.

Τῶν Συστημένων

Πλέκονται τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρὸς μὲ τῆς ἄλλης καὶ ὀνομάζεται δεσμός, ἔπειτα κάμνει τινὰς ἕνα σχῆμα νιψίματος καὶ ὀνομάζεται νίψιμον.

Ἡ ἀπόκρισις τούτου τοῦ σχήματος εἶναι νὰ πιάσῃ τις μὲ τὴν χεῖρά του τὸ αὐτί του καὶ ἔπειτα ἀνοίγοντας τὸν μέγαν δάκτυλον καὶ τὸν δείκτην βάζει εἰς τὸ σαγόνι του, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἤκουσα καὶ προσέχω. Ὁ δὲ ἄλλος ἀποκρίνεται βάνοντας τὴν χεῖρά του εἰς τὸ στόμα καὶ τραβώντας την πρὸς ὀρθάς, νὰ πιάσῃ τὰ μάτια του, ὁποὺ θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι σιώπα καὶ εἶδον. Μετὰ τοῦτο ἀνταμώνονται κατ' ἰδίαν καὶ δίδουσι τὰς χεῖρας. Τὸ δὲ πιάσιμον τῆς χειρὸς εἶναι νὰ εὕρῃ ὁ μέγας δάκτυλος τοῦ ἑνὸς τὴν ρίζαν τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ἄλλου ἀπὸ τὸ ἔξωθεν μέρος τῆς χειρός.

Καὶ ὅταν θέλῃς νὰ κράξῃς τινά, ξῦσον τὴν παλάμην σου μὲ τὸ δάκτυλον τῆς ἄλλης χειρὸς καὶ ἐβγαίνεις ἔξω· καὶ αὐτὸς ἐννοεῖ ὅτι τὸν ζητεῖς. Πιάνοντες τὰς χεῖρας οἱ Συστημένοι, λέγει ὁ πρῶτος: ἀπὸ πολλῆς ἐπιθυμῶ, καὶ ἐγὼ ὁμοίως.

Τῶν Ἱερέων

Ἀπὸ τὰ ἄνωθεν σημεῖα τῶν Βλάμηδων καὶ Συστημένων ἀρχίζουσι καὶ οἱ Ἱερεῖς. Καὶ διὰ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γνωρισθῶσι δύο Ἱερεῖς καλά, πρέπει ὁ εἷς νὰ κλίνῃ τὸν βραχίονα καὶ νὰ βάλῃ τὸν γρόνθον του εἰς τὴν σιαγόνα του καὶ μὲ τὴν ἄλλην παλάμην νὰ πιάσῃ τὴν κόχην τοῦ βραχίονος, ὥστε ὁ βραχίων ὁ πρὸς ὀρθὰς μὲ τὸν ὁριζοντικὸν νὰ σχηματίζουσι γωνίαν. Ἀμέσως δὲ μετὰ τοῦτο ὁ ἄλλος νὰ σταυρώνῃ τὰς χεῖράς του, καὶ νὰ μὴν τὰς λύσῃ, ἕως ὅτου δὲν λύσῃ καὶ ὁ ἄλλος τὸ σχῆμα τῶν χειρῶν του. Τὸ δὲ προσκάλεσμα τῶν Ἱερέων εἶναι, νὰ κτυπήσῃ ὁ πρῶτος τὰ δύο δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρὸς εἰς τὸ ἔξωθεν μέρος τῶν δακτύλων τῆς ἄλλης, ἀφοῦ ὅμως κλεισθῇ καὶ γένῃ γρόνθος. Τὸ δὲ πιάσιμον τῆς χειρὸς εἶναι, βάνοντας τὴν ἄκρην ὁ εἷς εἰς τὴν ρίζαν τοῦ μικροῦ δακτύλου τοῦ ἄλλου ἔσωθεν τῆς παλάμης.

Μετὰ τὴν δήλωσιν τῶν ἄνωθεν σημείων ἔρχεται ὁ διάλογος:

Πῶς ἔχεις; —Ὡς ἔχεις. Πόσα; —16. Ἄλλο τι περισσότερον ἔχετε νὰ μὲ εἰπῆτε; Εἴπατέ μοι τὸ πρῶτον, νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ δεύτερον. Καὶ οὕτως ἀρχίζει ὁ πρῶτος λέγων τὸ αον στοιχεῖον καὶ ὁ ἄλλος τὸ δεύτερον, ἕως νὰ τελειώσῃ ὅλη ἡ λέξις, ἥτις συνίσταται ἀπὸ ἓξ στοιχεῖα : χ. α. κ. ι. κ. η.

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

Ὅρκος τοῦ Ποιμένος 3

Ὑπόσχομαι ὁρκιζόμενος ὅτι πρὸ τῆς νέας ὑπογραφῆς δὲν θέλω μεταχειρισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ Ποιμένος, ὅτι ἀπαραλλάκτως, καθ' ὃν τρόπον εἰσήχθην Ἱερεύς, θέλω δέχομαι ἄλλον ὁμοίως, καὶ καθ' ὃν τρόπον ἐσυστήθην θέλω συστήνει φιλοπάτριδας.

Ὅτι δὲν θέλω δώσειν τὸν βαθμὸν τῶν Συστημένων εἰς Ἱερέα καὶ ἀνάπαλιν, παρὰ ὅποιον κρίνω ἄξιον κατὰ τὴν ὁδηγίαν νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Ποιμένος.

Ὅτι αὐτὸν τὸν βαθμὸν δὲν θέλω δώσειν εἰς ἄλλον παρὰ εἰς Ἱερέα ἢ Συστημένον, ἀπαραλλάκτως καθ' ὃν τρόπον τὸν ἔλαβον, τοῦ ὁποίου ὅμως τὴν διαγωγὴν ἐξέτασα καλῶς εἰς διάστημα ἀρκετοῦ καιροῦ καὶ μετὰ πολλὰς δοκιμὰς ἔκρινα ἱκανὸν νὰ δεχθῇ καὶ ἔμπειρον νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸν τὸν βαθμόν, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ μὴν ἔχῃ ἐλαττώματα, καθὼς τῆς μέθης, τοῦ παιγνιδίου καὶ τῆς ἀσωτίας, νὰ εἶναι ἤθους τιμίου καὶ χαρακτῆρος ἡμέρου καὶ εὐπροσηγόρου καὶ νὰ μὴν εἶναι ὑποκείμενος εἰς ἄλλον διὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Ὅτι δὲν θέλω συστήσει οὐδένα χωρὶς τὴν ἀναγκαίαν προσφορὰν καὶ παράβλεψιν τούτου τότε μόνον θέλω κάμει, ὅταν ἡ Ἑταιρεία ἤθελε δουλεύεται ἀλλέως πως· ὁμοίως δὲν θέλω δώσειν τὸν βαθμὸν τοῦ Ποιμένος εἰς πλούσιον, καὶ μάλιστα νέον, ἂν ἴσως δὲν συνεισφέρῃ χρηματικὴν προσφορὰν ὄχι εὐκαταφρόνητον.

Ὅτι δὲν θέλω φανερώσει κανενός, μήτε θέλω δώσειν νὰ καταλάβουν ὅτι ἔχω ἀνώτερον βαθμόν, μήτε ὅτι ἠξεύρω τι ἀπὸ τὰ συστατικὰ ἄλλου βαθμοῦ, καὶ εἰς μὲν τοὺς Ἱερεῖς θέλω φαίνομαι ὅμοιός των, εἰς δὲ τοὺς Συστημένους, ὁδηγουμένους ἀπὸ τὴν τῶν Ἱερέων κατήχησιν, θέλει παρρησιάζομαι ὡς μέλος ἁπλοῦν τῆς Ἑταιρείας μὲ ἐπιστασίαν νὰ συσταίνω τοὺς φιλοπάτριδας.

Ὅτι ποτὲ δὲν θέλω μεταχειρισθῇ τὴν ἀμεταχείριστον ἀνταπόκρισιν, παρὰ ἀφοῦ καὶ καθὼς μοὶ δοθῇ ἡ ἄδεια ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἢ ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν μου.

Ἐφοδιαστικὸν διὰ τὸν Ἱερέα εἰς Ποιμένα

Τὸν Ἱερέα κατηχηθέντα παρὰ τοῦ Ἱερέως (Π) γνωρίσας ἄξιον ἐσύστησα καὶ δυνάμει τῆς διὰ τῆς νέας ὑπογραφῆς ἀδείας τὸν ἐδέχθην Ποιμένα καὶ ὡς τοιοῦτον εἰδοποιῶν τὸν Μέγαν Ἀρχηγὸν τῶν Ποιμένων συνίσταται.

Ὅμοιον τῶν Συστημένων εἰς Ποιμένα

Τὸν Συστημένον συστηθέντα παρὰ τοῦ Ποιμένος (δεῖνα) γνωρίσας ἄξιον Ἱερέα κατὰ τοὺς κανό-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ δυνάμει τῆς διὰ τῆς νέας ὑπογραφῆς ἀδείας τὸν ἐδέχθην Ποιμένα ὡς καὶ τοιοῦτον καὶ τὰ λ.

Ὁ μέλλων προβιβασθῆναι Ποιμένας ἐπάναγκες τὸ περιπεφθὲν (?) κίτρινον κεράκι καὶ νὰ βάλῃ τὴν δεξιάν του ἐπάνω εἰς μίαν εἰκόνα κατὰ τὴν τάξιν τῶν Ἱερέων καὶ νὰ δεχθῇ μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ τοὺς ἄνω εἰρημένους ὅρκους.

Ἀριθμὸς α΄ Κατήχησις τῶν Συστημένων

Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης ἐνώπιον τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος, ὅτι θέλω φυλάξει καθ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς λέξεως, θυσιάζων καὶ τὴν ἰδίαν μου ζωήν, ὑποφέρων καὶ τὰ πλέον σκληρὰ βάσανα, τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον θέλει μοὶ ἐξηγηθῆ μυστικὸν καὶ ὅτι θέλει ἀποκριθῶ τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅ,τι ἐρωτηθῶ.

Ἡ τῶν Συστημένων μία καὶ μόνη ἔγγραφος ἐξομολόγησις

Ἄρθρ. αον. Ὁποίους συγγενεῖς ἔχεις, κατετρέχθης σὺ ἢ συγγενεῖς σου ποτὲ ἀπὸ τοὺς τυράννους, διὰ ποίαν αἰτίαν, εἰς ποίαν ἐποχὴν καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ;

βον. Ἔχεις κανένα φίλον πιστὸν καὶ ποῖος εἶναι, ἢ μέγαν ἐχθρὸν καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ;

γον. Εὐχαριστημένος εἶσαι εἰς τὴν κατάστασίν σου καὶ ποῦ στοχάζεσαι νὰ διατρίψῃς εἰς τὸ μέλλον;

δον. Ἐξεύρεις κανένα μυστικὸν πολιτικὸν ἢ καμμίαν ἀκοινολόγητον ἐφεύρεσιν ἢ ἄλλο τι μέγα ἀπόκρυφον; πόθεν τὸ ἔμαθες; τὸ ἐξεύρουν καὶ ἄλλοι; ποῖοι εἶναι αὐτοί; ἔχεις τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις του καὶ τί εἶναι αὐτό;

εον. Ἔχεις κανένα μέγα προτέρημα κρυφὸν ἢ κοινολογημένον ἢ καμμίαν ξεχωριστὴν ἐπιτηδειότητα ;

Ὅρκος μέγας τῶν Συστημένων

Ἐνώπιον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ὁρκίζομαι αὐτοθελήτως, ὅτι θέλω εἶμαι πιστὸς εἰς τὴν Ἑταιρείαν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, ὅτι δὲν θέλω φανερώσει ποτὲ κανένα ἀπὸ τὰ σημεῖά της καὶ λόγους της, μήτε θέλω δώσειν νὰ καταλάβουν ποτὲ ὅτι ἐγὼ ἠξεύρω τι περὶ τούτων κατ' οὐδένα τρόπον, μήτε εἰς συγγενεῖς μου, μήτε εἰς πνευματικόν μου, μήτε εἰς φίλον μου.

Ὅπου εὕρω συναδελφόν, θέλω τὸν προστρέχει καὶ βοηθεῖ μ' ὅλην τὴν δύναμίν μου, θέλω προσφέρει εἰς αὐτὸν σέβας καὶ ὑπακοὴν ἂν εἶναι μεγαλύτερος εἰς τὸν βαθμόν, καὶ ἂν ἴσως αὐτὸς ἔτυχεν νὰ εἶναι πρωτύτερα ἐχθρός μου, τόσον περισσότερον θέλω τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν συντρέχει, καθ' ὅσον ἡ ἔχθρα μας ἦτον μεγαλυτέρα. Ποτὲ δὲν θέλω δώσειν αἰτίαν διὰ νὰ ἐγνωρισθῶ μέ τινα μήτε διὰ λόγου μήτε διὰ σημείου, ἀλλ' ὅταν ἄλλος μ' ἐρωτήσῃ, θέλω ἀποκριθῆ μ' ὅλην τὴν δυνατὴν προσοχήν, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ ἐναντίον τι.

Κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θέλω ὠφεληθῆ ἀπ' ὅσα μετρητὰ τῆς Ἑταιρείας περάσουν εἰς τὰς χεῖράς μου, ἀλλὰ θέλω τὰ στοχάζομαι ὡς πρᾶγμα ἱερὸν καὶ ἀνῆκον εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος μας, ὁμοίως καὶ τὰ λαμβανόμενα γράμματα τῶν ἀδελφῶν, τὰ ὁποῖα θέλει στέλλονται μὲ τὰ μέσα μου.

Ποτὲ δὲν θέλει ἐρωτήσω τινὰ ἀδελφὸν ποῖος τὸν ἐδέχθη εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ὁμοίως καὶ ἐγὼ δὲν θέλω φανερώσειν ποτὲ τὸν δέξαντά με· δὲν θέλω δείξειν ποτὲ κανένα ἀπὸ τὰ εἰς χεῖράς μου ἔγγραφα ἐκτὸς τοῦ συστατικοῦ μόνον, ἀφοῦ ὅμως ἴδω πρότερον τὸ γράμμα τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἄλλου.

Θέλω προσέχει πάντοτε εἰς τὴν διαγωγήν μου νὰ εἶμαι ἐνάρετος, θέλω εἶμαι εὐλαβὴς εἰς τὴν θρησκείαν μου χωρὶς νὰ καταφρονῶ τὰς ξένας, θέλω δείξει πάντοτε τὸ καλὸν παράδειγμα, θέλω βοηθεῖ, συμβουλεύει, συντρέχει τὸν ἀσθενῆ καὶ πτωχόν, θέλω σέβομαι τὴν διοίκησιν, τὰ ἔθιμα, τὰ κριτήρια, τοὺς μετόχους τῆς διοικήσεως τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελε διατρίβω.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἔγγραφος συμβουλὴ τῶν Συστημένων

Ὦ συμπατριῶτα, συστημένε εἰς τοὺς φίλους τῆς πατρίδος, μὴν λησμονήσῃς τὸν ὅρκον τὸν ὁποῖον ἔκαμες ἐνώπιον τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ. Αὐτὸς ὁ ὅρκος δὲν θέλει σοῦ εἶναι δύσκολος καὶ βαρὺς νὰ τὸν βαστήξῃς, αὐτὸς συνίσταται εἰς τὸ νὰ φυλάξῃς τὸ μυστικόν, ν' ἀγαπᾷς τὴν δυστυχισμένην πατρίδα σου καὶ νὰ εἶσαι ἐνάρετος ἄνθρωπος. Οἱ ἄνθρωποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωσες αὐτὴν τὴν μεθ' ὅρκου ὑπόσχεσίν σου, εἶναι ὅλοι συμπατριῶταί σου· ἡ ἐπιθυμία νὰ συνδράμουν γενικῶς τὸ ὅλον καὶ μερικῶς καθ' ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των τοὺς ἥνωσε καὶ ἔδεσε τόσον σφικτά, ὥστε νὰ θυσιάζουν πολλὰ εἰς τὸν κόσμον. Αὐτοὶ θεμελιούμενοι εἰς ταύτας τὰς φρικτὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἡ θεία ἐκκλησία κηρύττει καθημερινῶς μὲ δυνατὴν φωνήν, ἐπιχειρίσθησαν τοῦτο τὸ μέγα ἔργον.

«Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος».

«Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν».

«Μισήσεις, καταδιώξεις καὶ ἐξολοθρεύσεις τὸν ἐχθρὸν τῆς θρησκείας σου καὶ τῆς πατρίδος σου».

Λοιπὸν καὶ σὺ μὴν λησμονήσῃς ἢ παύσῃς νὰ τοὺς βοηθῇς ὅσον δύνασαι· ἡ βοήθειά σου γίνεται εἰς ὅλον τὸ δυστυχισμένον Γένος μας· αὐτὴ πηγαίνει διὰ νὰ τοὺς ἐλαφρώσῃ τὸν βαρύτατον ζυγόν, ὑποκάτω ἀπὸ τὸν ὁποῖον στενάζει τώρα τόσους αἰῶνας. Μὴ λησμονήσῃς πρὸς τούτοις ὅμως, ὅτι πᾶν ἁμάρτημα ἀργὰ ἢ ὀγλήγορα παιδεύεται· εἰς τοῦτον τὸν κόσμον καὶ ἂν ἴσως ἐδῶ δὲν λάβῃ τὴν πρέπουσαν ποινήν, οἱ ὡς πρὸς οὐρανὸν ὁ καπνὸς ἀναβαίνοντες στεναγμοὶ ἑνὸς μεγάλου καὶ δυστυχοῦς ἔθνους εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θέλει ζητήσουν τὴν τιμωρίαν του ἀπ' ἐκεῖνον, ὅστις ἐκδικεῖ τὴν παράβασιν καὶ παιδεύει τὴν κακίαν.

Κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον γράφονται τὰ συστατικὰ τῶν συστημένων:

Τὸν συμπολίτην κύριον (δεῖνα) ἐκ πατρίδος δεῖνα, ἐτῶν... ἐπαγγέλματος..... συνιστῶ εἰς ὅλους τοὺς φίλους μου ὡς καλὸν καὶ τίμιον ἄνθρωπον. Ἐν μηνὶ..... ἔτος ..... καὶ τὰ λ. καὶ ὑπογράφεται διὰ τοῦ ποιμαντικοῦ σημείου.

Ὁ τρόπος τῆς ἐπιστολῆς τῶν Συστημένων

Πρὸς τὸν φίλτατόν μου δεῖνα. Εἰς...

Φίλτατε (...) ἔπειτα ἀπὸ ἔτη..... τῆς ἡλικίας μου περιφερόμενος εἰς διαφόρους τόπους καὶ ἐνασχολούμενος εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς ἄλλο τι, δὲν ἠξιώθην ποτὲ νὰ σοὶ στείλω τίποτες. Τώρα δὲ τυχούσης εὐκαιρίας διὰ φίλου μου (.....) στέλλω εἰς περιλαβήν σου φλωρία Ὁλλάνδας (.....) σωστὰ εἰς τὸ ζύγιον (.....) ὄχι ὀλιγώτερον τῶν 50, τὰ ὁποῖα λαμβάνοντας μεταχειρισθῆτέ τα εἰς τὰς χρείας σας· ἐγὼ δὲ εἶμαι πιστὸς καὶ προθυμότατος ἰδικός σας (.....).

Ὁ τρόπος τῆς ἀποδείξεως

Παρὰ τοῦ κυρίου (δεῖνα) ἔλαβον φλωρία ὁλλανδικὰ σωστὰ εἰς τὸ ζύγιον (.....) ἤτοι ἀριθμὸς ....., ἅτινα θέλω στείλειν ὡς ὁ ἴδιος μὲ γράμμα του μὲ διώρισεν καὶ ἔστω.

Ἐν μηνὶ..... ἔτος ..... κλπ.

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς Ῥήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

[Ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 58 χφ. τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, περιέχοντος κατήχησιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας] **4**

Πρὸς τοὺς φιλογενεῖς Ἕλληνας

Ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη καὶ συνδρομὴ καὶ παρὰ Θεοῦ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν προτρεπτικῶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διορίζεται καὶ παρὰ τῶν πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν νόμων ὡς χρέος ἱερόν. Καὶ καθὼς ἕκαστος τῶν πολιτῶν τοῦ κοινοῦ καλοῦ συμμετέχει, τοιουτοτρόπως ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ τὸ μέρος του, εἴτε διὰ χειρῶν, εἴτε διὰ τοῦ πνεύματος· ἐπειδὴ ὁ ἀνωφελὴς τοῦ κοινοῦ, εἶναι ἀνάξιος ἐκείνου ὁποὺ διὰ τῶν κόπων τῶν ἄλλων ἡ πατρὶς τὰ παρέχει. «Οὐχ ἡμῶν αὐτῶν, λέγει καὶ ὁ Κικέρων, ἀλλὰ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὁμογενῶν ἕνεκα ἐγεννήθημεν· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς γῆς εἰς χρῆσιν παντὸς ἀνθρώπου φύεται, ἄνθρωποι δὲ ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνονται ὅπως συνωφελῶσιν ἀλλήλοις...»

[Τέλος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 58 χφ. τῶν ΓΑΚ]

. . . . . .

Ἔχεις τινὰ πιστὸν φίλον σου καὶ ποῖος εἶναι αὐτός;
Πῶς στοχάζεσαι νὰ ζήσῃς τώρα καὶ πῶς εἰς τὸ ἑξῆς;
Ἔχεις ἔρωτα; εἶχες ποτέ σου; πότε σοῦ ἐπέρασε;

Ὁ τῆς Ἑταιρείας σκοπὸς

Ἡ Ἑταιρεία συνίσταται ἀπὸ καθ' αὐτὸ Ἕλληνας φιλοπάτριδας καὶ ὀνομάζεται Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν.

Ὁ σκοπὸς τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι ἡ καλυτέρευσις, καλὴ ἐφεύρεσις τοῦ ἔθνους· καί, ἂν ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ καὶ τὴν ἐλευθερίαν του.

Ὁ μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν καὶ κατήχησιν ὡρκωμένος προσήλυτος, ὀνομάζεται Ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν.

5 Τὸ ἀλφάβητον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν

α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. φ. χ.
η. ζ. υ. ψ. ω. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. ο. α. β. γ. δ.
ου. ξ. ψ.
ε. 403 903

Τύπος τοῦ διπλώματος πρὸς Ἑταῖρον

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω Ἱερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων Ἱερέων τῶν Ἐλευσινίων τὸν συμπολίτην κύριον. . . . . ἐτῶν. . . . ἐπαγγέλματος. . . . . ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς πατρίδος, κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ.

(ὑπογραφὴ τοῦ κατηχητοῦ)

Ζακύνθῳ ἔτει τῶν Φιλικῶν 21 Ἀπριλίου 20

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς Α. Μάμουκα — ΓΑΚ, Κ. 80, Φ. 107)

6 Ἑρμηνεία τῆς τελετῆς τοῦ ὅρκου τῶν ἐθνικῶν διοικητῶν

Ὁ ἱερεύς: Μετὰ τὸν εὐλογητόν, τὸ τρισάγιον, ὅτι Σοῦ ἐστι, καὶ τὸ τροπάριον:

«Ἡ πάντων χαρά, Χριστὸς ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς, ἡ ζωή, τοῦ κόσμου ἡ ἀνάστασις, τοῖς ἐν γῇ πεφανέρωται τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ γέγονε τύπος τῆς ἀναστάσεως, τοῖς πᾶσι παρέχων θείαν ἄφεσιν».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διορίζεται καὶ παρὰ τῶν πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν νόμων ὡς χρέος ἱερόν. Καὶ καθὼς ἕκαστος τῶν πολιτῶν τοῦ κοινοῦ καλοῦ συμμετέχει, τοιουτοτρόπως ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ τὸ μέρος του, εἴτε διὰ χειρῶν, εἴτε διὰ τοῦ πνεύματος· ἐπειδὴ ὁ ἀνωφελὴς τοῦ κοινοῦ, εἶναι ἀνάξιος ἐκείνου ὁποὺ διὰ τῶν κόπων τῶν ἄλλων ἡ πατρὶς τὰ παρέχει. «Οὐχ ἡμῶν αὐτῶν, λέγει καὶ ὁ Κικέρων, ἀλλὰ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὁμογενῶν ἕνεκα ἐγεννήθημεν· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς γῆς εἰς χρῆσιν παντὸς ἀνθρώπου φύεται, ἄνθρωποι δὲ ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνονται ὅπως συνωφελῶσιν ἀλλήλοις...»

[Τέλος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 58 χφ. τῶν ΓΑΚ]

. . . . . .

Ἔχεις τινὰ πιστὸν φίλον σου καὶ ποῖος εἶναι αὐτός;
Πῶς στοχάζεσαι νὰ ζήσῃς τώρα καὶ πῶς εἰς τὸ ἑξῆς;
Ἔχεις ἔρωτα; εἶχες ποτέ σου; πότε σοῦ ἐπέρασε;

Ὁ τῆς Ἑταιρείας σκοπὸς

Ἡ Ἑταιρεία συνίσταται ἀπὸ καθ' αὐτὸ Ἕλληνας φιλοπάτριδας καὶ ὀνομάζεται Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν.

Ὁ σκοπὸς τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι ἡ καλυτέρευσις, καλὴ ἐφεύρεσις τοῦ ἔθνους· καί, ἂν ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ καὶ τὴν ἐλευθερίαν του.

Ὁ μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν καὶ κατήχησιν ὡρκωμένος προσήλυτος, ὀνομάζεται Ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν.

5 Τὸ ἀλφάβητον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν

α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. φ. χ.
η. ζ. υ. ψ. ω. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. ο. α. β. γ. δ.
ου. ξ. ψ.
ε. 403 903

Τύπος τοῦ διπλώματος πρὸς Ἑταῖρον

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω Ἱερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων Ἱερέων τῶν Ἐλευσινίων τὸν συμπολίτην κύριον. . . . . ἐτῶν. . . . ἐπαγγέλματος. . . . . ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς πατρίδος, κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ.

(ὑπογραφὴ τοῦ κατηχητοῦ)

Ζακύνθῳ ἔτει τῶν Φιλικῶν 21 Ἀπριλίου 20

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς Α. Μάμουκα — ΓΑΚ, Κ. 80, Φ. 107)

6 Ἑρμηνεία τῆς τελετῆς τοῦ ὅρκου τῶν ἐθνικῶν διοικητῶν

Ὁ ἱερεύς: Μετὰ τὸν εὐλογητόν, τὸ τρισάγιον, ὅτι Σοῦ ἐστι, καὶ τὸ τροπάριον:

«Ἡ πάντων χαρά, Χριστὸς ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς, ἡ ζωή, τοῦ κόσμου ἡ ἀνάστασις, τοῖς ἐν γῇ πεφανέρωται τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ γέγονε τύπος τῆς ἀναστάσεως, τοῖς πᾶσι παρέχων θείαν ἄφεσιν».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅρκος

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀμήν.

Ἐνώπιον τοῦ πανταχοῦ παρόντος ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐκδικητοῦ τῆς κακίας καὶ παραβάσεως· εἰς τὸ ὄνομα τῆς σωτηρίας τοῦ Γένους μας· ἔμπροσθεν τούτων τῶν ἀξιοτίμων συμπολιτῶν μας.

Ὁρκιζόμεθα: Ὅτι ἀναδεχόμενοι μὲ εὐγνωμοσύνην τὴν ἀξίαν ἐθνικῆς διοικήσεως εἰς τὴν ὁποίαν μὲ κοινὴν ψῆφον μᾶς ἀνηγόρευσαν, θέλομεν φυλάξει πίστιν εἰς τὴν πατρίδα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ εὐπείθειαν εἰς τὸν Γενικὸν Ἐπίτροπον τῆς Ἀρχῆς τοῦ Γένους πρίγκιπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην καὶ εἰς τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ αὐτάδελφον πρίγκιπα Δημήτριον Ὑψηλάντην.

Ὁρκιζόμεθα: Ὅτι θέλομεν φυλάξει ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ θεσπίσματος τοῦ πρίγκιπος Δημητρίου Ὑψηλάντη, τὸ ὁποῖον μᾶς κοινοποιεῖται σήμερον ἀπὸ τὸν αὐτοῦ πληρεξούσιον Ἐπίτροπον εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους ἄρχοντα ἰσπράβνικον Δημήτριον Θέμελην.

Οὕτω ποιοῦντας ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ τὴν βοήθειάν του, τοὐναντίον δὲ ἂς μᾶς ζητήσῃ λόγον ἐν ὥρᾳ κρίσεως καὶ ἂς μᾶς καθυποβάλῃ εἰς τὴν δικαίαν ποινὴν τῆς Ἀρχῆς.

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη—ΓΑΚ, Κ. 45δ)

Συστημένων

ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΑ ΦΙΛΙΚΩΝ

Τὸν συμπολίτην κύριον Σωτηράκην Θεοχαρόπουλον ἐκ Καλαβρύτων, ἐτῶν 33, ἐπαγγέλματος ἐκ τῶν προεστώτων τῆς Πελοποννήσου, συνιστῶ εἰς ὅλους τοὺς φίλους μου ὡς καλὸν καὶ τίμιον ἄνθρωπον. **7**

Τῇ 30 Ἰανουαρίου 1821
Ἐν Βοστίτζῃ
(Σῆμα καθιερώσεως)

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

Ἱερέων **8**

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω Ἱερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων Ἱερέων τῶν Ἐλευσινίων τὸν συμπολίτην Σωτήριον Θεοχαρόπουλον χρόνων τριάκοντα ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς εὐδαιμονίας τῆς Πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ Π: (Νικηφόρου Παμπούκη) Νοεμβρίου 20 Καλάβρυτα 18 τῶν Φιλικῶν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

Ποιμένων **9**

Τὸν Ἱερέα κατηχηθέντα παρὰ τοῦ Ἱερέως Π. γνωρίσας ἄξιον ἐσύστησα καὶ δυνάμει τῆς διὰ τῆς νέας ὑπογραφῆς ἀδείας τὸν ἐδέχθην Ποιμένα καὶ ὡς τοιοῦτον εἰδοποιῶν τὸν μέγαν ἀρχηγὸν τῶν Ποιμένων συνιστῶ.

Ἰανουαρίου 30, 821 Βοστίτζα

(Ἐκ τῆς συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10 Τὸν συμπολίτην κύριον Ρήγαν Παλαμήδην ἐκ Τριπολιτζᾶς, ἐτῶν εἴκοσι ἑπτά, ἐπαγγέλματος ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων προεστώτων τῆς Πελοποννήσου, συνιστῶ εἰς ὅλους τοὺς φίλους μου ὡς καλὸν καὶ τίμιον. Ἰανουαρίου 30 819 ἐν Κωνσταντινουπόλει

(Σῆμα καθιερώσεως)

('Εκ τῆς Συλλογῆς Ρήγα Παλαμίδη — ΓΑΚ)

11 Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω 'Ιερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων 'Ιερέων τῶν 'Ελευσινίων τὸν συμπολίτην κύριον Νικόλαον Δημητρίου Σπετζιώτην, ἐπαγγέλματος ναυτικὸς τῶν καραβιῶν, χρόνων τριάντα, ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς 'Εταιρείας καὶ τῆς πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ Π: Σπέτζες 10 Μαρτίου πέντε τῶν Φιλικῶν.

('Αρχεῖον 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας — Μουσεῖον)

12 Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω 'Ιερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων 'Ιερέων τῶν 'Ελευσινίων τὸν συμπολίτην κὺρ Βαγγέλη Κεφαλληναῖον, ἐτῶν τριάκοντα ὀκτώ, ἐπαγγέλματος ἐμπορικοῦ, ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς 'Εταιρείας καὶ τῆς πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ (Σ. Κ.) 9, Πάτρα, ἔτει τῶν Φιλικῶν, 24 'Ιανουαρίου.

('Εκ τῆς συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

13 Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω 'Ιερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων 'Ιερέων τῶν 'Ελευσινίων τὸν συμπολίτην (Κύριλλον ἀρχιερέα μητροπολίτην Κορίνθου) χρόνων σαράντα πέντε ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ... Γεναρίου δέκα πέντε, 'Α—Γιώργη, 21 τῶν Φιλικῶν.

('Εκ τῆς συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

14 Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας

Καθιερώνω 'Ιερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων 'Ιερέων τῶν 'Ελευσινίων τὸν συμπολίτην 'Εμμανουὴλ 'Ιωάννου Σπαῆ ἐκ πατρίδος νήσου Ὕδρας, ἐτῶν σαράντα ὀκτώ, ἐπαγγέλματος πραγματευτοῦ, ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ S.
Φεβρουαρίου 10 εἰς τὰ 21 τῶν Φιλικῶν Ὕδρᾳ

(ΓΑΚ, Κ. 78, β)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας **15**

Καθιερώνω Ἱερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Μεγάλων Ἱερέων τῶν Ἐλευσινίων τὸν Γκίκαν Δημητρίου Μουστάκην ἀπὸ Σπέτζες ὡς θερμὸν ὑπερασπιστὴν τῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος κατηχηθέντα καὶ ὁρκωθέντα παρ' ἐμοῦ Ἀπ. Ἐν τῇ Πόλει τῇ δέκα ἑπτὰ Αὐγούστου τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους τῶν Φιλικῶν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς Ρήγα Παλαμήδη — ΓΑΚ)

ΑΦΙΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τῷ κυρίῳ μοι Χαρίλαῳ — Κωνσταντινούπολις 30 Ἰουνίου 1818 — **16**
Προσκυνῶ.

Ἐπειδὴ καὶ τόσον καιρὸν ὁπού περιπατῶ ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα μου ἀπὸ Ψαρὰ καπιτάνιος μὲ τὸ καράβι μου καὶ εἶμαι χρονῶν εἰκοσιπέντε δὲν ἀξιώθηκα νὰ κάμω ἕνα καλόν. Τώρα ὅμως μανθάνοντας ὅλην τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸν κύριον Παναγιώτη Δημητρόπουλο Σπαρτιάτη σοῦ στέλνω μὲ αὐτὸν γρόσια τριακόσια, Ν. 300, νὰ τὰ ἐνχειρίσετε εἰς τὸ σχολεῖον τὸ νέον καὶ ὁπόταν μὲ προστάξετε διὰ νὰ φέρω τὸν κερεστὲ διὰ τὸ σχολεῖον εἶμαι ἕτοιμος μὲ τὸ καράβι μου νὰ ἀπεράσω εἰς τὸ μέρος ὁπού μὲ διορίσετε νὰ φορτώσω τὴν ξυλικήν. Μένω μὲ ὅλον τὸ βαθὺ σέβας

καπετὰν Δημήτριος Μαμούνης

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Ποθητέ μοι Ἀλέξανδρε Θεοδώρου. — Ὀκτωβρίου 22 1818 — **17**

Εἶμαι σχεδὸν εἰκοσιπέντε χρόνων καὶ γεννημένος εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου τῆς Θεσσαλίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰς χωρίον καλούμενον Πούρλιαν, καὶ δὲν ἠξιώθηκα ποτὲ νὰ θεωρήσω τὰ Θετταλικὰ Τέμπη, τὰ τόσον περίφημα εἰς τὴν ἱστορίαν· μάλιστα αἱ σκληραὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη περιστάσεις ὄχι μόνον μὲ ὑστέρησαν τῆς ρηθείσης τῶν Τεμπῶν θεωρίας, ἀλλὰ μὲ ἀπομάκρυναν πρὸς τούτοις καὶ ἐκεῖθεν, καὶ μὲ κατάστησαν κατὰ τὸ παρὸν νὰ εὑρίσκωμαι εἰς Βαρλέταν. Ἡ στρατιωτική μου διαγωγὴ μοὶ δίδει χρηστὰς ἐλπίδας διὰ τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐπιστροφήν. Ἐπειδὴ καὶ εἰς ἕνα θαλάσσιον κίνδυνον εἶχα τάξει εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον δέκα γρόσια, ἰδοὺ σᾶς τὰ πέμπω διὰ μέσου τοῦ κυρίου Χριστοφόρου Περραιβοῦ καὶ παρακαλῶ θέλετε τὰ ἐγχειρίσει εἰς ὅποιον ἁγιοταφίτην καλόγηρον εὑρεθῇ αὐτοῦ· καὶ μὲ ὅλον τὸ σέβας ὑποσημειοῦμαι — Ταπεινὸς δοῦλος
Βασίλειος Δημητρίου Περραιβὸς

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Τῷ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ Θεοδώρου. Εἰς Σόφιαν.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, ΣΤ' 11)

Πάτρα
Ἐντιμότατε κύριε Δημήτριε Ἀνάγνο. — 1819 Ἰανουαρίου 10 Κωνσταντινούπολις — **18**

Καταντήσας εἰς ἡλικίαν χρόνων 38 δὲν ἠμπόρεσα νὰ φανῶ εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πατρίδος ὠφέλιμος, τώρα δὲ εὐκολυνθείς, χάριτι θείᾳ, σᾶς στέλνω διὰ τοῦ κὺρ Παναγιώτη Ἀναγνωστόπουλου γρόσια

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑκατὸν πεντήκοντα, τὰ ὁποῖα λαμβάνοντες παρὰ τοῦ ἰδίου θέλετε τὰ μεταχειρισθῆ εἰς βοήθειαν τῶν πτωχῶν νέων τῆς πατρίδος μας, ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἀκολούθως (ὅταν μὲ πληροφορήση διὰ τὴν εὐκταίαν ἀποδοσίν των) ὅτι θέλω τοὺς βοηθήσει μ' ὅλην τὴν δύναμιν καὶ κατάστασίν μου, καὶ εἴθε ὁ Κύριος νὰ μὲ ἀξιώση νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

Σᾶς ἀσπάζομαι μ' ὅλον τὸ σέβας καὶ μένω πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς της

Δημήτριος Δόρδος

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

19 Ἄγιον Ὄρος

Τὸν ἠγαπητόν μοι ἀδελφὸν Σωτῆρα Πατρινόπουλον. Ζάκυνθος τῇ 15 Ἰανουαρίου 1819

Γνωστόν σου εἶναι πρὸ πολλοῦ, ὅτι ἔζησα πάντοτε εἰς τὴν πατρίδα μου Πρέβεζα τῆς Ρούμελης εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθηκα, πάντοτε μὲ τὰ ἄρματα τὰ ὁποῖα μοῦ ἦτον καὶ πατροπαράδοτα. Εἶναι ὅμως σχεδὸν χρόνοι εἴκοσι ὁποὺ ἐκατατρέχθημεν ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ ἐξώσθην ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος, κατοικώντας εἰς τὰς Ἰονικὰς νήσους, ὅπου καὶ ἐδουλεύσαμεν κατὰ πρῶτον τὰ ρουσικὰ ἄρματα καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τοῦς Γάλλους καὶ ὕστερα εἰς τοὺς Ἄγγλους, πάντοτε εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἑκατοντάρχου. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὅμως δὲν ἔλαβα εὐκαιρίαν τὸ νὰ ἐνεργήσω τι ὑπὲρ τῆς ἐμοῦ ψυχικῆς σωτηρίας. Νῦν δὲ εἰδοποιούμενος παρὰ τοῦ κυρίου μαγγιὸρ Παναγιώτου παπᾶ Γεώργη τὴν ἀνακαίνισιν ἑνὸς μοναστηρίου τῆς θρησκείας μας, δὲν δυνάμεθα διὰ χρημάτων, πλὴν ἀναμένομεν τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀνακαίνισιν, διὰ νὰ ἀφιερωθῶμεν δι' ὅλου εἰς αὐτὸ ἐν ψυχῇ καὶ ἐν σώματι, τόσον ἡμεῖς μὲ τὸν ἑαυτόν μας, ὡσὰν καὶ ὅσους ἄλλους δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν εἰς τοῦτο τὸ ἱερὸν ἔργον. Λοιπὸν ἄμποτε ἡ θεία χάρις νὰ δώση τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀνόρθωσιν καὶ ἡμεῖς, ὡς σᾶς ὑποσχόμεθα, θέλει ἐκτελέσωμεν. Τόσον καὶ κατὰ τὸ παρὸν χωρὶς νεώτερον ἀσπαζόμεθα

Ἰωάννης Καββαδίας

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

20 Πετρούπολιν

Πρὸς τὸν εἰλικρινήν μοι φίλον καὶ ἀδελφὸν κύριον Μπέρτου.

Τῇ 25 Ἰανουαρίου 1819 Κωνσταντινούπολις

Διὰ τοῦ κοινοῦ φίλου Παναγιώτη Ἀναγνωστοπούλου λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωριστῶ μαζί σας παρακαλώντας σας ἑπομένως ἵνα μὲ προστάξετε εἰς ὅ,τι μὲ ἐγκρίνετε ἱκανὸν καὶ ἀξιώσατέ με ταχέως τῆς ποθητῆς ἀποκρίσεως. Σᾶς ἀσπάζομαι μὲ ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας καὶ μένω

Ἰωάννης Ψάλτης

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Τῷ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Παύλῳ Μπέρτου μοι. Εἰς Πετρούπολιν.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

21 Πρὸς τὸν κύριον Ἀθανάσιον Δορυφόρον.

Ἠξεύρεις πρὸ πολλοῦ, φίλε μου, ὅτι εἶμαι γεννημένος εἰς Πάργαν καὶ ἀπὸ τὰς κακὰς ἐπιδρομὰς καὶ ἐναντίας περιστάσεις κατὰ τὸ παρὸν μὲ ὑποχρέωσαν νὰ ἐγκαταλείψω τὴν γλυκυτάτην μοι πατρίδα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ νὰ ἔλθω νὰ μετοικήσω ἐδῶ εἰς Κέρκυρα χωρὶς κανένα ἐπιχείρημα ἕως τοῦ νῦν. Ἡ ζωή μου ἐστάθη πάντοτε νὰ ζῶ μὲ τὸ εἶναί μου καὶ ἤδη τρέχω χρονῶν εἰκοσιπέντε 25 καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλει ξανατρέξω εἰς τὴν πατρίδα μας διὰ νὰ ἀπολαύσω τὸ ποθούμενο. Τώρα ἐπληροφορήθην παρὰ τοῦ κυρίου καπετὰν Γεωργάκη Καλόγερου ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνακαινίζεται ἓν μοναστήριον· ὡς εἶναι γνωστόν σας, ἐπιθυμῶ καὶ ἐγὼ νὰ φανῶ τούτου συνδρομητής, καὶ μὴν ἔχοντας κατὰ τὸ παρὸν κατάστασιν νὰ ἀφιερώσω εἰς αὐτὸ καὶ χρήματα, ἀναμένω ὅμως τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀνέγερσιν· τότε θέλει προσπαθήσω νὰ βοηθήσω τὸ κατὰ δύναμιν χρέος μου, τόσον μὲ χρήματα ὅσον καὶ μὲ τὸν ἑαυτόν μου νὰ ὑπηρετήσω τὸ μοναστήριον διὰ λύτρωσιν τῆς ψυχῆς μου.

Περικαλῶ, γράφετέ μας συχνὰ νὰ μαθαίνωμεν τὰ περὶ τῆς ὑγείας σας πρὸς χαράν μας.

Ἄδουλος δοῦλος καὶ εἰλικρινὴς ἀδελφὸς
Τῇ 6 Ματου 1819 Ἰωάννης Κάφηρης

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Φίλε Εὐθύμιε Ὀρέστη. **22**

Ἠξεύροντας ὅτι εἰς αὐτὰ τὰ μέρη εὑρίσκονται οἱ πλέον ἐξαίρετοι χορμᾶδες, διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀγοράσετε ἀπ' αὐτοὺς διὰ γρόσια πεντακόσια, Ν. 500, τὰ ὁποῖα θέλει τὰ λάβετε διὰ μέσου τοῦ φίλου Χριστοφόρου Περραιβοῦ. Γνωρίζετε καλώτατα ὅτι ἡ πατρίς μου Σπάρτη εἶναι ὑστερημένη ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ὡς τόπος πετρώδης καὶ ἄκαρπος καὶ μάλιστα ἐγὼ ὄντας εἰς ἡλικίαν χρονῶν 68 δὲν μεταχειρίζομαι εἰς τὰς τεσσαρακοστὰς ἄλλο φαγητὸν τόσον, ὅσον τοὺς χορμᾶδες. Ὅθεν ὄντας βέβαιος εἰς τὴν φιλικήν σου προθυμίαν μένω

εἰλικρινὴς φίλος σου
Δημήτριος Γληγοράκις
Ἱππεὺς

Σπάρτη 10 Ἰουλίου 1819

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυρίῳ Ἀθανασίῳ Σταγειρίτῃ. Ἐν Βιέννῃ. **23**

Ἄσμενος ἐκομισάμην τὴν λόγιον ἐπιστολήν σας· διὸ προὐθυμοποιήθην νὰ συνεισφέρω κἀγὼ εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ, περὶ οὗ καταγίνεσθε, συγγράμματος, καὶ δὴ ἔδωκα τῷ σοφολογιωτάτῳ κυρίῳ Ἀριστείδῃ Παπᾷ, διὰ νὰ σᾶς ἐμβάσῃ 4 ἤτοι τέσσαρα χρυσᾶ ὁλλανδικά. Ὅθεν ἂν προφθάσῃ ἡ παροῦσά μου ἐν καιρῷ, σημειώσατε καὶ τὸ ταπεινὸν ὄνομά μου εἰς τὸν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν, προσθέτοντες καὶ τὸ τῆς πατρίδος μου, ὡς ὑπογράφομαι, καὶ τοῦτο τὸ ζητῶ, ὄχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ κενοδοξίαν ἀλλ' ἐπὶ φόβῳ, μήπως, παρακινῶν συνεχῶς εἰς τὰ κλὰ τινὰς τῶν συμπολιτῶν μου, μάλιστα, καθὸ διδάσκαλος, μήπως λέγω, τύχῃ κι' ἀκούσω τὸ συνηθισμένον «Διδάσκαλε, ποίει καὶ δίδασκε». Ἔτι λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ σᾶς παρακαλέσω μὲ πρῶτον νὰ μοὶ πέμψητε δύο ζευγάρια καλά, φωτεινὰ καὶ στερεὰ ὀμματοϋάλια, ὁποίου εἴδους σᾶς ἀρέσκει, μόνον νὰ εἶναι ἀνάλογα εἰς ἡλικίαν περίπου πεντήκοντα ἐτῶν καὶ μὴ παραξενευθῆτε, ἀληθινὰ τώρα μόλις ἔχω τὸν τεσσαρακοστὸν τρίτον χρόνον τῆς ἡλικίας μου, πλὴν διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ὀπτικῶν νεύρων, προσαρμόζονται εἰς τὰ ὄμματά μου καὶ διορίσατέ μοι εἰς ὅποιον ἀγαπᾶτε νὰ πληρώσω ὅ,τι χρειασθῇ. Ἐνθυμηθῆτε ὅμως, εἰς μὲν τὸ δέμα τῶν ὑάλων νὰ βάλητε τὸ σημεῖον ὁπού εἶναι εἰς τὴν κορυφὴν τῆς παρούσης μου, εἰς δὲ τὸ τῶν βιβλίων, τὸ παρὰ τῇ ὑπογραφῇ μου, διὰ νὰ μὴν συνέβῃ παραδρομή. Μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενος μένω

Ἰωάννης Σκανδαλίδης ὁ Θεσσαλονικεὺς

Τῇ 6 Δεκεμβρίου Ε. Π. 1819 ἐν Κωνσταντινουπόλει

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ, 1)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

24 Ἐντιμότατε κύριε Παναγιώτη, ἐκ ψυχῆς σᾶς ἀσπάζομαι. Δεκεμβρίου 10 1819 — Ζάκυνθος
Τανγανρὸγ

Σᾶς εἶναι γνωστόν, φίλε μου, καὶ ἀπὸ πολλὰ γράμματά μου, ὅτι μεταχειρίζομαι τὸ ἐπάγγελμα θαλασσίου καπετάνιου καὶ λείπω τώρα τρία χρόνια ἀπὸ τὴν πατρίδα μου Κεφαλληνία καὶ τώρα ἔφθασα ἀπὸ Πόλη ἐδῶ εἰς Ζάκυνθο καὶ μέλλει νὰ ἀπεράσω εἰς τὴν πατρίδα μου. Ὅμως ἤξευρε, φίλε, ὅτι εἶμαι 27 χρονῶν ἄνθρωπος καὶ τὶς ζημίες ὁποὺ μοῦ ἀκολούθησαν ἐφέτος, ποτὲς δὲν τὶς ἐδοκίμασα ἀπὸ τὸν ξεπεσμὸ τοῦ σιταριοῦ. Ἐρχόμενος ἐδῶ πληροφορήθηκα ἀπὸ τὸν φίλον μου Θεόδωρον Κολοκοτρώνη, ὅτι ὁ αὐτοῦ εὑρισκόμενος κοινὸς φίλος μας κύριος Χαραλαμπάκης ἀπὸ τὶς διάφορες δυστυχίες ἐφαλήρισε καὶ εὑρίσκεται εἰς μεγάλην δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν. Λοιπόν, παρακινούμενος ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον πιστὴν φιλίαν μας ἔδωσα τοῦ ἰδίου Κολοκοτρώνη τάλλαρα πέντε, διὰ νὰ τοῦ τὰ στείλῃ νὰ βοηθηθῇ, καὶ πάλιν θέλει τὸν βοηθήσω μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν καὶ ζέσιν· καὶ οὕτως μένω καὶ χαιρέτα μού τους καὶ ὑγίαινε. Ἰωάννης Σβορόνος Μιχαὴλ

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

1820 ὀχτακοσίους εἴκοσι Ματου 25 εἰκοσιπέντε Ε.Π.

25 Ἠγαπημένε μου θεῖε κὺρ Διονύσιε σᾶς χαιρετῶ.
Κ. Κ.

Πολλὰ μὲ θλίβει ἡ ζημία ὁποὺ σᾶς ἐσυνέβη εἰς τὴν πραγματείαν σας, ὅμως δόξαινε τὸν Θεὸν διατὶ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐξέπεσαν εἰς τοιαῦτες περιστάσεις. Ἐγὼ ἐστοχαζόμουν νὰ ἔλθω καὶ σωματικῶς, ἀλλὰ οἱ περίστασες καὶ ἡ μοναξιὰ μὲ ἐμποδεῖ, ὅμως μὲ τὴν παρόν μου ἐπιστολὴν σᾶς πέμπω πενῆντα τάλλαρα κολονᾶτα καὶ δεχθῆτέ τα ὡς νὰ ἦταν καὶ ἄλλα πολλά. Εἶμαι βέβαιος ὅπως θέλει μεμφθῆτε τὸ δῶρον, ἀλλὰ ἠξεύρετε τὴν περίστασίν μου, ὅτι δὲν ἔχω ἄλλο παρὰ ἐκείνην τὴν ὀλίγην γῆν ὁποὺ ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου εὕρηκα καὶ μὲ αὐτὴν ζῶ. Ἠξεύρετε πολλὰ καλὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ πάλιν ὁ Θεὸς νὰ μοῦ δώσῃ δύναμιν νὰ σᾶς βοηθήσω πάλιν. Τόσον της καὶ σᾶς ξαναχαιρετῶ.

Α

Ἠγαπημένε μου θεῖε κὺρ Διονύσιε Καλογερᾶτε Π.Ε.
Ἠλία Εἰς Ληξούρι

Ὁ ἠγαπημένος σας ἀνιψιὸς
Ἀναστάσιος Καλογερᾶτος τοῦ παπᾶ Γεράσιμου ἀπὸ χωρίο Πετρικᾶτα
περιοχὴ Θηνιᾶς

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

26 Διὰ Σμύρνη. Ἐντιμότατε καὶ εἰλικρινέστατε φίλε κὺρ Ἀλέξανδρε Κωνσταντίνου.
Πάτρα 4 Μαρτίου 1821

Παρά τινων φίλων ἔμαθον τὴν φθοροποιὰν καὶ ἀνέλπιστον ζημίαν σας καὶ ἐνθυμούμενος τὴν ὑπέρμετρον εἰλικρινῆ ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν ὁποὺ ἀναμεταξύ μας ἀμφοτέρως ἀπέρασεν εἰς διάστημα τριῶν χρονῶν εἰς τὴν ⟨ἐν⟩ Λιβόρνῳ διατριβήν μας, οὐχ ὀλίγον μοῦ ἔθλιψεν τὴν ψυχὴν ἡ αὐτὴ καταστροφὴ τῆς τύχης σας, καὶ διὰ νὰ γίνω συμμέτοχος τῆς αὐτῆς δεινῆς περιστάσεώς σου, σήμερον ἐπαρέδωσα τοῦ γενικοῦ φίλου μας κυρίου Διονυσίου Πεταλᾶ γρόσια τρεῖς χιλιάδες, No. γρ. 3.000, διὰ νὰ σᾶς τὰ ἐμβάσῃ αὐτοῦ μὲ πᾶσαν ταχύτητα καὶ ἀσφάλειαν καὶ τὸ διὰ μέσον του σταλθέν[τα] σας μετρητὸν ἠκολούθησα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπειδὴ καὶ ἡ τιμιότης του ἔχει ἀπὸ ἐμὲ πλέον ἐκτεταμένως τὴν ἀνταπόκρισίν του μὲ τὴν αὐτοῦ πιάτζα σας. Ὅθεν, φίλε μου, εἰσακουσθῆτε μὲ τὸν ἴδιον διὰ τὴν εἰρημένην ποσότητα. Μὲ λυπεῖ καὶ μὲ πικραίνει πολλά, ἀγαπητέ μοι, ὁπού τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμά μου καὶ αἱ ἄλλαι ξεχωρισταὶ ὑποθέσεις τοῦ ὁσπιτίου μου καὶ ἡ ἡλικία μου ὁπού τρέχω τῶν τεσσαράκοντα πέμπτων ἐτῶν, αὐτὰ ὅλα δὲν μοῦ συγχωροῦν διὰ νὰ ἀπεράσω προσωπικῶς καὶ σᾶς ἀγκαλιάσω καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου εἰς τὰς περιστάσεις σου. Δέομαι δὲ τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος νὰ μὲ ἀξιώσῃ νὰ σᾶς ἰδῶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ κατὰ τὸ δυνατόν μου νὰ γένω θυσία διὰ τὴν ἀγάπην σας καὶ μένω

Ὁ ἐκ Παλαιᾶς Πάτρας ἐγκάτοικος
Ἀγγελῆς Ρηγόπουλος

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΧΟΝΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

27

Ἀγαθῇ τύχῃ

Οἱ ὑπογράφοντες κινοῦντες ὅλην τὴν μηχανὴν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ μέλλοντες νὰ χωρισθῶσιν, καθὼς συμφώνως τοὺς ἐφάνη εὔλογον, λαμβάνων καθεὶς ἑτέραν διεύθυνσιν διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἰδίας, κρίνουσι καὶ ἀποφασίζουσι τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὁποῖα θέλει τοὺς χρησιμεύσουσι κανόνες τῶν ἰδίων των πράξεων καὶ τῶν σχέσεών των μὲ τοὺς ἄλλους.

αον. Οὐδεὶς ἀπὸ τοὺς κινοῦντας εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει ἐνεργεῖ ἢ πράττει πρὸς ἰδιαίτερον τέλος, ἀλλ' ὅλαι αἱ πράξεις των θέλουν εἶναι ὅλως διόλου διὰ τὴν Ἑταιρείαν· εἰς αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν ὑπόκεινται καὶ οἱ ἀπόντες γνωρίζοντες καὶ λαμβάνοντες μέρος ὁπωσοῦν εἰς τὴν κίνησιν κατὰ τὸ παρόν, πλὴν πρὸς τελείωσιν καὶ παῦσιν τῶν μερικῶν ὑποθέσεών των δίδεται διορία, τῶν μὲν Ἀντωνίου Κομιζοπούλου καὶ Ἀθανασίου Σέκερη μῆνες ἕξ, τοῦ δὲ Ἀνθίμου Γαζῆ μῆνες τρεῖς ἀπὸ τὴν σήμερον, οἱ ὁποῖοι, ἂν ἴσως δὲν κάμωσιν κατὰ τούτην τὴν ἀπόφασιν, θέλει θεωροῦνται εἰς τὸ ἑξῆς ὡς ἁπλᾶ μόνον μέλη, μόνον τοῦ Παναγιώτη Σέκερη, ἐπειδὴ καὶ ἡ παρουσία του εἶναι καλὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν, συγχωρεῖται νὰ ἐξακολουθῇ τὸ ἐμπόριόν του, ὅσον ὁ ἴδιος τὸ κρίνει εὔλογον.

βον. Ὑποχρεοῦνται οἱ κινοῦντες νὰ εἰδοποιῶνται ἀναμεταξύ των διὰ τὰς πράξεις των, διαθέτοντες ἐκ συμφώνου διὰ τὰ χρήματα τῆς Ἑταιρείας πρὸς ὠφέλειαν αὐτῆς, καθὼς καὶ διὰ τὰ γράμματα, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδεὶς τὸ δικαίωμα νὰ τὰ κατακρατῇ ἢ μεταχειρίζεται κατ' ἀρέσκειάν του.

γον. Οὐδεὶς δὲν θέλει φανερώσει τὴν κινητικὴν Ἀρχήν, μήτε κανένα ἀπὸ τοὺς κινοῦντας, μήτε τὸν ἑαυτόν του ὡς κινοῦντα, μήτε ὅτι ἠξεύρει τι περὶ τῆς Ἀρχῆς· δὲν θέλει δεχθῇ ἢ κάμει συνθήκην μὲ ἀλλοεθνεῖς, δὲν θέλει ἐπιχειρισθῇ τι σχετικὸν ἀποστασίας γενικῆς ἢ μερικῆς, χωρὶς τὴν συναίνεσιν καὶ τῶν ἄλλων κινούντων ἀδελφῶν· εἰς περίστασιν διαφωνίας, αἱ περισσότεραι γνῶμαι ὑπερισχύουσιν.

Γίνεται ἐξαίρεσις, ὡς πρὸς τὴν φανέρωσιν μόνον τῆς κινητικῆς Ἀρχῆς τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξάνθου ὑπάγοντος εἰς ἀντάμωσιν τοῦ κόμητος Ἰωάννου, ἔχον⟨τος⟩ τὴν ἄδειαν νὰ φανερώσῃ τὴν Ἀρχὴν εἰς αὐτὸν μόνον, ὅστις ἐμβαίνων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν κινούντων, θέλει ὑπογράψει τοῦτο τὸ ὑποχρεωτικόν, ὑποχρεούμενος ὅμως ὁ Ξάνθος νὰ δώσῃ εὐθὺς εἴδησιν εἰς τὰ πλεῖστα μέλη τῶν κινούντων, ὅλων τῶν σχέσεών του καὶ ἀναφορῶν του μὲ τὸν Κόμητα.

Ἐν Κωνστ(αντινουπόλει) τῇ 22ᾳ Σεπτεμβρίου 1818

»	»
»	»
Ἀθανάσιος Ν. Τσακάλωφ	»
Παναγιώτης Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος	Ἐμμανουὴλ Ν. Ξάνθος
Παναγιώτης Σέκερης	

(Ἀρχεῖον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)
ἀρ. 7299

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

28 Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης ἐνώπιον τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος νὰ θυσιάσω καὶ τὴν ζωήν μου ὑποφέροντας καὶ τὰ πλέον σκληρὰ βάσανα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Πατρίδος.

Ὀρκίζομαι ὡς τῷ ὄντι φιλογενὴς ὁποὺ ἐπιθυμῶ τὴν εὐτυχίαν τῶν συμπατριωτῶν μου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἐδική μου εὐημερία.

Θέλει στοχάζομαι τὴν Ἑταιρείαν τῶν Φιλικῶν ὁποὺ φροντίζει διὰ τὸ καλὸν τοῦ Γένους, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμβαίνω καὶ ἐγώ, ὡς τὸ πλέον μου ἀκριβὸν καὶ ἱερὸν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι αὐτοθελήτως δίδω τὴν ὑπόσχεσιν καὶ ὁρκίζομαι.

Θέλει εἶμαι ἐφ' ὅρου ζωῆς εἰς τὸ ὅλον τῆς Ἑταιρείας γενικῶς, καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρητα μερικῶς, καὶ εἰς ὅ,τι περίστασιν ἀστασίας εὑρεθῶ, θέλει ὁδηγηθῶ ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς ὡς ἐδιδάχθηκα.

Τέλος πάντων, ὁρκίζομαι σὲ σέ, ὦ ἱερὰ καὶ ἀθλία Πατρίς, ὁρκίζομαι εἰς τοὺς πολυχρόνους σου βασάνους, ὁρκίζομαι εἰς τὰ ἴδιά μου δάκρυα, τὰ ὁποῖα χύνω εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν, εἰς τὴν μέλλουσαν ἐλευθερίαν τῶν ὁμογενῶν μου, ὅτι ἀφιερώνομαι ὅλος εἰς ἐσὲ καὶ ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς σὺ θέλει εἶσαι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῶν διαλογισμῶν μου, τ' ὄνομά σου ὁδηγὸς τῶν πράξεών μου, καὶ ἡ εὐτυχία σου ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων μου· ἡ θεία δικαιοσύνη ἂς ἐξαντλήσῃ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν μου ὅλους τοὺς κεραυνοὺς τῆς δικαιοσύνης της, τὸ ὄνομά μου ἂς εἶναι εἰς ἀποστροφήν, τὸ ὑποκείμενόν μου τὸ ἀντικείμενον τῆς κατάρας τοῦ ἀναθέματος τῶν ὁμογενῶν μου, ἂν ἴσως μίαν στιγμὴν ἀλησμονήσω τὰς δυστυχίας των καὶ δὲν ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου· ὁ θάνατος εἶναι ἡ ἄφευκτος τιμωρία τοῦ ἁμαρτήματός μου, διὰ νὰ μὴν μολύνω τὴν ἁγιότητα τῆς Ἑταιρείας μὲ τὴν συμμετοχήν μου.

Ἔκαμα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρώτῃ Αὐγούστου 1819 Ε.Π. G. T. Cibinis

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Γ' 20)

29 *[Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχὴ πρὸς τὸν Δημήτριον Θέμελην]*

Κύριε Δημήτριε Θέμελη.

(Τ. Σ.) Ἀριθ. 52

Καὶ παρὰ τῆς ἐπιστολῆς σου τῶν 10 Δεκεμβρίου τοῦ 1818 ἔτους, ἣν διὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ Γρηγορίου Δικαίου ἐν καιρῷ ἐλάβαμεν, καὶ παρ' ἑνὸς ἄλλου καλοῦ ἀδελφοῦ διὰ ζώσης φωνῆς ἐμάθαμεν τὰ φρονήματά σου, καὶ χαίροντες διὰ τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν σου, ἐπαινοῦμεν τὴν ἀρετήν σου, εὐχόμενοί σοι νὰ φανῇς πάντοτε ἄξιος τῆς ὑπολήψεως, ἣν περὶ σοῦ ἐλάβομεν. Σοὶ περικλείομεν τὴν ἔσωθεν εἰς ὄνομα Ὄλβιος Δράκος, νὰ τὴν ἐγχειρίσῃς καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συνεπιτροπεύοντάς σοι, διὰ νὰ ἀκολουθήσητε ὡς μὲ αὐτὴν γράφομεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ προθεσμία τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος ἐπλησίασεν, καὶ ὅλοι χρεωστοῦμεν νὰ συντρέξωμεν, μὴν παραβλέψῃς καὶ σὺ ὡς καλὸς πατριώτης νὰ μᾶς στείλῃς τὴν βοήθειαν ⟨ἣν⟩ ὑποσχέθης διὰ τῆς πρὸς ἡμᾶς ρηθείσης ἐπιστολῆς σου, διὰ μέσου τῶν ἐν Ἰσμαὴλ φίλων, ὡς γράφομεν εἰς τὸν Ὄλβιον Δράκον, οἵτινες περὶ τούτου εἰδοποιήθησαν. Ὁ ἀξιέπαινος φίλος ὅστις σοὶ περικλείει τὴν παροῦσάν μας, ἐδιωρίσθη Γενικὸς Ἐπίτροπος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑταιρείας μας· διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἑξῆς θέλεις δίδει ὅλην τὴν πίστιν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς παρ' αὐτοῦ διαταγάς. Τὴν αὐτήν μας ἀπόφασιν κοινοποίησον καὶ εἰς ὅλους τοὺς αὐτοῦσε εὑρισκομένους γνωστούς σοι ἀδελφοὺς (οὓς ἀσπαζόμεθα), διὰ νὰ ἀκολουθῶσι. Ἔσο γενναῖος, καὶ ὁδεύων τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς θέλεις λάβει τὸν χρεωστούμενον ἔπαινον εἰς ὅλους τοὺς ἐναρέτους ἀδελφούς. Σὲ ἀσπαζόμεθα εὐχόμενοί σοι ὑγείαν καὶ εὐημερίαν.

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45δ)

30 *(Ἀντίγραφον)*

[Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχὴ πρὸς τὸν Ἀμβρόσιον Φραντζῆν]

(Τ. Σ.) Κύριε Ἀμβρόσιε Πρωτοσύγκελλε!

Ἐλάβομεν γράμμα τῆς Σεβασμιότητός σου, 20 Φεβρουαρίου 1819 γεγραμμένον, ἐνῷ ἔγνωμεν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅσον ἔχεις ζῆλον ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος. Ὑπέρευγε, ἀδελφὲ Ἀμβρόσιε. Σὺ ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα. Σὲ ἡ πατρὶς μετ' ὀλίγον εἰς τὸν χορὸν τῶν ἐκλεκτῶν θέλει συγκατατάξει διὰ νὰ ζῇς αἰώνια· ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσῃ αὕτη πραγματικῶς τοὺς γνησίους υἱούς της, ζητεῖ τώρα νὰ τοὺς μάθῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης, διὰ νὰ τοὺς διαχωρίσῃ ἔπειτα ἀπὸ τοὺς νόθους καὶ τὰ βάρη τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι μόνον ἴσως μὲ τὴν λέξιν ὀνομάζονται Ἕλληνες.

Ἡ πατρίς, φίλε, βλέπουσα εἰς τὸν ὁρίζοντά της τὸν λαμπρότατον ἥλιον, διὰ νὰ σκορπίσῃ τὴν ἐπιπροσθοῦσαν ἀχλύν, ἥτις ἔτι καλύπτει τὰς χρυσοφαεῖς του ἀκτῖνας, ζητεῖ τὴν βοήθειαν τῶν τέκνων της, διὰ νὰ κινήσῃ τὰς μηχανὰς ὅσον τάχος, μήποτε πάλιν καὶ παρέλθῃ αὐτὸς ὁ χρυσοῦς καιρὸς καὶ μείνωμεν εἰς τὸ σκότος, εἰς τὴν κατάκρισιν καὶ εἰς τὴν δουλείαν. Λοιπόν, καὶ ἡ Πανοσιότης σου, ἅμα λάβῃς τὰ παρόντα μας, πρόφθασον τὴν πατρίδα καὶ κατάβαλε τὴν ὑποσχεθεῖσάν σοι συνεισφορὰν καὶ ὅ,τι ἄλλο δύνασαι, παρακινῶν καὶ τοὺς πλησίον γνωστούς σοι εὐκαταστάτους καὶ φιλοπάτριδας ἵνα καταβάλωσι καὶ αὐτοί. Ἐνθυμηθῆτε τὴν χήραν τοῦ Εὐαγγελίου· αὐτὴ εἶχε δύο λεπτὰ καὶ δὲν ἐκράτησε κανένα. Λοιπὸν τί στέκεσθε; Διατί δὲν θυσιάζετε τὸ πᾶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος; Ναί, ἀγαπητοί, προφθάσετε, προφθάσετε μὲ χεῖρα, μὲ γνώμην, μὲ φωνήν· τρέξετε εἰς τὸ στάδιον τῆς δόξης· διὰ τὰ χρήματα μὴ μείνετε ἄδοξοι καὶ ταπεινοί, ἀνάξιοι τῶν προγόνων σας.

Τὰς συνεισφορὰς καὶ βοηθείας θέλεις μετρήσει τῷ ἁγίῳ Χριστιανουπόλεως Κῳ Γερμανῷ, ὅστις εἶναι μέλος τῶν διορισθέντων Ἐφόρων, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλετε νὰ πείθεσθε, ἐπειδὴ ἄνευ ὑπακοῆς, μήτε πόλις, μήτε πλοῖον, μήτε καλύβη συνίσταται. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀκολουθῆτε τὰ νεύματά των, διὰ νὰ μὴν γένῃ χασμωδία, ὅταν ἠχήσῃ ἡ σάλπιγξ τῆς φωνῆς ἡμῶν. Ἔρρωσο.

(Ἐν τῷ περιθωρίῳ): Ν. 113. *(Συλλογὴ Μάμουκα — ΓΑΚ, Κ. 80, Φ. 82)*

(Ἀντίγραφον)

[Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχὴ πρὸς τὸν Χριστιανουπόλεως Γερμανὸν]

(Τ. Σ.) Πανιερώτατε Ἅγιε Χριστιανουπόλεως Κύριε Γερμανέ.

Ἀποκρινόμεθα εἰς τὸ ἀπὸ Μαΐου 25 1819 γεγραμμένον γράμμα τῆς σεβαστῆς σου πανιερότητος πρὸς ἡμᾶς, ἐφοδιάζοντες τὸ παρόν μας μὲ τοὺς ὀφειλομένους ἐπαίνους τῇ φιλογενείᾳ σου διὰ τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν, τὰ ὁποῖα τρέφεις ὑπὲρ τῶν κοινωφελῶν, ὡς ἔγνωμεν ἐκ τῶν γραφομένων σου. Ὡς ἄνδρα οὖν γενναῖον καὶ θύοντα τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, κατεστήσαμεν καὶ τὴν Σεβασμιότητά σου μέλος τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Γενικῆς Ἐφορίας, καθὼς τὸ κοινὸν ἡμῶν πρὸς τοὺς προύχοντας διαλαμβάνει γράμμα περιστατικώτερον καὶ πλατύτερον. Ἔχομεν οὖν πεποίθησιν εἰς τὴν ἀξιότητα τοῦ σεβασμίου ὑποκειμένου σου, ὅτι ὅλαις δυνάμεσι θέλεις ἐπιμεληθῆ νὰ φανῇς τῶν φρονημάτων μας ἀξιώτερος.

Ὄντος δὲ τοῦ καιροῦ τοιούτου, ὁποῖον θέλεις πληροφορηθῆ, ἅμα λάβῃς τὸ παρόν μας, φιλοτιμήθητι νὰ φανῇς τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενναιότητος, καταβάλλων καὶ τὴν ὑπὲρ δύναμιν βοήθειαν, εἰδὼς ὅτι ἡ πατρὶς τώρα ζητεῖ νεῦρα ν' ἀνορθωθῇ, καὶ ἢ νὰ δοξάσῃ, ἢ ἔπειτα νὰ... Σιωπῶμεν τὸ δύσφημον, ὅπερ ἀπευχόμεθα πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. Εἰς παρομοίας συνεισφορὰς θέλεις παρακινήσει καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ποιμαντικὴν ράβδον σου φιλοπάτριδας, λέγων τὰ ἄνωθεν καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φωτισθῇς.

Ἐπὶ τούτοις προπαρασκεύασον ἅπαντας εἰς ὁπλισμόν, μὴ μέντοι ἐκ τοῦ προφανοῦς, ἀλλὰ δι' ἱερᾶς ἐξομολογήσεως, ὅρκων καὶ λοιπῶν γνωστῶν σοι μέσων, ἔχοντας τὸ πρᾶγμα ἀπόρρητον, ἕως οὗ ἐνηχήσῃ ἡ σάλπιγξ τῆς φωνῆς μας καὶ λάβετε τὰς ὁδηγίας παρὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρὸς Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη, ὃς διωρίσθη Γενικώτατος Ἔφορος τῶν πραγμάτων μας.

Περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου, ἤτοι περὶ τοῦ ὁπλισμοῦ τῶν....., συσκέφθητι καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐφόρων πρότερον, καὶ εὕρετε τὸν προφυλακτικώτερον τρόπον. Ἀγωνίσθητι, Σεβάσμιε. Ἡ πατρὶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θέλει σὲ συναριθμήσει μὲ τοὺς Λυκούργους, μὲ τοὺς Σόλωνας, μὲ Βασιλείους καὶ Χρυσοστόμους. Ἔρρωσο.

(Ἐπὶ τοῦ περιθωρίου) : Ἀριθ. 96. *(Συλλογὴ Μάμουκα—ΓΑΚ, Κ. 80, Φ. 82)*

32 *(Ἀντίγραφον)*

[Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχὴ πρὸς Χριστόφορον Περραιβόν, εἰς Δολοὺς Μάνης]

(Τ. Σ.) Περιπόθητε Κύριε!

Τρία ἐλάβομεν γράμματα παρὰ τῆς φιλίας σου· 8 Μαρτίου τὸ πρῶτον, τὰ δὲ 20 Ἰουλίου γεγραμμένα συγχρόνως, τὰ ὁποῖα μᾶς ὑπερεύφραναν, ὡς δηλωτικὰ τῆς ὑπέρ τι ἄλλο εὐκταίας μοι ψυχικῆς σου ὑγείας, καὶ πλήρη ἀγαθῶν φρονημάτων καὶ ἐπιχειρήσεων τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐμπορίου. Πρὸς ἃ ἐν ἑνὶ τούτῳ ἀποκρινόμεθα, λακωνίζοντες μᾶλλον πρὸς ταῦτα ἢ ἀττικίζοντες.

Φίλε, ὄχι μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ φρόνιμος λαὸς οἶδε τὰ τοῦ Περραιβοῦ καὶ ὅτι ἕωθεν ἐργάζεται ἐν τῷ πνευματικῷ τῶν καλῶν ἀμπελῶνι. Διό, ὅσα γλῶσσα σφαλερὰ διασύρει καὶ διαφημίσει εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν φίλων σου, ἔσονται κτύποι ἀδόντων καὶ ἦχος διακενῆς τρέχων τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τοῦτο ἐν πρώτοις ὑποκρούω, ὡς καὶ σὴ φιλότης κατ' ἀρχὰς τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, ἵνα γαλήνην ποιήσω τῇ ψυχῇ σου, διασαλευθείσῃ παρ' ὅσων ὁ Μῶμος προσκυνεῖται καὶ ἡ Κακία. Ἔσο λοιπὸν βέβαιος, ὅτι ἐγνώσθης τῶν συμφερόντων μας οἱόν τι ἐλατήριον, οὗ τὸ ἓν ἀντικείμενον στερεωμένον ἐκ παλαιοῦ χρόνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἐλαύνει τὴν φρόνησιν κατὰ τὸ ἄλλο εἰς τὸ οὗ ἕνεκα τῆς κινήσεως τῶν πρακτέων μας. Ὅτι δὲ φθονούμεθα, τίς οὐκ οἶδεν; Ἀλλὰ χαιρέτωσαν πάντες· ἡμεῖς οὐκ ἀπαυδήσομεν ἔστ' ἂν πνέωμεν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐλπίζομεν νὰ ἴδωμεν μακρὰν τὸν ἀμητόν, ἐπειδὴ τὸ κλῖμα τῆς πατρίδος προάγει διμηνίτας, ἐν ᾧ εἰς τὰ βόρεια ὁ σῖτος κεῖται ἐν γῇ τὸ πλειότερον τοῦ ἐνιαυτοῦ. Περὶ ἐλλείψεως χρημάτων, τῶν ὁποίων ὑστερεῖσαι, εἴδομεν, καὶ ὅλοι πρὸς ταῦτα τοξεύομεν, καθὸ νεῦρα τοῦ παντός. Ἐάν, λέγεις φίλε, ἤθελες ἔχει ταῦτα, ἐνίκας τὴν ἀπουσίαν ἀπὸ Πάργας καὶ Κορφούς, μεταχειριζόμενος κάθε μέσον, διὰ νὰ μὴ ἁρπάξῃ ἐκ τῶν χειρῶν σου.... ἓν μέρος ἐπικερδεστάτης ἐμπορίας. Ταῦτα, φίλε, δὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς αἰνίγματα Σφιγγός· καὶ καταλαμβάνομεν, ὅτι ἦτον δυνατόν, παρόντος τοῦ χρηματικοῦ, νὰ προβλεφθῇ κάθε εἶδος πραγματείας· ἀλλ' ἐπειδὴ μᾶς λείπουν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἴμεθα εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἀθηνᾶς, ἥτις δὲν ἀμοιρεῖ τρόπων διὰ νὰ πλουτήσῃ τὸν Ἑρμῆν μας, καθὼς ἐν καιρῷ πᾶς τις πιστοποιηθήσεται καὶ θαυμάσει τὴν τοῦ Κρείττονος πρόνοιαν.

Ἐπὶ τούτου οὖν τοῦ κεφαλαίου στρεφομένων τῶν ὧν γέγραφας, ἀποκρινόμεθα ὅτι πάντα κατὰ σκοπόν· ὁ φιλόσοφος ὅμως Νοῦς, ὅστις κυττάζει τὸ συμφέρον μᾶλλον τοῦ ραδίου καὶ μερικοῦ, προβλέπει καὶ προσμένει περίστασιν ὑπισχνουμένην κέρδη ἀνάλογα τῶν ἱδρώτων, ἄξια τοῦ ὀνόματος καὶ ἱκανὰ νὰ βαστάξωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ ὅλας τὰς ἐμπορικάς μας οἰκίας. Διότι μιᾶς πεσούσης, δυνατὸν νὰ σαλευθῶσιν αἱ ἄλλαι, καὶ Κύριος οἶδε πότε ἀποκατασταθήσονται ὥσπερ νῦν. Δύο λοιπὸν δεόμεθα τὸ νῦν ἔχον, ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, διὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὸν πολυμαθῆ Πλούταρχον καὶ τὰ φύσει δυσκατέργαστα ἁλώσιμα γίνεται. Φρόνησις, εὐταξία τῶν πραγμάτων, ἀγάπη καὶ ὄρεξις τῶν καλῶν γενικῶς. Περιστάσεις οὐ τυχοῦσαι, καὶ ἄλλα ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπαγορεύει, εἶναι τὰ μόνα ἀσφαλέστατα μέσα. Ὁ φρόνιμος κυβερνήτης δὲν ἐξέρχεται τοῦ λιμένος ἐν χειμῶνι, μάλιστα μὲ αὔρας προσγείους, ἀλλὰ προσμένει ἀέρα σταθερόν. Λοιπόν, φίλε, ταῦτά σοι γνωστοποιοῦμεν ὡς κύκλους ὄχι τοῦ διαβήτου μας, ἀλλὰ τῆς κρείττονος μερίδος, ἵνα χαίρῃς, ὡς ἡ ὑπομονὴ ἔσεται πάντως ἐπ' ἀγαθῷ, καὶ μὴ λυπῇς σαυτὸν λύπην ἄκαιρον· ἀλλὰ καθὼς τοσοῦτον χρόνον ἐνεκαρτέρεις ἐνεργῶν, ἐπεγείρων πάντα λίθον καὶ ἐποικοδομῶν τῷ θεμελίῳ τοῦ Εὐαγγελίου, οὕτω καὶ ἀκολούθως, ἔστ' ἂν ἴδωμεν ὥριμον καὶ μὴ ὀμφακίζουσαν κόψωμεν τὴν σταφυλήν.

Ναὶ μὲν ἡ τωρινὴ 3υω6873η (ἡγεμονία) τῆς Σ(πάρτης) εἶναι πλήρης ἀρετῶν ὅσων, τὰς ὁποίας σπανίως εὑρήσει τις ὁμοῦ καὶ ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ παραβλέψωμεν ἐπιβλαβές, ἀλλ'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιβλαβέστερον, ὅπερ εἶπον, ἐὰν βιασθῶμεν. Δὲν ἐλπίζεται νὰ ἐλλείψωμεν, ἐν ὅσῳ χειραγωγούμεθα ἀπὸ λαμπτῆρας φρενὸς ὀρθῆς. Θέλομεν προσπαθεῖ γνώμῃ, χερσί, ποσὶ καὶ ὅλαις δυνάμεσι νὰ ὑπερασπιζώμεθα τοὺς οἰκείους, ὥστε νὰ μὴ κλονῶνται εἰς τὰ φυσήματα τῶν ἐχθρῶν. Ἐπειδὴ διὰ τοὺς καλοὺς ἀγωνιζόμεθα, καὶ ὁ λόγος περὶ ἀρετῆς. Ὅθεν περὶ τούτου ἔχομεν χρέος πάντοτε νὰ ἐπαγρυπνῶμεν διὰ τὸ ἥσυχον τῆς πατρίδος καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐμπορικῶν μας ἐπιχειρήσεων. Φροντίσομεν δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ περὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ μετοίκων καὶ διὰ μέσου τῆς φιλίας σου διανεμηθήσεται τὰ ἀρκοῦντα ἑκάστῳ, ἵνα ἔχωσιν, ἂν ὄχι τὰ τοῦ καλοζῆν, τὰ τοῦ ζῆν κἂν διὰ τὴν παροῦσαν τεθλιμμένην φοράν, καὶ ἔτι μικρὸν ὑπομονή. Ἡ φρόνησίς σου, φίλε, καθὼς τὰ ἐπιπολάζοντα πνεύματα κατεπράϋνε, λέγουσα καὶ παρρησιαζομένη ἁρμοδίως ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τοῦ λοιποῦ τὰ αὐτὰ ποιεῖν ἐλπίζομεν· καὶ γὰρ πολλοί, ὧν αἱ φρένες ἠερέθονται κατὰ τὸν γηραιὸν ποιητήν μας. Τούτους λοιπὸν παντοιοτρόπως πρέπει ν' ἀναβαστάζωσιν οἱ δυνατώτεροι· καὶ ὡς τοιοῦτος, μάχου διηνεκῶς, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ δυσκατεργαστότερον, καὶ πάλη τῷ ὄντι παγκρατίων πολλῶν κινδυνωδεστέρα, τὴν ὁποίαν, ἐὰν σύ, φίλε, κερδίσῃς αὐτόθι, καὶ οἱ ὅμοιοί σοι ἄλλοθι, τὸ λοιπὸν ἐν καιρῷ οὐδὲν ἔσται.

Ἡ Σχολὴ διενεργεῖται καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζομεν νὰ ἀνεῳχθῇ. Ἤδη καταγινόμεθα εἰς συνάθροισιν τῶν ἀναγκαίων μέσων καὶ ἐκλογὴν τοποθεσίας. Περὶ δὲ καθηγητῶν, ὅσ' ἄνθεα καὶ φύλλα γίνεται ἔαρος ὥρῃ, ἐξ ὧν οἱ μὲν οἰκείᾳ γνώμῃ, οἱ δὲ παρακινηθέντες ὑποδύονται εἰς τὸ στάδιον δι' ἀγάπην τῆς νεολαίας μας. Ἀλλὰ γενήσεται ἐκλογὴ τοιαύτη, ὥστε ν' ἀρέσῃ καὶ τῇ φιλίᾳ σου, καὶ νὰ ὠφελήσῃ ὄχι μόνον τοὺς ἔσω, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξω Ἕλληνας· περὶ ὧν ἡ σκέψις σου φρόνιμος καὶ γενήσεται πρόνοια. Διδάσκαλος ὅμως ὁ καιρὸς καὶ αἱ χρηματικαὶ δυνάμεις τοῦ Σχολείου. Δὲν ἐλπίζομεν ὅμως ἐλάττους τῆς ἐφέσεώς μας, ἐρειδόμενοι εἰς τῶν ὁμογενῶν τὸν ζῆλον, οἵτινες φιλοτιμοῦνται ἕκαστος κατὰ δύναμιν νὰ χορηγήσῃ διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος.

Ὁ εὐτονώτατος κῆρυξ τῆς Ἑλλάδος, δεῖ δὴ χρημάτων, ἐφώναζε, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Πολλοὶ πολλὰ σκέπτονται, τὰ ὁποῖα, βασανιζόμενα, εὑρίσκονται ἀκίβδηλα· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἐκείνων, τ' ἀφήνει ἀνεπιχείρητα. Δεόμεθα λοιπὸν μέσου, δι' οὗ νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰς ἀφορμὰς τῶν μετρητῶν μας, καὶ ἔπειτα νὰ ὠφελήσωμεν, εἰ δυνατόν, νομάδας καὶ ὀρεσιβίους, μὴ μόνον Ἕλληνας. Τοῦτο ἐλπίζεται, ἐὰν ἕκαστος τῶν μετεχόντων εἰς τὸ ἐμπόριόν μας φιλοτιμῆται εἰς τὸ ἔργον του μὲ ζῆλον, πίστιν καὶ ἀγάπην ἀδελφικήν, φροντίζων ὡς ἴδιον τὸ τοῦ ἑτέρου κέρδος καὶ μηχανώμενος πῶς ν' αὐξήσῃ τὸ κοινὸν βαλάντιον τῆς Συντροφίας μας, τὸ ὁποῖον, ἐὰν δὲν ἀρκῇ εἰς πολλά, δὲν εἶναι ὅμως καὶ τόσον ἀδύνατον, ὥστε ν' ἀμελήσῃ τὰ ἀναγκαιότερα. Οἱ διδάσκαλοι δὲν θέλουν ἀργοπορήσει. Καὶ παρακαλοῦμεν, ἂν δὲν προξενῇ βάρος τῇ φιλίᾳ σου, γενοῦ ἀρχηγὸς τοῦ διδάσκειν, ἵν' ἔχῃς καὶ περὶ τούτου πρῶτος τὸν στέφανον. Τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν νὰ δεχθῇς· ἐπειδὴ γίνεσαι τὰ πάντα, ἵνα πάντα κερδίσῃς. Ὅθεν ὡς διδάσκαλος νέων, ἢ καὶ γερόντων, παιδαγώγει φρονίμως, κατάπαυε τὰς καταχρήσεις, ἀφαιροῦ παρακαταθήκας, ποίησον πᾶν ὅ,τι δόξῃ ἐπωφελές, τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος μας, ἐνδεικνύων μόνοις τοῖς ἐναρέτοις. Καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃς ὅτι δὲν λησμονήσαμεν τὰ πλεονεκτήματά σου καὶ ὅτι φροντίζομεν περὶ σοῦ, κατὰ τὸ παρὸν λάβε γρόσια πεντακόσια, Ν. 500, διὰ τοῦ κοινοῦ μας φίλου κ. Γρηγορίου Δικαίου.

Ἐπὶ τούτοις μὴν λείπῃς νὰ μᾶς ἰδεάζῃς ἐν ταῖς ἀνάγκαις τὰ περὶ σὲ καὶ περὶ τῶν αὐτόθι διατρεχόντων περιστατικῶς, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀπαντῶμεν κάθε ἀντιπῖπτον ταῖς ἡμῶν ὑποθέσεσιν.

Ἔρρωσο.

(Ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τῆς α' σελίδος): 685

(Ἐπιγραφή) : Τῷ Κυρίῳ Χριστοφόρῳ Περραιβῷ

(Σημειώσεις ἐπὶ τοῦ νώτου) : Δολοὺς 14 Φεβρουαρίου 1820
Ἀριθ. Εὑρετηρίου 16
Ἀριθ. 39 Ἐπιστολὴ τῆς Ἑταιρείας

(Ἀρχεῖον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.
Ἀνακοίνωσις Ἰ. Μελετοπούλου)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

33 † Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἐπιβεβαιοῖ

Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν εἰς τὴν μελετωμένην κοινὴν ἐπιστημονικὴν σχολήν. Ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν φιλογενῶν καὶ φιλοκάλων πατριωτῶν ἰδίᾳ καταγράψει χειρὶ τό τε ὄνομα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μετὰ φιλοτιμίας προαίρεσιν περὶ τῆς βοηθείας αὐτῆς, ὡς κοινωφελοῦς καὶ παντὸς ἀγαθοῦ αἱρετωτέρας.

,αωκ' Μαρτίου ζ' ἐν Πάτραις

Ὁ ἅγιος Παλαιῶν Πατρῶν κὺρ Γερμανὸς ἀφιεροῖ εἰς τὸ σχολεῖον ἓν μούλκι τὸ ὁποῖον τό γε νῦν ἔχον δίδει κατ' ἔτος εἰσόδημα γρόσια δύο χιλιάδας	2.000
Νικόλαος Λόντος ὁ ῥήτωρ γρόσια δέκα χιλιάδες	10.000
Μπενιζέλος Ροῦφος γρόσια δέκα χιλιάδες	10.000
Ἀνδρέας Κοντογούρης γρόσια ἓξ χιλιάδες	6.000
Γεώργιος Τζέρτος γρόσια χιλιάδες τρεῖς	3.000
Γεράσιμος Ματζαβῖνος γρόσια τρεῖς χιλιάδες	3.000
Πόλος Φιλάρετος γρόσια τρεῖς χιλιάδας	3.000
Ἀπόστολος Πέρκας γρόσια χιλιάδες τρεῖς	3.000
Δημήτριος Ἀναγνώστης τρεῖς χιλιάδας	3.000
Παναγιώτης Μπουκαούρης χιλιάδες τρεῖς	3.000
Ἰωάννης Παπᾶ Ἀγγελόπουλος γρόσια τρεῖς χιλιάδες	3.000
Χριστοδούλης ἕνα μαγαζὶ εἰς τὴ τουγάνα μὲ τὸ ἀργαστήρι κοντὰ εἰς τοῦ κὺρ Παναγιωτάκη τὸ ἀργαστήρι καὶ μετρητὰ γρόσια χιλιάδες δύο	2.000
Ἀναστάσης Χαμαμτζόπουλος τρεῖς χιλιάδες	3.000
Ἐμμανουὴλ Μιχαλόπουλος χιλιάδες τρεῖς	3.000
Μῆτρος Παναγόπουλος γρόσια χίλια	1.000
Κωνσταντῖνος Γερακάρης γρ. ἑξακόσια, ἀντὶς ἑξακόσια λέγω ἑφτακόσια, λέγω χίλια	1.000
Γιώργης Κωνσταντινόπουλος γρόσια χίλια	1.000
Δημήτριος Ἀντωνόπουλος γρόσια χίλια	1.000
Πανταζῆς Μπουκαούρης γρόσια χίλια	1.000
Γεώργιος Σισίνης εἰς Γλαρέντζαν τὸ νοίκι πύργου του, ὅστις καὶ δίδει ἐνοίκιον τὸν χρόνον	600
Δημήτριος Γιωργακόπουλος χίλια	1.000
Ζώης Λιανὸς μὲ τὴν συντροφίαν του χίλια	1.000
Κωνσταντῖνος Ἰωάννου καὶ συν⟨τροφία⟩	1.500
Στάμος Ἀλεξόπουλος	1.500
Γεώργιος Ἀθανασίου πεντακόσια	500
Γεράσιμος Κομποθέκρας χίλια πεντακόσια	1.500
Κωνσταντῖνος Σπυρόπουλος πεντακόσια	500
Μῆτρος Κωτζόπουλος διακόσια	200
Ἀνδρέας Καλαμογδάρτης δύο χιλιάδες	2.000
Εὐστάθιος Σίμας διακόσια	200
Δημήτριος Τζέρτος γρόσια	500

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

34 Ἔλαβον παρὰ τῶν ἀδελφῶν κυρίων Νικολάου καὶ Σπύρου Γεωργίου Σπηλιωτόπουλου εἰς ὄνομα τῆς Ἀρχῆς γρόσια τούρκικα τριακόσια, Ν. 300, διὰ τὰ ὁποῖα θέλει εἶμαι πρὸς αὐτὴν ἀποκριζάμενος.

Ὕδρα 4 Ἀπριλίου 1820 Χρ. Περραιβὸς

(ΓΑΚ, Φ. 1)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

'Εκλαμπρότατε,

35 Σὲ προσκυνῶ ταπεινῶς καὶ τὴν ἐκλαμπρότητά της μετὰ τῶν εὐγενῶν θυγατρῶν σας ὁμοίως.

Σᾶς γράφω χωρὶς νὰ ἔχω καμμίαν αἰτίαν ἄλλην, εἰμὴ μόνον διὰ νὰ μὴν ἀλησμονήσω τὸ χρέος μου. Τρεῖς ἡμέρες εἶναι ἤδη ὁποὺ ἤρθα καὶ τὴν ἰδίαν ὥραν ὁποὺ ἔφθασα, ηὗρα εὐκαιρίαν καὶ ἔγραψα τοῦ κὺρ Πελοπίδα, μέσον Δαμιανοῦ· τοῦ ἔγραψα νὰ σᾶς εἰπῇ τὴν ἐπιδεξίωσιν ὁποὺ μὲ ἔκαμε ὁ ἐδῶ καισαρορρωσικὸς ὕπατος, χωρὶς νὰ μὲ ἠξεύρῃ.

Αὔριον πηγαίνω εἰς προσκύνησιν πρὸς τὸν Μακαριώτατον. Τοῦ κὺρ Πελοπίδα πές του νὰ ἀκολουθήσῃ ὡς τοῦ ἔγραφα, τὸν ὁποῖον καὶ προσκυνῶ μὲ ὅλους τοὺς φίλους. Ἂν εὕρῃς εὐκαιρίαν, γράψε ἕνα γράμμα πρὸς τὸν κόνσολα ἐδῶ καὶ συγχώρησόν με διὰ τὸ συχνὸν βάρος ὁποὺ σᾶς δίδω καὶ μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

1820 'Ιουνίου 2 Σκάλα Κύπρου

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας ὅλος δοῦλος
Δημήτριος Ἴπατρος

('Επὶ τοῦ νώτου): Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ Καισαρορρωσικῷ Ὑπάτῳ κυρίῳ μοι Κυρίῳ Γεωργίῳ Τζηβίνῃ. Εἰς 'Αλεξάνδρειαν.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Γ' 20)

36 'Αγαπημένα μου παλληκάρια ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεσθε καὶ θέλετε δούλευσιν, πηγαίνετε μὲ τὸν Καραστάθην καὶ δὲν εἶσθε γελασμένα, ἐπειδὴ καὶ θελὰ πάρει ψωμὶ καὶ ἔστω πρὸς εἴδησίν σας, ὅτι μὲ αὐτὸν ἔχετε νὰ ἀπεράσητε καλὰ καὶ μὲ κυβέρνησίν σας, ἂν θέλετε λοιπὸν μὴ κάθεσθε ἀλλιάκηδες* καὶ μὴ χάνετε τὸν καιρόν σας καὶ τὴν παλληκαργιάν σας ἄδικα, μόνον ἐμβᾶτε εἰς δούλευσιν διὰ νὰ φανῇ καὶ ἡ ἀξιότης τῆς παλληκαργιᾶς σας καὶ νὰ τιμηθῆτε· καὶ θεόθεν ὑγιαίνετε

Νικόλαος Λασπᾶ
ὁ γραμματικὸς

1820 'Ιουλίου 12 Πατρατζίκι

* ὀκνηροί, ἀργοὶ (τουρκ. aylak).

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, ΣΤ' 11)

37 'Αγαπητοὶ 'Αδελφοὶ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τῶν Φιλικῶν καὶ συμπολῖται φιλοπάτριδες, χαίρετε.

Δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος, τὴν ὁποίαν ἡ σεβαστὴ 'Αρχὴ τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας μὲ ἐνεπιστεύθη, συσταίνω εἰς τὴν ὑμετέραν εὔνοιαν καὶ ἀγάπην τὸν παρουσιαζόμενον ἀδελφὸν κύριον 'Αντώνιον Τσούνην, ἄνδρα ἐνάρετον καὶ τίμιον, καὶ ὅλον ἐνθουσιῶντα ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἑλληνικοῦ γένους. Τοῦ φιλοπάτριδος τούτου ἀνδρὸς αἱ μέχρι τοῦδε πρὸς τὴν πατρίδα πολλαὶ ἐκδουλεύσεις μ' ἐπαρακίνησαν νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ, ὅσα ἡ κοινὴ ἡμῶν Μήτηρ ἀπαιτεῖ εἰς τὰς τωρινὰς περιστάσεις ἀπὸ τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα, τοὺς ἐνθέρμους, λέγω, ζηλωτὰς καὶ συνεργοὺς τῆς ἐλευθερίας της. Ὅθεν, χωρὶς τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν δώσατε πίστιν εἰς ὅσα μέλλει νὰ σᾶς προβάλῃ, θεωρῶντες τοὺς λόγους αὐτοῦ ὡς ἄλλους ἰδικούς μου. 'Ενθυμούμενοι δὲ τὰς ἐνόρκους ὑποσχέσεις σας διὰ τὴν πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους εὐπείθειαν, προθυμοποιηθῆτε νὰ ἐκτελέσετε τὰς συμβουλάς του, καὶ νὰ φανῆτε ἄξιοι τῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας τρέφει ἡ 'Ελλὰς εἰς τὰ φιλογενῆ ὑποκείμενά σας. 'Η ἐπιθυμητὴ ὥρα ἐγγίζει· καὶ πλέον λόγοι μόνον δὲν ἐξαρκοῦσιν, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται καὶ ἔργα.

(Διὰ χειρὸς 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντου):

Τὸ παρὸν ἐδόθη καὶ ἐσφραγίσθη ἐν 'Οδησσῷ τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1820

(Τ. Σ.) 'Αλέξανδρος 'Υψηλάντης

('Αρχεῖον 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

38 *(Διὰ χειρὸς Ἀλεξ. Ὑψηλάντου):*

Δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος ἣν ἔλαβον παρὰ τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς τῶν Φιλικῶν ἐδέχθην παρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου Ἀμβροσίου δύο χιλιάδας πεντακόσια ρούπλια, Νο 2.500, καὶ εἰς ἔνδειξιν δίδω τὸ παρόν μου.

Ἐν Ὀδησσῷ τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1820 Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

(ΓΑΚ, Φ. 1)

39 *(Ἔντυπον)*

Διὰ φλωρία ὁλλανδ. ἑκατόν, χάριν συνδρομῆς δεδομένα.

Ὁ προκαταβαλὼν φιλογενὴς καὶ φιλόκαλος συνδρομητὴς τὴν ποσότητα τῶν ἑκατὸ ὁλλανδικῶν φλωρίων, βεβαιοῦται διὰ τοῦ παρόντος, ὅτι μετὰ τὴν' ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, παρρησιαζόμενον τὸ παρόν, πρὸς οὓς ἀνήκει, θέλει ἔχει τὸ κῦρος.

Πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ὑποψίας καὶ βεβαίωσιν πιστότητος ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς, ἐγγυᾶται καὶ ὁ ὑπογεγραμμένος.

Ἀριθμὸς 886 Ἰανουαρίου 1 1821 Ἀλ. Ὑψηλάντης

(Συνημμένον εἰς τὴν ἀπὸ 9 Αὐγούστου 1845 ἀναφορὰν τοῦ Γεωργίου Λεβέντη πρὸς βασιλέα Ὄθωνα—ΓΑΚ)

40 Μακαριώτατε καὶ φιλογενέστατε Δέσποτα.

Ὁ φιλογενέστατος κύριος Δημήτριος Ὕπατρος μὲ ἐβεβαίωσε περὶ τῆς γενναίας συνεισφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ὑπεσχέθη πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ Σχολεῖον τῆς Πελοποννήσου. Ὅθεν ὡς Γενικὸς Ἔφορος τοῦ Σχολείου τούτου κρίνω χρέος μου ἀπαραίτητον νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ τὴν εἰδοποιήσω ὅτι ἡ ἔναρξις τοῦ Σχολείου ἐγγίζει. Διὰ τοῦτο λοιπὸν στέλλω ἐξεπίτηδες τὸν κύριον Ἀντώνιον Πελοπίδαν, ἄνδρα ἐνάρετον, φιλογενῆ καὶ πάσης πίστεως ἄξιον διὰ νὰ τὴν βεβαιώσῃ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τὴν ὅσον οὔπω ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καταστήματος. Ἂς ταχύνῃ λοιπὸν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης νὰ ἐμβάσῃ τόσον τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος τὰς συνεισφοράς, ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ὁμογενῶν, εἴτε χρηματικαὶ εἶναι εἴτε εἰς ζωοτροφίας, πρὸς τὸν ἐν Παλαιᾷ Πάτρᾳ τῆς Πελοποννήσου κύριον Ἰωάννην Παπαδιαμαντόπουλον, συντροφεύουσα αὐτὰς ἢ μὲ ἄνθρωπόν της ἐπίτηδες ἢ μὲ τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος μου.

Ὧν δὲ εὔελπις ὅτι ἡ ὑμετέρα Μακαριότης θέλει φιλοτιμηθῆ νὰ δείξῃ τὴν συνεισφορὰν ἀξίαν τοῦ μεγάλου ζήλου καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ Αὐτῆς τε καὶ ὅλου Της τοῦ ποιμνίου, ἐξικετεύω τὰς μακαρίους Αὐτῆς εὐχὰς καὶ μένω μὲ βαθὺ σέβας Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820 τέκνον εὐπειθὲς

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν Μακαριώτατον καὶ Θεοπρόβλητον Μητροπολίτην τῆς Νήσου Κύπρου Κύριον Κύριον Κυπριανὸν προσκυνητῶς. Εἰς Κύπρον.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

41 Φιλογενέστατοι Κύριοι Κυριάκη Τασίκα καὶ Θεόδωρε τοῦ Σίτσα.

Ἡ φιλοπατρία καὶ προθυμία, τὴν ὁποίαν ἐδείξατε εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἐμπιστευθέντος σας ἱεροῦ πράγματος, μὲ εἶναι ἐγγυητὴς ἀσφαλέστατος ὅτι τώρα, ὅτε τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ γίνωνται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σπουδαιότερα καὶ νὰ ἐγγίζῃ τὸ τέλος τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ μας, θέλετε καταβάλει ὅλας τὰς δυνάμεις σας, διὰ νὰ δειχθῆτε ἄξια καὶ πιστὰ τῆς Ἑλλάδος τέκνα. Ὁ κύριος Ἀντώνιος Πελοπίδας θέλει σᾶς ἐξηγήσει τὸν σκοπόν μου καὶ σᾶς φανερώσει τὴν ἀνάγκην εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ Πατρίς. Ὅθεν παρακινήσατε τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς νὰ καταβάλλωσιν ὄχι μόνον τὰς ὑποσχεθείσας συνεισφοράς, ἀλλὰ καὶ ἀκόμη περισσοτέρας, ὥστε νὰ συναχθῇ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον μία ποσότης πεντακοσίων σχεδὸν χιλιάδων γροσίων καὶ δύο φορτία σιταρίου, τὰ ὁποῖα ὅλα θέλετε ἐξαποστείλει ὅσον τάχιστα πρὸς τὸν ἀδελφὸν κύριον Ἰωάννην Παπαδιαμαντόπουλον εἰς Παλαιὰν Πάτραν τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ τὰ εὕρω ἐκεῖ ἕτοιμα μὲ τὸ φθάσιμόν μου.

Ἐλπίζω ἀπὸ τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος ζῆλόν σας τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τῶν προβλημάτων μου καὶ σᾶς βεβαιώνω ὅτι ἡ Πατρὶς θέλει ἀνταμείψει τὰς ἐκδουλεύσεις σας μὲ τὰ πλούσιά της δῶρα, δόξαν, εὐγένειαν, τιμὰς καὶ ἀξιώματα, μένω δὲ τῆς τιμιότητός σας ὅλος εὔνους ἀδελφὸς

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820 Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

(Ἐπὶ τοῦ νώτου):

Πρὸς τοὺς φιλογενεστάτους καὶ εὐγενεστάτους κυρίους Κυριάκην Τασίκα καὶ Θεόδωρον τοῦ Σίτσα. Εἰς Αἴγυπτον.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

42

Εὐγενέστατε καὶ φιλογενέστατε κύριε Γεώργιε Τζηβίνη.

Πληροφορούμενος ἀπὸ πολλοὺς περὶ τῶν μεγάλων βοηθειῶν, ὅσας παρέχετε καθημερινῶς εἰς τοὺς αὐτοῦ εὑρισκομένους καὶ κατὰ καιροὺς διερχομένους ὁμογενεῖς μας, χαίρω ὑπερβολικά, ὅτι μεταχειρίζεσθε τὴν ἀξίαν, μὲ τὴν ὁποίαν Δύναμις ἐξωτερικὴ διὰ τὰ προτερήματά σας σᾶς ἐτίμησε, πρὸς ὄφελος τῆς δυστυχεστάτης πατρίδος μας. Ἀλλ' ἰδοὺ τώρα ἡ πατρίς μας μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας προσκαλεῖ τὰ τέκνα της καὶ ὑπόσχεται εἰς ὅσα συνεργήσουσι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν της ἀμοιβὰς ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρας καὶ λαμπροτέρας. Ὅθεν ἐλπίζω, ὅτι καὶ ἡ εὐγενεία σας κινούμενος ἀπὸ τὸν καταφλέγοντα τὴν καρδίαν σας πατριωτισμόν, ὄχι μόνον μὲ ποσότητα ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένου σας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς σας θέλετε συντρέξει, ἀλλ' ὅτι διὰ τὴν ὁποίαν παρά πάντων ἀξίως ἀπολαύετε ὑπόληψιν, θέλετε παρακινήσει καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ διατρίβοντας ὁμογενεῖς νὰ συνεισφέρῃ ἕκαστος καὶ ἐξ αὐτῶν του τῶν ὑστερημάτων πρὸς ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, παραδίδοντες ἅπαντες τὰ τῆς συνεισφορᾶς χρήματα πρὸς τοὺς κυρίους Κυριάκην Τασίκα καὶ Θεόδωρον τοῦ Σίτσα, οἵτινες θέλουσι σᾶς δώσει τὰς προσηκούσας ἀποδείξεις.

Ἐγὼ δὲ χαίρων, ὅτι γνωρίζομαι μετὰ τῆς εὐγενείας σας εἰς τοιοῦτον θεάρεστον καὶ σωτήριον ἀγῶνα, μένω τῆς εὐγενείας σας διὰ πάντα

Ἰσμαὴλ τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1820 Φίλος εἰλικρινὴς καὶ ἀδελφὸς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν εὐγενέστατον καὶ φιλογενέστατον Κόνσουλον Γεώργιον Τζηβίνην. Εἰς Αἴγυπτον.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

(Ἀντίγραφον)

43

Εὐγενέστατε καὶ φιλογενέστατε καπετᾶνε Γεώργιε Πάνου.

Ὁ ἀξιοσέβαστος καὶ φιλογενέστατος ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος μὲ ἐπληροφόρησε περὶ τῆς φιλογενείας, ἡ ὁποία εἶναι ριζωμένη εἰς τὴν ψυχήν σας καὶ τοῦ ζήλου, τὸν ὁποῖον ἐδείξατε εἰς πολλὰς περιστάσεις. Ὅθεν, ἐπειδὴ τώρα ἐγγίζει ὁ καιρὸς νὰ λάμψῃ καὶ διὰ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας τὸ φαεινὸν ἄστρον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς ἐλευθερίας, ἐλπίζω ὅτι ἡ εὐγενεία σας δὲν θέλει δείξει προθυμίαν μικροτέραν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ὁμογενεῖς. Τὸ μόνον δὲ τὸ ὁποῖον ζητεῖ ἀπὸ τὴν εὐγενείαν σας ἡ πατρὶς εἶναι νὰ ἁρματώσητε ὅσον τὸ γρηγορώτερον ὅσα καράβια ἠμπορέσητε καὶ νὰ τὰ ἔχητε ἕτοιμα, ὥστε μὲ πρῶτον νεῦμα νὰ κινῶνται δι' ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσει.

Εἶναι πρὸς τούτοις ἀναγκαῖον νὰ εὑρεθῇ μετὰ ἓξ ἑβδομάδας ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τὸ Τριέστι ἕνα καλὰ ἁρματωμένον καράβιον, ἀλλὰ περὶ τούτου ὁμιλεῖτε μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μου καὶ φιλοπάτριδος ἀρχιμανδρίτου Δικαίου, καὶ διατάττεται τὸ πρᾶγμα καλύτερον. Ἐγὼ δὲ σᾶς βεβαιώνω ὅτι ἡ πατρὶς θέλει βραβεύσει τὸν ζῆλόν σας μὲ τὰ πλούσιά της δῶρα, δόξαν, εὐγένειαν, τιμὰς καὶ ἀξιώματα καὶ μένω

Ἰσμαὴλ τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1820

Φίλος καὶ ἀδελφὸς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον καὶ φιλογενέστατον καπετάνιον Γεώργιον Πάνου. Εἰς Σπέτζες.

(ΓΑΚ, Φ. 1)

44 Φιλογενέστατε Κύριε Κορνήλιε.

Ὁ ἀξιοσέβαστος καὶ φιλογενέστατος ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος μ' ἐβεβαίωσεν ὅσα ἐκ φήμης περὶ τῆς μεγάλης σας φιλογενείας ἤκουα, καὶ μ' ἐπληροφόρησε προσέτι, ὅτι ἔχετε ἄκραν προθυμίαν νὰ γίνητε ἕνας τῶν ὑπουργῶν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος. Ἡ ἀπόφασίς σας αὕτη μ' ἐχαροποίησεν ὑπερβαλλόντως, διότι τὰ προτερήματά σας μ' ἐγγυοῦνται μεγάλας ἐκδουλεύσεις. Ὅθεν, ἐπειδὴ τὰ ὅσα ἤθελα νὰ σᾶς ὁμιλήσω δὲν εἶναι εὔλογον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς χαρτίον, διέταξα τὰ πράγματα ἐδῶ μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δικαίου, καὶ ἀκούσατε πλέον τοὺς σκοπούς μου ἀπὸ τὸ στόμα του, τοὺς ὁποίους δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλετε βάλει πάραυτα εἰς πρᾶξιν. Ὑγιαίνετε. Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς

Ἰσμαὴλ τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1820

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

(Διὰ χειρὸς Ἀλεξ. Ὑψηλάντου):

Τὸ γράμμα της πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐμὲ ἔλαβον· τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστελλον, τὸ δὲ πρὸς ἐμὲ μὲ ἐχαροποίησεν ὑπερβολικά, ὑμεῖς δὲ ἀκούσατε τὰς διαταγὰς τοῦ φίλου μου Γρηγορίου ἀρχιμανδρίτου καὶ πράξατε ὡς λέξει ὑμῖν.

Ἀ. Ὑ.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν φιλογενέστατον καὶ εὐγενῆ κύριον Κορνήλιον τὸν Πατέρα. Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

45 Φιλογενέστατε Κύριε Ἀντώνιε Πελοπίδα.

Αἱ πληροφορίαι τοῦ φιλογενεστάτου ἀρχιμανδρίτου Δικαίου ἐπηύξησαν τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ περὶ τοῦ ὑποκειμένου σας εἶχα συλλάβει καλὴν ὑπόληψιν καὶ χαίρω ὑπερβολικὰ βλέπων νὰ ἀγωνίζησθε διὰ νὰ μιμηθῆτε τὰς ἀρετὰς τοῦ ἥρωος, τοῦ ὁποίου φέρετε τ' ὄνομα. Ναί, φίλτατε Πελοπίδα, ἀποδείξατε μὲ τὴν φιλοπατρίαν σας, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐμπορεῖ νὰ γεννήσῃ καὶ ἄλλον Πελοπίδαν, ὅμοιον τοῦ πρώτου κατὰ τὰ ἔργα.

Ἐγχείρησα εἰς τὸν ρηθέντα κύριον ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον γράμματα πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Αἴγυπτον καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Κύπρου. Παραλάβατε τὰ γράμματα ταῦτα καὶ κινήσατε ἀμέσως πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διὰ νὰ φανερώσητε πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς συμπατριώτας μας, ὅτι ἡ ἐφετὴ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν σκοποῦ δὲν εἶναι μακράν, καὶ νὰ τοὺς παρακινήσετε διὰ νὰ καταβάλλωσιν ὄχι μόνον ὅσα ἕκαστος ἐνόρκως ὑπεσχέθη, ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἀκόμη διὰ τὴν μεγάλην τῆς πατρίδος ἀνάγκην. Ἐπιστρέφοντες δὲ ἐκεῖθεν, περνᾶτε διὰ τῆς Κύπρου, ὅπου ἐγχειρίζοντες τὸ γράμμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς τὸν 'Αρχιερέα, τὸν παρακινεῖτε νὰ συνεισφέρῃ τὰ τῆς ὑποσχέσεώς του, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνοντες ἀποπλέετε πάραυτα ἢ μόνος ἢ καὶ μετά τινος ἀνθρώπου τοῦ 'Αρχιερέως διὰ τὴν Παλαιὰν Πάτραν τῆς Πελοποννήσου, ὅπου παραδίδετε τὰ πάντα εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου 'Ιωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνετε τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις.

'Ο ζῆλος καὶ ἡ προθυμία σας μὲ βεβαιώνουσιν, ὅτι τὰ ἔργα σας θέλουσιν εἶσθαι ἀνώτερα τῶν ἐλπίδων μου, διὰ τοῦτο δὲν σᾶς παροτρύνω περισσότερον, ἀλλὰ σᾶς ἀσπάζομαι φιλικῶς καὶ μένω ὅλος

εὔνους ἀδελφός σας

'Ισμαὴλ τὴν 8ην 'Οκτωβρίου 1820 'Αλέξανδρος Ὑψηλάντης

('Επὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν φιλογενέστατον καὶ εὐγενῆ κύριον 'Αντώνιον Πελοπίδαν. Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

46

Ὕδρα. 'Αξιοσέβαστε Κύριε Χ. Περραιβέ, προσκυνῶν ἀσπάζομαι.

Κωνσταντινούπολις τῇ 5 Δεκεμβρίου 1820

Ἤδη πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ χρόνου, εἴθε καὶ πάντων τῶν κακῶν, τὸν δὲ νέον νὰ μᾶς τὸν χαρίσῃ ἡ Θεία Πρόνοια κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν, ἀμήν.

'Ελπίζω ἕως σήμερον νὰ ἐτελειώσατε τὸ ἕως αὐτοῦ ταξίδιόν σας καὶ ἄμποτε νὰ μᾶς χαροποιήσετε μὲ πρώτην σας καὶ διὰ τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦθεν ἐλπιζομένας πράξεις σας. 'Ο ἐκδότης τοῦ ἐσωκλείστου, χρήσιμος πολλὰ μέν, πλὴν ὄχι ἀξιόπιστος, μὲ ὑποχρέωσε νὰ σᾶς τὸ διευθύνω καὶ ἰδοὺ τὸ ἔχετε... Καρποφορηθῆτε ἐξ αὐτοῦ προσέχοντες σὺν 'Αθηνᾷ μὴν πέσετε εἰς καμμίαν του ἔνεδραν. Φέρετε πάντοτε εἰς μνήμην τὰς ὑστέρας διὰ ζώσης ὁμιλίας μας καὶ δώσετε τὰς σημαίας τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς 'Αθηνᾶς· μὴ πρὸς Θεὸν τρυγήσετε ὄμφακας καὶ στοχασθῆτε ὅτι ἔχετε εἰς τὴν δεξιάν σας τὸ ζύγι, διὰ τοῦ ὁποίου ἢ ἀπαθανατίζετε τὸ ὄνομά σας ἢ (ἄπαγε τῆς βλασφημίας) πίπτομεν εἰς αἰώνιον αἶσχος. Νεώτερα ἀξιάκουστα ἐδῶθεν δὲν ἔχομεν διὰ νὰ σᾶς δώσωμεν ὁδηγίας, ἡ εὐγενεία σας νὰ μὴν ὑστερήσετε τὴν ἀδελφότητα τοῦ ἀναγρα‹μμα›τισμένου μὲ τὰς ἀγαθάς σας ἀγγελίας, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ὀνομάζεται φίλος πιστός, καθὼς εἶναι

καὶ δοῦλος πιστότερος

Π. 'Ερέσκης

('Επὶ τοῦ νώτου): Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ Χριστοφόρῳ Περραιβῷ. Εἰς Ὕδραν.

('Αρχεῖον 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας)

47

Φιλογενέστατε κύριε Δημήτριε Θεμέλη!

Παρὰ τοῦ κυρίου 'Α. Θερμάνδρου ἔμαθα τὸν διὰ τὴν φίλην Πατρίδα κατάπλουν σας καὶ σᾶς εὔχομαι ἀπὸ ψυχῆς ταξίδιον αἴσιον. 'Επειδὴ δὲ τὰ τοῦ Σχολείου πράγματα ἔλαβαν μορφὴν νέαν ἀποβλέπουσαν ἐπὶ τὰ κρείττω, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ σᾶς γράψω, διὰ νὰ ταχύνετε μὲ τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν τὴν εἰς τὰς Κυκλάδας Νήσους συνδρομήν, καταγράφοντες συνδρομητὰς τοὺς ἐκεῖ πρωτίστους καὶ ὅσους ἄλλους διὰ ζώσης φωνῆς σᾶς ὡμίλησα. Ἔπειτα λαμβάνοντες τὸν Κώδικα μαζί σας, νὰ πασχίσετε διὰ νὰ ἐνταμώσετε τὸν κύριον Κωνσταντῆ Σακελλίου, τὸν 'Αρμόδιον καὶ Περραιβόν, νὰ λάβετε ἀπ' αὐτοὺς ὅσα γράμματα ἔχουσιν ἀναγκαῖα καὶ νὰ εἶσθε κατὰ πάντα ἕτοιμος διὰ νὰ ἐξακολουθήσετε τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ὁ κύριος 'Α. Θέρμανδρος θέλει σᾶς διορίσει. Τὰς δὲ πέντε χιλιάδας γροσίων τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Σχολῆς, τὰς παραλαμβάνετε παρὰ τοῦ κυρίου Γαϊτάνη καὶ κρατεῖτε καθαρὸν λογαριασμόν. 'Ο γνωστός μου ζῆλος, τὸν ὁποῖον ἔχετε πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μ' ἐνθαρρύνει νὰ ἐλπίσω εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἄνω ρηθεισῶν διαταγῶν, καὶ εἰς τὴν εὐτυχῆ αὐτῶν ἔκβασιν.

Ὑγιαίνετε

Ὁ φίλος της Λασσάνης τὴν ἀσπάζεται.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Κισνεύη τὴν 15 Δεκεμβρίου 1820

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Δημήτριον Θέμελην.

(Συλλογὴ Θέμελη. ΓΑΚ, Κ. 45δ)

48 Τίμιοι κοτζαμπασῆδες, προεστῶτες καὶ ἐπιστάται τῶν ἐν τῇ Ἄσπρῃ Θαλάσσῃ νήσων καὶ λοιπῶν περὶ αὐτὰ μερῶν καὶ τόπων, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ καὶ μακροβιότητι. Ἐπειδὴ ὁ ἐπιφέρων τὸ παρὸν ἄρχων ἰσπράβνικος Δημήτριος Θεμελῆ ἀπέρχεται εἰς τὰ μέρη ὑμῶν πρὸς αἰσίαν ἐκτέλεσιν ἰδίων * ὑποθέσεων, διὰ τοῦτο συνιστῶντες αὐτὸν ἀξιοῦμεν τῇ τιμιότητί σας, ὅπως γνωρίσαντες αὐτὸν ἐκ τῶν ἐξιδιασμένων ἡμῖν ἀνθρώπων ὑποδεχθῆτε εὐνοϊκῶς καὶ φιλοφρόνως, καὶ χαριζόμενοι ἡμῖν παράσχητε αὐτῷ χεῖρα βοηθείας διὰ τὴν ἐπικερδῆ πώλησιν τοῦ οὗπερ συνεπιφέρει πράγματος καὶ ἀγορὰν ἄλλων προϊόντων τῶν μερῶν σας, οὐ μὴν ἀλλὰ καθοδηγοῦντες ἵνα μὴ περιπλεχθῇ τινι ὡς ἀνίδεος τῶν αὐτοῦ μερῶν τε καὶ ἀνθρώπων, καὶ συντρέχοντες εἰς ἄλλας ὠφελίμους ὑποθέσεις του. Γνωρίζοντες δὲ καὶ ἡμᾶς ὅλως ἑτοίμους εἰς ὑπεράσπισιν τῶν τυχουσῶν ὑποθέσεών σας γράφετε ἡμῖν ἀμοιβαίως ἐξαιτούμενοι τὴν συνδρομὴν ἡμῶν εἰς τὰ ἐνόντα. Ποιήσατε τοίνυν ὡς ἀξιοῦμεν ὑμῖν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον εὐτυχοῦντες ὑγιαίνετε.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλος

,αωκα' Ἰαν. ζ'

Νικόλαος Μουρούζης

ἀπὸ Διβανχανὲ

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Τοῖς τιμίοις τοῖς τε μπᾶς κοτσαμπασήδαις, προεστῶσι, καὶ ἐπιστάταις τῶν ἐν τῇ Ἄσπρῃ Θαλάσσῃ νήσων καὶ λοιπῶν περὶ αὐτὰ μερῶν καὶ τόπων ἡμῖν προσφιλέσιν, ὑγιῶς.

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45δ)

49 Γρηγόριος, ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσναντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Οἱ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀρχιερατικῶς προϊστάμενοι, καὶ κατὰ πάροδον ἐντυγχάνοντες τῷ τὴν παροῦσαν πατριαρχικὴν ἡμῶν ἐπιστολὴν συνεπιφερομένῳ ἱερώτατοι Μητροπολῖται καὶ ὑπέρτιμοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἀρχιεπίσκοποί τε καὶ Ἐπίσκοποι, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ καὶ τιμιώτατοι προεστῶτες καὶ πρόκριτοι τῶν μερῶν τούτων, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης ἡμῶν εὐγενέστατος ἄρχων ἰσπράβνικος κύριος Δημήτριος Θέμελης ἔρχεται εἰς τὰ αὐτόθι ἐπὶ διευθετήσει ἰδίων τινῶν χρηματικῶν ὑποθέσεων* καθὼς περὶ τούτων πληροφορεῖσθε καὶ ἐκ τοῦ συνεπιφερομένου γράμματος τῆς περιβλέπτου Ἐκλαμπρότητός του. Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ χαρακτῆρος τιμίου, ἀξιοπίστου καὶ ἀξίου ὑποδοχῆς καὶ περιποιήσεως, διὰ τοῦτο γράφοντες συνιστῶμεν αὐτὸν πᾶσιν ὑμῖν προτρεπόμενοι ὅπως, ἐλθόντα σὺν Θεῷ, δεξιωθῆτε κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ περιποιηθῆτε ἀναλόγως, συντελοῦντες τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς διευθετήσεις τῶν ὑποθέσεών του, ὥστε νὰ καταστήσετε ὑπόχρεων τὴν Εὐγενείαν του καὶ διαπρύσιον ἐπαινέτην σας, ὅπερ ἀντιστρέφει προδήλως εἰς ὠφέλειαν ὑμῶν. Τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἔργων αἱ χάριτες, ὡς ὁ σο-

* Ἕπεται δυσανάγνωστον σύμπλεγμα, προφανῶς συνθηματικόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φὸς λόγος ἀποφαίνεται, ἐπαναστρέφουσιν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη πᾶσιν ὑμῖν.

ϕωκα' Ἰανουαρίου ι' Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

(Συλλογὴ Α. Μάμουκα — ΓΑΚ, Κ. 80, Φ. 82)

50

Περιπόθητοι ἀδελφοὶ τῶν νήσων Πόρου, Αἰγίνης, Ἀθηνῶν καὶ Κάτω Ναχαΐας, χαίρετε.

Τὸν πατριώτην σας Χριστόδουλον Μ. Μέξα, ὡς νέον μὲ γενναῖα φρονήματα, διωρίσαμεν στρατηγόν, ἐπιτάξαντες ἅμα ὁπού φθάσῃ εἰς τὰς νήσους σας, νὰ συναθροισθῆτε πρῶτον οἱ φρόνιμοι καὶ νὰ συσκεφθῆτε ζητοῦντες τοὺς ἀξιωτέρους εἰς τὸ νὰ ἀναδεχθοῦν ἀξιώματα. Ὅθεν ὡς γνωστικοὶ πατριῶτες θέλετε δώσειν ὑπακοὴν εἰς τοὺς λόγους του καὶ διορίσαντες τοὺς ἀξιωματικούς, ἐκστρατεύσατε καθὼς ὁ ἴδιος θέλει σᾶς παραστήσει τὴν γνώμην μας. Τὰ τῆς Πελοποννήσου θέλετε μάθειν ἀπὸ τὸν ἴδιον. Μὴν ἀμελήσετε ἀδελφοί· μὴν κυττάξετε ἀκαίρους φιλοτιμίας· ἡ πατρὶς θέλει σᾶς τιμήσει εἰς τρόπον ὁπού ὅλοι θέλετε μείνειν εὐχάριστοι. Ἔρρωσθε.

Τῇ 25 Μαρτίου 1821 Καλαμάτα Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος

(ΓΑΚ, Φ. 1)

51

Δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος τὴν ὁποίαν ἔλαβον παρὰ τῆς σεβαστῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πρίγκιπος Ἐφόρου αὐτῆς Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη ψηφίζω ἑκατόνταρχον τὸν κύριον Βασίλην Διαμαντῆ Σπετζιώτην, ὡς ἄνδρα φιλογενῆ καὶ πρῶτον ἐκστρατεύσαντα μὲ κανόνια εἰς τὴν πατρίδα μας Πελοπόννησον καὶ ἔμπειρον βομβαρδιστήν. Ἔχοντας πεποίθησιν εἰς τὴν ἀξιότητα καὶ ἐμπειρίαν του, ὅτι θέλει ἐκπληροῖ ὅλα τὰ ἀνήκοντα χρέη εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν του, καὶ ὅτι θέλει φιλοτιμεῖται εἰς τὸ νὰ βλάπτῃ τὸν κοινὸν ἐχθρόν, δίδομεν τῇ εὐγενείᾳ του καὶ τὸ παρόν μας ἐνδεικτικόν, ἵνα δι' αὐτοῦ παρρησιασθῇ εἰς τὸ κοινὸν συνέδριον τῶν Ἑλλήνων εὐπρόσωπος, νὰ ἔχῃ τὸ μνημόσυνον καὶ τὴν ἐνθύμησιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἀγώνων καὶ κόπων του.

14 Ἀπριλίου 1821 — Εἰς Ἀχλαδόκαμπον Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος

(ΓΑΚ, Φ. 1)

52

Φιλογενέστατε κύριε Δ. Θέμελη.

Ἡ πληροφορία καὶ ἡ πίστις τὴν ὁποίαν σοὶ ἔδωσεν ὁ αὐτάδελφός μου, συστήνουν τὸ ὑποκείμενόν σας ἄξιον κάθε ἐμπιστοσύνης. Σᾶς εἰδοποιῶ λοιπὸν διὰ τῆς παρούσης μου ὅτι κατ' αὐτὰς ἔφθασα ἐδῶ ὑγιὴς μὲ πληρεξουσιότητα παρὰ τοῦ σεβαστοῦ αὐταδέλφου μου καὶ ἀρχιστρατήγου, εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἱεροῦ τῆς φίλης πατρίδος σκοποῦ. Αὔριον κινῶ ἀφεύκτως διὰ τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ βάλω εἰς πρᾶξιν τὰς διαταγὰς ὁπού παρὰ τῆς Ἀρχῆς καὶ Ἀρχιστρατήγου ἔχω. Παρακαλῶ οὖν ἅμα ὁπού λάβετε τὸ παρόν μου ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀναβολῆς κινήσετε διὰ ἐκεῖ διὰ νὰ μὲ πληροφορήσητε περὶ τῶν πρακτέων σας καὶ περὶ τῆς σπουδῆς τὴν ὁποίαν ἐκάματε εἰς ὅσα μέρη ἐπεριπατήσατε, αἱ ὁποῖαι ἀναμφιβόλως θέλει συντείνουν εἰς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος. Εἰπέτε εἰς ἅπαντας τοὺς φιλογενεῖς διὰ νὰ συντρέξουν εἰς τὴν κατὰ τὸ παρὸν πολλὰ κρίσιμον περίστασιν τοῦ ἔθνους. Ἂς σταθοῦν γενναῖοι καὶ προσεκτικοὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς κάθε ἐχθρικὸν κίνημα· ὅσοι νέοι εἶναι περιττοὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη, ἂς ἐφοδιάζωνται ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους μὲ τὰ ἀναγκαῖά των ἔξοδα καὶ πολεμικὰ ἐφόδια καὶ ἂς ἔρχωνται εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἐκεῖ θέλει παρρησιάζονται εἰς ἐμέ, καὶ ἐγὼ θέλει τοὺς διορίζω τὴν ἀνάλογον τῆς ἀξιώσεώς των δούλευσιν. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μένω μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ σὲ ἴδω.

Ὕδρα τῇ 14 Ἰουνίου 1821

Ὁ πατριώτης
Δημήτριος Ὑψηλάντης
Πληρεξούσιος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ Δ. Θέμελῃ. Εἰς Ψαρὰ ἢ Πάτμον.

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη—ΓΑΚ, Κ. 45δ)

53 Ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ κύριος Δημήτριος Θέμελης διὰ νὰ μοὶ δώσῃ λογαριασμὸν τῶν πρακτέων του, δι' ἃς ὑποθέσεις ἔστειλεν ὁ σεβαστός μου αὐτάδελφος τὴν εὐγενείαν του εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ὕστερον ἀπὸ ὅσας πληροφορίας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, μοὶ ἐπαρρησίασε καὶ τὰς κάτωθεν συνεισφορὰς τῶν φιλογενεστάτων κυρίων Σπετζιωτῶν, ἃς ἔλαβεν εἰς Ψαρά.

2.000 ἤτοι δύο χιλιάδας γρόσια ἀπὸ τὸν κύριον Ἰωάννην Μπούκουρην
500 ἤτοι πεντακόσια γρόσια ὁμοίως ἀπὸ Νικόλαον Μπούκουρην
500 ἤτοι πεντακόσια ὁμοίως ἀπὸ Ἀνδρέαν Παπᾶ - Σακελλαρίου
500 ἤτοι πεντακόσια ὁμοίως ἀπὸ Νικόλαον Γιαννούτζαν
3.500 ὅλα συμποσούμενα τρεῖς χιλιάδες καὶ πεντακόσια γρόσια.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐδιώρισα πάλιν τὴν εὐγενείαν του πληρεξούσιόν μου Ἐπίτροπον, τῇ γνώμῃ τῶν τριῶν νήσων Ὕδρας, Σπετζῶν καὶ Ψαρῶν, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους μὲ τὸ καράβι τοῦ Γένους «Ἀλκιβιάδην», ἔμειναν πάλιν τὰ ρηθέντα γρόσια εἰς χεῖρας τῆς εὐγενείας του, διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσουν εἰς ἔξοδα τῆς ὁδοιπορίας του καὶ πάγας τῶν ἀνθρώπων του, βαστώντας καθαρὸν λογαριασμόν, διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς ὅποιον μέρος ἀνήκει.

Δημήτριος Ὑψηλάντης
Πληρεξούσιος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου

Ὕδρα τῇ 17 Ἰουνίου 1821

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45δ)

54 Δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος τὴν ὁποίαν μοὶ ἐνεπιστεύθη ὁ Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ σεβαστός μοι αὐτάδελφος Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, διορίζω κατὰ τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τῆς Πρώτης Ἀρχῆς τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντα ἱσπράβνικον κύριον Δημήτριον Θέμελην πληρεξούσιον διὰ νὰ περιέλθῃ τὰς ἐλευθέρας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, Πόρον, Κούλουρην, Αἴγιναν, Ζιά, Θερμιά, Σέρφον, Σίφνον, Μύκονον, Σύρα, Τῆνον, Ἄνδρον, Πάτμον, Σάμον, Λέρον, Κάλυμνον, Ἀστροπαλιά, Κάσον, Σύμην, Νίσυρον καὶ νὰ συστήσῃ ἐφορίας, κατὰ τὰς δοθείσας εἰς αὐτὸν ἐγγράφους προσταγάς, πλὴν τῆς Ὕδρας, Σπέτζης καὶ Ψαρῶν. Διορίζονται λοιπὸν οἱ προύχοντες καὶ ἀπαξάπαντες οἱ κάτοικοι ἑκάστης νήσου νὰ δώσωσι τὴν ἀπαιτουμένην πίστιν καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς περὶ συστάσεως ἐφοριῶν λόγους τοῦ εἰρημένου πληρεξουσίου, ὡς νὰ ἤμην ὁ ἴδιος, διὰ νὰ ἐκτελῶνται εὐκόλως καὶ ἀταράχως αἱ διαταγαὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου, χορηγοῦντες αὐτῷ πάντα τὰ χρειώδη καὶ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἀξιώματός του τιμήν.

Ὕδρα τῇ 17 Ἰουνίου 1821
(Τ. Σ.)

Δημήτριος Ὑψηλάντης
Πληρεξούσιος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45δ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φιλογενέστατε κύριε Δημήτριε Θέμελη. 55

Στέλλω τοὺς φέροντας τὸ παρόν μου δύο φιλογενεστάτους καὶ πιστοτάτους μὲ πληρεξουσιότητα νὰ ζητήσωσι λογαριασμὸν καὶ νὰ παραλάβωσι ἢ εἰς χρήματα ἢ εἰς πράγματα τὰ κατὰ διαφόρους καιροὺς σταλθέντα πρὸς βοήθειαν τοῦ Γένους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον διὰ χειρὸς τοῦ Κυριάκη Τασίκα καὶ ἀδελφοῦ Τοσίτζα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ καράβι, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεσαι, εἶναι ἀφιέρωμα τοῦ Γένους καὶ τὸ ἐκυβερνοῦσεν ἐξ ἀρχῆς ὁ καπετὰν Μαργαρίτης Χατζῆ Φραντζῆς, Αἰνίτης, ὅστις ἔχει καὶ ἓν τέταρτον εἰς μερίδιόν του, καὶ ὁ ἴδιος ἀφιερώνει ἑαυτὸν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Γένους, διὰ τοῦτο, ἅμα ὁποὺ λάβῃς τὸ παρόν μου, νὰ δεχθῇς χωρὶς καμμίαν ἀντιλογίαν τὸν προειρημένον Μαργαρίτην διὰ καπετᾶνον τοῦ καραβιοῦ, καθὼς ἦτον καὶ πρότερον, ὅστις καὶ θέλει μὲ τὸ φέρει εἰς τὴν Καλαμάταν, ἀφοῦ τελειώσῃς τὴν περιήγησίν σου. Ταῦτα καὶ μένω

Τῇ 5 Ἰουλίου 1821
Ἐκ τοῦ στρατοπέδου Τρίκορφα

Ὁ Πατριώτης
Δημήτριος Ὑψηλάντης
Πληρεξούσιος

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45δ)

[Δημήτριος Ὑψηλάντης πρὸς Ἐμμανουὴλ Ξάνθον] 56

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 4 Αὐγούστου γράμμα σας καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σας. Ὁ Κολιόπουλος ἦλθεν ἐδῶ, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐφωδίασα μὲ ἀρκετὰς συμβουλὰς ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος διὰ Καρυταίνην, ὅπου, ὡς ἐπληροφορήθην, ἤρχισαν νὰ συμβιβάζωνται τὰ πράγματα. Δὲν ἠξεύρω εἰς τί νὰ ἀποδώσω τὴν τοιαύτην ἀργοπορίαν σας καὶ σιωπήν σας· ἢ ἐφάγετε πολλὰ ψάρια καὶ θαλασσινὰ καὶ ἀσθενήσατε βαρέως, ἢ ἀπεθάνατε· καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑστερινόν, ὁ Θεὸς συγχωρέσοι σας. Σοὶ περικλείω ἓν γράμμα ἀπὸ Καλαμάταν. Μένω

Ὁ Πατριώτης
Δημήτριος Ὑψηλάντης

(Ἀρχεῖον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)

Πανιερώτατε καὶ φιλογενέστατε Ἅγιε Τήνου (Γαβριὴλ). 57

Ὁ γινόμενος ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους εἶναι ἡ πλέον ἐπίσημος καὶ δικαία ἀφορμὴ τοῦ νὰ γράφωσι καὶ νὰ λέγωσιν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς πρὸς ἀλλήλους τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὸν προκείμενον θειότατον σκοπόν. Ἡ αὐτὴ πίστις, τὸ αὐτὸ Γένος, ἡ αὐτὴ δουλεία καὶ τὸ αὐτὸ ποθούμενον, ὅλα μᾶς συνδέουν καὶ μᾶς καθυποβάλλουν εἰς τὰ αὐτὰ χρέη τοῦ συμπράττειν, τοῦ βοηθεῖν καὶ τοῦ συναγωνίζεσθαι. Ὅταν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος θεωρήσωμεν καὶ ἰδιαιτέρως τὴν πατρίδα του ἕκαστος, αἰσθανόμεθα ἀναμφιβόλως καὶ ἄλλο χρέος συνεχόμενον μὲ τὰ κοινὰ τοῦ Γένους χρέη, ὄχι ὅμως ὀλιγώτερον ἱερόν. Γράφω λοιπὸν πρὸς τὴν Πανιερότητά της ὑπὲρ τῆς φιλτάτης πατρίδος της Κρήτης. Ἡ Κρήτη πρὸ πολλοῦ εὑρίσκεται εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἂν ἤθελε νὰ τὸν ἀποφύγῃ, δὲν ἠδύνατο. Οἱ ἀσεβεῖς τύραννοι ἐβίασαν τοὺς εὐσεβεῖς κατοίκους της νὰ ὑψώσουν τὴν σημαίαν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ νὰ ζητήσωσι διὰ τῶν ὅπλων τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικήν των ἐλευθερίαν. Ὁ παντοδύναμος Θεὸς εὐλόγησε πολλάκις τὰ ὅπλα των μὲ τὴν κατὰ τῶν ἀσεβῶν νίκην. Εἶναι καιρὸς νὰ εὐλογήσῃ καὶ ἡ Πανιερότης της καὶ νὰ συνδράμῃ τοὺς εὐσεβεῖς συμπατριώτας της. Ἰδού, Πανιερώτατε, περίστασις νὰ δείξῃς καὶ τὸν ὑπὲρ πίστεως ζῆλόν σου καὶ τὴν πρὸς τὴν φιλτάτην πατρίδα ἀγάπην σου· πρόσφερε εἰς αὐτὴν τὴν δυνατὴν βοήθειαν, συνείσφερε τὸν ἱερὸν ἔρανον... Τὸ γήϊ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νον μέταλλον τοῦ χρυσίου καὶ ἀργυρίου κατασταίνεται τὴν σήμερον εἰς τὸν ἔχοντα μέσον ἀσφαλέστατον οὐρανίου καὶ ἐπιγείου δόξης. Φάνηθι εὐεργέτης· ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι ἀθάνατος καὶ ἡ μετὰ ταῦτα ἀντιμισθία μυριοπλάσιος. Εἰς τὴν δι' ἐμοῦ γινομένην ταύτην προτροπὴν δὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει δείξει ἡ Πανιερότης της τὴν προσήκουσαν προθυμίαν. Περιμένω λοιπὸν τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν τῆς πατριωτικῆς συνεισφορᾶς της καὶ ἐπικαλούμενος τὰς πανιέρους της εὐχάς, μένω

Ὁ Πατριώτης

Ἐξ Ἄργους τὴν 10 Δεκεμβρίου 1821 (Τ. Σ.) Δημήτριος Ὑψηλάντης

(ΓΑΚ, Φ. 1)

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΦΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΡΩΣΙΑΣ

58 Φιλογενέστατοι Κύριοι Ἔφοροι τῆς Ἑταιρείας Φιλικῆς Ἀμβρόσιε Ἰω., Ἠλία Μάνεσι, Ἀλ. Μαῦρε καὶ Ἀ. Κουμπάρη.

Τὸ σεβαστὸν ἀδελφικόν σας ἔλαβον μέσον τοῦ ἀπὸ Ἀκκερμὰν κυρίου Στ. Κουμπάρη φίλου μας καὶ εἶδον τὴν ὁποίαν πρόθυμον περιέργειαν ἔχετε εἰς τὸ νὰ σᾶς εἰδοποιῶμεν ἐντεῦθεν τὰ ὅσα περὶ τῶν εἰς Μολδοβλαχίαν συμβαινόντων κατορθωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου, καὶ μὲ ἐξεπίτηδες σταφέταν ἡμεῖς εἴμεθα πρόθυμοι ἅμα μανθάνοντες, εἰ εἰδοποιούμενοί τι, νὰ σᾶς τὸ κοινοποιῶμεν πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ μεγάλου εἰς τὰ καθήκοντα τῆς πατρίδος ζήλου σας καὶ μένετε ὑπὲρ τούτου ἀμέριμνοι. Ἡμεῖς ἐδῶ ἄλλο κατὰ τὸ παρὸν νεώτερον χαροποιὸν μήνυμα δὲν ἔχομεν, εἰμὴ μόνον τὴν μετὰ θριάμβου ὑποδοχὴν τοῦ πρίγκιπος ἡμῶν εἰσελθόντος εἰς Ἰάσιον εἰς τὰς 21 τοῦ παύσαντος καὶ ὅτι τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐστήνετο τὸ στρατόπεδον εἰς τὸν Γαλατᾶν. Ἡ ὑποδοχή του συμβᾶσα κατὰ πᾶσαν εὐφρόσυνον ἔνδειξιν καὶ χαρὰν παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἑλλήνων μὲ ἀνέκφραστον ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἐκ τούτων προμηνύονται τὰ θαυμάσια μέλλοντα ἀποτελέσματα τῆς εὐδαιμόνου ἐκβάσεως τοῦ σκοποῦ μας, διὸ χαίρετε ὡς ἡμεῖς. Ταῦτα εἰδοποιηθέντες ἡμεῖς ἅπαντες οἱ ἐδῶ ἀδελφοὶ καὶ ἐνεργείαις τῆς προκηρύξεως ⟨ὁποὺ⟩ μᾶς ἐστάλη παρὰ τοῖς ἄρχουσι, ἐσυνδράμαμεν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τῆς περιστάσεως καὶ τῆς προθυμίας μας καταβαλόντες τὴν συνεισφοράν μας καὶ ἤδη καταγινόμεθα καταγράφαι καὶ ὁρκίζεσθαι τοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν ἔνδοξον δρόμον τοῦ διεγερθέντος σταδίου μας, διὸ χαίρετε. Ἄλλην ἐκ ταύτης εἴδησιν δὲν ἔχομεν, εἰμὴ ἂν μὲ τὴν σημερινὴν πόσταν μηνυθῶμέν τι, θέλει σᾶς τὸ γνωστοποιήσωμεν.

Τοῦτο μανθάνομεν, ὅτι τὰ κάστρα, τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως κείμενα, εἶναι κατακλεισμένα, μὲ ὀλίγους βαρβάρους εἰς αὐτά. Τὸ δὲ Γαλάτζιον εὑρίσκεται χωρὶς τινος διοικητοῦ. Εἰδοποιήσατέ μας καὶ ἡ αὐθεντία σας τὰ ὁποῖα νεώτερα τόσον διὰ θαλάσσης ἔχετε ὅσον καὶ διὰ ξηρᾶς, καὶ εὐχόμενοί σας χρησίμους ὑπηρέτας καὶ μάρτυρας τῶν εὐτυχῶν προόδων καὶ πολυενδόξων θριάμβων μας, μένομεν μὲ σέβας προσκυνώντας σας Τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἔφορος

Ἰσμαὴλ τῇ 4 Μαρτίου 1821 Γεώργιος Παπαδόπουλος Κορφινὸς

Διὰ περισσοτέραν σας εὐχαρίστησιν λάβετε ἀντίγραφον τῶν ⟨ὅσων⟩ εἰς τὴν οἰκογένειάν του γραφῶν ἔστειλεν ὁ Πρίγκιψ.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

59 Ἐντιμότατοι, Φιλογενέστατοι Κύριοι Ἔφοροι Ἀλ. Μαῦρε, Ἀλ. Κουμπάρη, Ἠλ. Μάνεσι καὶ Ἰωάννη Ἀμβροσίου.

Ἄκκερμαν τῇ 11 Μαρτίου 1821

Παρὰ τοῦ ἐν Ἰσμαὴλ Ἐφόρου κυρίου Γεωργίου Παπαδοπούλου Κορφινοῦ ἔλαβον σήμερον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰς δύο ἐγκλείστους, ὅστις μὲ διορίζει δι' ἐπὶ τούτου ἀνθρώπου ἐν τάχει νὰ σᾶς ἐξαποσταλθῶσι, διὸ καὶ ἀμέσως σήμερον σᾶς τὰς διευθύνω, ἐπιθυμώντας ἂν ἔχετέ τι νέον νὰ μᾶς τὰ γνωστοποιήσητε. Ὁ ρηθεὶς φιλογενὴς μὲ εἰδοποιεῖ ὅτι οἱ ἐδικοί μας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ ἐκυρίευσαν ἐν εὐκολίᾳ τὸν Γαλατᾶν, ἄλλο τι νεώτερον δὲν ἔχομεν εἰμὴ τὰ παλαιά, ἅτινα σᾶς εἶναι γνωστά.

Ἐδῶ ἡμεῖς ἐσυνάξαμεν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους συναδελφούς μας γρόσια δύο χιλιάδας πεντακόσια σχεδόν· λοιπὸν ἐδῶ εἶναι μερικοὶ ὁποὺ μᾶς βεβαιοῦν ὅτι μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἐλπίζουν διὰ νὰ ξεκάμουν ἀπὸ τὰς ἐδῶ ὑποθέσεις των καὶ νὰ τοὺς ἑτοιμάσωμεν ἕως Ἰάσιον, ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ δὲν ἀποφασίσουν νὰ μισεύσουν, τότε καὶ ὅσα ἄλλα μετρητὰ θέλει ἠμπορέσω νὰ συνάξω, θέλει σᾶς τὰ ἐμβάσω ὅλα αὐτοῦ. Ἐν τούτοις σᾶς προσκυνῶ ταπεινῶς καὶ μένω

Ἔφορος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας
Παναγιώτης Μουτάφογλους

(Ἐπὶ τοῦ νώτου) : Τοῖς εὐγενεστάτοις κυρίοις ἐφόροις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, κυρίοις Μαύρῳ, Κουμπάρῃ, Μάνεσι καὶ Ἀμβροσίῳ. Εἰς Ὀδησσὸν

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Εὐγενέστατοι Κύριοι Ἔφοροι τῆς ἐν Ὀδησσῷ Φιλικῆς Ἑταιρείας. **60**

Ἐν Ἰσμαηλίῳ τῇ 5 Ἀπριλίου 1821

Μετὰ τὴν αὐτόθεν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐξεπίτηδες πρὸς τὴν εὐγενείαν σας σταλθέντος κυρίου Π. Ψύχα, εὑρέθημεν ἠξιωμένοι μὲ τὴν ὑπὸ τὰς 30 τοῦ παύσαντος εὐγενικήν σας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἀπὸ ζῶσαν φωνὴν τοῦ ρηθέντος φίλου εἴδομεν τὰ προκύψαντα αἴτια τοῦ ἐμποδίσματος τῶν ζητηθέντων σας ἐφοδίων καὶ πλέον ὑπομονευόμεθα χωρὶς νὰ ὀλιγοψυχῶμεν διὰ τὰ ἀλλεπαλλήλως προσγινόμενα εἰς τὰς πράξεις μας ἐμπόδια. Ὅθεν καὶ ὑμεῖς, κύριοι, κινήσατε πάντα τρόπον εὐκολίας τοῦ σταλσίματός των. Σᾶς σφαλῶμεν ἀντίγραφον ἐξ ἑνὸς ἐγγράφου περιέχοντος τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει γενόμενα, δοθέντος πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν φυγόντα ἐκεῖθεν καὶ εἰς τὴν ἐν Τομαρόβῳ κουαραδίναν εἰσελθόντα πρώην ἀρχιεπίσκοπον Ἀδριανουπόλεως Δανιήλ, διὰ χρησίμευσιν τῆς περιεργείας σας. Ἀγκαλὰ καὶ τὰς τοιαύτας εἰδήσεις αὐτοῦ περιστατικώτερον καθ' ἑκάστην ἀπὸ νεωστὶ ἐρχόμενα πλοῖα νὰ μανθάνετε, ἡμεῖς μ' ὅλον τοῦτο ἀκολουθῶμεν ὡς ἡ θέλησίς σας τὸ ἀπαιτεῖ. Ὅθεν ἔπεται καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς κοινοποιῆτε καὶ τὰ ἰδικά σας νεώτερα. Πρὶν τώρα ἐλπίζομεν νὰ σᾶς ἐγνωστοποιήθη ἡ μεταμόρφωσις τῶν ἐν Μολδαβίᾳ πραγμάτων, ἀνακαλυφθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἰσχυρογνώμονας καὶ δολίους προύχοντας τοῦ μολδαβικοῦ ἔθνους καὶ ἡ ἐν κουαραδίνᾳ τοῦ Σκουλενίου εἴσοδος τοῦ ἡγεμόνος Μ. Σούτζου καὶ τῶν Ἐφόρων τῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ ὡδηγήθητε ἐκ τῆς περιστάσεως διὰ τὴν ἀσφαλῆ καὶ προσεκτικὴν προόδευσιν τῶν ἀκολούθων στρατιωτῶν, διὰ ποίου δρόμου καὶ τρόπου νὰ ἤθελε γίγνεται ἡ διάβασίς των. Ἐν τούτοις μένομεν μὲ σέβας προσκυνοῦντές σας

Πρόθυμοι ἀδελφοὶ
Οἱ Ἔφοροι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας
Γεώργιος Παπαδόπουλος Κορφινὸς

Ὁ καπ. Θεοδόσιος Χριστόδουλος εὑρίσκεται εἰς Φωξάνι μὲ στρατιώτας 300 καὶ αὐξάνει ὁλοένα τὸν ἀριθμὸν ὑπ' ἀξιώματος χιλιάρχου καὶ αὐτὸς ἀκολουθεῖ τὸ στρατόπεδον. Ὁ εὐγενέστατος Δ. Γιοβάνοβιτζ Καλαματιανὸς προχθὲς ἐμίσευσεν διὰ Κισνόβ.

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Φιλογενέστατοι Κύριοι Ἔφοροι. Εἰς Ὀδησσόν. **61**

Ἀπὸ τὸν ἐσώκλειστον παράγραφον τῶν εἰδήσεων ⟨ὁποὺ⟩ μᾶς ἔφερεν ἀπὸ Σκολένι ὁ ἐξεπίτηδες

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σταλθεὶς ἐκεῖ κύριος Ἰωάννης Ἀποστολάκης καὶ ἀπὸ ἕτερον παράγραφον τοῦ διαμαρτύρου γράμματος τοῦ πρίγκιπος Κατακουζηνοῦ παρατηρεῖτε τὰ αἴτια, δι' ἃ καθυπεβλήθη εἰς τὴν φθορὰν τὸ εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ Σκολενίου εὑρεθὲν στρατιωτικὸν Γραικικὸν σῶμα. Τὸ ὁποῖον τοῦτο δεινὸν ἀποτέλεσμα, ἀγκαλὰ νὰ εἶναι ἄξιον λύπης, μ' ὅλον τοῦτο δι' αὐτὸ πάλιν δὲν πρέπει νὰ ὀλιγοψυχήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ φιλοτιμηθῶμεν καὶ φανῶμεν προθυμότεροι, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποπλύνωμεν τὸ ὄνειδος μὲ τὴν ἐφεύρεσιν μιᾶς ἄλλης ἐπιχειρήσεως φθοροποιᾶς διὰ τοὺς ἀχρείους τυράννους μας, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς εὐτυχεῖς προόδους μας ἀπ' ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη ὅπου ἐνεργῶσι τὰ ὅπλα μας. Ἀπὸ τὰ ἐδῶ κατηραμένα τῆς ἐπιόρκου καὶ ἐπιβούλου Μολδαβίας μέρη κανένα καλὸν ἀποτέλεσμα δὲν εἴδομεν ἄχρι τῆς ὥρας, οὔτε εἰς τὸ ἑξῆς δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν τόπον ἀπεράσματος καὶ ἐκστρατείας μας· ἀλλὰ μόνον τὰ θαλάσσια ἐπιχειρήματα ἀκολούθως θέλει μᾶς ὠφελήσωσι γινόμενα.

Ὅθεν, φίλτατοι, προθυμοποιηθῆτε νὰ καταστήσητε μίαν ὅσην δύνασθε ναυτικὴν δύναμιν μὲ παραπλέοντας στρατιώτας ἀξίους εἰς τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ἐφοδιάζοντας καλῶς καὶ ἑτοιμαζομένης νὰ μᾶς εἰδοποιήσητε διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν ἐντεῦθεν νὰ ἐξέλθωσι ὅλα τὰ ἐδῶ εὑρισκόμενα πλοῖά μας, διὰ νὰ συνενωθῶσι καὶ καταπορθοῦν τὰ παραθαλάσσια ρουμελικὰ πόρτα, προσβάλλοντες οἱ στρατιῶται καὶ ἐκστρατεύοντες διὰ νὰ προχωρήσωσι καὶ ἑνωθῶσι μὲ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν ἐνθουσιασμὸν ὁποὺ ἔχουσι, στοχαζόμεθα ἀναμφιβόλως ὅτι μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας θέλει δεχθῶσι τοὺς στρατιώτας καὶ συνεκστρατεύοντες νὰ κάμωσι θαύματα καὶ μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀρχιστρατήγου μας. Σπεύσατε, ἀδελφοί, εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσητε αὐτὸ τὸ ἱερὸν καὶ σωτήριον ἔργον, δι' οὗ θέλει βοηθήσωμεν τὰ ἐπιχειρήματά μας καὶ ἁρπάσωμεν τοὺς ὑπὸ τὸ τυραννικὸν ξίφος κειμένους ἀδελφούς μας. Παρακινηθῆτε τέλος πάντων καὶ ἀπὸ τὸν ἀμίμητον ζῆλον τοῦ φιλογενοῦς κυρίου Βαρβάκη ἀπὸ Ταγανρόκ, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ καταθέσῃ ἀνάλογον τοῦ ὑποκειμένου του βοήθειαν. Ἡ Διοίκησις, ὡς σᾶς εἶναι γνωστόν, φαίνεται ὅτι μόνον εἰς τὰ φανερῶς γινόμενα κινήματά μας ἀντιτείνει, εἰς δὲ τὰ κρυφίως προσποιεῖται ὅτι ἀγνοεῖ. Ἀποφασίζοντας αὐτὴν τὴν ἐπωφελῆ ἐπιχείρησιν, ἀγροικηθῆτε καὶ μὲ τοὺς εἰς Ταγανρὸκ ἀδελφούς, διὰ νὰ προχωρῶσι εὐτάκτως τὰ πράγματα. Ἐν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶμεν καὶ μένομεν προθυμότατοι.

Ἰσμαὴλ τῇ 21 Ἰουνίου 1821 Καρνεάδης

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

62 Ἐμετρήθησαν τὰ ἀκόλουθα:

Ἐμετρήθησαν καὶ ἐμβάσθησαν μετρητὰ εἰς τὰς Ἐφορίας Κισνοβίου καὶ Ρενίου	γρόσ.	36.310,05
Ὁμοίως εἰς τοὺς μισεύσαντας ἐντεῦθεν εἰς τὸν Προῦτον ἀδελφοὺς εἰς διάφορα κονδύλια		3.159,10
Ἔξοδα αὐτῶν καὶ εἰς διάφορα ἐφόδια κ.λ.		4.669,18
Ἔξοδα καὶ ζωοτροφίαι εἰς τὰ ἀπ' Ὀδησσὸν ἐλθόντα πλοῖα		1.596,23
Ἔξοδα καὶ διάφορα ἐφόδια, φορέματα καὶ παξιμάδια διὰ τοὺς εἰς Προῦτον, μετὰ τὴν μάχην Γαλατζίου διασωθέντας ἀδελφοὺς		2.236,21
Ἔξοδα σταφέτων καὶ ἔξοδα τῶν ἐξ ἐπίτηδες εἰς διάφορα μέρη σταλθέντων ἀνθρώπων		1.479,23
Τὰ ἐξοδευθέντα	γρόσ.	49.451,20

Ἐσυνάχθησαν τὰ ἀκόλουθα:

Ἐλάβομεν ἀπὸ ἀφιέρωσιν διαφόρων προσηλύτων ὁμογενῶν	γρόσ.	13.282
Ὁμοίως ἀπὸ συνεισφορὰν αὐτοπροαίρετον		18.870
Ὡσαύτως ἀπὸ συνεισφορὰν καὶ δάνεια Κωνσταντίνου Βαντόρου		3.000
		35.152

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μένει χρεώστης ἡ 'Εφορία 'Ισμαηλίου ..... γρόσ. 14.299,20
Καρνεάδης

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Φιλογενέστατοι Κύριοι Ἔφοροι ἐν 'Οδησσῷ. Τῇ 8 Αὐγούστου 1821—Ρένι **63**

Χρεωστῶ ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἀδελφικήν σας τῶν 9 τοῦ ἀπελθόντος 'Ιουλίου, ἐν ᾗ εἶδον ὅσα μοὶ λαλεῖτε περὶ τῆς διαλύσεως τοῦ τοῦ ἀρχιστρατήγου Ὑψηλάντη σώματος καὶ ὅτι ἕνεκεν τούτου ἦτον πλέον ἀσύμφερον τὸ κίνημα θαλασσίου ἐκστρατείας διὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν, ὡς ἐπικίνδυνον μᾶλλον διὰ τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς. Τῇ φήμῃ ὅμως τώρα μανθάνομεν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν περιστατικῶν νὰ εἶναι αὐτοῦ εἰς ἑτοιμασίαν διὰ ἓν τοιοῦτον κίνημα, διὰ τοῦτο παρακινούμενος ἀπὸ διαφόρους προθύμους καπιταναίους ὁποὺ ἐδῶ εὑρίσκονται διὰ νὰ σᾶς γράψω νὰ μὲ πληροφορήσητε τ' ἀληθὲς περὶ τούτου, παρακαλῶ νὰ ἤθελε. ἔχω εἰς ἀπόκρισιν τὴν εἴδησιν. 'Εδῶ εὑρίσκονται ἕως 400 ἄνδρες διὰ τοιαύτην ἀπόφασιν, παρεκτὸς τῶν 200 ἀνθρώπων ὁποὺ ζῶσι μὲ ἐγγύησιν ὡς ἑταιρίσται, ἐξ ὧν οἱ ἐλθόντες πεινῶσιν ἀπερνῶντες μὲ γογγυσμόν. Ἡ ἐντιμότης σας ἀπ' αὐτοῦ ἐμβάσετε τὰ διάφορα μετρητὰ εἰς Κισνόβι, ἐκεῖνοι ἔχουν τώρα τὰς ἀνάγκας ἐκεῖ, πρωτύτερα εἶχαν διορισμοὺς ἄλλους. Ἔμεινεν εἰς τὸ Ρένι διὰ νὰ κοιτάξῃ τὸ στράτευμα τοῦ Προύτου καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὁ Ξόδηλος, ἐπαρατήρησα ὅμως ὅτι αὐτοὶ ἔχουν μετρητὰ καὶ ἐξοδεύουν καὶ φοβοῦνται, ὡς λέγουν, ὅταν τὰ σώσουν, τί θὰ κάμουν· ἄρα λοιπὸν ἐγὼ τί νὰ εἰπῶ· μὴν εὐχαριστηθῆτε, ἀκριβοὶ ἀδελφοί, νὰ ὑποφέρω ἐκεῖνο ὅπερ δὲν δύναμαι, ἀλλ' οἰκονομώντας με καὶ διορίσετέ με εἰς ὅ,τι καὶ περαιτέρω ἱκανὸν μὲ γνωρίζετε.

Οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Μολδόβαν, διὰ τὰ πολλὰ λάφυρα, λιποτακτοῦντες φεύγουσι διὰ τὰ ἄντικρυ, ὁ Πασιᾶς τῆς 'Ιμπραΐλας ἐζήτησε νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ καὶ κοντὰ τὴν προχθὲς νὰ τὸν σκοτώσωσιν, ὅθεν καὶ τοὺς ἄφησε πλέον εἰς τὴν διάκρισίν τους. 'Εν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶ ὑποσημειούμενος

Δοῦλος ἔκδοτος
'Α. Ξόδηλος

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

'Απὸ Πετρόπολιν τῇ 4 'Οκτωβρίου 1821 **64**

Εὐγενέστατοι καὶ φιλογενέστατοι Κύριοι 'Επίτροποι τῆς ἐν 'Οδησσῷ 'Ελληνικῆς Κοινότητος.

Εἰς τὴν απν ἰσταμένου μὲ τὴν ἔξτρα πόσταν εἰς διεύθυνσιν τοῦ κυρίου 'Α. Μαύρου σᾶς ἔγραψα· ἤδη ἀπαντῶ τὴν σύντομόν σας ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου.

'Εὰν ὁ (Μινίστρος) τῶν 'Εσ(ωτερικῶν) Ὑποθέσεων ἔλαβε τὸ ψήφισμα μὲ ἀγαθὴν σύστασιν τοῦ πολιτάρχου, πρέπει νὰ τὸ παραστήσῃ εἰς τὸν Ἄνακτα, διὰ νὰ ζητήσῃ ὁρισμὸν τοῦ τυπώματος. Εἴθε αἱ λέξεις «Ἑταιρεία καὶ 'Εφορία» (ὁποὺ ἐκ πρώτης ἐνάρξεως ἐμισήθησαν) νὰ μετεφράσθησαν εἰς ἄλλας ταυτοσημάντους, διὰ νὰ μὴ δυσκολεύσουν τὸ ποθούμενον· ἔπεται καὶ ἡ εὐγενεία σας νὰ ἤθελε μεταχειρίζεσθε ἀντ' αὐτῶν τὰς «Κοινότης καὶ 'Επίτροποι ἢ 'Επιστάται» δι' ὅλους τοὺς λόγους· ἐγὼ δὲ ἀναγγέλλω ἔνθα καὶ ὡς δεῖ τὰ πάντα, προσπαθῶν εἰς τὴν εὐόδωσίν των. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν περιγραφὴν τῶν λαμβανομένων αὐτοῦ ἐκ τῶν μερῶν μας εἰδήσεων, τὰς ὁποίας καὶ ἐκοινοποίησα, παρακαλῶν τὴν συνέχειάν των μὲ εὐσχημοσύνην καὶ τὴν στάλσιν τῶν δι' ἐμὲ ἐπιστολῶν σας εἰς τὴν διεύθυνσιν ὁποὺ ὁ κύριος 'Αμβρόσιος καὶ Λεοντίδης ἠξεύρουν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κρίνω ἀναγκαῖον πρὸς τούτοις νὰ σᾶς παρακινήσω διὰ νὰ περιγράψητε περιστατικῶς ὅλα τὰ διατρέξαντα καὶ εἰς τὸν ἐξοχώτατον κύριον Ἀλ. Σκαρλάτου Στούρζαν, ἐξαιτούμενοι τὴν ὑπεράσπισιν καὶ προστασίαν του πρὸς στερέωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου συστήματος καὶ κατὰ πόθον ἐξακολούθησιν τῶν σκοπῶν, διότι εἶναι ὁ φιλογενέστατος πάντων, χαίρεται πληρεστάτην εὔνοιαν καὶ ὑπόληψιν καὶ ἰσχύει πλησίον εἰς τοὺς ἐνεργείᾳ ἄρχοντας. Χρεωστοῦμεν εἰς τὰς μεσολαβήσεις καὶ σχέδια τούτου τοῦ γεννάδα σχεδὸν ὅλας τὰ γινομένας ἀντιλήψεις καὶ βοηθείας τῶν δυστυχῶν ὁμογενῶν μας ⟨οἱ ὁποῖοι⟩ καταφεύγουν εἰς τὸ ἄσυλον τῆς θεοστηρίκτου ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, μὲ ὅλον ὁποὺ εἶναι ἀπὼν καὶ κατοικεῖ εἰς τὸ χωρίον του Ὄρσια πλησίον τῆς πόλεως Βίτεπσκόϊ· οἱ τίτλοι του εἶναι γνωστοὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀοιδίμου Δ. Μουρούζη καὶ ἄλλους τῶν αὐτοῦ. Ὀψέποτε δὲ ἤθελε ἀποφασισθῆ ἀξία τις πρεσβεία σας δι' ἐδῶ, ἀφεύκτως πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἐξοχότητά του διὰ νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ τὰς προσηκούσας ὁδηγίας καὶ συστάσεις. Ταῦτα μὲν ὀφειλομένως, ἡ δὲ βουλὴ καὶ ἐκτέλεσίς των παρ' ὑμῖν κεῖται.

Μὲ ὅλον τὸ σέβας προσκυνώντας σας μένω διὰ βίου τῆς εὐγενοῦς φολογενείας σας

Ταπεινότατος δοῦλος
Παναγιώτης Βαρβάτης

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

65 Πρὸς τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ὑπερτάτην Γερουσίαν καὶ Προσωρινὴν τῆς Ἑλλάδος Διοίκησιν

Παρὰ τοῦ Ἐφόρου καὶ Διοικητοῦ τῆς ἐν Ταγανρὸγ Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν Παύλου Θεοδώρου Ζαραβίνου τοῦ Πελοποννησίου.

Ἡ γενομένη συνδρομὴ ἀπὸ τοὺς κατοίκους καὶ παρευρισκομένους ᾧδε Ἕλληνας ἀπὸ τὰς 3 Μαρτίου 1821 ἄχρι τῆς $α_{ης}$ Ἰανουαρίου τοῦ παρόντος χρόνου 1822 εἰς ἀσημ:

Ὁ μὴν	Ὁ χρόνος	Ποῖοι οἱ συνδρομηταὶ	Ἡ πατρίς των	Οἱ ἐφοδιασθέντες παρ' ἐμοῦ	Πόσα ὑπεσχέθησαν	Πόσα κατέθεσαν	Πόσα ἔμειναν
Μάρτιος	1821	Ὁ ἄρχων Ἰωάννης Βαρβάκης	ἐκ Ψαρῶν		100.000	100.000	
		καὶ ἔξοδα ἀνθρώπων ὁ ἴδιος			5.000	5.000	
		Γεώργιος Τριανταφύλλης	ἀπὸ Σινώπη		200		200
		Μιχαὴλ Μακεδόνσκης	ἐντόπιος		1.000	1.000	
		Ἰωάννης Στεφανάκης	Κρητικὸς		2.000		2.000
		Λογοθέτης Ζαχαρίου καὶ ἀνεψιὸς	Κουταλιανὸς		1.000		2.000
		καὶ ἂν ἔλθουν τὰ καράβιά μου	εἶπεν ὁ ἴδιος		1.000		
		Σπυρίδων Κοντομίχαλος	Κεφαλλὴν	ἐφωδιάσθη	3.000	3.000	2.000
		καὶ δι' ἀνθρώπους ὁ ἴδιος			2000		
		Παναγῆς Κοντομίχαλος καὶ ἀτός μου	Κεφαλλὴν		200		200
		Λεονάρδος Μαυρῖκος	ἐκ Τήνου		1.000		1.000
		Σπῦρος Ροσόλυμος	Κεφαλλὴν		1.000		1.000
		Λουκᾶς Σκαραμαγκᾶς	Χῖος		1.000	1.000	
		Στέφανος Νιώτης	Χῖος		1.000	1.000	
		Κοσμᾶς Ἰω. Ζαχάρωφ	Κουταλιανὸς		500		
		καὶ ἂν ἔλθῃ τὸ πρᾶγμά μου,	ὁ ἴδιος		1.000		1.500
		Ἀργύρης Σκούριτζ ὑπάγει εἶπε καὶ ὁ ἴδιος	Θεσσαλον.		1.000	1.000	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μάρτιος	1821	Εὐστράτιος 'Αργέντης	Χῖος		200	200	
		'Αθανάσιος Περιστιάνης καὶ μόνος του	ἐντόπιος		200		200
		'Ανδρέας Ραζῆς τὸν υἱόν μου	Κεφαλλὴν		150	150	
		Μιχαὴλ Αὐγερινὸς τὸν υἱόν μου	Κεφαλλὴν		200		200
		'Ιωάννης Καλάβριας καὶ ἕνα ἄνθρωπον	Κεφαλλὴν		1.000	1.000	
		Δαμιανὸς Φωκᾶς	Κεφαλλὴν		1.000	1.000	
		Κωνσταντῖνος Νοητάκης	Σαντορ.		500	500	
		Γεώργιος Μακρῆς	Κεφαλλὴν		1.000	1.000	
		Γεράσιμος Κρασᾶς	Κεφαλλὴν		250	250	
		Μαρῆς Μαγουλᾶς	Κεφαλλὴν	ἐφωδιάσθη	5.000	5.000	
		Σταῦρος Βαλιάνος	Λέσβιος		300	300	
		Στάθης Σφαέλος	Κεφαλλὴν		500		500
		'Ηλίας Ψάλτης καὶ τὸν ἀδελφόν μου	Πελοπον.		500		500
		Κωνσταντῖνος Τσιρόπουλος	Θετταλὸς		1.000	1.000	
		Γεώργιος Ντουριτόπουλος	Πελοπον.		1.000	1.000	
		Θεόδωρος Δούμας	Θετταλὸς		300	300	
		'Ιωάννης Καίσαρος	ἐντόπιος		300	300	
		'Ιωάννης Ζαμπαλᾶς	Θετταλὸς		500	500	
		Γεώργιος Μαυρουδῆς	Νισναῖος		200	200	
		'Αναστάσιος Σοφιανόπουλος	Πελοπον.		500		500
		Παῦλος Ζαραβῖνος χαρτονομίσματα	Πελοπον.		5.000	5.000	
		Νικόλαος Ματσούνης	Θετταλὸς		400	400	
		Παναγιώτης Καλιοτσῆς	Σμυρναῖος		100	100	
		Παναγιώτης ἱερόπαις			100	100	
		'Αναστάσιος Χριστοδούλου Ρουσόπουλος καὶ ἂν σωθῇ ὁ ἀδελφός μου μὲ τὴν φαμελίαν του			250	250	
					750	150	600
		'Ιωάννης Κωνσταντίνου	Κύπριος		250		250
		Συμεὼν Βλαδῆς	Κεφαλλὴν		500		500
		Ζαχαρίας 'Αντωνίου Ζαχάρωφ	Κουταλιανὸς		3.000		3.000
		Λεονάρδος Μαρῖκος ἂν ἔλθῃ τὸ πρᾶγμά μου		ἐφωδιάσθη	4.000		4.000
		'Ιωάννης καὶ Καλάβριας	Κεφαλλὴν	ἐφωδιάσθη	3.600		3.600
'Απρίλιος		Παῦλος Λοΐδης καὶ τὸν ἀδελφόν μου	Κύπριος		100		100
		Δαμιανὸς Φωκᾶς	Κεφαλλὴν	ἐφωδιάσθη	4.000		4.000
		Νικόλαος καὶ 'Αβράμιος Πρατσιᾶνοι	Τζιῶται		3.000	3.000	
		'Ιωάννης Βαφεὺς	Πελοπον.		200	200	
		Οἱ Ἔφοροι τῆς Ἑταιρείας Ζαραβῖνος, Τσιρόπουλος καὶ					

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀπρίλιος 1821	Μαγουλᾶς, διὰ τρεῖς ἀνθρώπους ἀπὸ 161 ρούπλια		644	644	
	Παῦλος Ζαραβῖνος ἔστειλε διὰ τοῦ Ἰωάννου Ζάννε εἰς τὸν Α. Ὑψηλάντην ἓν ἀδαμάντινον δακτυλίδιον, ἵνα ἀφιερωθῇ πρός τινα ἥρωα. Ἡ τιμὴ τοῦ δακτυλιδίου		1.250	1.250	
	Ἐμμανουὴλ Λάσκαρης	Φωκιανὸς	150		150
	Ἠλίας Ἀλφεράκης	ἐντόπιος	500	200	300
	Ἰωάννης Μπόζος	Πελοπον.	4.000	4.000	
	Δημήτριος Γιωτόπουλος	Πελοπον.	1.000		1.000
	Ἱερομόναχος Ἰγνάτιος	Πελοπον.	200	200	
Μάϊος	Ὁ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος	Πελοπον.	2.000	2.000	
	Εὐστράτιος Ἀργέντης	Χῖος	200	200	
	Κυπριανὸς ἱερομόναχος	Πελοπον.	100	100	
	Χαραλάμπης Κορφιάτης	Καλλιουπ.	100	100	
	Ὁ τῆς Ἱερουσ. ἀρχιμ. Ματθαῖος	Ροδεστηνὸς	500	500	
	Γρηγόριος ἱερομόναχος	Ψαριανὸς	50		50
	Χρύσανθος ἱεροδιάκονος	Πελοπον.	50	50	
Ἰούνιος	Γεράσιμος Βαλσαμάκης	Κεφαλλὴν	100		100
	Γρηγόριος Παπάζογλος	Σμυρν.	500		500
	Γεώργιος Σαρῆς	ἐντόπιος	1.000	1.000	
	Δημήτριος Ψυχαγωγίου	Θετταλὸς	500	500	
	Ἀντώνιος Χ''Τσανάκη	Σμυρν.	300		300
	Θεόδωρος Νικολάου Μιλαΐτης	Ψαριανὸς	400	400	
	Κωνσταντῖνος Γεωργίου Κουτσούπης	Σμυρν.	500	500	
	Θεολόγος Οἰκονομόπουλος	Φωκαῖος	5.000	2.800	2.200
	Κωνσταντῖνος Παύλου	Σκυριανὸς	500	500	
	Ἰωάννης Δημητρίου Μονόπολις	Κεφαλλὴν	1.000		1.000
	Ἰάκωβος Θυμόγλου	Μοντανιώτης	5.000		5.000
	Ἰωάννης Νικολάου Τσάνης	Σαντορ.	5.000	5.000	
	Μαρῆς Δημητρίου	Βερροιώτης	1.000		1.000
	Γεώργιος Κοντυλάκης		500	500	
	Μιχαὴλ Χρήστου Καλοδῆς ἀτός μου	ἐφωδιάσθη	5.000		5.000
Ἰούλιος	Ἐμμανουὴλ Ποπὼβ		500		500
	Πέτρος Ἰωάννου	Κουταλιανὸς	500		500
	Εὐστράτιος Ράλλης	Χῖος	5.000	5.000	
	Πόσα εἰς τὴν Κάσσαν				
	Φύλλ. 2 ἀπὸ Σωτ. Οἰκονόμου		25	25	
	Φύλλ. 3 ἀπὸ Ἀργ. Σκούριτζ		72	72	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νοέμβριος	Φύλλ. 4 ἀπὸ Παῦλ. Ζαραβῖνον	100	100	
	Φύλλ. 5 ἀπὸ Παῦλ. Ζαραβῖνον	150	150	
	'Αθανάσιος Β. 'Αλόντωφ Νοβογοροδαῖος ἐπρόσφερεν 100 τουφέκια μὲ τὰς λόγχας των πρὸς 10 τὸ καθὲν	1.000	1.000	
		206.741	160.590	46.150

Υ. Σ. 'Απὸ τὰ 46.150 χρεία ν' ἀφαιρεθῶσιν 300 διὰ τόσα τῇ 17 Νοεμβρίου (ὁ χρεώστης) ὁ 'Η 'Αλφεράκης ἐμέτρησεν εἰς τὴν κάσσαν — καὶ ρ. 880 καὶ 120, ὅλα 1.000 εἰς κάσσαν.

Φύλλ. 6 ὁ Σπυρίδων Κοντομίχαλος ἐμέτρησεν.

Ταγανρὸκ τῇ α' 'Ιανουαρίου 1822 — "Ο,τι ἴσον ἐστὶ
'Εστάλθη τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1822. 'Αριθ. α'. — Παῦλος Ζαραβῖνος
Τῇ 11 'Ιουνίου 1825
'Αριθμὸς 25ος

(ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Φ. 1)

Γενναῖοι πλοίαρχοι τῆς 'Ελλάδος. Συμπατριῶται. Πρὸς σᾶς ἀποτείνει ἡ 'Ελλάς, ἡ δυστυχὴς ἡμῶν Μήτηρ καὶ Πατρὶς τὴν φωνήν της. Περικυκλωμένη πανταχόθεν ἀπὸ παντοῖα δεινά, εἰς σᾶς ἐπιστηρίζει τὴν ἄγκυραν τῶν ἐλπίδων της καὶ ἀπὸ σᾶς μόνον προσμένει μικρὰν ἐλάφρωσιν τῶν δυστυχιῶν της. 'Η ἰδική σας γενναιότης διετήρησεν ἕως τὴν σήμερον τὸ ἐθνικὸν ἐκεῖνο φρόνημα, τὸ ὁποῖον ἀνέδειξέ ποτε τοὺς προπάτοράς μας "Ελληνας ὑπερτέρους πάντων τῶν ἐθνῶν. 'Η ἰδική σας ἀφοβία καὶ εὐτολμία ἀπεκατέστησε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα σεβαστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ τὰ εἰσέτι ζωντανὰ κατορθώματά σας ἀπέδειξαν τρανότατα, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ὄχι μόνον δὲν ἐξαλείφθη ἀπὸ τὸν κώδικα τῶν ἐθνῶν, ὡς πολλοὶ τὸ νομίζουσι, ἀλλ' ὅτι μάλιστα, ἐμπνευσμένον ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς φιλοπατρίας, τὸ ὁποῖον ἐδόξασε τοὺς προπάτοράς του καὶ τοὺς ὡδήγησεν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας, καταφρονεῖ τοὺς μεγαλωτάτους κινδύνους καὶ τρέχει μὲ γιγαντιαῖα βήματα εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον μιμούμενον τὰς ἀρετὰς ἐκείνων.

'Αλλ' ἐνῷ τῆς Εὐρώπης ὅλης αἱ φιλάνθρωποι διοικήσεις, ὅσαι θεωροῦσι τὴν ἄθικτον ἱερότητα τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων ὡς τὴν μόνην βάσιν τῆς εὐδαιμονίας παντὸς ἔθνους, μᾶς δίδουσι καθημερινῶς σημεῖα προφανέστατα τῆς μεγάλης των χαρᾶς διὰ τὰς προόδους τῆς πατρίδος μας, ἡ 'Αγγλία, ἡ φιλοδέσποτος ἐκείνη καὶ μισάνθρωπος, ἡ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν φίλαυτος δύναμις, ἀγωνίζεται μὲ παντοίους τρόπους, ὄχι μόνον εἰς τὸν εὐροοῦντα δρόμον τῶν εὐτυχῶν προόδων μας νὰ βάλῃ μυρία ἐμπόδια, ἀλλὰ καὶ ἐντελῆ ἐξολοθρευμὸν νὰ μᾶς ἐπιφέρῃ. Οἱ σκοποὶ τῆς ἀξιομισήτου ταύτης Διοικήσεως εἶναι ν' ἀποκτήσῃ τελείαν θαλασσοκρατίαν, νὰ ἁρπάξῃ τῆς Εὐρώπης τὸ ἐμπόριον ὅλον, κ' ἐπομένως, καταπτωχύνουσα τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, νὰ λάβῃ αὐτὴ ὑπεροχὴν καὶ ὡς ἀπὸ θρόνου ὑψηλοῦ νὰ διατάσσῃ τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ τὸ τέλος δὲν ἠσχύνθη μέχρι τοῦδε νὰ μεταχειρισθῇ καὶ αὐτὰς τὰς αἰσχροτάτας ἀδικίας. Κατεπάτησε συνθήκας, διέρρηξε φιλικοὺς δεσμούς, καὶ διὰ νὰ μὴ μακρολογῶ εἰς τὰ παρελθόντα, ρίψατε ὀλίγα τινὰ βλέμματα εἰς τὴν γειτονεύουσαν 'Επτάνησον, καὶ θέλετε ἰδεῖ ἐκεῖ σεσωρευμένα ὅσα εἰς ἄλλα μέρη μοναδικῶς ἔπραξαν κακά. Παρατηρήσατε μὲ προσοχὴν τὰ κινήματά των αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν Μάλταν, καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι καταγίνονται νὰ συστήσωσιν εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν ἀκλόνητον δυναστείαν, νὰ οἰκειοποιηθῶσι τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνατολικῶν αὐτῆς μερῶν ἢ τοῦ Λεβάντε καὶ νὰ διασπείρωσι πανταχοῦ δυστυχίαν καὶ ταλαιπωρίαν. Καὶ ποῖος θέλει δυνηθῇ ν' ἀντισταθῇ εἰς τοὺς ὀλεθρίους των τούτους σκοπούς; Τοῦτο μᾶς ἐβεβαίωσε πρὸ χρόνων αὐτὴ ἡ Αὐλὴ τῆς Λόνδρας. Αὐτή, ὅταν εἶδεν ἀναζωογονού-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μενον τὸ ἐμπόριον τῶν Γραικῶν, ἐπρόβαλεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Βουλήν, ὅτι ὁ δαυλὸς ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ ἔθνη ἐνόμιζαν σβησμένον καὶ καταπαραχωμένον εἰς τὴν στάκτην, ἤρχισε νὰ ἀναδίδῃ σπινθῆρας λαμπροὺς κ' ἐπαπειλοῦντας πυρκαϊὰν μεγάλην. Αὐτὴ καὶ τώρα θεωρεῖ τὸν ἐπαυξάνοντα ἀριθμὸν τῶν ἐμπορικῶν ἡμῶν πλοίων μὲ ὄμματα ζηλότυπα καὶ φθονερά. Γνωρίζει, ὅτι ἀπὸ σᾶς ἠμποροῦν νὰ γεννηθῶσι πάλιν ἐκεῖνοι οἱ λαμπροὶ ἥρωες τῆς Σαλαμῖνος, οἱ ὁποῖοι μὲ μικρότατον ἀριθμὸν πλοιαρίων ἐξωλόθρευσαν τοὺς πολυαρίθμους στόλους τῶν βαρβάρων τοὺς κατακαλύψαντας τὰς θαλάσσας τῆς Ἑλλάδος καὶ προβλέπει τέλος πάντων, ὅτι ἀπὸ σᾶς μόνον ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἐμποδισθῇ εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς μυσαροὺς καὶ φθοροποιοὺς σκοπούς της.

Οἱ ἀδίκως καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἁρπαγέντες στόλοι τῆς Δανίας, τῆς Ὁλλανδίας καὶ Ἱσπανίας, ἂς μᾶς διδάξωσι λοιπὸν τί πρέπει νὰ προσμένωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν Αὐλὴν ταύτην. Τὰ προοίμια τῶν ἐπιβούλων καὶ δολίων αὐτῆς σχεδίων τὰ βλέπομεν ἤδη μὲ χρώματα ζωηρότατα εἰς τὴν Ἑπτάνησον. Ναί, ὦ Ἕλληνες πλοίαρχοι. Ἐν καιρῷ τῆς βαθυτάτης εἰρήνης, χωρὶς νὰ σεβασθῶσι συνθήκας καὶ ὅρκους, θέλουσι προσπαθήσει νὰ ἁρπάξωσι, νὰ κατακαύσωσιν, ἢ ὑπὸ διαφόρους προφάσεις νὰ δημεύσωσι τὰ πλοῖά σας καί, ἐπιφέροντες οὕτως εἰς τὸ Γένος μας τὴν καιριωτάτην ταύτην πληγήν, νὰ μᾶς στερήσωσιν ὅλους τοὺς τρόπους τῆς βιομηχανίας καὶ νὰ μᾶς ἀφήσωσι κληρονομίαν τὴν αἰώνιον δουλείαν καὶ ἐλεεινότητα.

Ἂς μὴν ὑποφέρωμεν, ὦ θαλασσοπόροι Γραικοί, νὰ γίνωμεν κατανάλωμα τῆς ἀχορταγίας τοῦ ἀγγλικοῦ δεσποτισμοῦ. Ἂς μὴν ὑποφέρωμεν νὰ μᾶς καταντήσωσιν, ὥστε νὰ εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ ὑποταζώμεθα εἰς τοὺς δουλικοὺς αὐτῆς νόμους μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀπολαύωμεν ἐλεεινὴν καὶ ἄτιμον ὕπαρξιν, ἀρεστὴν εἰς μόνα τὰ ἀνδράποδα. Ἀλλ' ἂς πάρωμεν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ ν' ἀποκρούσωμεν τὸν ἐπαπειλοῦντα ἡμᾶς κίνδυνον καὶ νὰ ἀποπνίξωμεν τοὺς ὀλεθρίους τῆς Ἀγγλίας σκοποὺς εἰς αὐτήν των τὴν γένεσιν. Μέτρα δὲ ἀσφαλέστατα νὰ μᾶς διδάξῃ ἄλλος δὲν εἶναι ἱκανός, εἰμὴ τὰ παθήματα τῶν μέχρι τοῦδε καταστρεφθεισῶν ἐπικρατειῶν. Ἂς μὴ προσμένωμεν ὅσον νὰ πέσωσι καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τὰ αὐτὰ δυστυχήματα, ἀλλ' ἂς ἑνωθῶμεν μὲ τὸν ἱερὸν τῆς ὁμονοίας δεσμόν, καὶ ἂς ἀποδείξωμεν ἐνώπιον τοῦ κόσμου ὅλου, ὅτι ἀκριβὰ πληρώνει τὴν τόλμην του ὅστις αὐθαδιάσῃ νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν μας. Ναί, φίλτατοι ὁμογενεῖς. Ἡ ὁμόνοια εἶναι ἡ μόνη ζωογόνος ψυχή, ἡ μόνη ἀκαταμάχητος δύναμις ὅποιας δήποτε κοινωνίας. Ἂν οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐφρόντιζαν νὰ φυλάξῃ ἕκαστος τὴν μερικήν του πατρίδα, τὴν νῆσόν του, ἢ τὸ ἄτομόν του μόνον, βέβαια ἤθελαν ἐξολοθρευθῇ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπὸ τοὺς βαρβάρους καὶ οὔτε κἂν τὸ ὄνομά των ἤθελεν ὀνομάζεσθαι σήμερόν. Ἀλλ' ἡ κοινὴ αὐτῶν ὁμόνοια, ἡ ἑκούσιος ἀπόφασις νὰ θυσιάσωσι τὰ μερικὰ συμφέροντά των ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας, τοὺς ἐβοήθησε νὰ καταστρέψωσι τὰ ἀναρίθμητα πλήθη τῶν βαρβάρων καὶ νὰ ἀναγκάσωσι τὸν Ξέρξην νὰ φύγῃ ἀγνώριστος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλο ζωντανὸν παράδειγμα· κοιτάξετε τὴν Γενόην, κοιτάξετε τὴν Βενετίαν, ἐκείνας τὰς πάλαι ποτὲ λαμπράς, ἰσχυρὰς καὶ θαλασσοκράτορας δυνάμεις. Κοιτάξετε τώρα εἰς ποίαν κατάστασιν κατήντησαν. Καὶ διατί; Διότι εἰς τὰ ἐνδόμυχα αὐτῶν εἶχεν ἐνθρονισθῇ ἡ ἐπικατάρατος διχόνοια, ἡ τρομερὰ καὶ ἀγρία ἐκείνη ἐριὺς, ἥτις ἀνηλεῶς κατασπαράττει ὁλόκληρα ἔθνη. Τὰ μέλη ὅλων τούτων τῶν κοινωνιῶν εἶχαν διαμερισθῇ ἀπὸ ἰδιαιτέρας ἐχθροπαθείας εἰς φατρίας, κανεὶς δὲν ἐφρόντιζε διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ὅλοι δὲ ἔχαιρον ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις τῶν ὁμογενῶν καὶ συμπατριωτῶν των καὶ τοιουτοτρόπως καταφανισθέντες ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐξησθένησαν διόλου καὶ ἔγιναν ἕρμαιον τοῦ τυχόντος.

Ὑδριῶται, Σπετζιῶται, Ψαριανοὶ καὶ πάντες οἱ πλοίαρχοι τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κίνδυνος εἶναι ἐγγύς, ὁ ἐξολοθρευμός σας ἀπαραίτητος, ἂν δὲν προλάβητε νὰ ἑτοιμασθῆτε. Τὰ πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὰ χρέη μας παρακινοῦσι νὰ σᾶς τὸ προειδοποιήσω καὶ νὰ σᾶς προβάλω τὴν γνώμην μου. Ἀκούσατέ την. Βάλετέ την εἰς πρᾶξιν καὶ σᾶς ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς πολυπαθοῦς πατρίδος μας ὅτι ἡ σωτηρία σας εἶναι βεβαιοτάτη.

Ἀφ' ἧς ὥρας ἀναγνώσετε τὸ παρόν, προσπαθήσατε νὰ ἐφοδιάζητε τὰ καράβιά σας, μικρὰ εἴτε μεγάλα, μὲ ὅσα δύνασθε πολεμικὰ ἐφόδια, ἤγουν παρούτι, κανόνια, βόλια κ.τ.λ.

Ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ἂν καὶ ἐπικρατῇ εἰς ὅλα τὰ μέρη εἰρήνη, προσέχετε ὅμως

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ μὴν κάμνετε μηδὲ τὰ παραμικρὰ ταξίδια μεμονωμένοι, ἀλλὰ πάντοτε συνενωμένοι, ὀκτὼ ἢ δέκα καράβια μαζί, ὥστε, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, νὰ ἠμπορῆτε νὰ ἀντισταθῆτε εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ μὴ γίνητε θήραμα εὐάλωτον.

Ἕκαστος πλοίαρχος ἂς νομίζῃ εἰς τὸ ἑξῆς χρέος του ἱερώτατον τὸ νὰ εἶναι πᾶσαν στιγμὴν ἕτοιμος νὰ τρέχῃ εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων ὁμογενῶν του, εἴτε εἰς λιμένας, εἴτε εἰς ἀνοικτὸν πέλαγος, διότι ἀλλέως μέλλει νὰ ἐγκαλῆται ἐνώπιον τοῦ ἱερωτάτου κριτηρίου τῆς ὁλοκληρίας τοῦ ἔθνους ὡς ἄτιμος προδότης τῆς πατρίδος.

Ἐὰν λοιπόν, φίλτατοι ὁμογενεῖς, ἐγκολπωθῆτε τὴν ὁμόνοιαν, ἐὰν θυσιάσητε τὰ μερικὰ συμφέροντά σας καὶ ρίψητε εἰς τελείαν λησμονησίαν πᾶσαν ἐχθροπάθειαν καὶ μνησικακίαν, ἐὰν τέλος πάντων ἀκολουθήσητε τοὺς ἀνωτέρω κανόνας, ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ προστάτου τῆς δικαιοσύνης, θέλετε δυνηθῆ νὰ διαρρήξητε μὲ μεγάλην εὐκολίαν τὰ τεχνικῶς ἐξυφασμένα μηχανουργήματα τῶν ἐχθρῶν σας, θέλετε στέψει τὰς κεφαλάς σας μὲ τοὺς ἀμαράντους στεφάνους τῆς εὐκλείας καὶ τὰ ὀνόματά σας θέλουσι ἐγχαραχθῆ μὲ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας. Ἐὰν δέ τις ἐξ ὑμῶν θελήσῃ νὰ πράξῃ τὸ ἐναντίον, ἐκεῖνος θέλει ἐπισύρει εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ὅλων του τῶν οἰκείων τὰς τρομερωτάτας κατάρας τῶν ὁμογενῶν του. Μακαρία, ὦ Ἑλλάς, ἐὰν τὰ πιστά σου τέκνα ἀκούσωσι τὴν φωνήν σου ταύτην.

Τὸ παρόν μου ἐσφραγίσθη καὶ ἐδόθη ἐν Ἰσμαηλίῳ τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1820.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης (Τ. Σ.)

(Ἐπὶ τοῦ νώτου) : Τῷ κυρίῳ Δημητρίῳ Θέμελῃ.

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη — ΓΑΚ, Κ. 45 δ)

67

Ἀνδρεῖοι ἀρχηγοὶ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων!

Ἐγγίζει πλέον ὁ καιρός, τὸν ὁποῖον τοσούτους αἰῶνας ἐπροσμέναμεν! Ἡ προσκλητικὴ σάλπιγξ τῆς πατρίδος ἐντὸς ὀλίγου μέλλει νὰ ἠχήσῃ. Διὰ τοῦτο σᾶς στέλλω τὸν ἀνδρεῖον καὶ γενναῖον Περραιβόν, τὸν παλαιὸν συνασπιστήν σας, μὲ τὸν ὁποῖον πολλάκις συνηγωνίσθητε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ πατρίδος, καὶ ἐμοιράσατε εὐτυχίας καὶ ταλαιπωρίας. Αὐτὸς θέλει σᾶς ἐξηγήσει τοὺς σκοπούς μου καὶ σᾶς δώσει τὰς διαταγάς μου. Ἀκούσατε λοιπὸν τοὺς λόγους του. Ἀκολουθήσατε τὰς συμβουλάς του. Καὶ δείξατε εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι τῷ ὄντι εἶσθε ἀπόγονοι τῶν λαμπρῶν ἡρώων τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Θερμοπυλῶν καὶ ὅτι καταφρονεῖτε καὶ σεῖς τὸν θάνατον ὡς καὶ ἐκεῖνοι! Ἡ δὲ εὐγνώμων πατρὶς θέλει ἀνταμείψει τὰς ἀνδραγαθίας σας μὲ τὰς πλουσίας της δωρεάς, δόξαν, εὐγένειαν, τιμὰς καὶ ἀξιώματα.

Ἰσμαὴλ τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1820 Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης (Τ. Σ.)

(Ἀρχεῖον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)

68

Πανιερώτατοι καὶ σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, εὐγενέστατοι Ἄρχοντες καὶ Προεστῶτες καὶ πάντες οἱ προὔχοντες τοῦ Γένους, οἱ ἁπανταχοῦ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους διατρίβοντες. Ἄνδρες φιλοπάτριδες.

Εἰς τὰς παρούσας κρισίμους περιστάσεις, ὅτε τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἅπαντα ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν δικαιώματα καὶ νὰ περιορίσωσι τὴν δύναμιν τῶν τυράννων, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλῃ καὶ τὸ λαμπρότατον ἄστρον τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ταχεῖα καὶ εὐτυχὴς διάδοσις τῶν φώτων εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τοῦ Γένους μας διέλυσε τὸ σκοτεινὸν νέφος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε κατεσκότιζε τὰ πνεύματα τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἠνεῴχθησαν καὶ τώρα πλέον παρασταίνεται ἔμπροσθεν αὐτῶν ἡ δουλεία μὲ τὰ μυσαρώτατα καὶ αἴσχιστα χρώματα. Τώρα ὅλοι κοι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νῶς, μικροὶ καὶ μεγάλοι, συναισθάνονται τὴν βαρεῖαν ἀτιμίαν τοῦ νὰ ὑποφέρωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὸν καταδυναστεύοντα ζυγὸν τῆς τυραννίας. Τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα πάλαι ποτὲ ἀνύψωναν τοὺς προπάτοράς μας ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη καὶ τοὺς ἀπεκατέσταιναν ἥρωας, ἐμφωλεύουσι σήμερον καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων αἱ καρδίαι καταφλέγονται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν ἔρωτα. Αὐτὴν τὴν ἱερὰν πατρίδα ἔχουσι κέντρον τῶν πράξεών των, αὐτὴν ὁδηγὸν εἰς ὅλα των τὰ ἐπιχειρήματα καὶ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς ἀπαρνοῦνται πᾶσαν μερικὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, καταφρονοῦσι τοὺς μεγαλωτάτους κινδύνους καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ θυσιασθῶσι.

Τὸν μεγάλον τοῦτον καὶ εὐγενῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος βλέποντες ἄνδρες φιλοπάτριδες καὶ τὰ μέγιστα δυνάμενοι, ὄχι μόνον μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, ὡς καλοὶ προνοηταὶ τῆς εὐδαιμονίας μας ἀπεφάσισαν νὰ τὸν διευθύνωσιν εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον καὶ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὡς ὄργανον τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ κοινῆς εὐδαιμονίας, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἔδωσαν παντοῦ τὰς ἀναγκαίας καὶ προσηκούσας διαταγάς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ ἀ⟨κά⟩θεκτος ὁρμή, ὅταν δὲν ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν φρόνησιν ἐμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μᾶλλον βλάβην παρὰ ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα κ' ἐγώ, ὡς πληρεξούσιος ὅλων τούτων τῶν ἐπιχειρημάτων, νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὰς ὑμετέρας χεῖρας τοὺς οἴακας τῶν κινημάτων αὐτοῦ, εὔελπις ὤν, ὅτι καθὼς μέχρι τοῦδε διὰ τῆς φιλογενείας σας καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ κηδεμονίας ἐδυνήθητε ν' ἀποκτήσητε ἀγάπην καὶ κοινὴν ὑπόληψιν, θέλετε καὶ τώρα μεταχειρισθῆ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους, διὰ νὰ ὁδηγήσητε φρονίμως τὸν διακαῆ ζῆλον τοῦ ποιμνίου σας καὶ νὰ διοικήσητε καλῶς τὰ κινήματά των. Στέλλω δὲ πρὸς ὑμᾶς τὸν παρουσιαζόμενον κύριον Δημήτριον Θέμελην, ἄνδρα φιλογενέστατον, ἐνάρετον καὶ διὰ τὸν μεγάλον του πατριωτισμὸν γνωστὸν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ἀνωτέρους ἄλλους, ὅστις εἶναι προσταγμένος νὰ σᾶς εἴπῃ τοὺς σκοπούς μου καὶ νὰ ὁδηγήσῃ ἕκαστον εἰς ὅσα παρ' αὐτοῦ ζητεῖ σήμερον ἡ Πατρίς. Ἔχετε λοιπόν, φίλοι ὁμογενεῖς, εἰς αὐτὸν πεποίθησιν. Ἀκούσατε τοὺς λόγους του καὶ βάλετε τὰς ὁδηγίας του εἰς πρᾶξιν, διότι ἐξ αὐτῶν κρέμεται καὶ ἡ κοινὴ τοῦ Γένους ἡμῶν εὐδαιμονία καὶ ἑνὸς ἑκάστου ἡ μερικὴ εὐτυχία. Ἂς μὴ δειλιάσῃ τις ἀπὸ τὰ προβλήματά του. Ἐξεύρω, ὅτι εἰς ὅλων τὰς καρδίας εἶναι ριζωμένη ἡ ματαία ἐκείνη πρόληψις, ὅτι ποτὲ μόνοι μας δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσμένωμεν ἀπὸ ξένους τὴν σωτηρίαν μας. Ἕκαστος νουνεχὴς ἐμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ πόσον ψευδὴς εἶναι ἡ πρόληψις αὕτη, ἀρκεῖ μόνον νὰ βαθύνῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας. Ρίψατε τὰ βλέμματά σας εἰς τὰς θαλάσσας καὶ θέλετε τὰς ἰδεῖ κατασκεπασμένας ἀπὸ θαλασσοπόρους ὁμογενεῖς, ἑτοίμους νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν ἡρώων τῆς Σαλαμῖνος. Κοιτάξατε καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἁπανταχοῦ βλέπετε Λεωνίδας ὁδηγοῦντας φιλοπάτριδας Σπαρτιάτας. Κοιτάξατε τὴν ὁμόνοιαν ἥτις συνδέει τῶν ἡρώων τούτων τὰς ψυχάς. Κοιτάξατε τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν. Παραβάλετε τὰς ἐξαισίους καὶ μεγάλας ταύτας ἀρετὰς μὲ τὴν χαυνότητα, ἀδυναμίαν καὶ ἐσωτερικὴν ταραχὴν τοῦ ἐχθροῦ μας καὶ τότε ἂν ἐμπορῆτε εἴπατε, ὅτι ἀπὸ ἄλλους πρέπει νὰ προσμένωμεν τὴν σωτηρίαν μας. Ναί, ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς. Ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ποτὲ ξένος δὲν βοηθεῖ ξένον χωρὶς μεγαλώτατα κέρδη. Τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον θέλουσι χύσει οἱ ξένοι δι' ἡμᾶς, θέλομεν τὸ πληρώσει ἀκριβότατα· καὶ οὐαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν συστηματικὴ δεσποτεία ἐνθρονισθῇ εἰς τὰ σπλάχνα της. Ὅταν ὅμως μόνοι μας ἀποσείσωμεν τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, τότε τῆς Εὐρώπης ἡ πολιτικὴ θέλει βιάσει ὅλας τὰς ἰσχυρὰς δυνάμεις νὰ κλείσωσι μὲ ἡμᾶς συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας ἀδιαλύτους. Χαίρετε.

Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820

Τὸ παρόν μου ἐσφραγίσθη καὶ ἐδόθη
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης (Τ. Σ.)

(Συλλογὴ Δημ. Θέμελη—ΓΑΚ, Κ. 45δ)

69 Φίλτατοι ὁμογενεῖς Γραικοί, χαίρετε!

Ἰδού, ὦ φίλοι, ἰδοὺ τέλος πάντων ἔφθασεν ἡ ἐπιπόθητος ἐκείνη στιγμή, ἡ μακαρία ἐκείνη ὥρα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ὁποίαν ματαίως οἱ προπάτορές μας ἐπεθύμησαν. Ἰδού, ἔφθασε τέλος πάντων, λέγω, ὁ καιρός, ὅτε θὰ ἐκδυθῶμεν τὸν ἐπονείδιστον χιτῶνα τῆς δουλείας καὶ θὰ μετενδυθῶμεν, ὡς οἱ μακάριοι προπάτορές μας, τὴν λαμπρὰν στολὴν τῆς ἐλευθερίας. Χαίρετε λοιπόν . . . . ἀλλά . . . τί λέγω . . . ὄχι ὦ φίλοι, ὄχι, δὲν πρέπει νὰ ψάλλωμεν τὰ νικητήρια πρὸ τῆς νίκης. Ὁ πρὸς πάντας τὴν εἰρήνην παραγγέλλων Ἰησοῦς διὰ τὰς περιστάσεις εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του: ὅποιος δὲν ἔχει μάχαιραν, ἂς πωλήσῃ τὸ φόρεμά του καὶ ἂς ἀγοράσῃ. Τὰ αὐτὰ ταῦτα φωνάζει ὀδυνηρῶς καὶ πρὸς ἡμᾶς ἅπαντας ἡ παναθλία ἡμῶν μήτηρ, ἡ ποτὲ μὲν λαμπρὰ καὶ περιώνυμος, τώρα δὲ ἄδοξος καὶ ἀκλεὴς Ἑλλάς. Ὅλοι λοιπὸν ἂς ὑπακούσωμεν εὐπειθῶς εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῆς φωνήν. Ὅλοι ἂς ἁρπάσωμεν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν αἱμοβόρων τυράννων καὶ καταδιωκτῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως· «μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος» εἶναι μεγίστη ἐντολὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅποιος λοιπὸν εἶναι εὐσεβὴς χριστιανός, ὅποιος εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς Ἑλλάδος, εἰς οὗτινος τὰς φλέβας κυκλοφορεῖ ἑλληνικὸν αἷμα καὶ δὲν ἐλησμόνησε ὅτι εἶναι ἀπόγονος τῶν Θρασυβούλων, τῶν Τιμολεόντων καὶ ἄλλων μυρίων ἀθανάτων ἀνδρῶν, οὗτος δὲν θὰ καταδεχθῇ, ὡς οὐτιδανὸν ἀνδράποδον, βλέπων τὴν Ἑλλάδα ἀναξιοπαθοῦσαν, νὰ ἀδιαφορήσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν ἄρτον θὰ τὸν ἐβγάλῃ καὶ θὰ τὸν δώσῃ εἰς θεραπείαν τῶν πολυχρονίων καὶ πολυωδύνων τῆς μητρός του τραυμάτων καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν ρανίδα τοῦ αἵματός του θὰ προσφέρῃ προθύμως εἰς θυσίαν ἀπαιτουμένην καὶ ἱερὰν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς πατρίδος θυσιαστήριον. Ἂν ὅμως μεταξὺ ἡμῶν εὑρεθῇ τις, ὁ ὁποῖος ἔξωθεν μὲν καλλωπίζεται μὲ τὸ λαμπρὸν τοῦτο ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς μᾶς δίδει, ἔνδοθεν δ' ἔχει ψυχὴν φιλόχρυσον ἢ φιλόζωον μᾶλλον παρὰ φιλόπατριν, οὗτος ἂς εἶναι μεταξὺ ἡμῶν κατάρατος καὶ κανεὶς πλέον ἂς μὴ τὸν νομίζῃ μήδε ὀνομάζῃ Ἕλληνα, διότι δὲν εἶναι τοιοῦτος, ἀλλὰ μυσαροῦ τινος Ἀφρικανοῦ ἢ Ἀσιανοῦ ἀνδράποδον, μυσαρώτατον καὶ ἀνδραποδωδέστατον γέννημα. Τὸν τοιοῦτον κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς ἂς μὴ συναναστρέφεται, ἂς μή τὸν ἀσπάζεται, ἀλλὰ καὶ κανεὶς ἂς μὴ καταδεχθῇ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ ἢ κατατρέξῃ, διότι «καὶ ἂν ἡμεῖς σιωπήσωμεν, οἱ λίθοι κεκράξονται», ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποφέρωσι μεταξύ των τὰ ἄλλα ἔθνη ἓν τοιοῦτον θεομίσητον βδέλυγμα; Πῶς νὰ μὴν ἀποστρέφωνται ὡς ἀποτρόπαιον τὸ ἀγνωμονέστατον τοῦτο ἀνδράποδον; Ποία ἄλλη χώρα δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸν τοιοῦτον περισσότερα ἀγαθὰ παρ' ὅσα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἔλαβεν; Αὕτη ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ζωήν, τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν, τὴν παιδείαν, πολλὴν ἢ ὀλίγην, ἔδωκε τὰ πάντα, ἢ τοὐλάχιστον τὰ μέσα εἰς ἀπόκτησιν πάντων. Καὶ ἂν εἰς τὴν μεγίστην ταύτην εὐεργέτριάν του ἀχαριστῇ, εἰς ποίαν ἄλλην γῆν εἶναι δυνατὸν νὰ φανῇ εὐχάριστος; Ἂν τὸ Ἔθνος, τοῦ ὁποίου ὡς χθὲς ἔλεγε, ὅτι εἶναι μέλος, δὲν τὸ ἀγαπᾷ, ποῖον ἄλλο ἠμπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ; Ὁ τοιοῦτος εἶναι ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ, εἶναι περιττὸν βάρος τῆς γῆς, εἶναι ἀποβλητέος ἀπὸ πᾶν ἔθνος καὶ λοιπὸν ἂς τὸν ἀφήσωμεν. Σεῖς δέ, ὦ φίλοι ὁμογενεῖς, γνήσια τέκνα τῆς Ἑλλάδος, μὴ λησμονήσητε ὅτι «οὐδὲν γλύκιον τῆς πατρίδος», μὴ λησμονήσητε ὅτι

« . . . . . .μόχθων
δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν
ἢ γᾶς πατρίας στέρεσθαι».

Μὴ λησμονήσητε τὸν εἰπόντα :

«καὶ μεῖζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω».

Ἀλλ' ὡς ὁ ποιητὴς εἶπεν : «Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, μάχεσθαι περὶ πάτρας», οὕτω καὶ σεῖς λέγετε: τότε τρέχομεν κατόπιν τῆς ἀληθινῆς δόξης, ὅταν τρέχωμεν ὡς λέοντες κατὰ τῶν τυράννων τῆς πατρίδος· τότε ἔχομεν πλοῦτον ἀναφαίρετον, ὅταν ἀφειδῶς καὶ προθύμως τὸν δαπανῶμεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· τότε εἴμεθα εὐδαίμονες, ὅταν διακινδυνεύωμεν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς μητρός μας· τότε ἔχομεν ζωὴν αἰωνίαν, ὅταν τὴν χάσωμεν ὑπὲρ τοῦ Γένους. Τοιαῦτα δὲ λέγοντες καὶ πράττοντες, εἶναι ἐλπὶς βεβαία, ὅτι διὰ χειρὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ διὰ τῆς προστασίας τῶν προστατῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως θὰ ἐπιτύχετε τὸν ἐφετώτατον καὶ δικαιότατον σκοπόν σας καὶ θὰ γίνητε τῷ ὄντι εὐδαίμονες, ὡς ἐκπληρώσαντες τὰ ἱερώτατα χρέη, ἐπειδή, ἕως πότε θὰ ὑποφέρητε βλέποντες τοὺς ναοὺς Κυρίου βεβη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λωμένους ἀπὸ Ἀγαρηνούς; Ἕως πότε τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος νὰ μιαίνεται ἀπὸ τοὺς μιαροὺς πόδας τῶν τυράννων της; Ἕως πότε Σὲχ - Ἰσλάμη ἀντὶ Χρυσοστόμου; Ἕως πότε Σουλτᾶνος ἀντὶ Κωνσταντίνου; Ἕως πότε ἡ ψυχώλεθρος ἄγνοια τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου εἰς ἔθνος, διὰ τῆς γλώσσης τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης; Ἕως πότε ἡ ἐπονείδιστος αὕτη ἀπαιδευσία εἰς ἔθνος, τοῦ ὁποίου οἱ προπάτορες ἐσόφισαν πᾶσαν τῆς Γῆν; Ἕως πότε; . . . φεῦ! . . . ἕως πότε δοῦλοι ἡμεῖς τῶν ὁποίων οἱ προπάτορες ἐπολέμησαν πολλάκις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἄλλων; Ἕως πότε διεσπαρμένοι καὶ περιϋβρισμένοι πανταχοῦ; Ἕως πότε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ δείξωμεν ἐμπράκτως τὴν εὐγνωμοσύνην μας διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς περίθαλψιν τῶν φιλελλήνων ἐθνῶν; Ἕως πότε; . . . Ἀλλὰ φεῦ! . . . Τὸ πέλαγος τῶν κακῶν μας εἶναι ἀνεξάντλητον καὶ ἀπερίγραπτον· καὶ μύριοι θάνατοι προτιμότεροι ἀπὸ τοιαύτην ζωήν. Καὶ ὅμως ἐὰν σεῖς, ὦ ἀδελφοί, ἀμελήσητε σωτηρίας τὸν καιρὸν καὶ δὲν ὁρμήσετε μὲ ἐνθουσιασμὸν κατὰ τῶν τυράννων μας, πρέπει τὰ κακά μας νὰ γίνωσι πολὺ χειρότερα παρὰ τὰ προλαβόντα. Πρέπει νὰ μᾶς καλύψῃ ἀσυγκρίτως δεινοτέρα καταισχύνη καὶ νὰ ἐκλείψῃ πλέον τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Πρέπει . . . φεῦ . . . πρέπει . . . Θάρρει, ὀλιγόπιστε, ὅλα θὰ γίνωσι καλά, διότι ἡ χείρ μου εἶναι μαζί σας. Σεῖς δὲ ψάλλετε πάντοτε : «Ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, γνῶτε ἔθνη καὶ ἡττᾶσθε».

Θεέ! Πόθεν αὕτη ἡ φωνή;... ἥμαρτον Κύριε, συγχώρησον τὴν ὀλιγοπιστίαν μου. Σὺ λοιπόν, Σὺ ὁ μεγαλουργὸς καὶ παντοδύναμος ἔμπνευσον εἰς τὰς καρδίας ὅλων μου τῶν ὁμογενῶν τὸ θεῖον πνεῦμα τῆς ὁμονοίας· φώτισον τὸν νοῦν των, διὰ νὰ γνωρίσωσιν ὅλοι τὰ ἱερὰ χρέη των καὶ ἐνίσχυσον αὐτοὺς διὰ νὰ τὰ ἐκπληρώσωσι.

(ΓΑΚ, Φ. 1)

70 *(Ἔντυπον)*

Ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.

Ἔφθασε τέλος πάντων ἡ ποθεμένη ἐκείνη λαμπρὰ στιγμή. Ἰδοὺ ὁ σκοπὸς τῶν πρὸ χρόνων ἐνεργειῶν μας καὶ ἀγώνων ἐκτυλίσσεται σήμερον. Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἦτον ὁ πρῶτος σπόρος τῆς ἐλευθερίας μας. Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία θέλει διαμείνει καὶ αἰωνίως τὸ μόνον ἱερὸν σύνθημα τῆς εὐδαιμονίας μας! Σεῖς, φίλοι μου συνεταῖροι, ἐδείξατε τί ὁ καθαρὸς καὶ θερμὸς πατριωτισμὸς δύναται. Ἀπὸ σᾶς ἐλπίζει καὶ μεγαλύτερα εἰς τὴν ἀνάστασίν της τώρα ἡ Ἑλλάς. Καὶ δικαίως· διότι, ἂν διὰ μόνας ἐλπίδας ἐθυσιάζετε τὸ πᾶν, τί δὲν θέλετε πράξει τώρα, ὅτε ὁ φαεινὸς ἀστὴρ τῆς ἐλευθερίας μας ἔλαμψεν; Ἄγετε λοιπόν, ὦ ἀδελφοί, συνδράμετε καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην φορὰν ἕκαστος ὑπὲρ τὴν δύναμίν του, εἰς ὡπλισμένους ἀνθρώπους, εἰς ὅπλα, χρήματα καὶ ἐνδύματα ἐθνικά, αἱ δὲ μεταγενέστεραι γενεαὶ θέλουσιν εὐλογεῖ τὰ ὀνόματά σας καὶ θέλουν σᾶς κηρύττει ὡς τοὺς πρωταιτίους τῆς εὐδαιμονίας των.

Ἰάσιον τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1821

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης
Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς

(Ἀρχεῖον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας)

Ἐν Βιέννῃ τῇ 5 Φεβρ./24 Ἰαν. 1828

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

71 Φίλτατε ἀδελφὲ Δημήτριε.

Νέος κτύπος κατετάραξε τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ὁ αὐτάδελφος ἡμῶν Ἀλέξανδρος, οὗτος ὁ ἀείμνηστος πατὴρ ἡμῶν καὶ φίλος, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἐν διαστήματι τριῶν λεπτῶν τῇ 19ῃ Ἰανουαρίου Π.Στ. ἐτελεύτησε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. Τὸ τέλος του ἦτον ἀγγελικώτατον, ὡς τὰ πάθη του μαρτυρικώτατα. Διὰ προσταγῆς του ἐκρατήσαμεν τὴν καρδίαν του διὰ τὴν πατρίδα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ὁποῖον καὶ ἐκτελέσαμεν, ἐν ταὐτῷ ὅμως ἐβαλσαμώθη καὶ τὸ σῶμά του, ὁπού ἂν ἡ πατρὶς θελήσῃ νὰ ἐνταφιάσῃ καὶ αὐτὸ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι, νὰ ἐκτελέσωμεν. Μακαρία ἡ μνήμη του.

Δὲν ἠξεύρω, φίλε, ἂν ἡ σεβαστὴ ἡμῶν μήτηρ θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀνθέξῃ εἰς μίαν τοιαύτην θλιβερὰν ἀγγελίαν· ἐγράψαμεν πλέον τῷ Γρηγοράσκῳ ὁποῖον τρόπον πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ πρὸς αὐτήν.

Ἡμεῖς κατὰ τὸ παρὸν περιμένομεν τὴν ἀπολύτρωσίν μας ἐκ τῶν στάτων τῆς Ἀουστρίας, καὶ καλὴν ἀντάμωσιν. Ὑγίαινε. Ἀσπάζοντάς σε μυριάκις μετὰ δακρύων, μένω

Ὅλος πρόθυμος
φίλος καὶ ἀδελφὸς δυστυχέστατος
Νῖκος

(ΓΑΚ, Κ 22 β, 16)

Φίλτατε ἀδελφὲ Δημήτριε. **72**

Κἀγώ, πλήρης θερμῶν δακρύων, δὲν λείπω νὰ σοὶ ἀναγγείλω αὐτὴν τὴν θλιβερὰν εἴδησιν, ὅτι ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς ὁ ἀείμνηστος πατὴρ ἡμῶν καὶ φίλος, ἐτελεύτησε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. Αὐτὸς ἔγινε μάρτυς τῆς δυστυχισμένης καὶ φιλτάτης πατρίδος μας, καὶ ὡς καλὸς χριστιανὸς ἐκτέλεσεν ὅλα τὰ πνευματικά του χρέη.

Τὸ σῶμα αὐτοῦ τοῦ ἀειμνήστου μακαρίτου ἀνοίχθη ἔμπροσθεν εἰς τὸν φίλον μας Λασσάνην καὶ οἱ ἰατροὶ εἶπαν ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ βαστάξῃ περισσότερον καὶ ἡ καρδία του ἦτον τόσον πειραγμένη, ὁπού ἔγινε διπλῆ ἀπ' ὅ,τι εἶναι εἰς κάθε θνητόν.

Ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλα πολλὰ μέρη τοῦ σώματος ἦτον καταπειραγμένα, μ' ὅλον τοῦτο τὸ ἐβαλσάμωσαν καὶ ἡ καρδία του ἐβάλθη εἰς ἕνα κουτί, διὰ νὰ μετακομισθοῦν μὲ καιρὸν εἰς τὴν δυστυχισμένην καὶ φιλτάτην πατρίδαν μας.

Φίλτατε ἀδελφέ, ἔγραφον τὸν ἀδελφὸν Γρηγόριον, ὅτι αὐτὴ ἡ μεγαλωτάτη δυστυχία πρέπει νὰ φανερωθῇ μὲ μεγάλην προσοχὴν εἰς τὴν σεβαστήν μας μητέραν, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ ἀνθέξῃ.

Ὑγίαινε φίλτατε ἀδελφὲ πρὸς παρηγορίαν ἡμῶν καὶ μένω ὅλος πρόθυμος Ὁ Γεώργιος

(ΓΑΚ, Κ. 22β, 16)

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΞΑΝΘΟΥ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

[Σημείωσις τοῦ Γρηγορίου Θεοχάρη ἐπὶ τοῦ περὶ τῆς Φ. Ἑ. ὑπομνήματος τοῦ Ξάνθου] **73**

Ἡ ἐξιστόρησις αὕτη, ἀπὸ σελίδας εἴκοσι, ἐγράφη παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Ἐμμανουὴλ Ξάνθου, κατὰ τὴν εἰς Τελέγκαν, χωρίον τοῦ θέματος Πράχοβας τῆς Βλαχίας, διατριβήν του, τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ. Ἐσφραγίσθη δὲ καὶ ἐπικυροῦται τῇ ὑπογραφῇ τοῦ ὑποσημειουμένου τὸ ἀληθὲς καὶ ἁγνὸν τῆς αὐτογραφίας. Τῷ ωνδ' Φεβρ. 11—Βουκουρέστι.

Γρηγόριος Θεοχάρης
Τ. Σ.

[Ἡ α' σελὶς τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Ξάνθου πρὸς Γρηγόριον Θεοχάρην]

Σεβαστέ μοι Κύριε.

Εὐγνωμονῶν διὰ τὰ πρός με δείγματα τῆς φιλίας σας, σπεύδω νὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σας, κατὰ τὴν ζήτησίν σας, μὲ τὴν σύντομον μέν, ἀλλὰ εἰλικρινῆ καὶ ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν μεγά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λων συμβάντων τὰ ὁποῖα, θείᾳ βοηθείᾳ, ἔφεραν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος μας καὶ πολιτικὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁμογενῶν μας διὰ τῆς μυστικῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1814 τρεῖς φίλοι ὀνομαζόμενοι Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, Πάτμιος, Νικόλαος Σκουφᾶς ἐκ τῆς Ἄρτης καὶ Ἀθανάσιος Σακάλωφ, Ἰωαννίτης, ἐκ τοῦ γένους τοῦ περιφήμου Τεκελῆ, εὑρεθέντες εἰς Ὀδησσὸν καὶ εἰς τὰς συναναστροφάς των ταλανίζοντες τὴν τύχην τοῦ Ἔθνους μας καὶ μεμφόμενοι τὴν ἀδιαφορίαν ἣν οἱ Βασιλεῖς εἰς τὸ Κογκρέσσο τῆς Βιέννης, μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος, ἔδειξαν δι' αὐτό, φλεγόμενοι δὲ ἀπὸ φιλογένειαν καὶ ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, ἔτι δὲ σκεπτόμενοι κατὰ βάθος τὸν χαρακτῆρα τῶν νῦν Ἑλλήνων καὶ τὰς πηγὰς τῆς δυνάμεώς των, τὴν πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τῶν τυράννων Τούρκων καὶ τὰς διαθέσεις τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ἐνθυμούμενοι δὲ καὶ τὰ τολμηρὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐνδόξου Ρήγα Βελεστινλῆ, ἀποφάσισαν νὰ συστήσωσι μίαν Ἑταιρείαν μυστικήν . . . .

(Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, χφ. 1557)

74 *[Ἡ α' σελὶς τῆς λεγομένης «Ἀπολογίας» τοῦ Ξάνθου]*

Γνωρίσας ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς πρώτους ἀρχηγοὺς τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν, Νικόλαον Σκουφᾶν ἐκ τῆς Ἄρτης, Ἀθανάσιον Σακάλωφ, Ἰωαννίτην καὶ Ἐμμανουὴλ Ξάνθον ἐκ τῆς νήσου Πάτμου καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα προστεθέντας συναρχηγοὺς Ἀντώνιον Κομιζόπουλον ἐκ Φιλιππουπόλεως, Ἄνθιμον Γαζῆν ἐκ τοῦ Πηλίου ὄρους, Ἀθανάσιον Σέκερην, Παναγιώτην Ἀναγνωστόπουλον, Παναγιώτην Σέκερην, Γεώργιον Λεβέντην καὶ Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσσαν, Πελοποννησίους, καὶ Νικόλαον Πατζιμάδην, Ἰωαννίτην, σχετισθεὶς εἰς στενὴν φιλίαν μὲ τὸν πρίγκιπα στρατηγὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, Γενικὸν Ἐπίτροπον τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑταιρείας καὶ Ἀρχηγὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὁμοίως καὶ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τὸν Δημήτριον, Νικόλαον καὶ Γεώργιον καὶ μὲ τὴν μητέρα αὐτῶν Κυρίαν Ἐλισάβετ, ἔχων καὶ τὴν φιλίαν πολλῶν ὑποκειμένων λαβόντων μέρος καὶ ἐπιρροὴν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μαθὼν μὲ ἀκριβῆ ἀλήθειαν ὅλα τὰ διατρέξαντα εἰς αὐτὴν καθὼς καὶ τὴν ἀξιότητα καὶ ἐνέργειαν ἑκάστου τούτων εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἰδὼν καὶ πολλὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἀναφορικῶς εἰς αὐτήν, δὲν ἐδυνήθην νὰ ἀναγνώσω τὸ μέρος τοῦ Ἱστορικοῦ Δοκιμίου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐκδοθέντος τὸ 1834 παρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου Φιλήμονος ἀναφορικῶς εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας ταύτης, εἰς τὰ ἐνεργήσαντα πρόσωπα καὶ εἰς τὰς πράξεις των, χωρὶς θλῖψιν καὶ ἀγανάκτησιν τῆς ψυχῆς μου, παρατηρήσας πολλὰ διηγήματα μακρὰν ἀπέχοντα τῆς ἀληθείας καὶ μὲ.....

(Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, χφ. 2212)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΕΙΚΟΝΩΝ

	Σελὶς
Ἀδ. Κοραῆς, Ρήγας Βελεστινλῆς, Ἀλ. Ὑψηλάντης	87
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης	88
Ἐμμανουὴλ Ξάνθος	89
Νικόλαος Σκουφᾶς	90
Ἀθανάσιος Τσακάλωφ	91
Δημήτριος Ὑψηλάντης	92
Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος	93
Γεώργιος Λεβέντης	94
Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος	95
Χριστόφορος Περραιβὸς	96
Παναγιώτης Σέκερης	97
Ἄνθιμος Γαζῆς	98
Κυριάκος Κουμπάρης	99
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ὁ Φιραρῆς	100
Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης	101
Ἰγνάτιος μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας	102
Κυπριανὸς ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου	103
Μιχαὴλ Σοῦτσος	104
Δημήτριος καὶ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάνται	105
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος	106
Ἰωάννης Καποδίστριας	107
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	108
Γρηγόριος Δικαῖος Παπαφλέσσας	109
Γεωργάκης Ὀλύμπιος	110
Ὁ σταυρὸς τοῦ Φιλικοῦ Γ. Πάνου. Ὑπογραφὴ καὶ σφραγὶς τοῦ Ἐμμ. Ξάνθου	111
Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῶν Φιλικῶν (Κ. Γιατρᾶ)	112
Ὁ ὅρκος τοῦ Φιλικοῦ (Ἀ. Τσόκου)	113
Γρηγόριος ὁ Ε′, Π. Πατρῶν Γερμανὸς, Κωνστ. Οἰκονόμου, Νεόφυτος Βάμβας	114
Ταλαντίου Νεόφυτος, Καρύστου Νεόφυτος, Βρεσθένης Θεοδώρητος, Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος	115
Θεόκλ. Φαρμακίδης, Γεώργ. Γεννάδιος, Νεόφ. Δούκας, Νικόλ. Λογάδης	116
Διονύσιος Ρώμας, Ἰω. Παπαδιαμαντόπουλος, Ἀνδρέας Ζαήμης, Λυκοῦργος Λογοθέτης	117
Ἀντώνιος Οἰκονόμου, Καραγιώργης τῆς Σερβίας, Ἀνδρέας Λόντος, Ἐμμ. Παπᾶς	118
Γιακουμ. Τομπάζης, Ἀντώνιος Κριεζῆς, Δημ. Παπανικολῆς, Γεώργ. Σισίνης	119
Μιλὸς Ὀβρένοβιτς, Ἰωάννης Καρατζᾶς, Πέτρος Μαυρομιχάλης, Σπ. Τρικούπης	120
Ἀναγν. Μοναρχίδης, Νικηφ. Παμπούκης, Ἀθαν. Λιδωρίκης, Γεώργιος Μᾶνος	121
Κωνστ. Πεντεδέκας, Γεώργ. Λασσάνης, Διον. Εὐμορφόπουλος, Νικόλ. Πετιμεζᾶς	122
Γρηγόριος Ὑψηλάντης, Φίλιππος Ἰωάννου, Κωνστ. Βαρδαλάχος, Κανδ. Ρώμας	123
Ἰωάννης Κωλέττης, Δημ. Αἰνιάν, Ἰωάννης Βαρβάκης, Γεώργιος Σταύρου	124
Κωνστ. Ἀσώπιος, Ἀνδρέας Μεταξᾶς, Ἀλ. Ρῖζος Ραγκαβῆς, Ἰάκ. Ρῖζος Νερουλὸς	125
Ἰωάννης Φιλήμων, Θεόδ. Μανούσης, Μιχ. Τοσίτσας, Κωνστ. Κούμας	126
Λάμπρος Ζαβός, Ἀμβρόσιος Φραντζῆς, Γεώργ. Πρατὶδης, Ἰωάννης Λ. Μελᾶς	127
Ἀνδρέας Μουστοξύδης, Ἀθανάσιος Ψαλίδας, Ἀναστάσιος Μανάκης, Στέφ. Ξένος	128
Γενναῖος Κολοκοτρώνης, Κανέλλος Δεληγιάννης, Δημ. Πλαπούτας, Δημ. Θέμελης	129
Φίλιππος Πλητᾶς, Παῦλος Λ. Μελᾶς, Παλαιολόγος Λεμονῆς, Βιάρος Καποδίστριας	130
Γεώργιος Μαυρομιχάλης, Παναγιώτης Γιατράκος	131

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΕΓΓΡΑΦΩΝ*

Α/Α		Σελίς
1.	Διδασκαλία τῆς μελλούσης Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν (περιγραφὴ χφ.) [135]	245
2.	Κατήχησις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας [136 - 144]	245-249
3.	Ἑτέρα κατήχησις (περιληπτικὴ) [145 - 147]	249-251
4.	Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 58 χφ. τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους περιέχοντος κατήχησιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας [148 - 150]	251-252
5.	Τὸ ἀλφάβητον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν μετὰ ὑποδείγματος διπλώματος πρὸς ἑταῖρον [151]	252
6.	Ἑρμηνεία τῆς τελετῆς τοῦ ὅρκου τῶν ἐθνικῶν διοικητῶν [152 - 153]	252-253
7 - 15.	Ἐφοδιαστικὰ Φιλικῶν διαφόρων βαθμῶν γεγραμμένα κατὰ τὸ κρυπτογραφικὸν σύστημα τῆς Ἑταιρείας [154 - 162]	253–255
16.	Ἀφιερωτικὸν γράμμα τοῦ Φιλικοῦ Δημητρίου Μαμούνη (30-6-1818) [163]	255
17.	» » Βασιλείου Δ. Περραιβοῦ (22-10-1818) [164]	255
18.	» » Δημητρίου Δόρδου (10 - 1 - 1819) [165]	255–256
19.	» » Ἰωάννου Καββαδία (15 - 1 - 1819) [166]	256
20.	» » Ἰωάννου Ψάλτη (25 - 1 - 1819) [167]	256
21.	» » Ἰωάννου Κάφηρη (6 - 5 - 1819) [168]	257
22.	» » Δημητρίου Γρηγοράκη (10 - 7 - 1819) [169]	257
23.	» » Ἰωάννου Σκανδαλίδου (6 - 12 - 1819) [170]	257
24.	» » Ἰω. Σβορόνου Μιχαὴλ (10 - 12 - 1819) [171]	258
25.	» » Ἀναστασίου Καλογεράτου (25 - 5 - 1820) [172]	258
26.	» » Ἀγγελῆ Ρηγοπούλου (4 - 3 - 1821) [173]	258–259
27.	Ἔγγραφον τῆς Ἀρχῆς τῆς Φ.Ἑ. ἐκ Κωνσταντινουπόλεως (22 - 9 - 1818) [174]	259
28.	Ὁ ὅρκος τοῦ Φιλικοῦ Γεωργίου Τζηβίνη (1 - 8 - 1819) [175]	260
29.	Ἔγγραφον τῆς Ἀρχῆς πρὸς τὸν Δημήτριον Θέμελην (ἄ.χ.) [176]	260
30.	» » » » » Ἀμβρόσιον Φραντζῆν (ἄ.χ.) [177]	260–261
31.	» » » » » Χριστιανουπόλεως Γερμανὸν (ἄ.χ.) [178] ...	261–262
32.	» » » » » Χριστόφορον Περραιβὸν (ἄ.χ.) [179 - 181] .	262–263
33.	Κατάλογος συνδρομητῶν τῆς Φ. Ἑταιρείας ἐν Πάτραις (7 - 3 - 1820) [182 - 183] .	264
34.	Χρηματικὴ ἀπόδειξις Χρ. Περραιβοῦ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Σπηλιωτοπούλους (4 - 4 - 1820) [184]	264
35.	Ἐπιστολὴ Δημ. Ἰπάτρου πρὸς Γεώργιον Τζηβίνην (2 - 6 - 1820) [185]	265
36.	Γράμμα τοῦ γραμματικοῦ Νικ. Λασπᾶ πρὸς τοὺς κλεφταρματολοὺς (12 - 7 - 1820) [186]	265
37.	Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς Φιλικοὺς κ.λ. (28 - 9 - 1820) [187] .	265
38.	Χρηματικὴ ἀπόδειξις τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου πρὸς Ἰωάννην Ἀμβροσίου (28 - 9 - 1820) [188]	266

* Οἱ ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελίδας τῶν πανομοιοτύπων τῶν ἐγγράφων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Α/Α		Σελίς
39.	Ἔντυπος χρηματικὴ ὁμολογία Ἀλ. Ὑψηλάντου (1 - 1 - 1821) [188]	266
40.	Ἐπιστολὴ Ἀ. Ὑψηλάντου πρὸς τὸν Κύπρου Κυπριανὸν (8 - 10 - 1820) [189 - 190].	266
41.	» » » » Κ. Τασίκαν καὶ Θ. Τοσίτσαν (8-10-1820) [191]	266-267
42.	» » » » Γεώργιον Τζηβίνην (8 - 10 - 1820) [192]	267
43.	» » » » Γεώργιον Πάνου (8 - 10 - 1820) [193]	267–268
44.	» » » » Κορνήλιον τὸν πατέρα (8-10-1820) [194]	268
45.	» » » » Ἀντώνιον Πελοπίδαν (8-10-1820) [195]	268–269
46.	» Παναγιώτη Σέκερη πρὸς Χρ. Περραιβὸν (5 - 12 - 1820) [196-197] .	269
47.	» Ἀλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς Δημ. Θέμελην (15 - 12 - 1820) [198]	269–270
48.	Ἐγκύκλιος Νικολάου Μουρούζη πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (7-1-1821) [199 - 200]	270
49.	Ἐγκύκλιος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε′ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (10 - 1 - 1821) [201]	270–271
50.	Ἐπιστολὴ Γρηγ. Δικαίου πρὸς τοὺς κατοίκους Πόρου, Αἰγίνης κ.λ. (25 - 3 - 1821) [202]	271
51.	Διορισμὸς τοῦ Βασίλη Διαμαντῆ ὡς ἑκατοντάρχου ὑπὸ Γρηγ. Δικαίου (14 - 4 - 1821) [203]	271
52.	Ἐπιστολὴ Δημ. Ὑψηλάντου πρὸς Δημ. Θέμελην (14 - 6 - 1821) [204]	271–272
53.	Ἀπόδοσις λογαριασμοῦ ὑπὸ Δημ. Θέμελη πρὸς Δημ. Ὑψηλάντην (17 - 6 - 1821) [205 - 206]	272
54.	Διορισμὸς τοῦ Δημ. Θέμελη ὡς πληρεξουσίου διὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου (17 - 6 - 1821) [207]	272
55.	Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ὑψηλάντου πρὸς Δημ. Θέμελην (5 - 7 - 1821) [208] . . .	273
56.	» » » » Ἐμμ. Ξάνθον (ἄ.χ.) [209]	273
57.	» » » » πρὸς τὸν μητροπολίτην Τήνου Γαβριὴλ (10 - 12-1821) [210]	273–274
58.	Ἐπιστολὴ Γ. Παπαδοπούλου Κορφινοῦ πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Φ. Ἑταιρείας Ὀδησσοῦ (4 - 3 - 1821) [211 - 212]	274
59.	Ἐπιστολὴ Παναγιώτου Μουτάφογλου πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Φ. Ἑταιρείας Ὀδησσοῦ (11 - 3 - 1821) [213]	274–275
60.	Ἐπιστολὴ Γ. Παπαδοπούλου Κορφινοῦ πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Φ. Ἑταιρείας Ὀδησσοῦ (5 - 4 - 1821) [214]	275
61.	Ἐπιστολὴ Καρνεάδου πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Φ. Ἑταιρείας Ὀδησσοῦ (21 - 6 - 1821) [215 - 216]	275–276
62.	Κατάστασις δαπανῶν τῆς ἐν Ἰσμαὴλ Ἐφορείας τῶν Φιλικῶν (Καρνεάδης) (21 - 6 - 1821) [217]	276–277
63.	Ἐπιστολὴ Ἀθαν. Ξοδήλου πρὸς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ ἐφόρους (8 - 8 - 1821) [218-219]	277
64.	Ἐπιστολὴ Παναγιώτη Βαρβάτη πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ὀδησσοῦ (4 - 10 - 1821) [220]	277–278
65.	Κατάλογος συνδρομῶν τῶν Ἑλλήνων τοῦ Ταγανρὸγ συνταχθεὶς ὑπὸ Παύλου	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Α/Α		Σελὶς
	Ζαραβίνου (1 - 1 - 1822) [221 - 224]	278–281
66.	Προκήρυξις τοῦ 'Αλ. Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς πλοιάρχους τῆς Ἑλλάδος (1 - 9 - 1820) [225 - 227]	281–283
67.	Προκήρυξις τοῦ 'Αλ. Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων (7 - 10 - 1820) [228]	283
68.	Προκήρυξις τοῦ 'Αλ. Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς 'Αρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας τοῦ Γένους (8 - 10 - 1820) [229 - 230]	283–284
69.	Προκήρυξις ὑψηλαντικὴ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς Γραικοὺς (ἄ.χ.) [231 - 234]..	284–286
70.	Ἔντυπος προκήρυξις 'Αλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς Φιλικοὺς (24 - 2 - 1821) [235]	286
71.	'Επιστολὴ Νικολάου Ὑψηλάντου πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην (24 - 1 - 1828) [236]	286–287
72.	'Επιστολὴ Γεωργίου Ὑψηλάντου πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην (24 - 1 - 1828) [237 - 238]	287
73.	Σημείωσις Γρηγορίου Θεοχάρη ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος 'Εμμ. Ξάνθου (11 - 2-1854) μετὰ τῆς α' σελίδος τοῦ αὐτοῦ ὑπομνήματος (1835) [239 - 240]	287–288
74.	Ἡ α' σελὶς τῆς λεγομένης «'Απολογίας» τοῦ Ξάνθου (1837) [241]	288

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	8— 86
ΠΡΟΣΩΠΑ	87—132
ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	133—242
ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	243—288
ΠΙΝΑΞ ΕΙΚΟΝΩΝ	291
ΠΙΝΑΞ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	293

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΓΡΑΨΕ ΚΑΙ ΣΥΝΕΘΕΣΕΝ Ο
ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ,

ΕΞΕΔΩΚΕΝ
Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΕΞΕΤΥΠΩΣΕ ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΤΟΥ
Ι. ΜΑΚΡΗ

ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ ΤΟΥ 1964
ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΤΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΕΙΧΕΝ Ο
ΚΙΜΩΝ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
0070001668 43

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens